

ทฤษฎารุจลล
เตปฏัก
๒๕๔๙
พทุธวสเส

สตุตตนตปฏเก
อชตุตตตรนิกายลล
ปญจนปต
ฉกุกนปตปาลิ

ทฤษฎารุจลล เตปฏัก

๒๕๔๙ พทุธวสเส

ทฤษฎลลขมมหาเถรลลมาคเมน มุทุทาปิต

Ra
CRE
2014
632715
V. 22

๒๒ ๒๒/๐๕/๒๕๖๖

๒๒

สุตตตันตปิฎก
อังคุตตรนิกายสุล
ปณจกนิปาต
ฉกกนิปาตปาฬิ

၂၄

ທຍຸຍຣາຈສສ
ເຕປິກັດ

๒๕๔๙ พุทธวสเส

ทฤษฎีบททฤษฎีบททฤษฎีบท ทฤษฎีบท

ก
๖32715

ทยุยรฎุจสส เตปีฎุกั

๒๕๔๙ พุทุทวสสเส

สตุตุนุตปีฎุเก องคตุตตรนีกายสส
ปญจกนิปาต - จกุกนิปาตปาลี
ปาลีวิโสธกตุเถเรหิ วิโสธิตา

ฎุมิพลสส ปรมินุทมหาราชาวรสส
ปรีปญณสฎุจิวิสเส สิริรชชมุงคคมหกมุมาเล
ทยุยสงมุมหาเถรสมาคเมน มุทุทาปีตา

หมดอายุ 27/05/2566

๒๒

With the Compliment
F5 ส.ค. 2558

Ra

CRE

2014

632715

V.22

พจนานุกรม 27/05/2566

image 27/05/2566

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙)

หมดอายุ 27/05/2566

อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
(๑๑ มกราคม ๒๕๓๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖)

ประวัติ เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๘)

๑๑ มกราคม ๒๔๗๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖

อายุ ๘๕ ปี พรรษา ๖๓

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ นามเดิมว่า เกี่ยว นามสกุล โชคชัย นามฉายา อุปเสโณ บิดา นายเลื่อน โชคชัย มารดา นางยี่ โชคชัย เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๑ มกราคม ๒๔๗๑ ณ บ้านแขวง ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การบรรพชาอุปสมบท

เมื่อยังเยาว์ ได้ศึกษาระดับประถมศึกษา ที่โรงเรียนวัดแขวง จนจบประถมศึกษาปีที่ ๔

เมื่ออายุได้ ๑๒ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดแขวง (วัดสว่างอารมณ์) อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีพระอธิการพัฒน์ ภาทมนฺนี วัดภูเขาทอง เป็นพระอุปัชฌาย์ แม้เจตนาจะบวชเพียงแค่ ๗ วัน แต่ด้วยอุปเพกตบุญญตา ทำให้เจ้าประคุณสมเด็จฯ ยังคงมั่นในสมณเพศต่อมา หาได้คิดลาสิกขาไม่ โยมมารดาจึงนำไปฝากไว้กับท่านพระครูอรุณกิจโกศล (หลวงพ่อพริ้ง โกสโล) วัดแจ้ง ตำบลอ่างทอง อำเภอเกาะสมุย

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ฝึกฝนในการศึกษา มีวิริยะ อุตสาหะ จนหลวงพ่อพริ้งเห็นอุปนิสัย ได้นำไปฝากไว้กับเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาณเทศมหาเถร) โดยอยู่ในการปกครองของพระธรรมเจดีย์ (เทียบ ธมฺมธโร) ณ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๙๒ เมื่อมีอายุครบอุปสมบท ก็ได้อุปสมบท ณ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร โดยมีเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาณเทศมหาเถร) ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์

ด้านพระกรรมฐาน

เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้เรียนพระกรรมฐานในเบื้องต้น จากหลวงพ่อพริ้ง ซึ่งเป็นพระวิปัสสนาจารย์องค์สำคัญของเกาะสมุย โดยหลวงพ่อพริ้งได้นำเจริญพระกรรมฐานบนหลุมฝังศพขณะมีอายุ ๑๒ ปี ต่อมาได้เรียนพระกรรมฐานจากสมเด็จฯ พระสังฆราช

(อยู่ ญาโณทยมหาเถร) ซึ่งมีความชำนาญในพระกรรมฐานด้านกสิณ และยังได้ให้ความสนใจวิธีการเจริญพระกรรมฐานตามแนวต่างๆ ที่ปฏิบัติในประเทศ จนมีความชำนาญทุกสาย

เจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้า เป็นผู้ริเริ่มวางรากฐานแนวคิงานพระศาสนาเชิงรุกที่สำคัญในด้านต่างๆ ริเริ่มให้พระสงฆ์นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้กับงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา อนุวัติให้สอดคล้องกับโลกสมัยใหม่

ได้บริจาคเงินสร้างโรงเรียนและตึกสงฆ์อาพาธในท้องถิ่นชนบทที่อยู่ห่างไกล ความเจริญหลายแห่ง ในนาม “อาคารผู้มีพระคุณ” เพื่อพยาบาลพระภิกษุ สามเณร ผู้อาพาธ และสาธุชนทั่วไป

ในด้านต่างประเทศ

เจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้า เป็นผู้ริเริ่มเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ริเริ่มการสร้างวัดไทยในต่างประเทศ ริเริ่มให้มีการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปประจำ ณ วัดไทยในต่างประเทศ ริเริ่มสานศาสนสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งรองประธานสภาสงฆ์โลก นับเป็นพระสงฆ์ไทยรูปแรก ที่ก้าวขึ้นสู่การบริหารองค์กรสงฆ์โลก เป็นคณะสงฆ์ไทยคณะแรกเยือนทำเนียบขาวอย่างเป็นทางการ ตามคำนิมนต์ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เป็นคณะสงฆ์ไทยคณะแรกเยือนนครรัฐวาติกัน กรุงโรม อย่างเป็นทางการ ได้ออกเดินทางไปต่างประเทศทั่วทุกมุมโลก เพื่อหาแนวทางที่จะให้มีวัดเกิดขึ้นในประเทศนั้นๆ จนเกิดวัดไทยทั่วทุกมุมโลก ในปัจจุบัน

ลำดับสมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๐๑	เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระเมธีสุทธิพงศ์
พ.ศ. ๒๕๐๕	เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชวิสุทธิเมธี
พ.ศ. ๒๕๐๗	เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๑๔	เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๑๖	เป็นรองสมเด็จพระราชาคณะที่ พระพรหมคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๓๓	เป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระพุฒาจารย์
พ.ศ. ๒๕๔๗	เป็นประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙) อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม ประธานสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ แม่กองงานพระธรรมทูต เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก และเจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร เป็นพระมหาเถระที่อุทิศตนและเสียสละเพื่อพระพุทธศาสนา ประเทศชาติ บ้านเมืองมาโดยลำดับ เป็นที่ปรากฏชัดเจน

ดังบทคติธรรมซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ได้ประทานไว้ในหลายโอกาส ความว่า “**ความเสียสละ เป็นพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นพระพุทธรูปที่ทรงสร้างสมจนถึงวาระแห่งการตรัสรู้ จุดหมายสูงสุดของความเสียสละในพระพุทธศาสนา คือ การเสียสละเพื่อบรรลुพระนิพพาน ความเสียสละจึงก้าวสูงขึ้นไปด้วยลำดับ ความเสียสละทุกระดับล้วนมีความสำคัญ เช่น ความเสียสละเพื่อรักษาแผ่นดิน ถ้าไม่มีผู้เสียสละเพื่อแผ่นดิน ชาติไทยคงไม่มีแล้ว ความเสียสละเพื่อสถาบัน ความเสียสละเพื่อหน้าที่การงาน เป็นต้น ความเสียสละโดยทางหนึ่ง เป็นการลดความเห็นแก่ตัว จนถึงขั้นไม่มีความเห็นแก่ตัว**”

รัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดพิมพ์พระไตรปิฎก ฉบับที่มหาเถรสมาคมชำระและจัดพิมพ์ เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศล ถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ ซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ เป็นผู้ปรารภให้มีการชำระและจัดพิมพ์

ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙) อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ในวันอาทิตย์ ที่ ๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ นั้น

รัฐบาลจึงจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับดังกล่าวโดยเสด็จพระราชกุศล ในพิธีพระราชทานเพลิงศพเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ เพื่อบูชาพระคุณ พร้อมอุทิศกุศลน้อมถวายในสัมปรายภพ ตราบจนบรรลुพระนิพพานเป็นที่สุด

คำนำ

มหาเถรสมาคม ได้ปรารภการจัดกิจกรรมร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ แล้วมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีความรู้และทรงธรรมวินัยพิจารณาตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง โดยใช้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับ เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นพระบรมศาสนาดาทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกมาโดยตลอด ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เช่น

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ด้าน ๒ “คนเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยบ่าว ท่วยนาง ลูกเจ้าขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชาย ทั้งผู้หญิง ทั้งผู้ท่วย มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากرانกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว...”

พระบรมสัตยาธิษฐานของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ตรัสประกาศแก่เทพดาทั้งปวงว่า “ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเศวตฉัตร จะให้บำรุงพระพุทธศาสนา ไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า” พอตกพระโอษฐ์ลง พระพาก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป...

นำพระราชหฤทัยและพระราชดำรัสของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช “พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตดังนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็นับถือพระพุทธศาสนามาช้านานแล้ว จะให้เปลี่ยน

ศาสนา อย่างนี้เป็นการยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจ้ามิจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?” “จริงอยู่ เมื่อฟอลคอนในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาทเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่น และสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อๆ กันมาถึง ๒,๒๒๕ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้น เป็นการที่พระองค์จะทำได้”

พระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

“อันตัวพ่อ	ชื่อว่า	พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก	กู้ชาติ	พระศาสนา
ถวายเป็นดิน	ให้เป็น	พุทธบูชา
แต่พระศาสนา	สมณะ	พระพุทธรูป
ให้ยืนยง	คงถ้วน	ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชี	ปฏิบัติ	ให้พอสม
เจริญสมณะ	วิปัสสนา	พ่อชื่นชม
ถวายเป็นคัม	รอยบาท	พระศาสดา
คิดถึงพ่อ	พ่ออยู่	คู่กับเจ้า
ชาติของเรา	คงอยู่	คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา	อยู่ยง	คู่องค์กษัตริย์
พระศาสดา	ฝากไว้	ให้คู่กัน”

พระราชปณิธานของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

หมตอายุ 27/05/2566

“ตั้งใจจะอุปถัมภก
ป้องกันขอบขันฑสีมา

ยอยกพระพุทธศาสนา
รักษาประชาชนและมนตรี”

พระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย “ศุภมัสดุ ๑๑๗๙ ศก... พระบาทสมเด็จพระบรมธรรมิกมหาราชารามาธิราช บรมนารถบรมพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว... ทรงพระราชศรัทธาจะยกกรือวิสาขบูชามหาโยชิตี อันชาติประเพณีมานั้นให้กลับคืนเจียรฐิติกาล ปราภฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอรรถตถประโยชน์และปรตถประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ช้าขอบชันทเสมาทั้งปวงจำเรณอายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า...”

นำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว “ด้วยกำลัง ทรงพระมหากรุณาเมตตากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณา ดำรัสให้จดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนาม พระรัตนตรัยสรณาคมนันอันอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง ให้เห็นความจริง ในพระบรมหฤทัย แล้วทรงพระราชดำรัสยอมอนุญาตให้เจ้าพระยาพระคลัง ว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒน์รัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับ ขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสโมสรมัคคีรสปรึษาพร้อมกัน เมื่อเห็น ว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวิญญูติปริชารอบรู้ราชานุวัตร จะเป็น ศาสนูปถัมภกยกพระบวรพุทธศาสนา แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชา ราชภูริรักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์ พระองค์นั้นขึ้นเสวยมโหสิวรยาธิปัตย์ราชสืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณี ต่อไปเถิด อย่าได้เกร็งเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้า อย่าให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ได้ความทุกข์ร้อนแก่ราษฎร...”

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรง ประกาศพระราชทานส่วนพระราชกุศลในการที่ทรงบริจาคเพชรใหญ่ประดับ พระอุณาโลมพระพุทธรูปมหามณีรัตนปฏิมากร “การพระราชบริจาคอันนี้ทรงพระ ราชดำริ เห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดชุนเคืองขัดใจเลย พระนครนี้เป็น

และพระราชนิพนธ์ของพระ
มหาราช “ข้าพเจ้าจะไม่มีจิ
มาสัมพุทธเจ้า และพระธรรม
หมู่ใหญ่ อันได้ประพาดตาม
ลยเป็นอันขาด จนนรบาว่า

ละพระบรมราโชวาทของพร
พุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับ
บิดา มารดา และต้นโคต
นาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจาก
ว่า พุทธศาสนาเป็นของไท

ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขา
นั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งห
ซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติ
ยแห่งไตรรงค์ไว้ดังนี้

มกราคม ๒๕๖๓

ไทย...”

กาลวิบัติ พระพุทธศาสนา

เสื่อมทรามระส่ำระสายมาช้านาน... มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมชนกนาถของเราจึงได้เริ่มทรงจัดการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในมณฑลนี้ มาโดยทรงพระราชดำริจะให้พุทธจักรและอาณาจักรเจริญรุ่งเรืองสมกับสมัย เป็นต้นว่า ในการสั่งสอนประชาชนทั้งหลายให้รัฐบาลเอาเป็นธุระสั่งสอนส่วน คดีโลก ให้พระสงฆ์รับภาระการสั่งสอนส่วนคดียุทธธรรมเป็นอุปการะแก่กัน ดังนี้ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของเราก็ได้โปรดให้จัดการสืบมาโดยทางนั้น”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ตรัสพระปฐมบรมราชโองการซึ่งเป็นพระราชปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยใน พระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า “เราจะครองแผ่นดิน โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ได้มีพระราชดำรัสตรัส ลาผนวชต่อพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ ว่า “โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติของเรา ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าก็เห็นเป็นศาสนา ที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสังฆธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึง เคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตาม ราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระคุณบูรพการีตามคตินิยมด้วย...” และได้มีพระราชดำรัสในโอกาสพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า “คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีทุกคน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็น ศาสนาประจำชาติ”

การดำเนินงานตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกให้คงความ บริสุทธิ์แห่งพระบาลีพุทธพจน์ซึ่งเป็นหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำเป็นต้องอาศัยความสุมัคมภิรภาพด้านความรู้ความชำนาญในภาษาบาลี ของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลาย จึงนับว่าเป็นงานที่มี

[๖]

ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกุศลกิจอันยิ่งใหญ่ที่กระทำได้ยาก ดังนั้น การที่พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายมีอิทธิบาทธรรมร่วมกันตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงควรแก่การอนุโมทนาสาธุการของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะทราบใดที่พระไตรปิฎกยังคงความบริสุทธิ์อยู่ ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธก็ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติตราบนั่น

ในนามของมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรคุณ) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ดังกล่าว

ขออานุภาพแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้ง นี้ ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรคุณ) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตมั่นเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยสืบไปตลอดจักรวาลกาล เทอญ

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

7

(สมเด็จพระพุฒาจารย์)

หมดอายุ 27/05/2566

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คำปรารภ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดิมทีนั้น เรียกว่า พระธรรมวินัย พระธรรม ได้แก่คำสั่งสอนที่แสดงหลักความจริงที่ควรรู้ และแนะนำหลักความดีที่ควรประพฤติ พระวินัย ได้แก่ข้อบัญญัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน กาลต่อมา เมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ ทรงแสดงไว้ทรงบัญญัติไว้ในกาลโอกาสต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งในฐานะ เป็นพระบรมศาสดาแทนพระพุทธองค์ โดยมีหลักฐานปรากฏในมหา ปรินิพพานสูตร (ที.ม. ๑๐/๒๑๖) ว่า ขณะที่ทรงพระประชวรจนจะเสด็จ ดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์หาได้ทรงตั้งพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งไว้ใน ตำแหน่งพระบรมศาสดาไม่ หากแต่ตรัสกะท่านพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากว่า

โย โว อานนท มया ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺณตฺโต,
โส โว มมจฺจเยน สตฺถา.

แปลความว่า “ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใดที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา”

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำคัญของพระธรรมวินัย ซึ่งได้รับการสังคายนารวบรวมประมวลเป็นบทสวดสำหรับสวดทานความ ถูกต้องมิให้คลาดเคลื่อนไปจากที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนจริงด้วยสังฆานุมัติ พร้อมกันครั้งแรกโดยพระอรหันตเถระ ๕๐๐ รูป ภายหลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน การสังคายนาพระธรรมวินัยในครั้งแรกนั้นได้ยกเอาพระพุทธพจน์ ที่ทรงแสดงโปรดเวไนยสัตว์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขึ้นสู่การพิจารณา สวดทานรับรองความบริสุทธิ์ถูกต้องในท่ามกลางสงฆ์ แล้วประมวลจัด

[๘]

เป็นหมวด ไว ๓ หมวดใหญ่ เรียกว่า พระไตรปิฎก อันประกอบด้วย พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

พระวินัยปิฎก หมวดพระวินัย ว่าด้วยพระพุทธานุญาตที่ทรงวางหลัก ความประพฤติและมารยาทอันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวช ประพฤติพรหมจรรย์ชั้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธานุญาต รัดสั้งสอนเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบทตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียม ของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดย เคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญๆ นับตั้งแต่ แรกตรัสรู้เสวยวิมุตติสุขเป็นต้นไปพร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ มหาวิภังค์ ภิกขุณีวิภังค์ มหาวรรค จุลวรรค และปริวาร โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๔ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๔

พระสุตตันตปิฎก หมวดพระสูตร ว่าด้วยประมวลพระธรรมเทศนา ตรัสบรรยายธรรมของพระพุทธองค์ที่ตรัสให้เหมาะแก่บุคคลและโอกาส เป็น ประมวลหลักพุทธธรรมที่ทรงแสดงโดยบุคลาธิษฐานหรือทรงใช้สมมติโวหาร ตลอดจนบทคาถาประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวชั้นเดิมที่แสดงถึงประวัติ ของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ เรียกว่า นิกาย ๕ คือ ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย และขุททกนิกาย โดยพระไตรปิฎกของไทยเรา จัดพิมพ์เป็น ๒๕ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๕ ถึงเล่มที่ ๓๓

พระอภิธรรมปิฎก หมวดพระอภิธรรม ว่าด้วยประมวลพระพุทธานุญาต อันเกี่ยวกับหลักปรมาตมธรรมที่เป็นความหมายที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็น ประมวลคำอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว ๆ โดยธรรมาธิษฐาน

คือไม่ยกบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นสมมติบัญญัติเข้ามาประกอบความ มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมชั้นร์ แบ่งออกเป็น ๗ คัมภีร์ คือ ัมมสังคณี วิภังค์ ธาตุกถา บุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก และปฏฐาน โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๑๒ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ ถึงเล่มที่ ๔๕

พระไตรปิฎก จัดเป็นหนึ่งในพระสัทธรรม ๓ คือปริยัติสัทธรรมที่ประมวลไว้ซึ่งนวัคส์ตฤศาสน์ทั้งหมด เป็นปัทมฐานให้เกิดปฏิบัติสัทธรรม คือศีล สมาธิ ปัญญา และนำไปสู่การบรรลุปฏิเวธสัทธรรม คือมรรค ผล นิพพานในที่สุด ดังนั้น จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ดังพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในคราวจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ความว่า

“พระไตรปิฎกเป็นพระคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระอรหันตสาวกได้รับการธุระสั่งสอนสืบต่อกันมา เป็นพระคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เท่ากับเป็นสัญลักษณ์ของพระบรมศาสดา พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้น คัมภีร์พระไตรปิฎกนี้พระเถรานุเถระแต่ปางก่อนจึงได้ช่วยกันรักษาสืบต่อกันมา ในการสร้างวัดวาอารามสมัยก่อนนั้น จะต้องสร้างหอไตรประจำวัด ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกอันประกอบด้วยคัมภีร์ใบลาน พระภิกษุสามเณรผู้บวชในพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนทายาท ก็จำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีอันเป็นภาษาที่จารึกในคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งอรรถกถาฎีกา โยชนา สัททาวีเสส อันเป็นคัมภีร์ประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อความพระไตรปิฎกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาในปางก่อน

จึงได้ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นๆ ให้แตกฉาน เพื่อนำเอาความรู้มาสั่งสอนแก่พุทธศาสนิกชน สำหรับในประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะมาตลอดสาย และได้ทรงให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกนี้ สืบต่อกันมา ทรงถือเป็นพระราชกิจสำคัญ มีการสอบพระปริยัติธรรมเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้แสดงความรู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกนั้นๆ และทรงปูนบำเหน็จความสามารถแก่พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่ได้พระปริยัติธรรม ซึ่งทุกวันนี้ได้ขยายวงกว้างออกมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลีสนาทมูลวาท ตลอดจนพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ให้พระภิกษุสามเณรผู้ทรงความรู้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ถือเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่...”

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการนำสืบๆ กันมาด้วยภาษามคธ หรือภาษาบาลี อันหมายถึงภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์ โดยวิธีมุขปาฐะหรือมุขบาฐ คือวิธีทรงจำนำสืบต่อ ๆ กันด้วยการสาธยายท่องจำกัน สั่งสอนกันจากปากสู่ปาก หรือวิธีบอกเล่ากล่าวสอนจากอาจารย์สู่ศิษย์โดยโวหารต่างๆ เป็นเวลาถึง ๔ พุทธศตวรรษ จึงได้รับการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลานในคราวสังคายนาครั้งที่ ๕ ในประเทศศรีลังกา เมื่อพุทธศักราช ๔๓๓ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้ ถ้าในสมัยใดมีความผันเพื่อเลอะเลือนจำกันมาผิด มีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีคำสอนของลัทธิอื่นเข้ามาปะปนในพระไตรปิฎก อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์ประพฤติดิพตหลักพระธรรมวินัย บรรดาพระอรหันต์หรือพระมหาเถระในยุคสมัยนั้นๆ ก็จะต้องถือเอาเป็นภาระธุระดำเนินการประชุมพระสงฆ์ทำสังคายนาเพื่อสอบทานสวดรับรองความถูกต้องพร้อมกันเป็นครั้ง ๆ โดยประวัติการทำสังคายนานั้น สามครั้งแรกทำในประเทศอินเดีย ครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕

ทำในประเทศศรีลังกา ซึ่งในการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ นี้เอง พระเถระ
 สังคิตกาจารย์ทั้งหลายได้คำนึงถึงว่า “ในอนาคต กุลบุตรคงมีศรัทธาน้อยลง
 และปัญหาที่จะทรงจำพระธรรมวินัยสืบอายุพระพุทธศาสนาคงน้อยลงด้วย
 ควรที่คณะสงฆ์จะสังคายนาพระธรรมวินัยแล้วลงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์
 อักษร” เพราะประจักษ์ที่พวกทมิฬไม่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งปกครอง
 ประเทศศรีลังกาแล้วทำให้เกิดภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา
 เป็นเหตุให้พระภิกษุสาวกทั้งหลายต่างพากันปลีกตนไปอยู่ตามป่าเขาอย่าง
 ลำเค็ญ มีความผิดเคืองด้วยภิกษาหาร ต้องอดทนอยู่อย่างลำบากถึง ๑๒ ปี
 แต่ท่านเหล่านั้นหาคำนึงถึงความลำบากทางกายของตนไม่ ต่างช่วยกัน
 ทรงจำพระไตรปิฎกท่านละหนึ่งนิกายบ้าง สองนิกายบ้าง ถึงแม้ไม่มีอะไร
 จะฉับเป็นภัตตาหาร ก็ฉันใบไม้แทน เพื่อให้ร่างกายมีกำลังทรงอยู่เพียงเพื่อ
 สารยายท่องบ่นทบทวนพระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้พระไตรปิฎก
 ที่ทรงจำไว้นั้นสูญไปพร้อมกับชีวิตของท่าน เพราะขณะนั้นพระภิกษุสาวกที่
 ทรงจำพระไตรปิฎกได้มีจำนวนน้อยเต็มที บ้างท่านเกิดเตโชธาตุในท้องกำเร็บก็
 ต้องนอนเอาทรายกลบท้อง เพื่อให้ดูดความร้อนจากร่างกายแล้วสารยาย
 ทบทวนพระไตรปิฎกนั้นมิให้เสื่อมสูญหายไป เมื่อได้ประจักษ์ชัดถึงการ
 ทรงจำพระไตรปิฎกด้วยวิธีมุขปาฐะว่าไม่อาจจะรักษาพระไตรปิฎกไว้ได้ต่อไป
 จึงได้มีมติจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษามคธ
 พร้อมทั้งจารึกอรรถกถา (คัมภีร์อธิบายความแห่งพระไตรปิฎก) ด้วยภาษา
 สิงหล แล้วนำสืบเผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา และ
 ต่อมาเมื่อวิทยาการด้านการพิมพ์เจริญขึ้น ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็น
 รูปเล่มหนังสือ โดยใช้อักษรของประเทศนั้น ๆ จึงปรากฏเป็นพระไตรปิฎก
 ฉบับอักษรสิงหล ฉบับอักษรเทวนาครี ฉบับอักษรพม่า ฉบับอักษรขอม
 ฉบับอักษรไทย ฉบับอักษรโรมัน ฉบับอักษรมอญ เป็นต้น และเมื่อจะจัด

พิมพ์หรือจัดสร้างซ้ำแต่ละครั้งเนื่องในวโรกาสสำคัญๆ ก็จะมีการสังคายนาตรวจชำระสอบทานเพื่อคงความบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยการนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรต่าง ๆ มาเทียบเคียงกัน ตรวจสอบให้ลงกันสมกันเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำเครื่องหมายวรรคตอน จัดทำเชิงอรรถแสดงปาฐะที่ต่างกัน พร้อมทั้งจัดทำดัชนีคือปทานุกรม นามานุกรม คาถานุกรม และอัมมประเภทแสดงลำดับหมวดธรรม เพื่อสะดวกในการสืบค้นดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้นำพระไตรปิฎกจากประเทศศรีลังกามาสืบทอดศึกษาเล่าเรียนกันโดยลำดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการสังคายนาตรวจชำระสอบทานพระไตรปิฎกในประเทศไทย มีประวัติการดำเนินงานในแต่ละยุคสมัยที่พระบรมมหาราชวังหรือผู้ทรงเป็นเอกอัครราชูปถัมภ์และทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังปรากฏตามหลักฐานที่บันทึกไว้ ดังนี้

ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกจารึกลงในใบลานด้วยอักษรธรรมล้านนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๐๒๐ ต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่ทรงกู้อิสรภาพจัดการบ้านเมืองไทยเสร็จแล้ว ทรงใฝ่พระทัยในการพระพุทธานุศาสนเป็นอย่างยิ่ง ทรงปรารถนาว่าพระไตรปิฎกกระจัดกระจายเสียหายไปมาก จึงทรงโปรดฯ ให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสมบูรณ์มารวบรวมไว้ที่กรุงธนบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๓

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดฯ ให้รวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วทรงอาราธนาพระเถระานุเถระและเชษฐราชบัณฑิตผู้ทรงความรู้ ให้ทำการสังคายนาตรวจ

ชำระพระไตรปิฎก แล้วทรงโปรดฯ ให้ช่างคัดลอกจำลองพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาจารึกด้วยอักษรขอมลงในใบลาน จำนวน ๓,๗๘๖ ผูก พร้อมทั้งปิดทองหีบ ปกหน้า ปกหลัง และกรอบ เรียกว่า พระไตรปิฎก ฉบับทอง ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมส่วนคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ชำรุดให้สมบูรณ์ และทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับรดน้ำแดง แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎก ๕ ฉบับ มีฉบับรดน้ำเอก ฉบับเทพชุมนุม เป็นต้น พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้อาราธนาพระมหาเถระเข้าไปถวายพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวัง โดยให้เรียบเรียงพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา เป็นสำนวนพระธรรมเทศนา และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์ พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับล่องชาด

พระไตรปิฎกทั้ง ๔ รัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าวมานี้ยังเป็นภาษาบาลีอักษรขอม ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการสังคายนาชำระพระไตรปิฎกและปริวรรตบาลีอักษรขอมเป็นบาลีอักษรไทย และทรงโปรดฯ ให้จัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๓๙ เล่ม รวม ๑,๐๐๐ ชุด เพื่อฉลองในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์อุทิศพระราชกุศลถวายแด่พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระต้นฉบับที่ขาดหายไปเพิ่มอีกจากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม และจัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม จบบริบูรณ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ

พุทธกิจ การตรวจชำระพระไตรปิฎกครั้งนี้คณะสงฆ์กระทำย่องโอบฟารยิ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเครื่องหมายวรรคตอน ใช้เครื่องหมายพินทุแทนยามักการ เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จึงแล้วเสร็จ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า สยามมรณจสูตร เทปิฎก : พระไตรปิฎก ฉบับสยามรัฐ พิมพ์จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดพิมพ์ คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรไทยครบสมบูรณ์ และพระไตรปิฎกบาลีฉบับ สยามรัฐนี้ได้มีการพิมพ์ซ้ำสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกที่ได้รับการตรวจชำระและจัดพิมพ์ทั้งหมด นับแต่สมัยโบราณมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นภาษาบาลีหรือภาษามคธ แม้จะได้มีการแปลเป็นภาษาไทยมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ ก็ยังมีได้มีการแปลอย่างเป็นทางการในนามของคณะสงฆ์ จึงต่อมา ในปี พุทธศักราช ๒๔๘๓ คณะสงฆ์โดยได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาท สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้ประชุมกันดำเนินการ แปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาไทยบริบูรณ์และจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก เรียกว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง โดยแปลตามความในพระไตรปิฎก ภาษาบาลี แล้วพิมพ์เป็นเล่ม ๒,๕๐๐ ชุด ชุดละ ๘๐ เล่ม เพื่อให้เท่ากับ จำนวนพระชนมายุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งแปลเป็นสำนวน เทศนา โดยถือเอาพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับ พิมพ์ ลงในใบลาน ๑,๒๕๐ กัณฑ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระอรหันตสาวกใน ครั้งพุทธกาลที่มาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมีนัยหมายเพื่อประชุมฟังพระโอวาท ปาติโมกข์ในคราวจาตุรงคสันนิบาต ดิถีเพ็ญแห่งมาฆมาส อนึ่ง การแปล และจัดพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งนี้กระทำเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่ พระพุทธศาสนาได้ดำรงมั่นมาครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงนี้ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการตรวจชำระ จัดพิมพ์สืบต่อมาเนื่องในวโรกาสสำคัญอีก ๓ วาระ รวมเป็น ๔ วาระด้วยกัน

กล่าวคือ วาระที่ ๒ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๔๕ เล่ม วาระที่ ๓ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด และวาระที่ ๔ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำริว่า พระพุทธวจนะอันเรียกว่าพระไตรปิฎกย่อมเป็นหนังสือที่ประมวลพระธรรมวินัยของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังบริบูรณ์และตั้งมั่นอยู่ตราบใด ก็ย่อมเป็นหลักของพุทธบริษัทที่จะปฏิบัติให้เป็นสัมมาปฏิบัติ ถึงความงอกงามรุ่งเรืองอยู่ตราบนั่น จึงทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสังคายนาพระไตรปิฎกถวายตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพระพร เนื่องในมงคลดิถีที่มีพระชนมพรรษาจะบรรจบ ๕ รอบนักษัตร ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ และมีพระบรมราชโองการประกาศขออาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระสงฆ์เปรียญธรรมพร้อมด้วยศาสนบัณฑิต เป็นการธุระดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองสถาพรแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

การสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ คณะสงฆ์ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับสนองงานคณะสงฆ์ขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรัฐบาลซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น

นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุน และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีพระฤกษ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วได้ดำเนินการสังคายนาตรวจชำระในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการสังคีตการกสงฆ์ คณะกรรมการपालิวิโสธกะ คณะกรรมการแห่งสังคีตการกสงฆ์ คณะกรรมการศาสนบัณฑิต ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการดำเนินการและประสานงาน และมีสังฆานุมัติให้ใช้ตำหนักสมเด็จ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถานที่ตรวจชำระ โดยนำพระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นฉบับหลวงแล้วนั้นมาตรวจสอบให้มีความถูกต้องทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย กล่าวคือ ในส่วนของฉบับภาษาบาลี ได้ใช้ พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ เป็นต้นฉบับสอบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ โดยได้ตั้งข้อ ย่อหน้า ยกหัวข้อสูตรหรือมาติกาให้เห็นชัดเจน และได้อ้างหน้าคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ฉบับฉัฎฐสังคีติ (อักษรพม่า) ฉบับอักษรเทวนาครี และฉบับอักษรโรมัน ในบรรทัดแรกของหน้านั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งบอกเลขบรรทัดแต่ละหน้าของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีนี้ไว้ด้วย สำหรับฉบับภาษาไทย ได้นำ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง มาเป็นต้นฉบับในการตรวจสอบพิจารณาสำนวนแปล

การดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกตามที่กล่าวมานี้ได้แล้วเสร็จทันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตริ์ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า ทฤษฎญาณสูตร สงคีติเตปิฎก ๒๕๓๐ พุทธวสุเส : พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ โดยจัดพิมพ์ฉบับภาษาบาลีจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

ต่อมา พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทั้งภาษาบาลีและภาษาดังกล่าวนี้นี้ได้มีพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา

สร้างถวายวัดจนหมดลง โดยเหตุที่พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงเตรียมการที่จะจัดพิมพ์ซ้ำ แต่เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีที่ทำกันมา คือก่อนจะจัดพิมพ์พระไตรปิฎกแต่ละครั้ง ต้องมีการประชุมสงฆ์ผู้ทรงความรู้และศาสนบัณฑิตตรวจชำระสอบทานความถูกต้องในเบื้องต้น กอปรกับได้พิจารณาเห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาในส่วนภาษาบาลีนั้น แม้จะดำเนินการตรวจชำระจากคณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ในครั้งนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังมีปาฐะที่บกพร่องผิดพลาดอยู่บ้างในบางเล่ม บางสูตร บางข้อ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลาและขั้นตอนการจัดพิมพ์เป็นสำคัญ แม้ในส่วนฉบับภาษาไทยก็ปรากฏว่าสูตรเดียวกันซึ่งมีบทพระบาลีเหมือนกัน หรือข้อความพระบาลีอย่างเดียวกันแต่ปรากฏต่างที่กัน กลับมีข้อความสำนวนแปลที่ไม่ลงกันสมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกิดจากคณะกรรมการแปลมีหลายชุดจึงแปลสำนวนต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนาสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงของพุทธบริษัท หาใช่เป็นหนังสืออ่านทั่วไปไม่ แม้จะเป็นฉบับภาษาไทยก็ควรที่จะมีเอกภาพในด้านสำนวนคำแปลที่เป็นแบบอย่างและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบัณฑิตชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร์ในปัจจุบันมีข้อบกพร่องผิดพลาดน้อยที่สุด คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้มีฉันทานุมัติชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ทั้ง ๔๕ เล่ม เป็นอันดับแรก โดยกำหนดแนวทาง คือ ให้สอบทานคำแปลของพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิให้ตกหล่นคลาดเคลื่อนจากบทปาฐะในพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา หากพบว่าตกหล่น ก็แปลเพิ่มให้สมบูรณ์ หากพบว่าคลาดเคลื่อน ก็แปลให้ถูกต้องตามนัยอรรถกถา และหากพบว่าสำนวนคำแปลของสูตรใด หรือข้อใดที่ปรากฏหลายที่ทั้งในเล่มเดียวกันหรือ

ต่างเล่มไม่ตรงกัน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับฉบับภาษาบาลีแล้วปรากฏว่ามีข้อความพระบาลีอย่างเดียวกัน ก็ปรับแก้สำนวนให้ตรงกัน เป็นต้น

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้เพียรพยายามดำเนินการตรวจสอบต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาสำเร็จเพียงขั้นตอนการสอบทานคำแปลมิให้ตกหล่นจากต้นฉบับภาษาบาลี โดยมีได้ปรับแก้สำนวนคำแปลที่ลักลั่นกันในบางสูตรให้ลงกันสมกัน จึงต่อมา คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ได้มีมติให้ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม รับเป็นการธุระดำเนินการสานต่อในขั้นตอนที่เหลือให้สำเร็จเรียบร้อย ซึ่งในเบื้องต้น พระธรรมกิตติวงศ์ ได้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้สอบทานคำแปลกับฉบับภาษาบาลีไว้แล้วนั้นมาให้คณะศิษย์ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปรับแก้สำนวนและการเชื่อมโยงข้อมูลแล้วได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้ดำเนินการปรับแก้สำนวนคำแปลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง อันเป็นการลดขั้นตอนที่ไม่ต้องพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นรูปเพื่อตรวจและสั่งแก้ ซึ่งช่วยประหยัดทั้งด้านเวลาและวัสดุประกอบการพิมพ์ พร้อมทั้งได้เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกภาษาไทยจากแหล่งต่างๆ ที่พระโบราณจารย์ได้แปลไว้ เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ เพื่อจัดหามาเป็นอุปการะสอบทานเทียบเคียงประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปล และที่สำคัญ ได้นำคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่นายพร รัตนสุวรรณ ได้ประชุมศาสนบัณฑิตตรวจชำระและจัดพิมพ์อย่างครบบริบูรณ์มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปลให้ถูกต้องตามพุทธานุญาต นอกจากนี้ยังได้จัดหาซีดีรอมพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำไว้มาสืบค้นข้อความพระบาลีที่ซ้ำกันเพื่อจะได้ปรับสำนวนคำแปลให้เป็นเอกภาพกันอีกด้วย เมื่อเสร็จขั้นตอนการบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงได้ดำเนินการ

ปรับแก้ข้อมูลสำนวนคำแปลพระไตรปิฎกภาษาไทยในเครื่องคอมพิวเตอร์ไปตามลำดับเล่ม จนแล้วเสร็จทั้ง ๔๕ เล่ม พร้อมทั้งจะให้พิสูจน์อักษรก่อนเสนออนุมัติจัดพิมพ์ แต่ได้พิจารณาเห็นว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับสังคายนาที่พระโบราณจารย์ได้แปลและจัดทำไว้นั้น มิได้ทำเชิงอรรถคือคำอธิบายศัพท์หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจไว้ ดังนั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ ในการอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไปและสามารถเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่ถูกต้องอันเหมาะสมแก่ยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มขึ้นขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถขึ้นโดยกำหนดแนวทางในการจัดทำ คือทำคำอธิบายเฉพาะคำศัพท์วิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งแปลทับศัพท์ไว้หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจ โดยตรวจดูคำอธิบายจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ที่อธิบายหรือแยกประเภทศัพท์หรือข้อความแห่งพระบาลีนั้นๆ เป็นเบื้องต้นแล้วแปลสรุปความเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด พร้อมทั้งอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถาเป็นอักษรย่อและบอกเล่มหรือหน้าไว้ในวงเล็บเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นอ้างอิงของผู้ต้องการหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูง ในกรณีคำแปลภาษาไทยที่ไม่นิยมใช้ซึ่งเกรงว่าคนทั่วไปอ่านแล้วไม่เข้าใจและต้องเสียเวลาเปิดดูความหมายในพจนานุกรม โดยที่คัมภีร์อรรถกถาก็ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เช่น คำว่า ทิม ซึ่งหมายถึงศาลาแถวหรือห้องแถวสำหรับเป็นที่พักหรือเก็บของ ก็ได้ทำเชิงอรรถไว้โดยอ้างที่มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรืออธิบายเพิ่มเติมตามสมควร พร้อมทั้งบอกหน้ากำกับไว้เพื่อการสืบค้น เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถพร้อมทั้งจัดหน้าบรรดตอนนี้ได้อาศัยความละเอียดและใช้เวลาในการจัดทำเป็นอย่างมาก

การจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ เพื่อเสนอจัดพิมพ์ดังกล่าวนี้ ได้ใช้เวลาในการดำเนินการจัดทำเป็นเวลานาน จึงแล้วเสร็จเป็นข้อมูลต้นฉบับอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในส่วนของการจัดทำต้นฉบับ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ นั้นยังมิได้มีการตรวจชำระสอบทานแต่อย่างใด จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ประสงค์ให้พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์อันเกี่ยวเนื่องกับการพระพุทธานุศาสนานอกจากจะทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้สามารถบริหารงานปกครอง งานการศึกษา งานเผยแผ่ งานสาธารณูปการ งานสาธารณสงเคราะห์ และงานการศึกษาสงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธานุศาสนาอีกส่วนหนึ่ง ก็คือทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ซึ่งพระราชกรณียกิจส่วนนี้ได้อำนวยผลให้พระสงฆ์และประชาชนมีหลักในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระพุทธานุศาสนา อันก่อให้เกิดความดำรงมั่นคงแห่งพระพุทธานุศาสนาคู่กับชาติไทยตราบนานทุกวันนี้ ดังนั้น ในมหามงคลโรกาสนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๙๕ นับเวลาถึงปัจจุบัน เป็นปีที่ ๖๐ สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ได้เสด็จดำรงสยามรัฐสีมาราชอาณาจักร ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์มั่นคงอยู่ในทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร ประสิทธิ์ประสาทความไพบูรณ์รุ่งเรืองวัฒนาสถาพร ทรงพระมหากรุณาแก่พสกนิกรถ้วนหน้า คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม สำนักในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ประเทศชาติ และพระพุทธานุศาสนา จึงมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระบุญญาธิการและเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการสืบสานพระไตรปิฎกให้เป็น

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในการศึกษาสัมมาปฏิบัติของพุทธบริษัท ซึ่งกิจกรรมส่วนนี้นับเป็นหนึ่งในแปดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยบรรพชิต ๔๑ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน รวม ๔๕ รูป/คน โดยมี สมเด็จพระพุทธมาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙) วัดสระเกศ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ พระพรหมมุนี (จันท์ พรหมคุดโต ป.ธ. ๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พระพรหมเวที (สนิท ชวนปญฺโญ ป.ธ. ๙) วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นรองประธานกรรมการ และพระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙) วัดเทวราชกุญชร เป็นเลขานุการ ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการ ฯ นี้ได้ประชุมพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ และได้ข้อสรุปเป็นแนวปฏิบัติว่า ในการดำเนินงานตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาบาลี ให้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับในการตรวจชำระ และให้นำพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ มาเทียบเคียงโดยให้ทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกันไว้ ส่วนการตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาไทย ให้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ที่พระธรรมกิตติวงศ์และคณะได้จัดทำไว้แล้วตามมติมหาเถรสมาคม มาตรวจสอบคำแปลและจัดทำหัวข้อให้ตรงกันกับพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ ที่คณะกรรมการตรวจชำระแล้ว ทั้งนี้ ประธานคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เป็น ๓ กอง คือ

๑. คณะทำงานกองงานพระวินัยปิฎก จำนวน ๒๕ รูป/คน มี พระธรรมคุณากรณี (เอื้อน หาสมุโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดสามพระยา เป็น ประธาน

๒. คณะทำงานกองงานพระสุตตันตปิฎก จำนวน ๑๙ รูป มี พระวิสุทธีวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙, พธ.ด. กิตติมศักดิ์) วัด ปากน้ำ เป็นประธาน

๓. คณะทำงานกองงานพระอภิธรรมปิฎก จำนวน ๒๑ รูป/คน มี พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดพิชยญาติการาม เป็น ประธาน

ในการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาบาลีนั้น ได้นำ พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเทียบเคียง ตรวจสอบทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกัน จำนวน ๗ ฉบับ ประกอบด้วย พระไตรปิฎกบาลี อักษรไทย ๓ ฉบับ คือ (๑) ทวยธรรมาสน์ สงคิตติเตปิฎก (๒๕๓๐ พุทธวสุเส) (๒) สยามธรรมาสน์ เตปิฎก (๒๕๒๕ พุทธวสุเส) (๓) มหาจุฬาลงคปิฎก (อนุสรณีย์ ๒๕๐๐ พุทธวสุเส) และพระไตรปิฎก บาลีอักษรต่างประเทศ ๔ ฉบับ คือ (๑) ฉกฐสงคิตติเตปิฎก (พระไตรปิฎก บาลีอักษรพม่า ฉบับฉกฐสงคิตติเตปิฎก พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๔) (๒) อังคิลิสเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรโรมัน ฉบับสมาคมบาลีปกรณ์) (๓) สิทฺธิเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรสิงหล) (๔) นาลันทาทเวนนาคริปาลิเตปิฎก (พระ ไตรปิฎกบาลีอักษรเทวนาครี ฉบับมหาวิทยาลัยนาแลนทา)

คณะทำงานแต่ละกองงานได้เพียรพยายามพิจารณาตรวจต้นฉบับ พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็ม กำลังความสามารถ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา จึงทำให้การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี และฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บัดนี้ การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลี และภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้บรรลุผลเสร็จสิ้นแล้ว นับว่าสำเร็จได้โดยอาศัยพระบารมีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริยาธิราช กอปรด้วยความวิริยะอุตสาหะอุทิศเวลาเป็นพุทธบูชาของคณะกรรมการ พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตผู้ดำเนินการพิจารณาตรวจต้นฉบับและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และอานุภาพแห่งกุศลเจตนาในการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตใน ไฉศวรรยราชสมบัติ ทั้งสุขโสมนัสสวัสดิ์จงเกิดมีในที่ทุกสถาน ขอให้รัฐบาล ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน ขออาณัติพระราชอาชญาและสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่าจงอยู่เย็นเป็นสุข ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เจริญงอกงามในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจิรัฏฐิตกาล เทอญ

สทา ทิปฺปตุ สทุทฺธโม ตถาคตฺตปเวทิตุ
ทสฺสเนโต สพุพโลกุสฺส อุมฺมคฺคํ วิสุทฺธิยา.

ขอพระสังฆธรรมที่พระตถาคตเจ้าทรงประกาศไว้ แสดง
ทางตรงเพื่อความบริสุทธิ์แก่โลกทั้งปวง จงรุ่งเรืองทุกเมื่อ เทอญ.

THE PALĪ ALPHABET IN THAI AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

อ = a -า = ā -ิ = i -ี = ī -ุ = u -ู = ū -เ = e -โ = o

CONSONANTS WITH VOWEL “A”

ก = ka	ข = kha	ค = ga	ฆ = gha	ง = ṅa
จ = ca	ฉ = cha	ช = ja	ฌ = jha	ญ = ña
ฎ = ṭa	ฐ = ṭha	ฑ = ḍa	ฒ = ḍha	ณ = ṇa
ด = ta	ถ = tha	ท = da	ธ = dha	น = na
ป = pa	ผ = pha	พ = ba	ภ = bha	ม = ma

ย = ya ร = ra ล = la ว = va ส = sa ห = ha พ = ḷa ° = m̐

VOWELS IN COMBINATION

ก = ka กา = kā กิ = ki กี = kī กุ = ku กู = kū เก = ke โก = ko
 ข = kha ขา = khā ขิ = khi ขี = khī ขุ = khu ขู = khū เข = khe ขอ = kho

FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ทฤษฎารุจสุ เตปิฏเก สงเกตวิญญาปนํ

- อ. = อิงคสิเตปิฏกํ
- จ. = จุจสงคิตเตปิฏกํ
- ทย. = ทฤษฎารุจสุ สงคิตเตปิฏกํ (๒๕๓๐ พุทรวสเส)
- เท. = นาลนทาเทวนาคริปาเลปิฏกํ
- โป. = โปราณเตปิฏกํ
- มหา. = มหาจุพาเตปิฏกํ (อนุสสรณีย ๒๕๐๐ พุทรวสเส)
- สี. = สีหพเตปิฏกํ
- สุยา. = สุยามารุจสุ เตปิฏกํ (๒๕๒๕ พุทรวสเส)

ปฐกถาปิฎก อังคุตตรนิกายสุส

ปญจกนิปาตปาติยา

กิตฺตฺนปตฺตํ

มัตติกา

องเก

๑. ปจฺมปณฺณาสโก

๑. เสขพลวคฺโค

๑.	สงฺขิตฺตสุตฺตํ	๑
๒.	วิตฺถตฺตสุตฺตํ	๒
๓.	ทฺวักขสุตฺตํ	๓
๔.	ยถาภตฺตสุตฺตํ	๔
๕.	สิกฺขาสุตฺตํ	๕
๖.	สฺมาปตฺติสุตฺตํ	๖
๗.	กามสุตฺตํ	๗
๘.	จวนฺตสุตฺตํ	๘
๙.	ปจฺมอการวสุตฺตํ	๙
๑๐.	ทฺติยอการวสุตฺตํ	๑๐

๒. พลวคฺโค

๑.	อนนฺตสุตฺตสุตฺตํ	๑๑
๒.	ญฺญสุตฺตํ	๑๑
๓.	สงฺขิตฺตสุตฺตํ	๑๒

มัททิกา

องฺเก

๔.	วิทฺถตฺตสฺสฺสฺสฺส	๑๒
๕.	ทญฺจพฺพสฺสฺส	๑๓
๖.	ปฺนญฺญสฺสฺส	๑๔
๗.	ปจฺมทิตฺตสฺส	๑๔
๘.	ทฺตฺติยทิตฺตสฺส	๑๕
๙.	ตตฺติยทิตฺตสฺส	๑๕
๑๐.	จตฺตตฺตทิตฺตสฺส	๑๖

๓. ปญฺจกิกาวกฺโค

๑.	ปจฺมอการวสฺส	๑๗
๒.	ทฺตฺติยอการวสฺส	๑๗
๓.	อฺปกฺกิลสฺส	๑๘
๔.	ทฺสฺสสฺส	๒๒
๕.	อนฺนคฺคาทิตฺตสฺส	๒๓
๖.	วิมฺตฺตตฺตตฺนสฺส	๒๔
๗.	สฺมาทิตฺต	๒๗
๘.	ปญฺจกิกสฺส	๒๗
๙.	จงฺกมสฺส	๓๒
๑๐.	นาคิตฺตสฺส	๓๓

๔. สฺมณวกฺโค

๑.	สฺมณสฺส	๓๖
๒.	จฺนทิตฺต	๓๘

มัตติกา

องฺเก

๓.	อุคฺคหสุตฺตํ	๔๐
๔.	สีหเสนาปติสุตฺตํ	๔๓
๕.	ทหานานิสฺสสุตฺตํ	๔๕
๖.	กาลทานสุตฺตํ	๔๖
๗.	โกชนสุตฺตํ	๔๖
๘.	สทฺธานิสฺสสุตฺตํ	๔๗
๙.	ปุตฺตสุตฺตํ	๔๘
๑๐.	มหาศาลปุตฺตสุตฺตํ	๔๙

๕. มุณฑราชวกุโ

๑.	อาทียสุตฺตํ	๕๑
๒.	สปฺปริสสุตฺตํ	๕๓
๓.	อิฏฺฐสุตฺตํ	๕๔
๔.	มนาปทายีสุตฺตํ	๕๖
๕.	ปุณฺณภิกฺษุสงฺหสุตฺตํ	๕๙
๖.	สมปทาสุตฺตํ	๖๐
๗.	ชนสุตฺตํ	๖๑
๘.	อลพฺภนียจฺานสุตฺตํ	๖๒
๙.	โกสลสุตฺตํ	๖๕
๑๐.	นารทสุตฺตํ	๖๖

มัทติกา

องฺเก

๒. ทุตฺติยปณฺณาสโก

๑. นีวรณวคฺโค

๑.	อวารณสูตฺตํ	๗๓
๒.	อกุสฺสราสีสูตฺตํ	๗๔
๓.	ปธานียงฺคสูตฺตํ	๗๕
๔.	สมยสูตฺตํ	๗๕
๕.	มาตาปุตฺตสูตฺตํ	๗๗
๖.	อุปชฌายสูตฺตํ	๗๙
๗.	อภินฺทปจฺจเวกฺขิตพฺพจฺานสูตฺตํ	๘๒
๘.	ลิจฺฉวิภูมารกสูตฺตํ	๘๗
๙.	ปจฺมวฺทฺตปพฺพชิตสูตฺตํ	๙๐
๑๐.	ทุตฺติยวฺทฺตปพฺพชิตสูตฺตํ	๙๑

๒. สณฺณวคฺโค

๑.	ปจฺมสณฺณาสูตฺตํ	๙๒
๒.	ทุตฺติยสณฺณาสูตฺตํ	๙๒
๓.	ปจฺมวทฺตีสูตฺตํ	๙๒
๔.	ทุตฺติยวทฺตีสูตฺตํ	๙๓
๕.	สากจฺฉสูตฺตํ	๙๓
๖.	สาชีวสูตฺตํ	๙๔
๗.	ปจฺมอิทฺธิปาทสูตฺตํ	๙๕
๘.	ทุตฺติยอิทฺธิปาทสูตฺตํ	๙๕
๙.	นิพฺพิทาสูตฺตํ	๙๖
๑๐.	อาสวกฺขยสูตฺตํ	๙๖

มาติกา

อังเก

๓. โยธาชีวกุโค

๑.	ปจฺมเจโตวิมุตติผลสุตฺตํ	๙๘
๒.	ทุตฺติยเจโตวิมุตติผลสุตฺตํ	๙๙
๓.	ปจฺมธมฺมวិหารีสุตฺตํ	๑๐๑
๔.	ทุตฺติยธมฺมวิหารีสุตฺตํ	๑๐๒
๕.	ปจฺมโยธาชีวสุตฺตํ	๑๐๓
๖.	ทุตฺติยโยธาชีวสุตฺตํ	๑๐๘
๗.	ปจฺมอนาคตภยสุตฺตํ	๑๑๖
๘.	ทุตฺติยอนาคตภยสุตฺตํ	๑๑๙
๙.	ตติยอนาคตภยสุตฺตํ	๑๒๒
๑๐.	จตุตฺถอนาคตภยสุตฺตํ	๑๒๕

๔. เถรวกฺโก

๑.	รชนียสุตฺตํ	๑๒๘
๒.	วீตราคสุตฺตํ	๑๒๘
๓.	กุหกสุตฺตํ	๑๒๙
๔.	อสุสทฺฐสุตฺตํ	๑๒๙
๕.	อกุขมสุตฺตํ	๑๓๐
๖.	ปฏิสมฺภิทาปฺปตฺตสุตฺตํ	๑๓๑
๗.	สีลวณฺตสุตฺตํ	๑๓๑
๘.	เถรสุตฺตํ	๑๓๒
๙.	ปจฺมเสขสุตฺตํ	๑๓๔
๑๐.	ทุตฺติยเสขสุตฺตํ	๑๓๔

มาติกา

องฺเก

๕. กกุชวคฺโค

๑.	ปจฺมสมปทาสุตฺตํ	๑๓๗
๒.	ทุติยสมปทาสุตฺตํ	๑๓๗
๓.	พฺยาकरणสุตฺตํ	๑๓๗
๔.	ผาสฺววิหารสุตฺตํ	๑๓๗
๕.	อฺกุปฺปสุตฺตํ	๑๓๘
๖.	สุตฺตธฺรสุตฺตํ	๑๓๘
๗.	กถาสฺตฺตํ	๑๓๙
๘.	อารณฺณกสุตฺตํ	๑๓๙
๙.	สีหสุตฺตํ	๑๔๐
๑๐.	กกุชเณรสุตฺตํ	๑๔๑

๓. ตติยปณฺณาสโก

๑. ผาสฺววิหารวคฺโค

๑.	สารขฺขสุตฺตํ	๑๔๗
๒.	อุสฺสงฺกิตสุตฺตํ	๑๔๗
๓.	มหาโจรสฺตฺตํ	๑๔๘
๔.	สมณฺสขุมาลสุตฺตํ	๑๕๑
๕.	ผาสฺววิหารสุตฺตํ	๑๕๒
๖.	อานนฺทสุตฺตํ	๑๕๓
๗.	สีลสุตฺตํ	๑๕๕
๘.	อเสขสุตฺตํ	๑๕๕

มัทติกา

องฺเก

๙.	จาตุทฺทิสฺสุตฺตํ	๑๕๖
๑๐.	อรรณฺณสฺสุตฺตํ	๑๕๖

๒. อนุทธกวิณฑวคฺโค

๑.	กุลฺลปกสฺสุตฺตํ	๑๕๘
๒.	ปจฺจนาสมณสฺสุตฺตํ	๑๕๘
๓.	สมฺมาสมาธิสฺสุตฺตํ	๑๕๙
๔.	อนุทธกวิณฑสฺสุตฺตํ	๑๕๙
๕.	มจฺฉริณีสฺสุตฺตํ	๑๖๑
๖.	วณฺณนาสฺสุตฺตํ	๑๖๑
๗.	อิสฺสุกิณีสฺสุตฺตํ	๑๖๒
๘.	มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺสุตฺตํ	๑๖๒
๙.	มิจฺฉาวาจาสฺสุตฺตํ	๑๖๓
๑๐.	มิจฺฉาวายามสฺสุตฺตํ	๑๖๔

๓. คิลาณฑวคฺโค

๑.	คิลาณฑสฺสุตฺตํ	๑๖๕
๒.	สตีสุปฺปญฺจิตสฺสุตฺตํ	๑๖๕
๓.	ปจฺมอุปฺปจจากสฺสุตฺตํ	๑๖๖
๔.	ทฺตียอุปฺปจจากสฺสุตฺตํ	๑๖๗
๕.	ปจฺมอณาณฺยสฺสสาสฺสุตฺตํ	๑๖๘
๖.	ทฺตียอณาณฺยสฺสสาสฺสุตฺตํ	๑๖๘

มัตติกา

อังก

๗. วปกาสนุตต	๑๖๘
๘. สมณสูบสูตต	๑๖๙
๙. ปริกูปสูตต	๑๗๐
๑๐. พยสนสูตต	๑๗๐

๔. ราชกโค

๑. ปจมจกานวตตสนสูตต	๑๗๒
๒. ทุตียจกานวตตสนสูตต	๑๗๓
๓. วมมราชาสูตต	๑๗๔
๔. ยสสํทิสสูตต	๑๗๕
๕. ปจมปตถนาสูตต	๑๗๗
๖. ทุตียปตถนาสูตต	๑๗๙
๗. อปปีสูปติสสูตต	๑๘๐
๘. ภาตตาทกสูตต	๑๘๑
๙. อกขมสูตต	๑๘๒
๑๐. โสตสูตต	๑๘๗

๕. ติกณทกิวคโค

๑. อวชานาติสสูตต	๑๙๑
๒. อารภาติสสูตต	๑๙๒
๓. สารนททสูตต	๑๙๔
๔. ติกณทกิสสูตต	๑๙๖
๕. นียสูตต	๑๙๘

มาติกา

องฺก

๖.	มิตฺตสุตฺตํ	๑๙๘
๗.	อสปฺปริสทานสุตฺตํ	๑๙๙
๘.	สปฺปริสทานสุตฺตํ	๑๙๙
๙.	ปจฺมสมยวิมฺุตตสุตฺตํ	๒๐๐
๑๐.	ทฺติยสมยวิมฺุตตสุตฺตํ	๒๐๑

๔. จตฺตถปณฺนาสโก

๑. สทฺธมฺมวกฺโก

๑.	ปจฺมสทฺธมฺมนิยามสุตฺตํ	๒๐๒
๒.	ทฺติยสทฺธมฺมนิยามสุตฺตํ	๒๐๒
๓.	ตติยสทฺธมฺมนิยามสุตฺตํ	๒๐๓
๔.	ปจฺมสทฺธมฺมสมฺโมสสุตฺตํ	๒๐๔
๕.	ทฺติยสทฺธมฺมสมฺโมสสุตฺตํ	๒๐๔
๖.	ตติยสทฺธมฺมสมฺโมสสุตฺตํ	๒๐๖
๗.	ทฺฤกฺกถาสฺตํ	๒๐๙
๘.	สารทฺทสุตฺตํ	๒๑๒
๙.	อุทายีสุตฺตํ	๒๑๒
๑๐.	ทฺปฺปฏฺวิโนทยสุตฺตํ	๒๑๓

๒. อาฆาตวกฺโก

๑.	ปจฺมอาฆาตปฏฺวินยสุตฺตํ	๒๑๔
----	------------------------	-----

มัทติกา

อังก

๒.	หุติยอาฆาตปฏีวินยสุตฺตํ	๒๑๔
๓.	สากจฺจสุตฺตํ	๒๑๙
๔.	สาชีวสุตฺตํ	๒๑๙
๕.	ปณฺหปฺจจฺจสุตฺตํ	๒๒๐
๖.	นิโรธสุตฺตํ	๒๒๐
๗.	โจทนาสุตฺตํ	๒๒๕
๘.	สีลสุตฺตํ	๒๒๙
๙.	ขิปฺปนินฺสนฺตีสฺสุตฺตํ	๒๓๐
๑๐.	ภทฺทชิสฺสุตฺตํ	๒๓๑

๓. อุปาสกาวกโก

๑.	สารทฺทสุตฺตํ	๒๓๔
๒.	วิสารทสุตฺตํ	๒๓๔
๓.	นिरยสุตฺตํ	๒๓๕
๔.	เวรสุตฺตํ	๒๓๕
๕.	จณฺทาลสุตฺตํ	๒๓๗
๖.	ปิตฺติสุตฺตํ	๒๓๘
๗.	วณฺนิชฺชาสุตฺตํ	๒๓๙
๘.	ราชาสุตฺตํ	๒๓๙
๙.	คิหิสุตฺตํ	๒๔๓
๑๐.	คเวสีสุตฺตํ	๒๔๖

มาติกา

อંગุเก

๔. อารยณวกุโ

๑.	อารยณวกุสุตตัม	๒๕๒
๒.	ปัสสณณิกกุสุตตัม	๒๕๓
๓.	รูกขณณิกกุสุตตัม	๒๕๓
๔.	โสสนนิกกุสุตตัม	๒๕๓
๕.	อพพณณากาสิกกุสุตตัม	๒๕๓
๖.	เนสนชชิกกุสุตตัม	๒๕๓
๗.	ยถาสณณตติกกุสุตตัม	๒๕๔
๘.	เอกาสณณิกกุสุตตัม	๒๕๔
๙.	ขลุปจณณภตตติกกุสุตตัม	๒๕๔
๑๐.	ปตตตปณณทิกกุสุตตัม	๒๕๔

๕. พุราหณณวกุโ

๑.	โสณณกุสุตตัม	๒๕๖
๒.	โทณณพุราหณณณกุสุตตัม	๒๕๗
๓.	สงคณณารวกุสุตตัม	๒๖๔
๔.	การณณปาลีกุสุตตัม	๒๗๐
๕.	ปิงคณณิยานีกุสุตตัม	๒๗๒
๖.	มหาสุปณณกุสุตตัม	๒๗๔
๗.	วสสกุสุตตัม	๒๗๗
๘.	วาจากุสุตตัม	๒๗๘
๙.	กุลกุสุตตัม	๒๗๘
๑๐.	นีสสารณณียกุสุตตัม	๒๗๙

มาติกา

องฺก

๕. ปญจมปณฺนาสโก

๑. กิມพิลวกุโก

๑.	กิມพิลสุตฺตํ	๒๘๒
๒.	ธมมสุสวานสุตฺตํ	๒๘๓
๓.	อสุสาชานียสุตฺตํ	๒๘๓
๔.	พลสุตฺตํ	๒๘๓
๕.	เจโตขิลสุตฺตํ	๒๘๔
๖.	วินิพนฺธสุตฺตํ	๒๘๔
๗.	ยาคุสุตฺตํ	๒๘๕
๘.	ทนต์กฏฐสุตฺตํ	๒๘๕
๙.	คีตสุสรสุตฺตํ	๒๘๖
๑๐.	มุกฺขสุสฺติสุตฺตํ	๒๘๖

๒. อกฺโกสวกุโก

๑.	อกฺโกสวกสุตฺตํ	๒๘๘
๒.	ภณฺทนาการกสุตฺตํ	๒๘๘
๓.	สีลสุตฺตํ	๒๘๘
๔.	พหุภาณิสฺสุตฺตํ	๒๙๐
๕.	ปรจมอกฺขนฺติสฺสุตฺตํ	๒๙๐
๖.	หุติยอกฺขนฺติสฺสุตฺตํ	๒๙๑

มัทติกา

องฺก

๗. ปจมอปาสาทิกสุตฺตํ	๒๙๑
๘. ทุติยอปาสาทิกสุตฺตํ	๒๙๒
๙. อคฺคิสฺสุตฺตํ	๒๙๒
๑๐. มฐฺราสุตฺตํ	๒๙๓

๓. ทีฆจาริกวคฺโค

๑. ปจมทีฆจาริกสุตฺตํ	๒๙๔
๒. ทุติยทีฆจาริกสุตฺตํ	๒๙๔
๓. อภินิवासสุตฺตํ	๒๙๕
๔. มจฺจวีสุตฺตํ	๒๙๕
๕. ปจมกฺกุปฺปสุตฺตํ	๒๙๖
๖. ทุติยกฺกุปฺปสุตฺตํ	๒๙๖
๗. โภคสุตฺตํ	๒๙๖
๘. อุตฺตฺราภตฺตสุตฺตํ	๒๙๗
๙. ปจมกณฺหสฺสฺสสุตฺตํ	๒๙๗
๑๐. ทุติยกณฺหสฺสฺสสุตฺตํ	๒๙๘

๔. อาวาสิกวคฺโค

๑. อาวาสิกสุตฺตํ	๒๙๙
๒. ปิยสุตฺตํ	๒๙๙
๓. โสภณสุตฺตํ	๓๐๐

มาตรา	องฺก
๔. พหุุปการสฺตฺตํ	๓๐๑
๕. อนุกมฺปสฺตฺตํ	๓๐๑
๖. ปจฺมอวณฺณารหสฺตฺตํ	๓๐๒
๗. ทุตฺติยอวณฺณารหสฺตฺตํ	๓๐๒
๘. ตตฺติยอวณฺณารหสฺตฺตํ	๓๐๓
๙. ปจฺมมจฺฉริยสฺตฺตํ	๓๐๓
๑๐. ทุตฺติยมจฺฉริยสฺตฺตํ	๓๐๔

๕. ทฺวจจริตวคฺโค

๑. ปจฺมทฺวจจริตสฺตฺตํ	๓๐๕
๒. ปจฺมกายทฺวจจริตสฺตฺตํ	๓๐๕
๓. ปจฺมวจฺจิทฺวจจริตสฺตฺตํ	๓๐๕
๔. ปจฺมมโนทฺวจจริตสฺตฺตํ	๓๐๖
๕. ทุตฺติยมโนทฺวจจริตสฺตฺตํ	๓๐๖
๖. ทุตฺติยกายทฺวจจริตสฺตฺตํ	๓๐๗
๗. ทุตฺติยวจฺจิทฺวจจริตสฺตฺตํ	๓๐๗
๘. ทุตฺติยมโนทฺวจจริตสฺตฺตํ	๓๐๗
๙. สิวถิกสฺตฺตํ	๓๐๗
๑๐. ปคฺคฺลปฺปสาทสฺตฺตํ	๓๐๙

มาติกา

องฺก

๖. อุปสมปทาวกฺโก

๑. อุปสมปาเทตพฺพสุตฺตํ	๓๑๑
๒. นิสฺสยสุตฺตํ	๓๑๑
๓. สามเณรสุตฺตํ	๓๑๑
๔. ปญฺจมจฺจนฺรียสุตฺตํ	๓๑๒
๕. มจฺจนฺรียปฺปหฺนสุตฺตํ	๓๑๒
๖. ปจฺจมณฺณสุตฺตํ	๓๑๒
๗ - ๑๓. ทุติยฉณฺณาทิสฺสุตฺตกํ	๓๑๓
๑๔. อปรปจฺจมณฺณสุตฺตํ	๓๑๓
๑๕ - ๒๑. อปรทุติยฉณฺณาสฺสุตฺตาทิ	๓๑๔

๑. สมฺมุติเปยฺยถํ

๑. ภตฺตทฺทเทสฺกสุตฺตํ	๓๑๔
๒ - ๑๔. เสนาสนปญฺญาปฺกสุตฺตาทิ	๓๑๕

๒. ลิกฺขปทเปยฺยถํ

๑. ภิกฺขุสุตฺตํ	๓๑๗
๒ - ๗. ภิกฺขุณีสุตฺตาทิ	๓๑๘
๘. อาชีวกสุตฺตํ	๓๑๘
๙ - ๑๗. นิกฺคณฺฐสุตฺตาทิ	๓๑๙

๓. รากเปยฺยถํ

อุทฺทหฺนคาคา	๓๑๙
	๓๒๑

สุตตตันตปิฎก อังคุตตรนิกายสุต
ฉกุกนิปาตปาติยา
กิตฺตุนปตฺตํ

มัตติกา

องเก

๑. ปจฺมปณฺณาสโก

๑. อาหุเนยฺยวากุโก

๑.	ปจฺมอาหุเนยฺยสุตฺตํ	๓๒๒
๒.	ทุตฺติยอาหุเนยฺยสุตฺตํ	๓๒๓
๓.	อินฺทฺริยสุตฺตํ	๓๒๕
๔.	พลสุตฺตํ	๓๒๕
๕.	ปจฺมอาชาเนยฺยสุตฺตํ	๓๒๖
๖.	ทุตฺติยอาชาเนยฺยสุตฺตํ	๓๒๖
๗.	ตตฺติยอาชาเนยฺยสุตฺตํ	๓๒๗
๘.	อนุตฺตริยสุตฺตํ	๓๒๘
๙.	อนุสฺสติญฺ्ञาณสุตฺตํ	๓๒๘
๑๐.	มหานามสุตฺตํ	๓๒๘

๒. สาราณียวากุโก

๑.	ปจฺมสาราณียสุตฺตํ	๓๓๓
๒.	ทุตฺติยสาราณียสุตฺตํ	๓๓๔
๓.	นิสฺสาราณียสุตฺตํ	๓๓๕

มาติกา

องฺก

๔.	ภทฺทกสฺสตุตฺตํ	๓๓๘
๕.	อนฺตปฺปิยสฺสตุตฺตํ	๓๓๙
๖.	นกุลปิตุสฺสตุตฺตํ	๓๔๐
๗.	โสภปสฺสตุตฺตํ	๓๔๔
๘.	มจฺจนพณฺสฺสตุตฺตํ	๓๔๗
๙.	ปจฺมมรณสฺสสฺสตุตฺตํ	๓๔๙
๑๐.	ทฺตฺติยมรณสฺสสฺสตุตฺตํ	๓๕๒

๓. อนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ

๑.	สํมกสฺสตุตฺตํ	๓๕๕
๒.	อปริหานิยสฺสตุตฺตํ	๓๕๖
๓.	ภยสฺสตุตฺตํ	๓๕๗
๔.	หิมนนฺตสฺสตุตฺตํ	๓๕๘
๕.	อนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	๓๕๘
๖.	มหากจฺจํสฺสตุตฺตํ	๓๖๑
๗.	ปจฺมสมยสฺสตุตฺตํ	๓๖๔
๘.	ทฺตฺติยสมยสฺสตุตฺตํ	๓๖๗
๙.	อุทฺทายีสฺสตุตฺตํ	๓๗๐
๑๐.	อนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	๓๗๓

๔. เสขปริหานิยวคฺค

๑.	เสขสฺสตุตฺตํ	๓๗๘
๒.	ปจฺมอปริหานิยสฺสตุตฺตํ	๓๗๘
๓.	ทฺตฺติยอปริหานิยสฺสตุตฺตํ	๓๗๙

มัตติกา

องฺเก

๔.	มหาโมคคัลลานสูตร	๓๘๐
๕.	วิขุชาภากิยสูตร	๓๘๓
๖.	วิวาทมูลสูตร	๓๘๓
๗.	ฉพงคทานสูตร	๓๘๕
๘.	อตตการีสูตร	๓๘๗
๙.	นิทานสูตร	๓๘๘
๑๐.	กิมมิลสูตร	๓๘๙
๑๑.	ทารุกขนธสูตร	๓๙๐
๑๒.	นาคิตสูตร	๓๙๑

๕. ฌมมิกวคฺโค

๑.	นาคสูตร	๓๙๕
๒.	มิกสาลาสูตร	๓๙๘
๓.	อิณสูตร	๔๐๓
๔.	มหาจุทสูตร	๔๐๖
๕.	ปจฺมสนฺทิฏฺฐิกสูตร	๔๐๘
๖.	ทุติยสนฺทิฏฺฐิกสูตร	๔๐๙
๗.	เขมสูตร	๔๑๐
๘.	อินฺทริยสํวรสูตร	๔๑๒
๙.	อาณนฺทสูตร	๔๑๓
๑๐.	ขตฺติยสูตร	๔๑๕
๑๑.	อปปมาทสูตร	๔๑๖
๑๒.	ฌมมิกสูตร	๔๑๘

มัตติกา

องฺก

๒. ทุตียปณฺณาสโก

๑. มหาวคฺโค

๑.	โสณสฺสุตฺตํ	๔๒๙
๒.	ผคฺคณฺสฺสุตฺตํ	๔๓๓
๓.	ฉพภาวิสสฺสุตฺตํ	๔๓๙
๔.	อาสวสฺสุตฺตํ	๔๔๒
๕.	ทารุกมมิกสฺสุตฺตํ	๔๔๖
๖.	หตฺถิสาริปฺปุตฺตสฺสุตฺตํ	๔๔๙
๗.	มชฺฌสฺสุตฺตํ	๔๕๕
๘.	ปริสินฺทริยณฺณสฺสุตฺตํ	๔๕๙
๙.	นิพฺเพธิกสฺสุตฺตํ	๔๖๖
๑๐.	สีหนาทสฺสุตฺตํ	๔๗๔

๒. เทวตาวคฺโค

๑.	อนาคามีผลสฺสุตฺตํ	๔๗๙
๒.	อรหตฺตสฺสุตฺตํ	๔๗๙
๓.	มิตฺตสฺสุตฺตํ	๔๗๙
๔.	สงฺกณิการามสฺสุตฺตํ	๔๘๐
๕.	เทวตาสฺสุตฺตํ	๔๘๑
๖.	สมาธิสฺสุตฺตํ	๔๘๓
๗.	สภฺภิภพสฺสุตฺตํ	๔๘๔
๘.	พลสฺสุตฺตํ	๔๘๕
๙.	ปจฺมตชฺฌมานสฺสุตฺตํ	๔๘๖
๑๐.	ทุตียตชฺฌมานสฺสุตฺตํ	๔๘๖

มาติกา

องเก

๓. อรหตตวคฺโค

๑.	ทุกขสฺสุตฺตํ	๔๘๘
๒.	อรหตตสฺสุตฺตํ	๔๘๘
๓.	อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺสุตฺตํ	๔๘๙
๔.	สุขโสมนสฺสสฺสุตฺตํ	๔๘๙
๕.	อริคฺคมสฺสุตฺตํ	๔๙๐
๖.	มหนตตตสฺสุตฺตํ	๔๙๐
๗.	ปจฺจนิรยสฺสุตฺตํ	๔๙๑
๘.	ทุตฺติยนิรยสฺสุตฺตํ	๔๙๑
๙.	อคฺคธมฺมสฺสุตฺตํ	๔๙๒
๑๐.	รตฺตติทิวสสฺสุตฺตํ	๔๙๒

๔. สิติวคฺโค

๑.	สิติภาวสฺสุตฺตํ	๔๙๔
๒.	อาวณสฺสุตฺตํ	๔๙๔
๓.	โวโรปิตสฺสุตฺตํ	๔๙๕
๔.	สุสฺสสฺสติสฺสุตฺตํ	๔๙๖
๕.	อปฺปหายสฺสุตฺตํ	๔๙๖
๖.	ปหีนสฺสุตฺตํ	๔๙๗
๗.	อภพฺพสฺสุตฺตํ	๔๙๗
๘.	ปจฺมอภพฺพภูจฺานสฺสุตฺตํ	๔๙๗
๙.	ทุตฺติยอภพฺพภูจฺานสฺสุตฺตํ	๔๙๘

มัตติกา

องฺกุ

๑๐.	ตติยอภัพพฏฐานสูตร	๔๙๘
๑๑.	จตุตถอภัพพฏฐานสูตร	๔๙๙

๕. อานิสงส์กุโ

๑.	ปาตุภาวสูตร	๕๐๐
๒.	อานิสงส์สูตร	๕๐๐
๓.	อนิจจสูตร	๕๐๐
๔.	ทุภขสูตร	๕๐๑
๕.	อนตตสูตร	๕๐๑
๖.	นิพพานสูตร	๕๐๑
๗.	อนวภูจิตสูตร	๕๐๒
๘.	อุกฺขิตตาสิกสูตร	๕๐๒
๙.	อตมมยสูตร	๕๐๓
๑๐.	ภาวสูตร	๕๐๓
๑๑.	ตณฺหาสูตร	๕๐๔

๑. ติกวกุโ

๑.	ราคสูตร	๕๐๕
๒.	ทุจฺจริตสูตร	๕๐๕
๓.	วิตกกสูตร	๕๐๕
๔.	สยฺมาสูตร	๕๐๖
๕.	ฐาตฺตสูตร	๕๐๖

มัตติกา

อังก

๖. อสสาทสุตฺตํ	๕๐๗
๗. อรติสุตฺตํ	๕๐๗
๘. สนฺตุมฺภิจิตาสุตฺตํ	๕๐๗
๙. โทวจสฺสตาสุตฺตํ	๕๐๘
๑๐. อุทฺทจฺจสุตฺตํ	๕๐๘

๒. สามณฺณวาทโก

๑. กายานุปสฺสีสุตฺตํ	๕๑๐
๒. ฌมฺมานุปสฺสีสุตฺตํ	๕๑๐
๓. ตปฺสฺสสุตฺตํ	๕๑๑
๔ - ๒๓. ภลฺลิกาทีสุตฺตํ	๕๑๑
๒๔. รากเปยฺยาลํ	๕๑๒
ปทานุกฺกโม	๕๑๕
อสาธารณนามานิ	๕๓๖
คาถานํ ปจฺมปาทา	๕๔๐

สุตตตันตปิฎก อังคุตตรนิกายสุต

ปญจกนิปาตปาถิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. ปจฺมปณฺณาสโก

๑. เสขพลวคฺโค

๑. สงฺขิตตสฺสคํ

[๑] เอวมฺเม สุตฺตํ:- เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ
เชตวนเณ อนาถปิณฑิกสฺส อารามเณ. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
“ภิกฺขโวติ. “ภทฺทเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสํ. ภควา
เอตทโวจ

“ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว เสขพลานิ. กตมานิ ปญฺจ. สทฺธาพลํ
หิริพลํ^๑ โอตฺตปฺปพลํ วิริยพลํ^๒ ปญฺญาพลํ, อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ
เสขพลานิ.

ตสฺมาติห ภิกฺขเว เอวํ สีกฺขิตพฺพํ “สทฺธาพลเณ สมณฺหาคตา
ภวิสฺสาม เสขพลเณ, หิริพลเณ สมณฺหาคตา ภวิสฺสาม เสขพลเณ,
โอตฺตปฺปพลเณ สมณฺหาคตา ภวิสฺสาม เสขพลเณ, วิริยพลเณ

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ.,ท.ย. หิริพล, เอวมฺปริปิ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,ท.ย. วิริยพล, เอวมฺปริปิ.

สมนุหาคตา ภวิสสาม เสขพเลน, ปญญาพเลน สมนุหาคตา ภวิสสาม
เสขพเลนาติ. เอวํ หิ โว ภิกขเว สิกขิตพฺพนฺติ. ปจม.

๒. วิตุตตสุตฺตํ

[๒] “ปญฺจิมานิ ภิกขเว เสขพลานิ. กตมานิ ปญจ.
สทฺธาพลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ วัริยพลํ ปญญาพลํ. กตมญฺจ ภิกขเว
สทฺธาพลํ. อีธ ภิกขเว อริยสาวโก สทฺธโร โหติ, สทฺทหติ ตถาคตสฺส
โพธิ์ “อิตฺปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธโร วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน
สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ
พุทฺธโร ภควาติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว สทฺธาพลํ.

กตมญฺจ ภิกขเว หิริพลํ. อีธ ภิกขเว อริยสาวโก หิริมา
โหติ, หิริยติ กายทฺถจฺริเตน วจฺจิตฺตจฺริเตน มโนทฺถจฺริเตน, หิริยติ
ปาปกาณํ อกุสลानํ ฅมฺมานํ สฺมาปตฺติยา. อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว
หิริพลํ.

กตมญฺจ ภิกขเว โอตฺตปฺปพลํ. อีธ ภิกขเว อริยสาวโก
โอตฺตปฺปิ โหติ, โอตฺตปฺปติ กายทฺถจฺริเตน วจฺจิตฺตจฺริเตน มโนทฺถจฺริเตน,
โอตฺตปฺปติ ปาปกาณํ อกุสลानํ ฅมฺมานํ สฺมาปตฺติยา. อิทํ วุจฺจติ
ภิกขเว โอตฺตปฺปพลํ.

กตมญฺจ ภิกขเว วัริยพลํ. อีธ ภิกขเว อริยสาวโก
อารทฺธวัริโย วิหฺรติ อกุสลानํ ฅมฺมานํ ปหานาย, กุสลานํ ฅมฺมานํ
อุปสมฺปทาย, ทมฺวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตตฺตฺธโร กุสเลสุ ฅมฺเมสุ.
อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว วัริยพลํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว ปณฺณพลํ. อิทฺ ภิกฺขเว อริยสวโก
ปณฺณวา โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา ปณฺณาย สมฺนฺนาคโต อริยาย
นิพฺเพทิกาย สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปณฺณพลํ.
อิมานิ ไช ภิกฺขเว ปณฺจ เสขพลานิ.

ตสฺมาติห ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ “สทฺธทาพเลน สมฺนฺนาคตา
ภวิสฺสาม เสขพเลน, หิริพเลน โอตฺตปฺปพเลน ฯเปฯ วัริยพเลน
 ฯเปฯ ปณฺณพเลน สมฺนฺนาคตา ภวิสฺสาม เสขพเลนาติ. เอวํ หิ
โว” ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ. ทฺติยํ.

๓. ทุกฺขสุตฺตํ

[๓] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว
ฌมฺเม ทุกฺขํ วิหฺรติ สวิฆาตํ สอฺปายาสํ สปริพาหํ, กายสฺส [๒]
เภทา ปรมฺมรณฺหา ทฺถคฺคติ ปาฏิกงฺขา. กตมฺเมหิ ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อสฺสทฺธโร โหติ, อหิริโก โหติ, อโนตฺตปฺปํ โหติ, กุสฺสโต โหติ,
ทฺถปฺปณฺโณ โหติ. อิมฺเหิ ไช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺขํ วิหฺรติ สวิฆาตํ สอฺปายาสํ สปริพาหํ,
กายสฺส เภทา ปรมฺมรณฺหา ทฺถคฺคติ ปาฏิกงฺขา.

ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม
สฺขํ วิหฺรติ อวิฆาตํ อนฺุปายาสํ อปริพาหํ, กายสฺส เภทา ปรมฺมรณฺหา
สฺคฺคติ ปาฏิกงฺขา. กตมฺเมหิ ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺธโร โหติ,
หิริมา โหติ, โอตฺตปฺปํ โหติ, อารทฺธวิริโย โหติ, ปณฺณวา โหติ.
อิมฺเหิ ไช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม

สุขัม วิหริติ อวิฆาตัม ออนุปายาสัม อปริพาหัม, กายสสุ เกทา ปรมมรณา
สுகตติ ปาฏิกงขาติ. ตติยัม.

๔. ยถาภตสุตตัม

[๔] “ปณจहि ภิกขเว ฐมเมहि สมนุหาคโต ภิกขุ ยถาภตัม
นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรเย. กตเมहि ปณจहि. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ อสฺสทฺโธ
โหติ, อหิริโก โหติ, อโนตฺตปปี โหติ, กุสฺสีโต โหติ, ทุปฺปณฺโณ
โหติ. อิเมहि โข ภิกขเว ปณจहि ฐมเมहि สมนุหาคโต ภิกขุ
ยถาภตัม นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรเย.

ปณจहि ภิกขเว ฐมเมहि สมนุหาคโต ภิกขุ ยถาภตัม
นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค. กตเมहि ปณจहि. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ สทฺโธ
โหติ, หิริมา โหติ, โอตฺตปปี โหติ, อารทฺธวิริโย โหติ, ปณณฺวา
โหติ. อิเมहि โข ภิกขเว ปณจहि ฐมเมहि สมนุหาคโต ภิกขุ
ยถาภตัม นิกฺขิตฺโต, เอวํ สกฺเคติ. จตฺตถัม.

๕. สิग्ขาสุตตัม

[๕] “โย หิ โกจิ ภิกขเว ภิกขุ วา ภิกขุณี วา สิग्ขัม
ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ. ตสฺส ทิฏฺฐเจว ฐมเม ปณจ สหธมฺมิกา
วาทานุปาตา^๑ คารยหัม จานัม^๒ อาคจฺจนฺติ. กตเม ปณจ. สทฺธาปิ
นาม เต นาโหสิ กุสเลสุ ฐมเมสุ, หิริปิ นาม เต นาโหสิ กุสเลสุ
ฐมเมสุ, โอตฺตปปี นาม เต นาโหสิ กุสเลสุ ฐมเมสุ, วิริยปิ นาม
เต นาโหสิ กุสเลสุ ฐมเมสุ, ปณณฺาปิ นาม เต นาโหสิ กุสเลสุ
ฐมเมสุ. โย หิ โกจิ ภิกขเว ภิกขุ วา ภิกขุณี วา สิग्ขัม

หมดอายุ 27/05/2566

^{๑-๑} ฉ., เท. วาทานุปาตา คารยหา จานา อ. วาทานุวาทา คารยหา จานา

ปัจจุทนาย หีนายาวตตติ, ตสฺส ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม อิมเ ปณฺจ
สหชฺชมิกกา วาทานุปาตา คารยหํ จานํ อากจฺจนฺตติ.

โย หิ โกจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา สหาปี ทุกฺขเชน
สหาปี โทมนสฺสเสน อสฺสุมฺโขปิ^๑ รุทฺมาโน ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ
พฺรหฺมจริยํ จรติ, ตสฺส ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ปณฺจ สหชฺชมิกกา ปาสํส^๒
จานํ อากจฺจนฺตติ. กตเม ปณฺจ. สทฺธาปี นาม เต อโหสิ กุสเลสุ
ฌมฺเมสุ, หิริปี นาม เต อโหสิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ, โอตฺตปฺปปี นาม
เต อโหสิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ, วิริยปี นาม เต อโหสิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ,
ปณฺญาปี นาม เต อโหสิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ. โย หิ โกจิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา สหาปี ทุกฺขเชน สหาปี โทมนสฺสเสน
อสฺสุมฺโขปิ รุทฺมาโน ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จรติ, ตสฺส
ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม อิมเ ปณฺจ สหชฺชมิกกา ปาสํส จานํ อากจฺจนฺตติ.
ปณฺจมํ.

๖. สમાปตฺติสูตฺตํ

[๖] “น ตาว ภิกฺขเว อกุสลสฺส สમાปตฺติ โหติ, ยาว
สทฺธา ปจฺจุปฺภุจिता โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ. ยโต จ โข ภิกฺขเว
สทฺธา อนฺตรหิตา โหติ, อสฺสทฺธิยํ ปริยฺยุทฺธาย”^๓ ติฏฺฐติ, อถ
อกุสลสฺส สમાปตฺติ โหติ.

น ตาว ภิกฺขเว อกุสลสฺส สમાปตฺติ โหติ, ยาว หิริ
ปจฺจุปฺภุจिता โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ. ยโต จ โข ภิกฺขเว หิริ อนฺตรหิตา
โหติ, อหิริกํ ปริยฺยุทฺธาย ติฏฺฐติ, อถ อกุสลสฺส สમાปตฺติ โหติ.

^๑ ฉ. ปิสทโท น ทิสฺสติ, เอมฺมปริปี.

^๒ ฉ., เท., อี. ปาสํสา จานา

^๓ ฉ., เท., อี. ปริยฺยุทฺธาย, เอมฺมปริปี.

น ตาว ภิกขเว อกุสลสฺส समाप्तติ โหติ, ยาว โอตตप्प
 ปจฺจุप्पจฺจิตํ โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ. ยโต จ โข ภิกขเว โอตตप्प
 อนฺตรหิตํ โหติ, อนฺตตप्प ปริยฺหุทาย ติฏฺฐติ, อถ อกุสลสฺส
 समाप्तติ โหติ

น ตาว ภิกขเว อกุสลสฺส समाप्तติ โหติ, ยาว วิริยํ
 ปจฺจุप्पจฺจิตํ โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ. ยโต จ โข ภิกขเว วิริยํ
 อนฺตรหิตํ โหติ, โกสจฺจ ปริยฺหุทาย ติฏฺฐติ, อถ อกุสลสฺส
 समाप्तติ โหติ.

น ตาว ภิกขเว อกุสลสฺส समाप्तติ โหติ, ยาว ปญฺญา
 ปจฺจุप्ปจฺจิตา โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ. ยโต จ โข ภิกขเว ปญฺญา
 อนฺตรหิตา โหติ, ทุप्ปญฺญา ปริยฺหุทาย ติฏฺฐติ, อถ อกุสลสฺส
 समाप्तติ โหตีติ. จญฺจ.

๗. กามสุตฺตํ

[๗] “เยภฺยฺเยน ภิกขเว สตุตา กามेषฺ ลพิตา.” อสิตพฺยาภังคิ
 ภิกขเว กุลปฺตโต โอหาย อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตो โหติ,
 ‘สทฺโธ ปพฺพชิตो’ กุลปฺตโตติ อลํ วจฺนาย. ตํ กิสฺส เหตุ. ลพฺภา
 หิ” ภิกขเว โยพฺพเนน กามา, เต จ โข ยาหิสสา วา ตาหิสสา วา.
 เย จ ภิกขเว หีนา กามา, เย จ มชฺฌิมา กามา, เย จ ปณีตา
 กามา, สพฺเพ ‘กามาเตวฺว สงฺขํ คจฺฉนฺติ. เสยฺยถาปี ภิกขเว [๘]
 กุมารो มนฺโท อุตฺตानเสยฺยโก ชาติยา ปมาทมฺนฺวาย กญฺจํ วา
 กจฺลํ^๔ วา มฺุเข อาหเรยฺย, ตเมนํ ชาติ^๖ สีมํ สีมํ มนสิกรेยฺย, สีมํ

^๑ อ. ปลาลิตา
 หมดอายุ 27/05/2566

^๓ ฉ.,เท.,อ. หิสฺสโท น หิสฺสติ.

^๔ สุยา. กถลํ

^๒ ฉ.,เท. สทฺธาปพฺพชิตอ

^๕ ฉ.,เท.,อ. ททโร

^๖ ฉ.,เท. ชาติ

สีฆํ มนสิกริตฺวา สีฆํ สีฆํ อาหเรยฺย, โน เจ สกุกฺเณยฺย สีฆํ สีฆํ
 อหริตฺตํ, วาเมน หตฺเถน สีฆํ ปริคฺคเหตฺวา ทกฺขิเณน หตฺเถน
 วงฺกขฺคฺลึ กริตฺวา สโลหิตํปิ อาหเรยฺย. ตํ กิสุส เหตุ. อตฺถเสา
 ภิกฺขเว กุมารสฺส วิหเสา, ‘เนสา นตฺถิติ วทามิ. กรณียญฺจ ไช
 เอว’^๑ ภิกฺขเว ชาติยา อตฺถกามาย หิตฺเตสินียา อญฺจมปิกาย อญฺจมปิ
 อฺปาทาย. ยโต จ ไช ภิกฺขเว โส กุมารो วุฑฺฒิ^๒ โหติ
 อลฺปญฺโฆ, อนเปกฺขา ปน^๓ ภิกฺขเว ชาติ ตสฺมี กุมารสฺมี โหติ
 “อตฺตคฺคตฺโตทานิ กุมารो นาลํ ปมาทายาติ.

เอวเมว ไช ภิกฺขเว ยาวกัณฺณจ ภิกฺขุโน สทฺธาย อกตํ
 โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, หิริยา อกตํ โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ,
 โอตฺตปฺเปน อกตํ โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, วิริเยน อกตํ โหติ กุสเลสุ
 ฐมฺเมสุ, ปญฺญาย อกตํ โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ. อญฺรกฺขิตพฺโพ ตาว
 เม โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ. ยโต จ ไช ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สทฺธาย
 กตํ โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, หิริยา กตํ โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ,
 โอตฺตปฺเปน กตํ โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, วิริเยน กตํ โหติ กุสเลสุ
 ฐมฺเมสุ, ปญฺญาย กตํ โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ. อนเปกฺโข ปนาหิ^๔
 ภิกฺขเว ตสฺมี ภิกฺขุสฺมี โหมิ “อตฺตคฺคตฺโตทานิ ภิกฺขเว”^๕ ภิกฺขุ นาลํ
 ปมาทายาติ. สตฺตมํ.

๘. จวนสุตตัม

[๘] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ จวติ
 นปฺปติฏฺฐจาติ สทฺธฐมฺเม. กตเมหิ ปญฺจหิ. อสฺสทฺโธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ

^๑ ฉ., เท., เอตํ
 หมายเหตุ 27/05/2566

^๓ ฉ., เท., อ. ทานิ

^๔ ฉ., เท., อ. ยอ ปาโร นตฺถิ.

^๒ ฉ., เท., อ. วุฑฺโธ, เอวมฺปิ.

^๕ ฉ., เท., อ. ทานาหิ

จวติ นปฺปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม, อหิริโก ภิกฺขเว ภิกฺขุ จวติ
 นปฺปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม, อโนตฺตปฺปိ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จวติ นปฺปติฏฺฐจาทิ
 สทฺธมฺเม, กุสฺสิโต ภิกฺขเว ภิกฺขุ จวติ นปฺปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม,
 ทุปฺปณฺโณ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จวติ นปฺปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม. อิเมหิ โข
 ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ จวติ นปฺปติฏฺฐจาทิ
 สทฺธมฺเม.

ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ น จวติ
 ปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม. กตเมหิ ปณฺจหิ. สทฺโธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ
 ปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม, หิริมา ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฺฐจาทิ
 สทฺธมฺเม, โอตฺตปฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม,
 อารทฺธวิริโย ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม, ปณฺณวา
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม. อิเมหิ โข ภิกฺขเว
 ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเมติ.
 อญฺจมํ.

๕. ปจฺมอการวสุตฺตํ

[๙] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อการโว
 อปฺปติสฺโส จวติ นปฺปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม. กตเมหิ ปณฺจหิ. อสฺสทฺโธ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว อปฺปติสฺโส จวติ นปฺปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม,
 อหิริโก ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว อปฺปติสฺโส จวติ นปฺปติฏฺฐจาทิ
 สทฺธมฺเม, อโนตฺตปฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว อปฺปติสฺโส จวติ
 นปฺปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม, กุสฺสิโต ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว อปฺปติสฺโส
 จวติ นปฺปติฏฺฐจาทิ สทฺธมฺเม, ทุปฺปณฺโณ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว

อปฺปติสฺสอ จวติ นปฺปติญฺจาทิ สทฺธมฺเม. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ
ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อการโว อปฺปติสฺสอ จวติ นปฺปติญฺจาทิ
สทฺธมฺเม.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สการโว
สปฺปติสฺสอ น จวติ ปติญฺจาทิ สทฺธมฺเม. กตเมหิ ปญฺจหิ. สทฺธ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ สการโว สปฺปติสฺสอ น จวติ ปติญฺจาทิ สทฺธมฺเม,
หิริมา ภิกฺขเว ภิกฺขุ สการโว สปฺปติสฺสอ น จวติ ปติญฺจาทิ
สทฺธมฺเม, โอตฺตปฺปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สการโว สปฺปติสฺสอ น จวติ
ปติญฺจาทิ สทฺธมฺเม, อารทฺธวิริโย ภิกฺขเว ภิกฺขุ สการโว สปฺปติสฺสอ
น จวติ ปติญฺจาทิ สทฺธมฺเม, ปญฺญวา ภิกฺขเว ภิกฺขุ สการโว
สปฺปติสฺสอ น จวติ ปติญฺจาทิ สทฺธมฺเม. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ
ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สการโว สปฺปติสฺสอ น จวติ ปติญฺจาทิ
สทฺธมฺเมติ. นวํ.

๑๐. ทุตฺติยอการวสุตฺตํ

[๑๐] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อการโว
อปฺปติสฺสอ อภพฺโพ อิมสฺมํ ธมฺมวินเย วุฑฺฒิ” วิรฺฐพฺหิ เวปฺปุลลํ
อาปชฺชิตฺตํ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อสฺสทฺธโร ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว
อปฺปติสฺสอ อภพฺโพ อิมสฺมํ ธมฺมวินเย วุฑฺฒิ วิรฺฐพฺหิ เวปฺปุลลํ
อาปชฺชิตฺตํ, อหิริโก ภิกฺขเว ภิกฺขุ ๔เปยฺย อนฺตฺตปฺปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
๔เปยฺย กุสฺสโต ภิกฺขเว ภิกฺขุ ๔เปยฺย ทุปฺปญฺญโย ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อการโว อปฺปติสฺสอ อภพฺโพ อิมสฺมํ ธมฺมวินเย วุฑฺฒิ วิรฺฐพฺหิ

เวปุลลํ อาปชฺชิตุํ. อิมเหติ โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฌมฺเมहि สมนฺนาคโต
ภิกฺขุ อการโว อปฺปติสฺโส ภาพฺโพ อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรฺุพฺพี
เวปุลลํ อาปชฺชิตุํ.

ปญฺจहि ภิกฺขเว ฌมฺเมहि สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สการโว
สปปติสฺโส ภาพฺโพ อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรฺุพฺพี เวปุลลํ
อาปชฺชิตุํ. กตเมहि ปญฺจहि. สทฺธโร ภิกฺขเว ภิกฺขุ สการโว สปปติสฺโส
ภาพฺโพ อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรฺุพฺพี เวปุลลํ อาปชฺชิตุํ. หิริมา
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ๔เปฯ โอตฺตปฺปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ๔เปฯ อารทฺธวิริโย
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ๔เปฯ ปญฺญวา ภิกฺขเว ภิกฺขุ สการโว สปปติสฺโส
ภาพฺโพ อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรฺุพฺพี เวปุลลํ อาปชฺชิตุํ. อิมเหติ
โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฌมฺเมहि สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สการโว สปปติสฺโส
ภาพฺโพ อิมสฺมี ฌมฺมวินเย วุฑฺฒี วิรฺุพฺพี เวปุลลํ อาปชฺชิตฺตุนฺติ. ทสมํ.

ปจโม เสขพลวคฺโค.

ตสฺสุทฺททานํ

สงฺขิตฺตํ วิตฺถตํ ทฺวขํ^๑
สมาปตฺติ จ กาเมสุ

ภตํ ลิกฺขาย ปญฺจมํ
จวนา เทว อการวาทิ.

ฯเปฯ ปณญาพเลน สมณฺหาคตา ภวิสฺสาม เสขพเลนาติ. เอวํ หิ
โว ภิกฺขเว ลิกฺขิตพฺพนฺติ. ทฺติยํ.

๓. สงฺขิตตสฺสทํ

[๑๓] “ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว พลานิ. กตมานิ ปณฺจ. สทฺธาพลํ
วิริยพลํ สติพลํ สมาธิพลํ ปณฺญาพลํ. อิมานิ โข ภิกฺขเว ปณฺจ
พลาณีนฺติ. ตฺติยํ.

๔. วิตุตตสฺสทํ

[๑๔] “ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว พลานิ. กตมานิ ปณฺจ, สทฺธาพลํ
วิริยพลํ สติพลํ สมาธิพลํ ปณฺญาพลํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว สทฺธาพลํ. อิทฺ ภิกฺขเว อริยสาวโก สทฺโฆ
โหติ, สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธิ ‘อิตฺปิ โส ภควา อรหํ
สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกโต โลกวิทู อนุตฺตโร
ปฺริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ. อิทํ วุจฺจติ
ภิกฺขเว สทฺธาพลํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว วิริยพลํ. อิทฺ ภิกฺขเว อริยสาวโก
อารทฺธวิริโย วิหรติ อกุสลานํ ฅมฺมานํ ปหานาย กุสลานํ ฅมฺมานํ
อุปสมฺปทาย, ภาววา ทพฺพปรกุกโม อนิกฺขิตตฺตฺโร กุสเลสุ ฅมฺเมสุ.
อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว วิริยพลํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว สติพลํ. อิทฺ ภิกฺขเว อริยสาวโก สติมา
โหติ ปรมเณ สติเนปฺกฺเณ สมณฺหาคโต จิรกตฺปิ จิรภาสิตฺปิ สริตา
อนุสฺสริตา. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สติพลํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว สมาธิพฺลํ. อิทฺ ภิกฺขเว อริยสาวโก
 วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ฐมฺเมหิ สวิตกุกํ สวิจาร์ วิเวกขํ
 ปิติสฺสขํ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ. วิตกุกวิจารานํ รูปสมา
 อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทณํ เจตโส เอโกทิกาวํ อวิตกุกํ อวิจาร์ สมาธิขํ
 ปิติสฺสขํ ทฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ. ปิติยา จ วิราคา อุกฺเพกฺขโก
 จ วิหฺรติ, สโต จ สมฺปชาโน, สุขญฺจ กาเยน ปฏฺฐิสฺสเวเทติ, ยนฺตํ
 อริยา อากิฏฺชนฺติ “อุกฺเพกฺขโก สติมา สุขวิหฺรติ. ตติยํ ฌานํ
 อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ. สุขสฺส จ ปหานา ทฺกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺพเพว
 โสมนสฺสโทมนสฺसानํ อตฺถงฺคมา อทฺกฺขมสฺสํ อุกฺเพกฺขาสติปาริสฺสทฺธิ
 จตฺตํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมาธิพฺลํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว ปณฺณพฺลํ. อิทฺ ภิกฺขเว อริยสาวโก
 ปณฺณวา โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา ปณฺณาย สมนฺนาคโต อริยาย
 นิพฺเพทิกาย สมฺมาทฺกฺขกฺขยคามินิยา. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปณฺณพฺลํ.
 อิมานิ ไช ภิกฺขเว ปณฺจ พฺลานีติ. จตฺตํ.

๕. ทฏฺจพฺพสุตฺตํ

[๑๕] “ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว พฺลานิ. กตมานิ ปณฺจ. สทฺธาพฺลํ
 วิริยพฺลํ สติพฺลํ สมาธิพฺลํ ปณฺณพฺลํ. กตฺถ จ ภิกฺขเว สทฺธาพฺลํ
 ทฏฺจพฺพํ. จตฺตํ สโตปตฺติยงฺเคสฺส, เอตฺถ สทฺธาพฺลํ ทฏฺจพฺพํ. กตฺถ
 จ ภิกฺขเว วิริยพฺลํ ทฏฺจพฺพํ. จตฺตํ สมฺมปฺปชาเนสฺส, เอตฺถ วิริยพฺลํ
 ทฏฺจพฺพํ. กตฺถ จ ภิกฺขเว สติพฺลํ ทฏฺจพฺพํ. จตฺตํ สติปฏฺฐาเนสฺส.
 เอตฺถ สติพฺลํ ทฏฺจพฺพํ. กตฺถ จ ภิกฺขเว สมาธิพฺลํ ทฏฺจพฺพํ. จตฺตํ
 ฌาเนสฺส, เอตฺถ สมาธิพฺลํ ทฏฺจพฺพํ. กตฺถ จ ภิกฺขเว ปณฺณพฺลํ

ทฏฐพพ. จตุส อริยสจเจส, เอตถ ปญญาพลํ ทฏฐพพ. อิมานิ ไช
ภิกขเว ปญจ พลาณิตี. ปญจม.

๖. ปุณณุตตต

[๑๖] “ปญจิมานิ ภิกขเว พลาณิ. กตมานิ ปญจ, สหุชาพลํ
วิริยพลํ สติพลํ สมာธิพลํ ปญญาพลํ. อิมานิ ไช ภิกขเว ปญจ
พลาณิ. อิเมส ไช ภิกขเว ปญจนนํ พลาณํ เอตํ อคฺคํ เอตํ
สงฺคาหิกํ เอตํ สงฺฆาตนิยํ, ยทิทํ ปญญาพลํ. เสยฺยถาปิ ภิกขเว
กุฎฏาคารสฺส เอตํ อคฺคํ เอตํ สงฺคาหิกํ เอตํ สงฺฆาตนิยํ, ยทิทํ กุฎฺฏ.
เอวเมว ไช ภิกขเว อิเมส ปญจนนํ พลาณํ เอตํ อคฺคํ เอตํ
สงฺคาหิกํ เอตํ สงฺฆาตนิยํ, ยทิทํ ปญญาพลนฺติ. ฉนฺจ.

๗. ปจมหิตตตต

[๑๗] “ปญจหิ ภิกขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ อตฺตหิตาย
ปฏฺธิปนฺโน โหติ, โน ปรหิตาย. กตเมหิ ปญจหิ. อิท ภิกขเว ภิกขุ
อตฺตนา สิลสมฺปนฺโน โหติ, โน ปรํ สิลสมฺปทาย สમાทเปติ.
อตฺตนา สมာธิสมฺปนฺโน โหติ, โน ปรํ สมာธิสมฺปทาย สમાทเปติ.
อตฺตนา ปญญาสมฺปนฺโน โหติ, โน ปรํ ปญญาสมฺปทาย สમાทเปติ.
อตฺตนา วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหติ, โน ปรํ วิมุตฺติสมฺปทาย สમાทเปติ.
อตฺตนา วิมุตฺติฌาณทสฺสนสมฺปนฺโน โหติ, โน ปรํ
วิมุตฺติฌาณทสฺสนสมฺปทาย สમાทเปติ. อิเมหิ ไช ภิกขเว ปญจหิ
ฌมฺเมหิ^๑ สมนฺนาคโต ภิกขุ อตฺตหิตาย ปฏฺธิปนฺโน โหติ, โน
ปรหิตายาติ. สตฺตม.

หมดอายุ 27/05/2566

๘. ทุตติยหิตสุตตัม

[๑๘] “ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ
 พรหิตาย ปฏิปนโน โหติ, โน อตตหิตาย. กตเมหิ ปญจหิ. อิธ
 ภิกขเว ภิกขุ อตตนา น สีลสมปนโน โหติ, ปรี สีลสมปทาย
 สมาทเปติ. อตตนา น สมာธิสมปนโน โหติ, ปรี สมာธิสมปทาย
 สมาทเปติ. อตตนา น ปญญาสมปนโน โหติ, ปรี ปญญาสมปทาย
 สมาทเปติ. อตตนา น วิมุตติสมปนโน โหติ, ปรี วิมุตติสมปทาย
 สมาทเปติ. อตตนา น วิมุตติญาณทสฺสนสมปนโน โหติ, ปรี
 วิมุตติญาณทสฺสนสมปทาย สมาทเปติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปญจหิ
 ฐมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ พรหิตาย ปฏิปนโน โหติ, โน
 อตตหิตายาติ. อญฺจมํ.

๙. ตติยหิตสุตตัม

[๑๙] “ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ เหว
 อตตหิตาย ปฏิปนโน โหติ, โน พรหิตาย. กตเมหิ ปญจหิ. อิธ
 ภิกขเว ภิกขุ อตตนา น สีลสมปนโน โหติ, โน ปรี สีลสมปทาย
 สมาทเปติ. อตตนา น สมာธิสมปนโน โหติ, โน ปรี สมာธิสมปทาย
 สมาทเปติ. อตตนา น ปญญาสมปนโน โหติ, โน ปรี
 ปญญาสมปทาย สมาทเปติ. อตตนา น วิมุตติสมปนโน โหติ, โน
 ปรี วิมุตติสมปทาย สมาทเปติ. อตตนา น วิมุตติญาณทสฺสนสมปนโน
 โหติ, โน ปรี วิมุตติญาณทสฺสนสมปทาย สมาทเปติ. อิมะหิ โข

ภิกขเว ปญจहि ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต ภิกขุ เหว อตฺตหิตาย
ปฏฺฐิปนโน โหติ, โน พรหิตายาติ. นวม

๑๐. จตุตฺถหิตสุตฺตํ

[๒๐] “ปญจहि ภิกขเว ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต ภิกขุ อตฺตหิตาย
จ ปฏฺฐิปนโน โหติ พรหิตาย จ. กตเมहि ปญจहि. อิท ภิกขเว ภิกขุ
อตฺตนา จ สีสสมฺปนโน โหติ, ปรมฺจ สีสสมฺปทาย สมากเปติ.
อตฺตนา จ สมาริสมฺปนโน โหติ, ปรมฺจ สมาริสมฺปทาย สมากเปติ.
อตฺตนา จ ปณฺณาสมฺปนโน โหติ, ปรมฺจ ปณฺณาสมฺปทาย สมากเปติ.
อตฺตนา จ วิมุตฺติสมฺปนโน โหติ, ปรมฺจ วิมุตฺติสมฺปทาย สมากเปติ.
อตฺตนา จ วิมุตฺติฌาณทสฺสนสมฺปนโน โหติ, ปรมฺจ วิมุตฺติ-
ฌาณทสฺสนสมฺปทาย สมากเปติ. อิมะहि โข ภิกขเว ปญจहि ฐมฺเมहि
สมนฺนาคโต ภิกขุ อตฺตหิตาย จ ปฏฺฐิปนโน โหติ, พรหิตาย จาติ.
ทสม.

ทุติโย พลวคฺโค.

ตสฺสุทฺธานํ

อนนฺสุสฺสตกฺกฺกญฺจ

ทญฺจพฺพญฺจ ปฺนญฺญํ^๒

สงฺขิตฺตํ วิตฺถเตน^๑ จ

จตุตาโรปี^๓ หิเตน จาติ ๕

๓. ปณฺจกิกาวคฺโค

๑. ปจฺมอการวสุตฺตํ

[๒๑] “โส วัต ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว อปฺปติสฺโส
อสภากวฺตฺติโก สพฺรหฺมจารีสุ อภิสมฺมาจาริกํ ฅมฺมํ ปรีปฺปเรสฺสตีติ
เนตฺตํ จานํ วิชฺชติ, ‘อภิสมฺมาจาริกํ ฅมฺมํ อปรีปฺปเรตฺวา เสขํ ฅมฺมํ
ปรีปฺปเรสฺสตีติ เนตฺตํ จานํ วิชฺชติ, ‘เสขํ ฅมฺมํ อปรีปฺปเรตฺวา สีลานิ
ปรีปฺปเรสฺสตีติ เนตฺตํ จานํ วิชฺชติ, ‘สีลานิ อปรีปฺปเรตฺวา สมฺมาทิฏฺฐี
ปรีปฺปเรสฺสตีติ เนตฺตํ จานํ วิชฺชติ, ‘สมฺมาทิฏฺฐี อปรีปฺปเรตฺวา สมฺมาสมมฺมํ
ปรีปฺปเรสฺสตีติ เนตฺตํ จานํ วิชฺชติ.

“โส วัต ภิกฺขเว ภิกฺขุ สการโว สปฺปติสฺโส สภากวฺตฺติโก
สพฺรหฺมจารีสุ อภิสมฺมาจาริกํ ฅมฺมํ ปรีปฺปเรสฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ,
‘อภิสมฺมาจาริกํ ฅมฺมํ ปรีปฺปเรตฺวา เสขํ ฅมฺมํ ปรีปฺปเรสฺสตีติ จานเมตฺตํ
วิชฺชติ, ‘เสขํ ฅมฺมํ ปรีปฺปเรตฺวา สีลานิ ปรีปฺปเรสฺสตีติ จานเมตฺตํ
วิชฺชติ, ‘สีลานิ ปรีปฺปเรตฺวา สมฺมาทิฏฺฐี ปรีปฺปเรสฺสตีติ จานเมตฺตํ
วิชฺชติ, ‘สมฺมาทิฏฺฐี ปรีปฺปเรตฺวา สมฺมาสมมฺมํ ปรีปฺปเรสฺสตีติ จานเมตฺตํ
วิชฺชติ. ปจฺมํ.

๒. ทฺวติยอการวสุตฺตํ

[๒๒] “โส วัต ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว อปฺปติสฺโส
อสภากวฺตฺติโก สพฺรหฺมจารีสุ อภิสมฺมาจาริกํ ฅมฺมํ ปรีปฺปเรสฺสตีติ

เนตัม จานัม วิชชติ, ‘อาภิสมาจาริกัม ฌมมัม อปริปฺพุเรตฺวา เสขัม ฌมมัม
 ปริปฺพุเรสฺสตีติ เนตัม จานัม วิชชติ, ‘เสขัม ฌมมัม อปริปฺพุเรตฺวา สีสกฺขนฺธัม
 ปริปฺพุเรสฺสตีติ เนตัม จานัม วิชชติ, ‘สีสกฺขนฺธัม อปริปฺพุเรตฺวา สมาริกฺขนฺธัม
 ปริปฺพุเรสฺสตีติ เนตัม จานัม วิชชติ, ‘สมาริกฺขนฺธัม อปริปฺพุเรตฺวา ปณฺณากฺขนฺธัม
 ปริปฺพุเรสฺสตีติ เนตัม จานัม วิชชติ.

“โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ สคารโว สปปติสฺโส สภาควตฺติโก
 สพฺรหฺมจารีสุ อาภิสมาจาริกัม ฌมมัม ปริปฺพุเรสฺสตีติ จานเมตัม วิชชติ,
 ‘อาภิสมาจาริกัม ฌมมัม ปริปฺพุเรตฺวา เสขัม ฌมมัม ปริปฺพุเรสฺสตีติ จานเมตัม
 วิชชติ, ‘เสขัม ฌมมัม ปริปฺพุเรตฺวา สีสกฺขนฺธัม ปริปฺพุเรสฺสตีติ จานเมตัม
 วิชชติ, ‘สีสกฺขนฺธัม ปริปฺพุเรตฺวา สมาริกฺขนฺธัม ปริปฺพุเรสฺสตีติ จานเมตัม
 วิชชติ, ‘สมาริกฺขนฺธัม ปริปฺพุเรตฺวา ปณฺณากฺขนฺธัม ปริปฺพุเรสฺสตีติ จานเมตัม
 วิชชตีติ. ทูตียัม.

๓. อุปกฺกิลเสสฺสตฺตํ

[๒๓] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว ชาตฺรฺรูปสฺส อุปกฺกิลเสสา, เยหิ
 อุปกฺกิลเสเหติ อุปกฺกิลิฏฺฐัม ชาตฺรฺรูปํ น เจว มฺหุ โหติ น กมฺมณิยํ น
 จ ปภสฺสรั, ปภงฺค จ, น จ สมฺมา อุเปติ กมฺมาย. กตเม ปณฺจ.
 อโย โลหํ ติปุ สีสํ สขฺณ. อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ ชาตฺรฺรูปสฺส
 อุปกฺกิลเสสา, เยหิ อุปกฺกิลเสเหติ อุปกฺกิลิฏฺฐัม ชาตฺรฺรูปํ น เจว มฺหุ
 โหติ น จ กมฺมณิยํ น จ ปภสฺสรั, ปภงฺค จ, น จ สมฺมา อุเปติ
 กมฺมาย. ยโต จ โข ภิกฺขเว ชาตฺรฺรูปํ อิเมหิ ปณฺจหิ อุปกฺกิลเสเหติ

วิมุตตัม^๑ โหติ. ตัม โหติ ชาตฐูป มุทุ จ กมฺมนิยํ จ ปภสฺสํ จ, น
 จ ปภงฺกฺ, สมฺมา อุปฺเปติ กมฺมาย. ยสฺสา ยสฺสา จ^๒ ปิณฺณชนวิกิติยา
 อากงฺขติ ยถิ มุทุทิกาย, ยถิ กุณฺฑลาลาย, ยถิ คีเวยฺยเกน,^๓ ยถิ
 สุวณฺณมालาย, ตณฺจสฺส อตฺถํ อนฺุโภติ. เอวเมว โข ภิกฺขเว
 ปณฺจิเม จิตฺตสฺส อุปกุกิเลสํ, เยหิ อุปกุกิเลสเหหิ อุปกุกิสิฏฺฐํ จิตฺตํ
 น เจว มุทุ โหติ น จ กมฺมนิยํ น จ ปภสฺสํ, ปภงฺกฺ จ, น จ
 จ สมฺมา สมฺมาธิยติ อาสวานํ ขยาย. กตเม ปณฺจ, กามจฺจนฺโท
 พยาปาโท ถีนมิทฺธํ อุทฺธจฺจกุกฺกจฺจํ วิจิกิจฺฉา. อิเม โข ภิกฺขเว
 ปณฺจ จิตฺตสฺส อุปกุกิเลสํ, เยหิ อุปกุกิเลสเหหิ อุปกุกิสิฏฺฐํ จิตฺตํ น
 เจว มุทุ โหติ น จ กมฺมนิยํ น จ ปภสฺสํ, ปภงฺกฺ จ, น จ
 สมฺมาสมฺมาธิยติ อาสวานํ ขยาย. ยโต จ โข ภิกฺขเว จิตฺตํ อิเมหิ
 ปณฺจเหหิ อุปกุกิเลสเหหิ วิมุตตัม โหติ, ตัม โหติ จิตฺตํ มุทุ จ กมฺมนิยํ
 จ ปภสฺสํ จ, น จ ปภงฺกฺ, สมฺมาสมฺมาธิยติ อาสวานํ ขยาย, ยสฺส
 ยสฺส จ อภิญฺญาสจฺฉิกรณียสฺส ฃมฺมสฺส จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ
 อภิญฺญาสจฺฉิกิริยาย. ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพพตํ ปาปฺพณาติ สติ สติ
 อายตเน.

โส สเจ อากงฺขติ ‘อเนกวิหิตํ อิหุริวิธํ ปจฺจณฺหาเวยฺยํ,
 เอโกปิ หุตฺวา พหฺรธา อสฺสํ, พหฺรธาปิ หุตฺวา เอโก อสฺสํ, อาวิภาวํ
 ติโรภาวํ ติโรกฺกฺทํ ติโรปการํ ติโรปพพตํ อสชฺชมาโน คจฺเจยฺยํ
 เสยฺยถาปิ อากาเส, ปจฺวิยาปิ อุมฺมุชฺชนิมฺมุชฺชํ กเรยฺยํ เสยฺยถาปิ
 อุทเก, อุทเกปิ อภิชฺชมาเน^๒ คจฺเจยฺยํ เสยฺยถาปิ ปจฺวิยา, อากาเสปิ

^๑ ฉ.,เท. คีเวยฺยกาย

^๒ ฉ.,เท. อภิชฺชมาโน

^๓ ฉ.,เท. ปริมเสยฺย

ปลลลงเคน กเมยฺยํ เสยฺยถาปิ ปกฺขี สกุโณ, อิมปิ จนฺทิมสฺสุริเย
 เอวํหิทฺธิเก เอวํหานุภาเว ปาณินา ปรามเสยฺยํ” ปริมชฺเชยฺยํ,
 ยาว พุรหฺมโลกาปิ กาเยน วสํ วตฺเตยฺยนฺติ ตตฺร ตตฺเรว
 สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺพณาติ สติ สติ อายตเน.

โส สเจ อากงฺขติ ‘ทิจฺจุพาย โสตธาตฺฐา วิสฺสุทฺธาย
 อติกฺกนฺตมานุสึกาย อุโม สทฺเท สฺสเนยฺยํ ทิจฺจุเพ จ มานุเส จ เย
 ทฺวเร สนฺติเก จาติ ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺพณาติ สติ
 สติ อายตเน.

โส สเจ อากงฺขติ ‘ปรสฺตฺตานํ ปรปฺปคฺคฺลนํ เจตฺสา เจโต
 ปริจฺจ ปชาเนยฺยํ, สราคํ วา จิตฺตํ ‘สราคํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ,
 วิตราคํ วา จิตฺตํ ‘วิตราคํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ, สโทสํ วา จิตฺตํ
 ‘สโทสํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ, วิตโทสํ วา จิตฺตํ ‘วิตโทสํ จิตฺตฺนฺติ
 ปชาเนยฺยํ, สโมหํ วา จิตฺตํ ‘สโมหํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ, วิตโมหํ
 วา จิตฺตํ ‘วิตโมหํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ, สงฺขิตฺตํ วา จิตฺตํ ‘สงฺขิตฺตํ
 จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ, วิกฺขิตฺตํ วา จิตฺตํ ‘วิกฺขิตฺตํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ,
 มหคฺคตํ วา จิตฺตํ ‘มหคฺคตํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ, อมหคฺคตํ วา
 จิตฺตํ ‘อมหคฺคตํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ, สอฺตฺตรํ วา จิตฺตํ ‘สอฺตฺตรํ
 จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ, อนฺตฺตรํ วา จิตฺตํ ‘อนฺตฺตรํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ,
 สมหิตํ วา จิตฺตํ ‘สมहितํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ, อสมहितํ วา จิตฺตํ
 ‘อสมहितํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ, วิมฺุตฺตํ วา จิตฺตํ ‘วิมฺุตฺตํ จิตฺตฺนฺติ
 ปชาเนยฺยํ, อวิมฺุตฺตํ วา จิตฺตํ ‘อวิมฺุตฺตํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยนฺติ. ตตฺร
 ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺพณาติ สติ สติ อายตเน.

เสยฺยถิํ, เอกํปิ ชาตี เทวปิ ชาติโย ติสฺโสปิ ชาติโย จตฺสฺโสปิ
 ชาติโย ปณฺจปิ ชาติโย ทสฺปิ ชาติโย วีสํปิ ชาติโย ตีสํปิ ชาติโย
 จตฺตทาฬิํสํปิ ชาติโย ปณฺณาสํปิ ชาติโย ชาติสฺตํปิ ชาติสฺหสฺสํปิ
 ชาติสฺตสฺหสฺสํปิ อเนเกปิ สํวณฺณกปฺเป อเนเกปิ วิวณฺณกปฺเป อเนเกปิ
 สํวณฺณวิวณฺณกปฺเป ‘อมฺตฺราสี เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ
 เอวมาหาโร เอวํสุขทุกฺขปฏฺฐิสฺสเวทึ เอวมายุปรียนฺโต, โส ตโต จโต
 อมฺตฺร อุทปาที, ตตฺตราปาสี เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ
 เอวมาหาโร เอวํสุขทุกฺขปฏฺฐิสฺสเวทึ เอวมายุปรียนฺโต, โส ตโต จโต
 อิธูปนฺโนติ. อิติ สากาโร สอุทฺทสฺส อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิวาสํ
 อนุสฺสเรยฺยนฺติ. ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ สติ
 อายตเน.

โส สเจ อากงฺขติ ‘ทิวเพเน จกฺขุณา วิสฺสุทฺเธเน
 อติกฺกนฺตมานุสฺสเกเน สตุเต ปสฺเสยฺยํ, จวมาเน อุปปชฺชมาเน ทิเณ
 ปณฺเฑเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุกเต ทุกฺคเต ยถากมฺมุเปเต สตุเต
 ปชาเนยฺยํ ‘อิมเ วต โภณฺโต สตุตา กายทฺวจฺจริเตเน สมนฺนาคตา
 วจฺจิตฺตจฺจริเตเน สมนฺนาคตา มโนทฺวจฺจริเตเน สมนฺนาคตา อริยานํ
 อุปฺวาทกา มิจฺจนาทิจฺจิกา มิจฺจนาทิจฺจิกมฺมสมาทานา, เต กายสฺส
 เกทา ปรมฺมรณฺนา อปายํ ทุกฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปฺปนฺนา. อิมเ วา
 ปน โภณฺโต สตุตา กายสฺสจฺจริเตเน สมนฺนาคตา วจฺจิตฺตจฺจริเตเน
 สมนฺนาคตา มโนสฺสจฺจริเตเน สมนฺนาคตา อริยานํ อนุปฺวาทกา
 สมนฺมาทิจฺจิกา สมนฺมาทิจฺจิกมฺมสมาทานา, เต กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา
 สุกตึ ^{๒๗/๑๐๐} สกฺคํ โลกํ อุปฺปนฺนาติ อิติ ทิวเพเน จกฺขุณา วิสฺสุทฺเธเน

อดิฏกนุตมานุสเกน สตุเต ปสฺเสยฺยํ, จวมาเน อุปปชฺชมาเน หิเน
 ปณฺีเต สุวณฺเณ ทฺพพณฺเณ สุกเต ทฺกคเต ยถากมฺมุเปเค สตุเต
 ปชาเนยฺยนฺติ. ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณาติ สติ สติ
 อายตเน.

โส สเจ อากงฺขติ 'อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติ
 ปณฺณาวิมุตฺติํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺจิกิตฺวา อุปสมฺปชฺช
 วิหเรยฺยนฺติ. ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณาติ สติ สติ
 อายตเนติ. ตติยํ.

๔. ทุสฺสีลสุตฺตํ

[๒๔] “ทุสฺสีลสุส ภิกฺขเว สีลวิปฺนฺนสุส หตฺถฺปนฺนิโส โหติ
 สมฺมาสมาธิ, สมฺมาสมาธิมฺหิ อสฺติ, สมฺมาสมาธิวิปฺนฺนสุส หตฺถฺปนฺนํ
 โหติ ยถาภูตฌาณทสฺสนํ, ยถาภูตฌาณทสฺสเน อสฺติ, ยถาภูตฌาณ-
 ทสฺสนวิปฺนฺนสุส หตฺถฺปนฺนิโส โหติ นิพฺพิทาวิราโค, นิพฺพิทาวิราเค
 อสฺติ, นิพฺพิทาวิราควิปฺนฺนสุส หตฺถฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติฌาณทสฺสนํ.
 เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว รุกฺโข สาขาปฺลาสฺวิปฺนโน, ตสฺส ปปฺปฏิกากิ^๑ น
 ปาริปฺปรี คจฺจติ, ตโจปิ น ปาริปฺปรี คจฺจติ, เผลุคฺคปิ น ปาริปฺปรี
 คจฺจติ, สาโรปิ น ปาริปฺปรี คจฺจติ. เอวเมว โข ภิกฺขเว ทุสฺสีลสุส
 สีลวิปฺนฺนสุส หตฺถฺปนฺนิโส โหติ สมฺมาสมาธิ, สมฺมาสมาธิมฺหิ อสฺติ,
 สมฺมาสมาธิวิปฺนฺนสุส หตฺถฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตฌาณทสฺสนํ,
 ยถาภูตฌาณทสฺสเน อสฺติ, ยถาภูตฌาณทสฺสนวิปฺนฺนสุส หตฺถฺปนฺนิโส

^๑ มคอ. ๒๗/๐๕/๒๕๖๖

^๑ ฉ., เท., อ. ปปฏิกากิ, เอวมฺปิริ.

โหติ นิพพิทาวีราโค, นิพพิทาวีราเค อสติ, นิพพิทาวีราควิปนนสฺส
หตฺถุปนิสํ โหติ วิมุตฺติฌาณทสฺสนํ.

สีลวโต ภิกฺขเว สีลสมฺปนฺนสฺส อุปนิสฺสยสมฺปนฺโน^๑ โหติ
สมฺมาสมาธิ, สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ, สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส
อุปนิสฺสยสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตฌาณทสฺสนํ, ยถาภูตฌาณทสฺสเน
สติ, ยถาภูตฌาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส อุปนิสฺสยสมฺปนฺโน โหติ
นิพพิทาวีราโค, นิพพิทาวีราเค สติ, นิพพิทาวีราคสมฺปนฺนสฺส
อุปนิสฺสยสมฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติฌาณทสฺสนํ, เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว รุกฺโข
สาขาปลาสสมฺปนฺโน, ตสฺส ปปฺปฏิกาปิ ปาริปุรี คจฺจติ, ตโจปิ
ปาริปุรี คจฺจติ, เฟคฺคูปิ ปาริปุรี คจฺจติ, สาโรปิ ปาริปุรี คจฺจติ.
เอวเมว โข ภิกฺขเว สีลวโต สีลสมฺปนฺนสฺส อุปนิสฺสยสมฺปนฺโน
โหติ สมฺมาสมาธิ, สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ, สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส
อุปนิสฺสยสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตฌาณทสฺสนํ, ยถาภูตฌาณทสฺสเน
สติ, ยถาภูตฌาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส อุปนิสฺสยสมฺปนฺโน โหติ
นิพพิทาวีราโค. นิพพิทาวีราเค สติ, นิพพิทาวีราคสมฺปนฺนสฺส
อุปนิสฺสยสมฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติฌาณทสฺสนนฺติ. จตฺตถํ.

๕. อนุคคาหิตสูตตัม

[๒๕] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว อังเคหิ อนุคฺคหิตา สมฺมาทิฏฺฐิ
เจโตวิมุตฺติผลา จ โหติ เจโตวิมุตฺติผลานิสฺสา จ. ปณฺญาวิมุตฺติผลา จ
โหติ ปณฺญาวิมุตฺติผลานิสฺสา จ. กตเมหิ ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว
สมฺมาทิฏฺฐิ^๑ สีลानุคฺคหิตา จ โหติ, สุตฺตานุคฺคหิตา จ โหติ,

^๑ฉ., เท., อ. อุปนิสสมฺปนฺโน, เอวมฺปรี. .

สากจฺฉานุกฺคหิตา จ โหติ, สมณานุกฺคหิตา จ โหติ, วิปสฺสนานุกฺคหิตา จ โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ องฺเคหิ อนุกฺคหิตา สมมาทิฏฺฐิ เจโตวิมุตฺติผลา จ โหติ เจโตวิมุตฺติผลานิสฺสา จ, ปณฺณาวิมุตฺติผลา จ โหติ ปณฺณาวิมุตฺติผลานิสฺสา จาติ. ปณฺจม.

๖. วิมุตฺตตายตนสุตฺต

[๒๖] “ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว วิมุตฺตตายตนานิ, ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาตปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหฺรโต อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมฺจุจฺติ. อปริกฺขิณา วา อาสวา ปริกฺขยํ คจฺฉนฺติ, อนนฺนุปฺปตฺตํ วา อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ อนฺนุปาปฺณาติ.

กตมานิ ปณฺจ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สตฺถา ฅมฺมํ เทเสติ อณฺณตโร วา ครุณฺณจฺฉานิโย สพฺพหฺมจฺฉาริ, ยถา ยถา ภิกฺขเว ตสฺส ภิกฺขุโน สตฺถา ฅมฺมํ เทเสติ อณฺณตโร วา ครุณฺณจฺฉานิโย สพฺพหฺมจฺฉาริ, ตถา ตถา โส ตสฺมี ฅมฺเม อตฺถปฺปฏิสฺสเวทึ จ โหติ ฅมฺมปฺปฏิสฺสเวทึ จ, ตสฺส อตฺถปฺปฏิสฺสเวทึโน ฅมฺมปฺปฏิสฺสเวทึโน ปามุชฺช^๑ ชายติ, ปมุทิตสฺส ปิตี ชายติ, ปิติมนสฺส กาโย ปสฺสสมฺภติ, ปสฺสทฺฐกาโย สุขํ เวเทติ, สุขิโน จิตฺตํ สมาริยติ. อิถ ภิกฺขเว ปจฺมํ วิมุตฺตตายตนํ, ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาตปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหฺรโต อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมฺจุจฺติ, อปริกฺขิณา วา อาสวา ปริกฺขยํ คจฺฉนฺติ, อนนฺนุปฺปตฺตํ วา อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ อนฺนุปาปฺณาติ.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน นหฺเว โข สตฺถา ฅมฺมํ เทเสติ อณฺณตโร วา ครุณฺณจฺฉานิโย สพฺพหฺมจฺฉาริ, อปิ จ โข ยถาสฺส

ยถาปริยตํ ฌมํ วิตุถาเรน ปเรสํ เทเสติ. ยถา ยถา ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถาปริยตํ ฌมํ วิตุถาเรน ปเรสํ เทเสติ, ตถา
 ตถา โส ตสฺมี ฌมเม อตฺถปฏฺฐิสฺสเวทึ จ โหติ ฌมมปฏฺฐิสฺสเวทึ จ.
 ตสฺส อตฺถปฏฺฐิสฺสเวทึโน ฌมมปฏฺฐิสฺสเวทึโน ปามุชฺชํ ชายติ, ปมฺภิตตสฺส
 ปิติ ชายติ, ปิติมนสฺส กาโย ปสฺสสมฺภติ, ปสฺสทฺฐกาโย สฺขํ เวเทติ,
 สฺขินโน จิตฺตํ สมาริยติ. อิทํ ภิกฺขเว ทฺธิยํ วิมุตตายตนํ, ยตฺถ
 ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส ๔เปฯ โยคกฺขเมํ อนุปาปฺณนติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน นหเว โข สตุถา ฌมํ เทเสติ,
 อญฺญตโร วา ครุณฺณจานิโย สพฺรหมจาริ, นปี^๑ ยถาสฺตํ ยถาปริยตํ
 ฌมํ วิตุถาเรน ปเรสํ เทเสติ, อปิจ โข ยถาสฺตํ ยถาปริยตํ ฌมํ
 วิตุถาเรน สชฺฌายํ กโรติ. ยถา ยถา ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺตํ
 ยถาปริยตํ ฌมํ วิตุถาเรน สชฺฌายํ กโรติ, ตถา ตถา โส ตสฺมี
 ฌมเม อตฺถปฏฺฐิสฺสเวทึ จ โหติ ฌมมปฏฺฐิสฺสเวทึ จ. ตสฺส อตฺถปฏฺฐิสฺสเวทึโน
 ฌมมปฏฺฐิสฺสเวทึโน ปามุชฺชํ ชายติ, ปมฺภิตตสฺส ปิติ ชายติ, ปิติมนสฺส
 กาโย ปสฺสสมฺภติ, ปสฺสทฺฐกาโย สฺขํ เวเทติ, สฺขินโน จิตฺตํ สมาริยติ.
 อิทํ ภิกฺขเว ตฺธิยํ วิมุตตายตนํ, ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส
 อาตปิโน ๔เปฯ โยคกฺขเมํ อนุปาปฺณนติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน นหเว โข สตุถา ฌมํ เทเสติ,
 อญฺญตโร วา ครุณฺณจานิโย สพฺรหมจาริ, นปี ยถาสฺตํ ยถาปริยตํ
 ฌมํ วิตุถาเรน ปเรสํ เทเสติ, นปี ยถาสฺตํ ยถาปริยตํ ฌมํ
 วิตุถาเรน สชฺฌายํ กโรติ, อปิจ โข ยถาสฺตํ ยถาปริยตํ ฌมํ
 เจตสา อนุวิตกฺเกติ อนุวิจारेติ^๒ มนฺसानุเปกฺขติ. ยถา ยถา ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถาปริยตํ ฌมํ เจตสา อนุวิตกฺเกติ อนุวิจारेติ

^๑ จ., เท. นปี, เอมุปริปิ.

^๒ อ. อนุจิรติ, เอมุปริปิ.

มนฺสํนํเปกฺขติ, ตถา ตถา โส ตสฺมี ฃมฺเม อตฺถปฏฺฐิํสฺสเวทึ จ โหติ
 ฃมฺมปฏฺฐิํสฺสเวทึ จ. ตสฺส อตฺถปฏฺฐิํสฺสเวทึโน ฃมฺมปฏฺฐิํสฺสเวทึโน ปามุชฺชํ
 ฃายติ, ปมฺภิตสฺส ปิตี ฃายติ, ปิติมนฺสฺส กาโย ปสฺสมภฺติ,
 ปสฺสทฺธกาโย สฺขํ เวเทติ, สฺขิโน จิตฺตํ สฺมาชิยติ. อิทํ ภิกฺขเว
 จตฺตํ วิมุตฺตํ, ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส ฃเปฯ โยคกฺเขมํ
 อญฺปาปฺณาติ.

ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน นเหว โข สตฺถา ฃมํ เทเสติ,
 อญฺตโร วา ครุณฺณจฺญานิโย สพฺรหมจฺริ, นปิ ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ
 ฃมํ วิตฺถาเรน ปเรสํ เทเสติ, นปิ ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ ฃมํ
 วิตฺถาเรน สชฺฌายํ กโรติ, นปิ ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ ฃมํ เจตฺสา
 อญฺวิตกฺเกติ อญฺวิจฺจเรติ มนฺสํนํเปกฺขติ, อปิ จ ขวสฺส อญฺตริ
 สฺมาชิณฺนิมิตฺตํ สฺกคฺคหิตํ โหติ สฺมนสิกฺกํ สฺปฐาริตํ สฺปฺปฏฺฐิวิทฺธํ ปญฺญา. ยถา
 ยถา ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อญฺตริ สฺมาชิณฺนิมิตฺตํ สฺกคฺคหิตํ โหติ
 สฺมนสิกฺกํ สฺปฐาริตํ สฺปฺปฏฺฐิวิทฺธํ ปญฺญา, ตถา ตถา โส ตสฺมี
 ฃมฺเม อตฺถปฏฺฐิํสฺสเวทึ จ โหติ ฃมฺมปฏฺฐิํสฺสเวทึ จ. ตสฺส อตฺถปฏฺฐิํสฺสเวทึโน
 ฃมฺมปฏฺฐิํสฺสเวทึโน ปามุชฺชํ ฃายติ, ปมฺภิตสฺส ปิตี ฃายติ, ปิติมนฺสฺส
 กาโย ปสฺสมภฺติ, ปสฺสทฺธกาโย สฺขํ เวเทติ, สฺขิโน จิตฺตํ สฺมาชิยติ.
 อิทํ ภิกฺขเว ปญฺจํ วิมุตฺตํ, ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส ฃเปฯ โยคกฺเขมํ
 อญฺปาปฺณาติ.

อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ วิมุตฺตํ, ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส
 อาตปิโน ปหิตตฺตสฺส วิทฺธโต อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ

วิมฺบุจฺจติ, อปฺริกฺขีณา วา อาสวา ปริกฺขยํ คจฺจนฺติ, อนนฺุปฺปตฺตํ วา
อนนฺุตฺตรํ โยคกฺกเขมํ อนนฺุปาปฺปณาตีติ. จณฺุจํ.

๗. สมาริสุตฺตํ

[๒๗] “สมาริํ ภิกฺขเว ภาเวถ อปฺปมาณํ นิปกา ปติสฺสตา, สมาริํ
ภิกฺขเว ภาวยตํ อปฺปมาณํ นิปกาณํ ปติสฺสตาณํ ปณฺจ
ฌาณานิ ปจฺจตฺตณฺเณว อฺปฺปชฺชนฺติ. กตมานิ ปณฺจ. “อํยํ สมาริํ
ปจฺจุปฺปนฺนสฺส
อฺปฺปชฺชนฺติ, ‘อํยํ สมาริํ อริโย นิรามีสฺสตี ปจฺจตฺตณฺเณว ฌาณํ
อฺปฺปชฺชนฺติ, ‘อํยํ สมาริํ อกาปฺริสฺสเสวิโตติ ปจฺจตฺตณฺเณว ฌาณํ
อฺปฺปชฺชนฺติ, ‘อํยํ สมาริํ สนฺโต ปณฺโติ ปณฺโติ ปณฺโติ ปณฺโติ ปณฺโติ
เอโกทิกภาวาทิตโต น จ สสงฺขารนิกคฺคยหวาริตปฺปตฺโตติ ปจฺจตฺตณฺเณว
ฌาณํ อฺปฺปชฺชนฺติ, ‘สฺส
สฺสฺส” วุณฺณหามีติ ปจฺจตฺตณฺเณว ฌาณํ อฺปฺปชฺชนฺติ.

สมาริํ ภิกฺขเว ภาเวถ อปฺปมาณํ นิปกา ปติสฺสตา, สมาริํ
ภิกฺขเว ภาวยตํ อปฺปมาณํ นิปกาณํ ปติสฺสตาณํ อิมานิ ปณฺจ
ฌาณานิ ปจฺจตฺตณฺเณว อฺปฺปชฺชนฺตีติ. สตฺตมํ.

๘. ปณฺจกิกสุตฺตํ

[๒๘] “อริยสฺส ภิกฺขเว ปณฺจกิกสฺส สมนฺมาสมาริสฺส ภาวนํ
เทสฺสสฺสสฺสสฺส. ตํ สฺสฺสฺส, สาสฺสํ มนฺสิกโรถ, ภาสิสฺสสฺสสฺส. “เอวมนฺนเตติ
โห เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสสฺส. ภควา เอตทวโจ

หมดอายุ 27/05/2566

“กตมา จ ภิกฺขเว อริยสฺส ปณฺจจุกิกสฺส สมฺมาสมาธิสฺส ภาวนา. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๕เปฯ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, โส อิมเมว กายํ วิเวกเชน ปีติสฺสฺเชน อภิสนฺฺเทติ ปริสนฺฺเทติ ปริปฺุเรติ ปริปฺุผลฺลิตฺติ, นาสฺส กิณฺุจิ สพฺุพาวโต กายสฺส วิเวกเชน ปีติสฺสฺเชน อปฺุผลฺุํ โหติ.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ทกฺโข นฺุหาปโก วา นฺุหาปกนฺุเตวาสี วา กัสมฺเถ นฺุหานียจฺุณฺุณานิ อากิริตฺวา อฺุทเกน ปริปฺุผลฺุํ กํ ปริปฺุผลฺุํ กํ สนฺุเนยฺย สายํ นฺุหานียปิณฺุฑิ สินฺุหานุคฺตา สินฺุหปเรตา สนฺุตรพาหิรา^๑ ฌุฏฺา สินฺุเหเนน น จ ปคฺุฉรติ;^๒ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมเมว กายํ วิเวกเชน ปีติสฺสฺเชน อภิสนฺฺเทติ ปริสนฺฺเทติ ปริปฺุเรติ ปริปฺุผลฺลิตฺติ, นาสฺส กิณฺฺจิ สพฺุพาวโต กายสฺส วิเวกเชน ปีติสฺสฺเชน อปฺุผลฺุํ โหติ, อริยสฺส ภิกฺขเว ปณฺุจจุกิกสฺส สมฺมาสมาธิสฺส อยํ ปจฺมา ภาวนา.

ปฺุณ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิตกฺกวิจฺจารานํ ฐปฺสมา ๕เปฯ ทฺุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, โส อิมเมว กายํ สมาธิเชน ปีติสฺสฺเชน อภิสนฺฺเทติ ปริสนฺฺเทติ ปริปฺุเรติ ปริปฺุผลฺลิตฺติ, นาสฺส กิณฺฺจิ สพฺุพาวโต กายสฺส สมาธิเชน ปีติสฺสฺเชน อปฺุผลฺุํ โหติ.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว อฺุทกฺรหฺโท [^๓] อฺุพฺุภิโตทโก^๔ ตสฺส เวนฺุสฺส ปฺุรตฺุถิมาย ทิสาย อฺุทกสฺส อายมฺุขํ, น ปจฺุฉิมาย ทิสาย อฺุทกสฺส อายมฺุขํ, น อุตฺุตราย ทิสาย อฺุทกสฺส อายมฺุขํ, น ทกฺกฺขิมาย ทิสาย อฺุทกสฺส อายมฺุขํ, เทโว จ กาเลน กาลํ

^๑ สฺยา. สมนฺุตรพาหิกา

^๓ จ.ท. อมฺุภิโร

^๔ อ. อนุปฺปเวจฺเจยฺย

^๒ จ.ท. ปคฺุฉริณี

^๔ จ.ท.อ. อฺุพฺุภิโตทโก

สมฺมาธารี นานุปฺปเวจฺเจยฺย,^๕ อถ โข ตมฺหา จ อุทกรหทา สีตา
วาริธรา อุกฺกุชฺชิตฺวา ตเมว อุทกรหํ สีเตน วารินา อภิสนฺทเยย
ปฺริสนฺทเยย ปฺริปฺปฺเรยฺย ปฺริปฺพเรยฺย, นาสฺส กิณฺจิ สพฺพาวโต
อุทกรहतฺสฺส สีเตน วารินา อปฺมุฏฺโง อสฺส; เอวเมว โข ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อิมเมว กายํ สมาริเชน ปิตีสุเขน อภิสนฺเทติ ปฺริสนฺเทติ
ปฺริปฺปเรติ ปฺริปฺพเรติ, นาสฺส กิณฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส สมาริเชน
ปิตีสุเขน อปฺมุฏฺโง โหติ. อริยสฺส ภิกฺขเว ปณฺจกิกสฺส สมฺมาสมาริสฺส
อยํ ทุตฺติยา ภาวนา.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปิตฺติยา จ วิราคา ๗เป๗ ตตฺติยํ
ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ. โส อิมเมว กายํ นิปฺปีติเกน สุเขน
อภิสนฺเทติ ปฺริสนฺเทติ ปฺริปฺปเรติ ปฺริปฺพเรติ, นาสฺส กิณฺจิ สพฺพาวโต
กายสฺส นิปฺปีติเกน สุเขน อปฺมุฏฺโง โหติ.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว อุปฺปลีนฺย วา ปทุมินฺย วา ปุณฺฑริกีนฺย
วา อปฺเปกฺกจฺจานิ อุปฺปลานิ วา ปทุมานิ วา ปุณฺฑริกานิ วา อุทเก
ชาตานิ อุทเก สํวทฺธมานิ อุทกานุกฺคตานิ อนฺโตนิมฺมุคฺคโปสีนํ ตานิ
ยาว จคฺคา ยาว จ มฺูลา สีเตน วารินา อภิสนฺหนานิ ปฺริสนฺหนานิ
ปฺริปฺปรานิ ปฺริปฺมุฏฺถานิ, นาสฺส กิณฺจิ สพฺพาวตํ อุปฺปลนํ วา
ปทุมานํ วา ปุณฺฑริกานํ วา สีเตน วารินา อปฺมุฏฺโง อสฺส; เอวเมว
โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมเมว กายํ นิปฺปีติเกน สุเขน อภิสนฺเทติ
ปฺริสนฺเทติ ปฺริปฺปเรติ ปฺริปฺพเรติ, นาสฺส กิณฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส
นิปฺปีติเกน สุเขน อปฺมุฏฺโง โหติ. อริยสฺส ภิกฺขเว ปณฺจกิกสฺส
สมฺมาสมาริสฺส อยํ ตตฺติยา ภาวนา.

ปุณ จปร ภิขเว ภิขุ สุขส จ ปหานา ทุกขส จ
 ปหานา ะเปฯ จตุตถิ ฌานํ อุปสมปชช วิหริติ. โส อิมเมว กายํ
 ปริสุทฺธเณ เจตสา ปริโยทาเตน ฌริตฺวา นิสินฺโน โหติ, นาสฺส
 กิณฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส ปริสุทฺธเณ เจตสา ปริโยทาเตน อปฺมุํ
 โหติ.

เสยฺยถาปิ ภิขเว ปุริโส โอทาเตน วตฺถเณ สสีสํ ปารุปีตฺวา
 นิสินฺโน อสฺส, นาสฺส กิณฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส โอทาเตน วตฺถเณ
 อปฺมุํ อสฺส; เอวเมว โข ภิขเว ภิขุ อิมเมว กายํ ปริสุทฺธเณ
 เจตสา ปริโยทาเตน ฌริตฺวา นิสินฺโน โหติ, นาสฺส กิณฺจิ สพฺพาวโต
 กายสฺส ปริสุทฺธเณ เจตสา ปริโยทาเตน อปฺมุํ โหติ. อริยสฺส ภิขเว
 ปญฺจกฺกิสฺส สมฺมาสมาริสฺส อํ จตุตฺถา ภาวนา.

ปุณ จปร ภิขเว ภิขุโน ปจฺจเวกฺขณานิมิตฺตํ สุกฺคหิตํ
 โหติ สุมฺนสิกตํ สฺฐปฺถาริตํ สฺฐปฺปฏิวิทฺธํ ปณฺณาย. เสยฺยถาปิ ภิขเว
 อณฺโณ วา อณฺโณ ปจฺจเวกฺขเญย, จิตฺโต วา นิสินฺนํ ปจฺจเวกฺขเญย,
 นิสินฺโน วา นิปฺนํ ปจฺจเวกฺขเญย; เอวเมว โข ภิขเว ภิขุโน
 ปจฺจเวกฺขณานิมิตฺตํ สุกฺคหิตํ โหติ สุมฺนสิกตํ สฺฐปฺถาริตํ สฺฐปฺปฏิวิทฺธํ
 ปณฺณาย. อริยสฺส ภิขเว ปญฺจกฺกิสฺส สมฺมาสมาริสฺส อํ ปญฺจมา
 ภาวนา. เอวํ ภาวิตฺเต โข ภิขเว ภิขุ อริเย ปญฺจกฺกิกเก สมฺมาสมาริมฺหิ
 เอวํ พหุลิกเต ยสฺส ยสฺส อภิญฺญาสจฺฉิกรณียสฺส ฌมฺมสฺส จิตฺตํ
 อภินฺนนาเมติ อภิญฺญาสจฺฉิกิริยาย, ตตฺตร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปุณาติ
 สติ สติ อายตเน.

เสยฺยถาปิ ภิขเว อุทกมณฺโโก อาชาเร จปิโต ปุโร
 อุทกสฺส สมตฺติตฺติโก กากเปยฺโย, ตเมนํ พลฺวา ปุริโส ยโต ยโต

อาวณฺณเฑยฺย^๑ อาคจฺเจยฺย อุทกนฺตฺติ. “เอวํ ภนฺเต. “เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ภาวิตฺเต อริเย ปณฺจกติกเก สมฺมาสมาธิมฺหิ เอวํ พหุลฺลิกเต ยสฺส ยสฺส อภิญฺญาสจฺฉิกรณียสฺส ฅมฺมสฺส จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ อภิญฺญาสจฺฉิกิริยาเย, ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ สติ อายตเน.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว สเม ฐมฺมิภาเค โปกฺขรณิ จตุรสุตฺตา^๑ อาลิพฺพธา ปุรฺา อุทกสฺส สมฺติตฺตฺติกา กากเปยฺยา, ตเมนํ พลฺวา ปุริโส ยโต ยโต อาลึ มฺญเจยฺย อาคจฺเจยฺย อุทกนฺตฺติ. “เอวํ ภนฺเต. “เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ภาวิตฺเต อริเย ปณฺจกติกเก สมฺมาสมาธิมฺหิ เอวํ พหุลฺลิกเต ยสฺส ยสฺส อภิญฺญา สจฺฉิกรณียสฺส ฅมฺมสฺส จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ อภิญฺญาสจฺฉิกิริยาเย, ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ สติ อายตเน.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว สุภฺมมฺยิ จาตุมฺมหาปเถ อาชณฺณรโถ ยุตฺโต อสฺส จิตฺโต โอสตปฺโตโท.^๒ ตเมนํ ทกฺโข โยคฺคาจริโย อสฺสทมฺมสารถิ อภิรฺูหิตฺวา วาเมเน หตฺถेเน รสฺมิมฺโย คเหตฺวา ทกฺขิเณเน หตฺถेเน ปโตทํ คเหตฺวา เยนิจฺจกํ ยทิจฺจกํ สาเรยฺยปิ ปจฺจาสาเรยฺยปิ; เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ภาวิตฺเต อริเย ปณฺจกติกเก สมฺมาสมาธิมฺหิ เอวํ พหุลฺลิกเต ยสฺส ยสฺส อภิญฺญาสจฺฉิกรณียสฺส ฅมฺมสฺส จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ อภิญฺญาสจฺฉิกิริยาเย, ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ สติ อายตเน.

โส สเจ อากงฺขติ ‘อเนกวิหิตํ อิทฺธิวิธํ ปจฺจกฺกเวยฺยํ, เอโกปิ หุตฺวา พหฺวธา อสฺสํ ๔เป๔ ยาว พุรฺหมโลกาปิ กาเยเน วสํ วตฺเตยฺยนฺตฺติ, ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ สติ อายตเน.

พิมพ์ที่ 27/03/2566

^๑ ฉ.,เท. จตุรสุตา

^๒ ฉ.,เท.,อิ. โอสตปโตโท

โส สเจ อากงฺขติ ‘ทิพฺพาย โสตธาทูยา วิสุทฺธาย ๔เปยฺเย ทูเร สนฺติเก จาติ, ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณาติ สติ สติ อายตเน.

โส สเจ อากงฺขติ ‘ปรสฺสตฺตานํ ปรปฺปคฺคฺลำนํ เจตฺสา เจโตปริจฺจ ปชาเนยฺยํ ‘สฺรํ คำ วา จิตฺตํ ‘สฺรํ คำ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยํ ๔เปยฺ ‘อวิมฺตฺตํ วา จิตฺตํ ‘อวิมฺตฺตํ จิตฺตฺนฺติ ปชาเนยฺยนฺติ, ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณาติ สติ สติ อายตเน.

โส สเจ อากงฺขติ ‘อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิวาสํ อนุสฺสเรยฺยํ, เสยฺยถิํ เอกํปิ ชาตี เทวปิ ชาติโย ๔เปยฺ อิติ สากาโร สอฺกฺกเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิวาสํ อนุสฺสเรยฺยนฺติ, ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณาติ สติ สติ อายตเน.

โส สเจ อากงฺขติ ‘ทิพฺพเพน จกฺขฺนา วิสุทฺธเชน อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน ๔เปยฺ ยถากมฺมุปฺเค สตฺเต ปชาเนยฺยนฺติ, ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณาติ สติ สติ อายตเน.

โส สเจ อากงฺขติ ‘อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺตฺตํ ปณฺณาวิมฺตฺตํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺจิกิตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ, ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณาติ สติ สติ อายตเนติ. อฏฺฐมํ.

๕. จงกมฺมสุตฺตํ

[๒๙] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว จงกเม อานิสฺสา. กตเม ปณฺจ. อทฺธานกฺขโม โหติ, ปธานกฺขโม โหติ, อปฺปาปาโห โหติ, อสิตํ ปีตํ

* อ. อสิตปิตขายิตสายิตสมฺมาปริณามํ

ขายิต์ สายิต์ สมมาปริณามิ^๑ คจฺจติ, จงฺกมาธิคโต สมาธิ จิรญฺจิติโก
โหติ. อิมะ โข ภิกฺขเว ปญจ จงฺกเม อานิสฺสาติ. นวมิ.

๑๐. นาคิตสูตต์

[๓๐] เอวเมว สุตฺ:- เอกํ สมยํ ภควา โสเลสุ จาริกํ
จรมานโน มหตา ภิกฺขุสงฺเขเน สทฺธิ, เยเน อิจฺฉานงฺคลํ นาม
โสกลานํ พุราหุมนคฺคาโม, ตทวสริ. ตตฺร สุกฺโก ภควา อิจฺฉานงฺคเล
วิหริติ อิจฺฉานงฺคลวณสณฺฑเท. อสฺสอสฺสุ โข อิจฺฉานงฺคลกกา
พุราหุมนคฺคหปติกา “สมโน ชลฺล โภ โคตโม สกฺยปฺตโต สกฺยกุลา
ปพฺพชิตโต อิจฺฉานงฺคลํ อนุปฺปตโต อิจฺฉานงฺคเล วิหริติ
อิจฺฉานงฺคลวณสณฺฑเท. ตํ โข ปน ภวนฺตํ โคตมํ เอวํ กลฺยาโณ
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต “อิติปิ โส ภควา อรหํ สมมาสมฺพุทฺโธ
วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกฺโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตุถา
เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ, โส อิมํ โลกํ สเทวํ สมารกํ
สพฺรหฺมกํ สสฺสมณพุราหุมนํ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา
สจฺจิกิตฺวา ปเวเทติ, โส ฐมํ เทเสติ อาทิกุลฺยาณํ มชฺฌเมกกุลฺยาณํ
ปรีโยสานกุลฺยาณํ สาทถํ สพฺพญฺชนํ เกวลปรีปฺณณํ ปรีสุทฺธํ
พุทฺธมจฺริยํ ปกาเสติ. สาธุ โข ปน ตถารูปานํ อรหตํ ทสฺสนํ
โหติติ. อถ โข อิจฺฉานงฺคลกกา พุราหุมนคฺคหปติกา ตสฺสา รตฺติยา
อจฺจเยเน ปหฺนุตํ ขาทนียํ โภชนียํ อาทาย, เยเน อิจฺฉานงฺคลวณสณฺฑเท,
เตนฺอุปสงฺกมียํ; อุปสงฺกมิตฺวา พหิทฺวารโกฏฺฐเก อฏฺฐังสุ อจฺจาสทฺทา^๒
มหาสทฺทา.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ เท. อจฺจาสทฺทมมหาสทฺทา, เอวเมวปริปี.

^๒ ฉ., เท. โข

เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา นาคิโต ภควโต อุปฏฺฐาโก
โหติ. อถ โข ภควา อายสฺมนตํ นาคิตํ อามนฺเตสิ “เก ปน เต”
นาคิต อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา เกวฏฺฐา มณฺเฑ มจฺเฌ วิโลเปนฺติตฺติ.
“เอเต ภนฺเต อิจฺฉานํคฺลกา พุราหุมนคฺคหปตฺติกา ปหฺนุตํ ขาทนียํ
โกชนียํ อาทาย พหิทฺวารโกฏฺฐเก จิตฺตา ภควนฺตณฺเฑว” อุกฺกิสฺส
ภิกฺขุสงฺฆมฺหาจาติ.

“มาหิ นาคิต ยเสน สมาคมํ, มา จ มยา ยโส. โย โข
นาคิต นยิมสฺส เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมฺมสุขสฺส
สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภี อสฺส อกิञฺฉลาภี อกสิรลาภี, ยสฺสาหิ
เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมฺมสุขสฺส สมฺโพธสุขสฺส นิกามลาภี
อกิञฺฉลาภี อกสิรลาภี, โส” มิพฺพหฺสฺสํ มิทฺธหฺสฺสํ ลาภสํการสิโลกสฺสํ
สาทิเยยฺยาติ.

“อธิวาสเหตุทานิ ภนฺเต ภควา, อธิวาสเหตุ สุกฺโต,
อธิวาสนกาโลทานิ ภนฺเต ภควโต, เยน เยเนวทานิ ภนฺเต” ภควา
คมิสฺสติ, ตนฺนินฺนาว ภวิสฺสนฺติ” พุราหุมนคฺคหปตฺติกา เนคมา เจว
ชานปทา จ. เสยฺยถาปี ภนฺเต อุลฺลผุสฺสิตเก เทเว วสฺสนฺเต
ยถานินฺนํ อุกฺกานิ ปวตฺตนฺติ; เอวเมว โข ภนฺเต, เยน เยเนวทานิ
ภควา คมิสฺสติ, ตนฺนินฺนาว ภวิสฺสนฺติ พุราหุมนคฺคหปตฺติกา เนคมา
เจว ชานปทา จ. ตํ กิสฺส เหตุ. ตถา हि ภนฺเต ภควโต
สีลปณฺณณฺตติ.

“มาหิ นาคิต ยเสน สมาคมํ, มา จ มยา ยโส. โย โข
นาคิต นยิมสฺส เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมฺมสุขสฺส

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. ภควนฺตณฺเฑว อ. ภควนฺตยว

^๓ ฉ.,เท. อัย ปาโง น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ.,เท.,อ. โส ตํ, เอวมฺปริปี.

^๔ ฉ.,เท. คมิสฺสนฺติ

สมโพธิสุขุส นิกามลภา อสุส อภิจนลภา อกสิรลภา, ยสุสาห์
 เนกขมมสุขุส ปวิเวกสุขุส อุปสมสุขุส สมโพธิสุขุส นิกามลภา
 อภิจนลภา อกสิรลภา, โส มิพฺพหฺสฺส มิทฺธหฺสฺส ลามสกุการสิโลกหฺสฺส
 สาทิเยยฺย. อสิตปีตขายิตสยิตสฺส โข นาคิต อุจฺจารปสฺสาโว,
 เอโส ตสฺส นิสฺสนฺโท. ปิยานํ โข นาคิต วิปริณามณฺณถาภาวา
 อุปฺปชฺชนฺติ โสภปริเทวทฺทกฺขโทมนสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส, เอโส ตสฺส
 นิสฺสนฺโท. อสฺส, โข นาคิต อสฺสฺสฺสฺสฺส
 ปาฏิกฺก, เอโส ตสฺส นิสฺสนฺโท. จสฺส โข นาคิต
 ผสฺสฺสยตเนสฺส อนิจฺจํปสฺสฺสฺสฺส วิหฺรโต ผสฺสฺส ปาฏิกฺกฺกฺกฺกฺก
 สณฺจติ, เอโส ตสฺส นิสฺสนฺโท. ปณฺจสฺส โข นาคิต
 อุปาทานกฺก, อุทฺทพฺพยํปสฺสฺสฺส วิหฺรโต อุปาทาเน
 ปาฏิกฺก, เอโส ตสฺส นิสฺสนฺโทติ. ทสมํ.

ตติโย ปณฺจกฺกฺกฺกฺกฺก.

ตสฺสฺสฺสฺส

เทว อการวูปกฺกฺกฺกเลสา ทฺสฺสฺสฺสฺสคฺคฺคฺคฺคฺคฺค จ
 วิมฺมฺมฺมฺม . สมาสฺสฺสฺสคฺคฺค จงฺกโม นาคิตเนน จาติ.

๔. สุนนวกุโ

๑. สุนนตต

[๓๑] เอวมเม สุต:- ๕เป๕ อนาถปิณฑิกสฺส อารามะ. อถ
โฆ สุนนา ราชกุมาริ ปญจหิ รตสเตหิ ปญจหิ จ ราชกุมาริสเตหิ
ปริวฺตา, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมนฺตํ นิสินฺนา โฆ สุนนา ราชกุมาริ ภควนฺตํ
เอตทวโจ

“อิธสฺส ภนฺเต ภควโต เทว สวกา สมสทฺธา สมสึลา
สมปญฺญา เอโก ทายโก เอโก อทายโก. เต กายสฺส ฌเภา
ปรมฺมรณฺา สุกฺตี สกฺคํ โลกํ อุปปชฺเชยฺ. เทวภูตานํ ปน เนสํ
ภนฺเต สียา วิเสโส สียา นานาภรณฺนติ.

“สียา สุมเนติ ภควา อวโจ “โย โส สุมเน ทายโก, โส
อมฺ อทายกํ เทวภูโต สมนโน ปญจหิ จาเนหิ อธิคณฺหาติ, ทิพฺเพน
อายุณา ทิพฺเพน วณฺฺณเณ ทิพฺเพน สฺุเขน ทิพฺเพน ยเสน ทิพฺเพน
อธิปเตยฺเยน.” โย โส สุมเน ทายโก, โส อมฺ อทายกํ เทวภูโต
สมนโน อิมะหิ ปญจหิ จาเนหิ อธิคณฺหาตีติ.”^๑

“สเจ ปน เต ภนฺเต ตโต จุตา อิตฺถตฺตํ อากจฺจนฺติ,
มนุสฺสภูตานํ ปน เนสํ ภนฺเต สียา วิเสโส สียา นานาภรณฺนติ.

“สียา สุมเนติ ภควา อวโจ “โย โส สุมเน ทายโก, โส
อมฺ อทายกํ มนุสฺสภูโต สมนโน ปญจหิ จาเนหิ อธิคณฺหาติ.
มานุสฺสเกน อายุณา มานุสฺสเกน วณฺฺณเณ มานุสฺสเกน สฺุเขน
มานุสฺสเกน ยเสน มานุสฺสเกน อธิปเตยฺเยน. โย โส สุมเน ทายโก,

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. อาธิปเตยฺเยน อาธิปเตยฺเยน, เอวมฺปริปิ.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. อิตฺสทโท น ทิสฺสตี., เอวมฺปริปิ.

โส อมฺ อทายกํ มนุสฺสญฺโต สมานโ อิเมหิ ปญฺจหิ จาเนหิ
อริคณฺหาตีติ.

“สเจ ปน เต ภาณฺเต อุโภา อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชฺชนฺติ,
ปพฺพชิตานํ ปน เนสํ ภาณฺเต สียา วิเสโส สียา นานาकरणฺติ.

“สียา สุมเนติ ภควา อโวจ “โย โส สุมเน ทายโก, โส
อมฺ อทายกํ ปพฺพชิตฺ สมานโ ปญฺจหิ จาเนหิ อริคณฺหาตี
ยาจิตฺว พหุลํ จีวรํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิตฺ, ยาจิตฺว พหุลํ
ปิณฑปาตํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิตฺ, ยาจิตฺว พหุลํ เสนาสนํ
ปริภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิตฺ, ยาจิตฺว พหุลํ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ
ปริภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิตฺ. เยหิ โข ปน สพฺรหมจารีหิ สทฺธิ
วิหฺรติ, ตฺยสฺส มนาเปเนว พหุลํ กายกมฺเมน สมฺมาจรณฺติ อปฺปํ
อมนาเปเน, มนาเปเน^๑ พหุลํ วจีกมฺเมน สมฺมาจรณฺติ อปฺปํ อมนาเปเน,
มนาเปเน พหุลํ มโนกมฺเมน สมฺมาจรณฺติ อปฺปํ อมนาเปเน,
มนาปญฺเวยว^๒ [“] อุปหารํ อุปหรณฺติ อปฺปํ อมนาเป. โย โส สุมเน
ทายโก, โส อมฺ อทายกํ ปพฺพชิตฺ สมานโ อิเมหิ ปญฺจหิ จาเนหิ
อริคณฺหาตีติ.

“สเจ ปน เต ภาณฺเต อุโภา อรหฺตตํ ปาปุณฺณฺติ,
อรหฺตตปฺปตฺตานํ ปน เนสํ ภาณฺเต สียา วิเสโส, สียา นานาकरणฺติ.

“เอตฺถ โข ปเนสํ, สุมเน น กิณฺจิ นานาकरणํ วทามิ
ยทฺธิ วิกฺขิตฺติยา วิกฺขิตฺตณฺติ.”

“อจฺฉริยํ ภาณฺเต, อพฺภุตํ ภาณฺเต, ยาวญฺจิทํ ภาณฺเต อลเมว
ทานานิ ทาตุํ, อลํ ปุณฺณานิ กาตุํ, ยตฺร หิ นาม เทวญฺจตฺสสฺปิ

^๑ ฉ.,เท.,อิ. มนาเปเนว

^๒ ฉ.,เท. มนาเปเยว

^๓ ฉ.,เท. พหุลํ

^๔ ฉ.,เท.,อิ. วิกฺขิตฺตณฺติ

อุปการานิ ปุณณานิ, มนุสฺสภุตสฺสปี อุปการานิ ปุณณานิ, ปพฺพชิตสฺสปี
อุปการานิ ปุณณานิติ.

“เอวเมตํ สุขเน, เอวเมตํ สุขเน, อลํ หิ สุขเน ทานานิ
ทาตุํ, อลํ ปุณณานิ กาตุํ. เทวภุตสฺสปี อุปการานิ ปุณณานิ,
มนุสฺสภุตสฺสปี อุปการานิ ปุณณานิ, ปพฺพชิตสฺสปี อุปการานิ
ปุณณานิติ. อิทมวโจ ภควา, อิทํ วตฺวาน สุขโต อถาปริ
เอตทวโจ สตถา

“ยถาปี จนฺโท วิมโล
สพฺเพ ตารคณเ” โลเก
ตเถว สีสสมฺปนฺโน
สพฺเพ มจฺฉริโน โลเก
ยถาปี เมโฆ ถนยํ
ถลํ นินฺนญจ ปฺเรติ
เอวํ ทสฺสนสมฺปนฺโน
มจฺฉริ อธิคณฺหาติ
อายุหา ยสสา เจว
ส เว โภคปริพฺยุพฺโ

คจฺฉํ อากาสชาตฺยุยา
อภาย อติโรจติ,
สทฺโธ ปุริสปุคฺคโล
จาเคน อติโรจติ.
วิขฺขุมาลี สตกุกฺกุ
อภิวสฺสํ วสฺนุหฺรํ,
สมฺมาสมฺพุทฺธสาวโก
ปญฺจภูจฺจาเนหิ ปณฺหิโต
วณฺณเนน จ สุขเนน จ
เปจฺจ สกฺเค ปโมทตีติ. ปจฺม.

๒. จุหนฺทีสุตฺตํ

[๓๒] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหฺรติ เวพฺพเน
กลนฺทกนิวาเป. อถ โข จุหนฺที ราชกุมาริ ปญฺจหิ รตฺสเตหิ ปญฺจหิ
จ กุมาริสเตหิ ปริวฺตา, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา

ยาวตา จุณฺหิ สงฺฆา วา คณฺหา วา, ตถาคตสาวกสงฺโฆ
เตสํ อคฺคฆฏายติ, ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยฺคานิ อญฺจ ปุริสปุคฺคลา,
เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย
อณฺชลิกรณฺเณยฺโย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุส. เย โข จุณฺหิ สงฺฆ
ปสนฺนา, อคฺเค เต ปสนฺนา, อคฺเค โข ปน ปสนฺนํ อคฺโค
วิปาโก โหติ.

ยาวตา จุณฺหิ สีลานิ, อริยกนฺตานิ [๑] เตสํ อคฺคฆฏายนฺติ,^๒
ยทิทํ อฆณฺทานิ อจฺฉิทฺทานิ อสพฺลานิ อกมฺมาसानิ ภูชิสฺसानิ
วิญญฺปสฺตถานิ อปฺปามญฺจานิ สมาริสํวตฺตนิกาณิ. เย โข จุณฺหิ
อริยกนฺเตสุ สีเลสุ ปรีปฺปรการิโน, อคฺเค เต ปรีปฺปรการิโน, อคฺเค โข
ปน ปรีปฺปรการิโน อคฺโค วิปาโก โหตีติ.

“อคฺคโต เว ปสนฺนํ	อคฺคํ ฆมฺมํ วิชานตํ
อคฺเค พุทฺธํ ปสนฺนํ	ทกฺขิณฺเนยฺเย อนุตฺตเร
อคฺเค ฆมฺเม ปสนฺนํ	วิราคฺคปฺสเม สุขเ
อคฺเค สงฺฆํ ปสนฺนํ	ปุณฺณกฺเขตฺเต อนุตฺตเร
อคฺคสมิ ทานํ ทตฺตํ	อคฺคํ ปุณฺณํ ปวทฺธมฺติ
อคฺคํ อายุ จ วณฺโณ จ	ยโส กิตฺติ สุขํ พลํ
อคฺคสุส ทาตา เมธาวิ	อคฺคฆมฺมสมาหิโต
เทวภูโต มนุสฺโส วา	อคฺคปฺปตฺโต ปโมหตีติ. ทฺติยํ.

๓. อุกกหสุตฺตํ

[๓๓] เอวฺมุเม สุตฺตํ:- เอกํ สมยํ ภควา ภทฺธิเย วิหริติ
ชาติยวเน. อถ โข อุกฺกโห เมณฺฑกนฺตฺตา, เยเน ภควา,

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. สีลานีติ ทิสฺสติ, เอวฺมฺปริ.ป.

^๒ ฉ.,เท. อคฺคฆฏายติ อิ. อคฺคํ อกฺขายติ

เตนุปลสงุมมิ; อุปสงุมมิตวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ.
 เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อุคฺคโห เมณฺทกนฺตฺตา ภควนฺตํ เอตทโวจ
 “อธฺวาเสตุ เม ภนฺเต ภควา สุวาทนาย อตฺตจตุตฺถโก ภตฺตนฺตฺติ.
 อธฺวาเสสิ ภควา ตฺถนฺทึภาเวน. อถ โข อุคฺคโห เมณฺทกนฺตฺตา
 ภควโต อธฺวาสนํ วิทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
 ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ.

อถ โข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ปุพฺพพณฺหสมยํ
 นีวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย, เยน อุคฺคหสฺส เมณฺทกนฺตฺตฺโน
 นิเวสนํ, เตนุปลสงุมมิ; อุปสงุมมิตวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสีทิ.
 อถ โข อุคฺคโห เมณฺทกนฺตฺตา ภควนฺตํ ปณฺเฑน ขาทนีเยน
 โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตปฺเปสิ สมฺปวาเรสิ. อถ โข อุคฺคโห
 เมณฺทกนฺตฺตา ภควนฺตํ ภุตฺตาวิ โอนีตปตฺตปาณิ เอกมนฺตํ นิสีทิ;
 เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อุคฺคโห เมณฺทกนฺตฺตา ภควนฺตํ เอตทโวจ
 “อิมา เม ภนฺเต กุมาริโย ปติกุลานิ คมิสฺสนฺติ, โอวาทฺตุ ตาสํ
 ภนฺเต ภควา, อนุสาสตุ ตาสํ ภนฺเต ภควา, ยํ ตาสํ อสฺส
 ทิฆมฺรตฺตํ หิตาย สุขายาติ.

อถ โข ภควา ตา กุมาริโย เอตทโวจ “ตสฺมาติห กุมาริโย
 เอวํ ลิกฺขิตพฺพํ ‘ยสฺส โข’ มาตาปิตโร ภตฺตฺโน ทสฺสนฺติ อตฺถกามา
 หิเตสิโน อนุกมฺปกา อนุกมฺปํ อุปาทาย, ตสฺส ภวิสฺสาม
 ปุพฺพภูจายินิโย, ปจฺฉานิปาตินิโย กิการปฏิสฺสาวินิโย มนาปจารินิโย
 ปิยวาทีนินิโยติ. เอวํ หิ โว กุมาริโย ลิกฺขิตพฺพํ. ตสฺมาติห กุมาริโย
 เอวํ ลิกฺขิตพฺพํ ‘เย เต ภตฺตฺถุ ครฺโน ภวิสฺสนฺติ ‘มาตาติ วา

หมดอายุ 27/05/2566

‘ปีตาติ วา ‘สมณพราหมณาติ วา, เต สกุกริสสาม ครุกริสสาม’
 มาเนสสาม มาเนสสาม’ อพุภาคเต จ อาสโนทเกน ปฏิปุเชสสามาติ.
 เอวํ หิ वो कुमारियो ลิกฺขิตพฺพํ.

ตสฺมาติห कुमारियो เอวํ ลิกฺขิตพฺพํ “เย เต ภตฺตุ
 อพฺภนฺตฺรา กมฺมฺนฺตา ‘อุณฺณาติ วา ‘กปฺปาสาติ วา, ตตฺถ ทกฺขา
 ภวิสสาม อนลสา ตตฺรฺปายาย วีมํสาย สมฺนฺนาคตา อลํ กาทํ, อลํ
 สํวิธาตุนฺติ. เอวํ หิ वो कुमारियो ลิกฺขิตพฺพํ.

ตสฺมาติห कुमारियो เอวํ ลิกฺขิตพฺพํ “โย โส ภตฺตุ
 อพฺภนฺตโร อนฺโตชโน ‘ทาสาติ วา ‘เปสฺสาติ วา ‘กมฺมกรฺาติ วา,
 เตสํ กตญฺจ กตโต ชานิสฺสาม, อกตญฺจ อกตโต ชานิสฺสาม,
 คิลานกานญฺจ พลาพลํ ชานิสฺสาม, ขาทนียํ โภชนียํ จสฺส ปเชสฺสาม”
 วิภชิสฺสามาติ. เอวํ หิ वो कुमारियो ลิกฺขิตพฺพํ.

ตสฺมาติห कुमारियो เอวํ ลิกฺขิตพฺพํ “เย เต ภตฺตุ
 อพฺภนฺตฺรา ฐนํ วา ฐณฺณํ วา รัชตํ วา ชาตฺรฺูปํ วา, ตํ อารกฺเขน
 คฺคฺคฺติยา สมฺปาเทสฺสาม, ตตฺถ จ ภวิสสาม อรฺคฺคฺติ อเถนี อโสณฺที
 อวินาสิกาติ,^๑ เอวํ หิ वो कुमारियो ลิกฺขิตพฺพํ.

อิเมหิ โข कुमारियो ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต มาตฺรฺคาโม
 กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา มนาปกาณฺิกาณํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปฺปชฺชตีติ.

“โย นํ ภรฺติ สพฺพทา นิจฺจํ อาตาปี อุสฺสโก
 สพฺพกามหฺรํ^๒ โปสํ ภตฺตารํ นาติมณฺยติ.

น จาปี โสตฺถิ ภตฺตารํ อิสฺสาจาเรน^๓ โรสเย,
 ภตฺตุ จ ครุโน สพฺเพ ปฏิปุเชติ ปณฺธิตา.

^๑ ฉ.,เท. ครุ กริสสามิ

^๒ ฉ.,อ. ๒๗/๐๑ ๕๖๖
 ฉ.,อ. ปุชิสฺสาม

^๔ อ. สพฺพกามรฺ

^๒ ฉ.,อ. มานิสฺสามิ

^๔ ฉ.,อ. อวินาสิกาโยติ

^๖ ส. อิจฺฉาวาเทน อ. อิสฺสาวาเทน

อฏฐายิกา^๑ อนลสา

สงคหิตปริชชนา

ภตตุ มนาป จรติ,

สมภต^๒ อนุรทขติ.

ยา เอว วตตตี นารี

ภตตุ จนทวสานุคา

มนาปา นาม เต เทวา

ยตถ सा उपपชชตีติ. ตติยัม

๔. สีสเณนาปติสูตตัม

[๓๔] เอกัม สมยัม ภควา เวสาลิยัม วิหริติ มหาวเน
 ภูฏาคารสาละยัม. อถ โข สีสเณนาปติ, เยเน ภควา, เตนุปลสงกมิ;
 อุปสงกमितวา ภควนตัม อภิวาเทตวา เอกมนตัม นิสีทิ. เอกมนตัม
 นิสินโน โข สีสเณนาปติ ภควนตัม เอตทวโจ “สกุภา นุ โข
 ภาเนเต [”] สนทิกุจิกัม ทานผลัม ปณณปาเตตุนติ.

“สกุภา สีสหาติ ภควา อวโจ “ทายโก สีส ทานปติ พหุโน
 ชนสฺส ปิโย โหติ มนาโป, ยัมปิ สีส ทายโก ทานปติ พหุโน
 ชนสฺส ปิโย โหติ มนาโป; อิทัมปิ สนทิกุจิกัม ทานผลัม.

ปน จปรัม สีส ทายกัม ทานปตี สนโต สปปริสา ภชนติ,
 ยัมปิ สีส ทายกัม ทานปตี สนโต สปปริสา ภชนติ; อิทัมปิ สนทิกุจิกัม
 ทานผลัม.

ปน จปรัม สีส ทายกสฺส ทานปติโน กลยาโณ กิตฺติสทโท
 อพฺภุคฺคจฺจติ, ยัมปิ สีส ทายกสฺส ทานปติโน กลยาโณ กิตฺติสทโท
 อพฺภุคฺคจฺจติ; อิทัมปิ สนทิกุจิกัม ทานผลัม.

ปน จปรัม สีส ทายโก ทานปติ ยณฺณเทว^๔ ปริสํ
 อุปสงกมติ, ยทิ ขตฺติยปริสํ, ยทิ พุราหุณฺณปริสํ, ยทิ คหปติปริสํ,

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อฏฐายิกา

^๒ สฺยา. สภตัม

^๓ ฉ.,เท. ภควา

^๔ ฉ.,เท. ยัม ยเทว, เอวมฺปิริ.

ยถิ สมณปริสํ วิสารโท อุปสงฺกมติ อมฺงฺกุฏโต, ยํปี สีห ทายโก
 ทานปติ ยณฺณทเว ปริสํ อุปสงฺกมติ, ยถิ ขตฺติยปริสํ, ยถิ
 พุราหฺมณปริสํ, ยถิ คหปติปริสํ, ยถิ สมณปริสํ วิสารโท อุปสงฺกมติ
 อมฺงฺกุฏโต; อิหํปี สนฺทิฏฺฐิกํ ทานผลํ.

ปฺน จปรี สีห ทายโก ทานปติ กายสุส เกทา ปรมฺมรณฯ
 สุคตฺติ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ, ยํปี สีห ทายโก ทานปติ กายสุส
 เกทา ปรมฺมรณฯ สุคตฺติ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ; อิหํปี สมฺปฺรยํกํ
 ทานผลนฺติ.

เอวํ วุตฺเต, สีโห เสนาปติ ภควนฺตํ เอตฺตทโวจ “ยานีมานิ
 ภาณฺเต ภควตา จตฺตาริ สนฺทิฏฺฐิกานิ ทานผลานิ อกฺขาตานิ, นาทํ
 เอตฺถ ภควโต สทฺธาย คจฺฉามิ, อหํเปตานิ ชานามิ, อหํ ภาณฺเต
 ทายโก ทานปติ พหุโน ชนฺสุส ปีโย มนาโป, อหํ ภาณฺเต ทายโก
 ทานปติ มํ สนฺโต สปฺปริสา ภชฺนติ, อหํ ภาณฺเต ทายโก ทานปติ
 มยฺหํ กลฺยาณํ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต ‘สีโห เสนาปติ ทายโก
 การโก สงฺฆุปฺปจฺจาโกติ, อหํ ภาณฺเต ทายโก ทานปติ ยณฺณทเว
 ปริสํ อุปสงฺกมามิ, ยถิ ขตฺติยปริสํ, ยถิ พุราหฺมณปริสํ, ยถิ
 คหปติปริสํ, ยถิ สมณปริสํ วิสารโท อุปสงฺกมามิ อมฺงฺกุฏโต.
 ยานีมานิ ภาณฺเต ภควตาจตฺตาริ สนฺทิฏฺฐิกานิ ทานผลานิ อกฺขาตานิ.
 นาทํ เอตฺถ ภควโต สทฺธาย คจฺฉามิ, อหํเปตานิ ชานามิ.
 ยณฺจ โข มํ ภาณฺเต ภควา เอวมาห ‘ทายโก สีห ทานปติ กายสุส
 เกทา ปรมฺมรณฯ สุคตฺติ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชตฺติ, เอตาทํ น ชานามิ,
 เอตฺถ จ ปนาทํ ภควโต สทฺธาย คจฺฉามิติ.

“เอวเมตํ สีห, เอวเมตํ สีห, ทายโก สีห” ทานปติ กายสุส
 เกทา ปรมฺมรณฯ สุคตฺติ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชตฺติ.

หมตฺยา 27/05/2566

“ททำ ปิโย โหติ ภาชนฺติ นํ พหุ,
กิตฺตี จ ปปโปติ ยสฺสส วฑฺฒติ.”
อมงฺกุฏโต ปริสํ วิคาหติ,
วิสาร์โท โหติ นโร อมจฺจรี.

ตสฺมา หิ ทานานิ ททนต์ิ ปณฺทิตา,
วิเนยฺย มจฺจเรรมลํ สุเขสิโน.
เต ทิฆมฺรตฺตํ ติทิเว ปติฏฺฐิตา,
เทวานํ สหปุยคตา รมนฺติ เต.

กตาวกาสา กตกุสลา อิตฺโต จุตา,
สยมปภา อนุวิจรนต์ิ นนฺทเน.^๒

เต ตตฺถ นนฺทนต์ิ รมนฺติ โมทเร,
สมปปีตา กามคฺุณฺเหหิ ปญฺจหิ.

กตฺวาน วากุยํ อสิตสฺส ตาทิโน
กมนฺติ^๓ สพฺเพ สุกตสฺส สาวกาติ. จตฺตฺถ.

๕. ทานานิสังสตุตํ

[๓๕] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว ทาเน อานิสังสา. กตเม ปญฺจ.
พหุโน ชนสฺส ปิโย โหติ มนาโป, สนฺโต สปฺปริสา ภาชนฺติ,
กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, คิหิธมฺมา อนปคโต^๔ โหติ,
กายสฺส เมทา ปรมมรณา สุกตํ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ. อิเม โข
ภิกฺขเว ปญฺจ ทาเน อานิสังสาติ.

“ททมาโน ปิโย โหติ, สตํ ธมฺมํ อนุกฺกมํ,
สนฺโต นํ สทา ภาชนฺติ สญฺญตา พุรหฺมจารโย,

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ยโส จ วฑฺฒติ.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. นนฺทเน

^๓ ฉ.,เท.,อิ. รมนฺติ สกฺเค

^๔ ส.,อิ. อนเปโต

เต ตสฺส ฐมมํ เทเสนฺติ สพฺพทฺฐาปณฺทํ,
 ยํ โส ฐมมํ อธิญฺญา ย ปรีนิพฺพาติ อนาสวํติ. ปญจมํ.

๖. กาลทานสูตรํ

[๓๖] “ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว กาลทานานิ. กตมานิ ปญจ.
 อาคนฺตฺกสฺส ทานํ เทติ, คมิกสฺส ทานํ เทติ คิลานสฺส ทานํ เทติ,
 ทพฺภิกฺเข ทานํ เทติ, ยานิ ตานิ นวสสฺसानิ นวผลฺลนํ, ตานิ ปจฺมํ
 สีลวณฺเตสฺส ปติฏฺฐาเปติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ กาลทานานิติ.

“กาเล ททฺหนฺติ สปปญฺญา	วทญฺญ วิตมจฺจรา,
กาเลน ^๑ ทินฺนํ อริเยสฺส	อุชฺฐเตสฺส จาทิสฺส
วิปฺปสนฺนมนฺหา ตสฺส	วิปฺปลา โหติ ททฺชิณา
เย ตตฺถ อนฺโฆทฺหนฺติ	เวยฺยาวจฺจํ กโรนฺติ วา
น เตน ^๒ ททฺชิณา อุณา	เตปิ ปญฺญสฺส ภาคิโน
ตสฺมา ทเท อปฺปฏฺิภาณจิตฺโต	ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺพลํ
ปญฺญานิ ปรรโลกสฺมี	ปติฏฺฐา โหนฺติ ปาณินฺนฺติ. จญฺจํ.

๗. โภชนสูตรํ

[๓๗] “โภชนํ ภิกฺขเว ททฺมานो ทายโก ปฏฺิคฺคาหกานํ
 ปญจ จานานิ เทติ. กตมานิ ปญจ. आयํ เทติ, วณฺณํ เทติ, สฺขํ
 เทติ, พลํ เทติ, ปฏฺิภาณํ เทติ. आयํ โข ปน ทตฺวา आयสฺส ภาคิ
 โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา, วณฺณํ ทตฺวา วณฺณสฺส ภาคิ
 โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา, สฺขํ ทตฺวา สฺขสฺส ภาคิ โหติ

ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา, พลํ ทตฺวา พลสฺส ภาคี โหติ
 ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา, ปฏิภาณํ ทตฺวา ปฏิภาณสฺส ภาคี
 โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา. โภชนํ ภิกฺขเว ททมาโน ทายโก
 ปฏิคฺคทาหกานํ อิมานิ ปญฺจ จานานิ เทตํติ.

“อายุโท พลโท ธีโร
สุขสุส ทาตา เมธาวิ
อายุํ ทตฺวา พลํ วนฺณํ
ทีฆายุ ยสฺวา โหติ

วณฺณโท ปฏฺิภาณโท
สุขํ โส อริคฺจฺจติ
สุขญจ ปฏฺิภาณโท”
ยตฺถ ยตฺถุปปชฺชตีติ. สตฺตมํ.

๔. สทฺธานิຕံສສຸຕຕံ

[๓๘] “ปณฺธิเม ภิกฺขเว สทฺธเ กุลปฺตเต อานิสฺสา. กตเม
ปณฺจ. ยะ เต ภิกฺขเว โลเก สนฺโต สปรฺริสา, เต สทฺธญฺเวย ปจฺมํ
อนุกมฺปนฺตา อนุกมฺปนฺติ, โน ตถา อสฺสทฺธํ, สทฺธญฺเวย ปจฺมํ
อุปสงฺกมฺนฺตา อุปสงฺกมฺนฺติ, โน ตถา อสฺสทฺธํ, สทฺธสฺสเวย^๒ ปจฺมํ
ปฏฺิคฺคณฺหนฺตา ปฏฺิคฺคณฺหนฺติ, โน ตถา อสฺสทฺธสฺส^๓ สทฺธสฺสเวย^๔
ปจฺมํ ฐมฺมํ เทเสนฺตา เทเสนฺติ, โน ตถา อสฺสทฺธสฺส,^๕ สทฺโธ^๖
กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา สฺคตฺตี สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ. อิมะ ไห
ภิกฺขเว ปณฺจ สทฺธเ กุลปฺตเต อานิสฺสา.

เสยยถ่าปี ภิฑขเว สฎมิยั จตุมมหาปเถ^๔ มหานิโครโ
 สมนตา ปกขีนั ปฏิสสรณั ไหติ, เอวเมว โข ภิฑขเว สทโ
 กุลปุตโต พหุโน ชนสฺส ปฏิสสรณั ไหติ. ภิฑขุณั ภิฑขุณินั
 อูปาสกานั อูปาสิกานนติ.

• **ส.,ฉ.,ท.,อ. ปฏิภาณ**

๓-๓ **จ.,ท. อสสารัม สทชณณเว**

๕ ฉ. จตุมหาดไทย เท.อิ. จาตุหมหาดไทย

๒ ๑.,๓. สหุขญญเณว

๔-๔ ฉ.,เท. อสสทฐ์, สทโธ

“สาขาปตตผลฐเปโต	ขนุธิมาว มหาทุโม,
มูลวา ผลสมปนุโน	ปติฏฐา โหติ ปกฺขิณ.
มโนรมเ อายตเน	เสวนฺติ น วิหงฺคมา,
ฉายํ ฉายตฺติกา ยนฺติ	ผลตฺถา ผลโกชฺชิโน.
ตเถว สีสสมปนุโน	สทฺธํ ปุริสปุคฺคลํ,
นิวาตวตฺตตี อตฺถทฺธ	สฺสรตํ ^๑ สขิลํ มุทํ,
วितฺถาคา วิตฺโทสา	วิตฺโฆหา อนาสวา,
ปุณฺณกฺขเขตฺตานิ โลกสฺมี	เสวนฺติ ตาทิสํ นร.
เต ตสฺส ฐมมํ เทเสณฺติ	สพฺพทฺถกฺขาปนฺนทํ
ยํ โส ฐมมํ อธิธฺมฺมาย	ปรินิพฺพาติ อนาสวโติ. อฏฺฐม.

๕. ปุตตตตตต

[๓๙] “ปณฺณิจิมา นิ กิฏฺขเว จานานิ สมฺปสฺสนฺตา มาตาปิตโร
 ปุตฺตํ อิจฺฉนฺติ กุเล ชายมานํ. กตมานิ ปณฺจ. ภาโต วา โน
 ภริสฺสติ, กิจฺจํ วา โน ภริสฺสติ, กุลวํโส จิรํ จสฺสติ, ทายชฺช^๒
 ปฏฺวิปชฺชติ,^๓ อถ วา ปน เปตานํ กาลกตานํ ทกฺขิณํ อนุปฺปทสฺสติ”
 อิมานิ โข กิฏฺขเว ปณฺจ จานานิ สมฺปสฺสนฺตา มาตาปิตโร ปุตฺตํ
 อิจฺฉนฺติ กุเล ชายมานนฺติ.

“ปณฺจภูจฺฉานานิ สมฺปสฺสํ	ปุตฺตํ อิจฺฉนฺติ ปณฺทิตา,
ภาโต วา โน ภริสฺสติ,	กิจฺจํ วา โน ภริสฺสติ,
กุลวํโส จิรํ ติฏฺฐเจ,	ทายชฺช ปฏฺวิปชฺชติ,
อถ วา ปน เปตานํ	ทกฺขิณํ อนุปฺปทสฺสติ.” ^๔

^๑ ฉ.,เท.,อ. โสวต

^๒ ฉ.,เท.,อ. อนุปฺปทสฺสตีติ

^๓ ฉ.,เท.,อ. ปฏฺวิปชฺชติ

^๔ ฉ.,เท.,อ. ทกฺขิณํ อนุปฺปทสฺสติ

จานาเนตานิ สมปสฺสํ ปุตตํ อิจฺจนฺติ ปณฺทิตา,
 ตสฺมา สนฺโต สปปฺริสา กตญฺญ กตเวทินฺ.
 ภรณฺติ มาตาปิตโร ปุพฺเพ กตมนุสฺสรํ,
 กโรณฺติ เนสํ กิจฺจานิ ยถา ตํ ปุพฺพการินํ.
 โอวาทการี ภาตโปสี กุลวํสํ อหาปยํ,
 สทฺธโร สีเลน สมปนฺโน ปุตฺโต โหติ ปสฺสียะติ. นวมนํ.

๑๐. มหาศาลปุตตสุตต์

[๔๐] “หิมวันตํ ภิกฺขเว ปพฺพตราชํ นิสฺสาย มหาศาลา
 ปญฺจहि วทฺธฺมฺมิहि วทฺธฺมนฺติ. กตมาहि ปญฺจहि. สาขาปตฺตปลาเสน
 วทฺธฺมนฺติ, ตเจน วทฺธฺมนฺติ, ปปฺปฏิกาย วทฺธฺมนฺติ, เฝคฺคฺนา วทฺธฺมนฺติ,
 สาเรน วทฺธฺมนฺติ, หิมวันตํ ภิกฺขเว ปพฺพตราชํ นิสฺสาย มหาศาลา
 อิมานิ ปญฺจहि วทฺธฺมฺมิहि วทฺธฺมนฺติ; เอวเมว โข ภิกฺขเว สทฺธํ
 กุลปตี” นิสฺสาย อนฺโตชโน ปญฺจहि วทฺธฺมฺมิहि วทฺธฺมนฺติ. กตมาहि
 ปญฺจहि. สทฺธาย วทฺธฺมนฺติ, สีเลน วทฺธฺมนฺติ, สุเตน วทฺธฺมนฺติ, จาเคน
 วทฺธฺมนฺติ, ปญฺญาย วทฺธฺมนฺติ, สทฺธํ ภิกฺขเว กุลปตี นิสฺสาย อนฺโตชโน
 อิมานิ ปญฺจहि วทฺธฺมฺมิहि วทฺธฺมนฺติ.

“ยถา हि ปพฺพโต เสโล อรณฺณสฺมี พุรหาวเน
 ตํ รุกฺขา อุปนฺนิสฺสาย วทฺธฺมนฺเต เต วนปฺปตี,
 ตเถว สีลสมปนฺนํ สทฺธํ กุลปุตฺตํ อิธ^๑
 อุปนฺนิสฺสาย วทฺธฺมนฺติ ปุตฺตทารา จ พนฺธวา,

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. กุลปุตต์, เอวมุปริป.

^๒ ฉ.,เท. อิม

อมจุจา ฌาติสงฆา จ
 ตยสสุ สีลวโต สีล
 ปสฺสมานานุกุพฺพนฺติ
 อิธ ฌมฺมํ จริตฺวาน
 นนฺทิโน เทวโลกสฺมี

เย จสฺส อนฺุชชีวิโน
 จาคํ สุจฺริตานิ จ,
 เย ภวนฺติ วิจกฺขณา
 สกฺคํ^๑ สุกตฺติคามินํ,
 โมทนฺติ กามกามิโนติ. ทสมํ.

จตุตฺถโถ สุมนวคฺโค.

ตสฺสทฺททานํ

“สุมฺนา จุนฺทิ อุกฺคโห
 กาลโกชนาสทฺธา จ

สีโห ทานานิสฺสโย^๒
 ปุตฺตสาเลหิ เต ทสาติ.

๕. มุณฑาราชวคฺโค

๑. อาทียสูตร^๑

[๔๑] “เอกํ สมยํ ภควา สาวตถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสุส อารามะ.” อถ โข อนาถปิณฑิกโก คหปติ, เยน
ภควา, เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อนาถปิณฑิกํ คหปตํ ภควา เอตทวโจ
“ปญฺจิเม คหปติ โภคานํ อาทียา. กตเม ปญฺจ. อิธ คหปติ
อริยสาวโก อญฺ्ञาณาริชาคเตหิ โภเคหิ พหหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ
ธมฺมิเกหิ ธมฺมลทฺเธหิ อตฺตानํ สุเขติ ปิณฺณติ สมฺมา สุขํ ปริหริติ,
มาตาปิตโร สุเขติ ปิณฺณติ สมฺมา สุขํ ปริหริติ,
ปุตฺตทารหาสกมฺมกรโพรเส สุเขติ ปิณฺณติ สมฺมา สุขํ ปริหริติ. อयํ
ปจฺจโม โภคานํ อาทียะ.

ปุณ จปรํ คหปติ อริยสาวโก อญฺ्ञาณวิริยาธคเตหิ โภเคหิ
พหหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ธมฺมิเกหิ ธมฺมลทฺเธหิ มิตฺตามจฺเจ
สุเขติ ปิณฺณติ สมฺมา สุขํ ปริหริติ. อयํ ทฺติโย โภคานํ อาทียะ.

ปุณ จปรํ คหปติ อริยสาวโก อญฺ्ञาณวิริยาธคเตหิ โภเคหิ
พหหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ธมฺมิเกหิ ธมฺมลทฺเธหิ, ยา ตา
โหนดิ อาปทา อคฺคิตฺโต วา อุทกโต วา ราชโต วา จีวรโต วา
อปฺปิยโต วา ทายาทโต, ตถารูปาสฺส อาปทาสฺส โภเคหิ ปริโยธาย
วตฺตติ, โสตุถิ อตฺตานํ กโรติ. อยํ ตติโย โภคานํ อาทียะ.

ปุณ จปรํ คหปติ อริยสาวโก อญฺ्ञาณวิริยาธคเตหิ โภเคหิ
พหหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ธมฺมิเกหิ ธมฺมลทฺเธหิ ปญฺจ พลี^๒

หมดอายุ 27/05/2566

กตฺตา โหติ ฌาติฬลీ อติธิฬลీ ปุพฺพเปตฬลీ ราชฬลీ เทวตาฬลీ.
 อยํ จตฺตโต โภคานํ อาทิโย.

ปุณ จปรี คหปติ อริยสาวโก อญฺ्ञาณวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ
 พาหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมลทฺเตหิ, เย เต
 สมณพฺรหฺมณา มทปฺปมาทา ปฏฺวิริตา ขนฺติโสรัจฺเจ นิวิฏฺฐา
 เอกมตฺตานํ ทเมนฺติ, เอกมตฺตานํ สเมนฺติ, เอกมตฺตานํ ปรีนิพฺพาเปนฺติ,
 ตถารูเปสฺส สมณพฺรหฺมณฺสฺส อุทฺธคฺคิกํ ทกฺขิณํ ปติฏฺฐาเปติ โสวคฺคิกํ
 สุขวิปากํ สคฺคสํวตฺตนิกํ. อยํ ปมฺจโม โภคานํ อาทิโย. อิมเ ป
 คหปติ ปมฺจ โภคานํ อาทิยา.

ตสฺส เจ คหปติ อริยสาวกสฺส อิมเ ปมฺจ โภคานํ อาทิเย
 อาทียโต โภคา ปรีกฺขยํ คจฺจนฺติ, ตสฺส เอวํ โหติ ‘เย วต โภคานํ
 อาทิยา, เต จาหํ อาทิยามิ, โภคา จ เม ปรีกฺขยํ คจฺจนฺตีติ.
 อิติสฺส โหติ อวิปฺปฏฺฐาโร, ตสฺส เจ คหปติ อริยสาวกสฺส อิมเ
 ปมฺจ โภคานํ อาทิเย อาทียโต โภคา อภิวทฺถนฺติ. ตสฺส เอวํ
 โหติ ‘เย วต โภคานํ อาทิยา, เต จาหํ อาทิยามิ, โภคา จ เม
 อภิวทฺถนฺตีติ. อิติสฺส โหติ อวิปฺปฏฺฐาโร’ อุมเยเนว อวิปฺปฏฺฐาโรติ.

“ภุตฺตา โภคา ภตา ภจฺจา

อุทฺธคฺคา ทกฺขิณา ทินฺนา

อุปฺปฏฺฐิตา สีลวนฺโต

ยทตฺถํ โภคมิจฺเจยฺย

โส เม อตฺโต อนุปฺปตฺโต

เอตํ อนุสฺสรํ มจฺโจ

อิธเว นํ ปัสสณฺติ เปจฺจ

วิติณฺณา อาปทาสุ เม

อโต ปมฺจ ฬลీ กตา

สณฺณตา พฺรหฺมจารโย^๒

ปณฺทิตโต ฌรมาวสํ

กตํ อนนฺตปิยํ

อริยฌมฺเม จิตฺโต นโร

สคฺเค ปโมทตีติ.” ปจม.

๒. สปปริสสุตตัม

[๔๒] “สปปริโส ภิกขเว กุเล ชายมานโน พหุโน ชนสฺส
 อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ, มาตาปิตูนํ^๑ อตฺถาย หิตาย สุขาย
 โหติ, ปุตฺตทาสสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ; ทาสกมฺมกรปฺริสสฺส
 อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ, มิตฺตามจฺจํ อตฺถาย หิตาย สุขาย
 โหติ, สมณพฺรหฺมณานํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ.

เสยฺยถาปิ ภิกขเว มหาเมโฆ สพฺพสฺสฺซานิ สมฺปาเทนฺโต
 พหุโน ชนสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ, เอวเมว โข ภิกขเว
 สปปริโส กุเล ชายมานโน พหุโน ชนสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย
 โหติ, มาตาปิตูนํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ, ปุตฺตทาสสฺส อตฺถาย
 หิตาย สุขาย โหติ, ทาสกมฺมกรปฺริสสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย
 โหติ, มิตฺตามจฺจํ อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ, สมณพฺรหฺมณานํ
 อตฺถาย หิตาย สุขาย โหตีติ.

“หิโต พหุณฺนํ ปฏฺธิปชฺช โภเค,

ตํ เทวตา รกฺขติ ฅมฺมคฺคตํ

พหุสฺสฺสํ สึลวตฺถูปปนฺนํ,

ฅมฺเม จิตํ น วิชหาตี^๒ กิตฺติ.

ฅมฺมฏฺฐํ สึลสมฺปนฺนํ

สจฺจวาที หิริมนํ

เนกขํ ฅมฺโพหนทสฺเสว

โก ตํ นิหฺนฺทิตุมฺรหฺติ,

เทวาปิ นํ ปสฺสณฺติ

พฺรหฺมณาปิ ปสฺสฺสิตฺติ. ทฺวติยํ.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ อ. มาตาปิตุนน.

^๒ ฉ. วิชหติ.

๓. อิกฺขสฺสตุตฺตํ

[๔๓] อถ โข อนาถปิณฺฑิโก คหปติ, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อนาถปิณฺฑิกํ คหปติ ภควา เอตทวโจ

“ปญฺจิเม คหปติ ฐมา อิกฺขจา กนฺตา มนาปา ทูลลภา โลกสฺมี. กตเม ปญจ. อายุ คหปติ อิกฺขโจ กนฺโต มนาโป ทูลลโก โลกสฺมี, วณฺโณ อิกฺขโจ กนฺโต มนาโป ทูลลโก โลกสฺมี, สุขํ อิกฺขจํ กนฺตํ มนาปํ ทูลลภํ โลกสฺมี, ยโส อิกฺขโจ กนฺโต มนาโป ทูลลโก โลกสฺมี, สคฺคา อิกฺขจา กนฺตา มนาปา ทูลลภา โลกสฺมี. อิเม โข คหปติ ปญจ ฐมา อิกฺขจา กนฺตา มนาปา ทูลลภา โลกสฺมี.

อิเมสํ โข คหปติ ปญฺจนฺนํ ฐมานํ อิกฺขจัน กนฺตานํ มนาปานํ ทูลลภานํ โลกสฺมี น อายาจนเหตุ วา น^๑ ปตฺถนเหตุ^๒ วา ปฏิลาภํ วทามิ. อิเมสญฺเจ^๓ คหปติ ปญฺจนฺนํ ฐมานํ อิกฺขจัน กนฺตานํ มนาปานํ ทูลลภานํ โลกสฺมี อายาจนเหตุ วา ปตฺถนเหตุ วา ปฏิลาโก อภวิสฺส, โก อิธ เกน หาเยถ.

น โข คหปติ อรหติ อริยสวโก อายุกาโม आयुํ อายาจิตฺตํ วา อภินนฺทิตฺตํ วา อายุสฺส วาปี เหตุ,^๔ อายุกาเมน คหปติ อริยสวเกน อายุสํวตฺตนิกา ปฏิปทา ปฏิปชฺชิตพฺพา, อายุสํวตฺตนิกา หิสฺส ปฏิปทา ปฏิปนฺนา อายุปฏิลาภาย สํวตฺตติ, โส ลาภี โหติ อายุสฺส ทิพฺพสฺส วา มานุสฺส วา.

^๑ ฉ., เท. นสทโท น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ., เท., อ. ปตฺถนาเหตุ, เอวมุปริปี.

^๓ ฉ., เท. อิเมสํ โข

^๔ อ. เหตุ, เอวมุปริปี.

น โข คหปติ อรหติ อริยสาวโก วณฺณกาโม วณฺณ
 อายาจิตฺ วา อภินนฺทิตฺ วา วณฺณสฺส วาปี เหตุ, วณฺณกาเมน
 คหปติ อริยสาวเกน วณฺณสํวตฺตนิกา ปฏิปทา ปฏิปชฺชิตพฺพา,
 วณฺณสํวตฺตนิกา หิสฺส ปฏิปทา ปฏิปนฺนา วณฺณปฏฺฐิลาภาย สํวตฺตติ,
 โส ลาภี โหติ วณฺณสฺส ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา.

น โข คหปติ อรหติ อริยสาวโก สุขกาโม สุขํ อายาจิตฺ วา
 อภินนฺทิตฺ วา สุขสฺส วาปี เหตุ, สุขกาเมน คหปติ อริยสาวเกน
 สุขสํวตฺตนิกา ปฏิปทา ปฏิปชฺชิตพฺพา, สุขสํวตฺตนิกา หิสฺส ปฏิปทา
 ปฏิปนฺนา สุขปฏฺฐิลาภาย สํวตฺตติ, โส ลาภี โหติ สุขสฺส ทิพฺพสฺส วา
 มานุสฺสสฺส วา.

น โข คหปติ อรหติ อริยสาวโก ยสกาโม ยสํ อายาจิตฺ วา
 อภินนฺทิตฺ วา ยสสฺส วาปี เหตุ, ยสกาเมน คหปติ อริยสาวเกน
 ยสสํวตฺตนิกา ปฏิปทา ปฏิปชฺชิตพฺพา ยสสํวตฺตนิกา หิสฺส ปฏิปทา
 ปฏิปนฺนา ยสปฏฺฐิลาภาย สํวตฺตติ, โส ลาภี โหติ ยสสฺส ทิพฺพสฺส วา
 มานุสฺสสฺส วา.

น โข คหปติ อรหติ อริยสาวโก สคฺคกาโม สคฺคํ
 อายาจิตฺ วา อภินนฺทิตฺ วา สคฺคานํ วาปี เหตุ, สคฺคกาเมน
 คหปติ อริยสาวเกน สคฺคสํวตฺตนิกา ปฏิปทา ปฏิปชฺชิตพฺพา,
 สคฺคสํวตฺตนิกา หิสฺส ปฏิปทา ปฏิปนฺนา สคฺคปฏฺฐิลาภาย สํวตฺตติ,
 โส ลาภี โหติ สคฺคานนฺติ.

“อายํ วณฺณํ ยสํ กิตฺติ
 รัตติโย ปตฺถยาเนน

อปฺปมาทํ ปสฺสนนฺติ

อปฺปมตฺโต อุมฺโห อตฺถ

สคฺคํ อจฺจจากุสิณฺตํ

อุพารา อปฺราปฺรา

ปญฺญกิริยาสุ ปณฺหิตา

อริคฺคณฺหาติ ปณฺหิตโต

ทิฏฺฐเจ ฐมฺเม จ โย อตฺถโย โย จตฺถโย สมฺปฺรายโก
 อตฺถภาสิสมยา ธีโร ‘ปณฺหิโตติ ปวฺจจตีติ. ตติยํ.

๔. มนาปทายีสุตฺตํ

[๔๔] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลียํ วิหฺรติ มหาวเน
 ภูฏาคารสาละยํ. อถ โข ภควา ปุพฺพพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา
 ปตฺตจิวฺรมาทาย, เยน อุคฺคสฺส คหปติโน เวสาลิกสฺส นิเวสนํ,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสีทิ. อถ โข
 อุคฺโค คหปติ เวสาลโก, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ. เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข อุคฺโค
 คหปติ เวสาลโก ภควนฺตํ เอตทวโจ

“สมฺมุขา เมตํ ภาณเต ภควโต สุตํ สมฺมุขา ปฏฺิคฺคหิตํ
 ‘มฺนาปทายี ลภเต มฺนาปนฺติ. มฺนาปํ เม ภาณเต สาละปฺปผกํ
 ขาทนียํ, ตํ เม ภควา ปฏฺิคฺคณฺหาตุ อฺนุกมฺปํ อุปาทายาติ.
 ปฏฺิคฺคเหสิ ภควา อฺนุกมฺปํ อุปาทาย.

“สมฺมุขา เมตํ ภาณเต ภควโต สุตํ สมฺมุขา ปฏฺิคฺคหิตํ
 ‘มฺนาปทายี ลภเต มฺนาปนฺติ. มฺนาปํ เม ภาณเต สมฺปนฺนวรสุกฺกมํสํ”
 ตํ เม ภควา ปฏฺิคฺคณฺหาตุ อฺนุกมฺปํ อุปาทายาติ. ปฏฺิคฺคเหสิ
 ภควา อฺนุกมฺปํ อุปาทาย.

“สมฺมุขา เมตํ ภาณเต ภควโต สุตํ สมฺมุขา ปฏฺิคฺคหิตํ
 ‘มฺนาปทายี ลภเต มฺนาปนฺติ. มฺนาปํ เม ภาณเต นิพฺพตฺตเตลกํ
 นาลียสากํ” ตํ เม ภควา ปฏฺิคฺคณฺหาตุ อฺนุกมฺปํ อุปาทายาติ.
 ปฏฺิคฺคเหสิ ภควา อฺนุกมฺปํ อุปาทาย.

“สมมุขมา เมตัม ภนฺเต ภควโต สุตัม สมมุขมา ปฏิกุคฺคหิตัม
‘มนาปทายี ลภเต มนาปนฺติ. มนาโป เม ภนฺเต สาสินฺ โอทโน
วิคตกาฬโก’ อเนกสฺสโป อเนกพยุญฺชน, ตัม เม ภควา ปฏิกุคฺคณฺหาตุ
อนุกมฺปํ อุปาทายาติ. ปฏิกุคฺคเหสิ ภควา อนุกมฺปํ อุปาทาย.

“สมมุขมา เมตัม ภนฺเต ภควโต สุตัม สมมุขมา ปฏิกุคฺคหิตัม
‘มนาปทายี ลภเต มนาปนฺติ. มนาปานิ เม ภนฺเต กาสิกานิ
วตฺถานิ, ตานิ เม ภควา ปฏิกุคฺคณฺหาตุ อนุกมฺปํ อุปาทายาติ.
ปฏิกุคฺคเหสิ ภควา อนุกมฺปํ อุปาทาย.

“สมมุขมา เมตัม ภนฺเต ภควโต สุตัม สมมุขมา ปฏิกุคฺคหิตัม
‘มนาปทายี ลภเต มนาปนฺติ. มนาโป เม ภนฺเต ปลลฺงโก
โคณกตฺถโต ปฏิกตฺถโต’ ปฏิลิกตฺถโต กทลิมิคปวรปจฺจตฺถธโร
สอฺตฺตรจฺจโท อุภโตโลหิตกฺกุปฺธาโน, อปิจ ภนฺเต มยเมตัม’ ชานาม,
‘เนตัม ภควโต กปฺปตฺตีติ. อิทํ เม ภนฺเต จนฺทนผลกัม อคฺขติ
อิทิสตสฺสสฺส, ตัม เม ภควา ปฏิกุคฺคณฺหาตุ อนุกมฺปํ อุปาทายาติ.
ปฏิกุคฺคเหสิ ภควา อนุกมฺปํ อุปาทาย.

อถ โข ภควา อุคฺคัม คหปตี เวสาลิกัม อิมินา อนฺุโมทนีเยน
อนฺุโมทิ

“มนาปทายี ลภเต มนาป,
โย อุชฺฐเตสฺส ททาติ จนฺทสา
อจฺจาทนํ สยณณฺนปानํ
นानปฺปการานิ จ ปจฺจยานิ,

มุตอายุ 27/05/2566
๑. น.เท. วิจิตกาฬโก

๒. น.เท. อัย ปาโร น ทิสฺสติ.

๓. น.เท.อิ. มยเมตัม

จตุตตมจ มุตตมจ อนุกคหิตัม,
 เขตตูปเม อรหนเต วิทิตวา
 โส ทุจจัม สปปริโส จชิตวา
 มนาปทายี ลภเต มนาปนติ.

อถ โข ภควา อุกคัม คหปตี เวสาลิกัม อิมินา อนูโมทนีเยน
 อนูโมทิตวา อฏฺฐายาสนา ปกุกามิ.

อถ โข อุกคโค คหปติ เวสาลิกโก อปเรน สมเยน
 กาลมกาสิ, กาลกโต จ อุกคโค คหปติ เวสาลิกโก อญฺญตรัม มโนมยัม
 กายัม อุปปชฺชติ. เตเน โข ปน สมเยน ภควา สาวตถิยัม วิหระติ
 เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. อถ โข อุกคโค เทวปุตฺโต
 อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺเณ เกวลกปฺปํ เชตวนํ
 โอภาเสตฺวา, เยเน ภควา, เตนุสสงฺกมิมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตัม
 อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตัม อฏฺฐาสิ. เอกมนฺตัม จิต्तัม โข อุกคัม เทวปุตฺตัม
 ภควา เอตทโวจ “กจฺจิ เต อุกค ยถาชิปปาโยติ. “ตคฺخم เม ภควา
 ยถาชิปปาโยติ. อถ โข ภควา อุกคัม เทวปุตฺตัม คาทาหิ อชฺฌมกาสิ

“มนาปทายี ลภเต มนาป,
 อคฺคสฺส ทาทา ลภเต ปฺนคฺคัม,
 วรสฺส ทาทา วรลามิ จ โหติ
 เสฏฺฐนฺทโท เสฏฺฐมฺเปติ จานํ.

[*] อคฺคทายี วรทายี เสฏฺฐทายี จ โย นโร
 ทิฆายุ ยสวา โหติ ยตฺถ ยตฺถุปปชฺชติติ. จตฺตถ.

๕. ปุณณาสนุทสุตตัม

[๔๕] “ปณจิเม ภิกขเว ปุณณาสนุทา กุสลาสนุทา สุขุสสาหารา โสวคคิกกา สุขวิปากา สคคสัวตตนิกา อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สัวตตนฺติ.

กตเม ปณจ. ยสฺส ภิกขเว ภิกขุ จีวรํ ปริภุญชมาโน อปฺปมาณํ เจโตสมาริํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, อปฺปมาโน ตสฺส ปุณณาสนุโท กุสลาสนุโท สุขุสสาหารโ สวคคิกโก สุขวิปาโก สคคสัวตตนิโก อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สัวตตติ.

ยสฺส ภิกขเว ภิกขุ ปิณฺทปาดํ ปริภุญชมาโน ๔เปฯ ยสฺส ภิกขเว ภิกขุ วิหารํ ปริภุญชมาโน ๔เปฯ ยสฺส ภิกขเว ภิกขุ มณฺจปิจํ ปริภุญชมาโน ๔เปฯ ยสฺส ภิกขเว ภิกขุ คิลานปจฺจุยภาสชฺชปริกฺขารํ ปริภุญชมาโน อปฺปมาณํ เจโตสมาริํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, อปฺปมาโน ตสฺส ปุณณาสนุโท กุสลาสนุโท สุขุสสาหารโ สวคคิกโก สุขวิปาโก สคคสัวตตนิโก อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สัวตตติ. อิเม โข ภิกขเว ปณจ ปุณณาสนุทา กุสลาสนุทา สุขุสสาหารา โสวคคิกกา สุขวิปากา สคคสัวตตนิกา อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สัวตตนฺติ.

อิเมหิ จ ปน ภิกขเว ปณจหิ ปุณณาสนุเทหิ กุสลาสนุเทหิ สมณฺหาคตสฺส อริยสาวกสฺส น สุกฺรํ ปุณฺณสฺส ปมาณํ คเหตฺตุ ‘เอตฺตโก ปุณณาสนุโท กุสลาสนุโท สุขุสสาหารโ สวคคิกโก สุขวิปาโก สคคสัวตตนิโก อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สัวตตติ. อถ โข ‘อสงฺเขยโย อปฺปเมยโย มหาปุณฺณกฺขนฺโธเตว สขํ คจฺจติ.

เสยยถาปิ ภิกขเว มหาสมุทเท น สุกัร อุกทสส ปมาณํ
 คเหตุํ ‘เอตตกานิ อุทกาพุทกานีติ วา’ ‘เอตตกานิ อุทกาพุทกสตานีติ
 วา ‘เอตตกานิ อุทกาพุทกสทสหานีติ วา ‘เอตตกานิ
 อุทกาพุทกสทสทสหานีติ วา. อถ โข ‘อสงเขยโย อปฺปเมยโย
 มหาอุทกกฺขนฺโธเตวว สงฺขํ คจฺจติ. เอวเมว โข ภิกขเว อิมะหิ
 ปญฺจหิ ปุณฺณภิสฺสนฺเทหิ กุสลาภิสฺสนฺเทหิ สมณฺหาคตสฺส อริยสาวกสฺส
 น สุกัรํ ปุณฺณสฺส ปมาณํ คเหตุํ ‘เอตตโก ปุณฺณภิสฺสนฺโท
 กุสลาภิสฺสนฺโท สุขสฺสาหาโร โสวคฺคิโก สุขวิปาโก อิกฺขจาย กนฺตาย
 มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตตีติ. อถ โข ‘อสงเขยโย อปฺปเมยโย
 มหาปุณฺณกฺขนฺโธเตวว สงฺขํ คจฺจตีติ.

“มโหทธิ อปริมิตํ มหาสํ
 พหุภารวํ รตนคณานมัลยํ,
 นชฺชโย ยถา มจฺจนฺตสงฺฆเสวิตา”
 ปุณฺณ สวณฺตี” อุปยฺยนฺติ สาครํ.
 เอวํ นรํ อนนฺทปानวตฺถกํ
 เสยฺยานิสฺสชฺชตฺถรณสฺส ทายกํ,
 ปุณฺณสฺส ฐาธา อุปยฺยนฺติ ปณฺทิตํ
 นชฺชโย ยถา วาริวหาว สาครนฺติ. ปญฺจมํ.

๖. สมฺปทาสุตฺตํ

[๔๖] “ปญฺจิมา ภิกขเว สมฺปทา. กตมา ปญฺจ. สทฺธาสมฺปทา
 สีลสมฺปทา สุตสมฺปทา จาคสมฺปทา ปญฺญาสมฺปทา. อีมา โข
 ภิกขเว ปญฺจ สมฺปทาติ. จญฺจํ.

• อ. อุทกาพุทกานิ

๒ จ.,เท. นรคณสงฆเสวิตา

๓ อ. สวณฺตี

๗. ธนสุตตะ

[๔๗] “ปณณิมานิ ภิกขเว ธนานิ. กตมานิ ปณจ. สหุชาชนํ
สีลชนํ สุตชนํ จาคชนํ ปณณารชนํ.

กตมณฺจ ภิกขเว สหุชาชนํ. อิท ภิกขเว อริยสาวโก สหุโ
โหติ, สหุทหติ ตถาคตสฺส โพธิ ‘อิตปิ โส ภควา ๔เปยฺ สตุถา
เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว สหุชาชนํ.

กตมณฺจ ภิกขเว สีลชนํ. อิท ภิกขเว อริยสาวโก
ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ ๔เปยฺ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจानา
ปฏฺวิโรโต โหติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว สีลชนํ.

กตมณฺจ ภิกขเว สุตชนํ. อิท ภิกขเว อริยสาวโก พหุสฺสุโต
โหติ ๔เปยฺ ทิฏฺฐิจิยา สุปฺปฏฺวิวิทฺธา.” อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว สุตชนํ.

กตมณฺจ ภิกขเว จาคชนํ. อิท ภิกขเว อริยสาวโก
วิคตมลฺลมจฺเณเรน เจตสา อการํ อชฺฌาวสติ มุตฺตจาโค ปยตฺตปาณิ”
ไวสฺสคฺคฺโรโต ยาจโยโค ทานสํวิภาครโต. อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว
จาคชนํ.

กตมณฺจ ภิกขเว ปณณารชนํ. อิท ภิกขเว อริยสาวโก
ปณฺณวา โหติ, อุทฺยตฺถคามินิยา ปณฺณาย สมฺนฺนาครโต อริยาย
นิพฺเพธิกาย สมฺมาทฺกฺขกฺขยคามินิยา. อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว ปณณารชนํ.
อิมานิ ไช ภิกขเว ปณจ ธนานิติ.

“ยสฺส สหฺชา ตถาคเต

สีลณฺจ ยสฺส กลฺยาณํ

สงฺฆे ปสาโท ยสฺส ตฺถิ

‘อทฺลิทฺโหติ ตํ อาหุ

อจลา สุปฺติฏฺฐิตา

อริยกนฺตํ ปสฺสิตํ.

อุชฺช ภูตณฺจ ทสฺสนํ

อโมฆํ ตสฺส ชีวิทํ.

ตสฺมา สทฺธมฺจ สึลฺลญฺจ ปสํทำ ฅมฺมทสฺสนํ
 อนุยฺยฺเชถ เมธาวี สํ พุทฺธานสาสนนฺติ. สตฺตมํ.

๘. อลฺพภณียจฺานสตฺตํ

[๔๘] “ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว อลฺพภณียานิ จานานิ สมณฺเณ วา
 พุราหฺมณฺเณ วา เทวเณ วา มารเณ วา พุรหฺมฺนา วา เกณจิ วา
 โลกสฺมี. กตฺมานิ ปญฺจ. ‘ชราธมฺมํ มา ชีรติ อลฺพภณียํ จานํ
 สมณฺเณ วา พุราหฺมณฺเณ วา เทวเณ วา มารเณ วา พุรหฺมฺนา วา
 เกณจิ วา โลกสฺมี. ‘พฺยาธิธมฺมํ มา พฺยาธียติ ๔เปยฺ ‘มรณธมฺมํ
 มา มียฺยติ ๔เปยฺ ‘ขยธมฺมํ มา ขียฺยติ ๔เปยฺ ‘นสฺสณธมฺมํ มา
 นสฺสีติ อลฺพภณียํ จานํ สมณฺเณ วา พุราหฺมณฺเณ วา เทวเณ วา
 มารเณ วา พุรหฺมฺนา วา เกณจิ วา โลกสฺมี.

อสฺสฺสฺวโต ภิกฺขเว ปุณฺณชฺชนสฺส ชราธมฺมํ ชีรติ, โส ชราธมฺเม
 ชินฺนเณ น อิติ ปฏฺฐิสญฺจิกฺขติ “น โข มยฺเหเวกสฺส ชราธมฺมํ ชีรติ,
 อถ โข ยาวตา สตฺตานํ อาคติ คติ จุติ อุปปตฺติ สพฺเพสํ สตฺตานํ
 ชราธมฺมํ ชีรติ. อหฺมฺเจว โข ปน ชราธมฺเม ชินฺนเณ, โสเจยฺยํ
 กิลเมยฺยํ ปรีเทเวยฺยํ, อฺรตฺตทาฬิ” กนฺเทยฺยํ สมฺโมหํ อापชฺเชยฺยํ,
 ภตฺตมฺปิ เม นจฺจาทฺเตยฺย, กาเยปิ ทฺพพฺพณฺณียํ โอฺกฺกเมยฺย, กมฺมมนฺตฺวาปิ
 นปฺปวตฺเตยฺยํ, อมิตฺตฺวาปิ อตฺตมฺนา อสฺสฺ มิตฺตฺวาปิ ทฺมฺมฺนา อสฺสฺสูติ.
 โส ชราธมฺเม ชินฺนเณ โสจติ กิลมฺติ ปรีเทวติ, อฺรตฺตทาฬิ กนฺทติ,
 สมฺโมหํ อापชฺชติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อสฺสฺสฺวตา ปุณฺณชฺชน วิทฺโธ
 สวิเสน โสกสฺสฺเลน อตฺตฺตานญฺเฆว ปรีตาเปติ.

ปฺน จปริ ภิกฺขเว อสฺสฺสฺวโต ปุณฺณชฺชนสฺส พฺยาธิธมฺมํ
 พฺยาธียติ ๔เปยฺ มรณธมฺมํ มียฺยติ ๔เปยฺ ขยธมฺมํ ขียฺยติ ๔เปยฺ

หมดอายุ 27/05/2566

๑ สฺยา. อฺรตฺตทาฬิ, เอมฺมฺปริปิ.

นสฺสนนฺธมมํ นสฺสติ, โส นสฺสนนฺธมเม นนฺนุเจ น อิติ ปฏฺฐิสณฺนิจิขฺขติ
 “น โข มยฺเหเวกสฺส นสฺสนนฺธมมํ นสฺสติ, อถ โข ยาวตา สตฺตํ
 อาคตฺติ คตฺติ จุตฺติ อุปฺปตฺติ, สพฺเพสํ สตฺตํ นสฺสนนฺธมมํ นสฺสติ.
 อหณฺเจว โข ปน นสฺสนนฺธมเม นนฺนุเจ, โสเจยฺยํ กิลเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ,
 อุตฺตตํ กนฺเทยฺยํ, สมฺโมหํ อาปชฺเชยฺยํ, ภาตฺตมฺปิ เม นจฺฉาเทยฺย,
 กาเยปิ ทพฺพณฺณํ โอกฺกเมยฺย, กมฺมนฺตํ นปฺปวตฺเตยฺยํ, อมิตฺตํ
 อตฺตมฺนา อสฺสุ, มิตฺตํ ทมฺนา อสฺสุติ. โส นสฺสนนฺธมเม นนฺนุเจ,
 โสจติ กิลมติ ปริเทเวติ อุตฺตตํ กนฺทติ, สมฺโมหํ อาปชฺชติ. อํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว ‘อสฺสุตฺวา ปุณฺณสฺส วิทฺโธ สฺวิเสน โสกสฺสเลน
 อตฺตํ ปรตํ เปติ.

สฺวโต จ โข ภิกฺขเว อริยสํวากสฺส ชรณมมํ ชีรติ, โส
 ชรณมเม ชินฺนํ อิติ ปฏฺฐิสณฺนิจิขฺขติ “น โข มยฺเหเวกสฺส ชรณมมํ
 ชีรติ, อถ โข ยาวตา สตฺตํ อาคตฺติ คตฺติ จุตฺติ อุปฺปตฺติ, สพฺเพสํ
 สตฺตํ ชรณมมํ ชีรติ. อหณฺเจว โข ปน ชรณมเม ชินฺนํ
 โสเจยฺยํ กิลเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ, อุตฺตตํ กนฺเทยฺยํ, สมฺโมหํ
 อาปชฺเชยฺยํ, ภาตฺตมฺปิ เม นจฺฉาเทยฺย, กาเยปิ ทพฺพณฺณํ โอกฺกเมยฺย,
 กมฺมนฺตํ นปฺปวตฺเตยฺยํ, อมิตฺตํ อตฺตมฺนา อสฺสุ, มิตฺตํ
 ทมฺนา อสฺสุติ. โส ชรณมเม ชินฺนํ น โสจติ น กิลมติ น
 ปริเทเวติ, น อุตฺตตํ กนฺทติ, น สมฺโมหํ อาปชฺชติ. อํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว สฺวตา อริยสํวากโก อพฺพุทฺติ สฺวิสํ โสกสฺสลํ, เยน วิทฺโธ
 อสฺสุตฺวา ปุณฺณสฺส อตฺตํ ปรตํ เปติ. อสฺสโก วิสฺสโล
 อริยสํวากโก อตฺตํ ปรตํ เปติ.

ปุน จปริ ภิกขเว สุตวาโต อริยสาวกสส พุยาธิธมมํ
 พุยาธิยติ^๑ ๔เปฯ มรณธมมํ มียุยติ ๔เปฯ ขยธมมํ ขียติ ๔เปฯ
 นสฺสนธมมํ นสฺสติ, โส นสฺสนธมฺเม นญฺเจ, อิติ ปฏิสณฺจิกฺขติ ‘น
 ไช มยเหเวกสส นสฺสนธมมํ นสฺสติ, อถ ไช ยาวตา สตฺตานํ
 อาคติ คติ จุติ อุปฺปตฺติ, สพฺเพสํ สตฺตานํ นสฺสนธมมํ นสฺสติ.
 อหฺมฺเจว ไช ปน นสฺสนธมฺเม นญฺเจ, โสเจยฺยํ กิลเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ,
 อุตฺตทาฬิ กนฺเทยฺยํ, สมฺโมหํ อาปชฺเชยฺยํ, ภาตฺตมฺปิ เม นจฺฉาเทยฺย,
 กาเยปิ ทฺวพฺพณฺณิยํ โอกฺกเมยฺย, กมฺมนฺตาปิ นปฺปวตฺเตยฺยํ, อมิตฺตาปิ
 อตฺตมฺนา อสฺสุ, มิตฺตาปิ ทฺมฺมฺนา อสฺสุติ. โส นสฺสนธมฺเม นญฺเจ,
 น โสจติ น กิลมฺติ น ปริเทวติ, น อุตฺตทาฬิ กนฺทติ, น สมฺโมหํ
 อาปชฺชติ. อยํ วุจฺจติ ภิกขเว สุตวา อริยสาวโก อพฺพุทฺธิ สวิสฺ
 โสกสฺสลํ, เยน วิทฺโธ อสฺสุตวา ปุณฺณชฺโช อตฺตานญฺเฆว ปริตาเปติ.
 อโสโก วิสฺลโล อริยสาวโก อตฺตานญฺเฆว ปรินิพฺพาเปติ.

อิมานิ ไช ภิกขเว ปณฺจ อลฺพฺภนียานิ จานานิ สมณฺเณ
 วา พุราหฺมณฺเณ วา เทเวเน วา มารเณ วา พุรหฺมฺนา วา
 เกนจิ วา โลกสฺมินฺติ.

“น โสจนาย น^๒ ปริเทวนาย
 อตฺโถ อิทฺ ลพฺภติ^๓” อปิ อปฺปโกปิ,
 โสจนฺตเมณํ ทฺกฺขิตํ วิทิตฺวา
 ปจฺจตฺติกา อตฺตมฺนา ภาวนฺติ.
 ยโต จ ไช ปณฺทิตो อาปทาสุ
 น เวรตี อตฺถวินิจฺฉยญฺญ

ปจฺจตฺติกาสุส ทุกฺขิตา ภวนฺติ
 ทิสฺวา มุขํ อวิการิ ปุราณํ
 ชปฺเปน มนฺเตน สุภาสิเตน
 อนฺุปฺปทาเนน ปเวณียา วา,
 ยถา ยถา ยตฺถ ลเภถ อตฺถํ
 ตถา ตถา ตตฺถ ปรกกฺกเมยฺย.
 สเจ ปชาเนยฺย อลฺพภาเนยฺโย
 มยา วา^๑ อณฺเณน วา เอส อตฺถโก,
 อโสจมาโน อธิวาสเยยฺย
 กมฺมํ ทพฺพํ กิณฺติ กโรมิทานีติ. อณฺเณมํ.

๕. โกสลสุตฺตํ

[๔๙] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
 อนาถปิณฑิกสุส อารามเ. อถ โข ราชา ปเสนทิ โกสโล,
 เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา.
 เอกมนฺตํ นิสิตฺติ.

เตน โข ปน สมเยน มลฺลิกา เทวี่ กาลกตา โหติ. อถ
 โข อณฺเณตโร ปุริโส, เยน ราชา ปเสนทิ โกสโล, เตนุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา รณฺโณ ปเสนทิสฺส โกสลสุส อุปกณฺณเก อาโรเจสิ
 “มลฺลิกา เทว” เทวี่ กาลกตาติ. เอวํ วุตฺเต, ราชา ปเสนทิ
 โกสโล ทุกฺขี ทุมฺมโน ปตฺตกฺขนฺโร อโธมุโข ปชฺฌายนฺโต
 อปฺปฏิกฺกาณเ นิสิตฺติ.

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ., เท. มยา, เอมฺปริปิ.

^๒ ฉ., เท. เทวี่ เทว

อถ โข ภควา ราชานํ ปเสนทึ โกสลํ ทุกฺขี ทุมฺมนํ
 ปตฺตกฺขนฺธํ อโธมุขํ ปชฺฌายนฺตํ อปฺปฏิกฺขาณํ วิทิตฺวา ราชานํ
 ปเสนทึ โกสลํ เอตฺทวโจ “ปญฺจิมานิ มหาราช อลฺพญานีนฺยานิ
 จานานิ สมณฺเนน วา พุราหฺมณฺเนน วา เทวเณ วา มาเรณ วา
 พุรหฺมณฺหา วา เกนจิ วา โลกสฺมี. กตฺมานิ ปญฺจ. “ชฺรารมฺมํ มา
 ชีรติ อลฺพญานียํ จานํ ๕เปฯ น โสจนาย น ปริเทวนาย ๕เปฯ
 กมฺมํ ทพฺพํ กิณฺติ กโรมิทานิติ. นวมํ.

๑๐. นารทสุตฺตํ

[๕๐] เอกํ สมยํ อายสฺมา นารโท ปาตลিপฺตฺเต วิหริตฺติ
 กุกฺกุฏารามे. เตन โข ปน สมเยน มุณฺหสฺส รณฺโณ ภทฺทา เทวี่
 กาลกตา โหติ ปิยา มนาปา. โส ภทฺทาย เทวี่ยา กาลกตาย
 ปิยาย มนาปาย เหว นุหายติ, น วิลิมฺปติ, น ภตฺตํ ภูฏชฺติ, น
 กมฺมหนฺตํ ปโยเชติ, รตฺติณฺทิวํ ภทฺทาย เทวี่ยา สรีเร อชฺฌมฺมุจฺจโตะ.
 อถ โข มุณฺโห ราชา ปิยํ โสการกฺขํ^๑ อามนฺเตสิ “เตนहि สมฺม
 ปิยํ ภทฺทาย เทวี่ยา สรีรํ อยสาย”^๒ เตลโทยินฺยา ปกฺขิปปิตฺวา
 อณฺณิสฺสา อยสาย โทยินฺยา ปฏิกฺขชฺช, ยถา มยํ ภทฺทาย เทวี่ยา
 สรีรํ จิรตรํ ปสฺเสยฺยมาติ. “เอวํ เทวติ โข ปิยโก โสการกฺโข
 มุณฺหสฺส รณฺโณ ปฏิสฺสุตฺวา ภทฺทาย เทวี่ยา สรีรํ อยสาย
 เตลโทยินฺยา ปกฺขิปปิตฺวา อณฺณิสฺสา อยสาย โทยินฺยา ปฏิกฺขชฺช.

อถ โข ปิยสฺส โสการกฺขสฺส เอตฺทโหสิ “อิมสฺส โข
 มุณฺหสฺส รณฺโณ ภทฺทา เทวี่ กาลกตา ปิยา มนาปา, โส ภทฺทาย
 เทวี่ยา กาลกตาย ปิยาย มนาปาย เหว นุหายติ, น วิลิมฺปติ, น
 ภตฺตํ ๒๗ ภูฏชฺติ, น กมฺมหนฺตํ ปโยเชติ, รตฺติณฺทิวํ ภทฺทาย เทวี่ยา

^๑ ฉ.,เท.,อิ. โสการกฺขํ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. อายสาย

“อิมสฺส ภนฺเต มุณฺหสฺส รณฺโณ ภาทฺทา เทวี่ กาลกตา
 ปิยา มนาปา, โส ภาทฺทาย เทวี่ยา กาลกตาย ปิยาย มนาปาย
 เหนว นฺหายติ, น วิลิมฺปติ, น ภตฺตํ ภูณฺชติ, น กมฺมนฺตํ ปโยเชติ,
 รตฺติหนฺทิว ภาทฺทาย เทวี่ยา สรีเร อชฺโณมฺมจฺจิโต. สาธุ ภนฺเต
 อายสฺมา นารโท มุณฺหสฺส รณฺโณ ตถา ฐมฺมํ เทเสตุ, ยถา
 มุณฺโห ราชา อายสฺมโต นารทสฺส ฐมฺมํ สุตฺวา โสภสฺสลฺล
 ปชฺเหยฺยาติ. “ยสฺสทานิ ปิยก มุณฺโห ราชา กาลํ มณฺณตීติ.

อถ โข ปิยโก โสการกฺโข อุฏฺฐายาสนา อายสฺมนฺตํ นารทํ
 อภิวาทฺเตวา ปทกฺขิณํ กตฺวา, เยน มุณฺโห ราชา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา มุณฺทํ ราชานํ เอตทวโจ “กตาวกาโส โข เทว
 อายสฺมตา นารเทน, ยสฺสทานิ เทโว กาลํ มณฺณตīติ. “เตนหิ สมฺม
 ปิยก ภาทฺรานิ” ภาทฺรานิ ยานานิ โยชาเปหีติ. “เอวํ เทวาติ โข
 ปิยโก โสการกฺโข มุณฺหสฺส รณฺโณ ปฏฺฐิสฺสุตฺวา ภาทฺรานิ ภาทฺรานิ
 ยานานิ โยชาเปตฺวา มุณฺทํ ราชานํ เอตทวโจ “ยุตฺตานิ โข เต
 เทว ภาทฺรานิ ภาทฺรานิ ยานานิ, ยสฺสทานิ เทโว กาลํ มณฺณตīติ.

อถ โข มุณฺโห ราชา ภาทฺรานิ^๒ ภาทฺรานิ ยานานิ^๓
 อภิรฺูหิตฺวา ภาทฺเทหิ ภาทฺเทหิ ยานะหิ, เยน กุกฺกุฏาราม, เตน
 ปายาสี มหจฺจราชานุกาเวน อายสฺมนฺตํ นารทํ ทสฺสนาย. ยาวติกา
 ยานสฺส ภูมि, ยานะน คนฺตฺวา ยานา ปจฺโจโรหิตฺวา ปตฺติโกว
 อารามํ ปาวิสิ. อถ โข มุณฺโห ราชา, เยน อายสฺมา นารโท,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ นารทํ อภิวาทฺเตวา เอกมนฺตํ
 นิสีหิ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข มุณฺทํ ราชานํ อายสฺมา นารโท
 เอตทวโจ

๑. ๒๗/๐๕/๒๕๖๖

๑. อ. ภาทฺทานิ, เอวมฺปริปี.

๒. ฉ. ภาทฺร ยานํ อ. ภาทฺ

๓. ฉ., เท., อ. ยานํ

“ปญฺจิมานิ มหาราช อลฺพุกนียานิ จานานิ สมณฺเณ วา
 พุราหฺมณฺเณ วา เทเวณ วา มาเรณ วา พุรฺหฺมฺนา วา เกนจิ วา
 โลกสฺมึ. กตมานิ ปญฺจ. ‘ชราธมฺมํ มา ชีรติ อลฺพุกนียํ จานํ
 สมณฺเณ วา พุราหฺมณฺเณ วา เทเวณ วา มาเรณ วา พุรฺหฺมฺนา วา
 เกนจิ วา โลกสฺมึ. ‘พฺยาธมฺมํ มา พฺยาธียติ ฯเปฯ ‘มรณธมฺมํ มา
 มียียติ ฯเปฯ ‘ขยธมฺมํ มา ขียียติ ฯเปฯ ‘นสฺสณธมฺมํ มา นสฺสียติ
 อลฺพุกนียํ จานํ สมณฺเณ วา พุราหฺมณฺเณ วา เทเวณ วา มาเรณ วา
 พุรฺหฺมฺนา วา เกนจิ วา โลกสฺมึ.

อสุสฺสวโต มหาราช ปุณฺณชฺชนสฺส ชราธมฺมํ ชีรติ, โส
 ชราธมฺเม ชินฺเณ, น อิติ ปฏฺฐิตญฺจิภฺตติ ‘น โข มยฺเหเวกสฺส
 ชราธมฺมํ ชีรติ, อถ โข ยาวตา สตฺตทานํ อากติ คติ จุติ อุปฺปตฺติ,
 สพฺเพสํ สตฺตทานํ ชราธมฺมํ ชีรติ. อหฺมฺเจว โข ปน ชราธมฺเม
 ชินฺเณ, โสเจยฺยํ กิลเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ, อฺรตฺตทาฬิ กนฺทฺเทยฺยํ,
 สมฺโมหํ อापชฺเชยฺยํ, ภาตฺตมฺปิ เม นจฺฉาเทยฺย, กาเยปิ ทฺพฺพณฺณียํ
 โอฏฺกเมยฺย, กมฺมนฺตปิ นปฺปวตฺเตยฺยํ, อมิตฺตทาปิ อตฺตมฺนา อสุสฺส,
 มิตฺตทาปิ ทฺมฺมฺนา อสุสฺสตี. โส ชราธมฺเม ชินฺเณ, โสจติ กิลมฺติ
 ปริเทวติ, อฺรตฺตทาฬิ กนฺทฺติ, สมฺโมหํ อापชฺชติ. อयํ วุจฺจติ
 มหาราช อสุสฺสวตา ปุณฺณชฺชนโน วิทฺโร สวิเสน โสกลสฺสเลน
 อตฺตทานญฺเฆว ปรีตาเปติ.

ปฺน จปริ มหาราช อสุสฺสวโต ปุณฺณชฺชนสฺส พฺยาธมฺมํ
 พฺยาธียติ ฯเปฯ มรณธมฺมํ มียียติ ฯเปฯ ขยธมฺมํ ขียียติ ฯเปฯ
 นสฺสณธมฺมํ นสฺสตี, โส นสฺสณธมฺเม นญฺเจ, น อิติ ปฏฺฐิตญฺจิภฺตติ
 ‘น โข มยฺเหเวกสฺส นสฺสณธมฺมํ นสฺสตี, อถ โข ยาวตา
 สตฺตทานํ 05/25 อากติ คติ จุติ อุปฺปตฺติ, สพฺเพสํ สตฺตทานํ นสฺสณธมฺมํ

นสฺสติ. อหฺญาเว โข ปน นสฺส นธมเม นฺญาเจ, โสเจยฺยํ กิลเมยฺยํ
 ปรีเทเวยฺยํ, อุตฺตตาทิ กนฺเทยฺยํ, สมฺโมหํ อาปชฺเชยฺยํ, ภตฺตมปิ เม
 นจฺฉาเทยฺย, กาเยปิ ทุพฺพพณฺณิยํ โอกุกเมยฺย, กมฺมนตฺตปิ
 นปฺปวตฺเตยฺยํ, อมิตฺตตปิ อตฺตมนา อสฺส, มิตฺตตปิ ทุมฺมนา
 อสฺสติ. โส นสฺส นธมเม นฺญาเจ, โสจติ กิลมติ ปรีเทวติ, อุตฺตตาทิ
 กนฺทติ, สมฺโมหํ อาปชฺชติ. อยํ วุจฺจติ มหาราช อสฺสุตวา ปุณฺณชฺโช
 วิทฺโธ สฺวิเสน โสกสฺสเลน อตฺตานญฺเวยว ปรีตาเปติ.

สุตวโต จ ไชย มหาราช อริยสาวกสฺส ชราวมมํ ชีรติ, โส
 ชราวมเม ชินฺนเณ, อิติ ปฏิสณฺณจิตฺตํ น ไชย มยฺเหวเกสฺส
 ชราวมมํ ชีรติ, อถ ไชย ยาวตา สตฺตานํ อาคตฺติ คตฺติ จุตฺติ อุตฺตมมุตฺติ,
 สพฺเพสํ สตฺตานํ ชราวมมํ ชีรติ, อหณฺจเว ไชย ปน ชราวมเม
 ชินฺนเณ, โสเจยฺยํ กิลเมยฺยํ ปรีเตเวยฺยํ, อุตฺตมมุตฺติ กนฺตเวยฺยํ, สมมโหํ
 อาปชฺชเวยฺยํ, ภตฺตมปิ เม นจฺฉาเทยฺย, กาเยปิ ทฺวพฺพณฺณิยํ โอภกเมยฺย,
 กมฺมมุตฺตปิ นปฺปวตฺเตยฺย, อมิตฺตปิ อตฺตมมุตฺตนา อสฺส, มิตฺตปิ
 ทฺวมมุตฺตนา อสฺสจฺจ. โส ชราวมเม ชินฺนเณ, น โสจติ น กิลมตฺติ น
 ปรีเทวตฺติ, น อุตฺตมมุตฺติ กนฺตตฺติ, น สมมโหํ อาปชฺชตฺติ. อयํ วุจฺจติ
 มหาราช สุตวา อริยสาวโก อพฺพุทฺติ สวีสํ โสภณสฺส, เยน วิทฺโธ
 อสฺสจฺจวา ปุณฺณชฺชโน อตฺตมมุตฺตนา ปรีเตวตฺติ. อโสโก วิสสฺส
 อริยสาวโก อตฺตมมุตฺตนา ปรีเตวตฺติ.

ปุณ จปร มหาราช สุตวโต อริยสาวกสฺส พุยาธิธมฺมํ
 พุยาธิยติ ๔เปฯ มรณธมฺมํ มียฺยติ ๔เปฯ ขยธมฺมํ ขียติ ๔เปฯ
 นสฺสนธมฺมํ นสฺสติ, โส นสฺสนธมฺเม นฏฺเฐ, อิติ ปฏฺิสณฺจิกขติ 'น
 โข มยฺเหเวกสฺส นสฺสนธมฺมํ นสฺสติ, อถ โข ยาวตา สตฺตานํ
 อากติ คติ จูติ อุปฺปตฺติ, สพฺเพสํ สตฺตานํ นสฺสนธมฺมํ นสฺสติ.

อหญเจว โข ปน นสฺสนธมฺเม นฏฺเฐ, โสเจยฺยํ กิลเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ,
 อุตฺตตาทิ กนฺเทยฺยํ, สมฺโมหํ อาปชฺเชยฺยํ, ภาตฺตมฺปิ เม นจฺฉาทะย,
 กาเยปิ ทุพฺพพณฺณิยํ โอกฺกเมยฺย, กมฺมมฺมตฺตปิ นปฺปวตฺเตยฺยํ, อมิตฺตปิ
 อตฺตมนา อสฺสุ, มิตฺตปิ ทุมฺมนา อสฺสุติ. โส นสฺสนธมฺเม นฏฺเฐ,
 น โสจติ น กิลมติ น ปริเทวติ, น อุตฺตตาทิ กนฺทติ, น สมฺโมหํ
 อาปชฺชติ. อยํ วุจฺจติ มหาราช สุตฺวา อริยสาวโก อพฺพุทฺธิ สวิสํ
 โสกสลลํ, เยน วิทฺโธ อสฺสุตฺวา ปุณฺณชฺโช อตฺตานญฺเฆว ปริตฺตาเปติ.
 อโสโก วิสฺลโล อริยสาวโก อตฺตานญฺเฆว ปรินิพฺพาเปติ.

อิมานิ โข มหาราช ปญฺจ อลพฺภานียานิ จานานิ สมณฺเณ
 วา พุราหฺมณฺเณ วา เทเวเน วา มารเณ วา พุรหฺมฺนา วา
 เกณจิ วา โลกสมินฺติ.

“น โสจนาย น ปริเทวนาย
 อตฺถโธ อิทฺถ ลพฺภติ อปิ อปฺปโกปิ,
 โสจนฺตเมเน ทฺวํ วิทิตฺวา
 ปจฺจตฺติกา อตฺตมนา ภวณฺติ.
 ยโต จ โข ปณฺทิตฺโต อาปทาสฺ
 น เวรติ อตฺถวินิจฺฉยญฺญ,
 ปจฺจตฺติกาสุส ทฺวํ วิทิตฺวา
 ทิสฺวา มุขํ อวิการํ ปุราณํ.
 ชปฺเปเน มนฺเตเน สุภาสิเตเน
 อหฺมปฺปทาเนเน ปเวณียา วา,
 ยถา ยถา ยตฺถ ลภเถ อตฺถํ
 ตถา ตถา ตตฺถ ปรกกฺกเมยฺย.

สเจ ปชาเนยฺย อลพฺภเนยฺโย

มยา วา อญฺเณน วา เอส อตุโธ,

อโสจมาโน อธิวาสเยยฺย

กมฺมํ ทพฺพํ กิณฺติ กโรมิทานีติ.

เอวํ วุตฺเต, มุณฺโฑ ราชชา อายสฺมนุตฺตํ นารทํ เอตทวโจ
“โกนาโม” อัย ภนฺเต ฐมฺมปริยาโยติ. “โสภสฺสูลหฺรโณ นาม อัย
มหาราช ฐมฺมปริยาโยติ. “ตคฺช ภนฺเต โสภสฺสูลหฺรโณ ตคฺช”
ภนฺเต โสภสฺสูลหฺรโณ” อิมํ หิ เม ภนฺเต ฐมฺมปริยาโย สุตฺวา
โสภสฺสูลํ ปหีนฺนติ.

อถ โข มุณฺโฑ ราชชา ปิยํ โสภารกฺขํ อามนฺเตสิ “เตนหิ
สมฺม ปิยํ ภทฺททาย เทวียา สิริํ ฌาเปถ, ญฺปนฺนจสฺสา กโรถ,
อชฺชตคฺเคทานิ มยํ นุหฺยิสฺสาม เจว วิลิมฺปิสฺสาม, ภตฺตํ ภูณฺชิสฺสาม,
กมฺมนฺเต จ ปโยเชสฺสามาติ. ทสมํ.

ปญจโม มุณฺฑรราชวคฺโค.

ตสฺสทฺธานํ

อาทิโย สปฺปริโส จ^๑ อิกฺกจา

มฺหาปทายิภิสฺนทํ^๔

สมฺปทา จ ฐนํ ฌานํ

โกสโล นารเทณ จาติ.

ปจโม ปญฺณาโสโก สมตฺโต.

๒. ทุติยปณณาสโก

(๖) ๑. นีวรณวกุโ

๑. อวารณสูตร^๑

[๕๑] เอวเมวเม สุตฺ:- เอกํ สมยํ ภควา สวตถึยํ วิหริติ
เชตวนเ อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ “ภิกฺขโวติ. “ภทฺทเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสโสสุ.
ภควา เอตทโวจ “ปณฺจิเม ภิกฺขเว อวารณา นีวรณา เจตโส
อชฺฉารุหา ปณฺณาย ทุพฺพลีกรณา. กตเม ปณฺจ. กามจฺจนฺโท
ภิกฺขเว อวารเณ นีวรเณ เจตโส อชฺฉารุโห ปณฺณาย ทุพฺพลีกรเณ.
พฺยาปาโท”^๒ ภิกฺขเว อวารเณ นีวรเณ เจตโส อชฺฉารุโห ปณฺณาย
ตุพฺพลีกรเณ. ถีนมิทฺฐ”^๓ ภิกฺขเว อวารณํ นีวรณํ เจตโส อชฺฉารุหํ
ปณฺณาย ทุพฺพลีกรณํ. อุทฺธจฺจกุกฺกจฺจํ ภิกฺขเว อวารณํ นีวรณํ
เจตโส อชฺฉารุหํ ปณฺณาย ทุพฺพลีกรณํ. วิจิกิจฺจนา ภิกฺขเว อวารณา
นีวรณา เจตโส อชฺฉารุหา ปณฺณาย ทุพฺพลีกรณา. อิเม โข
ภิกฺขเว ปณฺจ อวารณา นีวรณา เจตโส อชฺฉารุหา ปณฺณาย
ตุพฺพลีกรณา.

โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิเม ปณฺจ อวารเณ นีวรเณ เจตโส
อชฺฉารุเห ปณฺณาย ทุพฺพลีกรเณ อปฺปหาย อพฺลายน ปณฺณาย
ตุพฺพลาย อตฺตตฺถํ วา ฅสฺสติ, ปฺรตฺถํ วา ฅสฺสติ, อุภยตฺถํ วา
ฅสฺสติ, อุตฺตริ วา มนุสฺสธมฺมา อลฺมรียฅาณทสฺสนวิเสสํ สจฺฉิกิรสิสฺสตีติ
เนตํ จานํ วิชฺชติ. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว นทึ ปพฺพเตยฺยา ทูรํคมา

^๑ อ. วฺยาปาโท

^๒ ฉ. ถีนมิทฺฐ, เอวเมวปริ. .

สีฆสไตดา หารหารินี, ตสฺสา ปุริโส อุมโต นงฺคลมุขานิ
 วิวเรยฺย. เอวํ หิ โส ภิกฺขเว มชฺเฌ นทียา สไตโต วิกฺขิตโต
 วิสโฆ พยาทินโน เหนว^๑ ทูรํคโม อสฺส น สีฆสไตโต
 น หารหารี.^๒ เอวเมว โข ภิกฺขเว โส วต ภิกฺขุ อิเม ปณฺจ
 อารณเณ นีวรณเณ เจตโส อชฺฌารุเห ปณฺณาย ทุพฺพลีกรณเณ
 อปฺปฬาย อพฺลายน ปณฺณาย ทุพฺพลายน อตฺตตฺถํ วา ฅสฺสตี,
 ปฺรตฺถํ วา ฅสฺสตี, อุมายตฺถํ วา ฅสฺสตี, อุตฺตรี วา มนุสฺสธมฺมา
 อลฺมรียฃณทสฺสนวิเสสํ สจฺฉิกิริสฺสตีติ เหนํ จานํ วิชฺชตี.

โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิเม ปณฺจ อารณเณ นีวรณเณ เจตโส
 อชฺฌารุเห ปณฺณาย ทุพฺพลีกรณเณ ปฬาย พลวติยา ปณฺณาย
 อตฺตตฺถํ วา ฅสฺสตี, ปฺรตฺถํ วา ฅสฺสตี, อุมายตฺถํ วา ฅสฺสตี,
 อุตฺตรี วา มนุสฺสธมฺมา อลฺมรียฃณทสฺสนวิเสสํ สจฺฉิกิริสฺสตีติ
 จานเมตํ วิชฺชตี. เสยฺยถาปี ภิกฺขเว นทึ ปพฺพเตยฺยา ทูรํคมา
 สีฆสไตดา หารหารินี. ตสฺสา ปุริโส อุมโต นงฺคลมุขานิ ปิทฺเทยฺย.
 เอวํ หิ โส ภิกฺขเว มชฺเฌ นทียา สไตโต อวิกฺขิตโต อวิสโฆ
 อพฺยาทินโน ทูรํคโม เจว อสฺส สีฆสไตโต จ หารหารี^๓ จ.
 เอวเมว โข ภิกฺขเว โส วต ภิกฺขุ อิเม ปณฺจ อารณเณ นีวรณเณ
 เจตโส อชฺฌารุเห ปณฺณาย ทุพฺพลีกรณเณ ปฬาย พลวติยา ปณฺณาย
 อตฺตตฺถํ วา ฅสฺสตี, ปฺรตฺถํ วา ฅสฺสตี, อุมายตฺถํ วา ฅสฺสตี,
 อุตฺตรี วา มนุสฺสธมฺมา อลฺมรียฃณทสฺสนวิเสสํ สจฺฉิกิริสฺสตีติ
 จานเมตํ วิชฺชตีติ. ปจฺจมี.

๒. อุกฺสฺสราสีสุตฺตํ

[๕๒] “อุกฺสฺสราสีติ ภิกฺขเว วทมานโน ปณฺจ นีวรณเณ สมฺมา
 วทมานโน วเทยฺย, เกวลโฬจาย^๑” ภิกฺขเว อุกฺสฺสราสี, ยทึทํ ปณฺจ

^๑ อ. น. เจว

^๒ ฉ. หารหารินี

^๓ ฉ., อ. เกวลโฬหาย, เอวมฺปริปี.

นีรวณา. กตเม ปณจ. กามจณนทนีรวณํ พยาปาทนีรวณํ
 ถีนมิทฐนีรวณํ อุทฐจกุกุกุจจนีรวณํ วิจิกิจจานีรวณํ. ‘อกุสสราสีติ
 ภิกขเว วทมานโ อิเม ปณจ นีรวณเ สมมา วทมานโ วเทยย,
 เกวโลจายํ’ ภิกขเว อกุสสราสี, ยทิทํ อิเม’ ปณจ นีรวณาติ. ทุตติยํ.

๓. ปธานิยงคสุตตํ

[๕๓] “ปณจิมานิ ภิกขเว ปธานิยงคานิ. กตมานิ ปณจ.
 อิท ภิกขเว ภิกขุ สทฺโธ โหติ, สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธิ ‘อิตปิ
 โส ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมปนฺโน สุกโต โลกวิทู
 อนุตฺตโร ปุริสทมมสารถิ สตุถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ.
 อปฺปาปาโ หติ อปฺปาตงโก สมเวปากินิยา คหณิยา สมนุหาคโต
 นาตีสิตาย นาจจฺจนฺหาย มชฺฌิมาย ปธานกฺขมาย, อสโ จ โหติ
 อมายาวี ยถาภูตํ อตฺตานํ อาวิกตฺตา สตุถริ वा วิญญฺสุ वा
 สพุรหฺมจารีสุ, อารทฺธวิริโย วิหริติ อกุสลานํ ฐมฺมานํ ปหานาย
 กุสลานํ ฐมฺมานํ อุปสมฺปทาย, ทามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตตฺฐโร
 กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, ปณณวา โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา ปณณาย
 สมนุหาคโต อริยาย นิพฺเพทิกาย สมฺมาทูกฺขกฺขยคามินิยา. อิมานิ
 โช ภิกขเว ปณจ ปธานิยงคานิติ. ตติยํ.

๔. สมยสุตตํ

[๕๔] “ปณจิเม ภิกขเว อสมยา ปธานาย. กตเม ปณจ.
 อิท ภิกขเว ภิกขุ ชินฺโณ โหติ ชรายาภิกฺกโต. อยํ ภิกขเว ปจฺจโม
 อสมโย ปธานาย.

ปุน จปริ ภิกขเว มนุสสา สมคคา สมโมทมานา
อวิวทมานา ขีโรทกัฏฐา อญญมณฺณํ ปิยจกฺขุหิ สมปฺสฺสนฺตา วิหรนฺติ.
อัย ภิกขเว จตฺตฺเถ สมโย ปธานาย.

ปุน จปริ ภิกขเว สงฺฆโม สมคโค สมโมทมานโน อวิวทมานโน
เอกฺกทฺเทโส ฆาสุ วิหริติ, สงฺฆเม โข ปน ภิกขเว สมคเค น เจว
อญญมณฺณํ อกโกสา โหณฺติ, น จ อญญมณฺณํ ปริภาสา โหณฺติ, น
จ อญญมณฺณํ ปริกฺเขปา โหณฺติ, น จ อญญมณฺณํ ปริจฺจชา^๑
โหณฺติ, ตตฺถ อปฺปสนฺนา เจว ปสฺสีนฺติ, ปสนฺนानญจ ภิกฺขโสภาโว
โหติ. อัย ภิกขเว ปญฺจโม สมโย ปธานาย. อิม โข ภิกขเว
ปญฺจ สมยา ปธานายาติ. จตฺตฺถ.

๕. มาตาปุตตสุตต์

[๕๕] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสุส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ อุโภ
มาตาปุตฺตา วสุสาวาสํ อุปคมีสุ ภิกฺขุ จ ภิกฺขุณี จ. เต
อญญมณฺณสุส อภินฺหํ ทสฺสนกามา อหสิ. มาตาปิ ปุตฺตสุส
อภินฺหํ ทสฺสนกามา อหสิ, ปุตฺโตปิ มาตฺรํ อภินฺหํ ทสฺสนกาโม
อหสิ. เตสํ อภินฺหํ ทสฺสนา สํสคโค อหสิ, สํสคเค สติ วิสฺสาโส
อหสิ, วิสฺสาเส สติ โอตารอ อหสิ. เต โอตินฺณจิตฺตา ลิกขํ
อปฺปจฺจกฺขาย ทุพฺพลยํ อนาวิกิตฺวา เมณฺณํ ฌมมํ ปฏฺิเสวีสุ.

อถ โข สมพฺพลา ภิกฺขุ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมীสุ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทীสุ. เอกมนฺตํ

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ อ. ปริจฺจชนา

นินสิหนนา โข เต ภิกขุ ภควนฺตํ เอตทวโจํ “อิธ ภนฺเต สวตถิยํ
อุโฆ มาตาปุตฺตา วสฺสวาสํ อุปคมีสุ ภิกขุ จ ภิกขุณี จ. เต
อญฺญมญฺญสฺส อภินฺหํ ทสฺสนกามา อหสิํ, มาตาปิ ปุตฺตสฺส
อภินฺหํ ทสฺสนกามา อหสิ, ปุตฺโตปิ มาตรํ อภินฺหํ ทสฺสนกามา
อหสิ, เตสํ อภินฺหํ ทสฺสนา สํสคฺโค อหสิ, สํสคฺเค สติ วิสฺสาโส
อหสิ, วิสฺสาเส สติ โอตารอ อหสิ, เต โอตินฺณจิตฺตา ลิกขํ
อปฺปจฺจกฺขาย ทฺพพฺลยํ อนาวิกตฺวา เมถุนํ ฐมมํ ปฏฺฐิเสวีสุติ.

“กิณฺหุ โส ภิกฺขเว โมฆปริโส มญฺญติ ‘น มาตา ปุตฺเต
สารถฺตติ, ปุตฺโต ภา ปน มาตริตฺติ. นาหํ ภิกฺขเว อญฺญํ เอกธูปิ
สมนุปฺสสามิ, เอวํ ราชนียํ เอวํ กมนียํ เอวํ มทนียํ เอวํ พนฺธนียํ
เอวํ มุจฺจนียํ เอวํ อนุตฺตรายกํ อนุตฺตรสฺส โยคกฺเขมสฺส อธิคมาย.
ยถียํ ภิกฺขเว อิตฺถีธูปิ, อิตฺถีธูปิ ภิกฺขเว สตฺตา รตฺตา คิทฺธา
คธิตา” มุจฺจिता อชฺโฆปนฺนา, เต ทิฆรตฺตํ โสจฺนติ อิตฺถีธูปวสานุคฺคา.

นาหํ ภิกฺขเว อญฺญํ เอกสทฺทํปิ ๔เปยฺย เอกคณฺฐํปิ ๔เปยฺย
เอกรสํปิ ๔เปยฺย เอกโฆฏฺฐพฺพิ สมนุปฺสสามิ เอวํ ราชนียํ เอวํ
กมนียํ เอวํ มทนียํ เอวํ พนฺธนียํ เอวํ มุจฺจนียํ เอวํ อนุตฺตรายกํ
อนุตฺตรสฺส โยคกฺเขมสฺส อธิคมาย. ยถียํ ภิกฺขเว อิตฺถีโฆฏฺฐพฺพิ.
อิตฺถีโฆฏฺฐพฺเพ ภิกฺขเว สตฺตา รตฺตา คิทฺธา คธิตา มุจฺจिता
อชฺโฆปนฺนา, เต ทิฆรตฺตํ โสจฺนติ อิตฺถีโฆฏฺฐพฺพวสานุคฺคา.

อิตฺถี ภิกฺขเว คจฺจนฺตีปิ ปุริสสฺส จิตฺตํ^๒ ปรียาทาย ติฏฺฐติ,
จิตฺตาปิ ๔เปยฺย นินสิหนนาปิ ๔เปยฺย สยนาปิ ๔เปยฺย นิปนฺนาปิ” หสฺนฺตีปิ
๔เปยฺย ภณฺนฺตีปิ ๔เปยฺย คายนฺตีปิ ๔เปยฺย โรทนฺตีปิ ๔เปยฺย อุกฺขมาภิตาปิ
๔เปยฺย มตาปิ ปุริสสฺส จิตฺตํ ปรียาทาย ติฏฺฐติ. ยถฺยํ ตํ ภิกฺขเว

^๑ ๗๗๖๖๖ ๒๗/๐๕/๒๕๖๖
ฉ.,เท. คธิตา, เอวมุปริปิ.

^๒ อ. จิต

^๓ ฉ.,เท.,อ. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

สมฺมา วทมานโน วเทยฺย ‘สมนฺตปาโส มารสฺสาติ. มาตุคามณฺเฒว
สมฺมา วทมานโน วเทยฺย ‘สมนฺตปาโส มารสฺสาติ.

“สลลเป อสิหตฺถณ	ปีสาเจณปี สลลเป,
อาสีวิสมปิ อาสทฺเท”	เยน ทฏฺโง น ชีวติ,
นเตวฺว เอโก เอกาย	มาตุคามเน สลลเป.
มฺภูจสฺสตี ตา พนฺธนฺติ	เปกฺขิตฺเตน มฺหิตฺเตน ^๒ จ,
อโถปี ทฺพนฺนิวตฺถณ	มณฺชฺชา ภณฺนิเตน จ,
เนโส ชโน สุวสทฺโท”	อปี อุกฺขมาฏฺโธ ^๔ มโต.
ปณฺจ กามคฺคณา เอเต	อิตฺถีรूपสฺมิ ทสฺสเร
รูปา สหฺทา รสา คณฺธา	โผฏฺฐพฺพา จ มโนรมา.
เตสํ กาโมฆวฺพฺหานํ	กาเม อปริชานตํ
กาลํ คตี ภวาภวํ	สํสารสฺมี ปฺรกุขตา.
เย จ กาเม ปริณฺณาย	จรณฺติ อุกฺโตภยา,
เต เว ปารคตา ^๕ โลเก	เย ปตฺตา อาสวกฺขยณฺติ. ปณฺจมํ.

๖. อุปชฌายสุตฺตํ

[๕๖] อถ โข อณฺณตโร ภิกฺขุ, เยน สโก อุปชฌายโย,
เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา สกํ อุปชฌายํ เอตทโวจ “เอตฺรหิ เม
ภนฺเต มรฺรูกฺขาโต เจว กาโย, ทิสสา จ เม น ปกฺขายณฺติ, ฐมฺมา จ
มํ นปฺปฏฺฐิภณฺติ, ถินมิตฺถมฺจ เม จิตฺตํ ปฺริยาทาย ติฏฺฐจฺติ, อนภีรโต จ
พฺรหฺมจิริยํ จรามี, อตฺถิ จ เม ฐมฺเมสุ วิจิกิจฺจนาติ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อาสีเท

^๓ ฉ.,เท. สุวาสฺสโท อิ. สุวาสฺสทฺโท

^๕ ฉ.,เท. ปารกตา

^๒ ฉ.,เท. สิตฺเตน จ.

^๔ ฉ.,เท.,อิ. อุกฺขมาติโต

อถ โข โส ภิกขุ ตํ สหุทธิวิหาริกํ ภิกขุํ อาทาย, เยน ภควา, เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส ภิกขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ “อํ ภาณเต ภิกขุ เอวมาห ‘เอตริหิ เม ภาณเต มธฺรกชาโต เจว กาโย, ทิสสา จ เม’ น ปกฺขายนฺติ, ธมฺมา จ มํ” นปฺปฏฺฐิภนฺติ, ถินมิทฺถนฺจ เม จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐจฺติ, อนภฺริโต จ พุรหฺมจฺริยํ จรามิ, อตฺถิ จ เม ธมฺเมสฺส วิจิกิจฺจนาติ.

“เอวณฺเหตํ ภิกขุ โหติ อินฺทฺริเยสฺส อคฺคตฺตทฺวารสฺส โภชเน อมตฺตตณฺณโน ชาครियํ อนนฺยุตฺตสฺส อวิปลสฺส กุสลานํ ธมฺมานํ ปุพฺพพฺรตฺตาปรรตฺตํ โพรธิปกฺขิกานํ” ธมฺมานํ ภาวนानุโยคํ อนนฺยุตฺตสฺส วิหฺรโต ยํ มธฺรกชาโต เจว กาโย โหติ, ทิสสา จสฺส น ปกฺขายนฺติ, ธมฺมา จ ตํ นปฺปฏฺฐิภนฺติ, ถินมิทฺถนฺจสฺส จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐจฺติ, อนภฺริโต จ พุรหฺมจฺริยํ จรติ, โหติ จสฺส ธมฺเมสฺส วิจิกิจฺจนา. ตสฺมาติห เต ภิกขุ เอวํ สิกฺขิตพฺพํ “อินฺทฺริเยสฺส คฺคตฺตทฺวารโร ภวิสฺสามิ โภชเน มตฺตตณฺณ ชาครियํ อนนฺยุตฺโต วิปลสฺสโก กุสลานํ ธมฺมานํ ปุพฺพพฺรตฺตาปรรตฺตํ โพรธิปกฺขิกานํ ธมฺมานํ ภาวนानุโยคํ อนนฺยุตฺโต วิหฺริสฺสามิตี. เอวํ หิ เต ภิกขุ สิกฺขิตพฺพนฺติ.

อถ โข โส ภิกขุ ภควตา อิมินา โอวาทเน โอวาทิตอ อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ. อถ โข โส ภิกขุ เอโก วูปกฺกฺวจิ อปฺปมตฺโต อาตapi ปหิตตฺโต วิหฺรโต นจิริสฺเสว ยสฺสสตฺถาย กุลปฺตฺตา สมฺมเทว อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ, ตทฺนตฺตรํ พุรหฺมจฺริยปรีโยसानํ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม

สยํ อภิญญา สจฺจิกิตฺวา อุปสมปชฺช วิหาสิ, “ขีณา ชาติ, วุสิตํ
 พุรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรี อิตฺถตฺตาทาติ อพฺภณฺณาสี. อณฺณตโร
 จ* ปน โส ภิกฺขุ อรหตํ อโหสิ.

อถ โข โส ภิกฺขุ อรหตฺตปฺปตฺโต, เยน สโก อุปชฌายเ,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา สกํ อุปชฌายํ เอตทโวจ “เอตฺรหิ เม
 ภนฺเต น เจว มรฺรูกฺขาโต กาโย, ทิสสา จ เม ปกฺขายนฺติ, ฐมา
 จ มํ ปฏฺฐิภนฺติ, ถีนมิตฺถญฺจ เม จิตฺตํ น ปรียาทาย ติฏฺฐจฺติ, อภีโรโต
 จ พุรหฺมจริยํ จรามี, นตฺถิ จ เม ฐมฺเมสุ วิจิกิจฺจาทิ. อถ โข โส
 ภิกฺขุ ตํ สทฺธิวิหาริกํ ภิกฺขุํ อาทาย, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภีวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ. เอกมฺนตํ
 นิสินฺโน โข โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ “อโย ภนฺเต ภิกฺขุ
 เอวมาห ‘เอตฺรหิ เม ภนฺเต น เจว มรฺรูกฺขาโต กาโย, ทิสสา จ
 เม ปกฺขายนฺติ, ฐมา จ มํ ปฏฺฐิภนฺติ, ถีนมิตฺถญฺจ เม จิตฺตํ น
 ปรียาทาย ติฏฺฐจฺติ, อภีโรโต จ พุรหฺมจริยํ จรามี, นตฺถิ จ เม
 ฐมฺเมสุ วิจิกิจฺจาทิ.

“เอวเมเหตํ ภิกฺขุ โหติ อินฺทฺริเยสุ กฺขตฺตทวารสฺส โภชเน
 มตฺตตณฺณโน ชาครียํ อนุยฺยตฺตสฺส วิปสฺสกสฺส กุสลานํ ฐมานํ
 ปุพฺพปรตฺตาปรตฺตํ โพธิปฏฺธิกานํ ฐมานํ ภาวนาญโยคํ อนุยฺยตฺตสฺส
 วิหโรโต ยํ น เจว มรฺรูกฺขาโต กาโย โหติ, ทิสสา
 จสฺส ปกฺขายนฺติ, ฐมา จ* ตํ ปฏฺฐิภนฺติ, ถีนมิตฺถญฺจสฺส จิตฺตํ
 น ปรียาทาย ติฏฺฐจฺติ, อภีโรโต จ พุรหฺมจริยํ จรติ, น จสฺส
 โหติ ฐมฺเมสุ วิจิกิจฺจ. ตสฺมาติห โว ภิกฺขเว เอวํ ลิกฺขิตพฺพํ

หมดอายุ 27/05/2566

* ฉ. จสฺสโท น ทิสฺสติ.

“อินฺทฺริเยสุ คฺคตฺตทวาราท ภาวิสฺสาม, โภชเน มตฺตตณฺณโน ชาครียํ
 อนุยฺยตฺตา วิปสฺสกา กุสลานํ ฌมฺมานํ ปุพฺพปรตฺตาปรตฺตํ
 โพธิปฏฺธิกาณํ ฌมฺมานํ ภาวนานุโยคํ อนุยฺยตฺตา วิหริสฺสามาติ. เอวํ
 หิ โว ภิกฺขเว ลิกฺขิตพฺพหนฺติ. จณฺจํ.

๗. อภินฺทปจฺจเวกฺขิตพฺพฐานสฺสทฺตํ

[๕๗] “ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว จานานิ อภินฺทํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพานิ
 อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหฺภูเจเน วา ปพฺพชิตฺเตน วา. กตฺมานิ
 ปณฺจ. ‘ชราธมฺโมมฺหิ, ชรํ อนตฺตีโตติ อภินฺทํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา วา
 ปุริเสน วา คหฺภูเจเน วา ปพฺพชิตฺเตน วา, ‘พฺยาธิธมฺโมมฺหิ, พฺยาธิ
 อนตฺตีโตติ อภินฺทํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหฺภูเจเน วา
 ปพฺพชิตฺเตน วา, ‘มรณธมฺโมมฺหิ, มรณํ อนตฺตีโตติ อภินฺทํ
 ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหฺภูเจเน วา ปพฺพชิตฺเตน วา,
 ‘สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโวติ อภินฺทํ
 ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหฺภูเจเน วา ปพฺพชิตฺเตน วา,
 ‘กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาทโก กมฺมโยนิ กมฺมพฺนรฺธ กมฺมปฏฺฐิสฺสโร, ยํ
 กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา, ตสฺส ทายาทโก ภาวิสฺสามิตี
 อภินฺทํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหฺภูเจเน วา
 ปพฺพชิตฺเตน วา.

กิญจ^๑ ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺฐิจจ ‘ชราธมฺโมมฺหิ, ชรํ อนตฺตีโตติ
 อภินฺทํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหฺภูเจเน วา
 ปพฺพชิตฺเตน วา, อตฺถิ ภิกฺขเว สตฺตทานํ โยพฺพเน โยพฺพนฺมโท,
 เยน มเทเน สตฺตทา^๒ กาเยเน ทฺวจฺจิริตํ จรณฺติ, วาจาเย ทฺวจฺจิริตํ

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ อ. กถญจ, เอมฺปริปิ.

^๒ ฉ.,เท.,อ. มตฺตา, เอมฺปริปิ.

จฺรณฺติ, มนฺสา ทฺวจฺจิตฺ จฺรณฺติ. ตสฺส ตณฺจํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต โย โยพฺพนฺ โยพฺพนมฺโท, โส สพฺพโส วา ปหฺียติ, ตณฺ วา ปน โหติ. อิทํ โข ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ‘ชฺราตฺมโมมฺหิ, ชฺรํ อนตฺตีโตติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปฺริเสน วา คหฺภูเจน วา ปพฺพชิตฺน วา.

ภิกฺข จ ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ‘พฺยาธิตฺมโมมฺหิ, พฺยาธิ อนตฺตีโตติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปฺริเสน วา คหฺภูเจน วา ปพฺพชิตฺน วา, อตฺถิ ภิกฺขเว สตฺตํ อโรคฺเย อโรคฺยมฺโท, เยน มเทน สตฺตา กาเยน ทฺวจฺจิตฺ จฺรณฺติ, วาจา ย ทฺวจฺจิตฺ จฺรณฺติ, มนฺสา ทฺวจฺจิตฺ จฺรณฺติ. ตสฺส ตณฺจํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต โย อโรคฺเย อโรคฺยมฺโท, โส สพฺพโส วา ปหฺียติ, ตณฺ วา ปน โหติ. อิทํ โข ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ‘พฺยาธิตฺมโมมฺหิ, พฺยาธิ อนตฺตีโตติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปฺริเสน วา คหฺภูเจน วา ปพฺพชิตฺน วา.

ภิกฺข จ ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ‘มรณฺตฺมโมมฺหิ, มรณฺ อนตฺตีโตติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปฺริเสน วา คหฺภูเจน วา ปพฺพชิตฺน วา, อตฺถิ ภิกฺขเว สตฺตํ ชฺวีเต ชฺวีตมฺโท, เยน มเทน สตฺตา กาเยน ทฺวจฺจิตฺ จฺรณฺติ, วาจา ย ทฺวจฺจิตฺ จฺรณฺติ, มนฺสา ทฺวจฺจิตฺ จฺรณฺติ. ตสฺส ตณฺจํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต โย ชฺวีเต ชฺวีตมฺโท, โส สพฺพโส วา ปหฺียติ, ตณฺ วา ปน โหติ. อิทํ โข ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ‘มรณฺตฺมโมมฺหิ, มรณฺ อนตฺตีโตติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปฺริเสน วา คหฺภูเจน วา ปพฺพชิตฺน วา.

กิตฺถจ ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ‘สพฺเพหิ เม ปิเยหิ
มฺนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโวติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา
วา ปุริเสน วา คหณฺณเจเน วา ปพฺพชิตฺเตเน วา, อตฺถิ ภิกฺขเว
สตฺตาทนํ ปิเยสุ จนฺทราโค^๑ เยน ราเคน สตฺตา^๒ กาเยเน ทฺวจจริตฺตํ
จรณฺติ, วาจาเย ทฺวจจริตฺตํ จรณฺติ, มนฺสา ทฺวจจริตฺตํ จรณฺติ. ตสฺส
ตณฺจาทนํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต โย ปิเยสุ [”] จนฺทราโค, โส
สพฺพโส วา ปหฺยติ, ตณฺ วา ปน โหติ อิทํ โข ภิกฺขเว อตฺถวสํ
ปฏฺิจจ ‘สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มฺนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโวติ
อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหณฺณเจเน วา
ปพฺพชิตฺเตเน วา.

กิตฺถจ ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ‘กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาทो
กมฺมโยนิ กมฺมพฺนฺธุ กมฺมปฏฺิสสรณฺ, ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา
ปาปกํ วา, ตสฺส ทายาทอ กริสฺสามีติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ
อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหณฺณเจเน วา ปพฺพชิตฺเตเน วา, อตฺถิ
ภิกฺขเว สตฺตาทนํ กายทฺวจจริตฺตํ วจฺจิตฺตํ มโนทฺวจจริตฺตํ. ตสฺส ตณฺจาทนํ
อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต สพฺพโส วา ทฺวจจริตฺตํ ปหฺยติ, ตณฺ วา ปน
โหติ. อิทํ โข ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ‘กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาทอ
กมฺมโยนิ กมฺมพฺนฺธุ กมฺมปฏฺิสสรณฺ. ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา
ปาปกํ วา, ตสฺส ทายาทอ กริสฺสามีติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ
อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหณฺณเจเน วา ปพฺพชิตฺเตเน วา.

ส^๓ โข โส ภิกฺขเว อริยสวโก อิติ ปฏฺิสณฺจิกฺขติ ‘น โข
อหณฺณเวโก^๔ ชราธมฺโม ชรํ อนตฺตีโต. อถ โข ยาวตา สตฺตาทนํ

^๑ ฉ.,เท. ปิเยสุ มฺนาเปสุ โย จนฺทราโค

^๒ ฉ.,เท. มฺนาเปสุ

^๓ ฉ.,เท.,อิ. อหณฺณเวโก, เอวมุปริปิ.

^๔ เท. รตฺตา

^๕ อ. สเจ โส

อาคตฺติ คตฺติ จุตฺติ อุปฺปตฺตติ, สพฺเพ สตฺตฺตา ชรณฺมมา ชรํ อนตฺตีตฺตติ,
ตสฺส ตณฺจฺานํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต มคฺโค สณฺชายตฺติ, โส ตํ มคฺคํ
อาเสวตฺติ ภาเวตฺติ พหุลฺลิกโรตฺติ. ตสฺส ตํ มคฺคํ อาเสวโต ภาวยโต
พหุลฺลิกโรโต สณฺโฆชนานิ สพฺพโส ปหฺยณฺตติ, อนุสยา พฺยณฺตติ
โหนตฺติ.

“น โข อหณฺเณเวโก พฺยาธิชฺชโม พฺยาริ อนตฺตีโต. อถ โข
ยาวตา สตฺตฺตานํ อาคตฺติ คตฺติ จุตฺติ อุปฺปตฺตติ, สพฺเพ สตฺตฺตา
พฺยาธิชฺชมา พฺยาริ อนตฺตีตฺตติ, ตสฺส ตณฺจฺานํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต
มคฺโค สณฺชายตฺติ, โส ตํ มคฺคํ อาเสวตฺติ ภาเวตฺติ พหุลฺลิกโรตฺติ. ตสฺส
ตํ มคฺคํ อาเสวโต ภาวยโต พหุลฺลิกโรโต สณฺโฆชนานิ สพฺพโส
ปหฺยณฺตติ, อนุสยา พฺยณฺตติ โหนตฺติ.

“น โข อหณฺเณเวโก มรณฺชโม มรณํ อนตฺตีโต. อถ โข
ยาวตา สตฺตฺตานํ อาคตฺติ คตฺติ จุตฺติ อุปฺปตฺตติ, สพฺเพ สตฺตฺตา มรณฺชมา
มรณํ อนตฺตีตฺตติ, ตสฺส ตณฺจฺานํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต มคฺโค
สณฺชายตฺติ, โส ตํ มคฺคํ อาเสวตฺติ ภาเวตฺติ พหุลฺลิกโรตฺติ. ตสฺส ตํ มคฺคํ
อาเสวโต ภาวยโต พหุลฺลิกโรโต สณฺโฆชนานิ สพฺพโส ปหฺยณฺตติ,
อนุสยา พฺยณฺตติ โหนตฺติ.

“น โข มยฺเหเวกฺสสฺส สพฺเพหิ ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว
วินาภาโว. อถ โข ยาวตา สตฺตฺตานํ อาคตฺติ คตฺติ จุตฺติ อุปฺปตฺตติ,
สพฺเพสํ สตฺตฺตานํ ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาวตฺติ,
ตสฺส ตณฺจฺานํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต มคฺโค สณฺชายตฺติ, โส ตํ
มคฺคํ อาเสวตฺติ ภาเวตฺติ พหุลฺลิกโรตฺติ. ตสฺส ตํ มคฺคํ อาเสวโต
ภาวยโต พหุลฺลิกโรโต สณฺโฆชนานิ สพฺพโส ปหฺยณฺตติ, อนุสยา
พฺยณฺตติ โหนตฺติ.

“น โข อหณฺเณวโก กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาทิ กมฺมโยนิ
 กมฺมพณฺธุ กมฺมปฏิสรณฺ. ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา,
 ตสฺส ทายาทิ ภวิสฺสามิ. อถ โข ยาวตา สดฺตาทนํ อากตฺติ คตฺติ จุตฺติ
 อุปฺปตฺติ, สพฺเพ สดฺตา กมฺมสฺสกา กมฺมทายาทา กมฺมโยนิ
 กมฺมพณฺธุ กมฺมปฏิสรณฺ. ยํ กมฺมํ กริสฺสนฺติ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา,
 ตสฺส ทายาทา ภวิสฺสนฺตฺติ, ตสฺส ตณฺจาทนํ อภินฺทํ ปจฺจเวกฺขโต
 มคฺโค สณฺชายตฺติ, โส ตํ มคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ พหุสฺสโรติ. ตสฺส
 ตํ มคฺคํ อาเสวโต ภาวยโต พหุสฺสโรโต สณฺโฆชนานิ สพฺพโส
 ปหฺมียนฺติ, อนฺนสฺยา พุยนฺติ โหนฺตฺติ.

“พุยาธิธฺมา ชราธฺมา

อโธ มรณธฺมโน

ยถา ธฺมา ตถา สนฺตา

ชฺคฺจฺจนฺติ ปุณฺณชฺชา.

อหณฺเจตํ ชฺคฺจฺเจยฺยํ

เอวํธฺมเมสฺส ปาณิสฺส

น เมตํ^๑ ปฏฺฐุปฺปสฺส

มม เอวํ วิหาริโน.

โสหํ เอวํ วิหรณฺโต

ณฺตฺวา ธฺมมํ นิรฺฐปฺริ

อาโรคฺเย โยพฺพนสฺมี^๒

ชีวิตสฺมิณฺจ โย มโต.^๓

สพฺเพ มเท อภิโภสฺมิ

เนกฺขมฺมํ ทณฺฑุ เขมโต

ตสฺส เม อหุ อุตฺตสาโห

นิพฺพานํ อภิปสฺสโต.

นาหํ ภพฺโพ เอตฺรหิ

กมฺมานิ ปฏฺฐิเสวิตฺตุ

อนิวดตฺติ ภวิสฺสามิ

พฺรหฺมเจรปฺรายนฺติ.^๔ สดฺตมํ.

^๑ อ. ตเมตํ ^๒ ฉ.,เท. อาโรคฺเย โยพฺพนสฺมี จ. อ. อาโรคฺเย จ โยพฺพนสฺมี

^๓ ฉ.,เท. เย มทา ^๔ ฉ.,อ. พฺรหฺมจฺริยปฺรายนฺติ

๘. ลิจฺฉวิกุमारกสฺสตุตฺ

[๕๘] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลียํ วิหริติ มหาวเน
 ภูฏาคารสาละยํ. อถ โข ภควา ปุพฺพพณฺหสมยํ นีวาเสตฺวา
 ปตฺตจิวรมาทาย เวสาลีํ ปิณฺฑทาย ปาวิสิ, เวสาลียํ ปิณฺฑทาย
 จริตฺวา ปจฺจมาตตํ ปิณฺฑทปาทปฏิกฺกนฺโต มหาวนํ อชฺโฌคาคเหตฺวา
 อณฺเฏตรสฺมี รุกฺขมฺมูลे ทิวา วิหารํ นิสิตฺติ.

เตน โข ปน สมเยน สมฺพุลา ลิจฺฉวิกุमारกา สขฺชานิ
 ฐนฺุ นิ อาทาย กุกฺกุรสงฺฆปริวุตา มหาวเน อนฺุจํกมมานา
 อนฺุวิจรมานา อทฺทสํสุ ภควนฺฺตํ อณฺเฏตรสฺมี รุกฺขมฺมูลे นิสินฺนํ
 ทิสฺวา สขฺชานิ ฐนฺุ นิ กิณฺขิปีตฺวา กุกฺกุรสงฺฆํ เอกมณฺฺตํ อฺยุโยเชตฺวา,
 เยน ภควา, เตนฺุปลสงฺกมึสฺสุ; อฺุปลสงฺกมิตฺวา ภควนฺฺตํ อภิวาทิตฺวา
 ตฺุณฺหิฏฺฐเต ตฺุณฺหิฏฺฐเต ปณฺชลิกา ภควนฺฺตํ ปยิริปาสนฺฺติ.

เตน โข ปน สมเยน มหานาโม ลิจฺฉวิ^๑ มหาวเน
 ชงฺฆวิหารี^๒ อนฺุจํกมมาโน อนฺุวิจรมาโน อทฺทส เต ลิจฺฉวิกุमारเก
 ตฺุณฺหิฏฺฐเต ตฺุณฺหิฏฺฐเต ปณฺชลิเก ภควนฺฺตํ ปยิริปาสนฺฺเต ทิสฺวา, เยน
 ภควา, เตนฺุปลสงฺกมิ; อฺุปลสงฺกมิตฺวา ภควนฺฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมณฺฺตํ
 นิสิตฺติ. เอกมณฺฺตํ นิสินฺโน โข มหานาโม ลิจฺฉวิ อุตฺถนํ อุตฺถาเนสิ
 “ภวิสฺสสนฺฺติ วชฺชึ, ภวิสฺสสนฺฺติ วชฺชิตฺติ; “กึ ปน ตวํ มหานาม เอวํ
 วเทสิ ‘ภวิสฺสสนฺฺติ วชฺชึ, ภวิสฺสสนฺฺติ วชฺชิตฺติ; “อึเม ภนฺฺเต ลิจฺฉวิกุमारกา
 จณฺฺทา ผรุสา อปฺปาฏฺฐา.” ยานิปี ตานิ กุเลสุ ปหิณฺณกานิ^๓ ปหิยฺนฺฺติ
 ‘อฺุจฺฉุตฺติ วา ‘พทฺธาติ วา ‘ปฺปฺวาติ วา ‘โมทกาติ วา ‘สงฺกฺกุลิกาติ^๔ วา,

^๑ สย. ลิจฺฉวิ

^๒ น. เท. อปฺปาฏฺฐา อ. อปชหา

^๓ อ. สกฺขลกาติ

^๒ ฉ. ชงฺฆาวิหารี

^๔ ฉ. เท. ปหิณฺณกานิ

ตานิ วิลุมฺปิตฺวา วิลุมฺปิตฺวา ขาทนฺติ, กุลิตฺถินํปิ กุลกุมารินํปิ
 ปจฺจาลิยํ ขิปนฺติ, เตทานิเม ตฺถุเหิฏฺฐตา ตฺถุเหิฏฺฐตา ปญฺชลิกา
 ภควนฺตํ ปยิริปาสนฺตํติ.

“ยสฺส กสฺสจิ มหานาม กุลปฺตฺตสฺส ปญฺจ ฐมา สํวิชฺชนฺติ,
 ยถิ วา ธมฺมโฆ ขตฺติยสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส” ยถิ วา ธมฺมจิกสฺส
 เปตฺตนิกสฺส ยถิ วา เสนาย เสนาปตฺติกสฺส ยถิ วา คามคามิกสฺส^๑
 ยถิ วา ปุคคามณิกสฺส เย วา ปน กุเลสุ ปจฺเจกาธิปจฺจํ กาเรนฺติ,
 วุทฺธมฺเวยว ปาฏิกงฺขา, โน ปริหานิ.

กตเม ปญฺจ. อิท มหานาม กุลปฺตฺโต อุฏฺฐานวิริยาธิคเตหิ
 โภเคหิ พาหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ฐมฺมิเกหิ ฐมฺมลทฺเตหิ
 มาตาปิตโร สกฺกโรติ ครุฑโรติ มาเนติ ปุชฺเชติ, ตเมนํ มาตาปิตโร
 สกฺกตา ครุฑตา มานิตา ปุชฺชิตา กลฺยาณေန มนฺสา อนุกมฺปนฺติ จิรํ
 ชีว, ทิฆมายํ ปาเลหิติ, มาตาปิตานุกมฺปิตสฺส มหานาม กุลปฺตฺตสฺส
 วุทฺธมฺเวยว ปาฏิกงฺขา, โน ปริหานิ.

ปุณ จปรํ มหานาม กุลปฺตฺโต อุฏฺฐานวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ
 พาหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ฐมฺมิเกหิ ฐมฺมลทฺเตหิ
 ปุตฺตทาทาสกมฺมกรโปริเส สกฺกโรติ ครุฑโรติ มาเนติ ปุชฺเชติ, ตเมนํ
 ปุตฺตทาทาสกมฺมกรโปริสา สกฺกตา ครุฑตา มานิตา ปุชฺชิตา
 กลฺยาณေန มนฺสา อนุกมฺปนฺติ จิรํ ชีว, ทิฆมายํ ปาเลหิติ,
 ปุตฺตทาทาสกมฺมกรโปริสานุกมฺปิตสฺส มหานาม กุลปฺตฺตสฺส วุทฺธมฺเวยว
 ปาฏิกงฺขา, โน ปริหานิ.

ปฺน จปรํ มหานาม กุลปฺตโต อฏฺฐจฺฉานวิริยาธคฺเตหิ โภเคหิ
 พหฺวาพลปฺริจิตฺเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ฐมฺมิเกหิ ฐมฺมลทฺเตหิ
 เขตฺตกมฺมนฺตสํมณฺตสพฺโโยหาเร^๑ สกฺกโรติ ครุฑโรติ มาเนติ ปฺปุเชติ,
 ตเมนํ เขตฺตกมฺมนฺตสํมณฺตสพฺโโยหารา^๑ สกฺกตา ครุฑตา มานิตา
 ปฺปุชิตา กลฺยาณน มนฺสา อณฺุกมฺปนฺติ 'จิริ ชีว, ทิฆมายฺยํ ปาเลหิติ,
 เขตฺตกมฺมนฺตสํมณฺตสพฺโโยหารานฺุกมฺปิตสฺส มหานาม กุลปฺตตสฺส
 วุฑฺฒิเยว ปาฏิกฺงฺขา, โน ปฺริหานิ.

ปฺน จปรํ มหานาม กุลปฺตโต อฏฺฐจฺฉานวิริยาธคฺเตหิ โภเคหิ
 พหฺวาพลปฺริจิตฺเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ฐมฺมิเกหิ ฐมฺมลทฺเตหิ ยา ตา^๒
 พลิปฺปฏิคฺคาหิกา เทวตา ตํ^๓ สกฺกโรติ ครุฑโรติ มาเนติ ปฺปุเชติ,
 ตเมนํ พลิปฺปฏิคฺคาหิกา เทวตา สกฺกตา ครุฑตา มานิตา ปฺปุชิตา
 กลฺยาณน มนฺสา อณฺุกมฺปนฺติ 'จิริ ชีว, ทิฆมายฺยํ ปาเลหิติ,
 เทวตานฺุกมฺปิตสฺส มหานาม กุลปฺตตสฺส วุฑฺฒิเยว ปาฏิกฺงฺขา,
 โน ปฺริหานิ.

ปฺน จปรํ มหานาม กุลปฺตโต อฏฺฐจฺฉานวิริยาธคฺเตหิ โภเคหิ
 พหฺวาพลปฺริจิตฺเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ฐมฺมิเกหิ ฐมฺมลทฺเตหิ
 สมณพฺุราหฺมณฺ . สกฺกโรติ ครุฑโรติ มาเนติ ปฺปุเชติ, ตเมนํ
 สมณพฺุราหฺมณา สกฺกตา ครุฑตา มานิตา ปฺปุชิตา กลฺยาณน มนฺสา
 อณฺุกมฺปนฺติ 'จิริ ชีว, ทิฆมายฺยํ ปาเลหิติ, สมณพฺุราหฺมณานฺุกมฺปิตสฺส
 มหานาม กุลปฺตตสฺส วุฑฺฒิเยว ปาฏิกฺงฺขา, โน ปฺริหานิ.

^๑ อ. เขตฺตกมฺมนฺตสํมณฺตสวฺโหาเร

^๒ ฉ., เท. ยาวตา

^๓ ฉ., เท. อยฺ ปาโร น ทิสฺสติ.

ยสส กสฺสจจิ มหานาม กุลปุตฺตสฺส อิมะ ปญจ ฐมา
 สัมวิชฺชนฺติ, ยถิ วา รณโย ชตฺตียสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส ยถิ วา
 รณฺณจิกสฺส เปตฺตนิกสฺส ยถิ วา เสนาย เสนาปตฺติกสฺส ยถิ วา
 คามคามิกสฺส ยถิ วา ปุคคามณิกสฺส เย วา ปน กุเลสุ
 ปจฺเจกาธิปจฺจํ กาเรนฺติ, วุฑฺฒิเยว ปาฏิกงฺขา, โน ปริหานีติ.

“มาตาปิตุกิจฺจกโร	ปุตฺตทารหิโต สทา
อนโตชนสฺส อตฺถาย	เย จสฺส อนุชีวินโน..
อุภินฺนญเภา [*] อตฺถาย	วทญฺญ โหติ สีลวา
ฌาตীনํ ปุพฺพเปตานํ	ทิฏฺฐเจ ฐมฺเม จ ชีวิทํ.
สมณานํ พุราหุมนานํ	เทวตานญจ ปณฺหิโต
วิตฺติสยฺชนโน โหติ	ฐมฺเมน ฆรมาวสํ.
โส กริตฺวาน กลฺยาณํ	ปุชฺไซ โหติ ปัสสิโย
อิธเว นํ ปัสสนฺติ,	เปจฺจ สกฺเค ปโมทตฺติ. อฏฺฐมํ.

๕. ปจฺมวุฑฺฒปพฺพชิตฺตตํ

[๕๙] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมณฺหาคโต ทูลลโก
 วุฑฺฒปพฺพชิตฺ. กตเมหิ ปญฺจหิ. ทูลลโก ภิกฺขเว วุฑฺฒปพฺพชิตฺ
 นิปุณฺ, ทูลลโก อากปฺปสมฺปนฺโน, ทูลลโก พหุสฺสุโต, ทูลลโก
 ฐมฺมกถิกโก, ทูลลโก วินยธโร. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ
 สมณฺหาคโต ทูลลโก วุฑฺฒปพฺพชิตฺติ. นวมํ.

๑๐. ทุติยวุฑฺฒปพฺพชิตสุตฺตํ

[๖๐] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมณฺหาคโต ทูลฺลโก
วุฑฺฒปพฺพชิตโต. กตเมหิ ปญฺจหิ. ทูลฺลโก ภิกฺขเว วุฑฺฒปพฺพชิตโต
สุวโจ ทูลฺลโก สุกฺคหิตคฺคาคหิ, ทูลฺลโก ปทกฺขิณคฺคาคหิ, ทูลฺลโก
ฐมฺมกถิกโก, ทูลฺลโก วินยธโร, อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ
สมณฺหาคโต ทูลฺลโก วุฑฺฒปพฺพชิตโตติ. ทสมํ.

นិวรรณกุโ ค ปจโม.

ตสฺสอุทฺทหานํ

“อวารณํ ราชิ องฺคานิ สมยํ [๑] มาตุปฺตติกา
อุปชฺฌมาญฺจานกุมารา”^๒ ลิจฺฉวี อปเร เทวติ.

• ๑. อ. จ

๒. ฉ., เท. อุปชฺฌมาญานา ลิจฉวี กุมารา อปเร เทวติ. อ. อุปชฺฌมาญานา กุมารา

(๓) ๒. สยุมวารคฺโค

๑. ปจฺมสยุมวารสุตฺตํ

[๖๑] “ปณฺณจิมะ ภิกฺขเว สยุมมา ภะวิตถา พหุลีกตถา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปริโยสํนา. กตมมา ปณฺจ. อสฺสุมสยุมมา^๑ มรณสยุมมา อาทินวสยุมมา อาหारे ปฏิกฺกุลสยุมมา สพฺพโลเก อนภิริตสยุมมา.” อิมมา โข ภิกฺขเว ปณฺจ สยุมมา ภะวิตถา พหุลีกตถา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปริโยสํนาติ. ปจฺม.

๒. ทุตฺติยสยุมวารสุตฺตํ

[๖๒] “ปณฺณจิมะ ภิกฺขเว สยุมมา ภะวิตถา พหุลีกตถา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปริโยสํนา. กตมมา ปณฺจ. อนิจฺจสยุมมา อนตฺตสยุมมา มรณสยุมมา อาหारे ปฏิกฺกุลสยุมมา สพฺพโลเก อนภิริตสยุมมา.” อิมมา โข ภิกฺขเว ปณฺจ สยุมมา ภะวิตถา พหุลีกตถา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปริโยสํนาติ.

๓. ปจฺมวทฺตมฺมสุตฺตํ

[๖๓] “ปณฺณจิมะ ภิกฺขเว วทฺตมฺมิหิ วทฺตมมาโน อริยสาวโก อริยาย วทฺตมฺมิยา วทฺตมฺมิตฺติ, สาราทายี จ โหติ วราทายี จ กายสฺส. กตมามิ ปณฺณจิมะ. สทฺธาย วทฺตมฺมิตฺติ, สีเลน วทฺตมฺมิตฺติ, สุตฺเตน วทฺตมฺมิตฺติ, จาเคน วทฺตมฺมิตฺติ, ปณฺณาย วทฺตมฺมิตฺติ. อิมามิ โข ภิกฺขเว ปณฺณจิมะ

^๑ สยุม. อนิจฺจสยุมมา อนตฺตสยุมมา.

^๒ สยุม. อภิริตสยุมมา

วทฺฐีหิ วทฺฐมาโน อริยสวโก อริยาย วทฺฐิยา วทฺฐติ, สาราทายี จ
โหติ วราทายี จ กายสุสชาติ.

“สทฺธาย สีเลน จ โย ปวทฺฐติ”

ปณฺณาย จาเคน สุเตน จูภยํ.

โส ตาทิโส สปุริโส วิจฺขณฺ

อาทียติ สารมิเชว อตฺตโนติ. ตติยํ.

๔. ทุตฺติยวทฺฐิตฺตํ

[๖๔] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว วทฺฐีหิ วทฺฐมานา อริยสวิกา
อริยาย วทฺฐิยา วทฺฐติ, สาราทายินี จ โหติ วราทายินี จ
กายสุส. กตมาหิ ปณฺจหิ. สทฺธาย วทฺฐติ, สีเลน วทฺฐติ, สุเตน
วทฺฐติ, จาเคน วทฺฐติ, ปณฺณาย วทฺฐติ. อิมาย โข ภิกฺขเว
ปณฺจหิ วทฺฐีหิ วทฺฐมานา อริยสวิกา อริยาย วทฺฐิยา วทฺฐติ,
สาราทายินี จ โหติ วราทายินี จ กายสุสชาติ.

“สทฺธาย สีเลน จ ยา ปวทฺฐติ

ปณฺณาย จาเคน สุเตน จูภยํ

สา ตาทิสี สีลวดี อูปาสิกา

อาทียติ สารมิเชว อตฺตโนติ. จตฺตถํ.

๕. สากจฺจนฺตํ

[๖๕] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต ภิกฺขุ อลฺสากจฺจนฺ
สพฺพหฺมจารีณ. กตเมหิ ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺตนา จ

สีลสมฺปนฺโน โหติ, สีลสมฺปทาภาย จ อาคตํ ปญฺหํ พุยาगतฺตา
 โหติ, อตฺตนา จ สมาริสมฺปนฺโน โหติ, สมาริสมฺปทาภาย จ
 อาคตํ ปญฺหํ พุยาगतฺตา โหติ, อตฺตนา จ ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ,
 ปญฺญาสมฺปทาภาย จ อาคตํ ปญฺหํ พุยาगतฺตา โหติ, อตฺตนา จ
 วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหติ, วิมุตฺติสมฺปทาภาย จ อาคตํ ปญฺหํ พุยาगतฺตา
 โหติ, อตฺตนา จ วิมุตฺติฅาณทสฺสนสมฺปนฺโน โหติ, วิมุตฺติฅาณ-
 ทสฺสนสมฺปทาภาย จ อาคตํ ปญฺหํ พุยาगतฺตา โหติ. อิมะหิ โข
 ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฅมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํสากจฺเฌ
 สพฺรหฺมจารินฺนติ. ปญฺม.

๖. สาชีวสุตฺตํ

[๖๖] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฅมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ
 อลํสาชีโว สพฺรหฺมจารินฺ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อตฺตนา จ สีลสมฺปนฺโน โหติ, สีลสมฺปทาภาย จ กตํ ปญฺหํ
 พุยาगतฺตา โหติ, อตฺตนา จ สมาริสมฺปนฺโน โหติ,
 สมาริสมฺปทาภาย จ กตํ ปญฺหํ พุยาगतฺตา โหติ, อตฺตนา จ
 ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ, ปญฺญาสมฺปทาภาย จ กตํ ปญฺหํ
 พุยาगतฺตา โหติ, อตฺตนา จ วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหติ,
 วิมุตฺติสมฺปทาภาย จ กตํ ปญฺหํ พุยาगतฺตา โหติ, อตฺตนา จ
 วิมุตฺติฅาณทสฺสนสมฺปนฺโน โหติ, วิมุตฺติฅาณทสฺสนสมฺปทาภาย จ
 กตํ ปญฺหํ พุยาगतฺตา โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฅมฺเมหิ
 สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํสาชีโว สพฺรหฺมจารินฺนติ. ฉนฺนจํ.

๗. ปจฺมอิทธิปาทสุตตัม

[๖๗] “โย หิ โกจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา ปญฺจ
 ฌมฺเม ภาวเตติ, ปญฺจ ฌมฺเม พหุลีกโรติ, ตสฺส ทฺวินฺนํ ผลานํ
 อญฺญตรํ ผลํ ปาฏิกงฺขํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม อญฺญา, สติ วา อูปาทิสเส
 อนาคามิตา. กตเม ปญฺจ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จนฺทสมฺมาธิปฺธานสงฺขาร-
 สมฺมุนาาคตํ อิทธิปาทํ ภาวเตติ. วิริยสมฺมาธิ จิตฺตสมฺมาธิ
 วิมฺบิสาสมฺมาธิปฺธานสงฺขารสมฺมุนาาคตํ อิทธิปาทํ ภาวเตติ อุสฺสโสปุหฺนญฺเวย
 ปญฺจมี. โย หิ โกจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา อิมเ ปญฺจ
 ฌมฺเม ภาวเตติ, อิมเ ปญฺจ ฌมฺเม พหุลีกโรติ, ตสฺส ทฺวินฺนํ ผลานํ
 อญฺญตรํ ผลํ ปาฏิกงฺขํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม อญฺญา, สติ วา อูปาทิสเส
 อนาคามิตาติ. สตฺตมํ.

๘. ทุติยอิทธิปาทสุตตัม

[๖๘] “ปฺปพฺเพวาทํ ภิกฺขเว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺโธ โพธิสฺสโต
 สฺมาโน ปญฺจ ฌมฺเม ภาวเตสี, ปญฺจ ฌมฺเม พหุลิมกาสี. กตเม
 ปญฺจ. จนฺทสมฺมาธิปฺธานสงฺขารสมฺมุนาาคตํ อิทธิปาทํ ภาวเตสี, วิริยสมฺมา
 จิตฺตสมฺมาธิ วิมฺบิสาสมฺมาธิปฺธานสงฺขารสมฺมุนาาคตํ อิทธิปาทํ ภาวเตสี
 อุสฺสโสปุหฺนญฺเวย ปญฺจมี. โส โข อหํ ภิกฺขเว อิมสํ
 อุสฺสโสปุหฺนญฺจมานํ ฌมฺมานํ ภาวิตตฺตา พหุลีกตตฺตา ยสฺส
 ยสฺสาภิญฺเวยาสจฺฉิกรณียสฺส ฌมฺมสฺส จิตฺตํ อภินินฺนาเมสี
 อภิญฺเวยาสจฺฉิกิริยาย, ตตฺตร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณี สติ
 สติ อายตเน.

โส สเจ อากงฺขี 'อเนกวิหิตํ อิทฺธิวํ ปจฺจนฺทเวยฺยํ
 ๕เปฯ ยาว พุรหมฺโลกาปิ กาเยน^๑ วสํ วตฺเตยฺยนฺติ, ตตฺร
 ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺणे สติ สติ อายตเน.

โส สเจ อากงฺขี ๕เปฯ 'อาสวานํ ขยา อนาสวํ
 เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺจิกิตฺวา
 อุปสมปชฺช วิหเรยฺยนฺติ, ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺणे สติ
 สติ อายตเนติ. อญฺจม.

๘. นิพพิทาสูตรํ

[๖๙] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว ธมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา
 เอกนฺตนิพพิทาย วิราคาย นิโรธาย อุปสมาย อภิญฺยาย
 สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม ปณฺจ. อิทฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อสุภานุปสฺสี กาเย วิหริติ, อาหาเร ปฏิกฺกูลสณฺณี,
 สพฺพโลเก อนภิริตฺตสณฺณี,^๒ สพฺพสงฺขาเรสุ อนิจฺจานุปสฺสี,
 มรณสณฺญา โข ปนสฺส อชฺฌตฺตํ สุปฺปฺจิตา^๓ โหติ. อิเม โข
 ภิกฺขเว ปณฺจ ธมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา เอกนฺตนิพพิทาย
 วิราคาย นิโรธาย อุปสมาย อภิญฺยาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย
 สํวตฺตนฺตฺติ. นวม.

๑๐. อาสวกฺขยสูตรํ

[๗๐] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว ธมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา อาสวานํ
 ขยาย สํวตฺตนฺติ. กตเม ปณฺจ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสุภานุปสฺสี

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566

^๑ อ. กาเยน จ สํวตฺเตยฺยนฺติ

^๒ สฺยา. อนภิริตฺตสณฺณี

^๓ อ. สุปฺปฺจิตา, เอวมฺปริปิ.

กาเย วิหฺรติ, อาหาเร ปฏิกฺกฺลสณฺณิ, สพฺพโลเก อนภิริตฺติสณฺณิ,
สพฺพสงฺขาราเรสุ อนิจฺจํ นุปสฺสึ, มรณสณฺณยา โข ปนสฺส อชฺฌตฺตํ
สฺสูปฏฺฐิตา โหติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ ฌมฺมา ภาวิตา พหุลิกตา
อาสวานํ ขยาย สํวตฺตนตฺติติ. ทสมํ.

ทฺติโย สณฺณาวคฺโค.

ตสฺสุทฺทหานํ

“เทว จ สณฺณยา เทว วทฺธึ จ สากจฺเณน จ สาชีวํ
อิทฺธิปาทา จ เทว วุตฺตา นิพฺพิทา จาสวกฺขยาติ.

(๘) ๓. โยธาชีวกุโค

๑. ปฐมเจโตวิมุตติผลสูตร^๑

[๗๑] “ปณฺธิเม ภิกฺขเว ฌมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา เจโตวิมุตติผลา จ โหนฺติ เจโตวิมุตติผลานิสังสา จ, ปณฺธาวิมุตติผลา จ โหนฺติ ปณฺธาวิมุตติผลานิสังสา จ. กตเม ปณฺจ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสุภานุปลสฺสี กาเย วิหฺรติ, อาหาเร ปฏิกฺกุลสณฺณิ, สพฺพโลเก อนภิริตฺติสณฺณิ, สพฺพสงฺขาเรสุ อนิจฺจานุปลสฺสี, มรณสณฺณยา ไช ปนสฺส อชฺฌตฺตํ สฺฐปณฺธิจิตฺตา โหติ. อิมे ไช ภิกฺขเว ปณฺจ ฌมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา เจโตวิมุตติผลา จ โหนฺติ เจโตวิมุตติผลานิสังสา จ, ปณฺธาวิมุตติผลา จ โหนฺติ ปณฺธาวิมุตติผลานิสังสา จ. ยโต ไช ภิกฺขเว ภิกฺขุ เจโตวิมุตฺโต จ โหติ ปณฺธาวิมุตฺโต จ, [๗] อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ‘อุกฺขิตฺตปฺลิโฆ อิติปิ ‘สงฺกิณฺณปริกฺโข อิติปิ ‘อพฺพพฺพฺเหสิโก อิติปิ ‘นิรคฺคโป อิติปิ ‘อริโย ปนฺนทฺชชฺช ปนฺนภาโร วิสํยุตฺโต อิติปิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกฺขิตฺตปฺลิโฆ โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อวิชฺชา ปหีนา โหติ อุจฺฉินฺหนมฺมลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํ คตา आयตฺตี อนฺอุปฺปาทฌมฺมา. เอวํ ไช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกฺขิตฺตปฺลิโฆ โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สงฺกิณฺณปริกฺโข โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน โปโนพฺภวโก ชาติสฺสารो ปหีนो โหติ อุจฺฉินฺหนมฺมโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวํ คโต आयตฺตี อนฺอุปฺปาทฌมฺโม. เอวํ ไช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สงฺกิณฺณปริกฺโข โหติ.

^๑ ฉ., เท. โหติ

๓. ปจฺมธมฺมวิหารีสุตฺตํ

[๗๓] อถ โข อณฺณตโร ภิกฺขุ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิทฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ. เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ “ธมฺมวิหารี ธมฺมวิหารีติ ภนฺเต วุจฺจติ, กิตฺตาวตฺตา นฺโขอ ภนฺเต ภิกฺขุ ธมฺมวิหารี โหตีติ.

“อิธ ภิกฺขุ [*] ธมฺมํ ปรียาปฺปณาติ สุตฺตํ เคยฺยํ เวยฺยากรณํ คาลํ อุทานํ อิตฺติวตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุตธมฺมํ เวทลฺลํ, โส ตาย ธมฺมปรียตฺติยา ทิวสํ อตินาเมติ ริณฺจติ ปฏิสลฺลานํ นานฺยุณฺขติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถํ, อยํ วุจฺจติ ภิกฺขุ ปรียตฺติพฺหุโล โน ธมฺมวิหารี.

ปฺน จปริ [*] ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถापรียตฺตํ ธมฺมํ วิตฺถาเรน ปเรสํ เทเสติ, โส ตาย ธมฺมปณฺณตฺติยา ทิวสํ อตินาเมติ ริณฺจติ ปฏิสลฺลานํ นานฺยุณฺขติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถํ. อยํ วุจฺจติ [*] ภิกฺขุ ปณฺณตฺติพฺหุโล โน ธมฺมวิหารี.

ปฺน จปริ [*] ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถापรียตฺตํ ธมฺมํ วิตฺถาเรน สขฺฌายํ กโรติ, โส เตนฺ สขฺฌาเยน ทิวสํ อตินาเมติ ริณฺจติ ปฏิสลฺลานํ นานฺยุณฺขติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถํ. อยํ วุจฺจติ [*] ภิกฺขุ สขฺฌายพฺหุโล โน ธมฺมวิหารี.

ปฺน จปริ [*] ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถापรียตฺตํ ธมฺมํ เจตสา อนฺนวิตกฺเกติ อนฺนวิจาเรติ มนฺसानุเปกฺขติ, โส เตหิ ธมฺมวิตกฺเกหิ ทิวสํ อตินาเมติ ริณฺจติ ปฏิสลฺลานํ นานฺยุณฺขติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถํ. อยํ วุจฺจติ [*] ภิกฺขุ วิตกฺกพฺหุโล โน ธมฺมวิหารี.

อิธ [°] ภิกขุ ฌมมํ ปริยาปุณาติ สุตตํ เคยยํ เวยยากรณํ
 คากํ อุทานํ อิติวุตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุตฌมมํ เวทลลํ, โส ตาย
 ฌมมปริยตฺติยา น ทิวสํ อตินาเมติ น^๒ ริณฺจติ ปฏิสลฺลาณํ
 อนฺุญฺชติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถํ. เอวํ โข [°] ภิกขุ ฌมมวิหารี โหติ.

อิติ โข [°] ภิกขุ เทสิโต มยา ปริยตฺติพฺหุโล, เทสิโต
 ปณฺณตฺติพฺหุโล, เทสิโต สชฺฌายพฺหุโล, เทสิโต วิตกฺกพฺหุโล, เทสิโต
 ฌมมวิหารี. ยํ^๓ ภิกขุ สตุถาธา กรณียํ สาวกานํ หิตะสินา
 อนฺุภมฺปเกน อนฺุภมฺปํ อุปาทาย กตํ โว ตํ มยา, เอตานิ ภิกขุ
 รุกฺขมฺูลานิ, เอตานิ สฺุณฺณาคารานิ, ฌายถ ภิกขุ มา ปมาทตฺถ มา
 ปจฺฉา วิปฺปฏิสาริโน อหฺวตฺถ, อयํ โว อมฺหากํ อนฺุสาสนีติ. ตติยํ.

๔. ทุติยฌมมวิหารีสูตรํ

[๗๔] อถ โข อณฺุตโร ภิกขุ, เยน ภควา, เตนฺุปลสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺฺตํ
 นิสินฺโน โข โส ภิกขุ ภควนฺฺตํ เอตทวโจ “ฌมมวิหารี ฌมมวิหารีติ
 ภนฺเต วุจฺจติ, กิตฺตาวตฺตา นฺุ โข ภนฺเต ฌมมวิหารี โหตีติ.

“อิธ ภิกขุ ฌมมํ ปริยาปุณาติ สุตตํ เคยยํ เวยยากรณํ
 คากํ อุทานํ อิติวุตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุตฌมมํ เวทลลํ, อุตฺตริณฺจสฺส
 ปณฺณาย อตฺถํ นปฺปชานาติ. อยํ วุจฺจติ ภิกขุ ปริยตฺติพฺหุโล
 โน ฌมมวิหารี.

ปฺน จปรี ภิกขุ ยถาสฺตํ ยถาปริยตํ ฌมมํ วิตถาเรน
 ปเรสํ เทเสติ, อุตฺตริณฺจสฺส ปณฺณาย อตฺถํ ปชานาติ. อยํ วุจฺจติ
 ภิกขุ ปณฺณตฺติพฺหุโล โน ฌมมวิหารี.

ปุน จปริ ภิกขุ ยถาสุตัม ยถาปริยตตัม ฐมมัม วิตถาเรน
สขฉายัม กโรติ, อุตฺตริณฺจสฺส ปณฺณาย อตฺถํ นปฺปชานาติ. อयฺม
วฺจฺจติ ภิกขุ สขฉายพฺหุโล โน ฐมฺมวิหารี.

ปุน จปริ ภิกขุ ยถาสุตัม ยถาปริยตตัม ฐมมัม เจตสา
อนฺหวิตกฺกเกนฺโต อนฺหวิจาเรนฺโต มนฺसानุเปกขติ, อุตฺตริณฺจสฺส ปณฺณาย
อตฺถํ นปฺปชานาติ. อยฺม วฺจฺจติ ภิกขุ วิตกฺกพฺหุโล โน ฐมฺมวิหารี.

อิธ ภิกขุ ฐมมัม ปริยาปฺภนาติ สุตตัม เคยยํ เวยฺยากรณํ คากํ
อุทธานํ อิตฺติวฺจฺจติ ชาทกํ อพฺภุตฐมมัม เวทลลํ, อุตฺตริณฺจสฺส ปณฺณาย
อตฺถํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกขุ ฐมฺมวิหารี โหติ.

อิตฺติ โข ภิกขุ เทสิโต มยา ปริยตฺติพฺหุโล, เทสิโต
ปณฺณตฺติพฺหุโล, เทสิโต สขฉายพฺหุโล, เทสิโต วิตกฺกพฺหุโล,
เทสิโต ฐมฺมวิหารี. ยํ โข ภิกขุ สตุถารธา กรณียํ สาวกานํ
หิตะสิทา อนฺุกมฺปเกน อนฺุกมฺปํ อุปาทาย, กตํ โว ตํ มยา.
เอตานิ ภิกขุ รุกฺขมฺูลานิ. เอตานิ สฺสนฺณาคารานิ. ฉายถ ภิกขุ,
มา ปมาทตฺถ, มา ปจฉา วิปฺปฏฺฐิสารีโน อหฺวตฺถ. อยฺม โว
อมฺหากํ อนฺุสาสนีติ. จตฺตตฺถ.

๕. ปจมโยธาชีวสุตตัม

[๗๕] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว โยธาชีวา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสฺสมี. กตเม ปณฺจ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ โยธาชีโว รชคฺคณฺณเว
ทิสฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตฺริตฺถ.
เอวรฺูปปิ ภิกฺขเว อิธเอกจฺโจ โยธาชีโว โหติ. อยฺม ภิกฺขเว ปจโม
โยธาชีโว สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺสมี.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว อิเธกฺโข โยธาซีโว สหติ ราชคฺคํ, อปิจ
 ไช ราชคฺคณฺเณว ทิสฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺณมฺภาติ น สกฺโกติ
 สงฺคามํ โอตริตฺตํ, เอวฺรุโปปิ ภิกฺขเว อิเธกฺโข โยธาซีโว โหติ. อยํ
 ภิกฺขเว ทฺติโย โยธาซีโว สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว อิเธกฺโข โยธาซีโว สหติ ราชคฺคํ, สหติ
 ราชคฺคํ, อปิจ ไช อุตฺตสารถฺตณฺเณว^๑ สุตฺวา สํสีทติ วิสีทติ
 น สนฺณมฺภาติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตฺตํ, เอวฺรุโปปิ ภิกฺขเว
 อิเธกฺโข โยธาซีโว โหติ. อยํ ภิกฺขเว ตฺติโย โยธาซีโว สนฺโต
 สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว อิเธกฺโข โยธาซีโว สหติ ราชคฺคํ, สหติ
 ราชคฺคํ, สหติ อุตฺตสารถฺตณฺ, อปิจ ไช สมฺปหารเ หนฺนยติ พฺยาปชฺชติ,
 เอวฺรุโปปิ ภิกฺขเว อิเธกฺโข โยธาซีโว โหติ. อยํ ภิกฺขเว จตฺตฺโถ
 โยธาซีโว สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว อิเธกฺโข โยธาซีโว สหติ ราชคฺคํ, สหติ
 ราชคฺคํ, สหติ อุตฺตสารถฺตณฺ, สหติ สมฺปหารํ, โส ตํ สงฺคามํ
 อภิวินฺนิตฺวา วิชิตฺสงฺคาโม ตเมว สงฺคามสึสํ อชฺฌาวสติ, เอวฺรุโปปิ
 ภิกฺขเว อิเธกฺโข โยธาซีโว โหติ. อยํ ภิกฺขเว ปณฺจโม โยธาซีโว
 สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี. อิมเ ไช ภิกฺขเว ปณฺจ โยธาซีวา
 สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี.

เอวเมว ไช ภิกฺขเว ปณฺจิมเ โยธาซีวูปมา ปุคฺคลา
 สนฺโต สํวิชฺชมานา ภิกฺขุสุ. กตเม ปณฺจ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ราชคฺคณฺเณว ทิสฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺณมฺภาติ น สกฺโกติ
 พุรฺหมจฺริยํ สนฺตานิเตตฺตํ.^๒ สิกฺขาทุพฺพลฺลํ อาวิกตฺวา สิกฺขํ
 ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ. กิมสุส ราชคฺคสฺมี. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ อ. อุตฺตสารถฺตณฺ. เยว.

^๒ ฉ., เท. สนฺตานิเตตฺตํ, เอวฺมฺปริปิ.

สุณฺนาติ 'อมฺกสฺมี นาม คามะ วา นิคเม วา อิตฺถี วา กุมารี วา
อภีรฺฐปา ทสฺสเนีย ปาสาทิกา ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย
สมนฺนาคตาติ, โส ตํ สุตฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภาติ น
สกุโกติ พุรหฺมจริยํ สนฺตาเนตฺถํ, ลิกฺขาทุพฺพลยํ อาวิกตฺวา ลิกฺขํ
ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ, อิทมสฺส ราชคฺคสฺมี.

เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว โยธาชีโว ราชคฺคณฺเฒว ทิสฺวา
สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภาติ น สกุโกติ สงฺคามํ โอตฺริตฺถํ.
ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ, เอวฺรฺอุปปี ภิกฺขเว
อิธกฺจโจ ปุคฺคโล โหติ. อयํ ภิกฺขเว ปจฺโม โยธาชีวูปโม ปุคฺคโล
สนฺโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสฺส.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สหติ ราชคฺคํ, อปีจ โข
ราชคฺคณฺเฒว ทิสฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภาติ น สกุโกติ
พุรหฺมจริยํ สนฺตาเนตฺถํ, ลิกฺขาทุพฺพลยํ อาวิกตฺวา ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
หีนายาวตฺตติ กิมสฺส ราชคฺคสฺมี, อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ นหฺเว โข
สุณฺนาติ 'อมฺกสฺมี นาม คามะ วา นิคเม วา อิตฺถี วา กุมารี วา
อภีรฺฐปา ทสฺสเนีย ปาสาทิกา ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย
สมนฺนาคตาติ, อปีจ โข สามํ ปสฺสติ อิตฺถี วา กุมารี วา อภีรฺฐ
ทสฺสเนยํ ปาสาทิกํ ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคตํ. โส ตํ
ทิสฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภาติ น สกุโกติ พุรหฺมจริยํ
สนฺตาเนตฺถํ, ลิกฺขาทุพฺพลยํ อาวิกตฺวา ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ,
อิทมสฺส ราชคฺคสฺมี.

เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว โยธาชีโว สหติ ราชคฺคํ, อปีจ โข
ราชคฺคณฺเฒว ทิสฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภาติ น สกุโกติ
สงฺคามํ โอตฺริตฺถํ. ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ, เอวฺรฺอุปปี

ภิกขเว อิธกจโจ ปุคฺคโล โหติ. อयं ภิกขเว ทุติโย โยธาชีวโปโม
 ปุคฺคโล สนฺโต สัมวิชฺชมาโน ภิกขุสุ.

ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ สหติ ราชคฺ, สหติ ราชคฺ, อปิ
 ไช อุตฺตารณณเณว สุตฺวา สัมมิตติ วิสิตติ น สนฺตมฺภาติ น สกฺโกติ
 พรหมจริยํ สนฺตาทเนตฺ, สิกฺขาทุพฺพลยํ อาวิกตฺวา สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
 หีนายาวตฺตติ. กิมสฺส อุตฺตารณาย, อิธ ภิกขเว ภิกขุ อรณฺณคตํ วา
 รุกฺขมฺมูลคตํ วา สญฺญาคารคตํ วา มาตุคฺคาโม อุปสงฺกमितฺวา โหสฺติ^๑
 อุลลปฺติ อชฺชชฺคฺคตํ^๒ อุปฺพนฺเตติ,^๓ โส มาตุคฺคาเมน โหสฺสิยมาโน
 อุลลปฺยมาโน อชฺชชฺคฺคิยมาโน อุปฺพนฺตฺธิยมาโน สัมมิตติ วิสิตติ น
 สนฺตมฺภาติ น สกฺโกติ พรหมจริยํ สนฺตาทเนตฺ, สิกฺขาทุพฺพลยํ
 อาวิกตฺวา สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ. อิทมสฺส อุตฺตารณาย.

เสยฺยถาปิ โส ภิกขเว โยธาชีโว สหติ ราชคฺ, สหติ
 ราชคฺ, อปิ ไช อุตฺตารณณเณว สุตฺวา สัมมิตติ วิสิตติ น
 สนฺตมฺภาติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตฺริตฺ. ตถูปมาหิ ภิกขเว อิมํ
 ปุคฺคลํ วทามิ, เอวฺธูปิ ภิกขเว อิธกจโจ ปุคฺคโล โหติ, อयं
 ภิกขเว ตติโย โยธาชีวโปโม ปุคฺคโล สนฺโต สัมวิชฺชมาโน ภิกขุสุ.

ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ สหติ ราชคฺ, สหติ ราชคฺ, สหติ
 อุตฺตารณ, อปิ ไช สมฺปหารเ หนฺนติ พฺยาปชฺชติ. กิมสฺส
 สมฺปหารสฺมี. อิธ ภิกขเว ภิกขุ อรณฺณคตํ วา รุกฺขมฺมูลคตํ วา
 สญฺญาคารคตํ วา มาตุคฺคาโม อุปสงฺกमितฺวา อภินิสฺสิตติ อภินิปชฺชติ
 อชฺโฆตฺถติ. โส มาตุคฺคาเมน อภินิสฺสิตฺธิยมาโน อภินิปชฺชิตฺธิยมาโน
 อชฺโฆตฺถิตฺธิยมาโน สิกฺขํ อปฺปจฺจกฺขาย ทุพฺพลยํ อนาวิกตฺวา เมถุนํ
 รมํ ปฏฺิเสวติ. อิทมสฺส สมฺปหารสฺมี.

^๑ ฉ., เท. อุสฺสติ อ. อุสฺสติ

^๒ อ. อชฺชชฺคฺค

^๓ ฉ., อ. อุปฺพนฺเตติ

เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว โยธาชีโว สหติ รัชคํ, สหติ
 รัชคํ, สหติ อุตฺตสารณํ, อปิจ โข สมฺปหาระ หนฺนติ พยาปชฺชติ.
 ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ, เอวรูปิ ภิกฺขเว อิทฺทจฺโจ
 ปุคฺคโล โหติ. อयํ ภิกฺขเว จตฺตโต โยธาชีวูปโม ปุคฺคโล สนฺโต
 สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสุ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สหติ รัชคํ, สหติ รัชคํ,
 สหติ อุตฺตสารณํ, สหติ สมฺปหารํ. โส ตํ สงฺคามํ อภิวิชิโนติว
 วิชิตสงฺคาโม ตเมว สงฺคามสึสํ อชฺฌาวสติ. กิมสฺส สงฺคามวิชยสฺมี.
 อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อรณฺณคตํ วา รุกฺขมฺูลคตํ วา สฺถวนาคารคตํ วา
 มาตุคฺคาโม อุปสงฺกมิตฺวา อภินิสฺสํติ อภินิพชฺชติ อชฺฌเอตฺถรติ, โส
 มาตุคฺคาเมน อภินิสฺสํทียมาโน อภินิพชฺชียมาโน อชฺฌเอตฺถรียมาโน
 วินิเวเจตฺวา วินิโมเจตฺวา เยนกามํ ปกฺกมติ. โส วิวิตตํ เสนาสนํ
 ภาชติ อรณฺณํ รุกฺขมฺูลํ ปพฺพตํ กนฺทํ คิริคฺฤหํ สฺสํ นวนปตฺถํ
 อพฺพโมกาสํ ปลาลปฺพชฺช.

โส อรณฺณคโต วา รุกฺขมฺูลคโต วา สฺถวนาคารคโต วา
 นิสฺสํติ ปลลํกํ อาภุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ ปณฺธิชฺชาย ปริมุขํ สตี
 อุปฺปฏฺฐเปตฺวา, โส อภิชฺฌํ โลเก ปหาย วิคตอภิชฺฌเณน เจตฺสา
 วิหริติ, อภิชฺฌาย จิตฺตํ ปริโสเชติ. พยาปาทปโทสํ ปหาย
 อพฺยาปนฺนจิตฺโต วิหริติ, สพฺพปาณญฺตหิตานุกมฺปิ พยาปาทปโทสา
 จิตฺตํ ปริโสเชติ. ถีนมิทฺธํ ปหาย วิคตถีนมิทฺธํ วิหริติ อาโลกสณฺณํ
 สโต สมฺปชาโน ถีนมิทฺธา จิตฺตํ ปริโสเชติ. อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจํ ปหาย
 อนฺนทฺธโต วิหริติ. อชฺฌตฺตํ รูปสนฺตจิตฺโต อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจา จิตฺตํ
 ปริโสเชติ. วิจิกิจฺจํ ปหาย ตินฺนวิจิกิจฺจํ วิหริติ, อกถํกถิ กุสเลสุ
 ฌมฺเมสุ วิจิกิจฺจาย จิตฺตํ ปริโสเชติ. โส อิมํ ปณฺจ นีวรเณน ปหาย

เจตโส อุปกุกิลเส ปณฺณาย ทุพฺพลีกรณ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯเปฯ
จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ.

โส เอวํ สสมาหิตะ จิตฺเต ปรีสุทฺธะ ปรีโยทาเต อนนฺตเณ
วิคตฺวูปกุกิลเส มุทฺฎฺฐเต กมฺมณิเย จิตเต อาเนญฺชปฺปตฺเต อาสวานํ
ขยณฺณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ. โส ‘อิทํ ทฺวขฺหนฺติ ยถาภูตํ
ปชานาติ, ‘อโย ทฺวขฺสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อโย ทฺวขฺนิโรธติ
ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อโย ทฺวขฺนิโรธคามินี ปฏฺวีปทาติ ยถาภูตํ
ปชานาติ, ‘อิเม อาสวาติ ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อโย อาสวสมุทโยติ
ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อโย อาสวนิโรธติ ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อโย
อาสวนิโรธคามินี ปฏฺวีปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. ตสฺส เอวํ ชานโต
เอวํ ปสฺสโต กามาสวาปิ จิตฺตํ วิมฺจุจติ, ภวาสวาปิ จิตฺตํ วิมฺจุจติ,
อวิชฺชาสวาปิ จิตฺตํ วิมฺจุจติ, วิมฺุตตสฺมี วิมฺุตตมิตฺติ ฌานํ โหติ, “ขีณา
ชาติ, วุสิตํ พุรฺหมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตยาติ ปชานาติ.
อิทมฺสุส สงฺคามวิชฺยสฺมี.

เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว โยธาชีโว สหติ ราชคฺคํ, สหติ
ราชคฺคํ, สหติ อุสฺสารณํ, สหติ สมฺปหารํ. โส ตํ สงฺคามํ
อภิวิชิโนตฺวา วิชิตสงฺคาโม ตเมว สงฺคามสึสํ อชฺฌาวสติ; ตถูปมาหํ
ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ, เอวฺธูปิ ภิกฺขเว อิธกฺโข ปุคฺคโล
โหติ. อโย ภิกฺขเว ปณฺจโม โยธาชีวูปโม ปุคฺคโล สนฺโต สํวิชฺชมาโน
ภิกฺขุสุ. อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ โยธาชีวูปมา ปุคฺคลา สนฺโต
สํวิชฺชมานา ภิกฺขุสูติ. ปณฺจมํ.

๖. ทุติยโยธาชีวสุตํ

[๗๖] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว โยธาชีวา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสฺมี. กตเม ปณฺจ. อิธ ภิกฺขเว เอกกฺโข โยธาชีโว อสิจฺจมํ

คเหตฺวา ฐนฺกฺลาปํ สนนฺยฺหิตฺวา วิญฺญพฺหํ สงฺคามํ โอตฺตติ, โส ตสฺมึ สงฺคาเม อุตฺตสฺสฺหติ วายมฺติ, ตเมนํ อุตฺตสฺสฺหนฺตํ วายมฺนฺตํ ปเร หนฺนฺตติ ปริยาปาเทนฺติ. เอวฺรฺอุปฺปิ ภิกฺขเว อิธฺเกจฺโจ โยธาชีโว โหติ. อयํ ภิกฺขเว ปจฺโม โยธาชีโว สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมึ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อิธฺเกจฺโจ โยธาชีโว อสิจฺมมํ คเหตฺวา ฐนฺกฺลาปํ สนนฺยฺหิตฺวา วิญฺญพฺหํ สงฺคามํ โอตฺตติ, โส ตสฺมึ สงฺคาเม อุตฺตสฺสฺหติ วายมฺติ, ตเมนํ อุตฺตสฺสฺหนฺตํ วายมฺนฺตํ ปเร อฺปฺลิกฺขนฺตติ, ตเมนํ อปฺเนนฺตติ, อปฺเนตฺวา ฌาตกาณํ เนนฺติ. โส ฌาตเกหิ นียามาโน อปฺปตฺวา ฌาตเก อนฺตรามคฺเค กาลํ กโรติ, เอวฺรฺอุปฺปิ ภิกฺขเว อิธฺเกจฺโจ โยธาชีโว โหติ. อยํ ภิกฺขเว ทุตติโย โยธาชีโว สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมึ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อิธฺเกจฺโจ โยธาชีโว อสิจฺมมํ คเหตฺวา ฐนฺกฺลาปํ สนนฺยฺหิตฺวา วิญฺญพฺหํ สงฺคามํ โอตฺตติ, โส ตสฺมึ สงฺคาเม อุตฺตสฺสฺหติ วายมฺติ, ตเมนํ อุตฺตสฺสฺหนฺตํ วายมฺนฺตํ ปเร อฺปฺลิกฺขนฺตติ, ตเมนํ อปฺเนนฺตติ, อปฺเนตฺวา ฌาตกาณํ เนนฺติ, ตเมนํ ฌาตกา อฺปฺปญฺจนฺตติ ปริจฺรนฺตติ, โส ฌาตเกหิ อฺปฺปญฺจหิยามาโน ปริจฺรียมาโน เตเนว อาพาเชน กาลํ กโรติ, เอวฺรฺอุปฺปิ ภิกฺขเว อิธฺเกจฺโจ โยธาชีโว โหติ. อยํ ภิกฺขเว ตติโย โยธาชีโว สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมึ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อิธฺเกจฺโจ โยธาชีโว อสิจฺมมํ คเหตฺวา ฐนฺกฺลาปํ สนนฺยฺหิตฺวา วิญฺญพฺหํ สงฺคามํ โอตฺตติ, โส ตสฺมึ สงฺคาเม อุตฺตสฺสฺหติ วายมฺติ, ตเมนํ อุตฺตสฺสฺหนฺตํ วายมฺนฺตํ ปเร อฺปฺลิกฺขนฺตติ, ตเมนํ อปฺเนนฺตติ, อปฺเนตฺวา ฌาตกาณํ เนนฺติ, ตเมนํ ฌาตกา อฺปฺปญฺจนฺตติ ปริจฺรนฺตติ. โส ฌาตเกหิ อฺปฺปญฺจหิยามาโน ปริจฺรียมาโน

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตฺรํ คามํ วา นิคมํ วา
 อุปนิสฺสาย วิหฺรติ, โส ปุพฺพพณฺหสมยํ นีวาเสตฺวา ปตฺตจີวรมาทาย
 ตเมว คามํ วา นิคมํ วา ปิณฺฑทาย ปวิสฺติ อรฺกฺขิตฺเตนฺว กาเยน
 อรฺกฺขิตาย วาจาย อรฺกฺขิตฺเตน จิตฺเตน มาตुकามํ ทฺนฺนินฺวตฺถํ วา
 ทฺนฺนปฺปารุตฺตํ วา, ตสฺส มาตुकามํ ทิสฺวา ทฺนฺนินฺวตฺถํ วา ทฺนฺนปฺปารุตฺตํ วา
 ราโค จิตฺตํ อณฺุทฺธํเสติ. โส รากานฺุทฺธํเสน จิตฺเตน ปรีทฺยฺหเตว
 กาเยน ปรีทฺยฺหติ เจตฺสา. ตสฺส เอวํ โหติ “ยฺนฺนฺนาหํ อารามํ
 คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺ อารโจะยฺย ‘ราคายิโตมฺหิ’ อวฺุโส รากปเรโต
 น สกฺโกมิ พฺรหฺมจริยํ สนฺตฺาเนตฺถํ, สิग्ขาทฺพฺพลฺลยํ อวิกิตฺวา
 สิग्ขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสามิตี. โส อารามํ คจฺฉนฺโต
 อปฺปตฺวาว อารามํ อณฺตรามคฺเค สิग्ขาทฺพฺพลฺลยํ อวิกิตฺวา
 สิग्ขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ.

เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว โยธาชีโว อสิจฺมมํ คเหตุวฺา
 ธนฺุกลาปี สนฺนยฺหิตฺวา วิยฺยพฺหํ สงฺคามํ โอตฺรติ, โส ตสฺมิ
 สงฺคาเม อฺุสฺสฺหติ วายมติ, ตเมนํ อฺุสฺสฺหนตฺตํ วายมนฺตํ ปเร
 อฺุปลิภฺขนฺติ, ตเมนํ อปฺเนนฺติ, อปฺเนตฺวา ฌาตกานํ เนนฺติ. โส
 ฌาตเกหิ นียมาโน อปฺปตฺวาว ฌาตเก อณฺตรามคฺเค กาลํ
 กโรติ; ตถฺุปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ, เอวฺุโรโปปิ
 ภิกฺขเว อิธฺกจฺโจ ปุคฺคโล โหติ. อยํ ภิกฺขเว ทุตติโย
 โยธาชีวฺูปโม ปุคฺคโล สนฺโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสุ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตฺรํ คามํ วา นิคมํ วา
 อุปนิสฺสาย วิหฺรติ, โส ปุพฺพพณฺหสมยํ นีวาเสตฺวา ปตฺตจີวรมาทาย
 ตเมว คามํ วา นิคมํ วา ปิณฺฑทาย ปวิสฺติ อรฺกฺขิตฺเตนฺว

กาเยน อรกฺขิตาย วาจาเย อรกฺขิตเณ จิตฺเตน อนุปฏฺฐจิตาย
 สติยา อสํวเตหิ อินฺทฺริเยหิ โส ตตฺถ ปสฺสติ มาตุคามํ
 ทฺพนฺนิวตฺถํ วา ทฺพปารุตฺถํ วา, ตสฺส มาตุคามํ ทิสฺวา ทฺพนฺนิวตฺถํ วา
 ทฺพปารุตฺถํ วา ราโค จิตฺตํ อนุทฺธฺเสติ, โส รากานฺทฺธฺเสน^๑
 จิตฺเตน ปรีทฺยฺหเตว กาเยน, ปรีทฺยฺหติ เจตฺสา. ตสฺส เอวํ โหติ
 ‘ยนฺนฺนาหิ อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺ อารโจะยฺย ‘ราคายิโตมฺหิ อาวุโส
 รากปเรโต น สกโกมิ พุรฺหมจฺริยํ สนฺตฺาเนตฺถํ, ลิกฺขาทฺพพฺลยํ
 อาวิกตฺวา ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสามิตี. โส อารามํ
 คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺ อารโจะติ ‘ราคายิโตมฺหิ อาวุโส รากปเรโต น
 สกโกมิ พุรฺหมจฺริยํ สนฺตฺาเนตฺถํ, ลิกฺขาทฺพพฺลยํ อาวิกตฺวา ลิกฺขํ
 ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสามิตี.

ตเมนนํ สพุรฺหมจฺริ โอวทฺหนฺติ อนุสาสนฺติ ‘อปฺปสฺสทา
 อาวุโส กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา อาทীনโว
 เอตฺถ ภิกฺขุโย. อฏฺฐจิงฺกฺลุปมา^๒ กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺกฺขา
 พหุปายาสา อาทীনโว เอตฺถ ภิกฺขุโย. มํสเปสฺสูปมา กามา วุตฺตา
 ภควตา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา อาทীনโว เอตฺถ ภิกฺขุโย. ตินฺนุทฺกฺกูปมา
 กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา อาทীনโว เอตฺถ
 ภิกฺขุโย. องฺคการกาสฺสูปมา กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา
 อาทীনโว เอตฺถ ภิกฺขุโย. สุปินฺนุทฺกฺกูปมา กามา วุตฺตา ภควตา
 พหุทฺกฺขา พหุปายาสา อาทীনโว เอตฺถ ภิกฺขุโย. ยาจิตฺกฺกูปมา กามา
 วุตฺตา ภควตา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา อาทীনโว เอตฺถ ภิกฺขุโย.
 รุกฺขผลฺลูปมา กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา อาทীনโว
 เอตฺถ ภิกฺขุโย. อสิสฺสนฺนุทฺกฺกูปมา กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺกฺขา
 พหุปายาสา อาทীনโว เอตฺถ ภิกฺขุโย. สตฺติสฺสูปมา กามา วุตฺตา

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. รากานฺทฺธฺสิเตส, เอวมฺปฺริปี.

^๒ อ. อฏฺฐจิงฺกฺลุปมา

ภควตา พหุทุกฺขา พหุปายาสา อาทีนโว เอตถ ภิกฺขุโย. สปปสิรูปมา
กามา วุตฺตา ภควตา พหุทุกฺขา พหุปายาสา อาทีนโว เอตถ
ภิกฺขุโย. อภิรมตฺถุ อายสฺมา พุรหมจฺริเย, มา อายสฺมา สิग्ขาทุพฺพลยํ
อวิกิตฺวา สิग्ขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติตฺติ.

โส สพุรหมจาริหิ เอวํ โอวทียมาโน เอวํ อนุสาสิยมาโน
เอวมาห “ภิกฺขุจปี อารุโส อปฺปสฺสาทา กามา วุตฺตา ภควตา
พหุทุกฺขา พหุปายาสา อาทีนโว เอตถ ภิกฺขุโย. อถ โข เนวาทํ
สกุโกมิ พุรหมจฺริยํ สนฺตฺตานํ, สิग्ขาทุพฺพลยํ อวิกิตฺวา สิग्ขํ
ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสามิตฺติ. โส สิग्ขาทุพฺพลยํ อวิกิตฺวา สิग्ขํ
ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ.

เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว โยธาชีโว อสิจมนํ คเหตุวา
ธนฺทฺลาปี สนฺนยฺหิตฺวา วิยฺยพฺพํ สงฺคามํ โอตรตฺติ, โส ตสฺมี สงฺคาเม
อุสฺสหตฺติ วายมตฺติ, ตเมनํ อุสฺสหนฺตํ วายมหนฺตํ ปเร อุปฺปสิขฺหนฺติ,
ตเมนํ อปฺเนนฺติ, อปฺเนตฺวา ฌาตกานํ เนนฺติ, ตเมนํ ฌาตกา
อุปฺปจฺจหนฺติ ปริจฺรหนฺติ. โส ฌาตเกหิ อุปฺปจฺจหิยมาโน ปริจฺรียมาโน
เตเนว อาพาธเณ กาลํ กโรตฺติ; ตถฺยปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ
วทามิ, เอวฺรฺอุปฺปิ ภิกฺขเว อิธกฺขจฺโจ ปุคฺคโล โหตฺติ. อयํ ภิกฺขเว
ตติโย โยธาชีวูปโม ปุคฺคโล สนฺโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสุ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตฺรํ คามํ วา นิคมํ วา
อุปนฺนิตฺตํ วิหฺรตฺติ, โส ปุพฺพพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย
ตเมว คามํ วา นิคมํ วา ปิณฺฑทาย ปวิสติ อรกฺขิตฺเตเนว กาเยน
อรกฺขิตาย วาจาเยน อรกฺขิตฺเตน จิตฺเตน อนฺุปฺปจฺจิตาย สติยา อสํวเตหิ
อินฺทฺริเยหิ. โส ตตฺถ ปสฺสติ มาตृคามํ ทฺพนิวตฺถํ วา ทฺพปารุตฺถํ วา,
ตสฺส มาตृคามํ ทิสฺวา ทฺพนิวตฺถํ วา ทฺพปารุตฺถํ วา ราโค จิตฺตํ

อนุทฐัเสติ. โส รากานุทฐัเสน จิตฺเตน ปริทฺยฺหเตว กาเยน ปริทฺยฺหติ
 เจตฺสา. ตสฺส เอวํ โหติ ‘ยณฺฺนนาหิ อารามํ คนฺฺตฺวา ภิกฺขุณฺํ
 อาโรเจยฺย ‘ราคายิโตมฺหิ อาวุโส รากปเรโต, น สกฺโกมิ พฺรหฺมจิริยํ
 สนฺฺตนาเนตฺถํ, ลิกฺขาทุพฺพลฺลํ อาวิกตฺวา ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
 หีนายาวตฺติสฺสามีติ. โส อารามํ คนฺฺตฺวา ภิกฺขุณฺํ อาโรเจติ
 ‘ราคายิโตมฺหิ อาวุโส รากปเรโต, น สกฺโกมิ พฺรหฺมจิริยํ สนฺฺตนาเนตฺถํ,
 ลิกฺขาทุพฺพลฺลํ อาวิกตฺวา ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสามีติ.
 ตเมनํ สพฺรหฺมจาริ โโอวทฺหนฺติ อนฺฺสาสนฺติ ‘อปฺปสฺสาทา อาวุโส
 กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา, อาทินฺโว เอตฺถ
 ภิกฺขุโย. อมฺมจิกงฺกลฺลปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺกฺขา พหุปายาสา,
 อาทินฺโว เอตฺถ ภิกฺขุโย. มํสเปสฺสฺสฺปมา กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปย
 ติณฺณกฺกฺปมา กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปย องฺคารกาสุปฺมา กามา
 วุตฺตา ภควตา ๔เปย สฺสฺปิณฺณปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปย
 ยาจิตกฺกฺปมา กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปย รุกฺขผลฺลปฺมา กามา วุตฺตา
 ภควตา ๔เปย อสิสฺสนฺปมา กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปย สตฺติสฺสนฺปมา
 กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปย สปฺปสิสฺสฺปมา กามา วุตฺตา ภควตา
 พหุทฺกฺขา พหุปายาสา, อาทินฺโว เอตฺถ ภิกฺขุโย. อภิรมตฺถุ อายสฺมา
 พฺรหฺมจิริเย, มา อายสฺมา ลิกฺขาทุพฺพลฺลํ อาวิกตฺวา ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
 หีนายาวตฺตีสฺสามีติ.

โส สพฺรหฺมจาริหิ เอวํ โโอทฺทิมานโน เอวํ อนฺฺสาสิมมานโน
 เอวมาห ‘อุสฺสฺสฺสฺสามิ อาวุโส, ฐารยิสฺสามิ” อาวุโส, อภิรมิสฺสามิ
 อาวุโส, น ทานาหิ อาวุโส ลิกฺขาทุพฺพลฺลํ อาวิกตฺวา ลิกฺขํ
 ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสามีติ.

เสยยถาปิ โส ภิกขเว โยธาชีโว อสิจมมํ คเหตวา
 ธนุกลาปํ สนนยหิตวา วิญญูหํ สงคามํ โอตรติ, โส ตสฺมี สงคาเม
 อุตฺตสฺสหติ วายมติ, ตเมเน อุตฺตสฺสหนตํ วายมหนตํ ปเร อุปฺปสิขฺชนติ,
 ตเมเน อปเนนฺติ, อปเนตฺวา ฌาตกานํ เนนฺติ, ตเมเน ฌาตกา
 อุปฺปจฺจนฺติ ปริจฺรณฺติ. โส ฌาตเกหิ อุปฺปจฺจหิยาโน ปริจฺริยาโน
 วุฏฺฐจาติ ตมฺหา อาพาธา; ตถูปมาหํ ภิกขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ,
 เอวฺธูปิ ภิกขเว อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล โหติ. อयํ ภิกขเว จตฺตุโถ
 โยธาชีวูปโม ปุคฺคโล สนฺโต สํวิชฺชมาโน ภิกขุสุ.

ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ อณฺณตรํ คามํ วา นิคมํ วา
 อุปนิสฺสาย วิหฺรติ, โส ปุพฺพพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย
 ตเมว คามํ วา นิคมํ วา ปิณฺฑทาย ปวิสติ รกฺขิตฺเตเนว กาเยน
 รกฺขิตาย วาจาเยน รกฺขิตฺเตน จิตฺเตน อุปฺปจฺจิตาย สติยา สํวฺเตหิ
 อินฺทฺริเยหิ. โส จกฺขุณา รูโป ทิสฺวา น นิमितฺตคฺคาคฺชี โหติ
 นานุพฺยณฺชนคฺคาคฺชี, ยตฺวาธิกรณเมเน จกฺขุณฺทฺริยํ อสํวฺตํ วิหฺรณฺตํ
 อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกฺกุสลา ฌมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ. ตสฺส
 สํวฺราย ปฏฺธิปชฺชติ, รกฺขติ จกฺขุณฺทฺริยํ, จกฺขุณฺทฺริเย สํวฺรํ อาปชฺชติ.
 โสเตน สทฺทํ สุตฺวา ๔เปยฺ ฌาเนนคณฺธํ ฌายิตฺวา ๔เปยฺ ชิวฺหาย
 รสํ สายิตฺวา ๔เปยฺ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา ๔เปยฺ มนฺสา ฌมฺมํ
 วิญฺญาย น นิमितฺตคฺคาคฺชี โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาคฺชี, ยตฺวาธิกรณเมเน
 มนินฺทฺริยํ อสํวฺตํ วิหฺรณฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกฺกุสลา
 ฌมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ. ตสฺส สํวฺราย ปฏฺธิปชฺชติ, รกฺขติ มนินฺทฺริยํ,
 มนินฺทฺริเย สํวฺรํ อาปชฺชติ. โส ปจฺจมาตตํ ปิณฺฑทปาทปฏฺฏิกฺกนฺโต
 วิวิตฺตํ เสนาสนํ ภาชติ อรณฺณํ รุกฺขมฺลํ ปพฺพตํ กนฺทํ คิริคฺคูหํ
 สุตานํ ๒๗/๐๕๒ วนปตฺถํ อพฺโฆกาสํ ปลาลปฺยุชฺชํ, โส อรณฺณคโต วา

รุกขมूलคโต วา สุกุมาคารคโต วา นิสีหติ ปลลงกั อามุชิตวา อุชฺฐิ
 กายั ปณิธาย ปริมุขั สตี อุปฺภุจเปตฺวา, โส อภิชณฺโณ โลเก ปหาย
 ๕เป๕ โส อิมะ ปมฺจ นีวรเณ ปหาย เจตโส อุปฺกุกิเลเส ปมฺญาย
 ทุพฺพลักรเณ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๕เป๕ จตฺตถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช
 วิหริติ. โส เอวํ สสมาหิตะ จิตฺเต ปริสุทฺธะ ปริโยทาเต อนนฺดเณ
 วิคตฺวูปฺกุกิเลเส มุทฺตญเต กมฺมณิเย จิตเต อาเนญฺชปฺปตฺเต อาสวานํ
 ขยณณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ, โส ‘อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ ๕เป๕ นาปริ อิตถตฺตยาติ ปชานาติ.

เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว โยธาซีโว อสิจฺมมํ คเหตุวา
 ธนุกลาปี สนนฺยหิตฺวา วิญฺญหํ สงฺคามํ โอตรติ, โส ตํ สงฺคามํ
 อภिवิชินิตฺวา วิชิตสงฺคาโม ตเมว สงฺคามสิสํ อชฺฌาวสติ. ตถูปมาหํ
 ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ, เอวฺธูปิ ภิกฺขเว อิธกฺขโจ ปุคฺคโล
 โหติ. อยํ ภิกฺขเว ปมฺจโม โยธาซีวูปโม ปุคฺคโล สนฺโต สํวิชฺชมาโน
 ภิกฺขุสุ. อิมะ โข ภิกฺขเว ปมฺจ โยธาซีวูปมา ปุคฺคลา สนฺโต
 สํวิชฺชมานา ภิกฺขุสุติ. จมฺมจํ.

๓. ปรมอนาคตภยสุตฺตํ

[๗๗] “ปณฺณิมาณี ภิกฺขเว อนาคตภยานิ สมฺปสฺสสมาเนน
 อลเมว อารมฺมเณน ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตาปีนา ปหิตตฺเตน
 วิหริตฺถุ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺตตสฺส อธิคฺมาย อสจฺฉิกตสฺส
 สจฺฉิกิริยาย. กตมานิ ปมฺจ. อิธ ภิกฺขเว อารมฺมโก ภิกฺขุ อิติ
 ปณฺณิสญฺจิกฺขติ ‘อหํ โข เอตฺรหิ เอกโก อรณฺเณ วิหฺรามิ, เอกกํ โข
 ปน อรณฺเณ วิหฺรณฺตํ อหิ วา มํ ทํเสยฺย” วิจฺฉิกา” วา มํ
 ทํเสยฺย, สตปที วา มํ ทํเสยฺย,” เตเน เม อสฺส กาลกิริยา, โส

มมฺมสุสฺส อนฺตฺราโย. หนฺนทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสุสฺส ปตฺติยา
อนฺริคตสุสฺส อธิคฺมาย อสจฺฉิกตสุสฺส สจฺฉิกิริยาयाติ. อิหํ ภิกฺขเว ปจฺม
อณาตภยํ สมฺปสฺสฺสมาเนน อลฺเมว อารญฺณเกน ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน
อาตาปีนา ปหิตตฺเตน วิหริตฺตํ อปฺปตฺตสุสฺส ปตฺติยา อนฺริคตสุสฺส
อธิคฺมาย อสจฺฉิกตสุสฺส สจฺฉิกิริยาย.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว อารญฺณโก ภิกฺขุ อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ 'อหํ
โฆ เอตฺรหิ เอกโก อรญฺเณ วิหฺรามิ, เอกโก โฆ ปนาหํ อรญฺเณ
วิหฺรนฺโต อุกฺขเลตฺวา วา ปปเตยฺย, ภตฺตํ วา เม ภุตฺตํ
พฺยาปชฺเชยฺย, ปิตฺตํ วา เม กุปฺเปยฺย, เสมฺหํ วา เม กุปฺเปยฺย,
สตุฏฺกาวา วา เม วาตา กุปฺเปยฺย, เตน เม อสฺส กาลกิริยา, โส
มมฺมสุสฺส อนฺตฺราโย. หนฺนทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสุสฺส ปตฺติยา
อนฺริคตสุสฺส อธิคฺมาย อสจฺฉิกตสุสฺส สจฺฉิกิริยาयाติ. อิหํ ภิกฺขเว
ทฺตํ อณาตภยํ สมฺปสฺสฺสมาเนน อลฺเมว อารญฺณเกน ภิกฺขุณา
อปฺปมตฺเตน อาตาปีนา ปหิตตฺเตน วิหริตฺตํ อปฺปตฺตสุสฺส ปตฺติยา
อนฺริคตสุสฺส อธิคฺมาย อสจฺฉิกตสุสฺส สจฺฉิกิริยาย.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว อารญฺณโก ภิกฺขุ อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ 'อหํ
โฆ เอตฺรหิ เอกโก อรญฺเณ วิหฺรามิ, เอกโก โฆ ปนาหํ อรญฺเณ
วิหฺรนฺโต วาเลหิ สฺมาจฺเจยฺย, สึहेน วา พฺยคฺเขน วา ทิปิโน วา
อจฺเจน วา ตฺรจฺเจน วา, เต มํ ชีวิตา โวโรเปยฺย, เตน เม อสฺส
กาลกิริยา, โส มมฺมสุสฺส อนฺตฺราโย. หนฺนทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสุสฺส
ปตฺติยา อนฺริคตสุสฺส อธิคฺมาย อสจฺฉิกตสุสฺส สจฺฉิกิริยาयाติ. อิหํ
ภิกฺขเว ตฺตํ อณาตภยํ สมฺปสฺสฺสมาเนน อลฺเมว อารญฺณเกน

ภิกขุณา อปฺปมตฺเตน อาตapiนา ปหิตตฺเตน วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺส
ปตฺติยา อนนฺนคตสฺส อธิคมาย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยาย.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อารณฺณโก ภิกฺขุ อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ 'อหํ
โฆ เอตฺรหิ เอกโก อรณฺเณ วิหฺรามิ, เอกโก โฆ ปนาหํ อรณฺเณ
วิหฺรนฺโต มาณเวหิ สมากจฺเจยฺยํ, กตกมฺเมหิ วา อกตกมฺเมหิ วา,
เต มํ ซีวิตา โวโรเปยฺยํ, เตน เม อสฺส กาลกิริยา, โส มมสฺส
อนฺตราย. หนฺนทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺนคตสฺส
อธิคมาย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยายาติ. อิทํ ภิกฺขเว จตฺตถํ อนาคตภยํ
สมฺปสฺสमानเณ อลเมว อารณฺณเกณ ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตapiนา
ปหิตตฺเตน วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺนคตสฺส อธิคมาย
อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยาย.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อารณฺณโก ภิกฺขุ อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ 'อหํ
โฆ เอตฺรหิ เอกโก อรณฺเณ วิหฺรามิ, สนฺนติ โฆ ปนารณฺเณ วา
ลา อมฺนุสฺสา, เต มํ ซีวิตา โวโรเปยฺยํ, เตน เม อสฺส กาลกิริยา, โส
มมสฺส อนฺตราย. หนฺนทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา
อนนฺนคตสฺส อธิคมาย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยายาติ. อิทํ ภิกฺขเว
ปณฺจมํ อนาคตภยํ สมฺปสฺสमानเณ อลเมว อารณฺณเกณ ภิกฺขุณา
อปฺปมตฺเตน อาตapiนา ปหิตตฺเตน วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา
อนนฺนคตสฺส อธิคมาย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยาย.

อิมานิ โฆ ภิกฺขเว ปณฺจ อนาคตภยานิ สมฺปสฺสमानเณ
อลเมว อารณฺณเกณ ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตapiนา ปหิตตฺเตน
วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺนคตสฺส อธิคมาย อสจฺจิกตสฺส
สจฺจิกิริยายาติ. สตฺถม.

๘. ทุตติยอนาคตภยสุตตัม

[๗๘] “ปณณิจมานิ ภิกขเว อนาคตภยานิ สมปสฺสสมาเนน
 อลเมว ภิกขุณา อปฺปมตฺเตน อาตาปีนา ปหิตตฺเตน วิหริตฺตํ
 อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺนิตตสฺส อธิคมา ย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยา ย.
 กตมานิ ปณณ. อิธ ภิกขเว ภิกขุ อิติ ปณฺณิสณฺนิจฺจติ ‘อหํ โข
 เอตฺรหิ ททโร ยฺว สฺส’ กาพเกโส ภทฺเรน โยพฺพเนน สมณฺนาคโต
 ปจฺเมว วยสา. โหติ โข ปน โส สมโย, ยํ อิมํ กายํ ชรา ผุสฺติ,
 ชินฺนเนน โข ปน ชราย อภิกฺขเตน น สฺกํ พุทฺธานํ สาสนํ
 มนสิกาตํ, น สฺกฺรานิ อรณฺณวณฺนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
 ปณฺณิสฺสวิตฺตํ. ปุรา มํ โส ฐมฺโม อากจฺจติ อนิฏฺฐโจ อกนฺโต อมฺหาโป,
 หนฺนทาหํ ปณฺณิกจฺเจว วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺนิตตสฺส
 อธิคมา ย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยา ย, เยนหาหํ ฐมฺเมว สมณฺนาคโต
 ชินฺนณโกปิ ผาสฺส^๑ วิหริสฺสามิติ. อิทํ ภิกขเว ปจฺมํ อนาคตภยํ
 สมปสฺสสมาเนน อลเมว ภิกขุณา อปฺปมตฺเตน อาตาปีนา
 ปหิตตฺเตน วิหริตฺตํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺนิตตสฺส อธิคมา ย
 อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยา ย.

ปฺน จปฺริ ภิกขเว ภิกขุ อิติ ปณฺณิสณฺนิจฺจติ ‘อหํ โข
 เอตฺรหิ อปฺปาปาโร อปฺปาตงฺโก สมเวปากิณิยา คหณิยา
 สมณฺนาคโต นาตีสิตาย นาจฺจจฺญหาย มชฺฌิมาย ปชานกฺขมา ย.
 โหติ โข ปน โส สมโย, ยํ อิมํ กายํ พฺยาธิ ผุสฺติ, พฺยาธิเตน
 โข ปน พฺยาธินา^๒ อภิกฺขเตน น สฺกํ พุทฺธานํ สาสนํ มนสิกาตํ,
 น สฺกฺรานิ อรณฺณวณฺนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปณฺณิสฺสวิตฺตํ. ปุรา
 มํ โส ฐมฺโม อากจฺจติ อนิฏฺฐโจ อกนฺโต อมฺหาโป, หนฺนทาหํ

^๑ ผาสฺส ๒๕/๐๕/๒๕๖๖

^๒ สฺยา. สฺส

^๓ อ. ผาสฺ, เอวมฺปริปิ

^๔ อ. วยาพาธาภิกฺขเตน

ปฏิกจฺเจว วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺตสฺส อธิคมาย
 อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาเย, เยนาหํ ฐมฺเมเน สมนฺนาทโต พุยาธิตฺปิ
 ฬาสํ วิหริสฺสามิตี. อิทํ ภิกฺขเว ทุติยํ อนาคตภยํ สมฺปสฺสमानเณ
 อลเมว ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตเน อาตาปีนา ปหิตตฺเตเน วิหริตฺถํ
 อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาเย.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ 'เอตฺรหิ โข
 [๙] สฺสสฺสํ สฺสภปิณฺฑํ สฺสกรํ อุณฺเณน ปคฺคเหเน ยาเปตฺถํ. โหติ โข
 ปน โส สมโย, ยํ ทฺพภิกฺขุํ โหติ ทฺสสฺสํ ทฺลลภปิณฺฑํ น สฺสกรํ
 อุณฺเณน ปคฺคเหเน ยาเปตฺถํ, ทฺพภิกฺขุเ โข ปน มนุสฺสา เยน สฺสภิกฺขุํ,
 เตเน สงฺกมฺนฺติ; ตตฺถ สงฺคณฺณิกวิหาโร โหติ อากิณฺณวิหาโร.
 สงฺคณฺณิกวิหาเร โข ปน สติ อากิณฺณวิหาเร, น สฺสกรํ พุทฺธานํ
 สาสนํ มนสิกาตฺถํ, น สฺสกรานิ อรณฺณวณฺปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
 ปฏฺฐิเสวิตฺถํ. ปุรา มํ โส ฐมฺโม อาคจฺจติ อนิฏฺฐโจ อกนฺโต อมฺนาโป,
 หนฺทาหํ ปฏิกจฺเจว วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺตสฺส
 อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาเย, เยนาหํ ฐมฺเมเน สมนฺนาทโต
 ทฺพภิกฺขุเปิ ฬาสํ วิหริสฺสามิตี. อิทํ ภิกฺขเว ตติยํ อนาคตภยํ
 สมฺปสฺสमानเณ อลเมว ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตเน อาตาปีนา ปหิตตฺเตเน
 วิหริตฺถํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺตสฺส อธิคมาย อสจฺฉิกตสฺส
 สจฺฉิกิริยาเย.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ 'เอตฺรหิ โข
 มนุสฺสา สมคฺคา สมฺโมทมาณา อวิวทมาณา ขีโรทกัฏฺฐตา อณฺณมณฺณํ
 ปิยจฺกฺขุหิ สมฺปสฺสนฺตา วิหรนฺติ. โหติ โข ปน โส สมโย, ยํ ภยํ
 โหต อฏฺฐวีสงโกโป, จกฺกสมารุพฺพา ชานปทา ปริยายนฺติ, ภเย
 โข ปน สติ, มนุสฺสา, เยน เขมํ, เตเน สงฺกมฺนฺติ. ตตฺถ

สงฺคณิกวิหาโร โหติ อากิณฺณวิหาโร, สงฺคณิกวิหาเร โข ปน สติ
 อากิณฺณวิหาเร, น สุกฺรํ พุทฺธานํ สาสนํ มนสิกาตุํ, น สุกฺราणि
 อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺวิเสวิตุํ. ปุรา มํ โส
 ฌมโม อากจฺจติ อนิฏฺฐโจ อกนฺโต อมนาโป, หนฺนทาหํ ปฏฺวิกจฺเจว
 วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺติตสฺส อธิคมาย อสจฺจิกตสฺส
 สจฺจิกิริยาย, เยนาหํ ฌมฺเมน สมนฺนาคโต ภเยปิ ผาสฺสุ วิหริสฺสามีติ.
 อิทํ ภิกฺขเว จตฺตถุํ อนาคตภยํ สมฺปสฺสमानเนน อลเมว ภิกฺขุนา
 อปฺปมตฺเตน อาตapiนา ปหิตตฺเตน วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา
 อนนฺติตสฺส อธิคมาย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยาย.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิติ ปฏฺวิสณฺจิกฺขติ ‘เอตฺรหิ โข
 สงฺฆโม สมคฺโค สมฺโมทมาโน อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ผาสฺสุ วิหริ,
 โหติ โข ปน โส สมโย, ยํ สงฺฆโม ภิชฺชติ. สงฺฆเ โข ปน ภินฺเน,
 น สุกฺรํ พุทฺธานํ สาสนํ มนสิกาตุํ, น สุกฺราणि อรณฺณวนปตฺถานิ
 ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺวิเสวิตุํ. ปุรา มํ โส ฌมโม อากจฺจติ
 อนิฏฺฐโจ อกนฺโต อมนาโป, หนฺนทาหํ ปฏฺวิกจฺเจว วิริยํ อารภามิ
 อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺติตสฺส อธิคมาย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยาย,
 เยนาหํ ฌมฺเมน สมนฺนาคโต ภินฺเนปิ สงฺฆเ ผาสฺสุ วิหริสฺสามีติ. อิทํ
 ภิกฺขเว ปญฺจมํ อนาคตภยํ สมฺปสฺสमानเนน อลเมว ภิกฺขุนา
 อปฺปมตฺเตน อาตapiนา ปหิตตฺเตน วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา
 อนนฺติตสฺส อธิคมาย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยาย.

อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ อนาคตภยานิ สมฺปสฺสमानเนน
 อลเมว ภิกฺขุนา อปฺปมตฺเตน อาตapiนา ปหิตตฺเตน วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺส
 ปตฺติยา อนนฺติตสฺส อธิคมาย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยายาติ. อญฺจมํ.

๕. ตติยอนาคตภยสุตตัม

[๗๙] “ปณจิมานิ ภิกขเว อนาคตภยานิ เอตริหิ อสมุปฺปนฺนานิ อายตี อสมุปฺปชฺชิสฺสฺสนฺติ, ตานิ โว ปฏฺวิพฺพชฺฌิตพฺพานิ, ปฏฺวิพฺพชฺฌิตวา จ เตสํ ปหานาย วายมิตพฺพํ.

กตมานิ ปณจ. ภวิสฺสฺสนฺติ ภิกขเว ภิกขุ อนาคตมทฺธานํ อภาวิตกายา อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา, เต อภาวิตกายา สมานา อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา อญฺเฆ อุปสมฺปาเทสฺสฺสนฺติ, เตปิ น สกฺขิสฺสฺสนฺติ วิเนตฺตํ อธิสฺสีเล อธิจิตฺเต อธิปญฺญาย. เตปิ ภวิสฺสฺสนฺติ อภาวิตกายา อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา, เต อภาวิตกายา สมานา อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา อญฺเฆ อุปสมฺปาเทสฺสฺสนฺติ, เตปิ น สกฺขิสฺสฺสนฺติ วิเนตฺตํ อธิสฺสีเล อธิจิตฺเต อธิปญฺญาย. เตปิ ภวิสฺสฺสนฺติ อภาวิตกายา อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา. อิติ โข ภิกขเว ฅมฺมสนฺโทสา วินยสนฺโทโส, วินยสนฺโทสา ฅมฺมสนฺโทโส. อิทํ ภิกขเว ปจฺมํ อนาคตภยํ เอตริหิ อสมุปฺปนฺนํ อายตี อสมุปฺปชฺชิสฺสฺสนฺติ, ตํ โว ปฏฺวิพฺพชฺฌิตพฺพํ, ปฏฺวิพฺพชฺฌิตวา จ ตสฺส ปหานาย วายมิตพฺพํ.

ปฺน จปรํ ภิกขเว ภวิสฺสฺสนฺติ ภิกขุ อนาคตมทฺธานํ อภาวิตกายา อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา, เต อภาวิตกายา สมานา อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา อญฺเฆสํ นิสฺสยํ ทสฺสฺสนฺติ, เตปิ น สกฺขิสฺสฺสนฺติ วิเนตฺตํ อธิสฺสีเล อธิจิตฺเต อธิปญฺญาย. เตปิ ภวิสฺสฺสนฺติ อภาวิตกายา อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา, เต อภาวิตกายา สมานา อภาวิตสีลา

อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา อญฺเฆสํ นิสฺสยํ ทสฺสฺสนฺติ, เตปิ น
สกุขิสฺสฺสนฺติ วิเนตฺตํ อริสํเเล อริจิตฺเต อริปญฺญา. เตปิ ภวิสฺสฺสนฺติ
อภาวิตกายา อภาวิตสํเลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา อิติ โข
ภิกฺขเว ฃมฺมสนฺโทสา วินยสนฺโทโส, วินยสนฺโทสา ฃมฺมสนฺโทโส.
อิทํ ภิกฺขเว ทฺติยํ อนาคตภยํ เอตฺรหิ อสมฺบุปฺพนํ อายตํ
สมฺบุปฺปชฺชิสฺสฺติ, ตํ โว ปฏฺวิพฺพชฺฌิตพฺพํ, ปฏฺวิพฺพชฺฌิตวา จ ตสฺส
ปหานาย วายมิตพฺพํ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภวิสฺสฺสนฺติ ภิกฺขุ อนาคตมทฺธานํ
อภาวิตกายา อภาวิตสํเลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา, เต
อภาวิตกายา สมานา อภาวิตสํเลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา,
อภิฃมฺมกถํ เวทลฺลกถํ กถเณตา กถหํ ฃมฺมํ โอกุทฺตมานา น
พฺพชฺฌิสฺสฺสนฺติ. อิติ โข ภิกฺขเว ฃมฺมสนฺโทสา วินยสนฺโทโส,
วินยสนฺโทสา ฃมฺมสนฺโทโส. อิทํ ภิกฺขเว ตติยํ อนาคตภยํ
เอตฺรหิ อสมฺบุปฺพนํ อายตํ สมฺบุปฺปชฺชิสฺสฺติ, ตํ โว ปฏฺวิพฺพชฺฌิตพฺพํ,
ปฏฺวิพฺพชฺฌิตวา จ ตสฺส ปหานาย วายมิตพฺพํ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภวิสฺสฺสนฺติ ภิกฺขุ อนาคตมทฺธานํ
อภาวิตกายา อภาวิตสํเลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา, เต
อภาวิตกายา สมานา อภาวิตสํเลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา, เย
เต สุตฺตนฺตา ตถาคตภาสิตา คมฺภีรา คมฺภีรตฺถา โลกุตฺตรา
สุญฺญตาปฏฺวิสํยุตฺตา, เตสุ ภณฺณมานेषฺสุ น สฺสฺสฺสนฺติ^๑ น สํเเล
โอทหิสฺสฺสนฺติ, น อญฺญาจิตฺตํ อุปฺปจฺจาเปสฺสฺสนฺติ,^๒ น จ เต ฃมฺเม
อุคฺคเหตุพฺพํ ปรียาปฺพนิตพฺพํ มณฺณิสฺสฺสนฺติ. เย ปน เต สุตฺตนฺตา
กวิกฺตา^๓ กาเวยฺยา จิตฺตกุขรา จิตฺตพฺยุณฺขนา พาหิรกา สาวกภาสิตา,

หมตฺถาย 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. น สฺสฺสฺสฺสฺสฺสนฺติ อ. น สฺสฺสฺสฺสฺสฺสนฺติ

^๒ ฉ.,เท.,อ. อุปฺปจฺจปสฺสฺสนฺติ

^๓ ฉ.,เท. กวิตา

เตสฺส ภณฺณมาเนสฺส สฺสสฺสสนฺติ^๑ โสถํ โอทหิสฺสสนฺติ, อณฺณาจิตฺตํ
 อฺปฺปญฺจาเปสฺสสนฺติ,^๒ เต จ ฌมฺเม อุกฺคเหตุพฺพํ ปริยาปฺปณฺิตพฺพํ
 มณฺณิสฺสสนฺติ. อิติ โข ภิกฺขเว ฌมฺมสนฺโทสา วินยสนฺโทโส,
 วินยสนฺโทสา ฌมฺมสนฺโทโส. อิทํ ภิกฺขเว จตฺตถํ อนาคตภยํ
 เอตฺรหิ อสมฺบุปฺปนํ आयตฺติ สมฺบุปฺปชฺชิสฺสติ, ตํ โว ปฏฺวิพฺพชฺฌิตพฺพํ,
 ปฏฺวิพฺพชฺฌิตวา จ ตสฺส ปหานาย วายมิตพฺพํ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภวิสฺสสนฺติ ภิกฺขุ อนาคตมทฺธานํ
 อภาวิตกายา อภาวิตสึลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา, เต
 อภาวิตกายา สมานา อภาวิตสึลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา
 เถธา ภิกฺขุ พาทุลฺลิกา^๓ ภวิสฺสสนฺติ สาถลิกา โอกฺกมเน ปุพฺพพฺงคฺมา
 ปวิเวเก นิกฺขิตตตฺฐา, น วิริยํ อารภิสฺสสนฺติ อปฺปตฺตตสฺส ปตฺติยา
 อนนฺธิตตสฺส อธิคฺมาย อสจฺจณฺิกตสฺส สจฺจณฺิกิริยาย. เตสํ ปจฺจณฺิมา ชนฺตา
 ทิฏฺฐจฺานุกตฺติ อปฺปชฺชิสฺสติ. สปิ ภวิสฺสติ พาทุลฺลิกา^๓ สาถลิกา
 โอกฺกมเน ปุพฺพพฺงคฺมา ปวิเวเก นิกฺขิตตตฺฐา, น วิริยํ อารภิสฺสติ
 อปฺปตฺตตสฺส ปตฺติยา อนนฺธิตตสฺส อธิคฺมาย อสจฺจณฺิกตสฺส สจฺจณฺิกิริยาย.
 อิติ โข ภิกฺขเว ฌมฺมสนฺโทสา วินยสนฺโทโส, วินยสนฺโทสา
 ฌมฺมสนฺโทโส. อิทํ ภิกฺขเว ปณฺจมํ อนาคตภยํ เอตฺรหิ อสมฺบุปฺปนํ
 आयตฺติ สมฺบุปฺปชฺชิสฺสติ, ตํ โว ปฏฺวิพฺพชฺฌิตพฺพํ, ปฏฺวิพฺพชฺฌิตวา จ ตสฺส
 ปหานาย วายมิตพฺพํ.

อิมานิ โข ภิกฺขเว ปณฺจ อนาคตภยานิ เอตฺรหิ
 อสมฺบุปฺปนฺนานิ आयตฺติ สมฺบุปฺปชฺชิสฺสสนฺติ, ตานิ โว ปฏฺวิพฺพชฺฌิตพฺพานิ,
 ปฏฺวิพฺพชฺฌิตวา จ เตสํ ปหานาย วายมิตพฺพนฺติ. นวมํ.

^๑ ฉ.,เท. น สฺสสฺสสฺสสนฺติ อ. น สฺสสฺสสฺสสนฺติ

^๒ ฉ.,เท.,อ. อฺปฺปญฺจาเปสฺสสนฺติ

^๓ ฉ.,เท.,อ. พาทุลฺลิกา

๑๐. จตุตถอนาคตภยสูตร

[๘๐] “ปณจิมานิ ภิกขเว อนาคตภยานิ เอตริหิ
อสมุปฺปนฺนานิ อายตீ สมุปฺปชฺชิสฺสนฺติ, ตานิ โว ปฏฺวิพฺพชฺฌิตพฺพานิ,
ปฏฺวิพฺพชฺฌิตวา จ เตสํ ปหานาย วายมิตพฺพํ.

กตมานิ ปณจ. ภวิสฺสนฺติ ภิกขเว ภิกขุ อนาคตมทฺธานํ
จีวเร กลฺยาณกามา, เต จีวเร กลฺยาณกามา สมานา ริณฺจิสฺสนฺติ
ปัสสูกฺกิตตํ, ริณฺจิสฺสนฺติ อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ,
คามนิกมราชธานีสุ^๑ โอสริตฺวา วาสํ กปฺปิสฺสนฺติ,^๒ จีวรเหตุ จ
อนเภาวิหิตํ อนเนสํ อปฺปฏฺฐูปิ อาปชฺชิสฺสนฺติ. อิทํ ภิกขเว ปจฺม
อนาคตภยํ เอตริหิ อสมุปฺปนฺนํ อายตী สมุปฺปชฺชิสฺสนฺติ, ตํ โว
ปฏฺวิพฺพชฺฌิตพฺพํ, ปฏฺวิพฺพชฺฌิตวา จ ตสฺส ปหานาย วายมิตพฺพํ.

ปุณ จปริ ภิกขเว ภวิสฺสนฺติ ภิกขุ อนาคตมทฺธานํ
ปิณฺทปาเต กลฺยาณกามา, เต ปิณฺทปาเต กลฺยาณกามา สมานา
ริณฺจิสฺสนฺติ ปิณฺทปาตีกิตตํ, ริณฺจิสฺสนฺติ อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ
เสนาสนานิ, คามนิกมราชธานีสุ^๑ โอสริตฺวา วาสํ กปฺปิสฺสนฺติ,^๒
ชีวหคฺเคน รสคฺคานิ ปริเยสมานา ปิณฺทปาตเหตุ จ อนเภาวิหิตํ
อนเนสํ อปฺปฏฺฐูปิ อาปชฺชิสฺสนฺติ. อิทํ ภิกขเว ทฺถิยํ อนาคตภยํ
เอตริหิ อสมุปฺปนฺนํ อายตী สมุปฺปชฺชิสฺสนฺติ, ตํ โว ปฏฺวิพฺพชฺฌิตพฺพํ,
ปฏฺวิพฺพชฺฌิตวา จ ตสฺส ปหานาย วายมิตพฺพํ.

ปุณ จปริ ภิกขเว ภวิสฺสนฺติ ภิกขุ อนาคตมทฺธานํ
เสนาสเน กลฺยาณกามา, เต เสนาสเน กลฺยาณกามา สมานา

ริณฺจิสฺสนฺติ อารณฺณกตฺตํ,^๑ ริณฺจิสฺสนฺติ อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ
 เสนาสนานิ, คามนิกมราชธานีสุ โอสริตฺวา วาสํ กปฺปิสฺสนฺติ,
 เสนาสนเหตุ จ อเนกวิหิตํ อเนสนํ อปฺปฏฺฐูปิ อาปชฺชิสฺสนฺติ.
 อิทํ ภิกฺขเว ตตฺถิยํ อนาคตภยํ เอตฺรหิ อสมฺบุปนฺนํ อายตฺติ
 สมฺบุปชฺชิสฺสติ, ตํ โว ปฏฺฐิตพฺพํ, ปฏฺฐิตฺวา จ ตสฺส
 ปหานาย วายมิตพฺพํ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภวิสฺสนฺติ ภิกฺขุ อนาคตมทฺธานํ
 ภิกฺขุนี้สิกฺขมานาสมณฺฑเทเสหิ สํสฺสุจา วิหริสฺสนฺติ, ภิกฺขุนี้-
 สิกฺขมานาสมณฺฑเทเสหิ สํสคฺเค โข ปน ภิกฺขเว สติ เอตํ
 ปาฏิกฺขํ ‘อนภิตา วา พุรหุมจริยํ จริสฺสนฺติ, อณฺณตรํ วา
 สงฺกิลิฏฺจํ อาปตฺติ อาปชฺชิสฺสนฺติ, สิกฺขํ วา ปจฺจกฺขาย
 หีนายาวตฺติสฺสนฺติ. อิทํ ภิกฺขเว จตฺตถํ อนาคตภยํ เอตฺรหิ
 อสมฺบุปนฺนํ อายตฺติ สมฺบุปชฺชิสฺสติ, ตํ โว ปฏฺฐิตพฺพํ,
 ปฏฺฐิตฺวา จ ตสฺส ปหานาย วายมิตพฺพํ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภวิสฺสนฺติ ภิกฺขุ อนาคตมทฺธานํ
 อารามิกสมณฺฑเทเสหิ สํสฺสุจา วิหริสฺสนฺติ, อารามิกสมณฺฑเทเสหิ
 สํสคฺเค โข ปน ภิกฺขเว สติ เอตํ ปาฏิกฺขํ อเนกวิหิตํ
 สนฺนิธิการกปริโกคํ^๒ อนฺยุตฺตา วิหริสฺสนฺติ, โอปาริกํปิ นิमितฺตํ
 กริสฺสนฺติ ปจฺวิยาปิ หริตคฺเคปิ. อิทํ ภิกฺขเว ปญฺจมํ อนาคตภยํ
 เอตฺรหิ อสมฺบุปนฺนํ อายตฺติ สมฺบุปชฺชิสฺสติ, ตํ โว ปฏฺฐิตพฺพํ,
 ปฏฺฐิตฺวา จ ตสฺส ปหานาย วายมิตพฺพํ.

อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ อนาคตภยานิ เอตริหิ
อสมฺปฺปนฺนานิ อายตี สมฺปฺปชฺชิสฺสนฺติ, ตานิ โว ปฏฺวิพฺพชฺฌิตพฺพานิ,
ปฏฺวิพฺพชฺฌิตวา จ เตสํ ปหานาย วายมิตพฺพนฺติ. ทสมํ.

ตติโย โยธาชีวคฺโค.

ตสฺสอุทฺตทานํ

“ทุเว เจโตวิมฺตตี” จ เทว จ ฌมฺมวิหาริโน
โยธาชีวา จ เทว วุตฺตา จตฺตารอ จ อนาคตาติ.

(๕) ๔. เถรวคฺโค

๑. รชนียสุตฺตํ

[๘๑] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ
สพฺรหฺมจาริณํ อปฺปิโย จ โหติ อมฺนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ.
กตเมหิ ปญฺจหิ. รชนียะ รชฺชติ, ทุสนียะ^๑ ทุสฺสติ, โมหนียะ มฺยฺหติ,
กุปฺนียะ^๒ กุปฺปติ, มทนียะ มชฺชติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ
ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริณํ อปฺปิโย จ โหติ
อมฺนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ
สพฺรหฺมจาริณํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ.
กตเมหิ ปญฺจหิ. รชนียะ น รชฺชติ, ทุสนียะ^๑ น ทุสฺสติ, โมหนียะ
น มฺยฺหติ, กุปฺนียะ น กุปฺปติ, มทนียะ น มชฺชติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริณํ
ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ. ปจฺม.

๒. วีตราคสุตฺตํ

[๘๒] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ
สพฺรหฺมจาริณํ อปฺปิโย จ โหติ อมฺนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ.
กตเมหิ ปญฺจหิ. อวีตฺราโค โหติ, อวีตฺโทโส โหติ, อวีตฺโมโห
โหติ, มกฺขี จ ปพาสี^๓ จ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ
สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริณํ อปฺปิโย จ โหติ อมฺนาโป จ
อครุ จ อภาวนีโย จ.

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566

๑. ทุสนียะ

^๒ ๑. เท. กุปฺปนียะ อ. โกปนียะ, เอมฺปฺริย.

^๓ อ. ปลาสี

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ
 สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ.
 กตเมหิ ปญฺจหิ. วีตฺราโค โหติ, วีตฺโทโส โหติ, วีตฺโมโห โหติ,
 อมกฺขี จ อปฺพาสี จ. อิมฺเหหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ
 สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ
 ครุ จ ภาวนีโย จาติ. ทฺติยํ.

๓. กุหกสฺสตุตฺ

[๘๓] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ
 สพฺรหฺมจารีนํ อปฺปิโย จ โหติ อมนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ.
 กตเมหิ ปญฺจหิ. กุหโก จ โหติ, ลปโก จ, นิมิตฺตโก” จ,
 นิปฺเปสโก จ, ลาเภณ ลากํ นิชิตฺตีสิตา จ. อิมฺเหหิ โข ภิกฺขเว
 ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ อปฺปิโย จ
 โหติ อมนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ
 สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ.
 กตเมหิ ปญฺจหิ. น จ กุหโก โหติ, น จ ลปโก, น จ นิมิตฺตโก,
 น จ นิปฺเปสโก, น จ ลาเภณ ลากํ นิชิตฺตีสิตา. อิมฺเหหิ โข ภิกฺขเว
 ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ
 โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ. ตติยํ.

๔. อสฺสทฺฐสฺสตุตฺ

[๘๔] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต เถโร ภิกฺขุ
 สพฺรหฺมจารีนํ อปฺปิโย จ โหติ อมนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ.

กตเมหิ ปณจหิ. อสฺสทฺโร โหติ, อหิริโก โหติ, อโนตฺตปปี* โหติ,
 กุสฺสิโต โหติ, ทุปฺปณฺโณ โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปณจหิ ฌมฺเมหิ
 สมฺนํหาโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริณํ อปฺปิโย จ โหติ อมฺหาโป จ
 อครุ จ อภาวนีโย จ.

ปณจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนํหาโต เถโร ภิกฺขุ
 สพฺรหฺมจาริณํ ปิโย จ โหติ มฺหาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ.
 กตเมหิ ปณจหิ. สทฺโร โหติ, หิริมา โหติ, โอตฺตปปี^๒ โหติ,
 อารทฺธวิริโย โหติ, ปณฺณวา โหติ, อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปณจหิ
 ฌมฺเมหิ สมฺนํหาโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริณํ ปิโย จ โหติ
 มฺหาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ. จตฺตถํ.

๕. อกฺขมสฺสุตํ

[๘๕] “ปณจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนํหาโต เถโร ภิกฺขุ
 สพฺรหฺมจาริณํ อปฺปิโย จ โหติ อมฺหาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ.
 กตเมหิ ปณจหิ. อกฺขโม โหติ รูปานํ, อกฺขโม สทฺธานํ, อกฺขโม
 คณฺฐานํ, อกฺขโม รसानํ, อกฺขโม โสณฺฑจพฺพานํ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว
 ปณจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนํหาโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริณํ อปฺปิโย จ
 โหติ อมฺหาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ.

ปณจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนํหาโต เถโร ภิกฺขุ
 สพฺรหฺมจาริณํ ปิโย จ โหติ มฺหาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ.
 กตเมหิ ปณจหิ. ขโม โหติ รูปานํ, ขโม สทฺธานํ, ขโม คณฺฐานํ,
 ขโม รसानํ, ขโม โสณฺฑจพฺพานํ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปณจหิ
 ฌมฺเมหิ สมฺนํหาโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริณํ ปิโย จ โหติ
 มฺหาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ. ปณจมํ.

หมายเหตุ 27/05/2566

* อ. อโนตฺตดาปี

๒ อ. โอตฺตดาปี

๖. ปฏิสมภิทาปปตตสุตต์

[๘๖] “ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณนาคโต เถโร ภิกขุ
 สพรหมจารีณํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ.
 กตเมหิ ปญจหิ. อตฺถปฏิสมภิทาปปตโต โหติ, ฐมมปฏิสมภิทาปปตโต
 โหติ, นිරุตฺติปฏิสมภิทาปปตโต โหติ, ปฏิภาณปฏิสมภิทาปปตโต
 โหติ, ยานิ ตานิ สพรหมจารีณํ อุจฺจาวจานิ กิกรณียานิ, ตตฺถ
 ทกฺโข โหติ อนลโส, ตตฺรฺปายาย วีมฺสาย สมณนาคโต อลํ กาคฺตุ
 อลํ สํวิตาตุํ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมเมหิ สมณนาคโต
 เถโร ภิกขุสพรหมจารีณํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย
 จาติ. จญฺจํ.

๗. สีสนวนตสุตต์

[๘๗] “ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณนาคโต เถโร
 สพรหมจารีณํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ.
 กตเมหิ ปญจหิ. สีสวา โหติ, ปาติโมกฺขสํวรํสูโต วิหฺรติ
 อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภายทสฺสาวิ สมาทาย
 ลิกฺขติ ลิกฺขาปเทสฺส. พหุสฺสูโต โหติ สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจโย, เย
 เต ฐมา อาทิกถฺยาณา มชฺฌเมกถฺยาณา ปริโยสํกถฺยาณา สาทถํ
 สพฺยญฺชนํ เกวลปริปฺณฺณํ ปริสุทฺธํ พุรฺหมจฺริยํ อภิวทฺนติ,
 ตถารูปาสฺส ฐมา พหุสฺสูตา โหนฺติ ฐตา* วจฺสา ปริจิตา
 มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจิยา สุปฺปฏฺวิวิทา. กถฺยาณวาโจ โหติ
 กถฺยาณวาทุกรโณ ปรียา วาจา ย สมณนาคโต วิสฺสฏฺฏจาย
 อนลคพาย อตฺถสฺส วิญญาปนิยา. จตฺตุนํ ฌานานํ อาภิเจตฺสิกานํ

* จ. เท. ฐตา

ทิฏฐมมสุขวิหารานํ นิกามลามิ โหติ อกัจฉลามิ อกสิรลามิ.
 อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตตํ ปณณาวิมุตตํ ทิฏฐเจว ฌมเม
 สยํ อภิญญา สจฺจิกตฺวา อุปสมปชฺช วิหริติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว
 ปณฺจहि ฌมเมहि สมณฺหาโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหมจารีณํ ปิโย จ
 โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ. สตฺตมํ.

๘. เถรสุตฺตํ

[๘๘] “ปณฺจहि ภิกฺขเว ฌมเมहि สมณฺหาโต เถโร ภิกฺขุ
 พหุชนาหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ พหุชนาสุขาย พหุโน ชนฺสฺส
 อนตฺถาย อหิตาย ทุกฺขาย เทวมนุสฺसानํ.

กตเมहि ปณฺจहि. เถโร โหติ รตฺตตณฺณ จิรปพฺพชิตฺ, ฌาโต
 โหติ ยสฺสสี สคหฺมฺจปพฺพชิตานํ พหุชนปริวโร, ลามิ โหติ
 จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยภาสชฺชปริกฺขารานํ, พหุสฺสุโต โหติ
 สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจโย, เย เต ฌมา อาทิกุลยาณา มชฺฌเมกุลยาณา
 ปรีโยสานกุลยาณา สาตถํ สพฺยณฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ
 พรหมจริยํ อภิวทฺตติ, ตถารูปาสฺส ฌมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ฐตา
 วจสา ปริจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจยา สุปฺปฏฺฐิวิทา. มิจฺฉาทิฏฺฐิโก
 โหติ วิปริตทสฺสโน, โส พหุชนํ สทฺธมฺมา วุฏฺฐาเปตฺวา อสทฺธมฺเม
 ปติฏฺฐาเปติ. เถโร ภิกฺขุ รตฺตตณฺณ จิรปพฺพชิตฺ, อิตฺติปิสฺส ทิฏฺฐาณฺคตฺติ
 อาปชฺชนตฺติ, ฌาโต เถโร ภิกฺขุ ยสฺสสี สคหฺมฺจปพฺพชิตานํ
 พหุชนปริวโร อิตฺติปิสฺส ทิฏฺฐาณฺคตฺติ อาปชฺชนตฺติ, ลามิ เถโร ภิกฺขุ
 จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยภาสชฺชปริกฺขารานํ อิตฺติปิสฺส
 ทิฏฺฐาณฺคตฺติ อาปชฺชนตฺติ, พหุสฺสุโต เถโร ภิกฺขุ สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจโย
 อิตฺติปิสฺส ทิฏฺฐาณฺคตฺติ อาปชฺชนตฺติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจहि

๕. ปณเสขสุตฺตํ

[๘๙] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว ฌมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตนฺตํ. กตเม ปณฺจ. กมฺมารามตา ภสฺसरามตา นินฺทารามตา สงฺคณิการามตา ยถาวิมฺุตตํ จิตฺตํ น ปจฺจเวกฺขติ อึเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ ฌมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตนฺตํ. ปณฺจิเม ภิกฺขเว ฌมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตนฺตํ. กตเม ปณฺจ. น กมฺมารามตา น ภสฺसरามตา น นินฺทารามตา น สงฺคณิการามตา ยถาวิมฺุตตํ จิตฺตํ ปจฺจเวกฺขติ. อึเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ ฌมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตนฺตํ. นวมํ.

๑๐. ทุตติยเสขสุตฺตํ

[๙๐] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว ฌมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตนฺตํ. กตเม ปณฺจ. อึธ ภิกฺขเว เสโย ภิกฺขุ พหุกิจฺโจ โหติ พหุกรณียํ อพฺยตฺโต” กักรณียสฺส, ริณฺจติ ปฏิสลฺลาณํ, นานุยุณฺขติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถํ. อยํ ภิกฺขเว ปจฺโม ฌมฺโม เสขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว เสโย ภิกฺขุ อปฺปมตฺตเกณ กมฺเมน ทิวสํ อตฺตนาเมติ, ริณฺจติ ปฏิสลฺลาณํ, นานุยุณฺขติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถํ. อยํ ภิกฺขเว ทุตฺติโย ฌมฺโม เสขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว เสโย ภิกฺขุ สํสภูโจ วิหริติ สคหภูจฺ-
ปพฺพชิตฺเทหิ^๒ อนนฺโถมิเกณ คิหิสังสกะเน, ริณฺจติ ปฏิสลฺลาณํ,
นานุยุณฺขติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถํ. อยํ ภิกฺขเว ตตฺติโย ฌมฺโม เสขสฺส
ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตติ.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. วิยตฺโต อ. พฺยตฺโต

^๒ ฉ.,เท. คหฺภูจฺปพฺพชิตฺเทหิ.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว เสโฆ ภิกฺขุ อติกาเลน^๑ คามิ ปวิสติ,
 อติทิวา ปฏิกฺกมติ, ริณฺจติ ปฏิสลฺลนํ, นานุญฺชติ อชฺชตฺตํ
 เจโตสมถํ. อยํ ภิกฺขเว จตฺตโต ฌมโม เสขสฺส ภิกฺขุโน
 ปรีหานาย สํวตฺตติ.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว เสโฆ ภิกฺขุ, ยายํ กถา อภิสลฺเลชิกา
 เจโตวิวรรณสปปายา. เสยฺยถิทํ, อปฺปิจฺจกถา สนฺตฺตฺตฺติกา ปวิเวกกถา
 อสํสคฺคกถา วิริยารมฺภกถา สीलกถา สมาธิกถา ปญฺญากถา
 วิมุตฺตีกถา วิมุตฺตติฌาณทสฺสนกถา. เอวรूपียา กถาย น นิกามลาภี
 โหติ, กิจฺจุลลาภี, กสิรลาภี,^๒ [^๓] ริณฺจติ ปฏิสลฺลนํ, นานุญฺชติ
 อชฺชตฺตํ เจโตสมถํ. อยํ ภิกฺขเว ปญฺจโม ฌมโม เสขสฺส
 ภิกฺขุโน ปรีหานาย สํวตฺตติ. อิมเ โฆ ภิกฺขเว ปญฺจ ฌมา
 เสขสฺส ภิกฺขุโน ปรีหานาย สํวตฺตนฺติ. ปญฺจิมเ ภิกฺขเว ฌมา
 เสขสฺส ภิกฺขุโน อปรีหานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม ปญฺจ. อิท
 ภิกฺขเว เสโฆ ภิกฺขุ น พหุกิจฺโจ โหติ น พหุกรณีโย
 พยตฺโต กิกรณีเยสุ, น ริณฺจติ ปฏิสลฺลนํ, อนุญฺชติ อชฺชตฺตํ
 เจโตสมถํ. อยํ ภิกฺขเว ปจฺจโม ฌมโม เสขสฺส ภิกฺขุโน
 อปรีหานาย สํวตฺตติ.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว เสโฆ ภิกฺขุ น อปฺปมตฺตเกน กมฺเมน
 ทิวสํ อตินาเมติ, น ริณฺจติ ปฏิสลฺลนํ, อนุญฺชติ อชฺชตฺตํ
 เจโตสมถํ. อยํ ภิกฺขเว ทุตติโย ฌมโม เสขสฺส ภิกฺขุโน
 อปรีหานาย สํวตฺตติ.

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566
 ๑. น., เท. อกาเลน.

^๒ น., เท. อกิจจุลลาภี อกสิรลาภี.

^๓ น., เท. น

ปุณ จปร ภิขเว เสโข ภิกขุ อัสสจโจ วิหริตี
 คหภูจปพพชิตะหิ อนนุโลมิเกน คิหิสสะคะน, น วิมัจจตี ปฏิสลุลานัน,
 อนนุญชติ อชฺฌตตัม เจโตสมถัม. อัม ภิกขเว ตติโย ฌมโม เสขสฺส
 ภิกขุโน อปริหานาย สวตตติ.

ปุณ จปร ภิขเว เสโข ภิกขุ น อติกาเลน คามัม ปวิสตี,
 นาตีทิวา ปฏิกกมตี, น วิมัจจตี ปฏิสลุลานัน, อนนุญชติ อชฺฌตตัม
 เจโตสมถัม. อัม ภิกขเว จตุตฺโถ ฌมโม เสขสฺส ภิกขุโน
 อปริหานาย สวตตติ. ปุณ จปร ภิขเว เสโข ภิกขุ, ยายัม
 กถา อภิสลฺเลชิกา เจโตวิวรณสปปายา. เสยฺยถิทำ, อปฺปิจจกถา
 สนฺตญฺจิกถา ปวีเวกกถา อัสสคฺคกถา วิริยารมฺภกถา สีลกถา
 สมาธิกถา ปญญากถา วิมุตติกถา วิมุตติฌาณทสฺสนกถา.
 เอวรूपียา กถาย นิกามลาก็ โหตี อภิจฺจลาก็ อภิสิรลาก็, น
 วิมัจจตี ปฏิสลุลานัน, อนนุญชติ อชฺฌตตัม เจโตสมถัม. อัม ภิกขเว
 ปณจโม ฌมโม เสขสฺส ภิกขุโน อปริหานาย สวตตติ. อิม
 โข ภิกขเว ปณจ ฌมมา เสขสฺส ภิกขุโน อปริหานาย
 สวตตตตติ. ทสมัม.

จตุตฺโถ เถรวคฺโค.

ตสฺสทฺธานัน

“รชนีย” วิตราโค

กุหโกสทฺธอกฺขโม^๒

ปฏิสมฺภิทา จ สีเลน

เถโร เสชาปเร ทฺเวติ.

(๑๐) ๕. กุชวคโค

๑. ปรมสมปทาสุตฺตํ

[๙๑] “ปณฺณจิมมา ภิกฺขเว สมฺปทา. กตมา ปณฺจ. สทฺธาสมฺปทา
สึลสมฺปทา สุตสมฺปทา จาคสมฺปทา ปณฺณาสมฺปทา. อิมมา โช
ภิกฺขเว ปณฺจ สมฺปทาติ. ปจฺมํ.

๒. ทุตฺติยสมฺปทาสุตฺตํ

[๙๒] “ปณฺณจิมมา ภิกฺขเว สมฺปทา. กตมา ปณฺจ. สึลสมฺปทา
สมาธิสมฺปทา ปณฺณาสมฺปทา วิมุตฺติสมฺปทา วิมุตฺติฌานทสฺสนสมฺปทา.
อิมมา โช ภิกฺขเว ปณฺจ สมฺปทาติ. ทุตฺติยํ.

๓. พุยากรณสุตฺตํ

[๙๓] “ปณฺณจิมมานิ ภิกฺขเว อญฺญาพุยากรณานิ. กตมานิ
ปณฺจ. มนฺหตฺตตา โมฆฺหตฺตตา อญฺญํ พุยากรโรติ, ปาปิจฺโณ อิจฺฉาปกโต
อญฺญํ พุยากรโรติ, อุมฺมาทา จิตฺตกฺเขปา อญฺญํ พุยากรโรติ, อธิมาเนน
อญฺญํ พุยากรโรติ, สมฺมเทว อญฺญํ พุยากรโรติ, อิมานิ โช ภิกฺขเว
ปณฺจ อญฺญาพุยากรณานิติ. ตติยํ.

๔. ฌาสฺววิหารสุตฺตํ

[๙๔] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว ฌาสฺววิหารา. กตเม ปณฺจ. อธิ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๕เปยฺ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมปฺชช
วิหฺรติ, วิตกฺกวิจฺจารานํ รูปสฺมา ๕เปยฺ ทุตฺติยํ ฌานํ อุปสมปฺชช
วิหฺรติ, ปีติยา จ วิราคา ๕เปยฺ ตติยํ ฌานํ อุปสมปฺชช วิหฺรติ,

สุขสุส จ ปหานา ๗เป๗ จตตถัม ฌานํ อุปสมปชช วิหริติ,
 อาสวานญจ^{*} ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตติํ ปญญาวิมุตติํ ทิฏฐาเจว ฌมเม
 สยํ อภิญญา สจจิกิตวา อุปสมปชช วิหริติ. อิมเ โข ภิกขเว ปมจ
 ฆาสุวิหาราติ. จตตถัม.

๕. อกุปปสตุตํ

[๙๕] “ปมจहि ภิกขเว ฌมเมहि สมนนาคโต ภิกขุ นจิสเสว
 อกุปปํ ปฏีวิชตติ. กตเมहि ปมจहि. อีธ ภิกขเว ภิกขุ
 อตถปฏิสมภิตาปปตโต โหติ, ฌมมปฏิสมภิตาปปตโต โหติ,
 นิสฺสํสํปฏิสมภิตาปปตโต โหติ, ปฏิกายนปฏิสมภิตาปปตโต โหติ,
 ยถาวิมุตตํ จิตตํ ปจฺจเวกฺขติ. อิมเอहि โข ภิกขเว ปมจहि ฌมเมहि
 สมนนาคโต ภิกขุ นจิสเสว อกุปปํ ปฏีวิชตติ. ปมจม.

๖. สุตตฺตสตุตํ

[๙๖] “ปมจहि ภิกขเว ฌมเมहि สมนนาคโต ภิกขุ
 อานาปานสฺสตี อาเสวนโต นจิสเสว อกุปปํ ปฏีวิชตติ. กตเมहि
 ปมจहि. อีธ ภิกขเว ภิกขุ อปฺปญฺโง โหติ อปฺปกิจฺโง สุภโร
 สฺสณฺโตโส ชีวิตปริกฺขาเรสุ, อปฺปาหโร โหติ อนนฺทริกตตํ อนนฺยตโต,
 อปฺปมิทฺโธ โหติ ชาคริยํ อนนฺยตโต, พหุสฺสโต โหติ สุตตโร
 สุตตฺตนิจโย, เย เต ฌมมา อาทิกถยาณา มชฺฌเมกถยาณา
 ปริโยสานกถยาณา สาทถัม สพฺพญชฺชนํ เกวลปฺริปฺนฺณํ ปฺริสฺสทฺธํ
 พุรหฺมจริยํ อภิวทฺตติ, ตถารูปาสฺส ฌมมา พหุสฺสตา โหนติ ฐตา
 วจสา ปฺริจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฐิจิยา สุปฺปฏีวิทฺธา ยถาวิมุตตํ

หมดอายุ 27/05/2566

* ฉ.,เท.,อ. อาสวาน ขยา

จิตฺตํ ปจฺจเวกฺขติ. อิมเหติ โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฌมฺเมहि
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อานาปานสฺสตี อาเสวนฺโต นจิรสฺเสว อกุปฺเป
ปฏฺวิวิชฺฌตีติ. จมฺมจํ.

๗. กถาสฺสคฺคํ

[๙๗] “ปญฺจहि ภิกฺขเว ฌมฺเมहि สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
อานาปานสฺสตี ภาเวนฺโต นจิรสฺเสว อกุปฺเป ปฏฺวิวิชฺฌติ. กตเมहि
ปญฺจहि. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺปมฺมฺโจ โหติ อปฺปกิกฺโข สุกฺโร
สฺสนฺโตโส ชีวิตปริกฺขารสฺสุ. อปฺปาหารโร โหติ อนฺทริกตฺตํ อนฺยุตฺโต.
อปฺปมิตฺโร โหติ ชาคริยํ อนฺยุตฺโต, ยายํ กถา อภิสลฺเลชิกา
เจโตวิวรรณสปปายา. เสยฺยถิํ, อปฺปิจฺจนกถา สนฺตมฺมจิกถา ปวิเวกกถา
อัสสคฺคกถา วิริยารมฺภกถา สीलกถา สมาริทธิกถา ปญฺญากถา
วิมุตฺตติกถา วิมุตฺตติฌานทสฺสนกถา, เอวฺรฺฐปิยา กถาย นิกามลาภี
โหติ อกิกฺขณลาภี อกสิรลาภี. ยถาวิมุตฺตํ จิตฺตํ ปจฺจเวกฺขติ. อิมเหติ
โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฌมฺเมहि สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อานาปานสฺสตี
ภาเวนฺโต นจิรสฺเสว อกุปฺเป ปฏฺวิวิชฺฌตีติ. สตฺตมํ.

๘. อารญญกสุตฺตํ

[๙๘] “ปญฺจहि ภิกฺขเว ฌมฺเมहि สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
อานาปานสฺสตี พหุสฺสีกโรนฺโต นจิรสฺเสว อกุปฺเป ปฏฺวิวิชฺฌติ. กตเมहि
ปญฺจहि. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺปมฺมฺโจ โหติ อปฺปกิกฺโข สุกฺโร
สฺสนฺโตโส ชีวิตปริกฺขารสฺสุ, อปฺปาหารโร โหติ อนฺทริกตฺตํ อนฺยุตฺโต,
อปฺปมิตฺโร โหติ ชาคริยํ อนฺยุตฺโต, อารญญโก โหติ ปนฺตเสนาสโน,

ยถาวิมุตฺตํ จิตฺตํ ปจฺจเวกฺขติ. อิมํหิ โข ภิกฺขเว ปมฺจหิ ฐมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อานาปานสฺสตี พหุสฺสโรนฺโต นจิริสฺเสว อญฺฺป
ปฏฺวิวิธมฺมตีติ. อมฺมจมฺ.

๕. สีสฺสตฺตํ

[๙๙] “สีโห ภิกฺขเว มิคฺราชา สายณฺหสมยฺํ อาสยา
นิกฺขมฺติ, อาสยา นิกฺขมิตฺวา วิชฺมภฺติ, วิชฺมภิตฺวา สมฺนตา
จตุทฺทิสํ^๑ อนฺวิโลเกติ, สมฺนตา จตุทฺทิสํ^๑ อนฺวิโลเกตฺวา ติกฺขตฺตํ
สีหนาทํ นทติ, ติกฺขตฺตํ สีหนาทํ นทิตฺวา โคจฺราย ปกฺกมฺติ. โส
หตฺถิสฺส เจปิ ปหารํ เทติ, สกฺกจฺจณฺเวยว ปหารํ เทติ, โน
อสกฺกจฺจํ. มหีสฺส^๒ เจปิ ปหารํ เทติ, สกฺกจฺจณฺเวยว ปหารํ เทติ,
โน อสกฺกจฺจํ. ควสฺส เจปิ ปหารํ เทติ, สกฺกจฺจณฺเวยว ปหารํ เทติ,
โน อสกฺกจฺจํ. ทิปฺปสฺส เจปิ ปหารํ เทติ, สกฺกจฺจณฺเวยว ปหารํ
เทติ, โน อสกฺกจฺจํ, ขุทฺทกานญฺเจปิ ปาณานํ ปหารํ เทติ,
อนตฺมโส สสฺวิพารานํปิ สกฺกจฺจณฺเวยว ปหารํ เทติ, โน อสกฺกจฺจํ.
ตํ กิสฺส เหตุ. มา เม โยคฺคปโถ นสฺสาติ.

‘สีโหติ โข ภิกฺขเว ตถาคตฺสเสตํ อธิวณฺํ อรหโต
สมฺมาสมพุทฺธสฺส. ยํ โข ภิกฺขเว ตถาคโต ปริสาย ฐมฺมํ เทเสติ,
อิทฺมสฺส โหติ สีหนาทสฺมิมิ, ภิกฺขุณญฺเจปิ ภิกฺขเว ตถาคโต ฐมฺมํ
เทเสติ, สกฺกจฺจณฺเวยว ตถาคโต ฐมฺมํ เทเสติ, โน อสกฺกจฺจํ.
ภิกฺขุณฺเณญฺเจปิ ภิกฺขเว ตถาคโต ฐมฺมํ เทเสติ, สกฺกจฺจณฺเวยว
ตถาคโต ฐมฺมํ เทเสติ, โน อสกฺกจฺจํ. อุปาสกาทญฺเจปิ ภิกฺขเว
ตถาคโต ฐมฺมํ เทเสติ, สกฺกจฺจณฺเวยว ตถาคโต ฐมฺมํ เทเสติ, โน

อสกุกจํ. อุปาสิกานญเจปิ ภิกฺขเว ตถาคโต ฌมฺมํ เทเสติ,
 สกุกจจญฺเวย ตถาคโต ฌมฺมํ เทเสติ, โน อสกุกจํ. ปุณฺณชฺชนานญเจปิ
 ภิกฺขเว ตถาคโต ฌมฺมํ เทเสติ, อนฺตมโส อนฺนการเนสาทานํปิ
 สกุกจจญฺเวย ตถาคโต ฌมฺมํ เทเสติ, โน อสกุกจํ. ตํ กิสฺส เหตุ.
 ฌมฺมครุ ภิกฺขเว ตถาคโต ฌมฺมการโวลิตี. นวํ.

๑๐. กกุฉเถรสุตฺตํ

[๑๐๐] เอวฺมเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา โกสมุพิยํ วิหริติ
 โฆสิตารามे. เตน โข ปน สมเยน กกุชฺโ นาม โกพิยปฺตโต
 อายสฺมโต มหาโมคฺคัลลานสฺส อุปฏฺฐาโก อรฺหฺนา กาลกโต อญฺญตรํ
 มโนมยํ กายํ อุปฺปนฺโน, ตสฺส เอวรฺูป อตฺตภาวปฏฺฐิลาโก โหติ,
 เสยฺยถาปิ นาม เทว วา ตีณิ วา มาคธกานิ^{*} คามกฺุเขตฺตานิ.
 โส เตน อตฺตภาวปฏฺฐิลาเกน เนว อตฺตตานํ พยาพาเชติ,^๒ โน ปรี
 พยาพาเชติ.

อถ โข กกุชฺโ เทวปฺตโต, เยนายสฺมา มหาโมคฺคัลลาน,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคัลลานํ อภิวาเทตฺวา
 เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ. เอกมนฺตํ จิตฺโต โข กกุชฺโ เทวปฺตโต อายสฺมนฺตํ
 มหาโมคฺคัลลานํ เอตทวโจ “เทวทตฺตสฺส ภาณเต เอวรฺูป อิจฺฉาคตํ
 อุปฺปชฺชติ ‘อหํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสามีติ, สหจิตฺตูปฺปาทา จ ภาณเต
 เทวทตฺโต ตสฺสา อิทฺธิยา ปรีหีนฺติ. อิทมวโจ กกุชฺโ เทวปฺตโต,
 อิทํ วตฺวา อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคัลลานํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺุขิณํ
 กตฺวา ตตฺถเวยนฺตรชฺชายิ.

อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคัลลาน, येन ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิติ.

* อ. มาคธกานิ

^๒ ฉ., เท., อ. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ, เอวฺมุปฺปรี.

เอกมนุตัม นิสินุโน โข อายสฺมา มหาโมคคัลลานโ ภควนุตัม
เอตทโวจ

“กกุโธ นาม ภนฺเต โกพิยปุตฺโต มมํ อุปฺภฺจโก อรุณา
กาลกโต อญฺญตรัม มโนมยํ กายํ อุปฺปนโน [^๑] ตสฺส เอวฺรฺอุป
อตตภาวปฏฺฐิลาโก. เสยฺยถาปิ นาม วา ตีณิ วา มาคธกานิ
คามกฺขเขตฺตานิ, โส เตน อตฺตภาวปฏฺฐิลาเภเนเนว อตฺตทานํ
พฺยาพาเชติ, โน ปรี พฺยาพาเชติ. อถ โข ภนฺเต กกุโธ เทวปุตฺโต,
เยนาหํ, เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนุตัม
อภฺจาสิ. เอกมนุตัม จิตฺโต โข ภนฺเต กกุโธ เทวปุตฺโต มํ เอตทโวจ
“เทวทตฺตสฺส ภนฺเต เอวฺรฺูปํ อิจฺฉาคตํ อุปฺปชฺชติ ‘อหํ ภิกฺขุสงฺฆมํ
ปรีทริสฺสามีติ, สหจิตฺตูปปาทา จ ภนฺเต เทวทตฺโต ตสฺสา อิทฺฐิยา
ปรีทีนฺติ. อิทมโวจ ภนฺเต กกุโธ เทวปุตฺโต, อิทํ วตฺวา มํ
อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเฏวณฺตรธายีติ.

“กึ ปน เต โมคคัลลาน กกุโธ เทวปุตฺโต เจตฺสา เจโต
ปริจฺจ วิทิตฺโต ‘ยงฺกิญฺจิ กกุโธ เทวปุตฺโต ภาสติ, สพฺพพนฺตํ ตเถว
โหติ, โน อญฺญถาติ. “เจตฺสา เจโต ปริจฺจ วิทิตฺโต เม ภนฺเต กกุโธ
เทวปุตฺโต ‘ยงฺกิญฺจิ กกุโธ เทวปุตฺโต ภาสติ, สพฺพพนฺตํ ตเถว โหติ,
โน อญฺญถาติ. “รกฺขสฺสเสตํ โมคคัลลาน วาจํ. [^๒] อิทานิ โส
โมฆปุริโส อตฺตทณาว อตฺตทานํ ปาตุกิริสฺสติ.

ปญฺจิเม โมคคัลลาน สตฺถาโร สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี.
กตเม ปญฺจ. อิท โมคคัลลาน เอกจฺโจ สตฺถา อปริสฺสุทฺธสีโล สมนโน
‘ปริสฺสุทฺธสีโลมเหตฺติ ปฏฺฐิขานาติ ‘ปริสฺสุทฺธํ เม สีลํ ปรีโยทาตํ
อสงฺกิลิฏฺฐนฺติ. ตเมเนํ สาวกา เอวํ ชานนฺติ ‘อโย โข ภวํ สตฺถา

อปริสฺสุทฺธสีโล สมนโน ‘ปริสฺสุทฺธสีโลมฺหิตี ปฏฺฐิชานาตี ‘ปริสฺสุทฺธํ เม สีลํ
 ปรีโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺฐจฺหนฺติ. มยฺญเจว โข ปน คิหิํ อารโจะสฺสาม”
 นาสุสฺส มนาปํ. ยํ โข ปนฺนสฺส อมฺนาปํ, กถํ หนุ” มยฺ เตน
 สมฺมทาจเรยฺยาม. สมฺมมฺนฺนตี โข ปน จีวรปิตฺตปาตเสนาสน-
 คิลานปจฺจยเภสชฺชปรีกฺษาเรน. ยํ ตุมฺโห กริสฺสตี, ตุมฺโหว เตน
 ปณฺณายิสฺสตีตี. เอวรูป โข โมคฺคัลลฺลาน สตฺถารํ สาวกา สีลโต
 รกฺขนฺติ, เอวรูป จ ปน สตฺถา สาวเกหิ สีลโต รกฺขํ ปจฺจาสิสฺสตี.

ปน จปรํ โมคฺคัลลฺลาน อีธกฺจฺโจ สตฺถา อปริสฺสุทฺธาซีโว
 สมนโน ‘ปริสฺสุทฺธาซีโวมฺหิตี ปฏฺฐิชานาตี, ‘ปริสฺสุทฺโธ เม อาซีโว
 ปรีโยทาโต อสงฺกิลิฏฺฐจฺหนฺติ. ตเมนํ สาวกา เอวํ ชานนฺติ ‘อโย โข ภวํ
 สตฺถา อปริสฺสุทฺธาซีโว สมนโน ‘ปริสฺสุทฺธาซีโวมฺหิตี ปฏฺฐิชานาตี, ‘ปริสฺสุทฺโธ
 เม อาซีโว ปรีโยทาโต อสงฺกิลิฏฺฐจฺหนฺติ. มยฺญเจว โข ปน คิหิํ
 อารโจะยฺยาม, นาสุสฺส มนาปํ. ยํ โข ปนฺนสฺส อมฺนาปํ, กถํ หนุ
 มยฺ เตน สมฺมทาจเรยฺยาม, สมฺมมฺนฺนตี โข ปน จีวรปิตฺตปาต-
 เสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปรีกฺษาเรน. ยํ ตุมฺโห กริสฺสตี, ตุมฺโหว เตน
 ปณฺณายิสฺสตีตี. เอวรูป โข โมคฺคัลลฺลาน สตฺถารํ สาวกา อาชีวโต
 รกฺขนฺติ, เอวรูป จ ปน สตฺถา สาวเกหิ อาชีวโต รกฺขํ ปจฺจาสิสฺสตี.

ปน จปรํ โมคฺคัลลฺลาน อีธกฺจฺโจ สตฺถา อปริสฺสุทฺธมฺมเทสโน
 สมนโน ‘ปริสฺสุทฺธมฺมเทสโนมฺหิตี ปฏฺฐิชานาตี, ‘ปริสฺสุทฺธา เม ฐมฺมเทสนา
 ปรีโยทาตา อสงฺกิลิฏฺฐจฺหนฺติ. ตเมนํ สาวกา เอวํ ชานนฺติ ‘อโย โข
 ภวํ สตฺถา อปริสฺสุทฺธมฺมเทสโน สมนโน ‘ปริสฺสุทฺธมฺมเทสโนมฺหิตี
 ปฏฺฐิชานาตี, ‘ปริสฺสุทฺธา เม ฐมฺมเทสนา ปรีโยทาตา อสงฺกิลิฏฺฐจฺหนฺติ.
 มยฺญเจว โข ปน คิหิํ อารโจะยฺยาม, นาสุสฺส มนาปํ. ยํ โข

ปนสฺส อมฺหาปํ, กถํ ํ มยํ เตน สมฺมทาจเรยฺยาม. สมฺมมฺหฺนติ โข
 ปน จีวรปิตฺตปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารเณ. ยํ ตุมฺ
 กริสฺสตี, ตุมฺว เตน ปณฺณายิสฺสตีติ. เอวฺรูปํ โข โมคฺคฺลฺลฺลฺลฺล
 สตุถารํ สาวกา ฐมฺมเทสนโต รกฺขนฺติ, เอวฺรูปํ จ ปน สตุถา
 สวเกหิ ฐมฺมเทสนโต รกฺขํ ปจฺจาสีสตี.

ปฺน จปรี โมคฺคฺลฺลฺลฺลฺล อธิเรกจฺโจ สตุถา
 อปริสฺสทฺธเวยฺยากรโณ สมนฺโน ‘ปริสฺสทฺธเวยฺยากรโณมฺหิตี ปฏฺฐิชานาตี,
 ‘ปริสฺสทฺธํ เม เวยฺยากรณํ ปรีโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺฐนฺติ. ตเมนํ
 สวกา เอวํ ชานนฺติ ‘อัยํ โข ภวํ สตุถา อปริสฺสทฺธเวยฺยากรโณ
 สมนฺโน ‘ปริสฺสทฺธเวยฺยากรโณมฺหิตี ปฏฺฐิชานาตี, ‘ปริสฺสทฺธํ เม
 เวยฺยากรณํ ปรีโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺฐนฺติ. มยฺยเจว โข ปน คิหิณํ
 อโรเจยฺยาม, นาสฺสสฺส มฺหาปํ. ยํ โข ปนสฺส อมฺหาปํ, กถํ
 ํ” มยํ เตน สมฺมทาจเรยฺยาม. สมฺมมฺหฺนติ โข ปน
 จีวรปิตฺตปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารเณ. ยํ ตุมฺ
 กริสฺสตี, ตุมฺว เตน ปณฺณายิสฺสตีติ. เอวฺรูปํ โข โมคฺคฺลฺลฺล
 สตุถารํ สวกา เวยฺยากรณโต รกฺขนฺติ, เอวฺรูปํ จ ปน
 สตุถา สวเกหิ เวยฺยากรณโต รกฺขํ ปจฺจาสีสตี.

ปฺน จปรี โมคฺคฺลฺลฺลฺลฺล อธิเรกจฺโจ สตุถา อปริสฺสทฺธ-
 ฌาณทสฺสโน สมนฺโน ‘ปริสฺสทฺธฌาณทสฺสโนมฺหิตี ปฏฺฐิชานาตี, ‘ปริสฺสทฺธํ
 เม ฌาณทสฺสนํ ปรีโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺฐนฺติ. ตเมนํ สวกา เอวํ
 ชานนฺติ ‘อัยํ โข ภวํ สตุถา อปริสฺสทฺธฌาณทสฺสโน สมนฺโน
 ‘ปริสฺสทฺธฌาณทสฺสโนมฺหิตี ปฏฺฐิชานาตี, ‘ปริสฺสทฺธํ เม ฌาณทสฺสนํ
 ปรีโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺฐนฺติ. มยฺยเจว โข ปน คิหิณํ อโรเจยฺยาม,
 นาสฺสสฺส มฺหาปํ. ยํ โข ปนสฺส อมฺหาปํ, กถํ ํ” มยํ เตน

หมายเหตุ 21/05/2566

สมุทาจเรยยาม. สมมฺมุนฺติ โข ปน จีวรปิณฑปาทเสนาสน-
คิลานปัจจุยเภสชฺชปริกฺขารณ. ยํ ตุมฺโห กริสฺสติ, ตุมฺโห เตน
ปณฺณายิสฺสตีติ. เอวฺรูป โข โมคคฺคฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺล
ณฺณทสฺสนโต รกฺขนฺติ, เอวฺรูป จ ปน สตุฏฺฐา สวาทเกหิ
ณฺณทสฺสนโต รกฺขํ ปจฺจาสีสฺสติ. อิม โข โมคคฺคฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺล
สตุฏฺฐาโร สนฺโต สํวิชฺชมาณา โลกสฺมี.

อหํ โข [°] โมคคฺคฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺล
'ปริสฺส
อสงฺกิลิฏฺฐจฺนฺติ. น จ มํ สวาทา สีสฺสโต รกฺขนฺติ, น จาหํ
สวาทเกหิ สีสฺสโต รกฺขํ ปจฺจาสีสฺสามิ. ปริสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
'ปริสฺส
อสงฺกิลิฏฺฐจฺนฺติ. น จ มํ สวาทา อาชีวโต รกฺขนฺติ. น จาหํ
สวาทเกหิ อาชีวโต รกฺขํ ปจฺจาสีสฺสามิ. ปริสฺสฺสฺสฺสฺส
'ปริสฺส
ปรีโยทาทา อสงฺกิลิฏฺฐจฺนฺติ. น จ มํ สวาทา ฌมฺมเทสนโต
รกฺขนฺติ. น จาหํ สวาทเกหิ ฌมฺมเทสนโต รกฺขํ ปจฺจาสีสฺสามิ.
ปริสฺส
'ปริสฺส
มํ สวาทา เวยฺยากรณโต รกฺขนฺติ. น จาหํ สวาทเกหิ
เวยฺยากรณโต รกฺขํ ปจฺจาสีสฺสามิ. ปริสฺสฺสฺสฺส
'ปริสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
นฺณทสฺสนํ

ปรีโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺจนฺติ. น จ มํ สาวกา ฌาณทสฺสนโต
รกฺขณฺติ. น จาหํ สาวเกหิ ฌาณทสฺสนโต รกฺขํ ปจฺจาสีสามีติ.
ทสมํ.

ปญจโม กกุชวคฺโค.

ตสฺสุทฺททานํ

“เทว สมฺปทา พฺยากรณํ ผาสฺสุกฺุปฺเปน ปญฺจมํ”
สฺสุตํ กถณฺจ^๒ อรณฺณํ สีหกฺกุเชน^๓ เต ทสาติ.

ทุตติโย ปณฺณาสโก สมตฺโต.

^๑ น.,เท. ผาสฺสุกฺุปฺปญฺจมํ ^๒ น.,เท. กถา อารณฺณโก
^๓ น.,เท. สีโห จ กกุโช ทสา

๓. ตติยปณฺณาสโก

(๑๑) ๑. ภาสฺสูวิหารวคฺโค

๑. สารชฺชสุตฺตํ

[๑๐๑] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว เสขเวสารชฺชกรณฺหา ชมฺมา. กตเม ปณฺจ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ โหติ, สีลวา โหติ, พหุสฺสุโต โหติ, อารทฺธวิริโย โหติ, ปณฺณวา โหติ.

ยํ ไช^{*} ภิกฺขเว อสฺสทฺธสฺส สารชฺชํ โหติ, สทฺธสฺส ตํ สารชฺชํ น โหติ, ตสฺมา ยํ ชมฺโม เสขเวสารชฺชกรณฺเณ.

ยํ ภิกฺขเว ทุสฺสีลสฺส สารชฺชํ โหติ, สีลวโต ตํ สารชฺชํ น โหติ, ตสฺมา ยํ ชมฺโม เสขเวสารชฺชกรณฺเณ.

ยํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสุตฺตสฺส สารชฺชํ โหติ, พหุสฺสุตฺตสฺส ตํ สารชฺชํ น โหติ, ตสฺมา ยํ ชมฺโม เสขเวสารชฺชกรณฺเณ.

ยํ ภิกฺขเว กุสฺสีตสฺส สารชฺชํ โหติ, อารทฺธวิริยสฺส ตํ สารชฺชํ น โหติ, ตสฺมา ยํ ชมฺโม เสขเวสารชฺชกรณฺเณ.

ยํ ภิกฺขเว ทุปฺปณฺณสฺส สารชฺชํ โหติ, ปณฺณวโต ตํ สารชฺชํ น โหติ, ตสฺมา ยํ ชมฺโม เสขเวสารชฺชกรณฺเณ. อิเม ไช ภิกฺขเว ปณฺจ เสขเวสารชฺชกรณฺหา ชมฺมาติ. ปจฺมํ.

๒. อุสฺสงกิตฺตสุตฺตํ

[๑๐๒] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อุสฺสงกิตฺตปริสํกิตโต โหติ ‘ปาปภิกฺขุติ อปี อกุปฺปชฺชโม. กตเมหิ

หมดอายุ 27/05/2566

* ฉ.,เท.,อ. ไชสทฺโท น ทิสฺสติ.

ปมจหิ. อิท ภิกขเว ภิกขุ เวสียโคจโร^๑ วา โหติ, วิธวาโคจโร วา โหติ, ฤลลกุมารีโคจโร วา โหติ, ปณทกโคจโร วา โหติ, ภิกขุณีโคจโร วา โหติ.

อิเมหิ โข ภิกขเว ปมจหิ ธมเมหิ สมณนาคโต ภิกขุ อุตฺตมกิตติปริสฺสกิจฺเฐ โหติ 'ปาปภิกขุติ อปิ อกุปปตฺตมโมติ. พุทฺธิยฺ.

๓. มหาโจรสุตฺตํ

[๑๐๓] "ปมจหิ ภิกขเว อญฺเฐหิ สมณนาคโต มหาโจโร สนฺธิปี จินฺทติ, นิลโลปปี หรติ, เอกาคาริกปี กโรติ, ปริปนฺนเถปิ ติฏฺฐติ. กตเมหิ ปมจหิ. อิท ภิกขเว มหาโจโร วิสมนีสฺสีโต จ โหติ คหณนีสฺสีโต จ พลวนีสฺสีโต จ โภคจาตี จ เอกจาโร จ.

กถญฺจ ภิกขเว มหาโจโร วิสมนีสฺสีโต โหติ. อิท ภิกขเว มหาโจโร นทวิทฺธคฺคํ วา นีสฺสีโต โหติ ปพฺพตวิสมํ วา. เอวํ โข ภิกขเว มหาโจโร วิสมนีสฺสีโต โหติ.

กถญฺจ ภิกขเว มหาโจโร คหณนีสฺสีโต โหติ. อิท ภิกขเว มหาโจโร ตินคหณํ วา นีสฺสีโต โหติ รุกฺขคหณํ วา โรธฺ^๒ วา มหาวนฺสณฺทํ วา. เอวํ โข ภิกขเว มหาโจโร คหณนีสฺสีโต โหติ.

กถญฺจ ภิกขเว มหาโจโร พลวนีสฺสีโต โหติ. อิท ภิกขเว มหาโจโร ราชานํ วา ราชมฺหามตฺตานํ วา นีสฺสีโต โหติ, ตสฺส เอวํ โหติ 'สเจ มํ โกจิ กิณฺณจิ วกฺขติ, อิเม ["] ราชานो วา ราชมฺหามตฺตา วา ปรีโยธาย อตฺถํ ภณฺนิสฺสนฺตํ. สเจ นํ โกจิ

^๑ จ., เท. เวสียโคจโร

^๒ ส. โคธํ วา

^๓ จ., เท. เม

กิญจิ อาห. ตยสฺส^๑ ราชานโน วา ราชมหามตฺตา วา ปริโยชาย
อตุถิ ภณฺณติ, เอวํ โข ภิกฺขเว มหาโจโร พลวนิสฺสิตโต โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว มหาโจโร โภคจาตี โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
มหาโจโร อทุโธ โหติ มหฺตฺตโน มหาโมโค, ตสฺส เอวํ โหติ ‘สเจ
มํ โกจิ กิญจิ วกฺขติ, อิตฺโต โภเคน ปรุสฺสนุถริสฺสามีติ. สเจ นํ โกจิ
กิญจิ อาห. ตโต โภเคน ปรุสฺสนุถริติ. เอวํ โข ภิกฺขเว มหาโจโร
โภคจาตี โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว มหาโจโร เอกจาโร โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
มหาโจโร เอกโก นิคฺคหณานิ^๒ กตฺตา โหติ. ตํ กิสฺส เหตุ. “มา
เม คฺยุพฺพมนฺตา พหิทฺธา สมฺเภทํ อคมฺสฺสูติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
มหาโจโร เอกจาโร โหติ.

อิมเหติ โข ภิกฺขเว ปญฺจหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคโต มหาโจโร
สนฺธิปฺปิ จินฺทติ, นิลโลปฺปิ หริติ, เอกาคาริกํปิ กโรติ, ปริปฺนฺเถปิ
ติฏฺฐติ.

เอวเมว โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปาปภิกฺขุ
ขตํ อุพฺพตํ อตฺตํ ปริหริติ, สาวชฺชโ จ โหติ สานฺนวชฺชโ วิญญฺณํ,
พหุญฺจ อปฺปญฺณํ ปสวติ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ
วิสมนิสฺสิตโต จ โหติ คหฺนนิสฺสิตโต จ พลวนิสฺสิตโต จ โภคจาตี จ
เอกจาโร จ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ วิสมนิสฺสิตโต โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
ปาปภิกฺขุ วิสเมน กายกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ, วิสเมน วจีกมฺเมน
สมฺนฺนาคโต โหติ, วิสเมน มโนกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ. เอวํ โข
ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ วิสมนิสฺสิตโต โหติ.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ., เท., อ. คุยาสส. เอวมุปริปิ.

^๒ ฉ., เท. เอกโกว คหณานิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ คหณิสฺสโต โหติ, อิทฺ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ, อนตฺตคฺคาหิกาย ทิฏฺฐิยา สมนฺนาโคโต. เอวํ โข ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ คหณิสฺสโต โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ พลวนิสฺสโต โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ ราชานํ วา ราชมฺหามตฺตานํ วา นิสฺสโต โหติ, ตสฺส เอวํ โหติ 'สเจ มํ โกจิ กิณฺจิจิ วกฺขติ, อิเม [๑] ราชานो วา ราชมฺหามตฺตา วา ปรีโยธาย อตฺถํ ภณิสฺสนฺตํ. สเจ นํ โกจิ กิณฺจิจิ อาห, ตฺยสฺส ราชานो วา ราชมฺหามตฺตา วา ปรีโยธาย อตฺถํ ภณฺนติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ พลวนิสฺสโต โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ โภคจาคี โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ ลาภี โหติ จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจย-
เภสชฺชปริกฺขารานํ. ตสฺส เอวํ โหติ 'สเจ โกจิ กิณฺจิจิ วกฺขติ, อิตฺโต ลาเภน ปฏฺฐิสฺสนฺตริสฺสามํติ, สเจ นํ โกจิ กิณฺจิจิ อาห, ตโต ลาเภน ปฏฺฐิสฺสนฺตริ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ โภคจาคี โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ เอกจารี โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ เอกโก^๒ ปจฺจนฺติเมสฺสุ ชนฺปะเทสฺสุ นิवासํ กปฺเปติ, โส ตตฺถ กุลานิ อุปสงฺกมฺนฺโต ลาภํ ลภติ, เอวํ โข ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ เอกจารี โหติ.

อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาโคโต ปาปภิกฺขุ ขตํ อุปหตํ อตฺตานํ ปรีหริติ, สาวชฺชโห จ โหติ สานฺวชฺชโห วิมฺบฺณํ, พหุณฺจ อปฺปณฺณํ ปสวตํ. ตติยํ.

๔. สมณสฺสขุมาลสูตํ

[๑๐๔] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สมณฺสสุ
สมณสฺสขุมาลो โหติ. กตเมหิ ปญฺจหิ.

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาจิตฺว พหุลํ จีวรํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ
อฺยาจิตฺว, ยาจิตฺว พหุลํ ปิณฑปาตํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ อฺยาจิตฺว,
ยาจิตฺว พหุลํ เสนาสนํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ อฺยาจิตฺว, ยาจิตฺว พหุลํ
คิลานปจฺจุยภោสขฺชปฺริกฺขารํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ อฺยาจิตฺว. เยหิ โข ปน
สพฺุรหฺมจารีหิ สทฺฐี วิหฺรติ, ตฺยสฺส มนาเปเนว พหุลํ กายกมฺเมน
สมุทาจฺรณฺติ อปฺปํ อมฺนาเปเน, มนาเปเนว พหุลํ วจีกมฺเมน
สมุทาจฺรณฺติ อปฺปํ อมฺนาเปเน, มนาเปเนว พหุลํ มโนกมฺเมน
สมุทาจฺรณฺติ อปฺปํ อมฺนาเปเน, มนาเปเนว อุปหารํ อุปฺหฺรณฺติ อปฺปํ
อมฺนาเป. ยานิ โข ปน ตานิ เวทยิตานิ ปิตฺตสมฺภูจฺานานิ วา
เสมฺหสมฺภูจฺานานิ วา วาตสมฺภูจฺานานิ วา สนนฺิปาติกานิ วา
อุตุปฺริณามขานิ วา วิสมปฺริหารขานิ วา โอปกกฺมิกานิ วา
กมฺมวิปากขานิ วา, ตานิสฺส น พหุเทว อุปฺปชฺชนฺติ, อปฺปาพาโห
โหติ. จตฺตุนํ ฌานานํ อากิเจตฺสิกานํ ทิฏฺฐธมฺมสฺสวิหารานํ นิกามลาภี
โหติ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี, อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี
ปญฺญาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช
วิหฺรติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
สมณฺสสุ สมณสฺสขุมาลो โหติ.

ยํ หิ ตํ ภิกฺขเว สมฺมา วทฺมานโน วเทยฺย ‘สมณฺสสุ
สมณสฺสขุมาลโหติ, มเมว ตํ ภิกฺขเว สมฺมา วทฺมานโน วเทยฺย ‘สมณฺสสุ

สมณสุขุมาลอติ. อหิ^๑ ภิกขเว ยาจิโตว พหุลลํ จีวรํ ปริภุญชามิ
 อปฺปํ อยาจิโต, ยาจิโตว พหุลลํ ปิณฑปาตํ ปริภุญชามิ อปฺปํ
 อยาจิโต, ยาจิโตว พหุลลํ เสนาสนํ ปริภุญชามิ อปฺปํ อยาจิโต,
 ยาจิโตว พหุลลํ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ปริภุญชามิ อปฺปํ อยาจิโต,
 เยหิ โข ปน ภิกฺขุหิ สทฺธิ วิหรามิ, เต มํ มนาเปเนว พหุลลํ
 กายกมฺเมน สมฺมาจรฺนติ อปฺปํ อมฺนาเปน, มนาเปเนว พหุลลํ
 วจีกมฺเมน สมฺมาจรฺนติ อปฺปํ อมฺนาเปน, มนาเปเนว พหุลลํ
 มโนกมฺเมน สมฺมาจรฺนติ อปฺปํ อมฺนาเปน, มนาเปเนว อุปฺหารํ
 อุปฺพรฺนติ อปฺปํ อมฺนาเป. ยานิ โข ปน ตานิ เวทยิตานิ
 ปิตฺตสมฺภูจฺจานานิ วา เสมฺหสมฺภูจฺจานานิ วา วาตสมฺภูจฺจานานิ วา
 สฺนฺหิปาติกานิ วา อุตุปริณามชานิ วา วิสมปฺริหารชานิ วา
 โอปกุมิกานิ วา กมฺมวิปากชานิ วา ตานิ เม น พหุเทว
 อุปฺปชฺชนติ, อปฺปปาพาโหหฺมสมิ. จตฺตุนํ [๒] ฌานานํ อาภิเจตฺตสิกาณํ
 ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี อภิจฺจนลาภี อภิสิรลาภี, อาสวานํ
 ขยา ฯเปฯ สจฺจิกตฺวา อุปฺสมปฺชช วิหรามิ.

ยํ หิ ตํ ภิกขเว สมฺมา วทฺมานो วเทยฺย ‘สมณฺเสุ
 สมณฺสุขุมาลอติ. มเมว ตํ ภิกขเว สมฺมา วทฺมานो วเทยฺย ‘สมณฺเสุ
 สมณฺสุขุมาลอติ. จตฺตถํ.

๕. ผาสุวิหารสูตร

[๑๐๕] “ปญฺจิเม ภิกขเว ผาสุวิหารา. กตเม ปญฺจ. อิธ
 ภิกขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ กายกมฺมํ ปจฺจุปฺภุจิตํ โหติ สพฺรหฺมจาริสุ
 อาวิ เจว รโห จ, เมตฺตํ วจีกมฺมํ ปจฺจุปฺภุจิตํ โหติ สพฺรหฺมจาริสุ

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ อ. หิสทโท น ทิสฺสติ.

^๒ ส. โข ปน. ฉ.,เท. โข ปนฺสุมี

อาวิ เจว รโห จ, เมตตัม มโนกมมัม ปจจุปปญฺจิตัม โหติ สพฺรหมจารีสสุ
 อาวิ เจว รโห จ, ยานิ ตานิ สีลานิ อชณฺทานิ อจฺฉิทฺทานิ
 อสพฺลานิ อกมฺมาसानิ ภูทิสฺसानิ วิญญูปสฺตถานิ อปฺรามญฺจानิ
 สภาติสํวตฺตนิกาณิ, ตถารูปเปหิ สีเลหิ สีลสามณฺณคโต วิหฺรติ
 สพฺรหมจารีหิ อาวิ เจว รโห จ. ยายํ ทิฏฺฐิ อริยา นิยฺยานิกา
 นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส สมฺมาทูกฺขกฺขยาเย, ตถารูปาย ทิฏฺฐิยา
 ทิฏฺฐิสามณฺณคโต วิหฺรติ สพฺรหมจารีหิ อาวิ เจว รโห จ. อิมे โข
 ภิกฺขเว ปณฺจ ผาสุวิหาราติ. ปณฺจมัม.

๖. อานนทสุตตัม

[๑๐๖] เอกัม สมยํ ภควา โกสมฺพิยํ วิหฺรติ ไชสิตาราเม.
 อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, เยเน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตัม อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตัม นิสีทิ. เอกมฺนฺตัม นิสินฺโน โข
 อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตัม เอตทวโจ

“กิตฺตาวตา นุ โข ฆนฺเต ภิกฺขุสงฺฆเ วิหฺรนฺโต ผาสฺสุ
 วิหฺเรยฺยาติ. “ยโต โข อานนฺท ภิกฺขุ อตฺตนา [^๑] สีลสมฺปนฺโน
 โหติ, โน ปริ อธิสีเล สมฺปวตฺตา, เอตฺตาวตาปิ โข อานนฺท
 ภิกฺขุสงฺฆเ วิหฺรนฺโต ผาสฺสุ วิหฺเรยฺยาติ.

“สียา ปนฺ ฆนฺเต อณฺโณปิ ปริยาโย ยถา ภิกฺขุสงฺฆเ
 วิหฺรนฺโต ผาสฺสุ วิหฺเรยฺยาติ. “สียา อานนฺทาติ” ภควา อวโจ “ยโต
 โข อานนฺท ภิกฺขุ อตฺตนา จ สีลสมฺปนฺโน โหติ, โน ปริ อธิสีเล
 สมฺปวตฺตา, อตฺตานุเปกฺขี จ โหติ, โน ปฺรานุเปกฺขี, เอตฺตาวตาปิ
 โข อานนฺท ภิกฺขุสงฺฆเ วิหฺรนฺโต ผาสฺสุ วิหฺเรยฺยาติ.

หมดอายุ 27/05/2566

“สียา ปน ฆนเต อญโฆปิ ปริยาโย ยถา ภิกขุสงฺฆโม
 วิหรนฺโต ผาสฺมฺ วิหเรยฺยาติ. “สียา อานนฺทาทิ ภควา อโวจ “ยโต
 โข อานนฺท ภิกขุ อตฺตนา จ สีสสมฺปนฺโน โหติ, โน ปริ อธิสฺสเล
 สมฺปวตฺตา, อตฺตานุเปกฺขี จ โหติ, โน ปธานุเปกฺขี, อปฺปณฺณาโต จ
 โหติ, เตน” อปฺปณฺณาติเกน” โน ปริตสฺสติ, เอตฺตาวตฺตาปิ โข
 อานนฺท ภิกขุสงฺฆโม วิหรนฺโต ผาสฺมฺ วิหเรยฺยาติ.

“สียา ปน ฆนเต อญโฆปิ ปริยาโย ยถา ภิกขุสงฺฆโม
 วิหรนฺโต ผาสฺมฺ วิหเรยฺยาติ. “สียา อานนฺทาทิ” ภควา อโวจ “ยโต
 โข อานนฺท ภิกขุ อตฺตนา จ สีสสมฺปนฺโน โหติ, โน ปริ อธิสฺสเล
 สมฺปวตฺตา, อตฺตานุเปกฺขี จ โหติ, โน ปธานุเปกฺขี, อปฺปณฺณาโต จ
 โหติ, เตน อปฺปณฺณาติเกน โน ปริตสฺสติ, จตฺตุนฺนญจ ฌานานํ
 อาภิเจตสิกานํ ทิฏฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อภิจฺฉลาภี
 อภิสฺสรลาภี. เอตฺตาวตฺตา” โข อานนฺท ภิกขุสงฺฆโม วิหรนฺโต ผาสฺมฺ
 วิหเรยฺยาติ. “สียา ปน ฆนเต อญโฆปิ ปริยาโย ยถา ภิกขุสงฺฆโม
 วิหรนฺโต ผาสฺมฺ วิหเรยฺยาติ. “สียา อานนฺทาทิ ภควา อโวจ “ยโต
 โข อานนฺท ภิกขุ อตฺตนา จ สีสสมฺปนฺโน โหติ, โน ปริ อธิสฺสเล
 สมฺปวตฺตา, อตฺตานุเปกฺขี จ โหติ, โน ปธานุเปกฺขี, อปฺปณฺณาโต จ
 โหติ, เตน อปฺปณฺณาติเกน โน ปริตสฺสติ, จตฺตุนฺนญจ ฌานานํ
 อาภิเจตสิกานํ ทิฏฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อภิจฺฉลาภี
 อภิสฺสรลาภี, อาสวานญจ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ
 ทิฏฐเจว ธมฺเม สยํ อภิญญา สจฺจิกิตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริติ.
 เอตฺตาวตฺตา โข อานนฺท ภิกขุสงฺฆโม วิหรนฺโต ผาสฺมฺ วิหเรยฺย.

๑ ฌ., เท. 27/05/2566
 ฌ., เท. เตน จ

๓ ฌ., เท. สียา อานนฺท ยโต โข

๒ ฌ., เท. อปฺปณฺณาติเกน, เอวฺมุปฺริย.

๔ ฌ., เท. เอตฺตาวตฺตาปิ

อิมมฺหา จาหํ 'อานนฺท ภาสฺสุวิหารา อญฺเอย ภาสฺสุหาโร
อุตฺตริตโร วา ปณฺีตตโร วา นตฺถีติ วทามิติ. จญฺจํ.

๗. สีสฺสุตฺตํ

[๑๐๗] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อญฺชลิกรณฺีโย อนฺุตฺตรํ
ปฺญญกฺขเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ ปญฺจหิ. อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
สีลสมฺปนฺโน โหติ, สมာธิสมฺปนฺโน โหติ, ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ,
วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหติ, วิมุตฺติฅาณทสฺสนสมฺปนฺโน โหติ. อิมฺเห
ปิ ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ
ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อญฺชลิกรณฺีโย อนฺุตฺตรํ ปฺญญกฺขเขตฺตํ
โลกสฺสชาติ. สตฺตมํ.

๘. อเสขสุตฺตํ

[๑๐๘] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ๕เปยฺ อนฺุตฺตรํ ปฺญญกฺขเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ
ปญฺจหิ. อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อเสเชน สีลกฺขนฺธฺเนน สมนฺนาคโต โหติ,
อเสเชน สมาริกฺขนฺธฺเนน สมนฺนาคโต โหติ, อเสเชน ปญฺญากฺขนฺธฺเนน
สมนฺนาคโต โหติ, อเสเชน วิมุตฺติกฺขนฺธฺเนน สมนฺนาคโต โหติ,
อเสเชน วิมุตฺติฅาณทสฺสนกฺขนฺธฺเนน สมนฺนาคโต โหติ. อิมฺเห
ปิ ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ๕เปยฺ
อนฺุตฺตรํ ปฺญญกฺขเขตฺตํ โลกสฺสชาติ. อญฺจมํ.

๕. จาตุทฺทิสสุตฺตํ

[๑๐๙] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ จาตุทฺทิสฺส โหติ. กตเมหิ ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา โหติ, ปาติโมกฺขสํวรํสูโต วิหฺรติ อจฺจโรจฺจรสมฺปนฺโน, อณฺมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภยทสฺสาวี สฺมาทาย ลิกฺขติ ลิกฺขาปทฺสฺ. พหุสฺสุโต โหติ สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจโย, เย เต ฐมฺมา อาทิกฺลยาณา มชฺฌเมกฺลยาณา ปริโยสานกฺลยาณา สาดถํ สพฺพณฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พุรฺหมจฺริยํ อภิวทฺตติ, ตถารูปาสฺส ฐมฺมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ฐตา วจฺสา ปริจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจฺยา สุปฺปฏฺวิวิทฺธา. สนฺตมฺมฺโจ โหติ อิตฺริตฺเรน จีวรปิณฺฑปาทเสนาสนคิลานปจฺจยภาสชฺชปริกฺขารเณ. จตฺตุนํ ฌานานํ อาภิเจตฺตสิกานํ ทิฏฺฐจฺจมฺมสุขวิหฺรารณํ นิกามลาภี โหติ อภิจฺจนลาภี อภิสิรลาภี. อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สยํ อภินฺนวา สจฺฉนิกตฺวา อุปสมฺมปชฺช วิหฺรติ. อิมฺเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ จาตุทฺทิสฺส โหตีติ. นวมํ.

๑๐. อรณฺยสุตฺตํ

[๑๑๐] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํ อรณฺยวณปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิสฺสวิตฺตํ. กตเมหิ ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา โหติ ๕เปยฺ สฺมาทาย ลิกฺขติ ลิกฺขาปทฺสฺ, พหุสฺสุโต โหติ ๕เปยฺ ทิฏฺฐิจฺยา สุปฺปฏฺวิวิทฺธา. อารทฺธวิริโย วิหฺรติ ๕เปยฺ ทามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตตฺตฺโร กุสเลสฺส ฐมฺเมสฺส. จตฺตุนํ ฌานานํ ๐๕/256 อาภิเจตฺตสิกานํ ทิฏฺฐจฺจมฺมสุขวิหฺรารณํ นิกามลาภี โหติ

อภิจจลาภี อภิสรรลาภี. อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติ
 ปญฺญาวิมุตฺติ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยํ อภิญญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช
 วิหริติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฌมฺเมहि สมฺนุหาคโต ภิกฺขุ อลํ
 อรญฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสวิตฺตุนฺติ. ทสมํ.

ปจฺโม ฆาสฺตฺวิหารวคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ

“สารชฺชํ สงฺกิตโต โจโร สุขุมาลฆาสฺตฺปนฺจมนํ”
 อานนฺทสึลเสชีย” จาตุทฺททิสฺโส อรญฺเณน จาติ.

(๑๒) ๒. อนุชกวินทาคุโค

๑. กุฎุปกสูตร^๑

[๑๑๑] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต กุฎุปโก ภิกฺขุ กุเลสฺส อปฺปิโย จ โหติ อมฺนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อสนฺถาวิสฺสาสี จ โหติ อนิสฺสรวิภปฺปี จ พฺยตฺถุปเสวี” จ อุปกณฺณกชปฺปี จ อติยาจนโก จ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต กุฎุปโก ภิกฺขุ กุเลสฺส อปฺปิโย จ โหติ อมฺนาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต กุฎุปโก ภิกฺขุ กุเลสฺส ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ. กตเมหิ ปญฺจหิ. น อสนฺถาวิสฺสาสี จ โหติ, น อนิสฺสรวิภปฺปี จ, น พฺยตฺถุปเสวี” จ, น อุปกณฺณกชปฺปี จ, น อติยาจนโก จ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต กุฎุปโก ภิกฺขุ กุเลสฺส ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ. ปจฺม.

๒. ปจฺจาสมณสูตร^๒

[๑๑๒] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปจฺจาสมณฺเณ น อาทาตพฺโพ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อติทฺฐเร วา คจฺจติ อจฺจาสนฺเน วา ปตฺตปริยาปนฺนํ น คณฺหาติ,^๒ อาปตฺติสามนฺตา ภณฺมานํ น นิวาเรติ, ภณฺมานสฺส อนฺตรนฺตรรา กถํ โอบาเตติ, ทฺวปฺปญฺโย โหติ ชโผ เอพฺมุโค. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปจฺจาสมณฺเณ น อาทาตพฺโพ.

^๑ ฉ., เท. วิสฺสฏฺฐุปเสวี อ. พฺยตฺถุปเสวี

^๒ ฉ., เท. น ปตฺตปริยาปนฺนํ คณฺหาติ

ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ปจฺจาสมโน
 อาทาตพฺโพ. กตเมหิ ปญจหิ. นาติทฺฐเร คจฺจนฺติ นาจฺจาสนฺเน,
 ปตฺตปฺริยาปนฺนํ คณฺหาติ, อาปตฺตีสามนฺตา ภณฺมานํ นีวาเรติ,
 ภณฺมานสฺส น อนฺตรนฺตฺรา กถํ โอปาเตติ, ปญฺญวา โหติ อชฺโฌ
 อเนพฺมุโค. อิมะหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต
 ปจฺจาสมโน อาทาตพฺโพติ. ทฺวติยํ.

๓. สมุมาสมาธิสุตตัม

[๑๑๓] “ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ภิกขุ อภพฺโพ
 สมุมาสมาธิํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ. กตเมหิ ปญจหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ
 อกฺขโม โหติ รุปานํ, อกฺขโม สทฺธานํ, อกฺขโม คณฺธานํ, อกฺขโม
 รสฺซานํ, อกฺขโม โผฏฺฐพฺพานํ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมเมหิ
 สมนุหาคโต ภิกขุ อภพฺโพ สมุมาสมาธิํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ.

ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ภิกขุ ภพฺโพ
 สมุมาสมาธิํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ. กตเมหิ ปญจหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ
 ขโม โหติ รุปานํ, ขโม สทฺธานํ, ขโม คณฺธานํ, ขโม รสฺซานํ, ขโม
 โผฏฺฐพฺพานํ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต ภิกขุ
 ภพฺโพ สมุมาสมาธิํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ. ตติยํ.

๔. อนุทธกวินทสุตตัม

[๑๑๔] เอกํ สมยํ ภควา มคฺเชสฺสุ วิหฺรติ อนุทธกวินฺทเ. อถ
 โข อายสฺมา อานนฺโท, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภีวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ. เอกมฺนฺตํ นิสินฺนํ โข
 อายสฺมณฺตํ อานนฺทํ ภควา เอตทวโจ

“เย เต อานนฺท ภิกฺขุ นว อจิริปพฺพชิตา อรฺหฺนาคตา อิมํ
 ฌมฺมวินยํ, เต โว อานนฺท ภิกฺขุ ปณฺจสฺส ฌมฺเมสฺส สมากฺเขตพฺพพา
 นิเวเสตพฺพพา ปติฏฺฐาเปตพฺพพา. กตเมสฺส ปณฺจสฺส. ‘เอถ ตุมฺहे อาวุโส
 สีลวา โหถ, ปาติโมกฺขสํวรํสูตา วิหรต อจฺจารโคจรสมฺปนฺนา,
 อณฺุมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภายทสฺสาวิโน สมากฺทาย สิग्ghตฺตํ สิग्ghาปเทสฺสุติ
 อิติ ปาติโมกฺขสํวเร สมากฺเขตพฺพพา นิเวเสตพฺพพา ปติฏฺฐาเปตพฺพพา.

‘เอถ ตุมฺहे อาวุโส อินฺทริเยสฺส คฺคตฺตทวารา วิหรต
 อารกฺขสตีโน นิปฺกกสตีโน’ สารกฺขิตมานสา สตารกฺเขน เจตสา
 สมฺนฺนาคตาติ อิติ อินฺทริยสํวเร สมากฺเขตพฺพพา นิเวเสตพฺพพา
 ปติฏฺฐาเปตพฺพพา.

‘เอถ ตุมฺहे อาวุโส อปฺปภาสสา โหถ ภสฺสปรียนฺตการิโนติ.’
 อิติ ภสฺสปรียนฺเต สมากฺเขตพฺพพา นิเวเสตพฺพพา ปติฏฺฐาเปตพฺพพา.

‘เอถ ตุมฺहे อาวุโส อารณฺณกา โหถ, อรณฺณวนปตฺถานิ
 ปนฺตานิ ^๑เสนาสนานิ ปฏฺฐิสฺสวธาติ อิติ กายวูปกาเส’ สมากฺเขตพฺพพา
 นิเวเสตพฺพพา ปติฏฺฐาเปตพฺพพา.

‘เอถ ตุมฺहे อาวุโส สมฺมาทิฏฺฐิกา ^๒โหถ สมฺมาทสฺสเนน
 สมฺนฺนาคตาติ อิติ สมฺมาทสฺสเน สมากฺเขตพฺพพา นิเวเสตพฺพพา
 ปติฏฺฐาเปตพฺพพา. เย เต อานนฺท ภิกฺขุ นว อจิริปพฺพชิตา
 อรฺหฺนาคตา อิมํ ฌมฺมวินยํ, เต โว อานนฺท ภิกฺขุ อิมฺเมสฺส ปณฺจสฺส
 ฌมฺเมสฺส สมากฺเขตพฺพพา นิเวเสตพฺพพา ปติฏฺฐาเปตพฺพพาติ. จตฺตตฺถํ.

^๑ ส. นิปฺกสตีโน

^๒ ฉ.,เท. ภสฺส ปริยฺนตการิโน

^๓ ส. กายวูปกฏฺเฐ

๕. มจฺจนฺตริณีสฺสฺสฺส

[๑๑๕] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปญฺจหิ. อาวาสมจฺจนฺตริณิ โหติ, กุลมจฺจนฺตริณิ โหติ, ลาภมจฺจนฺตริณิ โหติ, วณฺณมจฺจนฺตริณิ โหติ, ฐมฺมมจฺจนฺตริณิ โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นิริเย.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญฺจหิ. น อาวาสมจฺจนฺตริณิ โหติ, น กุลมจฺจนฺตริณิ โหติ, น ลาภมจฺจนฺตริณิ โหติ, น วณฺณมจฺจนฺตริณิ โหติ, น ฐมฺมมจฺจนฺตริณิ โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ สคฺเคติ. ปญฺจมํ.

๖. วณฺณนาสูตฺตํ

[๑๑๖] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปญฺจหิ. อนนฺนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนนฺนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา วณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนนฺนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา อปฺปสาทนีเย จาเน ปสาทํ อฺปทํเสติ, อนนฺนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา ปสาทนีเย จาเน อปฺปสาทํ อฺปทํเสติ, สทฺธาเทยฺยํ วิณีปาเตติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นิริเย.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญฺจหิ. อนนฺนฺวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนนฺนฺวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา วณฺณารหสฺส

วณฺณํ ภาสติ, อนฺนํ วิจฺจํ ปรีโยคาเหตุวา อปฺปสาทนีเย จาเน อปฺปสาทํ
 อฺปทํเสติ, อนฺนํ วิจฺจํ ปรีโยคาเหตุวา ปสาทนีเย จาเน ปสาทํ อฺปทํเสติ,
 สทฺธาเทยฺยํ น วินิปาเตติ. อิมํ โข ภิกฺขเว ปณฺจहि ฐมฺเมहि
 สมฺนํนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภทํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ สกฺเคติ. จมฺมจํ.

๗. อิตฺตฺสูกินีตฺตํ

[๑๑๗] “ปณฺจहि ภิกฺขเว ฐมฺเมहि สมฺนํนาคตา ภิกฺขุณี
 ยถาภทํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นีรเย. กตเมहि ปณฺจहि. อนฺนํ วิจฺจํ
 อปรีโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนฺนํ วิจฺจํ
 อปรีโยคาเหตุวา วณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อิตฺตฺสูกินี จ โหติ
 มจฺจฉริณี จ, สทฺธาเทยฺยญฺจ” วินิปาเตติ. อิมํ โข ภิกฺขเว ปณฺจहि
 ฐมฺเมहि สมฺนํนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภทํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นีรเย.

ปณฺจहि ภิกฺขเว ฐมฺเมहि สมฺนํนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภทํ
 นิกฺขิตฺตา, เอวํ สกฺเค. กตเมहि ปณฺจहि. อนฺนํ วิจฺจํ ปรีโยคาเหตุวา
 อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนฺนํ วิจฺจํ ปรีโยคาเหตุวา
 วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนิตฺตฺสูกินี จ โหติ มจฺจฉริณี จ,
 สทฺธาเทยฺยญฺจ น วินิปาเตติ. อิมํ โข ภิกฺขเว ปณฺจहि
 ฐมฺเมहि สมฺนํนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภทํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ สกฺเคติ.
 สตฺตมํ.

๘. มิจฺฉาทิฏฺฐิกตฺตํ

[๑๑๘] “ปณฺจहि ภิกฺขเว ฐมฺเมहि สมฺนํนาคตา ภิกฺขุณี
 ยถาภทํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นีรเย. กตเมहि ปณฺจहि. อนฺนํ วิจฺจํ
 อปรีโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนฺนํ วิจฺจํ

หมดอายุ 27/05/2566

อปฺริโยคาเหตุว อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, มิจฺฉาทิฏฺฐิกา จ
โหติ มิจฺฉาสงฺกปฺปา จ, สทฺธาเทยฺยญฺจ^{*} วินิปาเตติ. อิมฺเหิ โข
ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา,
เอวํ นิริเย.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ
นิกฺขิตฺตา, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญฺจหิ. อนนฺนฺวิจฺจ ปฺริโยคาเหตุว
อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนนฺนฺวิจฺจ ปฺริโยคาเหตุว
อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, สมนฺมาทิฏฺฐิกา จ โหติ สมนฺมาสงฺกปฺปา จ,
สทฺธาเทยฺยญฺจ น วินิปาเตติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ
สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ สคฺเคติ. อญฺจมํ.

๕. มิจฺฉาวาจาสุตฺตํ

[๑๑๙] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี
ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปญฺจหิ. อนนฺนฺวิจฺจ
อปฺริโยคาเหตุว อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนนฺนฺวิจฺจ
อปฺริโยคาเหตุว อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, มิจฺฉาวาจา จ โหติ
มิจฺฉากมฺมฺนฺตา จ, สทฺธาเทยฺยญฺจ วินิปาเตติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว
ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นิริเย.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ
นิกฺขิตฺตา, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญฺจหิ. อนนฺนฺวิจฺจ ปฺริโยคาเหตุว
อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนนฺนฺวิจฺจ ปฺริโยคาเหตุว อวณฺณารหสฺส
อวณฺณํ ภาสติ, สมนฺมาวาจา จ โหติ สมนฺมากมฺมฺนฺตา จ, สทฺธาเทยฺยญฺจ
น วินิปาเตติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา
ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ สคฺเคติ. นวมํ.

* ฉ., เท., อ. จสฺสโท น ทิสฺสติ, เอวฺมฺปฺริปิ.

๑๐. มิจฺฉาวายามสูตร^๑

[๑๒๐] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺหาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปณฺจหิ. อนนฺนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา อวณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนนฺนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา วณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสติ, มิจฺฉาวายามา จ โหติ มิจฺฉาสติ” จ สทฺธาเทยฺยญฺจ วินิปาเตติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺหาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นิริเย.

ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺหาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปณฺจหิ. อนนฺนฺวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา อวณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนนฺนฺวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา วณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสติ, สมฺมาวายามา จ โหติ สมฺมาสติ” จ, สทฺธาเทยฺยญฺจ น วินิปาเตติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺหาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ สคฺเคติ. ทสมํ.

ทุติโย อนุชกวินทวคฺโค.

ตสฺสทฺททานํ

“กฺลุปโก ปจฺจาสมฺโน สมฺมาชิ อนุชกวินทํ
มจฺฉริ วณฺณนา อิสฺสา ทิฏฺฐิ วาจา ยายมาติ.”^๒

^๑ ฉ., เท. สมมาสตินิ

^๒ ฉ., เท. สมมาสตินิ

^๓ สฺยา. วายโมติ.

(๑๓) ๓. คิถานวคฺโค

๑. คิถานสุตฺตํ

[๑๒๑] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลียํ วิหริติ มหาวเน
กุฎาคารศาลายํ. อถ โข ภควา สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลาณา วุฏฺฐิตฺไ,
เยน คิถานศาลา, เตนฺอุปสงฺกมิ. อทฺทสา โข ภควา อญฺญตรํ ภิกฺขุ
ทฺพฺพลํ คิถานกํ, ทิสฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสฺสีทิ. นิสฺซชฺช โข ภควา
ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “ยงฺกณฺจิ” ภิกฺขเว [๒] ทฺพฺพลํ คิถานกํ ปญฺจ
ธมฺมา น วิชฺชนฺติ, ตสฺเสตํ ปาฏิกงฺขํ ‘นจิริสฺเสว อาสวานํ ขยา
อนาสวํ เจโตวิมฺุตฺตํ ปญฺญาวิมฺุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา
สจฺจิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสตีติ. กตเม ปญฺจ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อสุภานุปสฺสี กาเย วิหริติ, อาหาเร ปฏิกฺกฺลสณฺณิ, สพฺพโลเก
อนภิริตสณฺณิ, สพฺพสงฺขาราเรสุ อนิจฺจานุปสฺสี, มรณฺสณฺญา โข ปนสฺส
อชฺฌตฺตํ สุปฺปจฺจิตา โหติ. ยงฺกณฺจิ ภิกฺขเว ทฺพฺพลํ คิถานกํ อิมे
ปญฺจ ธมฺมา น วิชฺชนฺติ, ตสฺเสตํ ปาฏิกงฺขํ ‘นจิริสฺเสว อาสวานํ
ขยา ฃเปยฺย สจฺจิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสตีติ. ปจฺม.

๒. สติสุปฺปจฺจิตสุตฺตํ

[๑๒๒] “โย หิ โกจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา ปญฺจ
ธมฺเม ภาเวติ, ปญฺจ ธมฺเม พหุลิกโรติ, ตสฺส ทฺวินฺนํ ผลานํ
อญฺญตรํ ผลํ ปาฏิกงฺขํ ‘ทิฏฺฐเจว ธมฺเม อญฺญา, สติ วา อฺปาทิสฺเส
อนาคามิตา.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,ธ. ยงฺกณฺจิ.

^๒ ฉ.,เท. ภิกฺขุ

กตเม ปณจ. อิธ ภิกขเว ภิกขุโน อชฌตตณเณว สติ
 สุปญฺจิตา โหติ, ฌมฺมานํ อุทยตถคามินิยา ปณฺณาย อสุภานุปสฺสี
 กาเย วิหริติ, อาหาเร ปฏิกฺกุสสณฺณิ, สพฺพโลเก อนภิริตสณฺณิ,
 สพฺพสงฺขารेषฺสู อนิจฺจานุปสฺสี. โย हि โกจิ ภิกขเว ภิกขุ วา
 ภิกขุณี วา อิเม ปณจ ฌมฺเม ภาเวติ, อิเม ปณจ ฌมฺเม พหุลิกโรติ,
 ตสฺส ทฺวินฺหนํ ผลานํ อณฺเวยตรํ ผลํ ปาฏิกงฺขํ 'ทิฏฺฐเฐว ฌมฺเม อณฺเวยา,
 สติ วา อุปาทิสฺเสเส อนาคามิตาติ. ทฺติยํ.

๓. ปจฺมอุปฺนฺนจากสฺส

[๑๒๓] “ปณจहि ภิกขเว ฌมฺเมहि สมฺนฺนาคโต คิลานํ
 ทฺุปฺนฺนจากโก โหติ. กตเมहि ปณจहि. อสฺปฺปายการี โหติ, สฺปฺปายเ
 มตฺตํ น ชานาติ, ฆอสฺสชฺชํ น ปฏฺิเสวิตา โหติ, อตฺถกามสฺส
 คิลานุปฺนฺนจากสฺส น ยถาภูตํ อาพาธํ อาวิกตฺตา โหติ อภิกฺกมฺนฺตํ วา
 ‘อภิกฺกมฺตํติติ ปฏฺิกมฺนฺตํ วา ‘ปฏฺิกมฺตํติติ จิตํ วา ‘จิโตติ, อุปฺปนฺนํ
 สารีริกานํ เวทณานํ ทฺุภฺพานํ ติพฺพณานํ ขรณํ กฏฺฏกานํ อสาตานํ
 อมฺนาปานํ ปาณฺหฺรณํ อนธฺวาสกชาติโก โหติ. อิเมहि โข ภิกขเว
 ปณจहि ฌมฺเมहि สมฺนฺนาคโต คิลานํ ทฺุปฺนฺนจากโก โหติ.

ปณจहि ภิกขเว ฌมฺเมहि สมฺนฺนาคโต คิลานํ สฺปฺนฺนจากโก
 โหติ. กตเมहि ปณจहि. สฺปฺปายการี โหติ, สฺปฺปายเ มตฺตํ ชานาติ,
 ฆอสฺสชฺชํ ปฏฺิเสวิตา โหติ, อตฺถกามสฺส คิลานุปฺนฺนจากสฺส ยถาภูตํ
 อาพาธํ อาวิกตฺตา โหติ อภิกฺกมฺนฺตํ วา ‘อภิกฺกมฺตํติติ ปฏฺิกมฺนฺตํ วา
 ‘ปฏฺิกมฺตํติติ จิตํ วา ‘จิโตติ, อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ เวทณานํ

ทุกฺขานํ ตีฬฺพานํ ขรานํ กฏฺฐกานํ อสาดานํ อมฺหาปานํ ปาณฺหฺรณํ
อริวสกชาติโก โหติ. อีเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺหาคโต
คิลานो สุปฏฺฐาโก โหตีติ. ตติยํ.

๔. ทุติยอุปฏฺฐจากสุตฺตํ

[๑๒๔] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺหาคโต คิลานุปฏฺฐาโก
นาลํ คิลานํ อุปฏฺฐาตุํ. กตเมหิ ปญฺจหิ. น ปฏฺวิพลฺโล โหติ เภสชฺชํ
สํวิตาตุํ, สປฺปายาสປฺปายํ น ชานาติ, อสປฺปายํ อุปฺนาเมติ,
สປฺปายํ อปฺนาเมติ, อามิสฺนฺตโร คิลานํ อุปฏฺฐาติ, โน เมตฺตจิตฺโต,
เชคฺคจฺฉิ โหติ อุจฺจารํ วา ปสฺสวํ วา วฺนฺตํ วา เขฬํ วา นีหริตุํ,
น ปฏฺวิพลฺโล โหติ คิลานํ กาเลน กาลํ ฌมฺมียา กถาย สนฺทสฺสเสตุํ
สมาทเปตุํ สมฺมุตฺเตเชตุํ สมฺปหํเสตุํ. อีเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ
ฌมฺเมหิ สมฺนฺหาคโต คิลานุปฏฺฐาโก นาลํ คิลานํ อุปฏฺฐาตุํ.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺหาคโต คิลานุปฏฺฐาโก อลํ
คิลานํ อุปฏฺฐาตุํ. กตเมหิ ปญฺจหิ. ปฏฺวิพลฺโล โหติ เภสชฺชํ สํวิตาตุํ,
สປฺปายาสປฺปายํ ชานาติ, อสປฺปายํ อปฺนาเมติ, สປฺปายํ อุปฺนาเมติ,
เมตฺตจิตฺโต คิลานํ อุปฏฺฐาติ, โน อามิสฺนฺตโร, อเชคฺคจฺฉิ โหติ
อุจฺจารํ วา ปสฺสวํ วา วฺนฺตํ วา เขฬํ วา นีหริตุํ, ปฏฺวิพลฺโล โหติ
คิลานํ กาเลน กาลํ ฌมฺมียา กถาย สนฺทสฺสเสตุํ สมาทเปตุํ
สมฺมุตฺเตเชตุํ สมฺปหํเสตุํ. อีเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ
สมฺนฺหาคโต คิลานุปฏฺฐาโก อลํ คิลานํ อุปฏฺฐาตุํ. จตฺตตฺถํ.

๕. ปจมนายสุตาสุตตัม

[๑๒๕] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว ฐมา อายุสฺสา. กตเม ปญฺจ. อสปปายการี โหติ, สปปายเย มตฺตํ น ชานาติ, อปริณตโมชี จ โหติ อกาลจารี จ อพฺรหฺมจารี จ. อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ ฐมา อายุสฺสา.

ปญฺจิเม ภิกฺขเว ฐมา อายุสฺสา. กตเม ปญฺจ. สปปายการี โหติ, สปปายเย มตฺตํ ชานาติ, ปริณตโมชี จ โหติ กาลจารี จ พฺรหฺมจารี จ. อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ ฐมา อายุสฺสาติ. ปญฺจํ.

๖. ทุตติยอนายสุตาสุตตัม

[๑๒๖] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว ฐมา อายุสฺสา. กตเม ปญฺจ. อสปปายการี โหติ, สปปายเย มตฺตํ น ชานาติ, อปริณตโมชี จ โหติ ทุสฺสีโล จ ปาปมิตฺโต จ. อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ ฐมา อายุสฺสา.

ปญฺจิเม ภิกฺขเว ฐมา อายุสฺสา. กตเม ปญฺจ. สปปายการี โหติ, สปปายเย มตฺตํ ชานาติ, ปริณตโมชี จ โหติ สีลวา จ กลฺยาณมิตฺโต จ. อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ ฐมา อายุสฺสาติ. จญฺจํ.

๗. วปกาตสุตตัม

[๑๒๗] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมาเมหิ สมฺนฺหาตโต ภิกฺขุ นาลํ สงฺฆมฺหาวปกาสิตฺถ^๑.” กตเมหิ ปญฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสนฺตญฺโฆ โหติ อิตฺริตเรน จีวเรน, อสนฺตญฺโฆ โหติ อิตฺริตเรน ปิณฺทปาเตน,

อสนตุฏฺโง โหติ อิตธีตเรน เสนาสเนน, อสนตุฏฺโง โหติ อิตธีตเรน
คิลานปัจจยเภสชฺชปริกฺขาเรน, กามสงกปฺปพฺหุโล จ วิหฺรติ. อิเมหิ
โฆ ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมณฺหาคโต ภิกฺขุ นาลํ
สงฺฆมฺหาวปกาสิตฺถ.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมณฺหาคโต ภิกฺขุ อลํ
สงฺฆมฺหาวปกาสิตฺถ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺตุฏฺโง
โหติ อิตธีตเรน จีวเรน, สนฺตุฏฺโง โหติ อิตธีตเรน ปิณฺหปาเตน,
สนฺตุฏฺโง โหติ อิตธีตเรน เสนาสเนน, สนฺตุฏฺโง โหติ อิตธีตเรน
คิลานปัจจยเภสชฺชปริกฺขาเรน, เนกขมฺมสงกปฺปพฺหุโล จ วิหฺรติ.
อิเมหิ โฆ ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมณฺหาคโต ภิกฺขุ อลํ
สงฺฆมฺหาวปกาสิตฺถนฺติ. สตฺตมํ.

๘. สมณสุขสุตต์

[๑๒๘] “ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว สมณทฺถุขานิ. กตมานิ ปญฺจ.
อิตฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสนตุฏฺโง โหติ อิตธีตเรน จีวเรน, อสนตุฏฺโง
โหติ อิตธีตเรน ปิณฺหปาเตน, อสนตุฏฺโง โหติ อิตธีตเรน เสนาสเนน,
อสนตุฏฺโง โหติ อิตธีตเรน คิลานปัจจยเภสชฺชปริกฺขาเรน, อนภีโรโต
จ พุรฺหมจฺริยํ จรติ. อิมานิ โฆ ภิกฺขเว ปญฺจ สมณทฺถุขานิ.

ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว สมณสฺซานิ. กตมานิ ปญฺจ. อิตฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ สนฺตุฏฺโง โหติ อิตธีตเรน จีวเรน, สนฺตุฏฺโง โหติ อิตธีตเรน
ปิณฺหปาเตน, สนฺตุฏฺโง โหติ อิตธีตเรน เสนาสเนน, สนฺตุฏฺโง โหติ
อิตธีตเรน คิลานปัจจยเภสชฺชปริกฺขาเรน, อภีโรโต จ พุรฺหมจฺริยํ
จรติ. อิมานิ โฆ ภิกฺขเว ปญฺจ สมณสฺซานิ. อฏฺฐมํ.

๕. ปริกูปปุตตัม

[๑๒๙] “ปณฺณิเม ภิกฺขเว อปาเยกา เหนฺริกา ปริกูปปา
อเตกัจฉา. กตเม ปณฺจ. มาตา ชีวิตา โวโรปิตา โหติ, ปิตา ชีวิตา
โวโรปิโต โหติ, อรหา” ชีวิตา โวโรปิโต โหติ, ตถาคตสฺส ทุณฺณเจเน
จิตฺเตเน โลหิตํ อุปปาทิตํ โหติ, สงฺฆเ ภินฺโน โหติ. อิมे โข
ภิกฺขเว ปณฺจ อปาเยกา เหนฺริกา ปริกูปปา อเตกัจฉาติ. นวมํ.

๑๐. พุยสนุตตัม

[๑๓๐] “ปณฺณิมานิ ภิกฺขเว พุยสนานิ. กตมานิ ปณฺจ,
ฌาติพุยสนํ โภคพุยสนํ โรคพุยสนํ สีลพุยสนํ ทิฏฺฐิจิพุยสนํ. น
ภิกฺขเว สตฺตา ฌาติพุยสนเหตุ วา โภคพุยสนเหตุ วา โรคพุยสนเหตุ วา
กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺหา อปายํ ทฺถคตฺตี วินิปาตํ นิริยํ อุปปชฺชนฺติ,
สีลพุยสนเหตุ วา ภิกฺขเว สตฺตา ทิฏฺฐิจิพุยสนเหตุ วา กายสฺส
เกทา ปรมฺมรณฺหา อปายํ ทฺถคตฺตี วินิปาตํ นิริยํ อุปปชฺชนฺติ. อิมานิ
โข ภิกฺขเว ปณฺจ พุยสนานิ.

ปณฺณิมา ภิกฺขเว สมฺปทา. กตมา ปณฺจ, ฌาติสมฺปทา
โภคสมฺปทา อาโรคฺยสมฺปทา สีลสมฺปทา ทิฏฺฐิสมฺปทา. น ภิกฺขเว
สตฺตา ฌาติสมฺปทาเหตุ วา โภคสมฺปทาเหตุ วา อาโรคฺยสมฺปทาเหตุ วา
กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺหา สฺสคตฺตี สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชนฺติ,
สีลสมฺปทาเหตุ วา ภิกฺขเว สตฺตา ทิฏฺฐิสมฺปทาเหตุ วา กายสฺส

(๑๔) ๔. ราชกุโศ

๑. ปฐมจกุกานวตุนตต

[๑๓๑] “ปญจหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมนฺนาโคโต ราชชา จกุกวตฺตี ฐมฺเมเนว จกุกํ ปวตฺเตติ,^{*} ตํ โหติ จกุกํ อปฺปฏฺวตฺติยํ เกนจิ มนุสฺสญฺเณน ปจฺจตฺติเกน ปาณินา.

กตเมหิ ปญจหิ. อิท ภิกขเว ราชชา จกุกวตฺตี อตฺถณฺณ จ โหติ ฐมฺมณฺณ จ มตฺตณฺณ จ กาลณฺณ จ ปริสณฺณ จ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปญจหิ องฺเคหิ สมนฺนาโคโต ราชชา จกุกวตฺตี ฐมฺเมเนว จกุกํ ปวตฺเตติ, ตํ โหติ จกุกํ อปฺปฏฺวตฺติยํ เกนจิ มนุสฺสญฺเณน ปจฺจตฺติเกน ปาณินา.

เอวเมว โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาโคโต ตถาคโต อรหํ สมนฺมาสมพุทฺโธ ฐมฺเมเนว อนุตฺตรํ ฐมฺมจกุกํ ปวตฺเตติ, ตํ โหติ จกุกํ อปฺปฏฺวตฺติยํ สมเณน วา พุราหฺมเณน วา เทเวณ วา มาเรณ วา พุรหฺมฺนา วา เกนจิ วา โลกสฺมี.

กตเมหิ ปญจหิ. อิท ภิกขเว ตถาคโต อรหํ สมนฺมาสมพุทฺโธ อตฺถณฺณ ฐมฺมณฺณ มตฺตณฺณ กาลณฺณ ปริสณฺณ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาโคโต ตถาคโต อรหํ สมนฺมาสมพุทฺโธ ฐมฺเมเนว อนุตฺตรํ ฐมฺมจกุกํ ปวตฺเตติ, ตํ โหติ จกุกํ อปฺปฏฺวตฺติยํ สมเณน วา พุราหฺมเณน วา เทเวณ วา มาเรณ วา พุรหฺมฺนา วา เกนจิ วา โลกสฺมินฺติ. ปจฺม.

๓. ฌมมราชาสุตต์

[๑๓๓] “โยปิ ไช” ภิกขเว ราชา จกฺกวัตฺตํ ฌมฺมิโก ฌมฺมราชา, โสปิ น อราชกํ จกฺกํ ปวตฺเตตฺติ.^๒ เอวํ วุตฺเต, อณฺเวยโร ภิกขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ “โก ปน ภนฺเต รณฺโณ จกฺกวัตฺติสฺส ฌมฺมิกสฺส ฌมฺมรณฺโณ ราชาคฺติ. “ฌมฺโม ภิกขุติ ภควา อวโจ

“อิธ ภิกขุ ราชา จกฺกวัตฺตํ ฌมฺมิโก ฌมฺมราชา ฌมฺมณฺเวย นิสฺสาย ฌมฺมํ สกฺกโรนฺโต ฌมฺมํ ครุโรนฺโต” ฌมฺมํ อปฺจายมาโน ฌมฺมทฺธโช ฌมฺมเกตุ ฌมฺมาธิปเตยฺโย ฌมฺมิกํ รกฺขาวรณคฺคตฺติ สํวิทฺติ อนฺโตชนสฺมี.

ปุณ จปรํ ภิกขุ ราชา จกฺกวัตฺตํ ฌมฺมิโก ฌมฺมราชา ๔เปย ฌมฺมาธิปเตยฺโย ฌมฺมิกํ รกฺขาวรณคฺคตฺติ สํวิทฺติ ขตฺติเยสฺส อนฺยนฺเตสฺส พลกายสฺมี พุราหฺมณคหปฺติเกสฺส เนคมชานปฺเทสฺส สมณพุราหฺมณฺเณสฺส มิคปฺกฺขีสุ. ส ไช โส ภิกขุ ราชา จกฺกวัตฺตํ ฌมฺมิโก ฌมฺมราชา ๔เปย ฌมฺมาธิปเตยฺโย ฌมฺมิกํ รกฺขาวรณคฺคตฺติ สํวิทฺติวํ อนฺโตชนสฺมี ฌมฺมิกํ รกฺขาวรณคฺคตฺติ สํวิทฺติวํ ขตฺติเยสฺส อนฺยนฺเตสฺส พลกายสฺมี พุราหฺมณคหปฺติเกสฺส เนคมชานปฺเทสฺส สมณพุราหฺมณฺเณสฺส มิคปฺกฺขีสุ ฌมฺเมเนว จกฺกํ ปวตฺเตติ, ตํ โหติ จกฺกํ อปฺปฏฺวตฺติยํ เกณจิ มนุสฺสสฺสญฺเตน ปจฺจตฺติเกน ปาณินา.

เอวเมว ไช ภิกขุ ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฌมฺมิโก ฌมฺมราชา ฌมฺมณฺเวย นิสฺสาย ฌมฺมํ สกฺกโรนฺโต ฌมฺมํ ครุโรนฺโต ฌมฺมํ อปฺจายมาโน ฌมฺมทฺธโช ฌมฺมเกตุ ฌมฺมาธิปเตยฺโย ฌมฺมิกํ

รทฺทวารณคฺคตฺตี สํวิทฺทติ ภิกฺขุสฺส ‘เอวฺรปํ กายกมฺมํ เสวิตพฺพํ, เอวฺรปํ
 กายกมฺมํ น เสวิตพฺพํ, เอวฺรปํ วจีกมฺมํ เสวิตพฺพํ, เอวฺรปํ วจีกมฺมํ
 น เสวิตพฺพํ, เอวฺรปํ มโนกมฺมํ เสวิตพฺพํ, เอวฺรปํ มโนกมฺมํ น
 เสวิตพฺพํ, เอวฺรปํ อาชีโว เสวิตพฺพํ, เอวฺรปํ อาชีโว น
 เสวิตพฺพํ, เอวฺรปํ คามนิคฺโม เสวิตพฺพํ, เอวฺรปํ คามนิคฺโม น
 เสวิตพฺพํ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขุ ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฌมฺมิโก
 ฌมฺมราชา ๔เปย ฌมฺมาธิปเตยโย ฌมฺมิกํ รทฺทวารณคฺคตฺตี สํวิทฺทติ [๑]
 ภิกฺขุนี้สฺส ๔เปย อฺปาสเกสฺส ๔เปย อฺปาสิกาสฺส ‘เอวฺรปํ กายกมฺมํ
 เสวิตพฺพํ, เอวฺรปํ กายกมฺมํ น เสวิตพฺพํ ๔เปย เอวฺรปํ คามนิคฺโม
 เสวิตพฺพํ, เอวฺรปํ คามนิคฺโม น เสวิตพฺพํ.

ส โข โส ภิกฺขุ ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฌมฺมิโก
 ฌมฺมราชา ๔เปย ฌมฺมาธิปเตยโย ฌมฺมิกํ รทฺทวารณคฺคตฺตี สํวิทฺทิตฺวา
 ภิกฺขุสฺส, ฌมฺมิกํ รทฺทวารณคฺคตฺตี สํวิทฺทิตฺวา ภิกฺขุนี้สฺส ๔เปย อฺปาสเกสฺส
 ๔เปย อฺปาสิกาสฺส ฌมฺเมเนว อนฺตฺตรํ ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ, ตํ โหติ
 จกฺกํ อปฺปฏฺวิตฺติยํ สมเณน วา พุราหฺมเณน วา เทเวณ วา
 มาเรณ วา พุรหฺมฺนา วา เกณจิ วา โลกสฺมินฺติ. ตติยํ.

๔. ยสฺสํทิสํสฺสตุตํ

[๑๓๔] ‘ปญฺจहि ภิกฺขเว องฺเคहि สมนฺนาคโต ราชา
 ขตฺติโย มุทฺธาภิสิตโต ยสฺสํ ยสฺสํ ทิสายํ วิหฺรติ, สกสฺมีเยว
 วิชิตฺเต วิหฺรติ.

กตเมหิ ปญฺจहि. อิธ ภิกฺขเว ราชา ขตฺติโย มุทฺธาภิสิตโต
 อุกาโต สฺสาโต โหติ มาติโต จ ปิตีโต จ สํสฺสทฺตคฺคณิกโก ยาว

หมตอาญ 27/5/2566

สตุตมา ปิตามหยคา อกฺขิตโต อนุปกฺกฺโข ชาตีวาเทน, อทฺโธ
 โหติ มหทฺธโน มหาโกโค ปริปฺนฺณโกสโกฏฺฐาคาโร, พลวา โข
 ปน โหติ จตุรงฺคินิยา เสนาย สมณฺหาคโต อสฺสวาย
 โอวาทปฏิการาย,^๑ ปรินายโก โข ปนสฺส โหติ ปณฺทิตโต พฺยตฺโต^๒
 เมธาวิ ปฏฺวิโฬ อตีตนาถตปจฺจุปฺปนฺเน อตฺถเก จินฺเตตฺถ, ตสฺสิเม
 จตฺตารอ ฐมา ยสฺส ปรีปาเจนฺติ. โส อิมินา ยสฺสปณฺจเมเน ฐมฺเมเน
 สมณฺหาคโต ยสฺสํ ยสฺสํ ทิสายํ วิหริติ, สกสฺมีเยว วิชิตฺเต วิหริติ. ตํ
 กิสฺส เหตุ. เอวเมวเหตํ ภิกฺขเว โหติ วิชิตาวีน.

เอวเมว โข ภิกฺขเว ปณฺจहि ฐมฺเมहि สมณฺหาคโต ภิกฺขุ
 ยสฺสํ ยสฺสํ ทิสายํ วิหริติ, วิมุตฺตจิตฺโตว วิหริติ. กตเมहि ปณฺจहि.
 อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา โหติ, ปาติโมกฺขสํวรํสูโต วิหริติ
 อจารโคจรสมฺปนฺโน อนุมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภยทสฺสาวิ สมาทาย
 ลิกฺขติ ลิกฺขาปเทสฺส, ราชาว ชตฺติโย มุทฺธาภิสิตฺโต ชาตีสมฺปนฺโน,
 พหุสฺสโต โหติ สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจโย, เย เต ฐมา อาทิกุลยาณา
 มชฺฌกกุลยาณา ปรีโยสานกุลยาณา สาทถํ สพฺพญชฺฉํ เกวลปริปฺนฺณ
 ปรีสุทฺธํ พุรหฺมจริยํ อภิวทฺถติ, ตถารูปาสฺส พหุสฺสตา โหนฺติ,
 ธาตา วจสา ปรีจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา,
 ราชาว ชตฺติโย มุทฺธาภิสิตฺโต อทฺโธ มหทฺธโน มหาโกโค
 ปริปฺนฺณโกสโกฏฺฐาคาโร, อารทฺธวิริโย วิหริติ อกฺุสลนํ ฐมานํ
 ปหานาย กุสลนํ ฐมานํ อุปสมฺปทาย ภาววา ทพฺพปรกฺกโม
 อนิกฺขิตตฺตรุโร กุสเลสฺส ฐมฺเมสฺส, ราชาว ชตฺติโย มุทฺธาภิสิตฺโต
 พลสมฺปนฺโน ปณฺณวา โหติ, อุทฺยตฺถคามินิยา ปณฺณาย สมณฺหาคโต
 อริยาย นิพฺเพทิกาย สมฺมาทูกฺขกฺขยคามินิยา, ราชาว ชตฺติโย

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. โอวาทปฏิการาย

^๒ ฉ.,เท. วิยตฺโต, เอวมุปริป.

มุกฺขธาภิสิตฺโต ปรีนํยกสมฺปนฺโน, ตสฺสิเม จตฺตารอ ฐมฺมา วิมุตฺตํ
ปรีปาเจนฺติ. โส อิมินา วิมุตฺตติปญฺจเมณ ฐมฺเมณ สมณฺหาคโต ยสฺสํ
ยสฺสํ ทิสายํ วิหริติ, วิมุตฺตจิตฺโตว วิหริติ. ตํ กิสฺส เหตุ. เอวญฺเหตํ
ภิกฺขเว โหติ วิมุตฺตจิตฺตानนฺติ. จตฺตํ.

๕. ปจฺมปตฺถนาสุตฺตํ

[๑๓๕] “ปญฺจहि ภิกฺขเว อญฺเฑहि สมณฺหาคโต รณฺโณ
ขตฺติยสฺส มุกฺขธาภิสิตฺตสฺส เขฏฺฐโจ ปุตฺโต ราชํ ปตฺถเกติ. กตเมहि
ปญฺจहि. อิท ภิกฺขเว รณฺโณ ขตฺติยสฺส มุกฺขธาภิสิตฺตสฺส เขฏฺฐโจ
ปุตฺโต อุมฺมาโต สุชาโต โหติ มาติโต จ ปิตฺติโต จ สํสฺสทฺธคหณิกโก
ยาว สตฺตมา ปิตามหยฺกคา อกฺขิตฺโต อนฺนปฏฺฐโจ ชาตฺติวาเทณ,
อภีรฺวโป โหติ ทสฺสนีโย ปาสาทิกโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย
สมณฺหาคโต, มาตาปิตฺถนํ ปิโย โหติ มนาโป, เนคมชานปทสฺส ปิโย
โหติ มนาโป, ยานิ ตานิ รณฺณํ ขตฺติยานํ มุกฺขธาภิสิตฺตानํ
สิปฺปฏฺฐจฺานานิ” หตฺถิสฺมี วา อสฺสสฺมี วา รตฺถสฺมี วา ฐนฺสฺมี
วา [๑] ตตฺถ ลิกฺขิตฺโต โหติ อนวโย.

ตสฺส เอว โหติ ‘อหํ ไชมฺหิ อุมฺมาโต สุชาโต มาติโต จ
ปิตฺติโต จ สํสฺสทฺธคหณิกโก ยาว สตฺตมา ปิตามหยฺกคา อกฺขิตฺโต
อนฺนปฏฺฐโจ ชาตฺติวาเทณ, กสฺมาหํ ราชํ น ปตฺถเกยฺย. อหํ ไชมฺหิ
อภีรฺวโป ทสฺสนีโย ปาสาทิกโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย สมณฺหาคโต,
กสฺมาหํ ราชํ น ปตฺถเกยฺย. อหํ ไชมฺหิ มาตาปิตฺถนํ ปิโย มนาโป,
กสฺมาหํ ราชํ น ปตฺถเกยฺย. อหํ ไชมฺหิ เนคมชานปทสฺส ปิโย
มนาโป, กสฺมาหํ ราชํ น ปตฺถเกยฺย. อหํ ไชมฺหิ ยานิ ตานิ รณฺณํ

ขตติยานํ มุทฺธาภิสิตฺตานํ สีปฺปญฺจานานิ หตฺถิสฺมึ วา อสฺสสฺมึ วา
 รตฺถสฺมึ วา ฐนฺสฺมึ วา [๑] ตตฺถ สีกฺขิโต อนวโย. กสฺมาหํ ฐชฺชํ วา
 น ปตฺถะยฺยนฺติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ อังเคหิ สมนฺนาคโต
 รณฺโณ ขตฺติยสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส เขมฺมโจ ปุตฺโต ฐชฺชํ ปตฺถะติ.

เอวเมว โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
 อาสวานํ ขยํ ปตฺถะติ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ
 โหติ, สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธิ ‘อิตฺปิ โส ภควา ะเปยฺ พุทฺโธ
 ภควาติ. อปฺปาปาโธ โหติ อปฺปาตงฺโก สมเวปากินิยา คหณิยา
 สมนฺนาคโต นาตีสิตาย นาจฺจุณฺหาย มชฺฌิมาย ปธานกฺขมาย.
 อสฺสโจ โหติ อมายาวี, ยถาภูตํ อตฺตานํ อาวิกตฺตา สตฺถิริ วา
 วิมฺบฺบสฺสุ วา สพฺรหฺมจารีสฺสุ. อารทฺธวิริโย วิหริติ อกุสลานํ ฐมฺมานํ
 ปหานาย กุสลานํ ฐมฺมานํ อุปสมฺปทาย, ทพฺพปรกฺกโม
 อนิกฺขิตฺตธฺโร กุสเลสฺสุ ฐมฺเมสฺสุ. ปญฺญวา โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา
 ปญฺญาย สมนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพทิกาย สมฺมาทูกฺขกฺขยคามินิยา.

ตสฺส เอวํ โหติ ‘อหํ ไชมฺหิ สทฺโธ, สทฺทหามิ ตถาคตสฺส
 โพธิ ‘อิตฺปิ โส ภควา ะเปยฺ พุทฺโธ ภควาติ, กสฺมาหํ อาสวานํ
 ขยํ น ปตฺถะยฺย. อหํ ไชมฺหิ อปฺปาปาโธ อปฺปาตงฺโก สมเวปากินิยา
 คหณิยา สมนฺนาคโต นาตีสิตาย นาจฺจุณฺหาย มชฺฌิมาย
 ปธานกฺขมาย, กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตฺถะยฺย. อหํ ไชมฺหิ
 อสฺสโจ อมายาวี, ยถาภูตํ อตฺตานํ อาวิกตฺตา สตฺถิริ วา วิมฺบฺบสฺสุ วา
 สพฺรหฺมจารีสฺสุ, กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตฺถะยฺย. อหํ ไชมฺหิ
 อารทฺธวิริโย วิหรามิ อกุสลานํ ฐมฺมานํ ปหานาย กุสลานํ ฐมฺมานํ
 อุปสมฺปทาย, ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตธฺโร กุสเลสฺสุ ฐมฺเมสฺสุ,

กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตฺถเกยฺยํ. อหํ ไชมฺหิ ปณฺณวา
อุทฺยตฺถคามินิยา ปณฺณาย สมนฺนาทโต อริยาย นิพฺพุเทิกาย
สมฺมาทูกฺขกฺขยคามินิยา, กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตฺถเกยฺยนฺติ.
อิมฺเหติ ไช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ
ปตฺถเกตฺติ. ปณฺจมํ.

๖. ทุตฺติยปตฺถนาสุตฺตํ

[๑๓๖] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว อังเคหิ สมนฺนาทโต รมฺโณ
ขตฺตฺติยสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส เขมฺมฺโจ ปฺตฺโต อุปรชฺช” ปตฺถเกติ. กตเมหิ
ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว รมฺโณ ขตฺตฺติยสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส เขมฺมฺโจ
ปฺตฺโต อุภโต สฺสาโต โหติ มาติโต จ ปิตฺติโต จ สํสฺสทฺรคฺคหณิโก
ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยคา อกฺขิตฺโต อนฺุปกฺกฺมฺโจ ชาติวาเทน,
อภฺรฺวโป โหติ ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตฺตาย
สมนฺนาทโต, มาตาปิตฺนํ ปิโย โหติ มนาโป, พลกายสฺส ปิโย โหติ
มนาโป, ปณฺหิโต โหติ พฺยตฺโต เมธาวี ปณฺนิพลฺล อตฺตทานาคตฺตปจฺจุปปนฺเน
อตฺถเก จินฺเตตฺตุ.

ตสฺส เอวํ โหติ ‘อหํ ไชมฺหิ อุภโต สฺสาโต มาติโต จ
ปิตฺติโต จ สํสฺสทฺรคฺคหณิโก ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยคา อกฺขิตฺโต
อนฺุปกฺกฺมฺโจ ชาติวาเทน, กสฺมาหํ อุปรชฺช น ปตฺถเกยฺยํ. อหํ ไชมฺหิ
อภฺรฺวโป ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตฺตาย สมนฺนาทโต,
กสฺมาหํ อุปรชฺช น ปตฺถเกยฺยํ. อหํ ไชมฺหิ มาตาปิตฺนํ ปิโย
มนาโป, กสฺมาหํ อุปรชฺช น ปตฺถเกยฺยํ. อหํ ไชมฺหิ พลกายสฺส
ปิโย มนาโป, กสฺมาหํ อุปรชฺช น ปตฺถเกยฺยํ. อหํ ไชมฺหิ ปณฺหิโต

หมตฺตํ ๒๕/๐๕/๒๕๖๐

พยุตโต เมธาวิ ปฏีพลโ อตีตนาถตปจจุปปนเน อตฺเถ จินฺเตตฺตุ.
 กสฺมาหํ อุปรชฺชํ น ปตฺถะเยยฺยนฺติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ
 องฺเคหิ สมณฺหาคโต รณฺโณ ขตฺติยสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส เชฏฺโฐ
 ปุตฺโต อุปรชฺชํ ปตฺถะเถติ.

เอวเมว โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมณฺหาคโต ภิกฺขุ
 อาสวานํ ขยํ ปตฺถะเถติ. กตเมหิ ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา
 โหติ ฯเปฯ สีกฺขติ สีกฺขาปเทสฺส, พหุสฺสุโต โหติ ฯเปฯ ทิฏฺฐิจิยา
 สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา, จตุสฺส สติปฏฺฐาเนสฺส สุปฺปฏฺฐิจิตฺโต โหติ, อารทฺธวิริโย
 วิหริติ อกุสลานํ ฌมฺมานํ ปหานาย ฯเปฯ อนิกฺขิตฺตธฺโร กุสเลสฺส
 ฌมฺเมสฺส, ปณฺณวา โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา ปณฺณาย สมณฺหาคโต
 อริยาย นิพฺพะเพทิกาย สมฺมาทกฺขกฺขยคามินิยา.

ตสฺส เอวํ โหติ ‘อหํ โขมฺหิ สีลวา ฯเปฯ สีกฺขามิ
 สีกฺขาปเทสฺส, กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตฺถะเยยฺย. อหํ โขมฺหิ
 พหุสฺสุโต สุตฺธโร สุตฺตสนฺนิจโย ฯเปฯ ทิฏฺฐิจิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา,
 กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตฺถะเยยฺย. อหํ โขมฺหิ จตุสฺส สติปฏฺฐาเนสฺส
 สุปฺปฏฺฐิจิตฺโต, กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตฺถะเยยฺย. อหํ โขมฺหิ
 อารทฺธวิริโย วิหรามิ อกุสลานํ ฌมฺมานํ ปหานาย ฯเปฯ
 อนิกฺขิตฺตธฺโร กุสเลสฺส ฌมฺเมสฺส, กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตฺถะเยยฺย.
 อหํ โขมฺหิ ปณฺณวา ฯเปฯ สมฺมาทกฺขกฺขยคามินิยา, กสฺมาหํ
 อาสวานํ ขยํ น ปตฺถะเยยฺยนฺติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ
 สมณฺหาคโต ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปตฺถะเถตีติ. ฉนฺนํ.

๙. อปฺปัสฺสุตฺตํ

[๑๓๗] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว อปฺปํ รตฺติยา สุปฺนฺติ, พหุ
 ชคคณฺติ. กตเม ปณฺจ. อิตฺถิ ภิกฺขเว ปุริสาธิปฺปายา อปฺปํ รตฺติยา

สุปฺติ, พหุํ ชคฺคตฺติ. ปุริโส ภิขเว อิตฺถาธิปฺปาโย อปฺปํ รตฺติยา
 สุปฺติ, พหุํ ชคฺคตฺติ. โจโร ภิขเว อาทานาธิปฺปาโย อปฺปํ รตฺติยา
 สุปฺติ, พหุํ ชคฺคตฺติ. ราชา ภิขเว ราชกรณียะสุ ยุตฺโต อปฺปํ
 รตฺติยา สุปฺติ, พหุํ ชคฺคตฺติ. ภิขุ ภิขเว วิสณฺณโณคาธิปฺปาโย อปฺปํ
 รตฺติยา สุปฺติ, พหุํ ชคฺคตฺติ. อิมะ โข ภิขเว ปณฺจ อปฺปํ รตฺติยา
 สุปฺนฺติ, พหุํ ชคฺคนฺตฺติ. สตฺตมํ.

๘. ภตฺตาทกสฺสตุตฺตํ

[๑๓๘] “ปณฺจหิ ภิขเว องฺเคหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ นาโค
 ภตฺตาทโก จ โหติ โโอกาสผรณฺ จ ลณฺหุสสาธโน” จ สลากคฺคาคี จ,
 ‘รณฺโณ นาโคเตวว สงฺขํ คจฺจตฺติ. กตเมหิ ปณฺจหิ. อิท ภิขเว
 รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ รูปานํ, อกฺขโม สทฺธานํ, อกฺขโม
 คนฺธานํ, อกฺขโม รसानํ, อกฺขโม โผฏฺฐพฺพานํ. อิมะ โข ภิขเว
 ปณฺจหิ องฺเคหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ นาโค ภตฺตาทโก จ โหติ
 โโอกาสผรณฺ จ ลณฺหุสสาธโน จ สลากคฺคาคี จ, ‘รณฺโณ นาโคเตวว
 สงฺขํ คจฺจตฺติ.

เอวเมว โข ภิขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิขุ
 ภตฺตาทโก จ โหติ โโอกาสผรณฺ จ ปิจฺจมทฺทโน” จ สลากคฺคาคี
 จ, ‘ภิขุเตวว สงฺขํ คจฺจตฺติ. กตเมหิ ปณฺจหิ. อิท ภิขเว ภิขุ
 อกฺขโม โหติ รูปานํ, อกฺขโม สทฺธานํ, อกฺขโม คนฺธานํ, อกฺขโม
 รसानํ, อกฺขโม โผฏฺฐพฺพานํ. อิมะ โข ภิขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ
 สมนฺนาคโต ภิขุ ภตฺตาทโก จ โหติ โโอกาสผรณฺ จ ปิจฺจมทฺทโน จ
 สลากคฺคาคี จ, ‘ภิขุเตวว สงฺขํ คจฺจตฺติ. อฏฺฐมํ.

พมดอายุ 27/05/2566

* ส. เลณฺหุสสาธโน ฉ., เท. ลณฺหุสสาธโน อ. ลณฺหุสสาธโน

๖ ฉ., เท. มณฺจปิจฺจมทฺทโน, เอวมฺปิริ.

๕. อกฺขมสุตฺตํ

[๑๓๙] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว อํเเคหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ นาโค น ราชารโห โหติ น ราชโภคโค, น ‘रणฺโณ อํคนฺเตวว สงฺขํ จจฺจติ. กตเมหิ ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ รูปานํ, อกฺขโม สทฺธานํ, อกฺขโม คนฺธานํ, อกฺขโม รसानํ, อกฺขโม โผฏฺฐพฺพานํ.

กถณฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ รูปานํ. อิทฺ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต หตฺถิกายํ วา ทิสฺวา อสฺสกายํ วา ทิสฺวา รถกายํ วา ทิสฺวา ปตฺตติกายํ วา ทิสฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภาติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตุํ. เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ รูปานํ.

กถณฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ สทฺธานํ. อิทฺ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต หตฺถิสทฺทํ วา สุตฺวา อสฺสสทฺทํ วา สุตฺวา รถสทฺทํ วา สุตฺวา ปตฺตติสทฺทํ วา สุตฺวา เภริปนฺวสงฺขติณฺวนิหฺนนาทสทฺทํ วา สุตฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภาติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตุํ. เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ สทฺธานํ.

กถณฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ คนฺธานํ. อิทฺ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต, เย เต รณฺโณ นาคา อภิชาทา สงฺคามาวจรา, เตสํ มุตฺตตกรีสสฺส คนฺธํ ฌายิตฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภาติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตุํ. เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ คนฺธานํ.

กถณฺจ ภิกฺขเว รมฺโถ นาโค อกฺขโม โหติ รสํ. อิท
ภิกฺขเว รมฺโถ นาโค สงฺคามคโต เอกิสฺสา वा तिโณทกทตฺติยา
วิหนฺโต* ทฺวํ ติหิ वा จตฺตฺติ वा ปญฺจหิ वा तिโณทกทตฺติหิ
วิหนฺโต สํสํหติ วิสํหติ น สนฺถมฺภติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตฺ. เอวํ
โฆ ภิกฺขเว รมฺโถ นาโค อกฺขโม โหติ รสํ.

กถณฺจ ภิกฺขเว รมฺโถ นาโค อกฺขโม โหติ โผฏฺฐพฺพานํ.
อิท ภิกฺขเว รมฺโถ นาโค สงฺคามคโต เอกเณ वा สรวเคน
วิทฺโต ทฺวํ ติหิ वा จตฺตฺติ वा ปญฺจหิ वा สรวเคหิ วิทฺโต
สํสํหติ วิสํหติ น สนฺถมฺภติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตฺ. เอวํ
โฆ ภิกฺขเว รมฺโถ นาโค อกฺขโม โหติ โผฏฺฐพฺพานํ.

อิมํ โฆ ภิกฺขเว ปญฺจหิ อญฺเณ สมนฺนาคโต รมฺโถ นาโค
น ราชารโห โหติ น ราชโภคโค น รมฺโถ อญฺเณเตว สงฺขํ คจฺจติ.

เอวเมว โฆ ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ^๒ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ น
อาหุเนยฺโย โหติ น ปาหุเนยฺโย น ทกฺขิณฺเนยฺโย น อญฺชลิกรณฺเณยฺโย
น อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ ปญฺจหิ. อิท ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อกฺขโม โหติ รูปานํ, อกฺขโม สทฺธานํ, อกฺขโม คณฺฐานํ,
อกฺขโม รสํ, อกฺขโม โผฏฺฐพฺพานํ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อกฺขโม โหติ รูปานํ. อิท ภิกฺขเว
ภิกฺขุ จกฺขฺนา รูปํ ทิสฺวา รชฺสีเย รูปเป สारชฺชติ, น สกฺโกติ จิตฺตํ
สมาทฺธิตฺ. เอวํ โฆ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อกฺขโม โหติ รูปานํ.

* ฉ., เท., อ. วิมานโค, เอวมฺปรี.

๒ ฉ., เท. อญฺเณ, เอวมฺปรี.

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภฺขโม โหติ สหฺทานํ. อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ โสเตน สหฺทํ สุตฺวา รชฺนีเย สหฺเท สารชฺชติ, น สกฺโกติ
จิตฺตํ สมาทหิตฺตุํ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภฺขโม โหติ สหฺทานํ.

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภฺขโม โหติ คนฺธานํ. อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ฌาเนน คนฺธํ ฌายิตฺวา รชฺนีเย คนฺธเ สารชฺชติ, น สกฺโกติ
จิตฺตํ สมาทหิตฺตุํ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภฺขโม โหติ คนฺธานํ.

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภฺขโม โหติ รसानํ. อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ชิวฺหาย รสํ สายิตฺวา รชฺนีเย รเส สารชฺชติ, น สกฺโกติ
จิตฺตํ สมาทหิตฺตุํ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภฺขโม โหติ รसानํ.

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภฺขโม โหติ โผฏฺฐพฺพานํ. อิทฺ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา รชฺนีเย โผฏฺฐพฺเพ
สารชฺชติ, น สกฺโกติ จิตฺตํ สมาทหิตฺตุํ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อภฺขโม โหติ โผฏฺฐพฺพานํ.

อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนุํนาคโต ภิกฺขุ น
อาหุเนยฺโย โหติ น ปาหุเนยฺโย น ทกฺขิณฺเนยฺโย น อณฺชลิกรณฺเย
น อนุตฺตํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส.*

ปญฺจหิ ภิกฺขเว อังเคหิ สมฺนุํนาคโต รณฺโณ นาโค ราชาโร
โหติ ราชโภคโค, ‘รณฺโณ อังคนฺเตว สขํ คจฺจติ. กตเมหิ ปญฺจหิ.
อิตฺ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ รูปานํ, ขโม สหฺทานํ, ขโม
คนฺธานํ, ขโม รसानํ, ขโม โผฏฺฐพฺพานํ.

กถญจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ รูปานํ.
อิตฺ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต หตฺถิกายํ วา ทิสฺวา

อสุสกายํ วา ทิสฺวา รตฺถกายํ วา ทิสฺวา ปตฺตติกายํ วา ทิสฺวา น
 สํสีทติ น วิสสีทติ สนฺถมฺภติ สกฺโกติ สงฺคามํ โอตฺตริตฺตํ. เอวํ โข
 ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ รูปานํ.

กถญฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ สทฺธานํ. อิท
 ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต หตฺถิสทฺทํ วา สุตฺวา อสุสทฺทํ วา
 สุตฺวา รตฺตทฺทํ วา สุตฺวา ปตฺตติทฺทํ วา สุตฺวา
 เภริปณฺวสงฺขตฺถินฺนนาททฺทํ วา สุตฺวา น สํสีทติ น วิสสีทติ
 สนฺถมฺภติ สกฺโกติ สงฺคามํ โอตฺตริตฺตํ. เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค
 ขโม โหติ สทฺธานํ.

กถญฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ คนฺธานํ. อิท
 ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต, เย เต รณฺโณ นาโค อภิชาทา
 สงฺคามาวจฺจา, เตสํ มุตฺตกัรฺสสฺส คนฺธํ ฆายิตฺวา น สํสีทติ น
 วิสสีทติ สนฺถมฺภติ สกฺโกติ สงฺคามํ โอตฺตริตฺตํ. เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ
 นาโค ขโม โหติ คนฺธานํ.

กถญฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ รสานํ. อิท
 ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต เอกิสฺสา วา ติณฺหนทกทตฺติยา
 วิหฺนิตฺโต* ทฺวีหิ วา ตีหิ วา จตฺตฺหิ วา ปณฺจหิ วา ติณฺหนทกทตฺติหิ
 วิหฺนิตฺโต น สํสีทติ น วิสสีทติ สนฺถมฺภติ สกฺโกติ สงฺคามํ โอตฺตริตฺตํ.
 เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ รสานํ.

กถญฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ โผฏฺฐพฺพานํ. อิท
 ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต เอเกน วา สรวเเคน วิทฺโธ
 ทฺวีหิ วา ตีหิ วา จตฺตฺหิ วา ปณฺจหิ วา สรวเเคหิ วิทฺโธ น

สัสสีทติ น วิสสีทติ สนถมมภาติ สกโกติ สงคามํ โอตริตฺตํ. เอวํ ไช
ภิกขเว รมฺโณ นาโค ขโม โหติ โผฏฐัพพานํ.

อิมเมหิ ไช ภิกขเว ปณฺจหิ องฺเคหิ สมณฺนาคโต รมฺโณ
นาโค ราชารโห โหติ ราชโมคฺโค ‘รมฺโณ องฺคนฺเตวาว สงฺขํ จจฺจติ.

เอวเมว ไช ภิกขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมณฺนาคโต ภิกฺขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเณยฺโย อนุตฺตรํ
ปฺปญฺญกฺขेतฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกฺขุ ขโม
โหติ รูปานํ, ขโม สทฺธานํ, ขโม คณฺฐานํ, ขโม รसानํ, ขโม
โผฏฐัพพานํ.

กถญฺจ ภิกขเว ภิกฺขุ ขโม โหติ รูปานํ. อิทฺ ภิกขเว ภิกฺขุ
จกฺขุณา รูปํ ทิสฺวา รชฺสีเย รูปเ น สารขฺขติ, สกโกติ จิตฺตํ
สมาทหิตฺตํ. เอวํ ไช ภิกขเว ภิกฺขุ ขโม โหติ รูปานํ.

กถญฺจ ภิกขเว ภิกฺขุ ขโม โหติ สทฺธานํ. อิทฺ ภิกขเว
ภิกฺขุ โสเตน สทฺทํ สุตฺวา รชฺสีเย สทฺเท น สารขฺขติ, สกโกติ
จิตฺตํ สมาทหิตฺตํ. เอวํ ไช ภิกขเว ภิกฺขุ ขโม โหติ สทฺธานํ.

กถญฺจ ภิกขเว ภิกฺขุ ขโม โหติ คณฺฐานํ. อิทฺ ภิกขเว
ภิกฺขุ ฌาเนน คณฺธํ ฌายิตฺวา รชฺสีเย คณฺเ น สารขฺขติ, สกโกติ
จิตฺตํ สมาทหิตฺตํ. เอวํ ไช ภิกขเว ภิกฺขุ ขโม โหติ คณฺฐานํ.

กถญฺจ ภิกขเว ภิกฺขุ ขโม โหติ รसानํ. อิทฺ ภิกขเว ภิกฺขุ
ชีวฺหาย รสํ สายิตฺวา รชฺสีเย รเส น สารขฺขติ, สกโกติ จิตฺตํ
สมาทหิตฺตํ. เอวํ ไช ภิกขเว ภิกฺขุ ขโม โหติ รसानํ.

กถญจ ภิกขเว ภิกขุ ขโม โหติ โผฏฐัพพานํ. อิท ภิกขเว
ภิกขุ กาเยน โผฏฐัพพํ ผุสิตวา รชนียะ โผฏฐัพพะ น สารชชติ,
สกุโกติ จิตตัม สมาทหิตุํ. เอวံ โข ภิกขเว ภิกขุ ขโม โหติ
โผฏฐัพพานํ.

อิเมหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมเมหิ สมณฺหาโคโต ภิกขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเณยฺโย อณฺชลิกรณียะ อนุตฺตรํ
ปญฺณกฺขेतตํ โลกสฺสาติ. นวมํ.

๑๐. โสตสุตตัม

[๑๔๐] “ปญจหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมณฺหาโคโต รมฺโณ นาโค
ราชาโร โหติ ราชโกโค, ‘รมฺโณ องฺคณฺเตวว สงฺขํ คจฺจนฺติ.
กตเมหิ ปญจหิ. อิท ภิกขเว รมฺโณ นาโค โสตา จ โหติ
หนฺตา จ รกฺขิตา จ ขนฺตา จ คนฺตา จ.

กถญจ ภิกขเว รมฺโณ นาโค โสตา โหติ. อิท ภิกขเว
รมฺโณ นาโค ยเมณํ หตฺถิมฺปิ หนฺติ, ๑ หตฺถารุหฺมฺปิ หนฺติ,
กตปุพฺพํ ยทิ วา อกตปุพฺพํ, ตํ อฏฺฐิกตฺวา” มนสิกตฺวา สพฺพํ
เจตสา สมณฺหาหริตฺวา โอหิตโสโต สฺสุณาติ. เอวံ โข ภิกขเว รมฺโณ
นาโค โสตา โหติ.

กถญจ ภิกขเว รมฺโณ นาโค หนฺตา โหติ. อิท ภิกขเว
รมฺโณ นาโค สงฺคามคโต หตฺถิมฺปิ หนฺติ, ๒ หตฺถารุหฺมฺปิ หนฺติ,
อสุสมฺปิ หนฺติ, อสุสารถุหฺมฺปิ หนฺติ, รถมฺปิ หนฺติ, รถิกมฺปิ” ๓ หนฺติ,
ปตฺตติกมฺปิ หนฺติ. เอวံ โข ภิกขเว รมฺโณ นาโค หนฺตา โหติ.

๑ ฌ., เท. ตํ อฏฺฐิก ตฺวา

๒ อ. หนฺติ

๓ อ. รถารุหฺมฺปิ

กถญจ ภิกขเว รมฺโฆ นาโค รกฺขิตา โหติ. อิท ภิกขเว รมฺโฆ นาโค สงฺคามคโต รกฺขติ ปุริมฺ กายํ, รกฺขติ ปจฺฉิมํ กายํ, รกฺขติ ปุริเม ปาทะ, รกฺขติ ปจฺฉิเม ปาทะ, รกฺขติ สีสํ, รกฺขติ กณฺเณ, รกฺขติ ทนฺเต, รกฺขติ โสณฺทํ, รกฺขติ วาสธึ, รกฺขติ หตฺถารูหิ. เอวํ โข ภิกขเว รมฺโฆ นาโค รกฺขิตา โหติ.

กถญจ ภิกขเว รมฺโฆ นาโค ขนฺตา โหติ. อิท ภิกขเว รมฺโฆ นาโค สงฺคามคโต ขโม โหติ สตฺติปปหาราณํ อสิปปหาราณํ อุสุปปหาราณํ ผรสุปปหาราณํ เภริปนฺวสงฺขติณฺวนิหฺนนาทสทฺธานํ. เอวํ โข ภิกขเว รมฺโฆ นาโค ขนฺตา โหติ.

กถญจ ภิกขเว รมฺโฆ นาโค คนฺตา โหติ. อิท ภิกขเว รมฺโฆ นาโค ยเมณํ หตฺถิทมฺมसारถิ ทิสํ เปเสติ, ยถิ วา คตปุพฺพํ ยถิ วา อคตปุพฺพํ, ตํ ขิปปญฺเวยว คนฺตา โหติ. เอวํ โข ภิกขเว รมฺโฆ นาโค คนฺตา โหติ.

อิมะหิ โข ภิกขเว ปญฺจหิ องฺเคหิ สมฺนฺนาคโต รมฺโฆ นาโค ราชารโห โหติ ราชโกคฺโค, ‘รมฺโฆ องฺคณฺเตวาว สงฺขํ คจฺจติ.

เอวเมว โข ภิกขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเีย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุส. กตเมหิ ปญฺจหิ. อิท ภิกขเว ภิกฺขุ โสตา จ โหติ หนฺตา จ รกฺขิตา จ ขนฺตา จ คนฺตา จ.

กถญจ ภิกขเว ภิกฺขุ โสตา โหติ. อิท ภิกขเว ภิกฺขุ ตถาคตปฺปเวทิตะ ฐมฺมวินยะ เทสิยมาเน อภฺจิกตฺวา มนสิกตฺวา สพฺพํ เจตสา สมฺนฺนาหริตฺวา โอหิตโสโต ฐมฺมํ สุณฺาติ, เอวํ โข ภิกขเว ภิกฺขุ โสตา โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ หนฺตา โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อุปฺปนฺนํ กามวิตกฺกํ นาธิวาเสติ ปชฺหติ วิโนเทติ หนฺติ พุยนฺตีกโรติ
 อนภาวํ คเมติ, อุปฺปนฺนํ พยาปาทวิตกฺกํ ๔เปยฺ อุปฺปนฺนํ วิหีสาวิตกฺกํ
 ๔เปยฺ อุปฺปนฺนํอุปฺปนฺเน ปาปเก อกุสเล ฐมฺเม นาธิวาเสติ ปชฺหติ
 วิโนเทติ หนฺติ* พุยนฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ, เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 หนฺตา โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ รกฺขิตา โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 จกฺขุณา รูปี ทิสฺวา น นิमितฺตคฺคาคาหี โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาคาหี,
 ยตฺวาธิกรณเมณํ จกฺขุณฺหุริยํ อสํวตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา
 ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ, ตสฺส สํวราย ปฏฺวิปชฺชติ,
 รกฺขติ จกฺขุณฺหุริยํ, จกฺขุณฺหุริเย สํวรํ อาปชฺชติ. โสเตน สทฺทํ
 สุตฺวา ๔เปยฺ ฌาเนน คนฺธํ ฌายิตฺวา ๔เปยฺ ชิวฺหาย รสํ สายิตฺวา
 ๔เปยฺ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสฺสิตฺวา ๔เปยฺ มนฺสา ฐมฺมํ วิญฺญาย น
 นิमितฺตคฺคาคาหี โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาคาหี, ยตฺวาธิกรณเมณํ มนินฺหุริยํ
 อสํวตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา
 อนฺวาสฺสเวยฺยํ, ตสฺส สํวราย ปฏฺวิปชฺชติ, รกฺขติ มนินฺหุริยํ, มนินฺหุริเย
 สํวรํ อาปชฺชติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ รกฺขิตา โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขนฺตา โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขโม
 โหติ สิตสฺส อุณฺหสฺส ชิมฺมจฺฉาย ปิปาสาย ทํสมกสฺวาตาตปสีริสฺส-
 สมฺผลฺสฺสานํ. ทฺรุตฺตานํ ทฺราคตานํ วจนฺปถานํ อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ
 เวทนํ ทุกฺขานํ ติพฺพานํ ขรานํ กฏฺฏกานํ อสาตานํ อมฺนาปานํ

ปาณหรรณํ อธิวาสกชาติโก โหติ. เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ
ขนฺตา โหติ.

กถญจ ภิกขเว ภิกขุ ขนฺตา โหติ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ ยา
สา ทิสสา อคตปุพฺพา อิมินา ทีฆเนน อทฺธนา ยทิกํ สพฺพสงฺขารสมโธ
สพฺพุปฺพิณฺนิสฺสคฺโค ตณฺหขโย วิราโค นิโรธो นิพฺพานํ, ตํ
ชิปปญฺเวยว ขนฺตา โหติ, เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ ขนฺตา โหติ.

อิมเหิ โข ภิกขเว ปญฺจहि ฌมฺเมहि สมนฺนาคโต ภิกขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเณยฺโย อนฺุตฺตรํ
ปฺญญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ. ทสมํ.

จตุตฺโถ ราชวคฺโค.

ตสฺสทฺธานํ

“จกฺกานฺวตฺตนา ราชา ยสฺสํ ทิสํ เทว จ” ปตฺถนา
อปฺปํ สฺปติ ภตฺตาทา^๑ อกฺขโม โสตฺเวน^๒ จาติ.

^๑ ฌ.,เท. ๒๗/๐๕/๒๕๖๖
ฌ.,เท. ๒๖

^๒ ฌ.,เท. ภตฺตาโท.

^๓ ฌ.,เท. อกฺขโม จ โสเตน จาติ. อ. อกฺขโม โสตรา จาติ.

(๑๕) ๕ ทิณฑาทิวคโค

๑. อวชานาติสุตต

[๑๔๑] “ปณฺณิเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม ปณฺณ. ทตฺวา อวชานาติ, สํวาเสน อวชานาติ, อาเทยฺยมุโข^๑ โหติ, โลโฬ^๒ โหติ, มนฺโท โมมฺุโห โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคลो ทตฺวา อวชานาติ. อิทฺ ภิกฺขเว ปุคฺคลो ปุคฺคลสฺส เทติ จีวรปิณฑปาทเสนาสนคิลานปจฺจย-
เภสชฺชปริกฺขาร, ตสฺส เอวํ โหติ “อหํ เทมิ, อยํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ,
ตเมนํ ทตฺวา อวชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคลो ทตฺวา
อวชานาติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคลो สํวาเสน อวชานาติ. อิทฺ ภิกฺขเว
ปุคฺคลो ปุคฺคลเณ สทฺธิ สํวสติ เทว วา ตีณิ วา วสุตฺตานิ, ตเมนํ
สํวาเสน อวชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคลो สํวาเสน อวชานาติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคลो อาเทยฺยมุโข โหติ, อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺโจ ปุคฺคลो ปรสฺส วณฺเณ วา อวณฺเณ วา ภาสียมานเ ตํ
ชิปฺปณฺเณว อธิมุจฺจิตา^๓ โหติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคลो อาเทยฺยมุโข
โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคลो โลโฬ โหติ, อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
ปุคฺคลो อิตฺตฺรสทฺโธ โหติ อิตฺตฺรภตฺติ^๔ อิตฺตฺรเปโม อิตฺตฺรปสาโท,
เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคลो โลโฬ โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคลो มนฺโท โมมฺุโห โหติ, อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺโจ ปุคฺคลो กุสฺลากุสฺเล ฐมฺเม น ชานาติ, สาวชฺชานวชฺเช

^๑ มุมคอายุ 27/05/2566

^๒ ส. อาทียมุโข. ฉ.,เท. อาเทยฺยมุโข อ. อาทียมุโข

^๓ ฉ.,เท.,อ. อธิมุจฺจิตา

^๔ ฉ.,เท.,อ. โลโล, เอวมฺปริปิ.

^๕ ฉ.,เท.,อ. อิตฺตฺรภตฺติ

ธมฺเม น ชานาติ, หีนปณฺเฑ ธมฺเม น ชานาติ, กณฺหสฺสกุสฺสปปฏิภาเค
 ธมฺเม น ชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล มนุโท โมมฺหุโ หิตฺติ.
 อิมํ โข ภิกฺขเว ปณฺจ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ.
 ปจฺม.

๒. อารมตีสุตฺตํ

[๑๔๒] “ปณฺจิมํ ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
 โลกสฺมี. กตมํ ปณฺจ. อิทํ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อารมตํ จ
 วิปฺปฏิสาริ จ หิตฺติ, ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปณฺณาวิมุตฺติํ ยถาภูตํ
 นปฺปชานาติ, ยตฺถสฺส เต อูปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา
 อปริเสสา นิสฺสํวณฺติ.

อิตํ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อารมตํ น วิปฺปฏิสาริ
 หิตฺติ, ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปณฺณาวิมุตฺติํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ,
 ยตฺถสฺส เต อูปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อปริเสสา นิสฺสํวณฺติ.

อิตํ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล น อารมตํ วิปฺปฏิสาริ
 หิตฺติ, ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปณฺณาวิมุตฺติํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ,
 ยตฺถสฺส เต อูปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อปริเสสา นิสฺสํวณฺติ.

อิตํ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล น อารมตํ น
 วิปฺปฏิสาริ หิตฺติ, ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปณฺณาวิมุตฺติํ ยถาภูตํ
 นปฺปชานาติ, ยตฺถสฺส เต อูปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา
 อปริเสสา นิสฺสํวณฺติ.

อิตํ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล น อารมตํ น
 วิปฺปฏิสาริ^{๖๖} หิตฺติ, ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปณฺณาวิมุตฺติํ ยถาภูตํ

นปฺปชานาติ, ยตฺถสฺส เต อูปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา
อปริเสสา นิสฺสํวณฺติ.

ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโล อารภติ จ วิปฺปฏฺฐิสาริ จ
โหติ, ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ,
ยตฺถสฺส เต อูปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา อปริเสสา นิสฺสํวณฺติ.
โส เอวมสฺส วจนีโย “อายุสมฺโต โข อารภชา” อาสวา สํวิขฺชนฺติ,
วิปฺปฏฺฐิสารชา อาสวา ปวทฺธมนฺติ, สาธุ วตายสฺมา อารภเช” อาสเว
ปหาย วิปฺปฏฺฐิสารเช อาสเว ปญฺญิโนเทตฺวา จิตฺตํ ปญฺญณฺจ ภาเวตุ,^๒
เอวมายสฺมา อมฺุหา ปญฺจเมเน ปุคฺคเลน สมสโม ภวิสฺสตีติ.

ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโล อารภติ น วิปฺปฏฺฐิสาริ โหติ,
ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ยตฺถสฺส เต
อูปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา อปริเสสา นิสฺสํวณฺติ. โส
เอวมสฺส วจนีโย “อายุสมฺโต โข อารภชา อาสวา สํวิขฺชนฺติ,
วิปฺปฏฺฐิสารชา อาสวา นปฺปวทฺธมนฺติ, สาธุ วตายสฺมา อารภเช
อาสเว ปหาย จิตฺตํ ปญฺญณฺจ ภาเวตุ,^๒ เอวมายสฺมา อมฺุหา
ปญฺจเมเน ปุคฺคเลน สมสโม ภวิสฺสตีติ.

ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโล น อารภติ วิปฺปฏฺฐิสาริ โหติ,
ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ยตฺถสฺส เต
อูปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา อปริเสสา นิสฺสํวณฺติ, โส
เอวมสฺส วจนีโย “อายุสมฺโต โข อารภชา อาสวา น สํวิขฺชนฺติ,
วิปฺปฏฺฐิสารชา อาสวา ปวทฺธมนฺติ, สาธุ วตายสฺมา วิปฺปฏฺฐิสารเช
อาสเว ปญฺญิโนเทตฺวา จิตฺตํ ปญฺญณฺจ ภาเวตุ, เอวมายสฺมา อมฺุหา
ปญฺจเมเน ปุคฺคเลน สมสโม ภวิสฺสตีติ.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ., เท. อารมฺภชา อารมฺภเช อี. อารพฺภชา, เอวมฺปริปิ.

^๒ อี. ภาเวตุ

ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโล น อารภติ น วิปฺปฏฺฐิสารี
 โหติ, ตณฺจ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ,
 ยตฺถสฺส เต อูปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ฆมฺมา อปริเสสา นิชฺฌนฺติ.
 โส เอวมสฺส วจนีโย “อายสมฺโต โข อารภชา อาสวา น
 สํวิขฺชนฺติ, วิปฺปฏฺฐิสารชา อาสวา นปฺปวฑฺฒนฺติ, สาธุ วตายสมฺมา
 จิตฺตํ ปญฺญณฺจ ภาเวตุ, เอวมายสมฺมา อมฺหา ปญฺจเมน ปุคฺคเลน
 สมสโม ภวิสฺสตีติ.

อิตฺติ โข ภิกฺขเว อิมे จตฺตารो ปุคฺคลา อมฺหา ปญฺจเมน
 ปุคฺคเลน เอวํ โอวทียมานา เอวํ อนุสาสิยมานา อนุปฺพุเพน
 อาสวานํ ขยํ ปาปณฺณตีติ. ทูติยํ.

๓. สารนุททสุตฺตํ

[๑๔๓] เอวมเม สุตฺตํ:- เอกํ สมยํ ภควา เวสาลียํ วิหริ
 มหาวเน กุฎาคารสาละยํ. อถ โข ภควา ปุพฺพพณฺ्हสมยํ นิจาเสตฺถวา
 ปตฺตจิวรมาทาย เวลาลี ปิณฺฑทาย ปาวิสิ. เตน โข ปน สมเยน
 ปญฺจมตฺตานํ ลิจฺฉวิสฺตานํ สารนุทเท เจติเย สนนฺนิสินฺหานํ สนนฺนิปตฺตานํ
 อยมนฺตฺรา กถา อูทปาที “ปญฺจนฺนํ รตนานํ ปาตุภาโว ทูลฺลโก
 โลกสฺมี. กตเมสํ ปญฺจนฺนํ. หตฺถิรตนสฺส ปาตุภาโว ทูลฺลโก โลกสฺมี,
 อสฺสรตนสฺส ปาตุภาโว ทูลฺลโก โลกสฺมี, มณฺีรตนสฺส ปาตุภาโว
 ทูลฺลโก โลกสฺมี, อิตฺถิรตนสฺส ปาตุภาโว ทูลฺลโก โลกสฺมี,
 คหปตฺริตนสฺส ปาตุภาโว ทูลฺลโก โลกสฺมี. อิมेสํ ปญฺจนฺนํ รตนานํ
 ปาตุภาโว ทูลฺลโก โลกสฺมินฺติ.

อถ โข เต ลิจฺฉวี มคฺเค ปุริสํ เปเสสฺสุ^๑ “ยทา ตวํ อมฺโห
 ปุริส ปสฺเสยฺยาสี ภควนฺตํ อากจฺจนฺตํ,^๒ อถ อมฺหากํ อาโรเจยฺยาสีติ.

อทุทสา ไช โส ปุริโส ภควนุตัม ทูโรโตว อากัจฉนุตัม, ทิสฺวาน, เยน
 เต ลิจฺฉวี, เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต ลิจฺฉวี เอตทโวจ “อัย
 โส ภควา อากัจฉติ” อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, ยสฺสทธานิ กาลัม
 มณฺณเถตาติ. อถ ไช เต ลิจฺฉวี, เยน ภควา, เตนุปลสงฺกมึสฺสุ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนุตัม อภิวาเทตฺวา เอกมนุตัม อภฺยจฺจุ. เอกมนุตัม จิตา
 ไช เต ลิจฺฉวี ภควนุตัม เอตทโวจ “สาธุ ภนฺเต ภควา,”^๒ เยน
 สารนุททํ เจตียํ, เตนุปลสงฺกมตฺตํ อณฺุกมฺปํ อุปาทายาติ. อธิวาสสิ
 ภควา ตฺถุณฺหิภาเวน. อถ ไช ภควา, เยน สารนุททํ เจตียํ,
 เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสิตฺติ. นิสชฺช ไช
 ภควา เต ลิจฺฉวี เอตทโวจ “กาย นฺตฺถ ลิจฺฉวี เอตฺรหิ กถาย
 สนฺนิสินฺหา, กา จ ปน โว อนฺตฺรา กถา วิปฺปกตาติ. “อิธ ภนฺเต
 อมฺหากํ สนฺนิสินฺหานํ สนฺนิปตฺตานํ อยมนฺตฺรา กถา อุทฺปาติ
 ‘ปณฺจณฺนํ รตนานํ ปาตุภาโว ทูลลโก โลกสฺมี. กตเมสํ ปณฺจณฺนํ.
 หตฺถิรตนสฺส ปาตุภาโว ทูลลโก โลกสฺมี, อสฺสรตนสฺส ๔เปย
 มณฺนิรตนสฺส ๔เปย อิตฺถิรตนสฺส ๔เปย คหปติรตนสฺส ปาตุภาโว
 ทูลลโก โลกสฺมี, อิมํสํ ปณฺจณฺนํ รตนานํ ปาตุภาโว ทูลลโก
 โลกสฺมินฺติ.

“กามาธิมฺมุตฺตานํ วต โว”^๓ ลิจฺฉวี” กามณฺเฆว อารพฺภ
 อนฺตฺรา กถา อุทฺปาติ “ปณฺจณฺนํ ลิจฺฉวี รตนานํ ปาตุภาโว
 ทูลลโก โลกสฺมี. กตเมสํ ปณฺจณฺนํ. ตถาคตสฺส อรหโต
 สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปาตุภาโว ทูลลโก โลกสฺมี, ตถาคตปฺปเวทิตสฺส
 ฅมฺมวินยสฺส เทสิตา^๔ ปุคฺคโล ทูลลโก โลกสฺมี,
 ตถาคตปฺปเวทิตสฺส ฅมฺมวินยสฺส [^๕] วิญญาตา ปุคฺคโล

^๑ ฉ., เท., 27 กัจฉติ

^๒ ฉ., เท. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.

^{๓-๓} ฉ., เท., อ. โภ ลิจฺฉวี.

^๔ ฉ., เท., อ. เทเสตา

^๕ ฉ., เท., อ. เทสิตสฺส

ทูลลโภ โลกสฺมี, ตถาคตปฺปเวทิตสฺส ฌมฺมวินยสฺส เทสิตสฺส
 วิญญาตา^๑ ฌมฺมานุฌมฺมปฏฺธิปนโน ปุคฺคโล ทูลลโภ โลกสฺมี,
 กตณฺญูกตเวทึ ปุคฺคโล ทูลลโภ โลกสฺมี. อิมํสํ โข ลิจฺจวี
 ปณฺจหนํ รตนานํ ปาตุภาโว ทูลลโภ โลกสฺมินฺติ. ตติย.

๔. ติกณฺทกีสฺสุตํ

[๑๔๔] เอกํ สมยํ ภควา สาเกเต วิหริติ ติกณฺทกิวเน.
 ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “ภิกฺขโวติ. “ภทฺทเตติ เต ภิกฺขุ
 ภควโต ปจฺจสฺสโส. ภควา เอตทโวจ

“สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน กาลํ อปฺปฏิกฺกุเล
 ปฏิกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย, สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน กาลํ
 ปฏิกฺกุเล อปฺปฏิกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย, สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน
 กาลํ อปฺปฏิกฺกุเล จ ปฏิกฺกุเล จ ปฏิกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย, สาธุ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน กาลํ ปฏิกฺกุเล จ อปฺปฏิกฺกุเล จ
 อปฺปฏิกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย, สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน กาลํ
 อปฺปฏิกฺกุลญจ ปฏิกฺกุลญจ ตทฺถายํ อภินิวัชเชตฺวา อุเปกฺขโก
 วิหเรยฺย สโต สมปชาโน.

กิญจ^๒ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏฺิจจ อปฺปฏิกฺกุเล
 ปฏิกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย. “มา เม รชฺนีเยสฺสุ ฌมฺเมสฺสุ ราโค
 อุทปาทีติ, อิทํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏฺิจจ อปฺปฏิกฺกุเล
 ปฏิกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย.

กิญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ปฏิกฺกุเล
 อปฺปฏิกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย. “มา เม โทสฺนีเยสฺสุ ฌมฺเมสฺสุ โทโส

อุทฺปาทีติ, อิํ ไซ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ปฏฺิกกฺกุเล
 อปฺปฏฺิกกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย.

กิญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏฺิจจ อปฺปฏฺิกกฺกุเล จ
 ปฏฺิกกฺกุเล จ ปฏฺิกกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย. “มา เม รชนีเยสุ ฐมฺเมสุ
 ราโค อุทฺปาติ, มา เม โทสนีเยสุ ฐมฺเมสุ โทโส อุทฺปาทีติ, อิํ
 ไซ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏฺิจจ อปฺปฏฺิกกฺกุเล จ ปฏฺิกกฺกุเล จ
 ปฏฺิกกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย.

กิญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ปฏฺิกกฺกุเล จ อปฺปฏฺิกกฺกุเล จ
 อปฺปฏฺิกกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย. “มา เม โทสนีเยสุ ฐมฺเมสุ โทโส
 อุทฺปาติ, “มา เม รชนีเยสุ ฐมฺเมสุ ราโค อุทฺปาทีติ, อิํ ไซ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏฺิจจ ปฏฺิกกฺกุเล จ อปฺปฏฺิกกฺกุเล จ
 อปฺปฏฺิกกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺย.

กิญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏฺิจจ อปฺปฏฺิกกฺกุลณฺจ
 ปฏฺิกกฺกุลณฺจ ตทฺุภยํ อภินิวฺชเชตฺวา อุเปกฺขโก วิหเรยฺย สโต
 สมฺปชาโน. “มา เม กฺวจฺฉิ” กตฺถจฺฉิ กิณฺจฉิ” รชนีเยสุ ฐมฺเมสุ
 ราโค อุทฺปาติ, “มา เม กฺวจฺฉิ กตฺถจฺฉิ กิณฺจฉิ โทสนีเยสุ ฐมฺเมสุ
 โทโส อุทฺปาติ, “มา เม กฺวจฺฉิ กตฺถจฺฉิ กิณฺจฉิ โมหนีเยสุ ฐมฺเมสุ
 โโมโห อุทฺปาทีติ, อิํ ไซ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏฺิจจ
 อปฺปฏฺิกกฺกุลณฺจ ปฏฺิกกฺกุลณฺจ ตทฺุภยํ อภินิวฺชเชตฺวา อุเปกฺขโก วิหเรยฺย
 สโต สมฺปชาโนติ. จตฺตุถํ.

๕. นिरยสุตตัม

[๑๔๕] “ปณจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตโต เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปณจหิ. ปาณาติปาตี โหติ, อทินฺนาทายี โหติ, กาเมสุมิฉจฺจาจารี โหติ, มุสาวาที โหติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจาเย โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตโต, เอวํ นิริเย.

ปณจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปณจหิ. ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ, กาเมสุมิฉจฺจาจารา ปฏฺวิโรโต โหติ, มุสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิโรโต โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตโต, เอวํ สคฺเคติ. ปณจมํ.

๖. มิตฺตสุตตัม

[๑๔๖] “ปณจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ภิกขุ มิตฺโต น เสวิตพุโ. กตเมหิ ปณจหิ. กมฺมมฺมตํ กาทเรติ, อธิกรณํ อาทียติ, ปาโมกฺขेषุ ภิกฺขุสุ ปฏฺวิรุทฺโธ โหติ, ทิฆจาริกํ อวตฺถณจาริกํ”^๑ อญฺยุตฺโต วิหริติ, น ปฏฺวิโล โหติ กาเลน กาลํ ฐมฺมียา กถาย สนฺทสนฺเสตฺถํ สมากเปตฺถํ สมุตฺเตเชตฺถํ สมปหฺมฺเสตฺถํ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ภิกขุ มิตฺโต น เสวิตพุโ.

ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ มิตฺโต เสวิตพฺุพโพ.
 กตเมหิ ปณฺจหิ. น กมฺมนฺตํ กาเรติ, น อธิกรณํ อาทียติ, น
 ปาโมกฺขेषุ ภิกฺขุสุ ปฏฺวิวิรุทฺโห โหติ, น ทิฆจาริกํ อวตฺถานจาริกํ
 อนฺนยุตฺโต วิหฺรติ, ปฏฺวิฟโล โหติ, กาเลน กาลํ ฐมฺมียา กถาย
 สนฺทสฺสเสตฺถํ สმაทเปตฺถํ สมฺมุตเตเชตฺถํ สมฺปหํเสตฺถํ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว
 ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ มิตฺโต เสวิตพฺุพโพติ. จญฺจ.

๗. อสปปุริสทานสูตร

[๑๔๗] “ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว อสปปุริสทานานิ. กตมานิ ปณฺจ.
 อสฺกุกจํ เทติ, อจิตฺตี กตฺวา^๑ เทติ, อสฺหตฺถา เทติ, อปฺวิฏฺฐจํ^๒ เทติ,
 อนาคมนทิกฺกุจิโก เทติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว ปณฺจ อสปปุริสทานานิ.

ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว สปปุริสทานานิ. กตมานิ ปณฺจ. สกฺกุกจํ
 เทติ, จิตฺตี กตฺวา เทติ, สหตฺถา เทติ, อนปฺวิฏฺฐจํ เทติ, อากมนทิกฺกุจิโก
 เทติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว ปณฺจ สปปุริสทานานีติ. สตฺตมํ.

๘. สปปุริสทานสูตร

[๑๔๘] “ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว สปปุริสทานานิ. กตมานิ ปณฺจ.
 สทฺธาย ทานํ เทติ, สกฺกุกจํ ทานํ เทติ, กาเลน ทานํ เทติ,
 อนฺนคฺคหิตจิตฺโต ทานํ เทติ, อตฺตทานญจ ปรณฺจ อนฺนปฺหจจ ทานํ เทติ.

สทฺธาย โข ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส ทานสฺส
 วิปาโก นิพฺพตฺตติ, อทฺโธ จ โหติ มหฺตฺทโน มหฺาโกโค, อภฺิรฺฐโป จ
 โหติ ทสฺสนิโย ปาสาทิกโก ปรมา ย วนฺณโปกฺขรตาย สมฺนฺนาคโต.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ จ.,เท. อจิตฺตีกตฺวา อ. อจิตฺตีกตฺวา

^๒ จ.,เท.,อ. อปฺวิทฺฐ

สกกจํ โข ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส
 ทานสฺส วิปาโก นิพฺพตฺตติ, อทฺโธ จ โหติ มหทฺธโน มหาโกโค,
 เย ปิสฺส เต โหหนฺติ ‘ปฺตฺตาติ วา ‘ทาทาติ วา ‘ทาสาติ วา
 ‘เปสฺสาติ วา ‘กมฺมกราติ วา, เตปิ สฺสฺสฺสนฺติ สโต อิทฺถนฺติ
 อญฺญาจิตฺตํ อุปฏฺฐเปหนฺติ.

กาเลน โข ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส
 ทานสฺส วิปาโก นิพฺพตฺตติ, อทฺโธ จ โหติ มหทฺธโน มหาโกโค,
 กาลาคตา จสฺส อตฺถา ปริปุรา^๑ โหหนฺติ.

อนุกฺคหิตจิตฺโต โข ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ
 ตสฺส ทานสฺส วิปาโก นิพฺพตฺตติ, อทฺโธ จ โหติ มหทฺธโน
 มหาโกโค, อุพฺพาเรสุ จ ปณฺจสุ กามคฺเณสุ โภคาย จิตฺตํ นมฺติ.

อตฺตานญฺจ ปณฺจ อนฺุพฺหจฺจ โข ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา
 ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส ทานสฺส วิปาโก นิพฺพตฺตติ, อทฺโธ จ โหติ
 มหทฺธโน มหาโกโค, น จสฺส กุโตจิ โภคานํ อุปฺมาโต อากจฺจติ,
 อคฺคิโต วา อุทกโต วา ราชโต วา จอรโต วา อปฺปิยโต วา
 ทายาทโต วา.^๒ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปณฺจ สปปุริสทานานีติ. อญฺจม.

๕. ปจฺจสมยวิมุตฺตสุตฺตํ

[๑๔๙] ‘ปณฺจิเม ภิกฺขเว ฌมฺมา สมยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน
 ปรีหานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม ปณฺจ. กมฺมารามตา ภสฺสารามตา
 นิทฺทารามตา สงฺกณฺโณการามตา, ยถาวิมุตฺตํ จิตฺตํ น ปจฺจเวกฺขติ. อิเม
 โข ภิกฺขเว ปณฺจ ฌมฺมา สมยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปรีหานาย สํวตฺตนฺติ.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ปจฺรา

^๒ ฉ. วาสทโท น ทิสฺสติ.

ปณฺจิเม ภิกฺขเว ฐมา สมยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย
 สํวตฺตนฺตํ. กตเม ปณฺจ. น กมฺมารามตา น ภสฺसरามตา น
 นินฺทารามตา น สงฺคณิการามตา, ยถาวิมุตฺตํ จิตฺตํ ปจฺจเวกฺขติ.
 อิมे โข ภิกฺขเว ปณฺจ ฐมา สมยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย
 สํวตฺตนฺตํ. นวมํ.

๑๐. ทุตฺติยสมยวิมุตฺตสฺส

[๑๕๐] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว ฐมา สมยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน
 ปริหานาย สํวตฺตนฺตํ. กตเม ปณฺจ. กมฺมารามตา ภสฺसरามตา
 นินฺทารามตา อินฺทริเยสฺส อคฺคตฺตทวารตา โภชเน อมตฺตตณฺณตา. อิม
 โข ภิกฺขเว ปณฺจ ฐมา สมยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย
 สํวตฺตนฺตํ.

ปณฺจิเม ภิกฺขเว ฐมา สมยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย
 สํวตฺตนฺตํ. กตเม ปณฺจ. น กมฺมารามตา น ภสฺसरามตา น
 นินฺทารามตา อินฺทริเยสฺส คฺคตฺตทวารตา โภชเน มตฺตตณฺณตา. อิม
 โข ภิกฺขเว ปณฺจ ฐมา สมยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย
 สํวตฺตนฺตํ. ทสมํ.

ปณฺจโม ติกณฺทกัฏฺโศ.

ตสฺสอุทฺทหานํ

“ทตฺวา อวชานาติ อารมฺมิ จ สารนุทฺทตฺติกณฺทกัณฺธิรเยน จ”
 มิติโต อสฺสปรุสสปรุสเสน สมยวิมุตฺตํ อปเร เทวติ.

ตติโย ปณฺณาสโก สมตฺโต.

หมดอายุ 27/05/2566

* อ., เท. สารนุทฺทตฺติกณฺทกัณฺธิรเยน จ. อ. อารมฺมิ สารนุทฺทตฺติกณฺทกัณฺธิรเยน จ.

๔. จตุตถปณฺณาสโก

(๑๖) ๑. สทฺธมฺมวคฺโค

๑. ปจฺมสทฺธมฺมนิยามสฺสคํ

[๑๕๑] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สฺสณฺนโตปิ สทฺธมฺมํ อภพฺโพ นิยามํ โอภกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺส ฐมฺเมสฺส สมฺมตฺตํ. กตเมหิ ปญฺจหิ. กถํ ปริโภติ, กถิกํ ป โภติ, อตฺตตานํ ปริโภติ, วิกฺขิตฺตจิตฺโต ฐมฺมํ สฺสณาติ อเนกคฺคจิตฺโต, อโยนิสํ จ^๑ มนสิกโรติ. อีเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สฺสณฺนโตปิ สทฺธมฺมํ อภพฺโพ นิยามํ โอภกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺส ฐมฺเมสฺส สมฺมตฺตํ.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สฺสณฺนโต สทฺธมฺมํ อภพฺโพ นิยามํ โอภกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺส ฐมฺเมสฺส สมฺมตฺตํ. กตเมหิ ปญฺจหิ. น กถํ ปริโภติ, น กถิกํ ปริโภติ, น อตฺตตานํ ปริโภติ, อวิกฺขิตฺตจิตฺโต ฐมฺมํ สฺสณาติ เอกคฺคจิตฺโต, โยนิสํ จ^๑ มนสิกโรติ. อีเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สฺสณฺนโต สทฺธมฺมํ อภพฺโพ นิยามํ โอภกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺส ฐมฺเมสฺส สมฺมตฺตตฺตํ. ปจฺมํ.

๒. ทุติยสทฺธมฺมนิยามสฺสคํ

[๑๕๒] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สฺสณฺนโตปิ สทฺธมฺมํ อภพฺโพ นิยามํ โอภกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺส ฐมฺเมสฺส สมฺมตฺตํ. กตเมหิ ปญฺจหิ. กถํ ปริโภติ, กถิกํ ปริโภติ, อตฺตตานํ ปริโภติ, ทฺวปฺปญฺญเ

^๑ สฺยา. จสทฺโท น ทิสฺสติ.

โหติ ชโฬ เอพมุโค, อนนญญาเต อญญาตมานิ โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต สุนนโตปิ สหุทธมมํ อภัพโพ นิยามํ โอภุมมิตุํ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมนตตํ.

ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต สุนนโต สหุทธมมํ ภัพโพ นิยามํ โอภุมมิตุํ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมนตตํ. กตเมหิ ปญจหิ. น กถํ ปริโภติ, น กถิกํ ปริโภติ, น อตตานิ ปริโภติ, ปญญา โหติ อชโฬ อนะพมุโค, น อนนญญาเต อญญาตมานิ โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต สุนนโต สหุทธมมํ ภัพโพ นิยามํ โอภุมมิตุํ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมนตตุนติ. ทุติยํ.

๓. ตติยสหุทธมนิยามสูตร

[๑๕๓] “ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต สุนนโตปิ สหุทธมมํ อภัพโพ นิยามํ โอภุมมิตุํ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมนตตํ. กตเมหิ ปญจหิ. มกขี ฐมมํ สุนาติ มกขปริยฎฺฐิจโต, สอุปารมภจิตฺโต” ฐมมํ สุนาติ รนุทธเวสี, ฐมมเทสเก อาหตจิตฺโต โหติ ขิลชาโต,^๑ ทุปปญญโห โหติ ชโฬ เอพมุโค, อนนญญาเต อญญาตมานิ โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต สุนนโตปิ สหุทธมมํ อภัพโพ นิยามํ โอภุมมิตุํ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมนตตํ.

ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต สุนนโต สหุทธมมํ ภัพโพ นิยามํ โอภุมมิตุํ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมนตตํ. กตเมหิ ปญจหิ. อมกขี ฐมมํ สุนาติ น มกขปริยฎฺฐิจโต, อนุปารมภจิตฺโต ฐมมํ สุนาติ น รนุทธเวสี, ฐมมเทสเก อนาหตจิตฺโต โหติ อซิลชาโต, ปญญา โหติ อชโฬ อนะพมุโค, น อนนญญาเต อญญาตมานิ

^๑ ฉ., เท., อ. อุปารมภจิตโต

^๒ ฉ. ขิลชาโต, เอวมุปริปิ.

โหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต สุนนุโต
สทฐมมัม ภพโพ นียามัม โอภกมิตุํ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมมตุนนติ. ตติยัม.

๔. ปจมสทฐมมสมโมสสุตฺตํ

[๑๕๔] “ปณจิเม ภิกขเว ฐมมา สทฐมมสฺส สมโมสาย
อนนฺตรธานาย สํวตฺตุนนติ. กตเม ปณจ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ น
สกกจจํ ฐมมัม สุนนติ, น สกกจจํ ฐมมัม ปริยาปฺพนนฺติ, น
สกกจจํ ฐมมัม ฐาเรนฺติ, น สกกจจํ ฐตานํ ฐมมานํ อตฺถํ
อุปฺปริกฺขนฺติ, น สกกจจํ อตฺถมณฺเฑาย ฐมมมณฺเฑาย
ฐมมานุฐมมัม ปฏฺฐิพฺพชฺชนฺติ. อิเม โข ภิกขเว ปณจ ฐมมา
สทฐมมสฺส สมโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตุนนติ.

ปณจิเม ภิกขเว ฐมมา สทฐมมสฺส จิตฺติยา อสมโมสาย
อนนฺตรธานาย สํวตฺตุนนติ. กตเม ปณจ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ
สกกจจํ ฐมมัม สุนนติ, สกกจจํ ฐมมัม ปริยาปฺพนนฺติ, สกกจจํ
ฐมมัม ฐาเรนฺติ, สกกจจํ ฐตานํ ฐมมานํ อตฺถํ อุปฺปริกฺขนฺติ,
สกกจจํ อตฺถมณฺเฑาย ฐมมมณฺเฑาย ฐมมานุฐมมัม ปฏฺฐิพฺพชฺชนฺติ.
อิเม โข ภิกขเว ปณจ ฐมมา สทฐมมสฺส จิตฺติยา อสมโมสาย
อนนฺตรธานาย สํวตฺตุนนตฺติ. จตุตฺถํ.

๕. ทุตฺติยสทฐมมสมโมสสุตฺตํ

[๑๕๕] “ปณจิเม ภิกขเว ฐมมา สทฐมมสฺส สมโมสาย
อนนฺตรธานาย สํวตฺตุนนติ. กตเม ปณจ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ ฐมมัม น
ปริยาปฺพนนฺติ สุตฺตํ เคยฺย เวยฺยากรณํ คากํ อุทานํ อิตฺิวุตฺตกํ

ชาตกํ อพฺพุตธมฺมํ เวทลลํ. อยํ ภิกฺขเว ปจฺจโม ธมฺโม สหุทธมสมฺโม
สสมฺโมสสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ ธมฺมํ น
วิตฺถาเรน ปเรสํ เทเสนฺติ. อยํ ภิกฺขเว ทุติโย ธมฺโม สหุทธมสมฺโม
สสมฺโมสสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ ธมฺมํ น
วิตฺถาเรน ปเรสํ วาเจนฺติ. อยํ ภิกฺขเว ตติโย ธมฺโม สหุทธมสมฺโม
สสมฺโมสสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ ธมฺมํ น
วิตฺถาเรน สขุฌายํ กโรนฺติ. อยํ ภิกฺขเว จตุตฺโถ ธมฺโม สหุทธมสมฺโม
สสมฺโมสสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ ธมฺมํ น
เจตสา อนฺนวิตกฺเกนฺติ อนฺนวิจาเรนฺติ มนฺसानุเปกฺขนฺติ. อยํ ภิกฺขเว
ปญฺจโม ธมฺโม สหุทธมสมฺโม สสมฺโมสสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ. อีเม
ปิ ภิกฺขเว ปญฺจ ธมฺมา สหุทธมสมฺโม สสมฺโมสสาย อนนฺตรธานาย
สํวตฺตนฺติ.

ปญฺจิเม ภิกฺขเว ธมฺมา สหุทธมสมฺโม จิตฺติยา อสมฺโมสสาย
อนนฺตรธานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม ปญฺจ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ธมฺมํ
ปริยาปุณฺนํ สุตฺตํ เคยยํ เวยฺยาकरणํ คาทํ อุทानํ อิตฺถุตฺตํ
ชาตกํ อพฺพุตธมฺมํ เวทลลํ. อยํ ภิกฺขเว ปจฺจโม ธมฺโม สหุทธมสมฺโม
จิตฺติยา อสมฺโมสสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ ธมฺมํ
วิตฺถาเรน ปเรสํ เทเสนฺติ. อยํ ภิกฺขเว ทุติโย ธมฺโม สหุทธมสมฺโม
จิตฺติยา อสมฺโมสสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

หมตอายุ 27/05/2566

ปุน จปริ ภิกขเว ภิกขุ ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ฐมมํ
 วิตุถาเรน ปเรสํ วาเจนฺติ. อयํ ภิกขเว ตติโย ฐมโม สหุทฺทมมฺสฺส
 จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปุน จปริ ภิกขเว ภิกขุ ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ฐมมํ
 วิตุถาเรน สหฺมายํ กโรนฺติ. อयํ ภิกขเว จตุตฺถโย ฐมโม สหุทฺทมมฺสฺส
 จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปุน จปริ ภิกขเว ภิกขุ ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ฐมมํ เจตสา
 อนฺวิตฺกฺเกนฺติ อนฺวิจาเรนฺติ มนฺसानุเปกฺขนฺติ. อयํ ภิกขเว ปณฺจโม
 ฐมโม สหุทฺทมมฺสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ. อิม
 โข ภิกขเว ปณฺจ ฐมฺมา สหุทฺทมมฺสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย
 อนนฺตรธานาย สํวตฺตนฺตฺติ. ปณฺจมํ.

๖. ตติยสหุทฺทมมสมฺโมสสุตฺตํ

[๑๕๖] “ปณฺจิเม ภิกขเว ฐมฺมา สหุทฺทมมฺสฺส สมฺโมสาย
 อนนฺตรธานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม ปณฺจ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ ทฺวคฺคหิตํ
 สุตฺตนฺตํ ปริยาปุณฺนฺติ ทฺวณฺนิกฺขิตฺเตหิ ปทพฺยณฺชเนหิ. ทฺวณฺนิกฺขิตฺตสฺส
 ภิกขเว ปทพฺยณฺชนสฺส อตฺถโถปิ ทฺวณฺโย โหติ. อยํ ภิกขเว ปจฺจโม
 ฐมโม สหุทฺทมมฺสฺส สมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปุน จปริ ภิกขเว ภิกขุ ทฺวพฺพจา โหณฺติ โทวจสฺสกรณฺเห
 ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคตา อกฺขมา อปทกฺขิณฺคคาหิโน อนฺุสาสนี. อยํ
 ภิกขเว ทฺวติโย ฐมโม สหุทฺทมมฺสฺส สมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปุน จปริ ภิกขเว เย เต ภิกขุ พหุสฺสุตา อาคตาคมา
 ฐมฺมธฺรา วินยธฺรา มาติกาธฺรา, เต น สกฺกจฺจํ สุตฺตนฺตํ ปเรสํ

วาเจนฺติ, เตสํ อจฺจุเยน จินฺนम्मุลโก สุตฺตนุโต โหติ อปฺปฏิสรณฺ.
 อยํ ภิกฺขเว ตติโย ฐมโม สหุทธมสฺส สมฺโมสาย อนฺตรธานาย
 สํวตฺตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว เถธา ภิกฺขุ พหุลลิกา^๑ โหฺนติ สาถลิกา
 โอกุมเน ปุพฺพพคฺมา ปวิเวเก นิกฺขิตฺตธฺรฺรา, น วิริยํ อารภนฺติ
 อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺทิตสฺส อธิคฺมาย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยา,
 เตสํ ปจฺจิมํ ชนฺตา ทิฏฺฐจฺ्ञนฺคตํ อาปชฺชติ. สปิ โหติ พหุลลิกา
 สาถลิกา โอกุมเน ปุพฺพพคฺมา ปวิเวเก นิกฺขิตฺตธฺรฺรา, น วิริยํ
 อารภนฺติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺทิตสฺส อธิคฺมาย อสจฺจิกตสฺส
 สจฺจิกิริยา. อยํ ภิกฺขเว จตฺตโต ฐมโม สหุทธมสฺส สมฺโมสาย
 อนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว สงฺฆโม ภินฺโน โหติ, สงฺฆโม โข ปน
 ภิกฺขเว ภินฺเน อญฺญมญฺญํ อุกโกสา จ โหฺนติ, อญฺญมญฺญํ
 ปริภาสา จ โหฺนติ, อญฺญมญฺญํ ปริกฺเขปา จ โหฺนติ, อญฺญมญฺญํ
 ปริจฺจชา^๒ จ โหฺนติ, ตตฺถ อปฺปสหนฺนา เจว นปฺปสํหติ, ปสหนฺนํ
 เอกจฺจํ อญฺญตตํ โหติ. อยํ ภิกฺขเว ปญฺจโม ฐมโม สหุทธมสฺส
 สมฺโมสาย อนฺตรธานาย สํวตฺตติ. อิมํ โข ภิกฺขเว ปญฺจ ฐมา
 สหุทธมสฺส สมฺโมสาย อนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปญฺจิมํ ภิกฺขเว ฐมา สหุทธมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย
 อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ. กตเม ปญฺจ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สุกฺคหิตํ
 สุตฺตนุตํ ปริยาปฺนนฺติ สุนิกฺขิตฺเตหิ ปทพฺพญชฺเนหิ. สุนิกฺขิตฺตสฺส
 ภิกฺขเว ปทพฺพญชฺนสฺส อตฺถปิ สุนโย โหติ. อยํ ภิกฺขเว ปจฺจโม
 ฐมโม สหุทธมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

^๑ ฉ., เท. พหุลลิกา, เอมุปริป.

^๒ ฉ., เท. ปริจฺจชา, เอมุปริป.

ปุน จปริ ภิกขเว ภิกขุ สุพจา^๑ โหนติ, โสวจสุสกรณหิ
 ฐมเมหิ สมณุนาคตา ขมา ปทกฺขิณคฺคาหิโน อนุสาสนี. อยิ ภิกขเว
 ทุติโย ฐมโม สทฺธมฺมสุส จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย
 สํวตฺตติ.

ปุน จปริ ภิกขเว เย เต ภิกขุ พหุสฺสุตา อาคตาคมา
 ฐมฺมธรา วินยธรา มาติกาธรา, เต สกฺกจฺจํ สุตตฺตํ^๒ ปเรสํ
 วาเจนฺติ, เตสํ อจฺจเยน น จินฺนมฺมฺลโก สุตตฺตโต โหติ สปปฏฺฐิสฺรโณ.
 อยิ ภิกขเว ตติโย ฐมโม สทฺธมฺมสุส จิตฺติยา อสมฺโมสาย
 อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปุน จปริ ภิกขเว เถธา ภิกขุ น พาหุลลิกา โหนติ น
 สาถลิกา โอกฺกมเน นิกฺขิตฺตธฺรฺรา ปวิเวเก ปุพฺพงฺคมา, วิริยํ อารภนฺติ
 อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺตคตสฺส อธิคมา ย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยา ย,
 เตสํ ปจฺฉิมา ชนตา ทิฏฺฐจฺานคฺคํ อปชฺชติ, สปิ โหติ น
 พาหุลลิกา น สาถลิกา โอกฺกมเน นิกฺขิตฺตธฺรฺรา ปวิเวเก ปุพฺพงฺคมา,
 วิริยํ อารภติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺตคตสฺส อธิคมา ย อสจฺฉิกตสฺส
 สจฺฉิกิริยา ย. อยิ ภิกขเว จตุตฺถो ฐมโม สทฺธมฺมสุส จิตฺติยา
 อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปุน จปริ ภิกขเว สฺสงฺฆโม สมคฺโค สมฺโมทมาโน อวิวทมาโน
 เอกุทฺเทโส ฆาสุ^๓ วิหฺรติ, สฺสงฺฆเม โข ปน ภิกขเว สมคฺเค น เจว
 อญฺญมญฺญํ อกฺโกสา โหนติ, น จ อญฺญมญฺญํ ปริภาสา โหนติ,
 น จ อญฺญมญฺญํ ปริกฺเขปา โหนติ, น จ อญฺญมญฺญํ ปริจฺจุชา
 โหนติ, ตตฺถ อปฺปสหนฺนา เจว ปสฺสีนฺติ, ปสหนฺนณฺจ ภิกฺขโยภาโว

โหติ. อยัม ภิกขเว ปญจโม ฐมโม สหุทธมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย
อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ. อีเม โข ภิกขเว ปญจ ฐมา สหุทธมสฺส
จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตตฺตติ. ฉนฺนํ.

๗. ทุกุกถาสุตตะ

[๑๕๗] “ปญฺจนํ ภิกขเว ปุคฺคฺลํ กถา ทุกุกถา ปุคฺคฺเล^๑
ปุคฺคฺลํ อุปฺนิชย. กตเมสํ ปญฺจนํ. อสฺสทฺธสฺส ภิกขเว สหุทธากถา
ทุกุกถา, ทุสฺสีลสฺส สीलกถา ทุกุกถา, อปฺปสฺสุตฺตสฺส พาหุสจฺจกถา
ทุกุกถา, มจฺฉริยสฺส^๒ จาคกถา ทุกุกถา, ทุปฺปญฺญสฺส ปญฺญากถา
ทุกุกถา.

กสฺมา จ ภิกขเว อสฺสทฺธสฺส สหุทธากถา ทุกุกถา. อสฺสทฺธ
ภิกขเว สหุทธากถาย กจฺจนานาย อภิสชฺชติ กุปฺปติ พยาปชฺชติ
ปติตฺถียติ โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ. ตํ กิสฺส เหตุ.
ตณฺหิ โส ภิกขเว สหุทธาสมฺปทํ อตฺตนิ น สมฺนุสฺสติ,^๓ น จ
ลภติ ตโตนิทานํ ปิตีปามุชฺช^๔, ตสฺมา อสฺสทฺธสฺส สหุทธากถา
ทุกุกถา.

กสฺมา จ ภิกขเว ทุสฺสีลสฺส สीलกถา ทุกุกถา. ทุสฺสีโล
ภิกขเว สीलกถาย กจฺจนานาย อภิสชฺชติ กุปฺปติ พยาปชฺชติ
ปติตฺถียติ โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ. ตํ กิสฺส เหตุ.
ตณฺหิ โส ภิกขเว สीलสมฺปทํ อตฺตนิ น สมฺนุสฺสติ, น จ ลภติ
ตโตนิทานํ ปิตีปามุชฺช, ตสฺมา ทุสฺสีลสฺส สीलกถา ทุกุกถา.

กสฺมา จ ภิกขเว อปฺปสฺสุตฺตสฺส พาหุสจฺจกถา ทุกุกถา.
อปฺปสฺสโต ภิกขเว พาหุสจฺจกถาย กจฺจนานาย อภิสชฺชติ กุปฺปติ

๑. ม.ต. ๒๕ ๒๕/๒๕๖๖

๑. ส.อ. ปุคฺคฺลํ ปุคฺคฺลํ, เอมฺปริปิ.

๓. ส. สมฺนุสฺสติ, เอมฺปริปิ.

๒. อ. มจฺฉริยสฺส, เอมฺปริปิ.

๔. ฉ. เท. ปิตีปามุชฺช, เอมฺปริปิ.

พฺยาปชฺชติ ปติตฺถียติ โกปณฺจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตูกโรติ.
 ตํ กิสฺส เหตุ. ตณฺหิ โส ภิกฺขเว สุตสมฺปทํ อตฺตนิ น สมฺนุสฺสติ,
 น จ ลภติ ตโตนิทานํ ปิตีปามุชฺชํ, ตสฺมา อปฺปสฺสุตสฺส พหุสจฺจกถา
 ทุกฺกถา.

กสฺมา จ ภิกฺขเว มจฺฉริสฺส จาคกถา ทุกฺกถา. มจฺฉริ
 ภิกฺขเว จาคกถาย กจฺฉมานาย อภิสชฺชติ กุปฺปติ พฺยาปชฺชติ
 ปติตฺถียติ โกปณฺจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตูกโรติ. ตํ กิสฺส เหตุ.
 ตณฺหิ โส ภิกฺขเว จาคสมฺปทํ อตฺตนิ น สมฺนุสฺสติ, น จ ลภติ
 ตโตนิทานํ ปิตีปามุชฺชํ, ตสฺมา มจฺฉริสฺส จาคกถา ทุกฺกถา.

กสฺมา จ ภิกฺขเว ทุปฺปณฺณสฺส ปณฺณากถา ทุกฺกถา.
 ทุปฺปณฺโณ ภิกฺขเว ปณฺณากถาย กจฺฉมานาย อภิสชฺชติ กุปฺปติ
 พฺยาปชฺชติ ปติตฺถียติ โกปณฺจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตูกโรติ. ตํ
 กิสฺส เหตุ. ตณฺหิ โส ภิกฺขเว ปณฺณาสมฺปทํ อตฺตนิ น สมฺนุสฺสติ,
 น จ ลภติ ตโตนิทานํ ปิตีปามุชฺชํ, ตสฺมา ทุปฺปณฺณสฺส ปณฺณากถา
 ทุกฺกถา. อิมํสฺส โข ภิกฺขเว ปณฺจหนํ ปุคฺคลํ กถา ทุกฺกถา
 ปุคฺคเล ปุคฺคลํ อุปนิชาย.

ปณฺจหนํ ภิกฺขเว ปุคฺคลํ กถา สุกถา ปุคฺคเล ปุคฺคลํ
 อุปนิชาย. กตเมสํ ปณฺจหนํ. สทฺธสฺส ภิกฺขเว สทฺธากถา สุกถา,
 สีลวโต สีลกถา สุกถา, พหุสฺสุตสฺส พหุสจฺจกถา สุกถา, จาควโต
 จาคกถา สุกถา, ปณฺณวโต ปณฺณากถา สุกถา.

กสฺมา จ ภิกฺขเว สทฺธสฺส สทฺธากถา สุกถา. สทฺโธ
 ภิกฺขเว สทฺธากถาย กจฺฉมานาย นาภิสชฺชติ น กุปฺปติ น
 พฺยาปชฺชติ น ปติตฺถียติ น โกปณฺจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ
 ปาตูกโรติ. ตํ กิสฺส เหตุ. ตณฺหิ โส ภิกฺขเว สทฺธาสมฺปทํ อตฺตนิ

สมนุสฺสติ, ลภติ จ ตโตนิทานํ ปิติปามุชฺชํ, ตสฺมา สทฺธสฺส สทฺธาภาสกา สุกถา.

กสฺมา จ ภิกฺขเว สีลวโต สีลภาสกา สุกถา. สีลวา ภิกฺขเว สีลภาสกา ย กจฺจมานาย นาสิสฺสชฺชติ น กุปฺปติ น พฺยาปชฺชติ น ปตฺติตฺถียติ น โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ. ตํ กิสฺส เหตุ. ตณฺหิ โส ภิกฺขเว สีลสมฺปทํ อตฺตนิ สมนุสฺสติ, ลภติ จ ตโตนิทานํ ปิติปามุชฺชํ, ตสฺมา สีลวโต สีลภาสกา สุกถา.

กสฺมา จ ภิกฺขเว พหุสฺสุตฺตสฺส พหุสจฺจกถา สุกถา. พหุสฺสุตฺโต ภิกฺขเว พหุสจฺจกถาย กจฺจมานาย นาสิสฺสชฺชติ น กุปฺปติ น พฺยาปชฺชติ น ปตฺติตฺถียติ น โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ. ตํ กิสฺส เหตุ. ตณฺหิ โส ภิกฺขเว สุตฺตสมฺปทํ อตฺตนิ สมนุสฺสติ, ลภติ จ ตโตนิทานํ ปิติปามุชฺชํ, ตสฺมา พหุสฺสุตฺตสฺส พหุสจฺจกถา สุกถา.

กสฺมา จ ภิกฺขเว จาควโต จาคกถา สุกถา. จาควา ภิกฺขเว จาคกถาย กจฺจมานาย นาสิสฺสชฺชติ น กุปฺปติ น พฺยาปชฺชติ น ปตฺติตฺถียติ น โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ. ตํ กิสฺส เหตุ. ตณฺหิ โส ภิกฺขเว จาคสมฺปทํ อตฺตนิ สมนุสฺสติ, ลภติ จ ตโตนิทานํ ปิติปามุชฺชํ, ตสฺมา จาควโต จาคกถา สุกถา.

กสฺมา จ ภิกฺขเว ปญฺญวโต ปญฺญาภาสกา สุกถา. ปญฺญวา ภิกฺขเว ปญฺญาภาย กจฺจมานาย นาสิสฺสชฺชติ น กุปฺปติ น พฺยาปชฺชติ น ปตฺติตฺถียติ น โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ. ตํ กิสฺส เหตุ. ตณฺหิ โส ภิกฺขเว ปญฺญาสมฺปทํ อตฺตนิ สมนุสฺสติ, ลภติ จ ตโตนิทานํ ปิติปามุชฺชํ, ตสฺมา ปญฺญวโต

ปณญากถา สุกถา. อิมะสํ โข ภิกขเว ปณจหนํ ปุคฺคลํ กถา
 สุกถา ปุคฺคเล ปุคฺคลํ อุปนินายาติ. สตฺตมํ.

๘. สารชชสุตฺตํ

[๑๕๘] “ปณฺจหิ ภิกขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกขุ สารชชํ
 โอกฺกนฺโต โหติ. กตเมหิ ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ อสฺสทฺโธ โหติ,
 ทุสฺสีโล โหติ, อปฺปสฺสุโต โหติ, กุสฺสีโต โหติ, ทุปฺปณฺโณ โหติ.
 อิมะหิ โข ภิกขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกขุ สารชชํ
 โอกฺกนฺโต โหติ.

ปณฺจหิ ภิกขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกขุ วิสารโท โหติ.
 กตเมหิ ปณฺจหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ สทฺโธ โหติ, สीलฺวา โหติ,
 พหุสฺสุโต โหติ, อารทฺธวิริโย โหติ, ปณฺณวาทา โหติ. อิมะหิ โข
 ภิกขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกขุ วิสารโท โหติ. อฏฺฐมํ.

๙. อุทายีสฺสุตฺตํ

[๑๕๙] เอวํเม^๑ สุตฺตํ:-^๒ เอกํ สมยํ ภควา โกสมฺปิยํ วิหริติ
 โฆสิตารามเ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี^๓ มหติยา
 คิหิปริสาย ปริวฺโต ฌมฺมํ เทเสนฺโต นิสินฺโน โหติ. อทฺทสา โข
 อายสฺมา อานนฺโท อายสมฺนฺตํ อุทายี มหติยา คิหิปริสาย ปริวฺตํ ฌมฺมํ
 เทเสนฺตํ นิสินฺนํ ทิสฺวาน, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา
 อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทวโจ “อายสฺมา ภนฺเต อุทายี มหติยา
 คิหิปริสาย ปริวฺโต ฌมฺมํ เทเสนฺโต นิสินฺโนติ. น โข อานนฺท สุกฺร

ปเรสํ ฐมมํ เทเสตฺถํ. ปเรสํ อานนฺท ฐมมํ เทเสนฺตฺเทน ปญฺจ ฐมฺเม
 อชฺฌตฺตํ อุปฺภุจฺจาเปตฺวา ปเรสํ ฐมฺโม เทเสตฺตพฺโพ. กตฺเม ปญฺจ.
 “อนุปฺพุพฺพิกถํ กเถสฺสสามีติ ปเรสํ ฐมฺโม เทเสตฺตพฺโพ, “ปริยายทสฺสาวี
 กถํ กเถสฺสสามีติ ปเรสํ ฐมฺโม เทเสตฺตพฺโพ, “อนุทยตํ ปฏฺิจฺจ กถํ
 กเถสฺสสามีติ ปเรสํ ฐมฺโม เทเสตฺตพฺโพ, “น อามิสฺสนฺตโร กถํ กเถสฺสสามีติ
 ปเรสํ ฐมฺโม เทเสตฺตพฺโพ, “อตฺตฺตานญฺจ ปรมฺญฺจ อนุปฺพหฺจฺจ กถํ
 กเถสฺสสามีติ ปเรสํ ฐมฺโม เทเสตฺตพฺโพ. น โข อานนฺท สุกฺกํ ปเรสํ
 ฐมมํ เทเสตฺถํ, ปเรสํ อานนฺท ฐมมํ เทเสนฺตฺเทน อิมํ ปญฺจ ฐมฺเม
 อชฺฌตฺตํ อุปฺภุจฺจาเปตฺวา ปเรสํ ฐมฺโม เทเสตฺตพฺโพติ. นวมํ.

๑๐. ทุปฺปฏฺิวิโนทยสฺสตฺตํ

[๑๖๐] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว อุปฺปนฺนา ทุปฺปฏฺิวิโนทยา. กตฺเม
 ปญฺจ. อุปฺปนฺโน ราโค ทุปฺปฏฺิวิโนทโย, อุปฺปนฺโน โทโส
 ทุปฺปฏฺิวิโนทโย, อุปฺปนฺโน โมโห ทุปฺปฏฺิวิโนทโย, อุปฺปนฺนํ ปฏฺิภาณํ
 ทุปฺปฏฺิวิโนทยํ, อุปฺปนฺนํ คมิกจิตฺตํ ทุปฺปฏฺิวิโนทยํ. อิมํ โข ภิกฺขเว
 ปญฺจ อุปฺปนฺนา ทุปฺปฏฺิวิโนทยาติ. ทสมํ.

ปจฺจิม สทฺธมฺมวคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ

“ตโย สทฺธมฺมนิยามา”

ทุกฺกถา เจว สารชฺช”

ตโย สทฺธมฺมสมฺโมสา

อุทฺทายี ทฺวพฺพิโนทยาติ.

(๑๗) ๒. อาฆาตวคฺโค

๑. ปจฺมอาฆาตปฏฺวีณยสุตฺตํ

[๑๖๑] “ปณฺธิเม ภิกฺขเว อาฆาตปฏฺวีณยา, ยตถ ภิกฺขุโน
อุปฺปนฺโน อาฆาโต สพฺพโส ปฏฺวีเนตพฺโพ. กตเม ปณฺจ. ยสฺมี
ภิกฺขเว ปุคฺคเล อาฆาโต ชาเยถ, เมตฺตา ตสฺมี ปุคฺคเล ภาเวตพฺพา,
เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวีเนตพฺโพ. ยสฺมี ภิกฺขเว ปุคฺคเล
อาฆาโต ชาเยถ, กรุณา ตสฺมี ปุคฺคเล ภาเวตพฺพา, เอวํ ตสฺมี
ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวีเนตพฺโพ. ยสฺมี ภิกฺขเว ปุคฺคเล อาฆาโต
ชาเยถ, อุเปกฺขา ตสฺมี ปุคฺคเล ภาเวตพฺพา, เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเล
อาฆาโต ปฏฺวีเนตพฺโพ. ยสฺมี ภิกฺขเว ปุคฺคเล อาฆาโต ชาเยถ,
อสติอมฺนสิกาโร ตสฺมี ปุคฺคเล อาปชฺชิตพฺโพ, เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเล
อาฆาโต ปฏฺวีเนตพฺโพ. ยสฺมี ภิกฺขเว ปุคฺคเล อาฆาโต ชาเยถ,
กมฺมสฺสกตา ตสฺมี ปุคฺคเล อธิฏฺฐาตพฺพา, “กมฺมสฺสโก อยมายสฺมา
กมฺมทายาโท กมฺมโยนิ กมฺมพฺนรฺฐ กมฺมปฏฺฐิสรฺโณ, ยํ กมฺมํ กริยฺสสฺติ
กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา, ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสตีติ, เอวํ ตสฺมี
ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวีเนตพฺโพ. อีเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ
อาฆาตปฏฺวีณยา, ยตถ ภิกฺขุโน อุปฺปนฺโน อาฆาโต สพฺพโส
ปฏฺวีเนตพฺโพติ. ปจฺม.

๒. ทุตฺติยอาฆาตปฏฺวีณยสุตฺตํ

[๑๖๒] ตตฺร โข อายสฺมา สาริปฺตโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
“อาวุโส ภิกฺขเวติ. “อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สาริปฺตตสฺส
ปจฺจสฺสโส. อายสฺมา สาริปฺตโต เอตทวโจ

“ปณจิเม อาวุโส อาฆาตปฏีวิณยา, ยตถ ภิกขุโน อุปปนโน
 อาฆาโต สพฺพโส ปฏีวิเนตพฺโพ. กตเม ปณจ. อิธาวุโส เอกจฺโจ
 ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร โหติ ปริสฺสุทฺทจีสมาจาโร, เอวฺรฺเปปิ
 อาวุโส ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏีวิเนตพฺโพ. อิธ ปนาวุโส เอกจฺโจ
 ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺทจีสมาจาโร โหติ ปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร, เอวฺรฺเปปิ
 อาวุโส ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏีวิเนตพฺโพ. อิธ ปนาวุโส เอกจฺโจ
 ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร โหติ อปริสฺสุทฺทจีสมาจาโร, ลภติ จ
 กาเลน กาลํ เจตโส วิวรํ เจตโส ปสาทํ, เอวฺรฺเปปิ อาวุโส ปุคฺคเล
 อาฆาโต ปฏีวิเนตพฺโพ. อิธ ปนาวุโส เอกจฺโจ ปุคฺคโล
 อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร โหติ อปริสฺสุทฺทจีสมาจาโร, น จ ลภติ
 กาเลน กาลํ เจตโส วิวรํ เจตโส ปสาทํ, เอวฺรฺเปปิ อาวุโส ปุคฺคเล
 อาฆาโต ปฏีวิเนตพฺโพ. อิธ ปนาวุโส เอกจฺโจ ปุคฺคโล
 ปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร โหติ ปริสฺสุทฺทจีสมาจาโร, ลภติ จ กาเลน
 กาลํ เจตโส วิวรํ เจตโส ปสาทํ, เอวฺรฺเปปิ อาวุโส ปุคฺคเล
 อาฆาโต ปฏีวิเนตพฺโพ.

ตตฺราวุโส ยวายํ ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร
 ปริสฺสุทฺทจีสมาจาโร, กถํ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏีวิเนตพฺโพ.
 เสยฺยถาปิ อาวุโส ภิกขุ ปัสสฺสลิโก รติยาย นนฺตํ ทิสฺวา วาเมน
 ปาเทน นิคฺคเหตฺวา^๑ ทกฺขิณฺเนน ปาเทน ปตฺถริตฺวา,^๒ โย ตตฺถ
 สारो, ตํ ปรีปาเตตฺวา อาทาย ปกฺกเมยฺย, เอวเมว ไช^๓ อาวุโส^๓
 ยวายํ ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร ปริสฺสุทฺทจีสมาจาโร, ยาสฺส
 อปริสฺสุทฺทกายสมาจารตา น สาสฺส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพา,

^๑ เท.,อิ. นิคฺคณฺหิตฺวา

^๒ อิ. วิตุฏฺฐาเรตฺวา

^{๓-๓} ฉ.,เท. ขาวุโส

ยา จ ขวสสุ^๑ ปริสฺสทฺทวจีสมาจาโร, สาสฺส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพา. เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ.

ตตฺราวุโส ยวายํ ปุคฺคโล อปริสฺสทฺทวจีสมาจาโร ปริสฺสทฺทกายสมาจาโร, กถํ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ. เสยฺยถาปิ อาวุโส โปกฺขรณึ เสวาลปนฺกปริโยนทฺธา, อถ ปุริโส อาคจฺเจยฺย ชมฺมาภิตตฺโต ชมฺมปเรโต กิลฺนฺโต ตสิโต ปิปาสิโต, โส ตํ โปกฺขรณึ โอคาเหตฺวา อุโมหิ หตฺเถहि [๒] เสวาลปนํ อปฺวิยฺหิตฺวา อณฺชลินา ปิวิตฺวา ปกฺกเมยฺย, เอวเมว โข อาวุโส ยวายํ ปุคฺคโล อปริสฺสทฺทวจีสมาจาโร ปริสฺสทฺทกายสมาจาโร, ยาสฺส อปริสฺสทฺทวจีสมาจาโร, น สาสฺส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพา, ยา จ ขวสฺส ปริสฺสทฺทกายสมาจาโร, สาสฺส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพา. เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ.

ตตฺราวุโส ยวายํ ปุคฺคโล อปริสฺสทฺทกายสมาจาโร อปริสฺสทฺทวจีสมาจาโร, ลภติ จ กาเลน กาลํ เจตโส วิวรํ เจตโส ปสฺสํ, กถํ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ. เสยฺยถาปิ อาวุโส ปริตฺตํ โคปทเก^๓ อุทกํ, อถ ปุริโส อาคจฺเจยฺย ชมฺมาภิตตฺโต ชมฺมปเรโต กิลฺนฺโต ตสิโต ปิปาสิโต, ตสฺส เอวมสฺส “อิทํ โข ปริตฺตํ โคปทเก^๓ อุทกํ, สจฺหาอณฺชลินา วา ปิวิสฺสามิ ภาชเนน วา ไชภิสฺสามิปิ^๔ ตํ โลฬิสฺสามิปิ^๕ ตํ อเปยฺยมปิ ตํ กริสฺสามิ, ยนฺนฺนาหํ จตุกฺกณฺธิโก^๖ นิปติตฺวา โคปีตกํ ปิวิตฺวา ปกฺกเมยฺยนฺติ. โส จตุกฺกณฺธิโก^๖ นิปติตฺวา โคปีตกํ ปิวิตฺวา ปกฺกเมยฺย. เอวเมว โข อาวุโส ยวายํ ปุคฺคโล อปริสฺสทฺทกายสมาจาโร อปริสฺสทฺทวจีสมาจาโร,

^๑ ฉ., เท., อี. ขวสฺส
หมตอายุ 27/05/2566

^๓ ฉ., เท., อี. โคปท

^๔ ฉ., เท., อี. โลฬิสฺสามิ

^๒ ฉ., เท., อี. อิติ จ อิติ จ

^๔ ฉ., เท., อี. ไชภิสฺสามิ

^๖ ฉ., เท. จตุกฺกณฺธิโก อี. จตุกฺกณฺธิโก

ลภติ จ กาเลน กาลํ เจตโส วิวรํ เจตโส ปสาทํ, ยาสฺส
 อปริสฺสุทฺธกายสมาจารตา, น สาสฺส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพา.
 ยาปิสฺส อปริสฺสุทฺธจีสมาจารตา, น สापิสฺส ตสฺมี สมเย
 มนสิกาตพฺพา. ยญฺจ โข โส ลภติ กาเลน กาลํ เจตโส วิวรํ
 เจตโส ปสาทํ, ตเทวสฺส^๑ ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพํ. เอวํ ตสฺมี
 ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ.

ตตฺราวุโส ยวายํ ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺธกายสมาจาโร
 อปริสฺสุทฺธจีสมาจาโร, น ลภติ กาเลน กาลํ เจตโส วิวรํ เจตโส
 ปสาทํ, กถํ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ. เสยฺยถาปิ
 อาวุโส ปุริโส อาพาธโก ทุกฺขิโต พาพฺพหคฺคิลาโน อทฺธานมคฺค-
 ปฏฺธิปนโน, ตสฺส ปุริโสปิสฺส ทฺวเร คาโม, ปจฺจโตปิสฺส ทฺวเร คาโม,
 โส น ลภายฺย สปปายานิ โภชนานิ, น ลภายฺย สปปายานิ
 ฆอสฺสขานานิ, น ลภายฺย ปฏฺฐิรูปํ อุปฏฺฐจกํ, น ลภายฺย คามนฺตนาถกํ.
 ตเมनํ อณฺเฑตโร ปุริโส ปสฺสเสยฺย อทฺธานมคฺคปฏฺธิปนโน, โส
 ตสฺมี ปุริเส การุณฺณเยว อุปฏฺฐจาเปยฺย, อนฺนทฺถเยว อุปฏฺฐจาเปยฺย,
 อนฺนทฺถเยว อุปฏฺฐจาเปยฺย, ‘อโห วตายํ ปุริโส ลภายฺย สปปายานิ
 โภชนานิ, ลภายฺย สปปายานิ ฆอสฺสขานานิ, ลภายฺย ปฏฺฐิรูปํ
 อุปฏฺฐจกํ, ลภายฺย คามนฺตนาถกํ. ตํ กิสฺส เหตุ. มายํ ปุริโส
 อิธเว อนนฺยพฺยสนํ อาปชฺชิตฺติ,^๒ เอวเมว โข อาวุโส ยวายํ ปุคฺคโล
 อปริสฺสุทฺธกายสมาจาโร อปริสฺสุทฺธจีสมาจาโร, น จ ลภติ กาเลน
 กาลํ เจตโส วิวรํ เจตโส ปสาทํ, เอวฺรฺฐเปปิ^๓ อาวุโส ปุคฺคเล
 การุณฺณเยว อุปฏฺฐจาเปตพฺพํ, อนฺนทฺถายเยว อุปฏฺฐจาเปตพฺพา,
 อนฺนทฺถปาเยว อุปฏฺฐจาเปตพฺพา, ‘อโห วต อยมายสฺมา กายทฺวจจริตฺติ

๑ หนตฺตอาขย ๒๗/๐๕/๒๕๖๖
 ๑. น. เท. ตเมวสฺส

๒ อ. อาปชฺชิตฺติ

๓ อ. ปิสฺสทโท น ทิสฺสทติ.

ปหาย กายสุจิริตัม ภาเวยฺย, วจีหุจิริตัม ปหาย วจีสุจิริตัม ภาเวยฺย,
มโนหุจิริตัม ปหาย มโนสุจิริตัม ภาเวยฺย. ตัม กิสุส เหตุ.
มายมายสฺมา กายสฺส เกทา ปรมมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ
นिरยํ อุปปชฺชติ.^๑ เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ.

ตตฺรารุโส ยวายํ ปุคฺคโล ปฺริสฺสทฺทกยสฺมาจาโร
ปฺริสฺสทฺทวจีสฺมาจาโร, ลภติ จ กาเลน กาลํ เจตโส วิวรํ เจตโส
ปสาทํ, กถํ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ. เสยฺยถาปิ
อารุโส โปกฺขรณิ อจฺเจทกา สาทาทกา สีตาทกา เสตาทกา^๒
สุปฺติภูจา รมฺมณียา นานารุกฺเขหิ สณฺณนา, อถ ปฺริโส
อากจฺเจยฺย ชมฺมาภิตตโต ชมฺมปเรโต กิลนฺโต ตลิตโต ปิปาสิโต,
โส ตํ โปกฺขรณิ โอคาเหตุวา นฺหาตวา จ ปิวิตฺวา จ
ปจฺจุตฺตริตฺวา ตตฺถเว รุกฺขฉายาย นิสีเทยฺย วา นิปชฺเชยฺย วา.

เอวเมว โข อารุโส ยวายํ ปุคฺคโล ปฺริสฺสทฺทกยสฺมาจาโร
ปฺริสฺสทฺทวจีสฺมาจาโร, ลภติ จ กาเลน กาลํ เจตโส วิวรํ เจตโส
ปสาทํ, ยาปิสุส ปฺริสฺสทฺทกยสฺมาจารตา, สปิสุส ตสฺมี สมเย
มนสิกาตพฺพา, ยาปิสุส ปฺริสฺสทฺทวจีสฺมาจารตา, สปิสุส ตสฺมี สมเย
มนสิกาตพฺพา, ยมฺปิ โส^๓ ลภติ กาเลน กาลํ เจตโส วิวรํ เจตโส
ปสาทํ, ตมฺปิสุส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพํ. เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเล
อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ. สมฺนุตปาสาทิกํ อารุโส ปุคฺคลํ อากมฺม
จิตฺตํ ปสฺสิติ.

อิเม โข อารุโส ปญฺจ อาฆาตปฏฺวินยา, ยตถ ภิกฺขุโน
อุปฺปนฺโน อาฆาโต สพฺพโส ปฏฺวิเนตพฺโพติ. ทฺติยํ.

^๑ อ. อุปปชฺชติ

^๒ ฉ., เท. เสตกา

^๓ ฉ., เท. อยํ ปาโจ น กิสุสติ.

๓. สากจุนสุตตัม

[๑๖๓] ตตฺร โข อายสฺมา สาริปฺพุโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ๕เปฯ “ปญฺจหาวิโส ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํสากจฺเณ สพฺรหฺมจารีณํ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อิธาวุโส ภิกฺขุ อตฺตนา จ สีสสมฺปนฺโน โหติ, สีสสมฺปทาภาย จ อาคตํ ปญฺหํ พฺยาगतฺตา โหติ. อตฺตนา จ สมาริสมฺปนฺโน โหติ, สมาริสมฺปทาภาย จ อาคตํ ปญฺหํ พฺยาगतฺตา โหติ. อตฺตนา จ ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ, ปญฺญาสมฺปทาภาย จ อาคตํ ปญฺหํ พฺยาगतฺตา โหติ. อตฺตนา จ วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหติ, วิมุตฺติสมฺปทาภาย จ อาคตํ ปญฺหํ พฺยาगतฺตา โหติ. อตฺตนา จ วิมุตฺติฌายณทสฺสนสมฺปนฺโน โหติ, วิมุตฺติฌายณทสฺสนสมฺปทาภาย จ อาคตํ ปญฺหํ พฺยาगतฺตา โหติ. อิเมหิ โข อาวุโส ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํสากจฺเณ สพฺรหฺมจารีณนฺติ. ตติยํ.

๔. สาชีวสุตตัม

[๑๖๔] ตตฺร โข อายสฺมา สาริปฺพุโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ๕เปฯ “ปญฺจหาวิโส ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลํสาชีโว สพฺรหฺมจารีณํ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อิธาวุโส ภิกฺขุ อตฺตนา จ สีสสมฺปนฺโน โหติ, สีสสมฺปทาภาย จ กตํ^{*} ปญฺหํ พฺยาगतฺตา โหติ. อตฺตนา จ สมาริสมฺปนฺโน โหติ, สมาริสมฺปทาภาย จ กตํ ปญฺหํ พฺยาगतฺตา โหติ. อตฺตนา จ ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ, ปญฺญาสมฺปทาภาย จ กตํ ปญฺหํ พฺยาगतฺตา โหติ. อตฺตนา จ

วิมุตติสมปนโน โหติ, วิมุตติสมปทาภาย จ กตัม ปณฺหํ
 พุยาगतฺตา โหติ. อตฺตนา จ วิมุตติฌาณทสฺสนสมปนโน โหติ,
 วิมุตติฌาณทสฺสนสมปทาภาย จ กตัม ปณฺหํ พุยาगतฺตา โหติ.
 อิมะหิ โข อาวุโส ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อลฺลสาชีโว
 สพฺรหฺมจารีนนฺติ. จตุตฺถํ.

๕. ปณฺหปุจฺจนสุตฺตํ

[๑๖๕] ตตฺร โข อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 ๔เปฯ “โย หิ โกจิ อาวุโส ปรี ปณฺหํ ปุจฺจติ, สพุโป โส ปณฺจหิ
 จาเนหิ เอเตสํ วา อณฺณตเรน. กตเมหิ ปณฺจหิ. มนฺทตฺตา
 โมฆุทตฺตา ปรี ปณฺหํ ปุจฺจติ. ปาปิจฺโณ อิจฺฉापโกโต ปรี ปณฺหํ
 ปุจฺจติ, ปรีภวํ ปรี ปณฺหํ ปุจฺจติ, ฌาตุกาโม^๑ ปรี ปณฺหํ ปุจฺจติ,
 อถวา ปเนวฺจิตฺโต^๒ ปรี ปณฺหํ ปุจฺจติ, “สเจ เม ปณฺหํ ปุณฺโณ
 สมฺมเทว พุยากริสฺสติ, อิจฺเจตํ กุสลํ. โน เจ เม ปณฺหํ ปุณฺโณ
 สมฺมเทว พุยากริสฺสติ, อหฺมสฺส สมฺมเทว พุยากริสฺสามีติ, โย หิ
 โกจิ อาวุโส ปรี ปณฺหํ ปุจฺจติ, สพุโป โส อิมะหิ ปณฺจหิ จาเนหิ
 เอเตสํ วา อณฺณตเรน. อหํ โข ปนาวุโส เอวํ จิตฺโต ปรี ปณฺหํ
 ปุจฺจามิ, สเจ เม ปณฺหํ ปุณฺโณ สมฺมเทว พุยากริสฺสติ, อิจฺเจตํ
 กุสลํ. โน เจ เม ปณฺหํ ปุณฺโณ สมฺมเทว พุยากริสฺสติ, อหฺมสฺส
 สมฺมเทว พุยากริสฺสามีติ. ปณฺจมํ.

๖. นิโรธสุตฺตํ

[๑๖๖] ตตฺร โข อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 ๔เปฯ “อิธาวุโส ภิกฺขุ สึลสมปนฺโน สมาริสมปนฺโน ปณฺณาสมปนฺโน

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ., เท., อ. อณฺณตฺตาโม.

^๒ อ. อถ วา ปกฺกปฺนโต

สณฺณาวะเทยิตนโรธํ สมากปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี,^{*} อตฺถเถตํ จานฺ, โน เจ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม อณฺเฏ อารายะย, อติกุกฺกมฺเมว กพฺพิงฺการาหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยตํ อณฺณตรํ มโนมยํ กายํ อุปปนฺโน สณฺณาวะเทยิตนโรธํ สมากปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี, อตฺถเถตํ จานนฺติ.

เอวํ วุตฺเต, อายสฺมา อุทายี อายสฺมนฺตํ สารีปุตฺตํ เอตทโวจ “อญฺจจานํ โข เอตํ, อาวุโส สารีปุตฺต อนวกาโส, ยํ โส ภิกฺขุ อติกุกฺกมฺเมว กพฺพิงฺการาหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยตํ อณฺณตรํ มโนมยํ กายํ อุปปนฺโน สณฺณาวะเทยิตนโรธํ สมากปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี, นตฺถเถตํ จานนฺติ.

ทุตติยมฺปิ โข ๔เป๔ ตติยมฺปิ โข อายสฺมา สารีปุตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อิธาวุโส ภิกฺขุ สีสสมฺปนฺโน สมาริสมฺปนฺโน ปณฺณาสมฺปนฺโน สณฺณาวะเทยิตนโรธํ สมากปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี, อตฺถเถตํ จานํ, โน เจ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม อณฺเฏ อารายะย, อติกุกฺกมฺเมว กพฺพิงฺการาหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยตํ อณฺณตรํ มโนมยํ กายํ อุปปนฺโน สณฺณาวะเทยิตนโรธํ สมากปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี, อตฺถเถตํ จานนฺติ.

ตติยมฺปิ โข อายสฺมา อุทายี อายสฺมนฺตํ สารีปุตฺตํ เอตทโวจ “อญฺจจานํ โข เอตํ, อาวุโส สารีปุตฺต อนวกาโส ยํ โส ภิกฺขุ อติกุกฺกมฺเมว กพฺพิงฺการาหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยตํ อณฺณตรํ มโนมยํ กายํ อุปปนฺโน สณฺณาวะเทยิตนโรธํ สมากปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี, นตฺถเถตํ จานนฺติ.

อถ โข อายสฺมโต สารีปุตฺตสฺส เอตทโหสิ “ยาวตติยมฺปิ โข เม อายสฺมา อุทายี ปฏฺวิโกสตี, น จ เม โกจิ ภิกฺขุ

หมดอายุ 27/05/2566

* ฉ.,เท. สมากปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี, เอวมฺปรี.

อนฺโมทติ, ยนฺนุหนํ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกเมยฺยนฺติ. อถ ไช
 आयสฺมา สาริปฺตฺโต, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ. เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน ไช
 आयสฺมา สาริปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อิธาวุโส ภิกฺขุ สीलสมฺปนฺโน
 สมာธิสมฺปนฺโน ปณฺณาสมฺปนฺโน สญฺญาเวทียิตฺติโรธํ สมาปชฺเชยฺยปิ
 วุจฺจเหยฺยปิ, อตฺถเกตํ จานฺ, โน เจ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม อญฺญํ อาราธเยย,
 อติกฺกมฺเมว กพฺพิงฺการาหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยตํ อญฺญตรํ
 มโนมยํ กายํ อุปปนฺโน สญฺญาเวทียิตฺติโรธํ สมาปชฺเชยฺยปิ
 วุจฺจเหยฺยปิ, อตฺถเกตํ จานนฺติ.

เอวํ วุตฺเต, आयสฺมา อุทายี आयสฺมนฺตํ สาริปฺตฺตํ เอตทวโจ
 “อญฺจจานํ ไช เอตํ, อาวุโส สาริปฺตฺต อนวกาโส ยํ โส ภิกฺขุ
 อติกฺกมฺเมว กพฺพิงฺการาหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยตํ อญฺญตรํ
 มโนมยํ กายํ อุปปนฺโน สญฺญาเวทียิตฺติโรธํ สมาปชฺเชยฺยปิ
 วุจฺจเหยฺยปิ, นตฺถเกตํ จานนฺติ.

ทฺติยมฺปิ ไช ๕เปฯ ตติยมฺปิ ไช आयสฺมา สาริปฺตฺโต ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ “อิธาวุโส ภิกฺขุ สीलสมฺปนฺโน สมာธิสมฺปนฺโน
 ปณฺณาสมฺปนฺโน สญฺญาเวทียิตฺติโรธํ สมาปชฺเชยฺยปิ วุจฺจเหยฺยปิ,
 อตฺถเกตํ จานํ, โน เจ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม อญฺญํ อาราธเยย, อติกฺกมฺเมว
 กพฺพิงฺการาหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยตํ อญฺญตรํ มโนมยํ
 กายํ อุปปนฺโน สญฺญาเวทียิตฺติโรธํ สมาปชฺเชยฺยปิ วุจฺจเหยฺยปิ,
 อตฺถเกตํ จานนฺติ.

ตติยมฺปิ ไช आयสฺมา อุทายี आयสฺมนฺตํ สาริปฺตฺตํ เอตทวโจ
 “อญฺจจานํ ไช เอตํ, อาวุโส สาริปฺตฺต อนวกาโส ยํ โส ภิกฺขุ
 อติกฺกมฺเมว กพฺพิงฺการาหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยตํ อญฺญตรํ

มโนมยํ กายํ อุปปนฺโน สญฺญาเวทียิตฺตนิโรธํ สમાปชฺชชยฺยปิ
วุฏฺฐเหยฺยปิ, นตฺถเอตํ จานฺนฺติ.

อถ โข อายสฺมโต สารีปฺตฺตสฺส เอตทโหสิ “ภควโตปิ โข
เม สมนฺุขา อายสฺมา อุทายี ยาวตฺตํ ปฏฺิกโกสฺติ, น จ เม โกจิ
ภิกฺขุ อนฺุโมทติ, ยนฺุณฺนาหํ ตฺถเห อสฺสนฺติ. อถ โข อายสฺมา
สารีปฺตฺโต ตฺถเห อโหสิ.

อถ โข ภควา อายสฺมณฺฺตํ อุทายี อามนฺฺเตสิ “กํ ปน ตวํ
อุทายี มโนมยํ กายํ ปจฺเจสฺสีติ. “เย เต ภนฺฺเต เทวา อรูปิโน
สญฺญามยาติ. “กึ นฺุ โข ตฺถเห อุทายี พาลสฺส อพฺยตฺตสฺส ภณฺฺเตน
ตวํปํ นาม ภณฺฺตพฺพํ มณฺฺณสฺสีติ. อถ โข ภควา อายสฺมณฺฺตํ อานนฺฺทํ
อามนฺฺเตสิ “อตฺถิ นาม อานนฺฺท เถรํ ภิกฺขุํ วิหะสิยมานํ อชฺฐเปกฺขิสฺสถ,
น หิ นาม อานนฺฺท การุณฺณํปิ ภวิสฺสติ เถรมฺหิ” ภิกฺขุมนฺฺหิ
วิหะสิยมานมฺหิติ.

อถ โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺฺเตสิ “อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
สีลสฺสฺปนฺโน สมาริสฺสฺปนฺโน ปณฺณาสฺมฺปนฺโน สญฺญาเวทียิตฺตนิโรธํ
สมาปชฺชชยฺยปิ วุฏฺฐเหยฺยปิ, อตฺถเอตํ จานฺ, โน เจ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม
อณฺฺณํ อาราชเยย, อติกฺกมฺเมว กพฺพิงฺการาหารภกฺขานํ เทวานํ
สหพฺยตํ อณฺฺณตฺรํ มโนมยํ กายํ อุปปนฺโน สญฺญาเวทียิตฺตนิโรธํ
สมาปชฺชชยฺยปิ วุฏฺฐเหยฺยปิ, อตฺถเอตํ จานฺนฺติ. อิทมวโจ ภควา, อิทํ
วตฺวาน สฺสโต อญฺฺจาयाสฺนา วิหารํ ปาวิสิ.

อถ โข อายสฺมา อานนฺฺโท อจิรปฺกฺกนฺฺตสฺส ภควโต,
เยนายสฺมา อุปฺวาโณ, เตนฺุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมณฺฺตํ
อุปฺวาณํ เอตทวโจ “อิธาวุโส อุปฺวาณํ อณฺฺณเ เถเร” ภิกฺขุ”

หมดอายุ 27/05/2566

วิเหเสนติ, มยฺหเต^๑ น ปุจฺฉาม, อนจฺจริยํ โข ปเนตํ อาวุโส
อุปวาณ, ยํ ภควา สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลาณา วุฏฺฐิตอ เอตทเว
อารพฺภา อุทาทเรยฺย ยถา อายสฺมนุตฺตมฺเวยเวตฺถ อุปวาณํ
ปฏฺฐิภาเสยฺย, อิทาเนว อมฺหากํ สารชฺชํ โอกฺกนฺตฺตฺติ.

อถ โข ภควา สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลาณา วุฏฺฐิตอ, เยน
อุปฏฺฐจฺฉานสาลา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสิตฺติ.
นิสชฺช โข ภควา อายสฺมนุตฺตํ อุปวาณํ เอตทโวจ

“กตฺตีหิ นฺุ โข อุปวาณ ฐมฺเมหิ สมนฺฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ
สพฺรหฺมจาริณํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ.

“ปมฺจหิ ภนฺเต ฐมฺเมหิ สมนฺฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ
สพฺรหฺมจาริณํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ.
กตเมหิ ปมฺจหิ. อิท ภนฺเต เถโร ภิกฺขุ สึลฺวา โหติ ๔เป๔ สิกฺขติ
สิกฺขาปเทสฺส, พหุสฺสุโต โหติ ๔เป๔ ทิฏฺฐิจิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา,^๒
กลฺยาณวาโจ โหติ กลฺยาณวากฺกรโณ ปรียา วาจา สมนฺฺนาคโต
วิสฺสฏฺฐจาย อนลฺลคฺลายา^๓ อตฺถสฺส วิญฺญาปนียา, จตฺตุนํ ฌานานํ
อาภิเจตฺติกานํ ทิฏฺฐฐมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อภิจฺฉลาภี
อกสิรลาภี, อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ
ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สยํ อภินฺญา สจฺฉิกิตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริติ. อิเมหิ
โข ภนฺเต ปมฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริณํ
ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ.

“สาธุ สาธุ อุปวาณ อิเมหิ โข อุปวาณ ปมฺจหิ ฐมฺเมหิ
สมนฺฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริณํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ

^๑ ฌ.,เท. มยฺ เตน น มุจฺฉาม.

^๒ อ. สุปฺปฏฺฐิวิทฺธ.

^๓ สฺยา. อนลฺลคฺพาย

ครุ จ ภาวนีโย จ, อิมะ เจ อุปวาณ ปณฺจ ฌมฺมา เถรสฺส ภิกฺขุโน
 น สํวิชฺเชยฺยํ,^๑ เกณ นํ สพฺรหฺมจารี สกฺกเรยฺยํ ครุกระยฺยํ มาเนยฺยํ
 ปุชฺเชยฺยํ^๒ ขณฺหิจฺเจน ปาลิจฺเจน วลิตฺตจฺตาย,^๓ ยสฺมา จ โข
 อุปวาณ อิมะ ปณฺจ ฌมฺมา เถรสฺส ภิกฺขุโน สํวิชฺชนฺติ, ตสฺมา ตํ
 สพฺรหฺมจารี สกฺกโรนฺติ ครุกระนฺติ มาเนนฺติ ปุชฺเชนฺตฺติ. จมฺมจํ.

๗. โจทนาสุตฺตํ

[๑๖๗] ตตฺร โข อายสฺมา สาริปฺพุโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “โจทเกณ อาวุโส ภิกฺขุหา ปรี โจเทตฺถกาเมน ปณฺจ ฌมฺเม อชฺฌตฺตํ
 อุปฏฺฐาเปตฺวา” ปโร โจเทตฺถพุโ. กตเม ปณฺจ. กาเลน วกฺขามิ โน
 อกาเลน, ภูเตน วกฺขามิ โน อภูเตน, สณฺहेเนน วกฺขามิ โน
 ผรุสฺเสน, อตฺถสณฺหิเตน วกฺขามิ โน อนตฺถสณฺหิเตน, เมตฺตจิตฺโต^๔
 วกฺขามิ โน โทสนฺตโร.^๕ โจทเกณ อาวุโส ภิกฺขุหา ปรี โจเทตฺถกาเมน
 อิมะ ปณฺจ ฌมฺเม อชฺฌตฺตํ อุปฏฺฐาเปตฺวา ปโร โจเทตฺถพุโ.

อิธาคฺคา อาวุโส เอกจํ ปุคฺคํ ปสฺสามิ อกาเลน โจทียมานํ
 โน กาเลน กุปิตํ, อภูเตน โจทียมานํ โน ภูเตน กุปิตํ, ผรุสฺเสน
 โจทียมานํ โน สณฺहेเนน กุปิตํ, อนตฺถสณฺหิเตน โจทียมานํ โน
 อตฺถสณฺหิเตน กุปิตํ, โทสนฺตเรเนน โจทียมานํ โน เมตฺตจิตฺเตเนน กุปิตํ.

อธมฺมจฺฐิตสฺส อาวุโส ภิกฺขุโน ปณฺจหากาเรหิ อวิปฺปฏฺฐิสาโร
 อุปทฺทิตพุโ^๖ ‘อกาเลนายสฺมา จุฑิตโต โน กาเลน, อลนฺเต
 อวิปฺปฏฺฐิสาราย, อภูเตนายนสฺมา จุฑิตโต โน ภูเตน, อลนฺเต

^๑ ฉ., เท. น สํวิชฺเชยฺยํ น ตํ สพฺรหฺมจารี สกฺกเรยฺยํ น ครุ กระเรยฺยํ น มาเนยฺยํ น ปุชฺเชยฺยํ.

^๒ สยา. วลิตฺตจฺตาย

^๓ อ. อุปฏฺฐาเปตฺวา

^๔ อ. เมตฺตจิตฺเตเนน

^๕ อ. โทสนฺตเรเนน

^๖ ฉ., เท., อ. อุปทฺทิตพุโ, เอวมฺปริปิ.

อวิปปฏิสาราย. ผรุสเสนายสุมา จุฑิโต โน สณฺเฑน, อลนฺเต
 อวิปปฏิสาราย. อนตฺถสณฺหิตေနายสุมา จุฑิโต โน อตฺถสณฺหิตေန,
 อลนฺเต อวิปปฏิสาราย. โทสนตฺเรณายสุมา จุฑิโต โน เมตฺตจิตฺเตน,
 อลนฺเต อวิปปฏิสารายาติ. อธมฺมจุฑิตสฺส อาวุโส ภิกฺขุโน อิมหิ
 ปญฺจหากาเรหิ อวิปปฏิสarro อุปททิตพฺโพ.

อธมฺมจาทกสฺส อาวุโส ภิกฺขุโน ปญฺจหากาเรหิ วิปฺปฏฺฐิสารโ
 อูปทหิตพฺโพ. อกาเลน เต อาวุโส จุฑิตโน กาเลน, อลนฺเต
 วิปฺปฏฺฐิสาราย. อฏฺเฏน เต อาวุโส จุฑิตโน ฏฺเฏน, อลนฺเต
 วิปฺปฏฺฐิสาราย. ผรุสฺสเนน เต อาวุโส จุฑิตโน สณฺเหเน, อลนฺเต
 วิปฺปฏฺฐิสาราย. อนตฺถสณฺนิหิตเนน เต อาวุโส จุฑิตโน อตฺถสณฺนิหิตเนน.
 อลนฺเต วิปฺปฏฺฐิสาราย โทสนตฺเรน เต อาวุโส จุฑิตโน เมตตจิตฺเตน,
 อลนฺเต วิปฺปฏฺฐิสารายาติ. อธมฺมจาทกสฺส อาวุโส ภิกฺขุโน อิมะหิ
 ปญฺจหากาเรหิ วิปฺปฏฺฐิสารโ อูปทหิตพฺโพ. ตํ กิสฺส เหตุ. ยถา
 นามฺโถปิ ภิกฺขุ อฏฺเฏน จาทกพฺพํ มณฺเฑยฺยาติ.

อิฐ ปนาคำ อารุโส เอกจุจํ ปุคคํ ปสฺสามิ กาเลน
 โจทียมานํ โน อกาเลน กุปิตํ. ฐเตน โจทียมานํ โน อฐเตน
 กุปิตํ. สณฺเฬน โจทียมานํ โน ผรุสฺเสน กุปิตํ. อตฺถสญฺหิตฺเตน
 โจทียมานํ โน อนตฺถสญฺหิตฺเตน กุปิตํ. เมตฺตจิตฺเตน โจทียมานํ โน
 โทสนตฺเตน กุปิตํ.

ฌมฺมจุกิตฺตสฺส อารุโส ภิกฺขุโน ปณฺจหาการเหิ วิปฺปฏฺฐิสารโ
 อูปทหิตพฺโพ. กาเลนนายสฺมา จุกิตฺโต โน อกาเลน, อลนฺเต
 วิปฺปฏฺฐิสาราย. ภูเตนนายสฺมา จุกิตฺโต โน อภูเตน, อลนฺเต วิปฺปฏฺฐิสาราย.
 สนฺนehenายสฺมา จุกิตฺโต โน ผรุเสน, อลนฺเต วิปฺปฏฺฐิสาราย.

อตฺตสณฺหิเตนายสฺมา จุฑิโต โน อนตฺตสณฺหิเตน, อลนฺเต
วิปฺปฏฺฐิสาราย. เมตฺตจิตฺเตนายสฺมา จุฑิโต โน โทสนฺตเรน, อลนฺเต
วิปฺปฏฺฐิสารายาติ. ฌมฺมจุฑิตสฺส อาวุโส ภิกฺขุโน อิเมหิ ปญฺจหากาเรหิ
วิปฺปฏฺฐิสาริ อุปททิตพฺโพ.

ฌมฺมโจทกสฺส อาวุโส ภิกฺขุโน ปญฺจหากาเรหิ อวิปฺปฏฺฐิสาริ
อุปททิตพฺโพ. กาลေန เต อาวุโส จุฑิโต โน อกาลေန, อลนฺเต
อวิปฺปฏฺฐิสาราย. ญฺเฏน เต อาวุโส จุฑิโต โน อญฺเฏน, อลนฺเต
อวิปฺปฏฺฐิสาราย. สณฺเฬน เต อาวุโส จุฑิโต โน ผรุสฺเสน, อลนฺเต
อวิปฺปฏฺฐิสาราย. อตฺตสณฺหิเตน เต อาวุโส จุฑิโต โน อนตฺตสณฺหิเตน,
อลนฺเต อวิปฺปฏฺฐิสาราย. เมตฺตจิตฺเตน เต อาวุโส จุฑิโต โน
โทสนฺตเรน, อลนฺเต อวิปฺปฏฺฐิสารายาติ. ฌมฺมโจทกสฺส อาวุโส ภิกฺขุโน
อิเมหิ ปญฺจหากาเรหิ อวิปฺปฏฺฐิสาริ อุปททิตพฺโพ. ตํ กิสฺส เหตุ.
ยถา อณฺโณปิ ภิกฺขุ ญฺเฏน โจทิตพฺพํ มณฺเฆยยาติ.

จุฑิเตน อาวุโส ปุคฺคเลน ทฺวิสฺสุ ฌมฺเมสฺส ปตฺติฏฺฐาตพฺพํ สจฺเจ จ
อกุปฺเป จ. ปญฺจหิ [๑] อาวุโส ปเร โจทยะยํ กาลေန วา อกาลေန วา
ญฺเฏน วา อญฺเฏน วา, สณฺเฬน วา ผรุสฺเสน วา อตฺตสณฺหิเตน วา
อนตฺตสณฺหิเตน วา, เมตฺตจิตฺตา^๒ วา โทสนฺตรา วา.^๓ อหํปิ
ทฺวิสฺสุเยว ฌมฺเมสฺส ปตฺติฏฺฐเหยฺยํ สจฺเจ จ อกุปฺเป จ. สจฺเจ ชาเนยฺยํ
“อตฺถโส มยิ ฌมฺโมติ. “อตฺถีติ นํ วเทยฺยํ “สํวิชฺชเต เอโส มยิ
ฌมฺโมติ. สจฺเจ ชาเนยฺยํ “นตฺถโส มยิ ฌมฺโมติ. “นตฺถีติ นํ วเทยฺยํ
“เนโส ฌมฺโม มยิ สํวิชฺชตีติ.

“เอวํปิ โข เต สารีปฺตฺต วุจฺจมานา อถ จ ปนฺนิเชกฺจฺเจ
โมฆปฺริสา น ปทกฺขิณํ คณฺหนตฺตีติ.

หมดอายุ 27/05/2566

๑ ฉ., เท., อ. มํ เจปิ.

๒-๓ อ. เมตฺตจิตฺเตน วา โทสนฺตเรน วา.

“เย เต ฆนเต ปุคฺคลา อสฺสทฺธา ชีวิกตฺตา น สทฺธา
 อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตา สจฺจา มายาวิโน เกณฺณิโน^๑ อุทฺธตา
 อุณฺณพา จปฺลา มุขฺธา วิกิณฺณวาจา อินฺทฺริเยสฺส อคฺคตทฺวารา
 โภชเน อมตฺตณฺณโน ชาคริยํ อนนฺยุตฺตา สามณฺเณ อนเปกฺขวณฺโต
 สิग्ฆาย น ติพฺพการวาทาหุลฺลิกา สาถลิกา โอกมฺเน ปุพฺพงฺคมา
 ปวิเวเก นิกฺขิตตฺตฺธา กุสฺสีตา หีนวิริยา มุฏฺฐสฺสติโน อสมปฺชานา
 อสมาคิตา วิพฺภนฺตจิตฺตา ทุปฺปณฺณา เอพฺมุคา, เต มยา เอวํ
 วุจฺจมานา น ปกฺขิณํ คณฺหนฺติ.

เย ปน เต ฆนเต กุลปฺตฺตา สทฺธา อคารสฺมา อนคาริยํ
 ปพฺพชิตา อสจฺจา อมายาวิโน อเกณฺณิโน อนฺุทฺธตา อุณฺณพา
 อจปฺลา อมุขฺธา อวิกิณฺณวาจา อินฺทฺริเยสฺส คฺคตทฺวารา โภชเน
 มตฺตณฺณโน ชาคริยํ อนนฺยุตฺตา สามณฺเณ อเปกฺขวณฺโต สิग्ฆาย
 ติพฺพการวาทา น ปาหุลฺลิกา น สาถลิกา โอกมฺเน นิกฺขิตตฺตฺธา
 ปวิเวเก ปุพฺพงฺคมา อารทฺธวิริยา ปหิตตฺตา อุปฺภูจิตสฺสติโน สมปฺชานา
 สماعิตา เอกคฺคจิตฺตา ปณฺณวณฺโต อนเพมุคา, เต มยา เอวํ
 วุจฺจมานา ปทกฺขิณํ คณฺหนฺตฺติ.

“เย เต สารีปฺตฺต ปุคฺคลา อสฺสทฺธา ชีวิกตฺตา น สทฺธา
 อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตา สจฺจา มายาวิโน เกณฺณิโน อุทฺธตา
 อุณฺณพา จปฺลา มุขฺธา วิกิณฺณวาจา อินฺทฺริเยสฺส อคฺคตทฺวารา
 โภชเน อมตฺตณฺณโน ชาคริยํ อนนฺยุตฺตา สามณฺเณ อนเปกฺขวณฺโต
 สิग्ฆาย น ติพฺพการวาทาหุลฺลิกา สาถลิกา โอกมฺเน ปุพฺพงฺคมา
 ปวิเวเก นิกฺขิตตฺตฺธา กุสฺสีตา หีนวิริยา มุฏฺฐสฺสติโน อสมปฺชานา
 อสมาคิตา วิพฺภนฺตจิตฺตา ทุปฺปณฺณา เอพฺมุคา ติฏฺฐตุ. [๒]

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. เกตพิโน, เอวมุปริปี.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. เต

เย ปน เต สาริปุตฺต กุลปุตฺตา สหฺชา อคารสฺมา
 อนาคตริยํ ปพฺพชิตา อสจา อมายาวิโน อเกฏฺฐิโน อนฺุทฺธตา
 อนฺุณฺนหา อจฺปลา อมฺุขรา อวิกิณฺณวาจา อินฺุทฺริเยสฺสุ คฺคตฺทวารา
 โภชเน มตฺตตณฺุณฺโน ชาคริยํ อนฺุยฺยตฺตา สามณฺเณ อเปกฺขวณฺุโต
 สิग्ฆาย ติพฺพการวา น พาสฺสูลิกา น สาสฺสาลิกา โอกมฺเน
 นิภฺชิตฺตธฺรฺวา ปวิเวเก ปุพฺพพฺงคฺมา อารทฺธวิริยา ปหิตตฺตา
 อฺุปฺภุจิตฺตสฺสตีโน สมฺปชานา สฺมาหิตา เอกคฺคจิตฺตา ปณฺณวณฺุโต
 อเนพฺมุคา, เต ตวํ สาริปุตฺต วเทยฺยาสิ, โววท สาริปุตฺต สพฺรหฺมจาริ,
 อนฺุสาส สาริปุตฺต สพฺรหฺมจาริ ‘อสมฺมุมา วุฏฺฐาเปตฺวา สหฺมเม
 ปติฏฺฐาเปสฺสามิ สพฺรหฺมจาริตฺติ. เอวํ हि เต สาริปุตฺต สิภฺชิตพฺพนฺุติ.
 สตฺตมํ.

๘. สีสสุตตัม

[๑๖๘] ตตฺร โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “ทฺุสฺสีลสฺส อาวุโส สีสฺวิปนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิโส โหติ สมฺมาสมาธิ,
 สมฺมาสมาธิมฺหิ อสตี สมฺมาสมาธิวิปนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิสํ โหติ
 ยถาภูตญาณทฺุสฺสนํ, ยถาภูตญาณทฺุสฺสเน อสตี ยถาภูตญาณทฺุสฺสน-
 วิปนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิโส โหติ นิพฺพิทาวิราโค, นิพฺพิทาวิราเค อสตี
 นิพฺพิทาวิราควิปนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิสํ โหติ วิมุตฺติญาณทฺุสฺสนํ. เสยฺยถาปี
 อาวุโส รุกฺโข สาขาลาสฺวิปนฺโน, ตสฺส ปปฺภิกฺกาปี น ปาริปุริ
 คจฺจติ, ตโจปี เฝคฺคฺปิ สारोปี น ปาริปุริ คจฺจติ, เอวเมว โข
 อาวุโส ทฺุสฺสีลสฺส สีสฺวิปนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิโส โหติ สมฺมาสมาธิ,
 สมฺมาสมาธิมฺหิ อสตี สมฺมาสมาธิวิปนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนิสํ โหติ

ยถาภูตฌาณทสฺสนํ, ยถาภูตฌาณทสฺสเน อสฺติ ยถาภูตฌาณทสฺสน-
วิปนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนํ โหติ นิพฺพิทาวิราโค, นิพฺพิทาวิราเค อสฺติ
นิพฺพิทาวิราควิปนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติฌาณทสฺสนํ.

สีลวโต อาวุโส สีลสมฺปนฺนสฺส อุปนฺนสมฺปนฺนํ โหติ
สมฺมาสมาธิ, สมฺมาสมาธิมฺหิ สฺติ สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส
อุปนฺนสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตฌาณทสฺสนํ, ยถาภูตฌาณทสฺสเน
สฺติ ยถาภูตฌาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส อุปนฺนสมฺปนฺนํ โหติ
นิพฺพิทาวิราโค, นิพฺพิทาวิราเค สฺติ นิพฺพิทาวิราคสมฺปนฺนสฺส
อุปนฺนสมฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติฌาณทสฺสนํ. เสยฺยถาปิ อาวุโส รุกฺโข
สาขาปลาสสมฺปนฺนํ, ตสฺส ปปฏิกาปิ ปาริปุรี คจฺฉติ, ตโจปิ
เผคฺคปิ สารูปิ ปาริปุรี คจฺฉติ, เอวเมว โข อาวุโส สีลวโต
สีลสมฺปนฺนสฺส อุปนฺนสมฺปนฺนํ โหติ สมฺมาสมาธิ, สมฺมาสมาธิมฺหิ
สฺติ สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส อุปนฺนสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตฌาณทสฺสนํ,
ยถาภูตฌาณทสฺสเน สฺติ ยถาภูตฌาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส
อุปนฺนสมฺปนฺนํ โหติ นิพฺพิทาวิราโค, นิพฺพิทาวิราเค สฺติ
นิพฺพิทาวิราคสมฺปนฺนสฺส อุปนฺนสมฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติฌาณ-
ทสฺสนนฺติ. อฏฺฐมํ.

๕. จิปปนิสฺสณฺติสฺสุตํ

[๑๖๙] อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, เยนายสฺมา สารีปฺตฺโต,
เตนฺสํกมฺมิ; อุปฺสงฺกมิตฺวา อายสฺมา สารีปฺตฺเตน สทฺธิ สมฺโมทฺติ,
สมฺโมทนียํ กถํ สาราณีนํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิสฺสีทฺติ. เอกมฺนตฺตํ
นิสฺสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมนตฺตํ สารีปฺตฺตํ เอตทวโจ

“กิตฺตาวตฺตา นุ ไช อวฺโส สารีปฺตฺต ภิกฺขุ ขิปปนิสฺสนฺติ จ
 โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ สุกฺคหิตคฺคาคาหิ จ, พหุญฺจ คณฺหาติ,
 คหิตญฺจสฺส นปฺปมฺมุสฺสตีติ. “อายสฺมา ไช อานนฺโท พหุสฺสุโต,
 ปฏฺวิภาตฺถุ อายสฺมนตฺตญฺเอยว อานนฺทหนฺติ. “เตนหาฺวโส สารีปฺตฺต
 สฺกุณาหิ, สารุํกํ มนสิกโรหิ, ภาสิสฺสามีติ. “เอวมาวฺโสติ ไช
 อายสฺมา สารีปฺตฺโต อายสฺมโต อานนฺทสฺส ปจฺจสฺโสสิ. อายสฺมา
 อานนฺโท เอตทวโจ

“อิทฺหาฺวโส สารีปฺตฺต ภิกฺขุ อตฺถกฺกุสโล จ โหติ ฐมฺมกฺกุสโล จ
 พุญฺชนกฺกุสโล จ นිරุตฺติกฺกุสโล จ ปุพฺพาปรกฺกุสโล จ, เอตฺตาวตฺตา
 ไช อวฺโส สารีปฺตฺต ภิกฺขุ ขิปปนิสฺสนฺติ จ โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ
 สุกฺคหิตคฺคาคาหิ จ, พหุญฺจ คณฺหาติ, คหิตญฺจสฺส นปฺปมฺมุสฺสตีติ.

“อจฺฉริยํ อวฺโส, อพฺภุตํ อวฺโส, ยาว สฺกุภาสิตญฺจิทํ
 อายสฺมตา อานนฺเทน, อิมฺเห จ มยํ ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตํ
 อายสฺมนตํ อานนฺทํ ฐาเรม, ‘อายสฺมา อานนฺโท อตฺถกฺกุสโล
 ฐมฺมกฺกุสโล พุญฺชนกฺกุสโล นිරุตฺติกฺกุสโล ปุพฺพาปรกฺกุสโลติ. นวมํ.

๑๐. ภททชิสุตต์

[๑๗๐] เอกํ สมยํ อายสฺมา อานนฺโท โกสฺมปิยํ วิหริติ
 โฆสิตาราเม. อถ ไช อายสฺมา ภทฺทชฺช, เยนายสฺมา อานนฺโท,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมตา อานนฺเทน สทฺฐี สมฺโมทิ,
 สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนตํ
 นิสฺสินนํ ไช อายสฺมนตํ ภทฺทชฺช อายสฺมา อานนฺโท เอตทวโจ

“กั นุ โข อาวุโส ภทฺทชิ ทสฺสนานํ อคฺคํ, กั สฺวนานํ
 อคฺคํ, กั สุขานํ อคฺคํ, กั สญฺญานํ อคฺคํ, กั ภวานํ อคฺคณฺติ.

“อตฺถาวุโส พุรฺหมา อภิกฺขุ อนภิกฺขุโต อณฺณทตฺถุทฺทโส วสวตฺตํ,
 โย ตํ พุรฺหมานํ ปสฺสติ, อิทํ ทสฺสนานํ อคฺคํ. อตฺถาวุโส
 อาภสฺสรา นาม เทวา สุเขน อภิสนฺนา ปริสนฺนา, เต กทาจิ
 กรหจิ อุทานํ อุทาเนนฺติ ‘อโห สุขํ อโห สุขนฺติ, โย ตํ สทฺทํ
 สฺยุนาติ, อิทํ สฺวนานํ อคฺคํ. อตฺถาวุโส สฺยุกิญฺหา นาม เทวา, เต
 สนฺตณฺเณว ตฺสิตา สุขํ ปฏฺฐิสฺเวเทนฺติ,’ อิทํ สุขานํ อคฺคํ. อตฺถาวุโส
 อาภิกฺขุณฺณายตฺนุปคา เทวา, อิทํ สญฺญานํ อคฺคํ. อตฺถาวุโส
 เหนวสญฺญานาสญฺญายตฺนุปคา เทวา, อิทํ ภวานํ อคฺคณฺติ.

“สเมติ โข อิทํ आयสุมโต ภทฺทชิสฺส, ยทฺทํ พหุณา
 ชเนนาติ. “आयस्मा โข आनन्तो पหसुसुतो, पृथ्वातु
 आयस्मन्तण्णเวย आनन्तन्ति.

“เตนหาวุโส ภทฺทชิ สฺยุนาหิ, สาธุกํ มนสิกโรหิ, ภาสิสฺสสามิติ.
 “เอวมาวุโสติ โข आयस्มา ภทฺทชิ आयสุมโต आनन्तस्स पจฺจสฺสสิ.
 आयस्มา आनन्तो ऐतत्तवोจ

“ยถา ปสฺสโต โข อาวุโส อนนฺตฺรา อาสวานํ ขโย โหติ,
 อิทํ ทสฺสนานํ อคฺคํ. ยถา สฺยุโต อนนฺตฺรา อาสวานํ ขโย โหติ,
 อิทํ สฺวนานํ อคฺคํ. ยถา สฺยุตฺตสฺส อนนฺตฺรา อาสวานํ ขโย โหติ,
 อิทํ สุขานํ อคฺคํ. ยถาสญฺญิสฺส อนนฺตฺรา อาสวานํ ขโย โหติ, อิทํ
 สญฺญานํ อคฺคํ. ยถาภฺตสฺส อนนฺตฺรา อาสวานํ ขโย โหติ, อิทํ
 ภวานํ อคฺคณฺติ. ทสมํ.

ทฺติโย อาฆาตวคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ

“เทว อาฆาตวินยา

สากจฺณา สาชีวโต ปญฺหํ

ปฺจุณา นิโรธो โจทนา

สีลํ นิสฺนติ ภาทฺทชิตฺติ.

(๑๘) ๓. อุปาสกวกุโ

๑. สารขุขสุตฺตํ

[๑๗๑] เอวมเม สุตํ; เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหริตฺวา
เชตวเน อนาถปิณฑิกสุส อารามे. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ “ภิกฺขุไวติ. “ภทฺตเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสสฺสุ.
ภควา เอตทวโจ

“ปญฺจहि ภิกฺขเว ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต อุปาสโก สารขุ
โอกฺกนฺโต โหติ. กตเมहि ปญฺจहि. ปาณาติปาตี โหติ,
อทินฺนาทายี โหติ, กาเมสุมิจฺจจาโร โหติ, มุสาวาทิ โหติ,
สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายี โหติ. อิมेहि โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฐมฺเมहि
สมนฺนาคโต อุปาสโก สารขุ โอกฺกนฺโต โหติ.

“ปญฺจहि ภิกฺขเว ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต อุปาสโก วิสารโท
โหติ. กตเมहि ปญฺจहि. ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, อทินฺนาทานา
ปฏฺวิโรโต โหติ, กาเมสุมิจฺจจารา ปฏฺวิโรโต โหติ, มุสาวาทา
ปฏฺวิโรโต โหติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิโรโต โหติ. อิมेहि
โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต อุปาสโก วิสารโท
โหติติ. ปจฺมํ

๒. วิสารทสุตฺตํ

[๑๗๒] “ปญฺจहि ภิกฺขเว ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต อุปาสโก
อวิสารโท อคารํ อชฺฌวสฺสตี. กตเมहि ปญฺจहि. ปาณาติปาตี โหติ
ฯเปฯ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายี โหติ. อิมेहि โข ภิกฺขเว ปญฺจहि
ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต อุปาสโก อวิสารโท อคารํ อชฺฌวสฺสตี.

“ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก วิสาร์โท
 อการํ อชฺฌาวสตี. กตเมหิ ปญฺจหิ. ปาณฺดาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ
 ๕เปยฺ สฺราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิโรโต โหติ. อิมฺเหิ โข
 ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก วิสาร์โท อการํ
 อชฺฌาวสตีติ. ทฺติยํ.

๓. นีรยสุตฺตํ

[๑๗๓] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก
 ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เหวํ นีรเย. กตเมหิ ปญฺจหิ. ปาณฺดาติปาตี โหติ
 ๕เปยฺ สฺราเมรยมชฺชปมาทญฺจายี โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ
 ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เหวํ นีรเย.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก ยถาภตํ
 นิกฺขิตฺโต, เหวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญฺจหิ. ปาณฺดาติปาตา ปฏฺวิโรโต
 โหติ ๕เปยฺ สฺราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิโรโต โหติ. อิมฺเหิ โข
 ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต,
 เหวํ สคฺเคติ. ตติยํ.

๔. เวรสุตฺตํ

[๑๗๔] . อถ โข อนาถปิณฺธุโก คหปติ, เยน ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ.
 เอกมฺนฺตํ นิสินฺนํ โข อนาถปิณฺธุกํ คหปตี ภควา เอตทโวจ

“ปญฺจ คหปติ ภยานิ เวรานิ อปฺปฬาย ‘ทฺสุสึโล อิติ
 วุจฺจติ, นีรยญฺจ อุปปชฺชติ. กตมานิ ปญฺจ. ปาณฺดาติปาตํ อทินฺนาทานํ
 กาเมสฺมุจฺฉาจารํ มุสฺสาวาทํ สฺราเมรยมชฺชปมาทญฺจานํ. อิมานิ โข

คหปติ ปมจ ภยานิ เวรานิ อปฺปฬาย ‘ทุสฺสีโล อิติ วุจฺจติ,
นिरยญจ อุปฺปชฺชติ.

ปมจ คหปติ ภยานิ เวรานิ ปฬาย ‘สีลวา อิติ วุจฺจติ,
สุคฺคิณฺจ อุปฺปชฺชติ. กตมานิ ปมจ. ปาณาติปาตํ อทินฺนาทานํ
กาเมสุมิจฺฉาจารํ มุสฺสาวาทํ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจानํ. อิมานิ ไช
คหปติ ปมจ ภยานิ เวรานิ ปฬาย ‘สีลวา อิติ วุจฺจติ, สุคฺคิณฺจ
อุปฺปชฺชติ.

ยํ คหปติ ปาณาติปาตี” ปาณาติปาตปจฺจยา ทิฏฺฐจรมฺมิกมฺปิ
ภยํ เวรํ ปสวติ, สมฺปฺรายิกมฺปิ ภยํ เวรํ ปสวติ, เจตสิกมฺปิ ทุกฺขํ
โทมนสฺสํ ปฏฺฐิสฺสเวเทติ, ปาณาติปาตา ปฏฺฐิวิรโต เหนว ทิฏฺฐจรมฺมิกํ ภยํ
เวรํ ปสวติ, น สมฺปฺรายิกํ ภยํ เวรํ ปสวติ, น เจตสิกํ ทุกฺขํ
โทมนสฺสํ ปฏฺฐิสฺสเวเทติ, ปาณาติปาตา ปฏฺฐิวิรตสฺส เอวนฺตํ ภยํ เวรํ
วูปสนฺตํ โหติ.

“ยํ คหปติ อทินฺนาทายี ฯเปฯ ยํ คหปติ กาเมสุมิจฺฉาจารี
ฯเปฯ ยํ คหปติ มุสฺสาวาที ฯเปฯ ยํ คหปติ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายี
สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานปจฺจยา ทิฏฺฐจรมฺมิกมฺปิ ภยํ เวรํ ปสวติ,
สมฺปฺรายิกมฺปิ ภยํ เวรํ ปสวติ, เจตสิกมฺปิ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ
ปฏฺฐิสฺสเวเทติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺฐิวิรโต เหนว ทิฏฺฐจรมฺมิกํ
ภยํ เวรํ ปสวติ, น สมฺปฺรายิกํ ภยํ เวรํ ปสวติ, น เจตสิกํ ทุกฺขํ
โทมนสฺสํ ปฏฺฐิสฺสเวเทติ. สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺฐิวิรตสฺส เอวนฺตํ
ภยํ เวรํ วูปสนฺตํ โหติติ.

“โย ปาณมฺติปาเตติ”

มุสฺสาวาทญจ ภาสติ

โลเก อทินฺนํ อาทียติ

ปรทารญจ คจฺจนฺติ.

สุราเมรยปานญจ โย นโร อนุญญชติ
 อปฺปหาย ปญจ เวรานิ ทุสฺสีโล อิติ วุจฺจติ
 กายสุส เกทา ทุปฺปญฺโณ นิริยํ โสปปชฺชติ.^๑
 โย ปาณํ นาติปาเตติ มุสาวาทํ น ภาสติ.
 โลเก อทินฺนํ นาทียติ ปรทาร์ น คจฺจติ
 สุราเมรยปานญจ โย นโร นานุญญชติ.
 ปหาย ปญจ เวรานิ สิลวา อิติ วุจฺจติ
 กายสุส เกทา สปปญฺโณ สุคตํ โสปปชฺชตฺติ.^๒ จตฺตถํ.

๕. จณฺทาลสูตํ

[๑๗๕] “ปญฺจहि ภิกฺขเว ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต อุปาสโก
 อุปาสกจณฺทาลो จ โหติ อุปาสกมลญฺจ อุปาสกปตฺติกฺกุโจ” จ. กตเมहि
 ปญฺจहि. อสฺสทฺโร โหติ, ทุสฺสีโล โหติ, โกตฺถลมงฺคฺลโก^๔ โหติ, มงฺคลํ
 ปจฺเจติ โน กมฺมํ, อิตฺโต จ พหิทฺธา ทกฺขิณญยํ คเวสติ, ตตฺถ จ
 ปุพฺพการํ กโรติ. อิเมहि โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต
 อุปาสโก อุปาสกจณฺทาลो จ โหติ อุปาสกมลญฺจ อุปาสกปตฺติกฺกุโจ จ.

ปญฺจहि ภิกฺขเว ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต อุปาสโก อุปาสกรตนญฺจ
 โหติ อุปาสกปทุมญฺจ อุปาสกปฺนฺทริกญฺจ.^๕ กตเมहि ปญฺจहि. สทฺโร
 โหติ, สิลวา โหติ, อโกตฺถลมงฺคฺลโก โหติ, กมฺมํ ปจฺเจติ โน มงฺคลํ,
 น อิตฺโต พหิทฺธา ทกฺขิณญยํ คเวสติ, อิทฺธ จ ปุพฺพการํ กโรติ. อิเมहि
 โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต อุปาสโก อุปาสกรตนญฺจ
 โหติ อุปาสกปทุมญฺจ อุปาสกปฺนฺทริกญฺจจติ. ปญฺจมํ.

^๑ อ. ส. อุปปชฺชติ.

^๒ อ. โส อุปปชฺชตฺติ.

^๓ ฉ., เท. อุปาสกตฺติกฺกุโจ

^๔ ฉ., เท. โกตฺถลมงฺคฺลโก

^๕ อ. อุปาสกปฺนฺทริโก จ

๖. ปิติสุตต

[๑๗๖] อถ โข อนาถปิณฑโก คหปติ ปญจมตฺเตหิ
อุปาสกสเตหิ ปริวฺโต, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข
อนาถปิณฑิกํ คหปตํ ภควา เอตทวโจ

“ตุมฺहे โข คหปติ ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฺภุจิตา จีวรปิณฑปาต-
เสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปรีกฺษาเรน, น โข คหปติ ตาวตเกเนว
ตุมฺหิ กรณียา ‘มยํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฺภุจิตา จีวรปิณฑปาตเสนาสน-
คิลานปจฺจยเภสชฺชปรีกฺษาเรนาติ, ตสฺมาติห คหปติ เอวํ สิกฺขิตพฺพํ
‘กินฺติ มยํ กาเลน กาลํ ปวิเวกํ ปีตํ อุปสมปชฺช วิหเรยฺยามาติ เอวํ
หิ โว คหปติ สิกฺขิตพฺพนฺติ.

เอวํ วุตฺเต, อายสฺมา สาริปฺพุโต ภควนฺตํ เอตทวโจ
“อจฺฉริยํ ภนฺเต, อพฺภุตํ ภนฺเต, ยาว สุภาสิตญฺจิทํ ภนฺเต ภควตา
‘ตุมฺहे โข คหปติ ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฺภุจิตา จีวรปิณฑปาต-
เสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปรีกฺษาเรน, น โข คหปติ ตาวตเกเนว
ตุมฺหิ กรณียา, “มยํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฺภุจิตา จีวรปิณฑปาต-
เสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปรีกฺษาเรนาติ, ตสฺมาติห คหปติ เอวํ
สิกฺขิตพฺพํ ‘กินฺติ มยํ กาเลน กาลํ ปวิเวกํ ปีตํ อุปสมปชฺช
วิหเรยฺยามาติ เอวํ หิ โว คหปติ สิกฺขิตพฺพนฺติ ยสฺมี ภนฺเต สมเย
อริยสาวโก ปวิเวกํ ปีตํ อุปสมปชฺช วิหริติ, ปญฺจสุส จานานิ ตสฺมี
สมเย น โหณฺติ, ยมฺปิสุส กามฺมปสณฺหิตํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ, ตมฺปิสุส
ตสฺมี สมเย น โหติ, ยมฺปิสุส กามฺมปสณฺหิตํ สุขํ โสมนสฺสํ ตมฺปิสุส
ตสฺมี สมเย น โหติ, ยมฺปิสุส อกุสฺสฺสปสณฺหิตํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ,
ตมฺปิสุส ตสฺมี สมเย น โหติ, ยมฺปิสุส อกุสฺสฺสปสณฺหิตํ สุขํ

โสมนสฺสํ, ตมฺปิสุส ตสฺมี สมเย น โหติ, ยมฺปิสุส กุสฺลุปฺสณฺหิตํ
 ทุกฺขํ โทมนสฺสํ, ตมฺปิสุส ตสฺมี สมเย น โหติ, ยสฺมี ภาณเต สมเย
 อริยสาวโก ปวิเวกํ ปีตํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ อิมานิ* ปญฺจสุส
 จานานิ ตสฺมี สมเย น โหนฺตํติ.

“สาธุ สาธุ สารีปุตฺต, ยสฺมี สารีปุตฺต สมเย อริยสาวโก
 ปวิเวกํ ปีตํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, ปญฺจสุส จานานิ ตสฺมี สมเย น
 โหนฺติ, ยมฺปิสุส กามฺมฺปฺสณฺหิตํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ, ตมฺปิสุส ตสฺมี
 สมเย น โหติ, ยมฺปิสุส กามฺมฺปฺสณฺหิตํ สุขํ โสมนสฺสํ, ตมฺปิสุส
 ตสฺมี สมเย น โหติ, ยมฺปิสุส อกุสฺลุปฺสณฺหิตํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ,
 ตมฺปิสุส ตสฺมี สมเย น โหติ, ยมฺปิสุส อกุสฺลุปฺสณฺหิตํ สุขํ
 โสมนสฺสํ, ตมฺปิสุส ตสฺมี สมเย น โหติ, ยมฺปิสุส กุสฺลุปฺสณฺหิตํ
 ทุกฺขํ โทมนสฺสํ, ตมฺปิสุส ตสฺมี สมเย น โหติ, ยสฺมี สารีปุตฺต
 สมเย อริยสาวโก ปวิเวกํ ปีตํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ. อิมานิ ปญฺจสุส
 จานานิ ตสฺมี สมเย น โหนฺตํติ. จมฺภุจํ.

๙. วณฺชิชาสูตฺตํ

[๑๗๗] “ปณฺจจิมา ภิกฺขเว วณฺชิชา อุปาสเกน อกรณียา.
 กตมา ปญฺจ. สตุถวณฺชิชา สตุถวณฺชิชา มํสวณฺชิชา มชฺชวณฺชิชา
 วิสวณฺชิชา. อีมา ไช ภิกฺขเว ปญฺจ วณฺชิชา อุปาสเกน อกรณียาติ.
 สตุตมํ.

๘. ราชาสุตฺตํ

[๑๗๘] “ตํ ก็ มณฺเฑธ ภิกฺขเว, อปิ นฺ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา
 สุตํ วา “อโย ปุริโส ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิโรโต

โหติ” ตเมเน รากาโน คเหตุวา ปาณาติปาตาเวรมณีเหตุ หนนฺติ วา
 พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเซนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีสฺสิดิ. โน เหตํ
 ภาณเต. “สาธฺมํ ภิกฺขเว, มยาปิ โข เอตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สุตํ
 ‘อัยํ ปุริโส ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิโรโต โหติ,”^๑
 ตเมเน รากาโน คเหตุวา ปาณาติปาตาเวรมณีเหตุ หนนฺติ วา
 พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเซนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีสฺสิดิ, อปิ จ ขวสฺส”
 ตเทว” ปาปกมฺมํ ปเวเทติ^๒ “อัยํ ปุริโส อิตถิ วา ปุริสํ วา ชีวิตา
 โวโรเปตีสฺสิดิ,^๓ ตเมเน รากาโน คเหตุวา ปาณาติปาตเหตุ หนนฺติ วา
 พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเซนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติ, อปิ นุ
 ตุมฺहेหิ เอวรूपํ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วาติ. “ทิฏฺฐญฺจ โน ภาณเต สุตญฺจ
 สยฺยิสฺสตี จาติ.

“ตํ ก็ มณฺณถ ภิกฺขเว, อปิ นุ ตุมฺहेหิ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา
 ‘อัยํ ปุริโส อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏฺวิวิโรโต โหติ,
 ตเมเน รากาโน คเหตุวา อทินฺนาทานาเวรมณีเหตุ หนนฺติ วา
 พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเซนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีสฺสิดิ. โน เหตํ
 ภาณเต. “สาธฺมํ ภิกฺขเว, มยาปิ โข เอตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สุตํ
 ‘อัยํ ปุริโส อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏฺวิวิโรโต โหติ,
 ตเมเน รากาโน คเหตุวา อทินฺนาทานาเวรมณีเหตุ หนนฺติ วา
 พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเซนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีสฺสิดิ, อปิ จ ขวสฺส
 ตเทว ปาปกมฺมํ ปเวเทติ “อัยํ ปุริโส คามา วา อรณฺญา วา
 อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทียตี,^๔ ตเมเน รากาโน คเหตุวา
 อทินฺนาทานเหตุ หนนฺติ วา พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเซนฺติ วา

^๑ ฉ., เท. ปฏฺวิวิโรโตติ, เอวมุปริปิ.

^๓ หมายเหตุ 27/05/2566
 ฉ., เท., อ. ตเมว

^๔ ฉ., เท., อ. โวโรเปตีสฺสิดิ

^๒ ฉ., เท., อ. อปิ จ ขวสฺส

^๔ ฉ., เท., อ. ปเวเทติ

^๖ ฉ., เท., อ. อาทียตี.

ยถาปัจจุยํ วา กโรนฺติ, อปิ นฺ ตุมฺเหหิ เอวรูปํ ทิฏฺฐํ วา สุตํ
วาติ. “ทิฏฺฐณฺจ โน ภนฺเต สุตณฺจ สยฺยิสฺสติ จาติ.

“ตํ ก็ มณฺณถ ภิกฺขเว, อปิ นฺ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา
“อຍံ ပုရိສေ กาမေສမိຈ္ဇာຈාරී ปฬาย กาမေສမိຈ္ဇາຈารာ ปฏฺวิရโต
โหติ, ตเมนํ ราชานो คเหตุวา กาเมສမိຈ္ဇາຈารာเวรมณීเหตุ หนนฺติ วา
พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเซนฺติ วา ยถาปัจจุยํ วา กโรนฺตိติ. โน เหตุํ
ภนฺเต. “สาธุ ภิกฺขเว, มยาปิ โข เอตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สุตํ
“อຍံ ပုရိສေ กาမေສမိຈ္ဇာຈාරී ปฬาย กาမေສမိຈ္ဇາຈารာ ปฏฺวิรโต โหติ,
ตเมนํ ราชานो คเหตุวา กาเมສမိຈ္ဇာຈารာเวรมณීเหตุ หนนฺติ วา
พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเซนฺติ วา ยถาปัจจุยํ วา กโรนฺตိติ, อปิ จ ขวสฺส
ตทေว ปาปกม္မံ ปเวເတติ “อຍံ ပုရိສေ ပริตถိສຸ ປຣກຸມາຣີສຸ ຈາຣີຕຸຕໍ່
ອາປຊຊຕີ,” ຕເມນຸ ຣາຊານອ ຄເຫຕຸວາ ກາເມສຸມິຈຸຈາຣາເຫຕຸ ພນຸຊຸນຕີ ວາ
ພນຸຊຸນຕີ ວາ ປພຸພາເສນຕີ ວາ ຍຣາປຈຸຈຍຸ ວາ ກຣອນຕີຕີ, ອປິຈຂວສຸສ
ຕເຫວ ປາປກມຸມໍ ປເວເຕຕີ “ອຍຸ ປຸຣິສອ ປຣິຕຸຣິສຸ ປຣກຸມາຣີສຸ ຈາຣີຕຸຕໍ່
ອາປຊຊຕີ,” ຕເມນຸ ຣາຊານອ ຄເຫຕຸວາ ກາເມສຸມິຈຸຈາຣາເຫຕຸ ພນຸຊຸນຕີ ວາ
ພນຸຊຸນຕີ ວາ ປພຸພາເສນຕີ ວາ ຍຣາປຈຸຈຍຸ ວາ ກຣອນຕີ, ອປິ ນຸ
ຕຸມເຫຣີ ເອວຣຸປີ ທິຣຸຊຸ ວາ ສຸຕຸ ວາຕີ. “ทิฏฺฐณฺจ โน ภนฺเต สุตณฺจ
สยฺยิสฺสติ จาติ.

“ตํ ก็ มณฺณถ ภิกฺขเว, อปิ นฺ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา
‘อຍံ ပုရိສေ ມຸສາວາທໍ ປຟາຍ ມຸສາວາທາ ປຣັວຣິຕອ ໂຫຕີ, ຕເມນຸ
ຣາຊານອ ຄເຫຕຸວາ ມຸສາວາທາເວຣມຣີເຫຕຸ ພນຸຊຸນຕີ ວາ ພນຸຊຸນຕີ ວາ
ປພຸພາເສນຕີ ວາ ຍຣາປຈຸຈຍຸ ວາ ກຣອນຕີຕີ. ນອ ເຫຕຸ ພນຸເຫ. “ສາຸ
ພິກຸຂເວ, ມຍາປິ ໂຂ ເອຕຸ ພິກຸຂເວ ເນວ ທິຣຸຊຸ ນ ສຸຕຸ ‘ອຍຸ ປຸຣິສອ
ມຸສາວາທໍ ປຟາຍ ມຸສາວາທາ ປຣັວຣິຕອ ໂຫຕີ, ຕເມນຸ ຣາຊານອ
ຄເຫຕຸວາ ມຸສາວາທາເວຣມຣີເຫຕຸ ພນຸຊຸນຕີ ວາ ພນຸຊຸນຕີ ວາ ປພຸພາເສນຕີ ວາ
ຍຣາປຈຸຈຍຸ ວາ ກຣອນຕີຕີ, ອປິຈຂວສຸສ ຕເຫວ ປາປກມຸມໍ ປເວເຕຕີ

“อัย ปริโส คหปตีสส วา คหปติปุตตสส วา มุสาวาเทน อตถั ภาณชติ,^๑ ตเมน ราชานो คहेตวา มุสาวาทเหตุ หนนติ วา พนฺธนติ วา ปพฺพาเชนติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติ, อปิ นุ ตุมฺहेहि เอวรूपํ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วาติ. “ทิฏฺฐจฺญ โน ภาณเต สุตจฺญ สยฺยิสฺสติ จาติ.

“ตํ ก็ มณฺณถ ภิกฺขเว, อปิ นุ ตุมฺहेहि ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา ‘อัย ปริโส สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจानํ ปหาย สุราเมรยมชฺช-ปมาทญฺจानา ปฏฺวิโรโต โหติ, ตเมน ราชานो คहेตวา สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานาเวรมณฺเฑเหตุ หนนติ วา พนฺธนติ วา ปพฺพาเชนติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีติ. โน เหตํ ภาณเต. “สาธุ ภิกฺขเว, มยาปิ โข เอตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สุตํ ‘อัย ปริโส สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจानํ ปหาย สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิโรโต โหติ, ตเมน ราชานो คहेตวา สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานาเวรมณฺเฑเหตุ หนนติ วา พนฺธนติ วา ปพฺพาเชนติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีติ, อปิขวสฺส ตเทว ปาปกมมํ ปเวเทติ ‘อัย ปริโส สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจानํ อนฺยุตฺโต อิตถิ วา ปริสํ วา ชีวิตา ไวโรเปติ”^๒ อัย ปริโส สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจानํ อนฺยุตฺโต คามา วา อรณฺญา วา อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทียติ”^๓ อัย ปริโส สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจानํ อนฺยุตฺโต ปริตถิสฺส ปรกุมาริสฺส จาริตตํ อาปชฺชติ, อัย ปริโส สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจानํ อนฺยุตฺโต คหปตีสส วา คหปติปุตตสส วา มุสาวาเทน อตถั ภาณชติ, ตเมน ราชานो คहेตวา สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานเหตุ หนนติ วา พนฺธนติ วา

^๑ อ., ภาณชติ. ๒. ปาณชติ, เอวมุปริปิ.

^๒ จ., เท., อ. ไวโรเปติ

^๓ จ., เท., อ. อาทียิ

ปพฺพาเซนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติ, อปี นฺ ตุมฺเหหิ เอวรูปํ
 ทิฏฺฐํ วา สุตํ วาติ. “ทิฏฺฐณฺจ โน ภนฺเต สุตณฺจ สฺสยฺยิสฺสตี
 จาติ. อฏฺฐมํ.

๙. กิหิสุตตัม

[๑๗๙] อถ ไช อนาถปิณฺฑโก คหปติ ปณฺจมตฺเตหิ
 อุปาสกสฺเตหิ ปริวฺโต, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. อถ ไช ภควา อายสฺมณฺตํ
 สารีปุตฺตํ อามนฺเตสิ “ยงฺกณฺจ สารีปุตฺต ชาเนยฺยาถ คิหิ โอทาตวสฺนํ
 ปณฺจสฺส สิกฺขาปเทสฺส สํวตฺตกมฺมณฺตํ จตฺตุนฺนณฺจ อากิเจตฺตสิกาณํ
 ทิฏฺฐธมฺมสฺสขวิหาราณํ นิกามลาภี อกิञฺฉลาภี อกสิรลาภี, โส
 อากงฺขมาโน อตฺตนาถ อตฺตนาถํ พฺยากรเยยฺย ‘ขีณนिरโยมฺหิ
 ขีณตฺตรจฺฉานโยนิ ขีณปิตฺติวิสโย ขีณาปายทฺถคฺคตฺติวินิปาโต
 โสตาปนโนหฺมสฺมิ อวินิปาตธฺมโม นียโต สมฺโพธิปรายโนติ.

กตเมสฺส ปณฺจสฺส สิกฺขาปเทสฺส สํวตฺตกมฺมณฺโต โหติ. อิท
 สารีปุตฺต อริยสาวโก ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิโร โหติ, อทินฺนาทานา
 ปฏฺวิวิโร โหติ, กาเมสฺสมิञฺฉาจารา ปฏฺวิวิโร โหติ, มุสาวาทา
 ปฏฺวิวิโร โหติ, สฺราเมรยฺมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิวิโร โหติ. อิมेสฺ
 ปณฺจสฺส สิกฺขาปเทสฺส สํวตฺตกมฺมณฺโต โหติ.

กตเมสฺส จตฺตุนฺนํ อากิเจตฺตสิกาณํ ทิฏฺฐธมฺมสฺสขวิหาราณํ
 นิกามลาภี โหติ อกิञฺฉลาภี อกสิรลาภี. อิท สารีปุตฺต อริยสาวโก
 พุทฺธเช อเวจฺจปฺปสาเทน สมฺนฺนาคโต โหติ ‘อิตฺติปิ โส ภควา
 อรหํ ๒๗/๑๐ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกโต โลกวิทู

อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ สตุถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ.
 อยมสฺส ปจฺโม อาภิเจตฺสโก ทิฏฺฐธมฺมสฺสวិหาโร อธิคโต โหติ
 อวิสุทฺธสฺส จิตฺตสฺส วิสุทฺธิยา อปริโยทาทสฺส จิตฺตสฺส
 ปริโยทปนาย.

ปุณ จปรํ สาริปุตฺต อริยสาวโก ฌมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน
 สมนฺนาคโต โหติ 'สุวากฺขาโต ภควตา ฌมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก
 เอหิปสฺสโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ. อยมสฺส
 ทุตฺติโย อาภิเจตฺสโก ทิฏฺฐธมฺมสฺสวิหาโร อธิคโต โหติ อวิสุทฺธสฺส
 จิตฺตสฺส วิสุทฺธิยา อปริโยทาทสฺส จิตฺตสฺส ปริโยทปนาย.

ปุณ จปรํ สาริปุตฺต อริยสาวโก สงฺฆเ อเวจฺจปฺปสาเทน
 สมนฺนาคโต โหติ 'สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ อชฺชปฏิปนฺโน
 ภควโต สาวกสงฺโฆ ฌายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ
 สามิจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยทิกํ จตฺตาริ ปุริสยฺกานิ
 อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย
 ทกฺขิณเณยฺโย อณฺชลิกรณิโย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺขेतฺตํ โลกสฺสาติ.
 อยมสฺส ตตฺติโย อาภิเจตฺสโก ทิฏฺฐธมฺมสฺสวิหาโร อธิคโต โหติ
 อวิสุทฺธสฺส จิตฺตสฺส วิสุทฺธิยา อปริโยทาทสฺส จิตฺตสฺส ปริโยทปนาย.

ปุณ จปรํ สาริปุตฺต อริยสาวโก อริยกนฺเตหิ สีเลหิ
 สมนฺนาคโต โหติ อชณฺเฑหิ อจฺฉิทฺเทหิ อสพฺเลหิ อกมฺมาเสหิ
 ภูทิสฺเสหิ วิญญูปสฺสเถหิ^๑ สมาริสํวตฺตนิเกหิ. อยมสฺส จตฺตโก
 อาภิเจตฺสโก ทิฏฺฐธมฺมสฺสวิหาโร อธิคโต โหติ อวิสุทฺธสฺส จิตฺตสฺส
 วิสุทฺธิยา อปริโยทาทสฺส จิตฺตสฺส ปริโยทปนาย. อิเมสํ จตฺตุนํ

กมฺมาสาสุ สฺรฺปาสุ
 ยาสุ กาสฺจิจิ เอตาสุ
 โหเรยฺโห พลสมฺปนฺโน
 ตเมว ภาเร ยฺยชฺชนฺติ
 เอวเมว มนุสฺเสสุ
 ขตฺติเย พุราหฺมณเ เวสฺเส
 ยาสุ กาสฺจิจิ^๑ เอตาสุ
 ฐมฺมมฺญฺโจ สิลสมฺปนฺโน
 ปหีนชาติมรโณ
 ปนฺนภาโร วิสฺยุตฺโต
 ปารคฺช สพฺพฐมฺมานํ
 ตสฺมิณฺจ วิรเช เขตฺเต
 พาลา จ อวิชานนฺตา
 พหิทฺธา เทนฺติ^๒ ทานานิ
 เย จ สนฺเต อฺปาสนฺติ
 สทฺธา จ เนสํ สุคเต
 เทวโลกมฺยจ เต ยนฺติ
 อนฺุพฺพเพน นิพฺพานํ

โคสุ ปาเรวตาสุ^๓ วา
 ทนฺโต ชายติ ปฺงฺคโว.
 กลฺยาณชวณิกฺกโม
 นาสฺส วณฺณํ ปริกฺขเร.
 ยสฺมีกสฺมิณฺจิจิ ชาติเย
 สทฺเท จณฺทาลปฺกฺกุเส.
 ทนฺโต ชายติ สฺพพฺโต
 สจฺจวาที หิริมนฺ.
 พุรหฺมจริยสฺส เกวลี
 กตกิกฺโข อนาสโว.
 อนฺุปาทาย นิพฺพุโต
 วิปฺลา โหติ ทกฺขิณา.
 ทุมฺเมธา อสฺสสตาวินฺ
 น หิ สนฺเต อฺปาสเร.
 สปฺปณฺเณ ธีรสมฺมเต
 มฺลชาตา ปติฏฺฐิตา.
 กุเล วา อิทฺ ชายเร
 อธิจฺจนฺติ ปณฺธิตาติ. นวมํ.

๑๐. กเวสียุตฺตํ

[๑๘๐] เอกํ สมยํ ภควา โภสเลสุ จาริกํ จรติ มหตา
 ภิกฺขุสงฺฆเมว สทฺธี. อทฺทสา โข ภควา อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺโน

^๑ อ. ปารปตาสุ

^๒ สฺยา. ยาสุกาสฺจิจิ

^๓ ฉ. ททนฺติ.

อณฺณตรสฺมี ปเทเส มหนฺตํ สาลวนํ ทิสฺวาน มคฺคา โอกฺกมฺม, เยน
 ตํ สาลวนํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ สาลวนํ อชฺโหมคาเหตุวา
 อณฺณตรสฺมี ปเทเส สิตํ ปาตุวากาสิ.

อถ โข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทโหสิ “โก หนฺ โข
 เหตุ, โก ปจฺจโย ภควโต สิตสฺส ปาตุกมฺมาย. น อการณฺน
 ตถาคตา สิตํ ปาตุกโรนฺตีติ. อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ
 เอตทวโจ “โก หนฺ โข ภนฺเต เหตุ, โก ปจฺจโย ภควโต สิตสฺส
 ปาตุกมฺมาย. น อการณฺน ตถาคตา สิตํ ปาตุกโรนฺตีติ.

“ภูตปุพฺพํ อานนฺท อิมสฺมี ปเทเส นครํ อโหสิ อิทฺธญฺเจว
 ฆิตฺตญฺจ พฺหุชนํ อากิณฺณมฺนุสฺสํ. ตํ โข ปนฺนํ นครํ กสฺสโป
 ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อุปนิสฺสาย วิหฺรสิ.” กสฺสปสฺส โข
 ปนฺนํ นครํ ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ภเวสี นาม อุปาสโก
 อโหสิ สีเลสุ อปริปฺปรการี, ภเวสีนา โข อานนฺท อุปาสเกน
 ปณฺจมตฺตานิ อุปาสกสฺตานิ ปฏฺิเทสิตานิ สมหาทฺปิตานิ อหฺสิ สีเลสุ
 อปริปฺปรการิโน. อถ โข อานนฺท ภเวสีสฺส อุปาสกสฺส เอตทโหสิ
 ‘อํ โข อิมํ ปณฺจหนฺนํ อุปาสกสฺตานํ พหุปการो ปุพฺพพฺกโม
 สมหาทฺเปตา, อหฺญจฺมุหิ สีเลสุ อปริปฺปรการี อิมานิปี ปณฺจ
 อุปาสกสฺตานิ สีเลสุ อปริปฺปรการิโน อิจฺเจตํ สมสมํ นตฺถิ กิณฺจ
 อติเรกํ, หนฺนทาหํ อติเรกายาติ.

อถ โข อานนฺท ภเวสี^๑ อุปาสโก, เยน ตานิ ปณฺจ
 อุปาสกสฺตานิ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตานิ ปณฺจ อุปาสกสฺตานิ
 เอตทวโจ ‘อชฺชตคฺเค มํ อายสฺมโนโต สีเลสุ ปริปฺปรการี ฐาเรถาติ.
 อถ โข อานนฺท เตสํ ปณฺจหนฺนํ อุปาสกสฺตานํ เอตทโหสิ ‘อโยโย

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. วิหาลิ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. กเวสี, เอวมุปริปิ.

โฆ ภเวสี อมหากัม พหุปการโ ปุพฺพวงฺคโม สมาทเปตา, อโยโย หิ
 นาม ภเวสี สีเลสุ ปรีปฺปรการี ภวิสฺสติ, กิมํคํ ปน มยฺหนฺติ. อถ โฆ
 อานนฺท ตานิ ปญฺจ อุปาสกสฺตานิ, เยน ภเวสี อุปาสโก,
 เตนฺอุปสงฺกมียฺสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ภเวสี อุปาสกํ เอตทโวจํ ‘อชฺชตฺตคฺเค
 อโยโย ภเวสี อิมานิปิ ปญฺจ อุปาสกสฺตานิ สีเลสุ ปรีปฺปรการีโน
 ฐาเรตฺตติ. อถ โฆ อานนฺท ภเวสีสฺส อุปาสกสฺส เอตทโหสิ ‘อหํ โฆ
 อิมํสํ ปญฺจนฺนํ อุปาสกสฺตานํ พหุปการโ ปุพฺพวงฺคโม สมาทเปตา,
 อหณฺจมฺหิ สีเลสุ ปรีปฺปรการี อิมานิปิ’ ปญฺจ อุปาสกสฺตานิ สีเลสุ
 ปรีปฺปรการีโน, อิจฺเจตํ สมสมํ นตฺถิ กิณฺจิ อติเรกํ, หนฺนทาหํ
 อติเรกายาติ.

อถ โฆ อานนฺท ภเวสี อุปาสโก, เยน ตานิ ปญฺจ
 อุปาสกสฺตานิ, เตนฺอุปสงฺกมียฺ; อุปสงฺกมิตฺวา ตานิ ปญฺจ อุปาสกสฺตานิ
 เอตทโวจ ‘อชฺชตฺตคฺเค มํ อายสฺมนฺโต พุรฺหมจารี ฐาเรถ อาราชารี
 วิรตํ เมถุนา คามธฺมาติ. อถ โฆ อานนฺท เตสํ ปญฺจนฺนํ
 อุปาสกสฺตานํ เอตทโหสิ ‘อโยโย โฆ ภเวสี อมหากัม พหุปการโ
 ปุพฺพวงฺคโม สมาทเปตา, อโยโย หิ นาม ภเวสี พุรฺหมจารี ภวิสฺสติ
 อาราชารี วิรโต เมถุนา คามธฺมา, กิมํคํ ปน มยฺหนฺติ. อถ โฆ
 อานนฺท ตานิ ปญฺจ อุปาสกสฺตานิ, เยน ภเวสี อุปาสโก,
 เตนฺอุปสงฺกมียฺสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ภเวสี อุปาสกํ เอตทโวจํ ‘อชฺชตฺตคฺเค
 อโยโย ภเวสี อิมานิปิ ปญฺจ อุปาสกสฺตานิ พุรฺหมจารีโน ฐาเรตฺต
 อาราชารีโน วิรเต’ เมถุนา คามธฺมาติ. อถ โฆ อานนฺท ภเวสีสฺส
 อุปาสกสฺส เอตทโหสิ ‘อหํ โฆ อิมํสํ ปญฺจนฺนํ อุปาสกสฺตานํ
 พหุปการโ ปุพฺพวงฺคโม สมาทเปตา, อหณฺจมฺหิ สีเลสุ ปรีปฺปรการี.

อิมานิปี ปญจ อุปาสกสทานิ สีเลสุ ปริปุรการิโน. อหญจมุหิ
 พุรหมจารี อาราการี วิรโต เมถุนา คามชฺชมา. อิมานิปี ปญจ
 อุปาสกสทานิ พุรหมจาริโน อาราการิโน วิรตา เมถุนา คามชฺชมา.
 อิจฺเจตํ สมสมํ นตฺถิ กิณฺณจฺจ อติเรกํ, หนฺนทาหํ อติเรกายาติ.

อถ โข อานนฺท ภเวสี อุปาสโก, เยน ตานิ ปญจ
 อุปาสกสทานิ, เตนุปลงฺกมิ; อุปสงฺกमितฺวา ตานิ ปญจ อุปาสกสทานิ
 เอตทโวจ ‘อชฺชตคฺเค มํ อายสฺมนโต เอกภตฺติกํ ฐาเรถ รตฺตฺอุปฺรตํ
 วิรตํ วิกาลโกชนาติ. อถ โข อานนฺท เตสํ ปญฺจหนฺนํ อุปาสกสทานํ
 เอตทโหสิ ‘อโยโย โข ภเวสี อมฺหากํ’ พหุปการิ ปุพฺพพฺคโม
 สมากเปตา, อโยโย หิ นาม ภเวสี เอกภตฺติโก ภวิสฺสติ รตฺตฺอุปฺรโต
 วิรโต วิกาลโกชนา, กิมํคํ ปน มยฺนติ. อถ โข อานนฺท ตานิ
 ปญจ อุปาสกสทานิ, เยน ภเวสี อุปาสโก, เตนุปลงฺกมฺมิสุ;
 อุปสงฺกमितฺวา ภเวสี อุปาสกํ เอตทโวจ ‘อชฺชตคฺเค อโยโย ภเวสี
 อิมานิปี ปญจ อุปาสกสทานิ เอกภตฺติเก ฐาเรตุ รตฺตฺอุปฺรเต วิรเต
 วิกาลโกชนาติ. อถ โข อานนฺท ภเวสีสุส อุปาสกสุส เอตทโหสิ
 ‘อหํ โข อิมสํ ปญฺจหนฺนํ อุปาสกสทานํ พหุปการิ ปุพฺพพฺคโม
 สมากเปตา, อหญจมุหิ สีเลสุ ปริปุรการี. อิมานิปี ปญจ
 อุปาสกสทานิ สีเลสุ ปริปุรการิโน. อหญจมุหิ พุรหมจารี อาราการี
 วิรโต เมถุนา คามชฺชมา. อิมานิปี ปญจ อุปาสกสทานิ พุรหมจาริโน
 อาราการิโน วิรตา เมถุนา คามชฺชมา. อหญจมุหิ เอกภตฺติโก
 รตฺตฺอุปฺรโต วิรโต วิกาลโกชนา. อิมานิปี ปญจ อุปาสกสทานิ
 เอกภตฺติกา รตฺตฺอุปฺรตา วิรตา วิกาลโกชนา. อิจฺเจตํ สมสมํ นตฺถิ
 กิณฺณจฺจ อติเรกํ, หนฺนทาหํ อติเรกายาติ.

อถ โข อานนุท ภเวสี อุปาสโก, เยเน กสฺสโป ภควา
 อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา กสฺสเป ภควนฺตํ
 อรหนฺตํ สมฺมาสมฺพุทฺธํ เอตทโวจ ‘ลภเญยฺหาํ ภนฺเต ภควโต
 สนฺติเก ปพฺพชฺชํ ลภเญยฺมํ อุปสมฺปทนฺติ. อลตถ โข อานนุท ภเวสี
 อุปาสโก กสฺสปสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สนฺติเก
 ปพฺพชฺชํ, อลตถ อุปสมฺปทํ, อจิรฺรูปสมฺปนฺโน โข ปนฺนํนุท ภเวสี
 ภิกฺขุ เอโก วูปกฏฺโฆ อุปปมตฺโต อาตปปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต
 นจิรสฺสเว ยสฺสตุถาย กุลปฺตฺตา สมฺมเทว อการสฺมา อนคาริยํ
 ปพฺพชฺชนฺติ, ตทนฺตฺตรํ พุรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเญว ฐมฺเม สยํ
 อภิญฺญา สจฺจิกิตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหาสิ. ‘ขีณา ชาติ, วุสฺสิตํ
 พุรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตยาติ อพฺภณฺณาสิ. อณฺณตโร
 จ ปนฺนํนุท ภเวสี ภิกฺขุ อรหตํ อโหสิ.

อถ โข อานนุท เตสํ ปญฺจนํ อุปาสกสฺตานํ เอตทโหสิ
 ‘อยโย โข ภเวสี อมฺหากํ พหุปการโ พุพฺพนฺคโม สმაทเปตา.
 อยโย หิ นาม ภเวสี เกสมสฺสํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ
 อจฺฉาเทตฺวา อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชิสฺสติ, กิมํคํ ปน มยฺนฺติ.
 อถ โข อานนุท ตานิ ปญฺจ อุปาสกสฺตานิ, เยเน กสฺสโป ภควา
 อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, เตนุปสงฺกมียํ; อุปสงฺกมิตฺวา กสฺสเป ภควนฺตํ
 อรหนฺตํ สมฺมาสมฺพุทฺธํ เอตทโวจ ‘ลภเญยฺยาม มยํ ภนฺเต ภควโต
 สนฺติเก ปพฺพชฺชํ ลภเญยฺยาม อุปสมฺปทนฺติ, อลภียํ โข อานนุท
 ตานิ ปญฺจ อุปาสกสฺตานิ กสฺสปสฺส ภควโต อรหโต
 สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สนฺติเก ปพฺพชฺชํ, อลภียํ อุปสมฺปทํ.

อถ โข อานนุท ภเวสีสฺส ภิกฺขุโน เอตทโหสิ ‘อหํ โข
 อิมสฺส อนฺตฺตตรสฺส วิมุตฺติสฺส นิกามลาภี [๑] อภิจฺฉลาภี

หมตฺยา 27/05/25๖๖

อกสิรลภาภี. อโหวติมานิปี ปณจ ภิกขุสตานิ อิมสฺส อนุตฺตรสฺส
 วิมุตฺติสฺสขสฺส นิกามลภาภีโน อสฺส อภิจฺฉลภาภีโน อกสิรลภาภีโนติ.
 อถ โข อานนฺท ตานิ ปณจ ภิกขุสตานิ เอเกกา^๑ วูปกฏฺจา
 อปฺปมตฺตา อาตปิโน ปหิตตฺตา วิหรนฺตา นจิรสฺสเสว ยสฺสตฺถาย
 กุลปฺตฺตา สมฺมเทว อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ, ตทฺหนฺตฺตรํ
 พุรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกิตฺวา
 อุปสมฺปชฺช วิหริสฺส. ‘ชีณา ชาติ, วุสิตํ พุรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ,
 นาปรํ อิตฺถตฺตยาตติ อพฺภณฺณิสฺส.

อิติ โข อานนฺท ตานิ ปณจ ภิกขุสตานิ ภเวสิปฺมุขานิ
 อุตฺตรตฺตรี^๒ ปณฺีตปณฺีตํ วายมมานา อนุตฺตรํ วิมุตฺตี สจฺฉากํสฺ.
 ตสฺมาติห อานนฺท เอวํ สิกฺขิตพฺพํ, ‘อุตฺตรตฺตรี^๒ ปณฺีตปณฺีตํ
 วายมมานา อนุตฺตรํ วิมุตฺตี สจฺฉิกิริสฺสามาติ เอวํ हि โว อานนฺท
 สิกฺขิตพฺพนฺติ. ทสมํ.

ตติโย อุปาสกวกุโ.

ตสฺสอุทฺทหนํ

“สารชฺช วิสาร์โท นิริยํ	เอวํ จณฺทาลปณฺจมํ
ปีติ วณฺชชา ราชานอ	คิหิ เจว ภเวสินาติ.

(๑๕) ๔. อรรถกถาโค

๑. อารยธรรมาภิมุข

[๑๘๑] “ปณฺธิเม ภิกฺขเว อารญฺเฏกา.” กตฺเม ปณฺจ.
 มนฺทตฺตา โมมฺหตฺตา อารญฺเฏโก โหติ, ปาปิจฺโณ อิจฺฉาปกโต
 อารญฺเฏโก โหติ, อุมฺมาทา จิตฺตกฺเขปา อารญฺเฏโก โหติ, ‘วณฺณนิตฺตํ
 พุทฺเธหิ พุทฺธสฺวาเกหิติ อารญฺเฏโก โหติ, อปฺปิจฺฉตฺตญฺเณว นิสฺสํสา
 สนฺตฺตญฺจิณฺเณว นิสฺสํสา สลฺเลขณฺเณว นิสฺสํสา ปวิเวกณฺเณว นิสฺสํสา
 อิทฺมตฺถิตฺตญฺเณว นิสฺสํสา อารญฺเฏโก โหติ. อิมํ โข ภิกฺขเว ปณฺจ
 อารญฺเฏกา. อิมํ โข ภิกฺขเว ปณฺจํ อารญฺเฏกาณํ ยวํ
 อารญฺเฏโก อปฺปิจฺฉตฺตญฺเณว นิสฺสํสา สนฺตฺตญฺจิณฺเณว นิสฺสํสา
 สลฺเลขณฺเณว นิสฺสํสา ปวิเวกณฺเณว นิสฺสํสา อิทฺมตฺถิตฺตญฺเณว นิสฺสํสา
 อารญฺเฏโก โหติ. อयํ อิมํ ปณฺจํ อารญฺเฏกาณํ อคฺโค จ
 เสฏฺโฐ จ โมกฺโข จ อุตฺตโม จ ปวโร จ.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว คฺวา ขีรํ, ขีรํมฺหา ทฺธิ, ทฺธิมฺหา นฺวนีตํ,
 นฺวนีตมฺหา สฺปฺปิ, สฺปฺปิํมฺหา สฺปฺปิมนฺโฑ, สฺปฺปิมนฺโฑ ตตฺถ
 อคฺคฺมกฺขายตี. เอวเมว โข ภิกฺขเว อีเมสํ ปญฺจนฺนํ อารญฺญกานํ
 ยฺวายํ อารญฺญโก อปฺปิจฺจตฺตญฺเณว นิสฺสาย สนฺตฺตฺตฺตฺตญฺเณว นิสฺสาย
 สลฺเลขญฺเณว นิสฺสาย ปฺวิเวกญฺเณว นิสฺสาย อิทฺมตฺถิตฺตญฺเณว นิสฺสาย
 อารญฺญโก โหตี. อयํ อีเมสํ ปญฺจนฺนํ อารญฺญกานํ อคฺโค จ
 เสฏฺโฐจ โมกฺโข จ อุตฺตโม จ ปวโร จาตี. ปจฺจํ.

๒. ปัสสกุณฺณิกสุตฺตํ

[๑๘๒] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว ปัสสกุณฺณิกา. กตเม ปณฺจ. มนุหตฺตตา โมมฺหตฺตตา ปัสสกุณฺณิกา โหติ ๕เปยฺ อิทมตถิตถญฺเฆว นิสฺสาย ปัสสกุณฺณิกโก โหติ. อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ ปัสสกุณฺณิกาติ. ทฺติยํ.

๓. รุกฺขมฺมูลิกสุตฺตํ

[๑๘๓] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว รุกฺขมฺมูลิกา. กตเม ปณฺจ. มนุหตฺตตา โมมฺหตฺตตา รุกฺขมฺมูลิกโก โหติ ๕เปยฺ อิทมตถิตถญฺเฆว นิสฺสาย รุกฺขมฺมูลิกโก โหติ. อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ รุกฺขมฺมูลิกาติ. ตติยํ.

๔. โสธานิกสุตฺตํ

[๑๘๔] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว โสธานิกา. กตเม ปณฺจ. มนุหตฺตตา โมมฺหตฺตตา โสธานิกโก โหติ ๕เปยฺ อิทมตถิตถญฺเฆว นิสฺสาย โสธานิกโก โหติ. อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ โสธานิกาติ. จตุตฺถํ.

๕. อพฺโฆกาสิกสุตฺตํ

[๑๘๕] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อพฺโฆกาสิกกา. ๕เปยฺ อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อพฺโฆกาสิกกาติ. ปณฺจมํ.

๖. เนสชฺชิกสุตฺตํ

[๑๘๖] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว เนสชฺชิกา. ๕เปยฺ อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ เนสชฺชิกาติ. ฉฏฺฐํ.

๗. ยถาสนุถติกสูตร

[๑๘๗] “ปณฺณิเม ภิกฺขเว ยถาสนุถติกา. ๗เปฯ อิมเ ไช
ภิกฺขเว ปณฺจ ยถาสนุถติกาติ. สตฺตมํ.

๘. เอกาสนิกสูตร

[๑๘๘] “ปณฺณิเม ภิกฺขเว เอกาสนิกา. ๗เปฯ อิมเ ไช
ภิกฺขเว ปณฺจ เอกาสนิกาติ. อฏฺฐมํ.

๙. ขลุปจจามตฺติกสูตร

[๑๘๙] “ปณฺณิเม ภิกฺขเว ขลุปจจามตฺติกา. ๗เปฯ อิมเ ไช
ภิกฺขเว ปณฺจ ขลุปจจามตฺติกาติ. นวมํ.

๑๐. ปตฺตปิณฺฑิกสูตร

[๑๙๐] “ปณฺณิเม ภิกฺขเว ปตฺตปิณฺฑิกา. กตเม ปณฺจ.
มฺหตฺตฺตา โมมฺหตฺตฺตา ปตฺตปิณฺฑิกโก โหติ, ปาปิจฺโณ อิจฺฉาปกโต
ปตฺตปิณฺฑิกโก โหติ, อุมฺมาทา จิตฺตกฺเขปา ปตฺตปิณฺฑิกโก โหติ,
‘วณฺณนิตํ พุทฺเธหิ พุทฺธสาวเกหีติ ปตฺตปิณฺฑิกโก โหติ, อปฺปิจฺจตฺตณฺเณว
นิสฺสาย สนฺตฺตฺตฺตณฺเณว นิสฺสาย สลฺลชฺชณฺเณว นิสฺสาย ปวิเวกณฺเณว
นิสฺสาย อิทมตฺตณฺเณว นิสฺสาย ปตฺตปิณฺฑิกโก โหติ. อิมเ ไช
ภิกฺขเว ปณฺจ ปตฺตปิณฺฑิกา. อิมสํ ไช ภิกฺขเว ปณฺจหนํ
ปตฺตปิณฺฑิกานํ ยวายํ ปตฺตปิณฺฑิกโก อปฺปิจฺจตฺตณฺเณว นิสฺสาย
สนฺตฺตฺตณฺเณว นิสฺสาย สลฺลชฺชณฺเณว นิสฺสาย ปวิเวกณฺเณว นิสฺสาย

อิทฺมตฺถิตถฺยเณว นิสฺสาย ปตฺตปิณฺฑติโก โหติ. อयํ อิมสํ ปณฺจหนํ
ปตฺตปิณฺฑติกาณํ อคฺโค จ เสฏฺโฐ จ โมกฺโข จ อุตฺตโม จ ปวโร จ.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ควา ขีรํ, ขีรมา ทธิ, ทธิมหา นวณฺตี,
นวณฺตีตมา สปปิ, สปปิมหา สปปิมณฺโตะ, สปปิมณฺโตะ ตตฺถ
อคฺคมกฺขายติ. เอวเมว โข ภิกฺขเว อิมสํ ปณฺจหนํ ปตฺตปิณฺฑติกาณํ
ยวายํ ปตฺตปิณฺฑติโก อปฺปิจฺจนตถฺยเณว นิสฺสาย สหฺตฺตญฺจิณฺเณว นิสฺสาย
สสฺสเลขณฺเณว นิสฺสาย ปวิเวกณฺเณว นิสฺสาย อิทฺมตฺถิตถฺยเณว นิสฺสาย
ปตฺตปิณฺฑติโก โหติ, อयํ อิมสํ ปณฺจหนํ ปตฺตปิณฺฑติกาณํ อคฺโค จ
เสฏฺโฐ จ โมกฺโข จ อุตฺตโม จ ปวโร จาติ. ทสมํ.

จตุตฺโถ อรณฺณวคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ

“อรณฺณ” จีวรํ รุกฺข-
เนสฺสชฺชํ สหฺนถํ เอกํ^๑

สุสานํ อพฺโฆกาสกํ^๒
ขลฺลฺลจฺฉา ปิณฺฑติเกน จาติ.

^๑ อ. อรณฺณํ ปสฺสรุกฺขสุสานเนน อพฺโฆกาสกํ

^๒ ฉ.,เท. เอกาสนิกํ อ. เอกาสนิกา

(๒๐) ๕. พราหมณวาคโค

๑. โสณสูตร^๑

[๑๙๑] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว ปฺปราณา พฺราหฺมณธมฺมา เอตฺรหิ
สุนฺเขสุ สนฺทิสฺสตี, โน พฺราหฺมณฺเสสุ. กตฺเม ปญฺจ. ปุพฺเพ สุกฺ
ภิกฺขเว พฺราหฺมณา พฺราหฺมณี” คจฺจนฺติ, โน อพฺราหฺมณี. เอตฺรหิ
ภิกฺขเว พฺราหฺมณา พฺราหฺมณิมฺปิ คจฺจนฺติ, อพฺราหฺมณิมฺปิ คจฺจนฺติ.
เอตฺรหิ ภิกฺขเว สุนฺชา สุนฺชิตฺถเวยว คจฺจนฺติ, โน อสุนฺชี. อยฺ
ภิกฺขเว ปจฺจโม ปฺปราณฺโน พฺราหฺมณธมฺโม เอตฺรหิ สุนฺเขสุ สนฺทิสฺสตี,
โน พฺราหฺมณฺเสสุ.

ปุพฺเพ สุกฺ ภิกฺขเว พฺราหฺมณา พฺราหฺมณี อุตฺตนิมฺเวยว
คจฺจนฺติ, โน อนุตฺตนี. เอตฺรหิ ภิกฺขเว พฺราหฺมณา พฺราหฺมณี
อุตฺตนิมฺปิ คจฺจนฺติ, อนุตฺตนิมฺปิ คจฺจนฺติ, เอตฺรหิ ภิกฺขเว สุนฺชา สุนฺชี
อุตฺตนิมฺเวยว คจฺจนฺติ, โน อนุตฺตนี. อยฺ ภิกฺขเว ทฺติโย ปฺปราณฺโน
พฺราหฺมณธมฺโม เอตฺรหิ สุนฺเขสุ สนฺทิสฺสตี, โน พฺราหฺมณฺเสสุ.

ปุพฺเพ สุกฺ ภิกฺขเว พฺราหฺมณา พฺราหฺมณี เนาว กิณฺนตี,
โน วิกฺกิณฺนตี, สมฺปิเยเนว สํวาสํ สมฺพนฺธาย” สมฺปวตฺเตนฺติ.
เอตฺรหิ ภิกฺขเว พฺราหฺมณา พฺราหฺมณี กิณฺนตีปิ วิกฺกิณฺนตีปิ,
สมฺปิเยเนว สํวาสํ สมฺพนฺธาย สมฺปวตฺเตนฺติ. เอตฺรหิ ภิกฺขเว สุนฺชา
สุนฺชี เนาว กิณฺนตี โน วิกฺกิณฺนตี, สมฺปิเยเนว สํวาสํ สมฺพนฺธาย
สมฺปวตฺเตนฺติ. อยฺ ภิกฺขเว ตติโย ปฺปราณฺโน พฺราหฺมณธมฺโม เอตฺรหิ
สุนฺเขสุ สนฺทิสฺสตี, โน พฺราหฺมณฺเสสุ.

ปุพฺเพ สุกฺกํ ภิกฺขเว พุราหมณา สन्नินิ น กโรนฺติ
 ชนฺสฺสปี ฌณฺสฺสปี รชตฺสฺสปี ชาตฺรฺสฺสปี. เอตฺรหิ ภิกฺขเว
 พุราหมณา สन्नินิ กโรนฺติ ฌณฺสฺสปี ฌณฺสฺสปี รชตฺสฺสปี
 ชาตฺรฺสฺสปี. เอตฺรหิ ภิกฺขเว สุนฺชา น สन्नินิ กโรนฺติ ฌณฺสฺสปี
 ฌณฺสฺสปี รชตฺสฺสปี ชาตฺรฺสฺสปี. อयํ ภิกฺขเว จตฺตฺถเฏ โปราณเณ
 พุราหมณธฺมโม เอตฺรหิ สุนฺเขสุ สนฺทิสฺสตี, โน พุราหมเณสุ.

ปุพฺเพ สุกฺกํ ภิกฺขเว พุราหมณา สายํ สายมาสาย ปาโต
 ปาตฺราสาย ภิกฺขํ ปริเยสนฺติ. เอตฺรหิ ภิกฺขเว พุราหมณา ยาวทตฺถํ
 อุกฺทาวเทหํ ภูณฺชิตฺวา อวเสสํ อาทาย ปกฺกมฺนฺติ. เอตฺรหิ ภิกฺขเว
 สุนฺชา สายํ สายมาสาย ปาโต ปาตฺราสาย ภิกฺขํ ปริเยสนฺติ. อयํ
 ภิกฺขเว ปญฺจโม โปราณเณ พุราหมณธฺมโม เอตฺรหิ สุนฺเขสุ สนฺทิสฺสตี.
 โน พุราหมเณสุ. อิมเ ช ภิกฺขเว ปญฺจ โปราณา พุราหมณธฺมมา
 เอตฺรหิ สุนฺเขสุ สนฺทิสฺสนฺติ, โน พุราหมเณสุตี. ปจฺม.

๒. โทณพราหมณสูตร

[๑๙๒] อถ ชเ โทณเณ พุราหมเณ, เยเน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมเท, สมฺมอเทนียํ กถํ สาราณียํ
 วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนฺตํ นิสฺสินโน ชเ โทณเณ
 พุราหมเณ ภควนฺตํ เอตทวโจ

“สุตฺตํ เมตฺตํ โภ โกตม ‘น สมฺมโน โกตโม พุราหมเณ
 ชินฺนเณ วุฑฺฒเณ มหฺลลเก อทฺธคเต วโยนฺอุปฺปตฺเต อภิวาเทติ วา
 ปจฺจุภูเจติ วา อาสเนเน วา นิมนฺเตตฺตีติ. ตยิทํ โภ โกตม ตเถว. น
 หิ ภวํ โกตโม พุราหมเณ ชินฺนเณ วุฑฺฒเณ มหฺลลเก อทฺธคเต

วโยอนุปฺปตฺเต อภิวาทติ วา ปจฺจุจฺเจติ วา อาสเนน วา
 นิมนฺเตติ.^๑ ตยิทํ โภ โคตม น สมฺปนฺนเมวาทิ. ‘ตวํปิ โน โทณ
 พฺราหฺมณฺเ ปฏฺฐิชานาสํติ ยํ หิ ตํ โภ โคตม สมฺมา วทมาโน
 วเทยฺย ‘พฺราหฺมณฺเ อุกฺโต สุชาโต มาติโต จ ปิตีโต จ
 สํสฺสฺรชฺคหณิโก ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยุคา อกฺขิตฺโต อนุปฺกฺกุจฺ
 ชาติวาทน, อชฺฌายิโก^๒ มนฺตฺธโร ตินฺณํ เวทานํ ปารคฺ
 สนิชฺฌนฺตฺตฺเกณฺณานํ สากฺขรปฺปเกทานํ อิติหาสปณฺจมานํ ปทโก
 เวยฺยากรณฺเ โลกายตมहाปฺริสลกฺขณฺเสุ อนวโยติ, มเมว ตํ โภ
 โคตม สมฺมา วทมาโน วเทยฺย. อหํ หิ โภ โคตม พฺราหฺมณฺเ
 อุกฺโต สุชาโต มาติโต จ ปิตีโต จ สํสฺสฺรชฺคหณิโก ยาว สตฺตมา
 ปิตามหฺยุคา อกฺขิตฺโต อนุปฺกฺกุจฺ ชาติวาทน, อชฺฌายิโก มนฺตฺธโร
 ตินฺณํ เวทานํ ปารคฺ สนิชฺฌนฺตฺตฺเกณฺณานํ สากฺขรปฺปเกทานํ
 อิติหาสปณฺจมานํ ปทโก เวยฺยากรณฺเ โลกายตมहाปฺริสลกฺขณฺเสุ
 อนวโยติ.

“เย โข เต โทณ พฺราหฺมณานํ ปุพฺพกา อิสฺสโย มนฺตานํ
 กตฺตาโร มนฺตานํ ปวตฺตาโร เยสมิทํ เอตฺรหิ พฺราหฺมณา โปราณํ
 มนฺตปทํ คีตํ ปวตฺตํ สมฺมิตํ ตทฺนุคายนฺติ ตทฺนุภาสนฺติ
 ภาสิตมนฺนภาสนฺติ สชฺฌายิตมนฺนสชฺฌายนฺติ วาจิตมนฺนวาเจนฺติ. เสยฺยถิทํ.
 อฏฺฐโก วามโก วามเทโว เวสฺสสามิตฺโต ยมทคฺติ องฺคิรโส ภารทฺวาโช
 วาเสณฺณโจ กสฺสโป ภคฺ, ตฺยสฺสฺเม ปณฺจ พฺราหฺมณฺเ ปณฺญาเปนฺติ
 พฺราหฺมสมํ เทวสมํ มรียาทํ สมฺภินฺนมรียาทํ พฺราหฺมณจณฺทาลณฺเบว
 ปณฺจมํ เตสํ ตวํ โทณ กตฺโมติ. “น โข มยํ โภ โคตม อิมะ”
 ปณฺจ พฺราหฺมณฺเ ชานาม, อถ โข มยํ พฺราหฺมณาเตวว ชานาม.

^๑ ฌ. นิมนฺเตติติ.

^๒ ฌ., เท., อ. อชฺฌายิโก, เอวมฺปริปิ.

^๓ ฌ., เท. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

สาธุ เม ภว โคตโม ตถา ฐมมံ เทเสตฺถ, ยถา อหิ อิเม ปญฺจ
พราหมเณ ชาเนยฺยนฺติ.

“เตนหิ โทณ” สุณฺหาหิ, สาธุกั มนสิกโรหิ, ภาสิสฺสามิติ.
“เอวํ โภติ โข โทณเณ พุราหมเณ ภควโต ปจฺจสฺสสฺสิ. ภควา
เอตทวโจ

“กถญฺจ โทณ พุราหมเณ พุรฺหมสโม โหติ. อิทฺธ โทณ
พุราหมเณ อุมฺโต สุชาโต โหติ มาติโต จ ปิตีโต จ สํสฺพุทฺธคหณิกโก
ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยุคา อกฺขิตฺโต อนฺุปกฺกฺกฺโข ชาตีวาเทณ, โส
อญฺจจตฺตาทิสฺวสฺसानิ โกมารํ พุรฺหมจฺริยํ จรติ มนฺเต อธิยมาโน.
อญฺจจตฺตาทิสฺวสฺसानิ โกมารํ พุรฺหมจฺริยํ จริตฺวา มนฺเต อธิยิตฺวา
อาจฺริยสฺส อาจฺริยธฺนํ ปริเยสฺติ ฐมฺเมเนว, โน อฐมฺเมน. ตตฺถ จ
โทณ โก ฐมฺโม เนว กสิยา น วณฺิชฺชาย น โครกฺเขน น
อิสฺสตฺเถน น ราชปฺริเสน น สิปปญฺญตเรน, เกวลํ ภิกฺขวาจฺริยาย
กปาลํ อนตฺติมญฺญมาโน, โส อาจฺริยสฺส อาจฺริยธฺนํ นิยฺยาเทตฺวา
เกสมสฺสํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา
อนคาริยํ ปพฺพชฺติ. โส เอวํ ปพฺพชฺชิตฺวา สมานํ เมตฺตาสหคเตน
เจตฺสา เอกํ ทิสํ ผริตฺวา วิหฺรติ, ตถา ทุติยํ ตถา ตติยํ ตถา
จตุตฺถํ, อิติ อุกฺกมฺโห ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตฺตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ
เมตฺตาสหคเตน เจตฺสา วิปฺุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน
อพฺยาปชฺฌเณน ผริตฺวา วิหฺรติ, กรุณฺาสหคเตน เจตฺสา ๔เปยฺ
มุกฺกิตาสหคเตน เจตฺสา ๔เปยฺ อุกฺเปกฺขาสหคเตน เจตฺสา เอกํ ทิสํ
ผริตฺวา วิหฺรติ, ตถา ทุติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตุตฺถํ, อิติ อุกฺกมฺโห
ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตฺตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ อุกฺเปกฺขาสหคเตน
เจตฺสา ๐5/23 วิปฺุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเณน

^๑ ฉ., เท., อ. พุราหมณ

ผริตฺวา วิหฺรติ, โส อิมะ จตฺตาริ พุรฺหมวิหาเร ภาวะตฺวา กายสฺส
 เกทา ปรมฺมรณํ สุคฺติํ พุรฺหมโลกํ อุปฺปชฺชติ. เอวํ โข โทณ
 พุราหฺมโณ พุรฺหมสโม โหติ.

กถณฺจ โทณ พุราหฺมโณ เทวสโม โหติ. อิทฺ โทณ
 พุราหฺมโณ อุภโต สุชาโต โหติ มาติโต จ ปิตีโต จ สํสฺสทฺตคหณิโก,
 ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยคา อกฺขิตโต อนฺุปกฺกฺโข ชาติวาเทน, โส
 อญฺจจตฺตافیสวสฺसानิ โกมารํ พุรฺหมจฺริยํ จรติ มนฺเต อธิยมาโน.
 อญฺจจตฺตافیสวสฺसानิ โกมารํ พุรฺหมจฺริยํ จริตฺวา มนฺเต อธิยิตฺวา
 อาจฺริยสฺส อาจฺริยธฺนํ ปริเยสติ ฌมฺเมเนว, โน อฌมฺเมน. ตตฺถ จ
 โทณ โก ฌมฺโม, เนว กสิยา น วณฺิขฺชาย น โครกฺเขน น
 อีสฺสตุเถน น ราชปฺริเสน น สิปปญฺญตเรน, เกวลํ ภิกฺขวาจฺริยาย
 กปาลํ อนฺติมญฺญมาโน. โส อาจฺริยสฺส อาจฺริยธฺนํ นิยฺยาเทตฺวา
 ทารํ ปริเยสติ ฌมฺเมเนว, โน อฌมฺเมน.

ตตฺถ จ โทณ โก ฌมฺโม, เนว กเยน น วิกฺกเยน
 พุราหฺมณฺเียว อุทฺทูปสฺสญฺจํ. โส พุราหฺมณฺเียว คจฺจติ, น ขตฺติยิํ น
 เวสฺสี น สุทฺธิํ น จณฺุทาลิํ น เนสํทิํ น เวณิํ น รกฺการิํ น
 ปุกฺกฺสิ คจฺจติ, น คพฺภินิํ คจฺจติ, น ปายมานํ คจฺจติ, น อนฺุตฺตนิํ
 คจฺจติ. กสฺมา จ โทณ พุราหฺมโณ น คพฺภินิํ คจฺจติ. สเจ โทณ
 พุราหฺมโณ คพฺภินิํ คจฺจติ, อติมิพฺพชฺช นาม โส โหติ มาณวโก
 วา มาณวิกา วา, ตสฺมา โทณ พุราหฺมโณ น คพฺภินิํ คจฺจติ.
 กสฺมา จ โทณ พุราหฺมโณ น ปายมานํ คจฺจติ. สเจ โทณ
 พุราหฺมโณ ปายมานํ คจฺจติ อสฺสจิปฺภิปิโต^๑ นาม โส โหติ
 มาณวโก วา มาณวิกา วา, ตสฺมา โทณ พุราหฺมโณ น ปายมานํ

คจฺจติ. [°] ตสฺส สว โหติ พุราหมณิ เหว กามตฺถา น ทวตฺถา
 น รตตฺถา, ปชตฺถา พุราหมณสฺส พุราหมณิ โหติ. โส เมถุนํ
 อุปฺปาเทตฺวา เกสมสฺสํ โอาหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺจาทะตฺวา
 อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชติ. โส เอวํ ปพฺพชิตฺวา สมานํ วิวิจฺเจว
 กามะหิ ๕เป๕ จตฺตถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ. โส อิมะ จตฺตาริ
 ฌานะ ภาเวตฺวา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณํ สุกตํ สคฺคํ โลกํ
 อุปปชฺชติ. เอวํ โข โทณ พุราหมโณ เทวสโม โหติ.

กถณฺจ โทณ พุราหมโณ มริยาโท โหติ. อิธ โทณ
 พุราหมโณ อุภโต สุขาโต โหติ มาติโต จ ปิตีโต จ สํสฺสทฺธคหณิโก,
 ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยคา อกฺขิตฺโต อนฺนปฏฺฐุจ ชาติวาเทนะ, โส
 อญฺจจตฺตาทิสวสฺसानิ โกมารํ พุราหมจริยํ จรติ มนฺเต อธิยมาโน.
 อญฺจจตฺตาทิสวสฺसानิ โกมารํ พุราหมจริยํ จริตฺวา มนฺเต อธิยิตฺวา
 อาจริยสฺส อาจริยชนํ ปริเยสติ ฌมฺเมเหว, โน อฌมฺเมน. ตตฺถ จ
 โทณ โก ฌมฺโม, เหว กสิยา น วณฺชิชาเย น โครกฺเขน น
 อิสฺสตุเถน น ราชปฺริเสน น สิปปญฺยตเรน, เกวลํ ภิกฺขวาจริยาย
 กปาลํ อนตฺติมญฺญมาโน. โส อาจริยสฺส อาจริยชนํ นิยุยาเทตฺวา
 ทารํ ปริเยสติ ฌมฺเมเหว, โน อฌมฺเมน.

ตตฺถ จ โทณ โก ฌมฺโม เหว กเยน น วิกฺกเยน
 พุราหมณิเยว อุทกฺกุปสฺสจฺจ. โส พุราหมณิเยว คจฺจติ, น ขตฺติยํ น
 เวสฺสํ น สฺสทฺธิ น จณฺฑาลํ น เนสํทํ น เวณํ น รกฺการิ น
 ปุกฺกสิ คจฺจติ, น คพฺภินิ คจฺจติ, น ปายมานํ คจฺจติ, น อนฺตฺตุนิ
 คจฺจติ. กสฺมา จ โทณ พุราหมโณ น คพฺภินิ คจฺจติ. สจฺเจ โทณ
 พุราหมโณ คพฺภินิ คจฺจติ, อติมิพฺพชฺช นาม โส โหติ มาณวโก วา
 มาณวิกา วา, ตสฺมา โทณ พุราหมโณ เหว คพฺภินิ คจฺจติ. กสฺมา จ

° ฉ.เท. กสฺมา จ โทณ พุราหมโณ น อนฺตฺตุนิ คจฺจติ สจฺเจ โทณ พุราหมโณ อนฺตฺตุนิ คจฺจติ

โทณ พุราหมโณ น ปายมานํ คจฺจติ, สเจ โทณ พุราหมโณ
 ปายมานํ คจฺจติ. อสฺสจิปฺภิปโต นาม โส โหติ มาณวโก วา
 มาณวิกา วา, ตสฺมา โทณ พุราหมโณ น ปายมานํ คจฺจติ.
 กสฺมา^๑ จ โทณ พุราหมโณ น อนฺตฺตฺนํ คจฺจติ, สเจ โทณ
 พุราหมโณ อนฺตฺตฺนํ คจฺจติ,^๒ ตสฺส सा โหติ พุราหมณํ เนว
 กามตฺถา น ทวตฺถา น รตตฺถา, ปชตฺถาว พุราหมณสฺส พุราหมณํ
 โหติ. โส เมถุนํ อุปฺปาเทตฺวา ตเมว ปฺตฺตสฺสทํ นิगामยมาโน
 กุญฺญมฺหิ อชฺฌาวสติ, น อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชติ. ยาว
 โปราณานํ พุราหมณานํ มริยาโท^๓ ตตฺถ ติฏฺฐติ, ตํ น วิตีกุमतฺติ.
 ‘ยาว โปราณานํ พุราหมณานํ มริยาโท ตตฺถ พุราหมโณ จิโต ตํ
 น วิตีกุमतฺติติ โข โทณ ตสฺมา ‘พุราหมโณ มริยาโทติ วุจฺจติ. เอว
 โข โทณ พุราหมโณ มริยาโท โหติ.

กถณฺจ โทณ พุราหมโณ สมฺภินฺนํมริยาโท โหติ. อิทฺ โทณ
 พุราหมโณ อุภโต สุขาโต โหติ มาติโต จ ปิตีโต จ สํสฺสทฺทคฺคหณโก,
 ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยุคา อกฺขิตโต อนฺุปกฺกฺโข ชาตีวาเทน, [“]
 อญฺจจตฺตาฬีสวสฺसानิ โกมารํ พุราหมจริยํ จรติ มนฺเต อธิยมาโน.
 อญฺจจตฺตาฬีสวสฺसानิ โกมารํ พุราหมจริยํ จริตฺวา มนฺเต อธิยิตฺวา
 อาจริยสฺส อาจริยธนํ ปริเยสติ ฐมฺเมเนว, โน อฐมฺเมน.

ตตฺถ จ โทณ โก ฐมฺโม เนว กสิยา น วณฺิขฺชาย น
 โครกฺเขน น อิสฺสตฺเถน น ราชโปริเสน น สิปปญฺเจตเรน, เกวลํ
 ภิกฺขวาจริยาย กปาลํ อนตฺติมญฺญมาโน. โส อาจริยสฺส อาจริยธนํ
 นิยุยาเทตฺวา ทารํ ปริเยสติ ฐมฺเมนปิ อฐมฺเมนปิ กเยนปิ วิกฺกเยนปิ
 [“] อุทกฺกุปสฺสจํ โส พุราหมณมฺปิ คจฺจติ, ขตฺติยิมฺปิ คจฺจติ,

^{๑-๑} สฺยา. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๓ ฉ.,เท.,อิ. โส

^๒ อ. มริยาทา เอวฺมฺปริปิ.

^๔ ฉ.,เท.,อิ. พุราหมณมฺปิ

เวสฺสิมฺปิ คจฺจติ, สุทฺทิมฺปิ คจฺจติ, จณฺทาลิมฺปิ คจฺจติ, เนสาทิมฺปิ
 คจฺจติ, เวณิมฺปิ คจฺจติ, รถการิมฺปิ คจฺจติ, ปุกฺกุสิมฺปิ คจฺจติ,
 คพฺภินิมฺปิ คจฺจติ, ปายมานมฺปิ คจฺจติ, อุตุณิมฺปิ คจฺจติ, อนฺตุนิมฺปิ
 คจฺจติ. ตสฺส सा होति पुราहमणी गामतथापि त्वत्तथापि रत्तत्तथापि
 पञ्चत्तथापि पुराहमणसฺस पुราहमणी होति. ยาว प्राणानं पुराहमणानं
 मरियातो तत्तु न तिष्ठति, तं वीतिकुम्भति. यาว प्राणानं
 पुराहमणानं मरियातो तत्तु पुราहमणे न जितं तं वीतिकुम्भतीति च
 โทณ तस्मा पुราहमणे सम्भिनन्मरियातोति वृज्जति. เอव च โทण
 पुราहमणे सम्भिनन्मरियातो होति.

กถญจ โทณ พุราหฺมणे พุราหฺมณจณฺทาลो होติ. อีธ
 โทณ พุราหฺมणे อุกาโต สุชาโต होติ มาติโต จ ปีติโต จ
 สํสुทฺทคฺคหณโก, ยาว สत्तตฺมา ปีตามหฺยุคา อกฺขิตโต อนฺปุกฺกุจो
 ชาตีวาเทन, โส อฏฺฐจตฺตาฬีสวสฺसानิ โกमारं พุราหฺมจริยं จรติ
 มนฺเต อธียมาโน. อฏฺฐจตฺตาฬีสวสฺसानิ โกमारं พุราหฺมจริยं จริตฺวา
 มนฺเต อธียิตฺวา อาจริยสฺส อาจริยธํ ปริเยสตี ฐมฺเมนปี อฐมฺเมนปี
 กสิยาปี วณฺชิชฺชาयी โครกฺเขนปี อีสฺสตุเถนปี สีปฺปณฺณตฺเรนปี
 ราชปฺริเสนปี, เกวลं ภิกฺขาจริยาย กปาลं อนฺติมณฺญมาโน.

โส อาจริยสฺส อาจริยธํ นียยาเทตฺวา ทารํ ปริเยสตี
 ฐมฺเมนปี อฐมฺเมนปี กเยนปี วิกฺกเยนปี อุทกฺกุปฺสฏฺฐํ. โส พุราหฺมณิมฺปิ
 คจฺจติ, ขตฺติยิมฺปิ คจฺจติ, เวสฺสิมฺปิ คจฺจติ, สุทฺทิมฺปิ คจฺจติ,
 จณฺทาลิมฺปิ คจฺจติ, เนสาทิมฺปิ คจฺจติ, เวณิมฺปิ คจฺจติ, รถการิมฺปิ
 คจฺจติ, ปุกฺกุสิมฺปิ คจฺจติ, คพฺภินิมฺปิ คจฺจติ, ปายมานมฺปิ คจฺจติ,
 อุตุณิมฺปิ คจฺจติ, อนฺตุนิมฺปิ คจฺจติ. ตสฺส सा होति पुराहमणी
 गामतथापि त्वत्तथापि रत्तत्तथापि पञ्चत्तथापि पुराहमणसฺस पुराहमणी

โหติ. โส สพฺพกมฺเมหิ ชีวิตํ กปฺเปติ. ตเมณํ พฺราหฺมณา เอวมาหํสุ
 ‘กสฺมา ภวํ พฺราหฺมโณ ปฏฺิชาณมาโน สพฺพกมฺเมหิ ชีวิตํ กปฺเปตฺติติ.
 โส เอวมาห ‘เสยฺยถาปิ โภ อคฺคิ สฺสจิมฺปิ ทหติ อสฺสจิมฺปิ
 ทหติ, น จ เตณ อคฺคิ อุปฺลปฺปติ, เอวเมว โข โภ สพฺพกมฺเมหิ
 เจปิ พฺราหฺมโณ ชีวิตํ กปฺเปติ, น จ เตณ พฺราหฺมโณ อุปฺลปฺปติ,
 สพฺพกมฺเมหิ ชีวิตํ กปฺเปตฺติติ โข โทณ ตสฺมา พฺราหฺมโณ
 ‘พฺราหฺมณจณฺหาโลติ วุจฺจติ. เอวํ โข โทณ พฺราหฺมโณ
 พฺราหฺมณจณฺหาโล โหติ.

เย โข เต โทณ พฺราหฺมณานํ ปุพฺพกา อีสฺสโย มนุสฺसानํ
 กตฺตาโร มนุสฺसानํ ปวตฺตาโร เยสฺมิทํ^๑ เอตฺรหิ พฺราหฺมณา โปราณํ
 มนุสฺสํ คีตํ ปวตฺตํ สมิหิตํ ตทณฺคายนฺติ ตทณฺภาสณฺติ
 ภาสิตมณฺภาสณฺติ สขฺขมยิตมณฺสขฺขมยณฺติ วาจิตมณฺวาเจณฺติ, เสยฺยถิทํ.
 อฏฺฐโก วามโก วามเทโว เวสฺสสามิตฺโต ยมทคฺคิ องฺคิรโส ภาเรทฺวาโช
 วาเสฏฺฐโจ กสฺสโป ภคฺ, ตยสฺสเม ปญฺจ พฺราหฺมणे ปญฺญาเปณฺติ
 พฺรหฺมสมํ เทวสมํ มรียาทํ สมฺภินฺนมรียาทํ พฺราหฺมณจณฺหาโลณฺเมว
 ปญฺจมํ. เตสํ ตวํ โทณ กตฺโมติ.

“เอวํ สนฺเต โภ โคตม พฺราหฺมณจณฺหาโลมฺปิ น ปุเรม
 ‘อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ะเปฯ อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ
 อชฺชตคฺเค ปาณฺเปตํ สรณํ คตฺนฺติ. ทฺติยํ.

๓. สงฺการวสฺสุตํ

[๑๙๓] อถ โข สงฺการโว พฺราหฺมโณ, เยณ ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธี สมฺโมทิ, สมฺโมทนียํ กถํ
 สาราณนียํ วีติสาเรตฺวา เอกมณฺตํ นิสฺสีทิ. เอกมณฺตํ นิสฺสินฺโน โข

สงฺการโว พุราหมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ “โก หนุ โข โภ โคตม
เหตุ, โก ปจฺจโย, เยเนกทา” ที่มฺรตฺตํ สขฺฌายกตาปิ มนฺตา
นปฺปฏฺิภานฺติ, ปเคว อสขฺฌายกตา. โก ปน โภ โคตม เหตุ, โก
ปจฺจโย, เยเนกทา ที่มฺรตฺตํ อสขฺฌายกตาปิ มนฺตา ปฏฺิภานฺติ, ปเคว
สขฺฌายกตาติ.

“ยสฺมี พุราหมณ สมเย กามราคปริยฺญจฺติเตน เจตสา วิหฺรติ
กามราคปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ กามราคสฺส นิสฺสรณํ ยถาภฺตํ
นปฺปชานาติ, อตฺตตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ น
ปสฺสติ, ปฺรตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ น ปสฺสติ,
อุภยตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ น ปสฺสติ, ที่มฺรตฺตํ
สขฺฌายกตาปิ มนฺตา นปฺปฏฺิภานฺติ, ปเคว อสขฺฌายกตา. เสยฺยถาปิ
พุราหมณ อุทปตฺโต สํสฺสฺสจฺจ ลายาย วา หลิทฺทิตฺยา วา นีลียา วา
มณฺธิชฺฌาย วา, ตตฺถ จกฺขฺมา ปุริสํ สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน
ยถาภฺตํ นปฺปชานเอยฺย น ปสฺสเอยฺย, เอวเมว โข พุราหมณ ยสฺมี
สมเย กามราคปริยฺญจฺติเตน เจตสา วิหฺรติ กามราคปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส
จ กามราคสฺส นิสฺสรณํ ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ, อตฺตตฺถมฺปิ ตสฺมี
สมเย ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ น ปสฺสติ, ปฺรตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย
ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ น ปสฺสติ, อุภยตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภฺตํ
นปฺปชานาติ น ปสฺสติ, ที่มฺรตฺตํ สขฺฌายกตาปิ มนฺตา นปฺปฏฺิภานฺติ,
ปเคว อสขฺฌายกตา.

ปฺน จปฺริ พุราหมณ ยสฺมี สมเย พฺยาปาทปริยฺญจฺติเตน
เจตสา วิหฺรติ พฺยาปาทปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ พฺยาปาทสฺส
นิสฺสรณํ ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ ฯเปฯ ที่มฺรตฺตํ สขฺฌายกตาปิ
มนฺตา นปฺปฏฺิภานฺติ, ปเคว อสขฺฌายกตา. เสยฺยถาปิ พุราหมณ

อุทปตโต อคคินา สนตตโต อุกกฏจิตโต^๑ อุตฺตทกขาโต,^๒ ตตถ
 จกขุมา ปุริโส สกัม มุขนิมิตตัม ปจจเวกขมาโน ยถาภูตัม นปฺปชาเนยฺย
 น ปสฺสเสยฺย, เอวเมว โข พุราหุมน ยสฺมิมิ สมเย พยาปาทปริยฺยภูจิตฺเตน
 เจตสา วิหริติ พยาปาทปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ พยาปาทสฺส
 นิสฺสรณํ ยถาภูตัม นปฺปชานาติ อเปยฺย ทิฆมรตตัม สชฺชฌายกตาปิ
 มนฺตา นปฺปฏิกฺกนฺติ, ปเคว อสชฺชฌายกตา.

ปฺน จปริ พุราหุมน ยสฺมิมิ สมเย ถีนมิทฺฐปริยฺยภูจิตฺเตน
 เจตสา วิหริติ ถีนมิทฺฐปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ ถีนมิทฺฐสฺส นิสฺสรณํ
 ยถาภูตัม นปฺปชานาติ อเปยฺย ทิฆมรตตัม สชฺชฌายกตาปิ มนฺตา
 นปฺปฏิกฺกนฺติ, ปเคว อสชฺชฌายกตา. เสยฺยถาปิ พุราหุมน อุทปตโต
 เสวาลปนฺนกปริโยนทฺโร, ตตถ จกขุมา ปุริโส สกัม มุขนิมิตตัม
 ปจจเวกขมาโน ยถาภูตัม นปฺปชาเนยฺย น ปสฺสเสยฺย, เอวเมว โข
 พุราหุมน ยสฺมิมิ สมเย ถีนมิทฺฐปริยฺยภูจิตฺเตน เจตสา วิหริติ
 ถีนมิทฺฐปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ ถีนมิทฺฐสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตัม
 นปฺปชานาติ อเปยฺย ทิฆมรตตัม สชฺชฌายกตาปิ มนฺตา นปฺปฏิกฺกนฺติ,
 ปเคว อสชฺชฌายกตา.

ปฺน จปริ พุราหุมน ยสฺมิมิ สมเย อุทฺธจจกุกุกฺกจฺจปริยฺยภูจิตฺเตน
 เจตสา วิหริติ อุทฺธจจกุกุกฺกจฺจปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ อุทฺธจจกุกุกฺกจฺจสฺส
 นิสฺสรณํ ยถาภูตัม นปฺปชานาติ อเปยฺย ทิฆมรตตัม สชฺชฌายกตาปิ
 มนฺตา นปฺปฏิกฺกนฺติ, ปเคว อสชฺชฌายกตา. เสยฺยถาปิ พุราหุมน
 อุทปตโต วาเทริโต จลิตโต ฆนฺโต อุมิชาโต, ตตถ จกขุมา ปุริโส
 สกัม มุขนิมิตตัม ปจจเวกขมาโน ยถาภูตัม นปฺปชาเนยฺย น ปสฺสเสยฺย,
 เอวเมว โข พุราหุมน ยสฺมิมิ สมเย อุทฺธจจกุกุกฺกจฺจปริยฺยภูจิตฺเตน

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. อุกกฏิตโต อ. อุกกฏจิตโต

^๒ ฉ.,เท. อุตฺตมกขาโต.

เจตสา วิหริติ อุทฺทจฺจุกฺกุจฺจุปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ อุทฺทจฺจุกฺกุจฺจุสฺส
 นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ๔เปฯ ที่มฺรตฺตํ สชฺชฌายกตาปี
 มนฺตา นปฺปฏฺฐิภนฺติ, ปเคว อสชฺชฌายกตา.

ปุณ จปรํ พุราหมณ ยสฺมี สมเย วิจิกิञฺฉาปริยฺภูจิตฺเตน
 เจตสา วิหริติ วิจิกิञฺฉาปเรเตน, อุปฺปนฺนํ หาย จ วิจิกิञฺฉาย นิสฺสรณํ
 ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ๔เปฯ ที่มฺรตฺตํ สชฺชฌายกตาปี มนฺตา
 นปฺปฏฺฐิภนฺติ, ปเคว อสชฺชฌายกตา. เสยฺยถาปี พุราหมณ อุทฺทปฺตโต
 อาวิโล ลุพฺพิโต กลลฺลิกฺกโต อนฺธกาเร นิกฺขิตฺโต, ตตฺถ จกฺขุมา ปุริโส
 สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ นปฺปชานเญย น ปสฺเสยฺย,
 เอวเมว โข พุราหมณ ยสฺมี สมเย วิจิกิञฺฉาปริยฺภูจิตฺเตน เจตสา
 วิหริติ วิจิกิञฺฉาปเรเตน, อุปฺปนฺนํ หาย จ วิจิกิञฺฉาย นิสฺสรณํ ยถาภูตํ
 นปฺปชานาติ ๔เปฯ ที่มฺรตฺตํ สชฺชฌายกตาปี มนฺตา นปฺปฏฺฐิภนฺติ,
 ปเคว อสชฺชฌายกตา.

ยสฺมิญฺจ โข พุราหมณ สมเย น กามราคะปริยฺภูจิตฺเตน
 เจตสา วิหริติ น กามราคะปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ กามราคะสฺส
 นิสฺสรณํ ยถาภูตํ ปชานาติ, อตฺตตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ
 ปชานาติ ปสฺสติ, ปเรตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ ปชานาติ ปสฺสติ,
 อุภยตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ ปชานาติ ปสฺสติ, ที่มฺรตฺตํ
 อสชฺชฌายกตาปี มนฺตา ปฏฺฐิภนฺติ, ปเคว สชฺชฌายกตา. เสยฺยถาปี
 พุราหมณ อุทฺทปฺตโต อสฺสํมฺมูจํ ลาชาเย วา หลิพุทฺธิยา วา นีลียา วา
 มณฺชิฏฺฐาเย วา, ตตฺถ จกฺขุมา ปุริโส สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน
 ยถาภูตํ ปชานเญย ปสฺเสยฺย, เอวเมว โข พุราหมณ ยสฺมี สมเย
 น กามราคะปริยฺภูจิตฺเตน เจตสา วิหริติ น กามราคะปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ
 กามราคะสฺส ยถาภูตํ ปชานาติ, อตฺตตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ

ปชานาติ ปสฺสติ, ปฺรตฺถมปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ ปชานาติ ปสฺสติ,
อุภยตฺถมปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ ปชานาติ ปสฺสติ, ทีฆรตฺตํ
อสนฺชฌายกตาปี มนฺตา ปฏฺฐิภนฺติ, ปเคว สชฺชฌายกตา.

ปุณ จปรี พุราหฺมณ ยสฺมี สมเย น พยาปาทปริยฺยจฺเจเตน
เจตสา วิหฺรติ น พยาปาทปฺเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ พยาปาทสฺส
นิสฺสรณํ ยถาภูตํ ปชานาติ ๕เปย ทีฆรตฺตํ อสนฺชฌายกตาปี มนฺตา
ปฏฺฐิภนฺติ, ปเคว สชฺชฌายกตา. เสยฺยถาปี พุราหฺมณ อุทปฺตโต
อคฺคิณา อสนฺตตฺโต อนุกฺกจฺจโต อนุสฺสทกฺขาโต, ตตฺถ จกฺขฺมา
ปฺริโส สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ ปชาเนยฺย ปสฺเสยฺย,
เอวเมว โข พุราหฺมณ ยสฺมี สมเย น พยาปาทปริยฺยจฺเจเตน เจตสา
วิหฺรติ น พยาปาทปฺเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ พยาปาทสฺส นิสฺสรณํ
ยถาภูตํ ปชานาติ ๕เปย ทีฆรตฺตํ อสนฺชฌายกตาปี มนฺตา ปฏฺฐิภนฺติ,
ปเคว อสนฺชฌายกตา.

ปุณ จปรี พุราหฺมณ ยสฺมี สมเย น ถีนมิทฺฐปริยฺยจฺเจเตน
เจตสา วิหฺรติ น ถีนมิทฺฐปฺเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ ถีนมิทฺฐสฺส
นิสฺสรณํ ยถาภูตํ ปชานาติ ๕เปย ทีฆรตฺตํ อสนฺชฌายกตาปี มนฺตา
ปฏฺฐิภนฺติ, ปเคว สชฺชฌายกตา. เสยฺยถาปี พุราหฺมณ อุทปฺตโต น
เสวาลปณฺณปรีโยนทฺโร, ตตฺถ จกฺขฺมา ปฺริโส สกํ มุขนิมิตฺตํ
ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ ปชาเนยฺย ปสฺเสยฺย, เอวเมว โข พุราหฺมณ
ยสฺมี สมเย น ถีนมิทฺฐปริยฺยจฺเจเตน เจตสา วิหฺรติ น ถีนมิทฺฐปฺเรเตน,
อุปฺปนฺนสฺส จ ถีนมิทฺฐสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ ปชานาติ ๕เปย
ทีฆรตฺตํ ๐๕/๒๖๘ อสนฺชฌายกตาปี มนฺตา ปฏฺฐิภนฺติ, ปเคว สชฺชฌายกตา.

ปฺน จปรํ พุราหมณ ยสฺมี สมเย น อุทฺธจฺจกุกฺกฺจ-
 ปริยฺญจิตฺน เจตฺสา วิหฺรติ น อุทฺธจฺจกุกฺกฺจปฺเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ
 อุทฺธจฺจกุกฺกฺจสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ ปชานาติ ๕เปฯ ทิฆมฺรตฺตํ
 อสฺซฌายกตาปี มนฺตา ปฏฺวิภนฺติ, ปโคว สฺซฌายกตา. เสยฺยถาปี
 พุราหมณ อุทฺปตฺโต น วาเตริโต น จลิตฺโต น ภนฺโต น อุมฺมิชาโต,
 ตตฺถ จกฺขฺมา ปุริโส สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ
 ปชาเนยฺย ปสฺเสยฺย, เอวเมว โข พุราหมณ ยสฺมี สมเย น
 อุทฺธจฺจกุกฺกฺจปริยฺญจิตฺน เจตฺสา วิหฺรติ น อุทฺธจฺจกุกฺกฺจปฺเรเตน,
 อุปฺปนฺนสฺส จ อุทฺธจฺจกุกฺกฺจสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ ปชานาติ ๕เปฯ
 ทิฆมฺรตฺตํ อสฺซฌายกตาปี มนฺตา ปฏฺวิภนฺติ, ปโคว สฺซฌายกตา.

ปฺน จปรํ พุราหมณ ยสฺมี สมเย น วิจิกิฉฺฉาปริยฺญจิตฺน
 เจตฺสา วิหฺรติ น วิจิกิฉฺฉาปฺเรเตน, อุปฺปนฺนาย จ วิจิกิฉฺฉาย
 นิสฺสรณํ ยถาภูตํ ปชานาติ ๕เปฯ ทิฆมฺรตฺตํ อสฺซฌายกตาปี มนฺตา
 ปฏฺวิภนฺติ, ปโคว สฺซฌายกตา. เสยฺยถาปี พุราหมณ อุทฺปตฺโต
 อจฺจุ วิปฺปสฺสนโน อนาวิโล อาโลเก นิกฺขิตฺโต, ตตฺถ จกฺขฺมา ปุริโส
 สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ ปชาเนยฺย ปสฺเสยฺย,
 เอวเมว โข พุราหมณ ยสฺมี สมเย น วิจิกิฉฺฉาปริยฺญจิตฺน เจตฺสา
 วิหฺรติ น วิจิกิฉฺฉาปฺเรเตน, อุปฺปนฺนาย จ วิจิกิฉฺฉาย นิสฺสรณํ
 ยถาภูตํ ปชานาติ ๕เปฯ ทิฆมฺรตฺตํ อสฺซฌายกตาปี มนฺตา ปฏฺวิภนฺติ,
 ปโคว สฺซฌายกตา.

อํ โข พุราหมณ เหตุ, อํ ปจฺจโย, เยเนกทา ทิฆมฺรตฺตํ
 สฺซฌายกตาปี มนฺตา นปฺปฏฺวิภนฺติ, ปโคว อสฺซฌายกตา. อํ ปน

พราหมณ เหตุ, อัย ปจฺจโย, เยเนกทา ทิฆมตฺตํ อสชฺฌายกตาปิ
มนฺตา ปฏิภนฺติ, ปเคว สชฺฌายกตาติ.

“อภิกฺขณฺตํ โภ โคตม ๗เปฯ อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม
ธารेतฺว อชฺชตฺตเค ปาณฺุเปตํ สรณํ คตฺนฺติ. ตติยํ.

๔. การณปาลีสุตฺตํ

[๑๙๔] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหริติ มหาวเน
กุฎาคารศาลายํ. เตन โข ปน สมเยน การณปาลี พฺราหมโณ
ลิจฺฉวีณํ กมฺมนฺตํ กาเรติ. อทฺทสา โข การณปาลี พฺราหมโณ
ปิงฺคิยานี พฺราหมณํ ทูรโตว อาคจฺจนฺตํ, ทิสฺวาน ปิงฺคิยานี พฺราหมณํ
เอตทวโจ “หนฺท กุโต หนฺ ภวํ ปิงฺคิยานี อาคจฺจติ ทิवा ทิวสฺสาติ.
“อิธํ” โภ อาคจฺจามิ สมณสฺส โคตมสฺส สนฺติกาติ. “ตํ กิ
มญฺเติ ภวํ ปิงฺคิยานี สมณสฺส โคตมสฺส ปณฺญาเวยฺยตฺติยํ,
ปณฺทิตฺโต มญฺเติ. “โกจํ” โภ, โภ จ สมณสฺส โคตมสฺส
ปณฺญาเวยฺยตฺติยํ ชานิสฺสามิ, โสปี ญฺณสฺส ตาทิโสว, โย สมณสฺส
โคตมสฺส ปณฺญาเวยฺยตฺติยํ ชานเญยฺยาติ. “อุพาราย ขลฺล ภวํ ปิงฺคิยานี
สมณํ โคตมํ ปสฺสาย ปสฺสตีติ. “โกจํ” โภ โภ จ, สมณํ โคตมํ
ปสฺสิสฺสามิ, ปสฺสจฺจปสฺสจฺจ จ” โส ภวํ โคตโม เสฏฺโง
เทวมนุสฺसानนฺติ. “กิ ปน ภวํ ปิงฺคิยานี อตฺถวสํ สมฺปสฺสมานो
สมณเ โคตเม เอวํ อภิปฺปสนฺโนติ.

“เสยฺยถาปิ โภ ปุริโส อคฺครสฺปริตฺติโต น อญฺเฬสํ หีนานํ
รसानํ ปิเหติ, เอวเมว โข โภ ยโต ยโต ตสฺส โภโต โคตมสฺส
ธมฺมํ สฺสุณาติ ยทิ สุตฺตโส ยทิ เคยฺยโส ยทิ เวยฺยากรณโส ยทิ
อพฺภุตธมฺมโส, ตโต ตโต น อญฺเฬสํ ปุณฺณสมณปฺปวาทานํ ปิเหติ.

หมตอายุ 27/05/2566

๑ ฉ.,เท.,อิ. อิโหน

๒ ฉ.,เท. ปสฺสจฺจปสฺสจฺจ อิ. ปสฺสจฺจปสฺสจฺจ

เสยฺยถาปิ โภ ปุริโส ชีฆจฺฉาทุพฺพลยฺปเรโต มรฺุปีณฺทิกํ
 อธิจฺเจยฺย, โส ยโต ยโต สาเยถ, ลภเตว สาทุรสํ อเสจนํ,
 เอวเมว โข โภ ยโต ยโต ตสฺส โภโต โคตมสฺส ฐมํ สุณฺาติ
 ยถิ สุตฺตโส ยถิ เคยฺยโส ยถิ เวยฺยากรณโส ยถิ อพฺภุตฐมฺโส,
 ตโต ตโต ลภเตว อตฺตมนตํ ลภติ เจตโส ปสาทํ.

เสยฺยถาปิ โภ ปุริโส จนฺทณฺมกฺกํ อธิจฺเจยฺย หริจฺนฺทณฺส
 วา โลหิตจฺนฺทณฺส วา, [°] ยโต ยโต ฌาเยถ ยถิ มฺูลโต ยถิ
 มชฺฌโต ยถิ อคฺคโต อธิจฺเจว สุรภิกนฺธํ อเสจนํ, เอวเมว โข
 โภ ยโต ยโต ตสฺส โภโต โคตมสฺส ฐมํ สุณฺาติ ยถิ สุตฺตโส
 ยถิ เคยฺยโส ยถิ เวยฺยากรณโส ยถิ อพฺภุตฐมฺโส, ตโต ตโต
 อธิจฺเจติ ปามชฺชํ, อธิจฺเจติ โสมนสฺสํ.

เสยฺยถาปิ โภ ปุริโส อาพาธโก ทุกฺขิโต พาพฺพหฺคิลาโน,
 ตสฺส กุสโล ภิสโก จานโส อาพาธํ นีหเรยฺย, เอวเมว โข โภ
 ยโต ยโต ตสฺส โภโต โคตมสฺส ฐมํ สุณฺาติ ยถิ สุตฺตโส ยถิ
 เคยฺยโส ยถิ เวยฺยากรณโส ยถิ อพฺภุตฐมฺโส, ตโต ตโต
 โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา อพฺภตถํ จจฺฉนฺติ.

เสยฺยถาปิ โภ โปกฺขรณิ อจฺฉาทกา สาโตทกา สีโตทกา
 เสโตทกา^๒ สฺุปติฏฺฐา รณณียา, อถ ปุริโส อาคจฺเจยฺย ฌมฺมาภิตตโต
 ฌมฺมปเรโต กิลนฺโต ตลิตโต ปิปาสิโต, โส ตํ โปกฺขรณิ โอคาเหตุวา
 นฺหาตฺวา จ ปิวิตฺวา จ สพฺพทรธกิลมถปริพาหํ ปฏิปฺปสฺสมภฺยย,
 เอวเมว โข โภ ยโต ยโต ตสฺส โภโต โคตมสฺส ฐมํ สุณฺาติ
 ยถิ สุตฺตโส ยถิ เคยฺยโส ยถิ เวยฺยากรณโส ยถิ อพฺภุตฐมฺโส,
 ตโต ตโต สพฺพทรธกิลมถปริพาหา ปฏิปฺปสฺสมภฺนฺตํติ.

หมตอายุ 27/03/2566

° จ.,เท.,อิ. โส

๒ จ.,เท. เสตกา

เอวํ วุตตะ, การณปาฬิ พุราหมโณ อุฏฺฐายาสนา เอกังสํ
 อุตฺตราสงคํ กริตฺวา ทกฺขิณชานุมณฺทลํ^๑ ปจฺวิยํ นิหนฺตฺวา, เยน
 ภควา, เตนณฺชลํ ปณฺนาเมตฺวา ติกฺขตฺตํ อุทानํ อุทาเนสิ

“นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส,
 นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส,
 นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

“อภิกฺกนฺตํ โภ ปิงฺคิยานิ, อภิกฺกนฺตํ โภ ปิงฺคิยานิ, เสยฺยถาปิ
 โภ ปิงฺคิยานิ นิกฺกขฺชิตํ วา อุกฺกขฺเชยฺย, ปฏฺิจจนฺนํ วา วิวเรยฺย,
 มฺพฺพหสฺส วา มคฺคํ อาจิกฺขเยยฺย, อนฺธกาเร วา เตลปฺปชฺโชตํ ฐาเรยฺย
 ‘จกฺขุมฺนโต รูปานิ ทกฺขนฺตํ. เอวเมว^๒” โภตา ปิงฺคิยานินา
 อเนกปริยาเยน ฐมฺโหม ปกาสิโต. เอสาหํ โภ ปิงฺคิยานิ ตํ ภวนฺตํ
 โคตมํ สรณํ คจฺฉามิ ฐมฺมณฺจ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ, อุปาสกํ มํ ภวํ
 ปิงฺคิยานิ ฐาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณฺุเปตํ สรณํ คตนฺติ. จตฺตถํ.

๕. ปิงฺคิยานิสุตฺตํ

[๑๙๕] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหริติ มหาวเน
 กุฏฺฐาคารสาलयํ. เตน โข ปน สมเยน ปญฺจมตฺตานิ ลิจฺฉวิสฺตานิ
 ภควนฺตํ ปยิริปาสนฺติ. อปฺเปกฺจฺเจ ลิจฺฉวี นีลา โหนฺติ นีลวณฺณา
 นีลวตฺถา นีลาลงฺการา, อปฺเปกฺจฺเจ ลิจฺฉวี ปีตา โหนฺติ ปิตวณฺณา
 ปิตวตฺถา ปิตาลงฺการา, อปฺเปกฺจฺเจ ลิจฺฉวี โลหิตกา โหนฺติ
 โลหิตกวณฺณา โลหิตกวตฺถา โลหิตกาลงฺการา, อปฺเปกฺจฺเจ ลิจฺฉวี
 โอทาตา โหนฺติ โอทาตวณฺณา โอทาตวตฺถา โอทาตาลงฺการา.
 ตฺยสฺสุทํ^๓ ภควา อติโรจติ วณฺเณน เจว ยสฺสา จ.

^๑ น.,เท. ทกฺขิณ ชานุมณฺทล.

^๒ น.,เท. เอวเมว

^๓ น.,เท. ตฺยาสฺสุทํ

อถ โข ปิงคิยานี พุราหมโณ อฏฺฐายาสนา เอกังสํ
 อุตฺตราชงคํ กริตฺวา, เยน ภควา, เตนญฺชลี ปณฺนาเมตฺวา ภควนฺตํ
 เอตทวโจ

“ปฏฺวิภาติ มํ ภควา, ปฏฺวิภาติ มํ สุกตาทิ. “ปฏฺวิภาตฺ ตํ
 ปิงคิยานีติ ภควา อวโจ. อถ โข ปิงคิยานี พุราหมโณ ภควโต
 สมมุขา สารูปาย คากาย อภิตฺถวิ

“ปทุมํ” ยถา โกกนุทํ^๒ สฺคนฺธํ
 ปาโต ลียา ผุลฺลมวิตฺคนฺธํ
 องฺคิรลํ ปสฺส วิโรจมานํ
 ตปฺนตฺมาทิจฺจมิวฺนตฺลิกฺขเวติ.

อถ โข เต ลิจฺจวี ปญฺจหิ อุตฺตราชงฺกสฺสเทหิ ปิงคิยานี
 พุราหมณํ อจฺฉาเทสฺสุ. อถ โข ปิงคิยานี พุราหมโณ เตหิ ปญฺจหิ
 อุตฺตราชงฺกสฺสเทหิ ภควนฺตํ อจฺฉาเทสิ.

อถ โข ภควา เต ลิจฺจวี เอตทวโจ “ปญฺจนฺนํ ลิจฺจวี
 รตนานํ ปาตุภาโว ทูลฺลโก โลกสฺมี. กตเมสํ ปญฺจนฺนํ. ตถาคตฺสฺส
 อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปาตุภาโว ทูลฺลโก โลกสฺมี.
 ตถาคตปฺปเวทิตฺสฺส ฌมฺมวินยสฺส เทสิตา” ปุคฺคโล ทูลฺลโก โลกสฺมี.
 ตถาคตปฺปเวทิตฺสฺส ฌมฺมวินยสฺส เทสิตสฺส วิญฺญาตา ปุคฺคโล ทูลฺลโก
 โลกสฺมี. ตถาคตปฺปเวทิตฺสฺส ฌมฺมวินยสฺส เทสิตสฺส วิญฺญาตา
 ฌมฺมานุฌมฺมปฏฺวิปฺนโน ปุคฺคโล ทูลฺลโก โลกสฺมี. กตญฺญกตเวทึ
 ปุคฺคโล ทูลฺลโก โลกสฺมี. อิมํสํ โข ลิจฺจวี ปญฺจนฺนํ รตนานํ
 ปาตุภาโว ทูลฺลโก โลกสฺมินฺติ. ปญฺจมํ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ปทุม

^๒ ฉ.,เท.,อิ. โกกนุท

^๓ ฉ.,เท.,อิ. เทเสตา

๖. มหาสุปินสูตร^๑

[๑๙๖] “ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺพเพว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โภทิสตฺตสฺสเสว สโต ปณฺจ มหาสุปินา ปาตุรเหสุ. กตเม ปณฺจ. ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺพเพว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โภทิสตฺตสฺสเสว สโต อัย มหาปจวี มหาสยน์ อโหสิ, หิมวา ปพฺพตราชา พิมฺโพหนํ^๒ อโหสิ, ปฺรตฺถิเม สมฺมุตฺเต วาโม หตฺถโธ โอหิตโ อโหสิ, ปจฺฉิเม สมฺมุตฺเต ทกฺขิณฺเ หตฺถโธ โอหิตโ อโหสิ, ทกฺขิณฺเ สมฺมุตฺเต อุภो ปาทา โอหิตา อเหสุ. ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺพเพว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โภทิสตฺตสฺสเสว สโต อัย ปจฺโม มหาสุปินิ ปาตุรโหสิ.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺพเพว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โภทิสตฺตสฺสเสว สโต ติริยา นาม ตินฺชาติ นาภียา อุคฺคณฺตฺวา นภํ อาหจฺจ จิตา อโหสิ. ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺพเพว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โภทิสตฺตสฺสเสว สโต อัย ทฺติโย มหาสุปินิ ปาตุรโหสิ.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺพเพว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โภทิสตฺตสฺสเสว สโต เสตา กิมิ กณฺหสีสา ปาเทหิ อุสฺสกฺกิตฺวา [๒] ยาว ชานุมณฺทลา ปฏิจฺฉาเทสุ. ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺพเพว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โภทิสตฺตสฺสเสว สโต อัย ตติโย มหาสุปินิ ปาตุรโหสิ.

ปุณ จปริ ภิกขเว ตถาคตสฺส อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส
 ปุพฺพเวย สมโพรธา อนภิสมพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตสฺสเวย สโต จตฺตารโ
 สกฺกณ นานาวณฺณนา จตุหิ ทิสาหิ อาคนฺตฺวา ปาทมฺมเล นิปตฺติว
 สพุพฺพเสตา สมปฺชฺชิสฺส. ตถาคตสฺส ภิกขเว อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส
 ปุพฺพเวย สมโพรธา อนภิสมพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตสฺสเวย สโต อัยฺ จตฺตโต
 มหาสุปินฺ ปาตุรโหสิ.

ปุณ จปริ ภิกขเว ตถาคโต อรหํ สมมาสมพุทฺธํ ปุพฺพเวย
 สมโพรธา อนภิสมพุทฺธํ โพธิสตุตฺตํ สมนํ มหโต มิพฺพหปฺพตสฺส
 อปรฺฐปริ จงฺกมฺติ อลิปฺปมานํ มิพฺพเหเน. ตถาคตสฺส ภิกขเว อรหโต
 สมมาสมพุทฺธสฺส ปุพฺพเวย สมโพรธา อนภิสมพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตสฺสเวย
 สโต อัยฺ ปณฺจโม มหาสุปินฺ ปาตุรโหสิ.

ยมฺปิ ภิกขเว ตถาคตสฺส อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส
 ปุพฺพเวย สมโพรธา อนภิสมพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตสฺสเวย สโต อัยฺ
 มหาปจวี มหาสยน์ อโหสิ, หิมวา ปพฺพตฺตราชา พิมฺโพหนํ
 อโหสิ, ปฺรตฺถิเม สมฺมุตฺเต วาโม หตฺถิโธ อโหสิ, ปจฺฉิเม
 สมฺมุตฺเต ทกฺขิณฺเ หตฺถิโธ อโหสิ, ทกฺขิณฺเ สมฺมุตฺเต อฺโภ
 ปาทา อโหิตา อหฺลํ, ตถาคเตน ภิกขเว อรหตา สมมาสมพุทฺธเณ
 อนุตฺตฺรา สมมาสมโพธิ อภิสมพุทฺธา, ตสฺส อภิสมโพธาย อัยฺ
 ปจโม มหาสุปินฺ ปาตุรโหสิ.

ยมฺปิ ภิกขเว ตถาคตสฺส อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส ปุพฺพเวย
 สมโพรธา อนภิสมพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตสฺสเวย สโต ติริยา นาม ตินฺชาติ
 นาภียา อุกฺคนฺตฺวา นภํ อาหจฺจ จิตา อโหสิ, ตถาคเตน ภิกขเว
 อรหตา สมมาสมพุทฺธเณ อริโย อมฺมจฺฉคิโก มคฺโค อภิสมพุทฺธมิตฺวา

ยาว เทวมนุสเสหิ สุปปกาสิโต, ตสฺส อภิสมฺโพชาย อโย ทุตติโย
มหาสุปิโน ปาตุรโหสิ.

ยมปิ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺเพ
สมฺโพชา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตสฺสเว สโต เสตา กิมิ กณฺหสีสา
ปาเทหิ อุตฺตกฺกิตฺวา ยาว ชานุมณฺทลา ปฏิจฺฉาเทสฺสุ, พหุ ภิกฺขเว
คิหิ โธทาสวสนา ตถาคตํ ปาณฺุเปตฺ^๑ สรณํ คตา, ตสฺส อภิสมฺโพชาย
อโย ตติโย มหาสุปิโน ปาตุรโหสิ.

ยมปิ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺเพ
สมฺโพชา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตสฺสเว สโต จตฺตาริ สกฺกนา
นानาวณฺณา จตุหิ ทิสาหิ อาคณฺุทฺวา ปาทมฺุเล นิปตฺติทฺวา สพฺพเสตา
สมฺปชฺชิสฺสุ, จตฺตาริเม ภิกฺขเว วณฺณา ขตฺติยา พุราหฺมณา เวสฺสา
สุทฺทา, เต ตถาคตปฺปเวทิตฺเต ฐมฺมวินฺนเย^๒ อคารสฺมา อนคาริโย
ปพฺพชิตฺวา อนุตฺตรํ วิมุตฺตํ สจฺฉิกโรนฺติ, ตสฺส อภิสมฺโพชาย อโย
จตุตฺถิ มหาสุปิโน ปาตุรโหสิ.

ยมปิ ภิกฺขเว ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธํ ปุพฺเพ
สมฺโพชา อนภิสมฺพุทฺธํ โพธิสตุโตว สมานํ มหโต มิพฺพหปฺพตสฺส
อุปรูปริ จงฺกมฺติ อลิปฺปมานํ มิพฺพเหณ, ลาภิ ภิกฺขเว ตถาคโต
จิวรปิตฺทปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ, ตตฺถ^๓ จ
ตถาคโต อคฺคิโต^๔ อมฺจุจฺฉิโต อนชฺโฆปนฺโน อาทีนวทสฺสาวิ
นิตฺสสรณปณฺโณ ปริภุญชฺติ, ตสฺส อภิสมฺโพชาย อโย ปณฺจโม
มหาสุปิโน ปาตุรโหสิ.

ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺเพว
สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตสฺสเวย สโต อิมे ปญฺจ
มหาสุปฺปนา ปาตุรเหสนฺติ. จมฺมจฺ.

๗. วสสสุตตัม

[๑๙๗] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว วสสสฺส อนฺตรายา, ยํ เนมิตฺตา
น ชานนฺติ, ยตฺถ เนมิตฺตานํ จกฺขุ^๑” นกฺกมตี. กตเม ปญฺจ. อุปริ
ภิกฺขเว อากาเส เตโชชาตฺถ ปกฺกุปฺปติ, เตน อุปฺปนฺนา เมฆา
ปฏฺวิวจฺฉนฺติ. อयํ ภิกฺขเว ปจฺจโม วสสสฺส อนฺตรายา, ยํ เนมิตฺตา
น ชานนฺติ, ยตฺถ เนมิตฺตานํ จกฺขุ นกฺกมตี.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อุปริ อากาเส วาโยชาตฺถ ปกฺกุปฺปติ, เตน
อุปฺปนฺนา เมฆา ปฏฺวิวจฺฉนฺติ. อयํ ภิกฺขเว ทฺติโย วสสสฺส
อนฺตรายา, ยํ เนมิตฺตา น ชานนฺติ, ยตฺถ เนมิตฺตานํ จกฺขุ นกฺกมตี.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ราชุ อสฺสิริทุโท ปาณินา อุทกํ ปฏฺวิจฺจิตฺวา^๒
มหาสมฺมุทฺเท จกฺกเตติ. อยํ ภิกฺขเว ตติโย วสสสฺส อนฺตรายา, ยํ
เนมิตฺตา น ชานนฺติ, ยตฺถ เนมิตฺตานํ จกฺขุ นกฺกมตี.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว วสฺสวลาหกา เทวปฺตฺตา^๓ ปมตฺตา
โหนติ. อยํ ภิกฺขเว จตฺตฺโถ วสสสฺส อนฺตรายา, ยํ เนมิตฺตา น
ชานนฺติ, ยตฺถ เนมิตฺตานํ จกฺขุ นกฺกมตี.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว มนุสฺสา อธมฺมิกา โหนติ. อยํ ภิกฺขเว
ปญฺจโม วสสสฺส อนฺตรายา, ยํ เนมิตฺตา น ชานนฺติ, ยตฺถ
เนมิตฺตานํ จกฺขุ นกฺกมตี.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. จกฺขุ, เอวมุปริปิ.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. สมฺปฏฺวิจฺจิตฺวา

^๓ ฉ.,เท.,อิ. เทวา

อิมะ โข ภิกขเว ปญจ วสสสส อนฺตรายา, ยํ เนมิตฺตา น
ชานนฺติ, ยตฺถ เนมิตฺตานํ จกฺขุํ นกฺกมตฺตีติ. สตฺตมํ.

๘. วาจาสุตฺตํ

[๑๙๘] “ปญฺจहि ภิกขเว องฺเคहि สมนฺนาคตา วาจา
สุภาสิตา โหติ, โน ทฺพฺภาสิตา, อนวชฺชา จ อนนฺวชฺชา” วิญฺญนํ.
กตเมहि ปญฺจहि. กาเลน จ ภาสิตา โหติ, สจฺจา จ ภาสิตา โหติ,
สณฺหา จ ภาสิตา โหติ, อตฺถสณฺหิตา จ ภาสิตา โหติ,
เมตฺตจิตฺเตน จ ภาสิตา โหติ.

อิมะ โข ภิกขเว ปญฺจहि องฺเคहि สมนฺนาคตา วาจา
สุภาสิตา โหติ, โน ทฺพฺภาสิตา, อนวชฺชา จ อนนฺวชฺชา”
วิญฺญนนฺติ.

๙. กุลสุตฺตํ

[๑๙๙] “ยํ” ภิกขเว สีลวนฺโต ปพฺพชิตา กุลํ อุปสงฺกมฺนฺติ,
ตตฺถ มนุสฺสา ปญฺจहि จาเนहि พหุํ ปุณฺณํ ปสวฺนฺติ. กตเมहि ปญฺจहि.
ยสฺมี ภิกขเว สมเย สีลวนฺเต ปพฺพชิตะ กุลํ อุปสงฺกมฺนฺเต
มนุสฺसानํ” ทิสฺวา จิตฺตานิ ปสฺสึทฺติ,^๑ สคฺคสํวตฺตนิกํ ภิกขเว ตํ กุลํ
ตสฺมี สมเย ปฏฺิปปํ ปฏฺิปนฺนํ โหติ.

ยสฺมี ภิกขเว สมเย สีลวนฺเต ปพฺพชิตะ กุลํ อุปสงฺกมฺนฺเต
มนุสฺสา ปจฺจุฏฺเฐนฺติ อภฺวาเทนฺติ อาสนํ เทนฺติ, อุจฺจากุลิกสํวตฺตนิกํ^๒
ภิกขเว ตํ กุลํ ตสฺมี สมเย ปฏฺิปปํ ปฏฺิปนฺนํ โหติ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อนนฺวชฺชา จ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. มนุสฺสา

^๓ ฉ.,เท.,อิ. อุจฺจากุลินสํวตฺตนิกํ

^๔ อ. ยสฺมี ภิกขเว สมเย

^๕ ฉ.,เท.,อิ. ปสาเทนฺติ.

ยสฺมี ภัทฺทเว สมเย สีลวณฺเต ปพฺพชิตฺเต กุลํ อุปลงฺกมณฺเต
มณฺุสฺสา มจฺเจรณลํ ปฏฺวิเนนฺติ,^๑ มหฺสภทฺทสํวตฺตนิกํ ภัทฺทเว ตํ กุลํ
ตสฺมี สมเย ปฏฺวิปทํ ปฏฺวิปนฺนํ โหติ.

ยสฺมี ภัทฺทเว สมเย สีลวณฺเต ปพฺพชิตฺเต กุลํ อุปลงฺกมณฺเต
มณฺุสฺสา ยถาสตฺติ^๒ ยถาพลํ สํวิภชฺชติ, มหฺาภคสํวตฺตนิกํ ภัทฺทเว ตํ
กุลํ ตสฺมี สมเย ปฏฺวิปทํ ปฏฺวิปนฺนํ โหติ.

ยสฺมี ภัทฺทเว สมเย สีลวณฺเต ปพฺพชิตฺเต กุลํ อุปลงฺกมณฺเต
มณฺุสฺสา ปริปฺจุฉนฺติ ปริปญฺหนฺติ ฌมฺมํ สฺถนฺติ, มหฺาปญฺญาสํวตฺตนิกํ
ภัทฺทเว ตํ กุลํ ตสฺมี สมเย ปฏฺวิปทํ ปฏฺวิปนฺนํ โหติ. ยสฺมี ภัทฺทเว
สมเย สีลวณฺโต^๓ ปพฺพชิตฺตา กุลํ อุปลงฺกมณฺติ, ตตฺถ มณฺุสฺสา อิมฺเห
ปญฺจहि จาเนहि พหุํ ปญฺญํ ปสวณฺตีติ. นวมํ.

๑๐. นิสสารณียสุตฺตํ

[๒๐๐] “ปญฺจิมา ภัทฺทเว นิสสารณียา^๔ ชาตฺโย. กตมา
ปญฺจ. อิทฺ ภัทฺทเว ภัทฺทฺโน กาเม^๕ มนฺสิกโรโต กาเมสฺสุ จิตฺตํ น
ปฏฺทนฺนํ น ปสฺสตีติ น สนฺติภฺจติ น วิมฺจุจติ, เนกขมฺมํ โข
ปนฺนสฺส มนฺสิกโรโต เนกขมฺเม จิตฺตํ ปฏฺทนฺนํ ปสฺสตีติ สนฺติภฺจติ
วิมฺจุจติ, ตสฺส ตํ จิตฺตํ สุกตํ^๖ สุภาวิทํ สุภูจิตํ สุวิมฺตํ สุวิสฺยุตฺตํ
กาเมहि, เย จ กามปฺจุจยา อุปลชฺชนฺติ อาสวา วิฆาตปริพาหา,
มฺตฺโต โส เตहि, น โส ตํ เวทณํ เวทียติ, อิทฺมกฺขาตํ กามานํ
นิสสรณํ.

^๑ อ. ปฏฺวิเนนฺติ

^๒ ฉ., เท. ยํ ภัทฺทเว สีลวณฺโต

^๓ ฉ., เท., อ. กาม

^๔ อ. ยถาสตฺติ

^๕ สฺยา. นิสสารณียา อ. นิสสรณียา

^๖ อ. สุกต

ปฺน จปรี ภิกฺขเว ภิกฺขุโน พฺยาปาทำ มนสิกโรโต พฺยาปาเท
จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ น ปสฺสิตติ น สนฺติภฺจติ น วิมฺภจติ, อพฺยาปาทำ
โฆ ปนสฺส มนสิกโรโต อพฺยาปาเท จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสฺสิตติ
สนฺติภฺจติ วิมฺภจติ, ตสฺส ตํ จิตฺตํ สุกตํ^๑ สุภาวิตํ สุภฺภจิตํ สุวิมฺตํ
สุวิสฺยุตฺตํ พฺยาปาเทน, เย จ พฺยาปาทปจฺจยา อุปฺปชฺชนฺติ อาสวา
วิฆาตปริพาหา, มุตฺโต โส เตหิ, น โส ตํ เวทณํ เวทียติ,
อิทมกฺขาตํ พฺยาปาทสฺส นิสฺสรณํ.

ปฺน จปรี ภิกฺขเว ภิกฺขุโน วิหะสํ มนสิกโรโต วิหะสาย
จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ น ปสฺสิตติ น สนฺติภฺจติ น วิมฺภจติ, อวิหะสํ
โฆ ปนสฺส มนสิกโรโต อวิหะสาย จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสฺสิตติ
สนฺติภฺจติ วิมฺภจติ, ตสฺส ตํ จิตฺตํ สุกตํ สุภาวิตํ สุภฺภจิตํ สุวิมฺตํ
สุวิสฺยุตฺตํ วิหะสาย, เย จ วิหะสาปจฺจยา อุปฺปชฺชนฺติ อาสวา
วิฆาตปริพาหา, มุตฺโต โส เตหิ, น โส ตํ เวทณํ เวทียติ,
อิทมกฺขาตํ วิหะสาย นิสฺสรณํ.

ปฺน จปรี ภิกฺขเว ภิกฺขุโน รูเป^๒ มนสิกโรโต รูเปสฺส^๓ จิตฺตํ
น ปกฺขนฺทติ น ปสฺสิตติ น สนฺติภฺจติ น วิมฺภจติ, อรูปํ โฆ ปนสฺส
มนสิกโรโต อรูปे จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสฺสิตติ สนฺติภฺจติ วิมฺภจติ, ตสฺส
ตํ จิตฺตํ สุกตํ สุภาวิตํ สุภฺภจิตํ สุวิมฺตํ สุวิสฺยุตฺตํ รูเปหิ, เย จ
รูปปจฺจยา อุปฺปชฺชนฺติ อาสวา วิฆาตปริพาหา, มุตฺโต โส เตหิ, น
โส ตํ เวทณํ เวทียติ, อิทมกฺขาตํ รูปานํ นิสฺสรณํ.

ปฺน จปรี ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สกฺกายํ มนสิกโรโต สกฺกาเย
จิตฺตํ น ปกฺขนฺทติ น ปสฺสิตติ น สนฺติภฺจติ น วิมฺภจติ, สกฺกายนิโรธํ
โฆ ปนสฺส มนสิกโรโต สกฺกายนิโรธะ จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสฺสิตติ

๑ อ. สุกตํ.

๒ ฉ., เท., อ. รูป

๓ ฉ., เท., อ. รูป

สนฺติภูจติ วิมุจฺจติ, ตสฺส ตํ จิตฺตํ สุกตํ สุภาวิตํ สุภูจติํ สุวิมุตฺตํ
 สุวิสยฺมุตฺตํ สกฺกาเยน, เย จ สกฺกายปจฺจยา อปฺปชฺชนฺติ อาสวา
 วิฆาตปริพาหา, มุตฺโต โส เตหิ, น โส ตํ เวทนํ เวทียติ,
 อิทมกฺขาทํ สกฺกายสฺส นิสฺสรณํ.

‘ตสฺส กามนฺนํทึปี’ นานุเสติ, พฺยาปาทนฺนํทึปี นานุเสติ,
 วิหะसानนํทึปี’ นานุเสติ, ฐปนฺนํทึปี’ นานุเสติ, สกฺกายนฺนํทึปี’
 นานุเสติ. โส กามนฺนํทึยาปี อนนฺสยา พฺยาปาทนฺนํทึยาปี อนนฺสยา
 วิหะसानนํทึยาปี อนนฺสยา ฐปนฺนํทึยาปี อนนฺสยา สกฺกายนฺนํทึยาปี
 อนนฺสยา อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ นีราลโย,^๒ อจฺเจชฺชิตี^๓ ตณฺหํ,
 วิวญฺญยิ สยฺมโณชนํ, สมฺมามานาภิสฺมยา อนฺตมกาสิ ทฺวักขสฺส. อีมา
 ไช ภิกฺขเว ปญฺจ นิสฺสารณียา ธาตุโยติ. ทสมํ.

ปญฺจโม พุราหฺมณวคฺโค.

ตสฺสอุทฺตทานํ

“โสโณ โทโณ สงฺการโว การณฺปาสิ จ ปิงฺคิยานี
 สุปินา จ วสุสา วาจา กุลํ นิสฺสารณียเณ^๔ จาติ.

จตุตฺตโถ ปณณาสโก สมตฺตโต.

๕. ปณฺจมปณฺณาสโก

(๒๑) ๑. กิມพิลวคฺโค

๑. กิມพิลสุตฺตํ

[๒๐๑] เอกํ สมยํ ภควา กิมิลา^๑ วิหริติ เวพฺพวเน. อถ โข อายสฺมา กิมพิโล,^๒ เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสීทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา กิมพิโล ภควนฺตํ เอตทวโจ

“โก นุ โข ภนฺเต เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม น จิรญฺจิตฺโก โหตีติ. “อิธ กิມพิล ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย อุปาสกา อุปาสิกាយ สตฺถริ อคารวา วิหฺรณฺติ อปฺปติสฺสา, ฐมฺเม อคารวา วิหฺรณฺติ อปฺปติสฺสา, สงฺฆे อคารวา วิหฺรณฺติ อปฺปติสฺสา, สิग्ขาเย อคารวา วิหฺรณฺติ อปฺปติสฺสา, อญฺญมณฺณํ อคารวา วิหฺรณฺติ อปฺปติสฺสา. อयํ โข กิມพิล เหตุ, อयํ ปจฺจโย, เยน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม น จิรญฺจิตฺโก โหตีติ.

“โก ปน ภนฺเต เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม จิรญฺจิตฺโก โหตีติ. “อิธ กิມพิล ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย อุปาสกา อุปาสิกાય สตฺถริ สคารวา วิหฺรณฺติ สปฺปติสฺสา, ฐมฺเม สคารวา วิหฺรณฺติ สปฺปติสฺสา, สงฺฆे สคารวา วิหฺรณฺติ สปฺปติสฺสา, สิग्ขาเย สคารวา วิหฺรณฺติ สปฺปติสฺสา, อญฺญมณฺณํ สคารวา วิหฺรณฺติ สปฺปติสฺสา. อयํ โข กิມพิล เหตุ, อयํ ปจฺจโย, เยน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม จิรญฺจิตฺโก โหตีติ. ปจฺจมํ.

หมตฺถาย 27/05/2566

^๑ อ. กิມพิลา

^๒ ฉ., เท. กิมิโล

๒. ฌมมสุตฺตวณสุตฺตัม

[๒๐๒] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา ฌมมสุตฺตวเน. กตเม ปญฺจ. อสฺสํ สฺนาคี, สฺตํ ปรีโยทเปตี, กงฺขํ วิหนตี,^๑ ทิฏฺฐิ อุกฺกโรตี, จิตฺตมสฺส ปสฺสีทตี. อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ อานิสฺสา ฌมมสุตฺตวเนตี. ทฺติยํ.

๓. อสฺสาขานียสุตฺตัม

[๒๐๓] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมณฺหาคโต รณฺโณ ภทฺโร^๒ อสฺสาขานีโย ราชารโห โหตี ราชโกคฺโค, รณฺโณ องฺคนฺเตวว สงฺขํ คจฺจตี.

กตเมหิ ปญฺจหิ. อาชฺชเวณ ชเวณ มทฺทเวณ ขนฺติยา โสรัจฺเจน. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ องฺเคหิ สมณฺหาคโต รณฺโณ ภทฺโร อสฺสาขานีโย ราชารโห โหตี ราชโกคฺโค, รณฺโณ องฺคนฺเตวว สงฺขํ คจฺจตี. เอวเมว โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมณฺหาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหตี ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺนีโย อนฺตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส.

กตเมหิ ปญฺจหิ. อาชฺชเวณ ชเวณ มทฺทเวณ ขนฺติยา โสรัจฺเจน. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมณฺหาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหตี ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺนีโย อนฺตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาคี. ตติยํ.

๔. พลสุตฺตัม

[๒๐๔] “ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว พลานิ. กตมานิ ปญฺจ, สทฺธาพลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ วิริยพลํ ปญฺญาพลํ. อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ^๑ พลานีตี. จตุตฺถํ.

^๑ ฉ., เท. วิตรติ

^๒ อ. ภทฺโท, เอวมฺปรี.ป.

๕. เจโตขิลสุตฺตํ

[๒๐๕] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว เจโตขิลา. กตเม ปญฺจ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สตุถริ กงฺขติ วิจิกิञฺจติ นาธิมุจฺจติ น สมฺปสีทติ. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สตุถริ กงฺขติ วิจิกิञฺจติ นาธิมุจฺจติ น สมฺปสีทติ, ตสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย. ยสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย. อयํ ปจฺจโม เจโตขิโล.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฐมฺเม ๔เปยฺ สงฺฆे ๔เปยฺ สีกฺขาย ๔เปยฺ สพฺรหฺมจาริสุ กุปีโต โหติ อนตฺตมโน อาหตจิตฺโต ขิลชาโต. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาริสุ กุปีโต โหติ อนตฺตมโน อาหตจิตฺโต ขิลชาโต, ตสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย. ยสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย. อयํ ปญฺจโม เจโตขิโล. อิมे โข ภิกฺขเว ปญฺจ เจโตขิลาติ. ปญฺจมํ.

๖. วินิพนฺธสุตฺตํ

[๒๐๖] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว เจตโส วินิพนฺธา. กตเม ปญฺจ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเม” อวิตฺราโค โหติ อวิคตจฺจนฺโท อวิคตเปโม อวิคตปิปาโส อวิคตปริพาโห อวิคตตณฺโห. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเม อวิตฺราโค โหติ อวิคตจฺจนฺโท อวิคตเปโม อวิคตปิปาโส อวิคตปริพาโห อวิคตตณฺโห, ตสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย. ยสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนุโยคาย สาตจฺจาย ปธานาย. อยํ ปจฺจโม เจตโส วินิพนฺธो.

ปุน จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย อวิตราโค โหติ ฯเปฯ รูปे
 อวิตราโค โหติ ฯเปฯ ยาวทตฺถํ อุทราวเทหํ ภูณฺชิตฺวา เสยฺยสฺสํ
 ปสฺสสฺสํ มิทฺธสฺสํ อนุยฺตโต วิหริติ ฯเปฯ อณฺณตรํ เทวณิกายํ
 ปณฺธาย พุรฺหมจฺริยํ จรติ “อิมินาหํ สีเลน วา วเตน วา ตเปน
 วา พุรฺหมจฺริเยน วา เทโว วา ภวิสฺสามิ เทวณฺณตโร วาติ. โย
 โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตรํ เทวณิกายํ ปณฺธาย พุรฺหมจฺริยํ จรติ
 “อิมินาหํ สีเลน วา วเตน วา ตเปน วา พุรฺหมจฺริเยน วา เทโว
 วา ภวิสฺสามิ เทวณฺณตโร วาติ, ตสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย
 อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย. ยสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย
 อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย, อयํ ปญฺจโม เจตโส วินิพนฺโห.
 อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ เจตโส วินิพนฺธาติ. จญฺจํ.

๙. ยากุสูตร

[๒๐๗] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาณิสฺสา ยากุยา. กตเม ปญฺจ.
 ขุทฺทํ” ปฏฺวิเนติ, ปีปาสํ ปฏฺวิเนติ, วาตํ อนุโลเมติ, วตฺถิ โสเชติ,
 อามาวเสสํ ปาเจติ. อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ อาณิสฺสา ยากุยาติ.
 สตฺตมํ.

๘. ทนตกฏจสูตร

[๒๐๘] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา ทนตกฏจสฺส อชาทเน.
 กตเม ปญฺจ. อจกฺขสฺสํ, มุขํ ทุคฺคนฺธํ โหติ, รสหรณฺโโย น
 วิสุทฺธมฺนฺติ, ปีตํ เสมฺหํ ภตฺตํ ปรีโยนทฺรติ,^๒ ภตฺตมสฺส นจฺจาทฺติ.
 อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ อาทึนฺวา ทนตกฏจสฺส อชาทเน.

หมดอายุ 27/05/2566

ปญฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา ทนฺตกญฺจสฺส ขาทเน. กตเม
ปญฺจ. จกฺขุสฺส, มุขํ น ทฺกฺคณฺธํ โหติ, รสหรณฺโโย วิสฺขุณฺณติ, ปีตํ
เสมฺหํ ภาตํ น ปริโยนทฺชติ, ภาตฺตมสฺส ฉาเทติ. อีเม โข ภิกฺขเว
ปญฺจ อานิสฺสา ทนฺตกญฺจสฺส ขาทเนติ. อญฺจมํ.

๕. กิตฺตฺสเรณฺ

[๒๐๙] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา อายตเกน กิตฺตฺสเรณ
ธมฺมํ ภาณนฺตสฺส. กตเม ปญฺจ. อตฺตปิ” ตสฺมี สเร สารชฺชติ,
ปเรปิ ตสฺมี สเร สารชฺชนฺติ, คหปติกาปิ อุชฺฌายนฺติ ‘ยเถว มยํ
คายาม, เอวเมวเม’^๒ สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา คายนฺตีติ, สรฺกฺตฺติมฺปิ
นิกามยมานสฺส สมาริสฺส ภงฺโค โหติ, ปจฺจิมฺา ชนฺตา ทิฏฺฐาณฺคฺติ
อาปชฺชติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ อาทีนฺวา อายตเกน กิตฺตฺสเรณ
ธมฺมํ ภาณนฺตสฺสาติ. นวมํ.

๑๐. มุญฺจสฺสติสฺส

[๒๑๐] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา มุญฺจสฺสติสฺส อสมฺปชานสฺส
นิทฺทํ โอกมฺโต.” กตเม ปญฺจ. ทฺกฺขํ สฺปติ, ทฺกฺขํ ปฏฺวิพฺุชฺฌติ,
ปาปํ สฺปิณฺํ ปสฺสติ, เทวตา น รกฺขนฺติ, อสฺสุจิ มุจฺจติ. อีเม โข
ภิกฺขเว ปญฺจ อาทีนฺวา มุญฺจสฺสติสฺส อสมฺปชานสฺส นิทฺทํ โอกมฺโต.

ปญฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา อุปฏฺฐิตสฺสติสฺส สมฺปชานสฺส
นิทฺทํ โอกมฺโต. กตเม ปญฺจ. สฺขํ สฺปติ, สฺขํ ปฏฺวิพฺุชฺฌติ, น

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อตฺตนาปิ

^๒ ฉ.,เท. เอวเมว โข

^๓ ฉ.,เท.,อิ. โอกมยโต, เอวมฺปรีปิ.

ปาปกัมมํ สุปินํ ปสฺสตี, เทวตา รกฺขนตี, อสุจิ น มุจฺจตี.
อิมเ ช ภิภวเ ปญจ อานิสฺสา อูปญฺจิตสฺสตีสฺส สมฺปชานสฺส
นิทฺทํ โอกมโตตี. ทสมํ.

ปจโม กิมพิลลวคฺโค.

ตตฺตฺตฺตฺตฺตฺ

“กิมพิโล ฐมฺมสฺสวณํ
วินิพนฺธํ ยาคู กญฺจํ

อาชานี” จ พลํ ขิลํ
คิตํ มุญฺจสฺสตีปิ” จาตี.

^๑ ฉ.,เท. อาชานีโย จ ^๒ ฉ.,เท.,อิ. มุญจสฺสตีนา

(๒๒) ๒. อุกุโกสกวคฺโค

๑. อุกุโกสกสฺสุตฺตํ

[๒๑๑] “โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกุโกสกปริภาสโก อริยฺพวาทิ สปุรหฺมจารีณํ, ตสฺส ปญฺจ อาทีนฺวา ปาฏิกฺงฺขา, กตฺเม ปญฺจ. ปาราชโก วา โหติ จินฺนปฺริพนฺโธ,^๑ อญฺญตรํ วา สงฺกิลิฏฺฐํ อาปตฺตํ อาปชฺชติ, พาพฺหํ วา โรคาตงฺกํ ผุสฺติ, สมฺมุพฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺหา อปายํ ทฺวคฺคตํ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกุโกสกปริภาสโก อริยฺพวาทิ สปุรหฺมจารีณํ, ตสฺส อิมํ ปญฺจ อาทีนฺวา ปาฏิกฺงฺขาติ. ปจฺมํ.

๒. ภณฺฑนการกสฺสุตฺตํ

[๒๑๒] “โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภณฺฑนการโก กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺฆํ อธิกรณการโก, ตสฺส ปญฺจ อาทีนฺวา ปาฏิกฺงฺขา, กตฺเม ปญฺจ. อนฺธิตํ นาทิจจฺจติ, อธิคตํ^๒ ปรีหายติ, ปาปโก กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, สมฺมุพฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺหา อปายํ ทฺวคฺคตํ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภณฺฑนการโก กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺฆํ อธิกรณการโก, ตสฺส อิมํ ปญฺจ อาทีนฺวา ปาฏิกฺงฺขาติ. ทฺวติยํ.

๓. สีสฺสุตฺตํ

[๒๑๓] “ปญฺจจิมํ ภิกฺขเว อาทีนฺวา ทฺวสฺสีสฺส สีสฺสวิปตฺติยา. กตฺเม ปญฺจ. อิทฺ ภิกฺขเว ทฺวสฺสีสฺส สีสฺสวิปนฺโน ปมาทาธิกรณํ มหตํ

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. จินฺนปฺริพนฺโธ

^๒ ฉ.,เท. อธิคตา, เอวมฺปฺริป.

โมคขานี นิคจจติ. อัย ภิกขเว ปจโม อาทีนโว ทุสฺสีลสฺส
สีลวิปตฺติยา.

ปุณ จปร ภิกขเว ทุสฺสีลสฺส สีลวิปนฺนสฺส ปาปโก กิตฺติสทฺโท
อพฺภุคฺคจจติ. อัย ภิกขเว ทฺติโย อาทีนโว ทุสฺสีลสฺส สีลวิปตฺติยา.

ปุณ จปร ภิกขเว ทุสฺสีโล สีลวิปนฺโน ยณฺณเทว ปริสํ
อุปสงฺกมติ ยถิ ขตฺติยปริสํ ยถิ พุราหฺมณปริสํ ยถิ คหปติปริสํ
ยถิ สมณปริสํ, อวิสารโท อุปสงฺกมติ มงฺกุฏโต. อัย ภิกขเว ตฺติโย
อาทีนโว ทุสฺสีลสฺส สีลวิปตฺติยา.

ปุณ จปร ภิกขเว ทุสฺสีโล สีลวิปนฺโน สมฺมุพฺโท กาลํ
กโรติ. อัย ภิกขเว จตฺตโถ อาทีนโว ทุสฺสีลสฺส สีลวิปตฺติยา.

ปุณ จปร ภิกขเว ทุสฺสีโล สีลวิปนฺโน กายสฺส เกทา
ปรมฺมรณฺหา อปายํ ทฺคฺคตํ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ. อัย ภิกขเว
ปณฺจโม อาทีนโว ทุสฺสีลสฺส สีลวิปตฺติยา. อิเม โข ภิกขเว ปณฺจ
อาทีนฺวา ทุสฺสีลสฺส สีลวิปตฺติยา.

ปณฺจิเม ภิกขเว อานิสฺสา สีลวโต สีลสมฺปทาย. กตเม ปณฺจ.
อิธ ภิกขเว สีลฺวา สีลสมฺปนฺโน อปฺปมาทาธิกรณํ มหฺนตํ โภคกฺขนฺธํ
อธฺคจจติ. อัย ภิกขเว ปจโม อานิสฺโส สีลวโต สีลสมฺปทาย.

ปุณ จปร ภิกขเว สีลวโต สีลสมฺปนฺนสฺส กลฺยาณ
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจจติ. อัย ภิกขเว ทฺติโย อานิสฺโส สีลวโต
สีลสมฺปทาย.

ปุณ จปร ภิกขเว สีลฺวา สีลสมฺปนฺโน ยณฺณเทว ปริสํ
อุปสงฺกมติ ยถิ ขตฺติยปริสํ ยถิ พุราหฺมณปริสํ ยถิ คหปติปริสํ
ยถิ สมณปริสํ, วิสารโท อุปสงฺกมติ อมงฺกุฏโต. อัย ภิกขเว ตฺติโย
อานิสฺโส สีลวโต สีลสมฺปทาย.

ปุน จปริ ภิกขเว สีลวา สีลสมปนฺโน อสมมุพฺโห กาลํ
กโรติ. อยํ ภิกขเว จตฺตโก อานิสฺโส สีลวโต สีลสมปทาย.

ปุน จปริ ภิกขเว สีลวา สีลสมปนฺโน กายสฺส เกทา
ปรมฺมรณา สุกตฺตี สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ. อยํ ภิกขเว ปญจโม
อานิสฺโส สีลวโต สีลสมปทาย. อิเม โข ภิกขเว ปญจ อานิสฺสา
สีลวโต สีลสมปทายาติ. ตติยํ.

๔. พหุภาณิสุตฺตํ

[๒๑๔] “ปญฺจิเม ภิกขเว อาทีนฺวา พหุภาณิสฺมึ ปุคฺคเล.
กตเม ปญจ. มุสา ภณฺติ, ปิสฺสณํ ภณฺติ, ผรุสํ ภณฺติ, สมฺผปฺปลาป
ภณฺติ, กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา อปายํ ทฺวคฺคตฺตี วินิปาตํ นิริยํ
อุปปชฺชติ. อิเม โข ภิกขเว ปญจ อาทีนฺวา พหุภาณิสฺมึ ปุคฺคเล.

ปญฺจิเม ภิกขเว อานิสฺสา มนฺตภาณิสฺมึ ปุคฺคเล. กตเม ปญจ.
น มุสา ภณฺติ, น ปิสฺสณํ ภณฺติ, น ผรุสํ ภณฺติ, น สมฺผปฺปลาป
ภณฺติ, กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา สุกตฺตี สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ. อิเม
โข ภิกขเว ปญจ อานิสฺสา มนฺตภาณิสฺมึ ปุคฺคเลติ. จตฺตถํ.

๕. ปจฺมอกฺขนฺตีสุตฺตํ

[๒๑๕] “ปญฺจิเม ภิกขเว อาทีนฺวา อกฺขนฺตียา. กตเม
ปญจ. พหุโน ชนฺสฺส อปฺปิโย โหติ อมฺหาโป, เวรพฺหุโล จ โหติ,
วชฺชพฺหุโล จ สมฺมุพฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา
อปายํ ทฺวคฺคตฺตี วินิปาตํ นิริยํ อุปปชฺชติ. อิเม โข ภิกขเว ปญจ
อาทีนฺวา อกฺขนฺตียา.

ปณจิเม ภิกขเว อานิสฺสา ขนฺติยา. กตเม ปณจ. พหุโน
ชนสฺส ปิโย โหติ มนาโป, น เวรพหุโล โหติ, น วชฺชพหุโล,
อสมมุพฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เกทา ปรมมรณา สุกตํ สคฺคํ
โลกํ อุปปชฺชติ. อิเม โข ภิกขเว ปณจ อานิสฺสา ขนฺติยาติ.
ปณจม.

๖. ทุตติยอกุขนฺติสูตร

[๒๑๖] “ปณจิเม ภิกขเว อาทึนฺวา อุกุขนฺติยา. กตเม
ปณจ. พหุโน ชนสฺส อปฺปิโย โหติ อมฺนาโป, ลุฑฺโธ จ โหติ,
วิปฺปฏฺฐิสาริ จ, สมมุพฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เกทา ปรมมรณา
อปายํ ทุคฺคตํ วินิปาตํ นิริยํ อุปปชฺชติ. อิเม โข ภิกขเว ปณจ
อาทึนฺวา อุกุขนฺติยา.

ปณจิเม ภิกขเว อานิสฺสา ขนฺติยา. กตเม ปณจ. พหุโน
ชนสฺส ปิโย โหติ มนาโป, อลุฑฺโธ จ โหติ อวิปฺปฏฺฐิสาริ จ,
อสมมุพฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เกทา ปรมมรณา สุกตํ สคฺคํ
โลกํ อุปปชฺชติ. อิเม โข ภิกขเว ปณจ อานิสฺสา ขนฺติยาติ. จณฺฐ.

๗. ปรมอปาสาทิกสูตร

[๒๑๗] “ปณจิเม ภิกขเว อาทึนฺวา อปาสาทิก. กตเม
ปณจ. อตฺตปิ อตฺตทานํ อุปวทติ, อนฺนวจฺจ วิณฺญฺ ครหฺนติ, ปาปโก
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, สมมุพฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เกทา
ปรมมรณา อปายํ ทุคฺคตํ วินิปาตํ นิริยํ อุปปชฺชติ. อิเม โข
ภิกขเว ปณจ อาทึนฺวา อปาสาทิก.

ปณจิเม ภิกขเว อานิสฺสา ปาสาทิกเก. กตเม ปณจ.
 อตฺตปิ อตฺตานิ น อุปวทติ, อนฺวิจฺจ วิญญู ปสฺสนฺติ, กลฺยาณ
 กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉติ, อสมมฺพฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เมทา
 ปรมฺมรณํ สฺคตํ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ. อิม ไช ภิกขเว
 ปณจ อานิสฺสา ปาสาทิกเกติ. สตฺตมํ.

๘. ทุตติยอปาสาทิกสุตฺตํ

[๒๑๘] “ปณจิเม ภิกขเว อาทึนฺวา อปาสาทิกเก. กตเม
 ปณจ. อปฺปสฺสนฺนา นปฺปสฺสีทฺติ, ปสฺสนฺนํญจ เอกจฺจํ อณฺณตฺตํ
 โหติ, สตฺถุ สาสนํ น กตํ^๑ โหติ, ปจฺฉิมา ชนตา ทิฏฺฐจฺานุคฺติ
 อาปชฺชติ, จิตฺตมสฺส นปฺปสฺสีทฺติ. อิม ไช ภิกขเว ปณจ
 อาทึนฺวา อปาสาทิกเก.

ปณจิเม ภิกขเว อานิสฺสา ปาสาทิกเก. กตเม ปณจ.
 อปฺปสฺสนฺนา ปสฺสีทฺติ, ปสฺสนฺนํญจ ภิกฺขโภาโว โหติ, สตฺถุ สาสนํ
 กตํ โหติ, ปจฺฉิมา ชนตา ทิฏฺฐจฺานุคฺติ อาปชฺชติ, จิตฺตมสฺส
 ปสฺสีทฺติ. อิม ไช ภิกขเว ปณจ อานิสฺสา ปาสาทิกเกติ. อฏฺฐมํ.

๙. อคฺคิสฺสุตฺตํ

[๒๑๙] “ปณจิเม ภิกขเว อาทึนฺวา อคฺคิสฺมี. กตเม ปณจ.
 อจฺจขุสฺโส ทฺพพณฺณกรโณ, ทฺพพลกรโณ, สงฺคณิกาปวทฺธโน,
 ตีรจฺานกถาปวตฺตนิโก, อิม ไช ภิกขเว ปณจ อาทึนฺวา
 อคฺคิสฺมินฺติ. นวมํ.

๑๐. มธฺราสุตฺตํ

[๒๒๐] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา มธฺรายํ. กตฺเม ปญฺจ. วิสฺมา, พหุรฺชา, จณฺทสฺสุนฺชา, วาลยฺกฺชา,^๑ ทูลฺลภปิณฺธา. อีเม โข ภิกฺขเว ปญฺจิ อาทีนฺวา มธฺรายนฺติ. ทสฺมํ.

ทฺติโย อฏฺโถสกวกฺโก.

ตสฺสทฺทหานํ

“อฏฺโถสภณฺทหนสีลํ พหุภฺภาณี^๒ เทว อชนฺติโย
อปาสาทิกกา เทว วุตฺตา อคฺคิสฺสมี มธฺเรน จาติ.

^๑ ฉ. วาพฺยกฺชา อี. วาพายกฺชา

^๒ อี. พหุภฺภาณี

(๒๓) ๓. ทิฆมจาริกวคฺโค

๑. ปจฺมทิฆมจาริกสุตฺตํ

[๒๒๑] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา ทิฆมจาริกํ อนวตฺถจาริกํ
อนุยุตฺตสฺส วิหฺรโต. กตเม ปณฺจ. อสฺสํ ตํ น สฺสณฺนาติ, สฺสํ น
ปริโยทเปติ,^๑ สฺสฺเตเนกจฺเจน อวิสารโท โหติ, พาพฺพหํ^๒ โรคาตงฺกํ
มุสฺสตี, น จ มิตฺตฺวา โหติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทีนฺวา
ทิฆมจาริกํ อนวตฺถจาริกํ อนุยุตฺตสฺส วิหฺรโต.

ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา สมวตฺถจาเร. กตเม ปณฺจ.
อสฺสํ ตํ สฺสณฺนาติ, สฺสํ ปริโยทเปติ, สฺสฺเตเนกจฺเจน วิสารโท โหติ, น
พาพฺพหํ โรคาตงฺกํ มุสฺสตี, มิตฺตฺวา จ โหติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ
อานิสฺสา สมวตฺถจาเรติ. ปจฺม.

๒. ทุติยทิฆมจาริกสุตฺตํ

[๒๒๒] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา ทิฆมจาริกํ อนวตฺถจาริกํ
อนุยุตฺตสฺส วิหฺรโต. กตเม ปณฺจ. อนนฺธิคตํ นานฺธิคจฺจตี, อธิคตํ^๓
ปริหาयตี, อธิคเตเนกจฺเจน อวิสารโท โหติ, พาพฺพหํ โรคาตงฺกํ
มุสฺสตี, น จ มิตฺตฺวา โหติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทีนฺวา
ทิฆมจาริกํ อนวตฺถจาริกํ อนุยุตฺตสฺส วิหฺรโต.

ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา สมวตฺถจาเร. กตเม ปณฺจ.
อนนฺธิคตํ อธิคจฺจตี, อธิคตํ น ปริหายตี, อธิคเตเนกจฺเจน วิสารโท
โหติ, น พาพฺพหํ โรคาตงฺกํ มุสฺสตี, มิตฺตฺวา จ โหติ. อีเม โข
ภิกฺขเว ปณฺจ อานิสฺสา สมวตฺถจาเรติ. ทุติย.

^๑ ฉ.,เท. ปริโยททาเปติ, เอมฺพริปิ.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. คาพฺพหํ, เอมฺพริปิ.

^๓ ฉ.,เท.,อิ. อธิคตา, เอมฺพริปิ.

๕. ปณมกฺกุปฺกสฺสตุตฺถํ

[๒๒๕] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทินฺวา กุณฺฐปเก. กตเม ปณฺจ. อนามนฺตจาเร อาปชฺชติ, รโหณิสชฺชาย อาปชฺชติ, ปฏฺิจฺฉนฺเน อาสเน อาปชฺชติ, มาตุคามสุส อุตฺตริณฺนปฺปณฺจวาจาหิ ฌมฺมํ เทเสนฺโต อาปชฺชติ, กามสงฺกปฺปพฺพหุโล วิหฺรติ. อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทินฺวา กุณฺฐปเกติ. ปณฺจมฺ.

๖. ทุตฺติยกุณฺฐปฺกสฺสตุตฺถํ

[๒๒๖] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทินฺวา กุณฺฐปกฺสฺส ภิกฺขุโน อติเวลํ กุเลสุ สํสฺมฺจฺจสุส วิหฺรโต. กตเม ปณฺจ. มาตุคามสุส อภินฺนทสฺสนํ, ทสฺสเน สติ สํสคฺโค, สํสคฺเค สติ วิสฺสุสาโส, วิสฺสุสาเส สติ โอตารโ, โอตินฺนณฺจิตฺตสฺสเสตํ ปาฏิกงฺขํ อนภฺรโต วา พุรฺหมจฺริยํ จริสฺสติ, อณฺเวยตรํ วา” สงฺกิลิณฺจํ อาปตฺตี อาปชฺชิสฺสติ สิกฺขํ วา ปจฺจกฺขาย หินฺนายาวตฺติสฺสติ. อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทินฺวา กุณฺฐปกฺสฺส ภิกฺขุโน อติเวลํ กุเลสุ สํสฺมฺจฺจสุส วิหฺรโตติ. ฉณฺจํ.

๗. โภกสฺสตุตฺถํ

[๒๒๗] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทินฺวา โภเคสุ. กตเม ปณฺจ. อคฺคิสาธารณา โภคา, อุทกสาธารณา โภคา, ราชสาธารณา โภคา, โจรสาธารณา โภคา, อปฺปิเยหิ ทายาทฺเหหิ สาธารณา โภคา. อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทินฺวา โภเคสุ.

ปณฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา โภเคสุ. กตเม ปณฺจ. โภเค นิสฺสาย อุตฺตानํ สุเขติ ปิณฺเนติ สมฺมา สุขํ ปริหฺรติ, มาตาปิตโร สุเขติ ปิณฺเนติ สมฺมา สุขํ ปริหฺรติ, ปุตุตฺถาทาสกมฺมกรปฺริเส

หมดอายุ 27/05/2566

สุเขติ ปีเณติ สมฺมา สุขํ ปรีหริติ, มิตฺตามจุเจ สุเขติ ปีเณติ
สมฺมา สุขํ ปรีหริติ, สมณพฺรหฺมณฺเส อุตฺตคฺคิกํ ทกฺขิณํ
ปติฏฺฐาเปติ โสวคฺคิกํ สุขวิปากํ สคฺคสํวตฺตนิกํ. อีเม โข ภิกฺขเว
ปณฺจ อานิสฺสา โภเคสฺสุติ. สตฺตมํ.

๔. อุตฺตสุรภตฺตสุตฺตํ

[๒๒๘] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา อุตฺตสุรภตฺเต กุเล.
กตฺเม ปณฺจ. เย เต อติถึ ปาหุณา, เต น กาเลน
ปฏฺธิปฺปูเชนฺติ. ยา ตา พลิปฺภิกฺคาหิกา เทวตา, ตา น กาเลน
ปฏฺธิปฺปูเชนฺติ. เย เต สมณพฺรหฺมณฺเส เอกภตฺติกา รตฺตฺปูปรตา วิรตา
วิกาลโฆชฺนา, เต น กาเลน ปฏฺธิปฺปูเชนฺติ. ทาสกมฺมกรโปริสา
วิมุขา กมฺมํ กโรนฺติ. ตาวตกณฺเณว อสมเยน ภูตฺตํ อโนชฺวนฺตํ
โหติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทึนฺวา อุตฺตสุรภตฺเต กุเล.

ปณฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา สมยภตฺเต กุเล. กตฺเม ปณฺจ.
เย เต อติถึ ปาหุณา, เต กาเลน ปฏฺธิปฺปูเชนฺติ. ยา ตา
พลิปฺภิกฺคาหิกา เทวตา, ตา กาเลน ปฏฺธิปฺปูเชนฺติ. เย เต
สมณพฺรหฺมณฺเส เอกภตฺติกา รตฺตฺปูปรตา วิรตา วิกาลโฆชฺนา, เต
กาเลน ปฏฺธิปฺปูเชนฺติ. ทาสกมฺมกรโปริสา อวิมุขา กมฺมํ กโรนฺติ.
ตาวตกณฺเณว สมเยน ภูตฺตํ โอชฺวนฺตํ โหติ. อีเม โข ภิกฺขเว
ปณฺจ อานิสฺสา สมยภตฺเต กุเลติ. อฏฺฐมํ.

๕. ปจฺมกณฺหสปปสุตฺตํ

[๒๒๙] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา กณฺหสปปเป. กตฺเม
ปณฺจ. อสฺสุจิ, ทฺวคฺคนฺโธ, สภีรฺ, สปปฏฺฐิกโย, มิตฺตทฺวพฺภี. อีเม โข
ภิกฺขเว ปณฺจ อาทึนฺวา กณฺหสปปเป.

เอวเมว โข ภิกขเว ปณจิเม อาทีนวา มาตุคามะ. กตเม
ปณจ. อสฺสิจิ, ทฺวคฺคณฺโธ, สภีรฺ, สปปญฺญิกโย, มิตฺตทฺพภี. อิมะ โข
ภิกขเว ปณจ อาทีนวา มาตุคามะติ. นวมฺ.

๑๐. ทุติยกณฺหสปปสุตฺตํ

[๒๓๐] “ปณจิเม ภิกขเว อาทีนวา กณฺหสปปะ. กตเม
ปณจ. โกธโน, อุปนาหี, โฆรวิสโส, ทฺวชฺวโห, มิตฺตทฺพภี. อิมะ โข
ภิกขเว ปณจ อาทีนวา กณฺหสปปะ.

เอวเมว โข ภิกขเว ปณจิเม อาทีนวา มาตุคามะ. กตเม
ปณจ. โกธโน, อุปนาหี, โฆรวิสโส, ทฺวชฺวโห, มิตฺตทฺพภี. ตตฺริทํ ภิกขเว
มาตุคามสฺส โฆรวิสตา เยภฺยฺเยน ภิกขเว มาตุคาโม ติพฺพราโค.
ตตฺริทํ ภิกขเว มาตุคามสฺส ทฺวชฺวหตา เยภฺยฺเยน ภิกขเว มาตุคาโม
ปิสฺสนวาโจ. ตตฺริทํ ภิกขเว มาตุคามสฺส มิตฺตทฺพภิตา เยภฺยฺเยน
ภิกขเว มาตุคาโม อติจารินี. อิมะ โข ภิกขเว ปณจ อาทีนวา
มาตุคามะติ. ทสมฺ.

ตติโย ทิมจาริกวคฺโค.

ตสฺสทฺทธานํ

“เทว ทิมจาริกา วุตฺตา อภินิवासมฺจณฺรี”
ทฺเว กุลฺลปกา โภโค” ภตฺตํ สปปาปเร ทฺเวติ.

(๒๔) ๔. อาวาสิกวกุโค

๑. อาวาสิกสุตตัม

[๒๓๑] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาวาสิกโก ภิกฺขุ อภาวนีโย โหติ. กตเมหิ ปญฺจหิ. น อากปฺปสมฺปนฺโน โหติ น วตฺตสมฺปนฺโน, น พหุสฺสุโต โหติ น สุตฺตรโร, น ปฏิสลฺเลชิตา โหติ น ปฏิสลฺลานารามो, น กลฺยาณารามो,* น กลฺยาณวาโจ โหติ น กลฺยาณวากุกรโณ, ทุปฺปญฺโฆ โหติ ชฺโपो อเนพฺมุโค. อิมेหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาวาสิกโก ภิกฺขุ อภาวนีโย โหติ.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาวาสิกโก ภิกฺขุ ภาวนีโย โหติ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อากปฺปสมฺปนฺโน โหติ วตฺตสมฺปนฺโน, พหุสฺสุโต โหติ สุตฺตรโร, ปฏิสลฺเลชิตา โหติ ปฏิสลฺลานารามो กลฺยาณารามो, กลฺยาณวาโจ โหติ กลฺยาณวากุกรโณ, ปญฺญวา โหติ อชฺโपो อเนพฺมุโค. อิมेหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาวาสิกโก ภิกฺขุ ภาวนีโย โหตีติ. ปจฺม.

๒. ปิยสุตตัม

[๒๓๒] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาวาสิกโก ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ. กตเมหิ ปญฺจหิ. สีลวา โหติ, ปาติโมกฺขสํวรํสูโต วิหฺรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อญฺมตฺเตสฺสุ วชฺเชสฺสุ ภัยทสฺสาวิ, สมากาย ลิกฺขติ ลิกฺขาปเทสฺสุ. พหุสฺสุโต โหติ สุตฺตรโร สุตฺตสนฺนิจโย, เย เต

หนังสือ ๒๗/๐๕/๒๕๖๖

* ฉ., เท., อ. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ, เอมฺปฺริปิ.

ธมฺมา อาทิกถยาณา มชฺฌเมกถยาณา ปรีโยสานกถยาณา สาทถํ
 สพฺพญชํ เกวลปรีปนุณํ ปรีสุทฺธํ พุรหฺมจริยํ อภิวทฺหติ, ตถารูปาสฺส
 ธมฺมา พหุสฺสุตตา โหหนฺติ ฐตา วจสา ปรีจิตตา มนฺसानุเปกฺขิตา
 ทิฏฺฐิจยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา. กถยาณวาโจ โหติ กถยาณวากุรโณ ปรียา
 วาจา ย สมฺมุนาคโต วิสสฺสฺสจาย อเนลคพาย อตฺถสฺส วิญญาปนียา.
 จตฺตุนํ ฌานานํ อาภิเจตฺตีกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี
 โหติ อภิจฺฉลาภี อภิสฺรลาภี. อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ
 ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภินฺนยา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช
 วิหริติ. อิมฺเหติ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ธมฺเมหิ สมฺมุนาคโต อาวาสโก
 ภิกฺขุ สพุรหฺมจารีณํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย
 จาติ. ทุตฺติยํ.

๓. โสภณสุตฺตํ

[๒๓๓] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมฺมุนาคโต อาวาสโก
 ภิกฺขุ อาวาสํ โสภเตติ. กตเมหิ ปณฺจหิ. สีสฺวา โหติ ๕เปยฺ สิกฺขติ
 สิกฺขาปเทสฺส. พหุสฺสุตโต โหติ ๕เปยฺ ทิฏฺฐิจยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา. กถยาณวาโจ
 โหติ กถยาณวากุรโณ ปรียา วาจา ย สมฺมุนาคโต วิสสฺสฺสจาย
 อเนลคพาย อตฺถสฺส วิญญาปนียา. ปฏฺฐิพล โหติ อุปสงฺกมฺนเต”
 ธมฺมียา กถาย สนฺทสฺสเสตฺถํ สมากเปตฺถํ สมฺมตฺเตเชตฺถํ สมฺปหํเสตฺถํ.
 จตฺตุนํ ฌานานํ อาภิเจตฺตีกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี
 โหติ อภิจฺฉลาภี อภิสฺรลาภี. อิมฺเหติ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ธมฺเมหิ
 สมฺมุนาคโต อาวาสโก ภิกฺขุ อาวาสํ โสภเตตีติ. ตติยํ.

๔. พหุปกการสูตร

[๒๓๔] “ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนนาคโต อาวาสโก
 ภิกขุ อาวาสสส พหุปการโ หิตติ. กตเมหิ ปญจหิ. สีลวา โหติ
 ๕เปย สมาทาย สิขติ สิขปาปเทส. พหุสสุโต โหติ ๕เปย ทิฏฐิยา
 สุปปฏิวิธธา. ขณฺทผลลํ ปฏิสงฺขโรติ. มหา โข ปน ภิกขุสงฺโฆ
 อภิกฺกนฺโต นานาเวรชฺชกา ภิกขุ, คิหิํ อุปสงฺกมิตฺวา อาโรเจติ
 “มหา โข อาวุโส ภิกขุสงฺโฆ อภิกฺกนฺโต นานาเวรชฺชกา ภิกขุ,
 กโรธ ปุณฺณานิ, สมโย ปุณฺณานิ กาทุนฺติ. จตฺตุนํ ฌานานํ
 อาภิเจตสิกานํ ทิฏฐธมฺมสุขวิหารานํ นิคามลาภี โหติ อภิจฺจนลาภี
 อกสิรลาภี. อิมหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมเมหิ สมนนาคโต
 อาวาสโก ภิกขุ อาวาสสส พหุปการโ หิตีติ. จตฺตถิ.

๕. อนุกรมปสูตร

[๒๓๕] “ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนนาคโต อาวาสโก
 ภิกขุ คิหิ^๑ อนุกรมปติ. กตเมหิ ปญจหิ. อธิสฺสเล^๒ สมาทเปติ.
 ฐมฺมทสฺสเน นิเวเสติ. คิลานเก อุปสงฺกมิตฺวา สตี อุปปาเทติ
 อรหคฺคตํ อายสฺมนฺโต สตี อุปฏฺฐาเปถาติ, มหา โข ปน ภิกขุสงฺโฆ
 อภิกฺกนฺโต นานาเวรชฺชกา ภิกขุ, คิหิํ อุปสงฺกมิตฺวา อาโรเจติ
 “มหา โข อาวุโส ภิกขุสงฺโฆ อภิกฺกนฺโต นานาเวรชฺชกา ภิกขุ,
 กโรธ ปุณฺณานิ, สมโย ปุณฺณานิ กาทุนฺติ, ยํ โข ปนสฺส โภชนํ
 เทนฺติ ลูฆํ วา ปณฺนิตํ วา, ตํ อตฺตนา ปริภุญฺชติ, สทฺธาเทยํ น
 วินิปาเตติ. อิมหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฐมเมหิ สมนนาคโต
 อาวาสโก ภิกขุ, คิหิ อนุกรมปติติ. ปญจมํ.

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อ. คิหิ, เอวมุปริป.

^๒ ฉ.,เท.,อ. อธิสฺสเล

๖. ปณจมอณณารหสุตตัม

[๒๓๖] “ปณจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนนาคโต อวาสโก ภิกขุ ยถาภตัม นิกขิตโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปณจหิ. อนนุวิจฺจ อปริโยคาเหตุวอ อวณณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนนุวิจฺจ อปริโยคาเหตุวอ วณณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนนุวิจฺจ อปริโยคาเหตุวอ อปฺปสาทนึเย จาเน ปสาทํ อุปทํเสติ, อนนุวิจฺจ อปริโยคาเหตุวอ ปสาทนึเย จาเน อปฺปสาทํ อุปทํเสติ, สทฺธาเทยํ วินิปเตติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ฐมเมหิ สมนนาคโต อวาสโก ภิกขุ ยถาภตัม นิกขิตโต, เอวํ นิริเย.

ปณจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนนาคโต อวาสโก ภิกขุ ยถาภตัม นิกขิตโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปณจหิ. อนนุวิจฺจ อปริโยคาเหตุวอ อวณณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนนุวิจฺจ อปริโยคาเหตุวอ วณณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนนุวิจฺจ อปริโยคาเหตุวอ อปฺปสาทนึเย จาเน อปฺปสาทํ อุปทํเสติ, อนนุวิจฺจ อปริโยคาเหตุวอ ปสาทนึเย จาเน ปสาทํ อุปทํเสติ, สทฺธาเทยํ น วินิปเตติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ฐมเมหิ สมนนาคโต อวาสโก ภิกขุ ยถาภตัม นิกขิตโต, เอวํ สคฺเคติ. จมฺมจํ.

๗. ทุตติยอณณารหสุตตัม

[๒๓๗] “ปณจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนนาคโต อวาสโก ภิกขุ ยถาภตัม นิกขิตโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปณจหิ. อนนุวิจฺจ อปริโยคาเหตุวอ อวณณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนนุวิจฺจ อปริโยคาเหตุวอ วณณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อวาสมจฺจรี โหติ อวาสปฺลิกะธี, กุลมจฺจรี โหติ กุลปฺลิกะธี, สทฺธาเทยํ วินิปเตติ. อิมะหิ โข ะเปฯ เอวํ นิริเย.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาโคโต อวาสโก ภิกฺขุ
ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญฺจหิ. อนฺนฺวิจฺจ
ปรีโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนฺนฺวิจฺจ ปรีโยคาเหตุวา
วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, น อวาสมจฺฉริ โหติ, น อวาสปฺลิเคธิ,
น กุลมจฺฉริ โหติ, น กุลปฺลิเคธิ, สทฺธาเทยฺยํ น วินิปาเตติ. อิมेหิ
โฆ ๔เปฺยฺย เอวํ สคฺเคติ. สจฺจตมํ.

๘. ตติยอวณฺณารหสฺสุตฺตํ

[๒๓๘] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาโคโต อวาสโก
ภิกฺขุ ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปญฺจหิ. อนฺนฺวิจฺจ
อปรีโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนฺนฺวิจฺจ
อปรีโยคาเหตุวา วณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อวาสมจฺฉริ โหติ,
กุลมจฺฉริ โหติ, ลาภมจฺฉริ โหติ. อิมेหิ โฆ ๔เปฺยฺย เอวํ นิริเย.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาโคโต อวาสโก ภิกฺขุ
ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญฺจหิ. อนฺนฺวิจฺจ
ปรีโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนฺนฺวิจฺจ ปรีโยคาเหตุวา
วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, น อวาสมจฺฉริ โหติ, น กุลมจฺฉริ
โหติ, น ลาภมจฺฉริ โหติ. อิมेหิ โฆ ๔เปฺยฺย เอวํ สคฺเคติ. อจฺจตมํ.

๙. ปจฺมมจฺฉริยสุตฺตํ

[๒๓๙] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาโคโต อวาสโก
ภิกฺขุ ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปญฺจหิ. อวาสมจฺฉริ
โหติ, กุลมจฺฉริ โหติ, ลาภมจฺฉริ โหติ, วณฺณมจฺฉริ โหติ, สทฺธาเทยฺยํ
วินิปาเตติ. อิมेหิ โฆ ๔เปฺยฺย เอวํ นิริเย.

ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต อาวาสโก ภิกขุ
 ยถาภตัม นิภขิตโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญจหิ. น อาวาสมจฺฉรี
 โหติ, น กุลมจฺฉรี โหติ, น ลาภมจฺฉรี โหติ, น วณฺณมจฺฉรี โหติ,
 สทฺธาเทยฺยํ น วินิปาเตติ. อิมะหิ โข ะเปฯ เอวํ สคฺเคติ. นวมํ.

๑๐. ทุตติยมจฺฉริยสุตฺตํ

[๒๔๐] “ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต อาวาสโก
 ภิกขุ ยถาภตัม นิภขิตโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปญจหิ. อาวาสมจฺฉรี
 โหติ, กุลมจฺฉรี โหติ, ลาภมจฺฉรี โหติ, วณฺณมจฺฉรี โหติ,
 ฐมฺมจฺฉรี โหติ, อิมะหิ โข ะเปฯ เอวํ นิริเย.

ปญจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต อาวาสโก ภิกขุ
 ยถาภตัม นิภขิตโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญจหิ. น อาวาสมจฺฉรี
 โหติ, น กุลมจฺฉรี โหติ, น ลาภมจฺฉรี โหติ, น วณฺณมจฺฉรี โหติ,
 น ฐมฺมจฺฉรี โหติ. อิมะหิ โข ะเปฯ เอวํ สคฺเคติ ทสมํ.

จตุตฺถโถ อาวาสิกวคฺโค.

ตสฺสทฺถานํ *

“อาวาสโก ปิโย จ โสภณ,
 พหุปการโ อนุภมฺปโก จ.
 ตโย อวณฺณนารหา เจว
 มจฺฉริยา ทฺวเอปิ จาติ.

(๒๕) ๕. ทุจฺจริตวคฺโค

๑. ปรมฺหุจฺจริตสุตฺตํ

[๒๔๑] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา ทุจฺจริเต. กตฺเม ปณฺจ. อตฺตปิ อตฺตานิ อูปวทติ, อนุวิจฺจ วิณฺญฺ ครหฺนติ, ปาปโก กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, สมฺมุพฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทุคฺคตี วินิปาตํ นิริยํ อูปปชฺชติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทีนฺวา ทุจฺจริเต.

ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา สุจฺริเต. กตฺเม ปณฺจ. อตฺตปิ อตฺตานิ น อูปวทติ, อนุวิจฺจ วิณฺญฺ ปสฺสนฺติ, กลฺยาณํ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, อสมฺมุพฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา สุกฺตี สคฺคํ โลกํ อูปปชฺชติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อานิสฺสา สุจฺริเตติ. ปจฺมํ.

๒. ปรมฺกายทุจฺจริตสุตฺตํ

[๒๔๒] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา กายทุจฺจริเต อเปยฺ ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา กายสุจฺริเต อเปยฺ อานิสฺสา กายสุจฺริเตติ. ทุตฺติยํ.

๓. ปรมวจีทุจฺจริตสุตฺตํ

[๒๔๓] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา วจีทุจฺจริเต อเปยฺ ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา วจีสุจฺริเต อเปยฺ อานิสฺสา วจีสุจฺริเตติ. ตตฺติยํ.

๔. ปณมโนทุจจิริตสุตฺตํ

[๒๔๔] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา มโนทุจจิริเต. กตเม ปณฺจ. อตฺตปิ อตฺตานิ อุปวทติ, อนุวิจฺจ วิญฺญู ครหฺนติ, ปาปโก กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, สมฺมุพฺโห กาลํ กโรติ, กายสุส เกทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทุคฺคตี วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทีนฺวา มโนทุจจิริเต.

ปณฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา มโนสุจิริเต. กตเม ปณฺจ. อตฺตปิ อตฺตานิ น อุปวทติ, อนุวิจฺจ วิญฺญู ปสฺสนฺติ, กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, อสมฺมุพฺโห กาลํ กโรติ, กายสุส เกทา ปรมฺมรณฺา สุคฺคี สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อานิสฺสา มโนสุจิริเตติ. จตฺตถํ.

๕. ทุตฺติยมโนทุจจิริตสุตฺตํ

[๒๔๕] “ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา ทุจจิริเต. กตเม ปณฺจ. อตฺตปิ อตฺตานิ อุปวทติ, อนุวิจฺจ วิญฺญู ครหฺนติ, ปาปโก กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, สทฺธมฺมา วุฏฺฐาติ, อสทฺธมฺเม ปติฏฺฐาติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทีนฺวา ทุจจิริเต.

ปณฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา สุจิริเต. กตเม ปณฺจ. อตฺตปิ อตฺตานิ น อุปวทติ, อนุวิจฺจ วิญฺญู ปสฺสนฺติ, กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, อสทฺธมฺมา วุฏฺฐาติ, สทฺธมฺเม ปติฏฺฐาติ. อีเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อานิสฺสา สุจิริเตติ. ปณฺจมํ.

๖. ทุติยกายทุจฺจิริตสฺสตุตฺตํ

[๒๔๖] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา กายทุจฺจิริเต ๕เปยฺ
ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาณิสฺสา กายสุจฺจิริเต ๕เปยฺ อาณิสฺสา กายสุจฺจิริเตติ.
อญฺจํ.

๗. ทุติยวจฺจิทุจฺจิริตสฺสตุตฺตํ

[๒๔๗] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา วจฺจิทุจฺจิริเต ๕เปยฺ
ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาณิสฺสา วจฺสิสุจฺจิริเต ๕เปยฺ อาณิสฺสา วจฺสิสุจฺจิริเตติ
สตุตฺตมํ.

๘. ทุติยมโนทุจฺจิริตสฺสตุตฺตํ

[๒๔๘] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา มโนทุจฺจิริเต. กตเม
ปณฺณจ. อตฺตทาปี อตฺตทานํ อุปวทติ, อนุวิจฺจ วิญญู ครหฺนติ, ปาปโก
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, สทฺธมฺมา วุฏฺฐจฺจติ, อสทฺธมฺเม ปติฏฺฐจฺจติ.
อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺณจ อาทึนฺวา มโนทุจฺจิริเต.

ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาณิสฺสา มโนสุจฺจิริเต. กตเม ปณฺณจ.
อตฺตทาปี อตฺตทานํ น อุปวทติ, อนุวิจฺจ วิญญู ปสฺสฺนติ, กลฺยาโณ
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, อสทฺธมฺมา วุฏฺฐจฺจติ, สทฺธมฺเม ปติฏฺฐจฺจติ.
อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺณจ อาณิสฺสา มโนสุจฺจิริเตติ. อญฺจมํ.

๙. สิวตฺติกสฺสตุตฺตํ

[๒๔๙] “ปณฺณจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา สิวตฺติกาย. กตเม ปณฺณจ.
อสุจฺจิ, ทุคฺคนฺธา, สปปญฺญิภายา, วาลานํ อมฺนุสฺसानํ อาวาโส, พหุโน
ชนฺสฺส อาโรทฺหนา. อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺณจ อาทึนฺวา สิวตฺติกาย.

เอวเมว โข ภิกขเว ปณฺจิเม อาทีนฺวา สิวติกฺกุปฺเป ปุคฺคเล.
กตเม ปณฺจ. อีธ ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อสฺสจินา กายกมฺเมน
สมนฺนาคโต โหติ, อสฺสจินา วจฺจิกมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ, อสฺสจินา
มโนกมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ. อิทมฺมสุส อสฺสจิตาย วทามิ. เสยฺยถาปิ
สา ภิกขเว สิวติกา อสฺสจิ, ตถูปมาหํ ภิกขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

ตสฺส อสฺสจินา กายกมฺเมน สมนฺนาคตสฺส, อสฺสจินา วจฺจิกมฺเมน
สมนฺนาคตสฺส, อสฺสจินา มโนกมฺเมน สมนฺนาคตสฺส ปาปโก กิตฺติสทฺโท
อพฺภุคฺคจฺจติ. อิทมฺมสุส ทฺวคฺคนฺธตาย วทามิ. เสยฺยถาปิ สา ภิกขเว
สิวติกา ทฺวคฺคนฺธา, ตถูปมาหํ ภิกขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

ตเมนํ อสฺสจินา กายกมฺเมน สมนฺนาคตํ, อสฺสจินา วจฺจิกมฺเมน
สมนฺนาคตํ, อสฺสจินา มโนกมฺเมน สมนฺนาคตํ, เปสฺลา สพฺรหฺมจาริ
อารกา ปริวชฺเชนฺติ.^๑ อิทมฺมสุส สปปญฺญิภยสฺมึ วทามิ. เสยฺยถาปิ สา
ภิกขเว สิวติกา สปปญฺญิภยา, ตถูปมาหํ ภิกขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

โส อสฺสจินา กายกมฺเมน สมนฺนาคโต, อสฺสจินา วจฺจิกมฺเมน
สมนฺนาคโต, อสฺสจินา มโนกมฺเมน สมนฺนาคโต, สภาเคหิ ปุคฺคเลหิ
สทฺธี สํวสฺติ. อิทมฺมสุส วาลาวสฺสสฺมึ^๒ วทามิ. เสยฺยถาปิ สา ภิกขเว
สิวติกา วาลานํ อมฺนุสฺสสานํ อาวาโส, ตถูปมาหํ ภิกขเว อิมํ
ปุคฺคลํ วทามิ.

ตเมนํ อสฺสจินา กายกมฺเมน สมนฺนาคตํ, อสฺสจินา วจฺจิกมฺเมน
สมนฺนาคตํ, อสฺสจินา มโนกมฺเมน สมนฺนาคตํ, เปสฺลา สพฺรหฺมจาริ
ทิสฺวา ขียธมฺมํ อาปชฺชนฺติ ‘อโห วต โน ทฺวขํ, เย มยฺย เอวฺรฺุเปหิ
ปุคฺคเลหิ สทฺธี สํวสฺมาติ. อิทมฺมสุส อาโรทนาย วทามิ. เสยฺยถาปิ

สา ภิกฺขเว สิวธิกา พหุโน ชนสฺส อาโรทนา, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว
อิมํ ปุคฺคํ วทามิ. อิมเ ช ภิกฺขเว ปณฺจ อาทีนวา สิวธิกูปเม
ปุคฺคเลติ. นวมํ.

๑๐. ปุคฺคลปฺปสาทสุตฺตํ

[๒๕๐] “ปณฺจิมเ ภิกฺขเว อาทีนวา ปุคฺคลปฺปสาเท. กตเม
ปณฺจ. ยสฺมี ภิกฺขเว ปุคฺคเล ปุคฺคโล อภิปฺปสนฺโน โหติ, โส
ตถารูปํ อาปตฺตี อาปนฺโน โหติ, ยถารูปาย อาปตฺติยา สงฺฆเ
อูกฺขิปติ. ตสฺส เอวํ โหติ ‘โย ช มยฺยํ ปุคฺคโล ปิโย มนาโป,
โส สงฺฆเณ อูกฺขิตฺโตติ, ภิกฺขุสุ อปฺปสาทพหฺโล โหติ, ภิกฺขุสุ
อปฺปสาทพหฺโล สมานเ อณฺเเย ภิกฺขุ น ภชติ, อณฺเเย ภิกฺขุ
อภชนฺโต สทฺธมฺมํ น สฺสณฺาติ, สทฺธมฺมํ อสฺสณฺนฺโต สทฺธมฺมา
ปริหาयติ. อयํ ภิกฺขเว ปจฺจิมเ อาทีนโว ปุคฺคลปฺปสาเท.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ยสฺมี ปุคฺคเล ปุคฺคโล อภิปฺปสนฺโน
โหติ, โส ตถารูปํ อาปตฺตี อาปนฺโน โหติ, ยถารูปาย อาปตฺติยา
สงฺฆเ อนฺเต นิสีทาเปติ. ตสฺส เอวํ โหติ ‘โย ช มยฺยํ
ปุคฺคโล ปิโย มนาโป, โส สงฺฆเณ อนฺเต นิสีทาปิโตติ, ภิกฺขุสุ
อปฺปสาทพหฺโล โหติ, ภิกฺขุสุ อปฺปสาทพหฺโล สมานเ อณฺเเย
ภิกฺขุ น ภชติ, อณฺเเย ภิกฺขุ อภชนฺโต สทฺธมฺมํ น สฺสณฺาติ,
สทฺธมฺมํ อสฺสณฺนฺโต สทฺธมฺมา ปริหาयติ. อयํ ภิกฺขเว ทฺติโย
อาทีนโว ปุคฺคลปฺปสาเท.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ยสฺมี ปุคฺคเล ปุคฺคโล อภิปฺปสนฺโน
โหติ, โส ทิสํ ปกฺกนฺโต โหติ ฯเปฯ โส วิพฺภนฺโต โหติ ฯเปฯ โส

กาลกโต โหติ. ตสฺส เอว โหติ 'โย โข มया ยํ ปุคฺคโล ปิโย
มณาโป, โส กาลกโตติ, อญฺเฆ ภิกฺขุ น ภชติ, อญฺเฆ ภิกฺขุ
อภชนฺโต สทฺธมฺมํ น สฺสณาติ, สทฺธมฺมํ อสฺสณฺนฺโต สทฺธมฺมา
ปริหาयติ. อयํ ภิกฺขเว ปณฺจโม อาทีนโว ปุคฺคลปฺปสาเท. อิม
โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทีนวา ปุคฺคลปฺปสาเทติ. ทสมํ.

ปณฺจโม ทฺวจจริตวคฺโค.

ตสฺสทฺททานํ

“ทฺวจจริตํ กายทฺวจจริตํ วจีทฺวจจริตํ มโนทฺวจจริตํ
จตุหิ ปเร เทว สีวถิกา ปุคฺคลปฺปสาเทน จาติ.

ปณฺจโม ปณฺณาสโก สมตฺโต.

(๒๖) ๖. อุปสมปทาวกุโค

๑. อุปสมปาเทตพพสุตฺตํ

[๒๕๑] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคเตน ภิกฺขุณา
อุปสมปาเทตพพํ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อเสเชน
สีลกฺขนฺธေန สมนฺนาคโต โหติ, อเสเชน สมาธิกฺขนฺธေန สมนฺนาคโต
โหติ, อเสเชน ปญฺญากฺขนฺธေန สมนฺนาคโต โหติ, อเสเชน
วิมุตฺติกฺขนฺธေန สมนฺนาคโต โหติ, อเสเชน วิมุตฺติฅาณทสฺสนกฺขนฺธေန
สมนฺนาคโต โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคเตน
ภิกฺขุณา อุปสมปาเทตพพนฺติ. ปจฺมํ.

๒. นิสฺสยสุตฺตํ

[๒๕๒] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคเตน ภิกฺขุณา
นิสฺสโย ทาทพฺโพ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อเสเชน
สีลกฺขนฺธေန สมนฺนาคโต โหติ ยเปยฺ อเสเชน วิมุตฺติฅาณ-
ทสฺสนกฺขนฺธေန สมนฺนาคโต โหติ. อิมฺเหิ โข ยเปยฺ นิสฺสโย
ทาทพฺโพติ. ทฺติยํ.

๓. สามณฺรสุตฺตํ

[๒๕๓] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคเตน ภิกฺขุณา
สามณฺโร อฺปฏฺฐจาเปตพฺโพ. กตเมหิ ปญฺจหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อเสเชน สีลกฺขนฺธေန สมนฺนาคโต โหติ ยเปยฺ อเสเชน
วิมุตฺติฅาณทสฺสนกฺขนฺธေန สมนฺนาคโต โหติ. อิมฺเหิ โข ยเปยฺ
สามณฺโร อฺปฏฺฐจาเปตพฺโพติ. ตติยํ.

๔. ปณจมจฺฉริยสุตฺตํ

[๒๕๔] “ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว มจฺฉริยานิ. กตมานิ ปณฺจ. อาวาสมจฺฉริยํ กุลมจฺฉริยํ ลาภมจฺฉริยํ วนฺณมจฺฉริยํ ฐมฺมมจฺฉริยํ. อิมานิ โข ภิกฺขเว ปณฺจ มจฺฉริยานิ. อิมေสฺส โข ภิกฺขเว ปณฺจหนํ มจฺฉริยานํ เอตํ ปตฺติกฺกิฏฺฐํ,^๑ ยทิทํ ฐมฺมมจฺฉริยนฺติ. จตฺตถํ.

๕. มจฺฉริยปฺปหานสุตฺตํ

[๒๕๕] “ปณฺจหนํ ภิกฺขเว มจฺฉริยานํ ปหานาย สมฺมจฺเจทาย พุรฺหมจฺฉริยํ วุสฺสติ. กตเมสฺส ปณฺจหนํ. อาวาสมจฺฉริยสุส ปหานาย สมฺมจฺเจทาย พุรฺหมจฺฉริยํ วุสฺสติ. กุลมจฺฉริยสุส ฯเปฯ ลาภมจฺฉริยสุส ฯเปฯ วนฺณมจฺฉริยสุส ฯเปฯ ฐมฺมมจฺฉริยสุส ปหานาย สมฺมจฺเจทาย พุรฺหมจฺฉริยํ วุสฺสติ. อิมेสฺส โข ภิกฺขเว ปณฺจหนํ มจฺฉริยานํ ปหานาย สมฺมจฺเจทาย พุรฺหมจฺฉริยํ วุสฺสตีติ. ปณฺจมํ.

๖. ปจฺจกณฺณสุตฺตํ

[๒๕๖] “ปณฺจิเม^๒ ภิกฺขเว ฐมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโป ปจฺจกณฺณํ อุปฺสมฺปชฺช วิหริตุํ. กตเม ปณฺจ. อาวาสมจฺฉริยํ กุลมจฺฉริยํ ลาภมจฺฉริยํ วนฺณมจฺฉริยํ ฐมฺมมจฺฉริยํ. อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ ฐมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโป ปจฺจกณฺณํ อุปฺสมฺปชฺช วิหริตุํ.

ปณฺจิเม ภิกฺขเว ฐมฺเม ปฬาย ภพฺโป ปจฺจกณฺณํ อุปฺสมฺปชฺช วิหริตุํ. กตเม ปณฺจ. อาวาสมจฺฉริยํ กุลมจฺฉริยํ ลาภมจฺฉริยํ วนฺณมจฺฉริยํ ฐมฺมมจฺฉริยํ. อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ ฐมฺเม ปฬาย ภพฺโป ปจฺจกณฺณํ อุปฺสมฺปชฺช วิหริตฺตุนฺติ. จฏฺฐํ.

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ จ.,เท. ปฏิกุฏฺฐํ

^๒ สยา. ปณฺจ, เอมฺมปริปี.

๓ - ๑๓. ทุตฺติยณานาทิสุตฺตํ

[๒๕๗-๒๖๓] “ปญฺจเม ภิกฺขเว ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ
 ทุตฺติยํ ฌานํ ๔เปฯ อภพฺโพ ทุตฺติยํ ฌานํ ๔เปฯ อภพฺโพ จตฺตถํ
 ฌานํ ๔เปฯ อภพฺโพ โสตาปตฺติผลํ ๔เปฯ อภพฺโพ สกทาคามิผลํ
 ๔เปฯ อภพฺโพ อนาคามิผลํ ๔เปฯ อภพฺโพ อรหตฺตํ” สจฺจิกาตุํ.
 กตเม ปญฺจ, อาวาสมจฺฉริยํ กุลมจฺฉริยํ ลาภมจฺฉริยํ วณฺณมจฺฉริยํ
 ฐมฺมมจฺฉริยํ. อีเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ
 อรหตฺตํ สจฺจิกาตุํ.

ปญฺจิเม ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ ทุตฺติยํ ฌานํ ๔เปฯ
 ภพฺโพ ทุตฺติยํ ฌานํ ๔เปฯ ภพฺโพ จตฺตถํ ฌานํ ๔เปฯ ภพฺโพ
 โสตาปตฺติผลํ ๔เปฯ ภพฺโพ สกทาคามิผลํ ๔เปฯ ภพฺโพ
 อนาคามิผลํ ๔เปฯ ภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺจิกาตุํ. กตเม ปญฺจ.
 อาวาสมจฺฉริยํ กุลมจฺฉริยํ ลาภมจฺฉริยํ วณฺณมจฺฉริยํ ฐมฺมมจฺฉริยํ.
 อีเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺจิกาตุํ.
 เतरสมิ.

๑๔. อปรปจมณานสูตรํ

[๒๖๔] “ปญฺจิเม ภิกฺขเว ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ ปจฺมํ
 ฌานํ อุปสมปทฺช วิหริตุํ. กตเม ปญฺจ. อาวาสมจฺฉริยํ กุลมจฺฉริยํ
 ลาภมจฺฉริยํ วณฺณมจฺฉริยํ อกตญฺญตํ อกตเวทิตํ. อีเม โข ภิกฺขเว
 ปญฺจ ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมปทฺช วิหริตุํ.

ปญฺจิเม ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ ปจฺมํ ฌานํ
 อุปสมปทฺช วิหริตุํ. กตเม ปญฺจ. อาวาสมจฺฉริยํ กุลมจฺฉริยํ ลาภมจฺฉริยํ

ปณฺณาสโก] ๑. สมุมติเปยฺยาลํ ๒ - ๑๔. เสนาสนปณฺญาปกสฺสุตฺตาทิ ๓๑๕

ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตทุทฺเทสโก
 สมฺมณฺณิตพฺโพ. กตฺเมหิ ปณฺจหิ. น จนนฺทาคตํ คจฺจติ, น โทสาคตํ
 คจฺจติ, น โม่หาคตํ คจฺจติ, น ภยาคตํ คจฺจติ, อุทฺทิกฺกฺขจฺจนฺนุทฺทิกฺกฺขจฺ
 ชานาติ. อิมฺเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตทุทฺเทสโก
 สมฺมณฺณิตพฺโพติ.

“ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตทุทฺทสโก น
 สมนฺนนิตพฺโพ” สมนฺโตปิ น เปสฺเสตพฺโพ ๔เปยฺย สมนฺโต เปสฺเสตพฺโพ
 ๔เปยฺย พาลो เวทิตพฺโพ ๔เปยฺย ปณฺตฺติโต เวทิตพฺโพ ๔เปยฺย ขตฺ
 อนุปฺหตฺ อดฺตานํ ปริหรติ ๔เปยฺย อกฺขตํ อนุปฺหตฺ อดฺตานํ ปริหรติ
 ๔เปยฺย ยถาภตํ นิภฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. ๔เปยฺย ยถาภตํ นิภฺขิตฺโต,
 เอวํ สคฺเค. กตฺเมหิ ปญฺจหิ. น จนฺทาคตฺถิ คจฺจติ, น โทสาคตฺถิ
 คจฺจติ, น โมหาคตฺถิ คจฺจติ, น ภยาคตฺถิ คจฺจติ, อุกฺกมฺมจฺ्ञานุกฺกมฺมจฺ्ञ
 ชานาติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตทุทฺทสโก
 ยถาภตํ นิภฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. ปจฺฉมํ.

๒ - ๑๕. เสนาสนปญญาปกสตุตทาภิ

[๒๗/๓ - ๒๘๕] “ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 เสนาสนปณฺญาปโก น สมนฺนนิตพฺโพ ๕เปยฺ ปณฺณตฺตาปณฺณตฺตํ น
 ชานาติ ๕เปยฺ เสนาสนปณฺญาปโก สมนฺนนิตพฺโพ ๕เปยฺ
 ปณฺณตฺตาปณฺณตฺตํ ชานาติ ๕เปยฺ เสนาสนคาคาปโก น
 สมนฺนนิตพฺโพ ๕เปยฺ ปณฺณตฺตาปณฺณตฺตํ” น ชานาติ ๕เปยฺ
 เสนาสนคาคาปโก สมนฺนนิตพฺโพ ๕เปยฺ ปณฺณตฺตาปณฺณตฺตํ ชานาติ
 ๕เปยฺ ภณฺฑาคารโก น สมนฺนนิตพฺโพ ๕เปยฺ กุตุตาคุตุตํ น

• น.,เท.,อ. ยย ปาโจ น ทิสฺสติ.

๒ ฉ.,เท. คณิตาคณิต

ชานาติ ๕เปย ภาณศาการโก สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย คุตฺตาคูตฺตํ ชานาติ
 ๕เปย จีวรปฏิกุคาหโก น สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย คหิตาคหิตํ น
 ชานาติ ๕เปย จีวรปฏิกุคาหโก สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย คหิตาคหิตํ
 ชานาติ ๕เปย จีวรภาชโก น สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย ภาชิตาภาชิตํ
 น ชานาติ ๕เปย จีวรภาชโก สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย ภาชิตาภาชิตํ
 ชานาติ ๕เปย ยาคูภาชโก น สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย ยาคูภาชโก
 สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย ผลภาชโก น สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย ผลภาชโก
 สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย ขชฺชกภาชโก น สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย
 ภาชิตาภาชิตํ น ชานาติ ๕เปย ขชฺชกภาชโก สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย
 ภาชิตาภาชิตํ ชานาติ ๕เปย อปฺปมตฺตกวิสสชฺชโก น สมฺมณฺณิตพฺโพ
 ๕เปย วิสสชฺชิตาวิสสชฺชิตํ น ชานาติ ๕เปย อปฺปมตฺตกวิสสชฺชโก
 สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย วิสสชฺชิตาวิสสชฺชิตํ ชานาติ ๕เปย สากฺกียคาหาปโก
 น สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย คหิตาคหิตํ น ชานาติ ๕เปย
 สากฺกียคาหาปโก สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย คหิตาคหิตํ ชานาติ ๕เปย
 ปตฺตคฺคาหาปโก น สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย คหิตาคหิตํ น ชานาติ
 ๕เปย ปตฺตคฺคาหาปโก สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย คหิตาคหิตํ ชานาติ
 ๕เปย อารามิกเปสโก น สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย เปสิตาเปสิตํ น
 ชานาติ ๕เปย อารามิกเปสโก สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย เปสิตาเปสิตํ
 ชานาติ ๕เปย สามเณรเปสโก น สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย
 สามเณรเปสโก สมฺมณฺณิตพฺโพ ๕เปย สมฺมโตปิ น เปเสตพฺโพ
 ๕เปย สมฺมโต เปเสตพฺโพ ๕เปย พาโล เวทิตพฺโพ ๕เปย
 ปณฺหิตโต เวทิตพฺโพ ๕เปย ขตํ อุพหตํ อตฺตानํ ปริหรติ ๕เปย
 อกฺขตํ ๕ ๒๗ อนุพหตํ อตฺตानํ ปริหรติ ๕เปย ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ

นिरเย ๔เปฯ เปสิตาเปสิตัม น ชานาติ ๔เปฯ ยถาภตัม นิกฺขิตฺโต,
 เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญฺจहि. น ฉนฺทาคตํ คจฺจติ, น โทสาคตํ
 คจฺจติ, น โมหาคตํ คจฺจติ, น ภยาคตํ คจฺจติ, เปสิตาเปสิตัม
 ชานาติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 สามเณรเปสโก ยถาภตัม นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. จุฑทสมํ.

สมมติเปยยาลัม นิฏฐิตัม.

๒. สิกขาปทเปยยาลัม

๑. ภิกขุสูตตะ

[๒๘๖] “ปญฺจहि ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
 ยถาภตัม นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปญฺจहि. ปาณาติปาตํ โหติ,
 อทินฺนาทายี โหติ, อพฺรหฺมจารี โหติ, มุสาวาที โหติ, สุราเมรยมชฺช-
 ปมาทญฺจายี โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ภิกฺขุ ยถาภตัม นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

ปญฺจहि ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตัม
 นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญฺจहि. ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร
 โหติ, อทินฺนาทานา ปฏฺวิโร โหติ, อพฺรหฺมจฺฉิยา ปฏฺวิโร โหติ,
 มุสาวาทา ปฏฺวิโร โหติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิโร
 โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจहि ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
 ยถาภตัม นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. ปจฺม.

๒. - ๓. ภิกฺขุณีสุตฺตาทิ

[๒๘๗-๒๙๒] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณี ๔เปฯ ลิกฺขมานา ๔เปฯ สามณโร^๑ ๔เปฯ สามณรี ๔เปฯ อุปาสิกโก ๔เปฯ อุปาสิกกา ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปญฺจหิ. ปาณาติปาตานิ โหติ, อทินฺนาทาทานิ โหติ, กาเมสุมิจฺจจาจริณี โหติ, มุสาวาทินิ โหติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายินิ โหติ. อิมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาสิกกา ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ นิริเย.

ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาสิกกา ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ ปญฺจหิ. ปาณาติปาตา ปฏฺวิริตา โหติ, อทินฺนาทานา ปฏฺวิริตา โหติ, กาเมสุมิจฺจจารา ปฏฺวิริตา โหติ, มุสาวาทา ปฏฺวิริตา โหติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิริตา โหติ. อิมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาสิกกา ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา, เอวํ สคฺเคติ. สุตตมํ.

๘. อาชีวกสุตฺตํ

[๒๙๓] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาชีวกโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ ปญฺจหิ. ปาณาติปาตํ โหติ, อทินฺนาทาทายิ โหติ, อพฺรหฺมจารี โหติ, มุสาวาทิ โหติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายิ โหติ. อิมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาชีวกโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเยติ. อญฺจมํ.

๕. - ๑๗. นิกฺขสฺสุตฺตาทิ

[๒๙๔ - ๓๐๒] “ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต นิคฺคจฺโ
 ๔เปยฺ มุณฺณทสฺสาวโก ๔เปยฺ ชฺฌิลโก ๔เปยฺ ปริพฺพาชโก ๔เปยฺ
 ฆาคณฺธุโก ๔เปยฺ เตทณฺธุโก ๔เปยฺ อารุทฺธโก* ๔เปยฺ โคตมโก
 ๔เปยฺ เทวธมฺมิโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เหวํ นิริเย. กตเมหิ ปญฺจหิ.
 ปาณฺดาติปาตี โหติ, อทินฺนาทายี โหติ, อพฺรหฺมจารี โหติ, มุสฺสาวาทิ
 โหติ, สฺสุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายี โหติ. อิมฺเหปิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ
 ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต เทวธมฺมิโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เหวํ นิริเยติ.
 สตฺตตรสฺมํ.

สิกฺขาปทเปยุยาลํ นิฏฺฐิตํ.

๓. รากเปยุยาลํ

[๓๐๓] “รากสฺส ภิกฺขเว อภินฺถาย ปญฺจ ฐมฺมา
 ภาเวตพฺพทา. กตเม ปญฺจ. อสุภสณฺญา, มรณสณฺญา, อาทีนวสณฺญา,
 อาหาเร ปฏิกฺกูลสณฺญา, สพฺพโลเก อนภิรตสณฺญา. รากสฺส ภิกฺขเว
 อภินฺถาย อิมํ ปญฺจ ฐมฺมา ภาเวตพฺพาทิ. (๑)

[๓๐๔] “รากสฺส ภิกฺขเว อภินฺถาย ปญฺจ ฐมฺมา ภาเวตพฺพทา.
 กตเม ปญฺจ. อนิจฺจสณฺญา, อนตฺตสณฺญา, มรณสณฺญา, อาหาเร
 ปฏิกฺกูลสณฺญา, สพฺพโลเก อนภิรตสณฺญา. รากสฺส ภิกฺขเว อภินฺถาย
 อิมํ ปญฺจ ฐมฺมา ภาเวตพฺพาทิ. (๒)

[๓๐๕] “รากสฺส ภิกฺขเว อภินฺถาย ปญฺจ ฐมฺมา ภาเวตพฺพทา.
 กตเม ปญฺจ. อนิจฺจสณฺญา, อนิจฺเจ ทฺถุขสณฺญา, ทฺถุখে อนตฺตสณฺญา,

หมดอายุ 27/05/2566

ปหานสญญา, วิราคสญญา. รากสฺส ภิกฺขเว อภิญฺเฌาย อิมเ ปญจ
ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ. (๓)

[๓๐๖] “รากสฺส ภิกฺขเว อภิญฺเฌาย ปญจ ธมฺมา ภาเวตพฺพา.
กตเม ปญจ. สทฺธินฺทริยํ วิริยนฺทริยํ สตินฺทริยํ สมานินฺทริยํ
ปญฺณินฺทริยํ. รากสฺส ภิกฺขเว อภิญฺเฌาย อิมเ ปญจ ธมฺมา
ภาเวตพฺพาติ. (๔)

[๓๐๗] “รากสฺส ภิกฺขเว อภิญฺเฌาย ปญจ ธมฺมา ภาเวตพฺพา.
กตเม ปญจ. สทฺธาพลํ วิริยพลํ สติพลํ สมာธิพลํ ปญฺญาพลํ.
รากสฺส ภิกฺขเว อภิญฺเฌาย อิมเ ปญจ ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ. (๕)

[๓๐๘-๑๑๕๑] “รากสฺส ภิกฺขเว ปริณฺเฌาย ๔เปฯ ปริกฺขยาย,
ปหานาย, ขยาย, วยาย, วิราคาย, นิโรธาย, จาคาย, ปฏฺินิสฺสคฺคาย
ปญจ ธมฺมา ภาเวตพฺพา ๔เปฯ โทสสฺส ๔เปฯ โมหสฺส ๔เปฯ
โกธสฺส ๔เปฯ อุปนาหสฺส ๔เปฯ มกฺขสฺส ๔เปฯ ปพาสสฺส ๔เปฯ
อิสฺสาย ๔เปฯ มจฺฉริยสฺส ๔เปฯ มายาย ๔เปฯ สาถฺเยยฺยสฺส ๔เปฯ
ถมฺภสฺส ๔เปฯ สารมฺภสฺส ๔เปฯ มานสฺส ๔เปฯ อติมานสฺส ๔เปฯ
มทสฺส ๔เปฯ ปมาทสฺส ๔เปฯ อภิญฺเฌาย ๔เปฯ ปริณฺเฌาย,
ปริกฺขยาย, ปหานาย, ขยาย, วยาย, วิราคาย, นิโรธาย, จาคาย,
ปฏฺินิสฺสคฺคาย อิมเ ปญจ ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ. (๖-๘๔๙)

กตเม ปญจ, สทฺธาพลํ วิริยพลํ สติพลํ สมာธิพลํ
ปญฺญาพลํ. ปมาทสฺส ภิกฺขเว ปฏฺินิสฺสคฺคาย อิมเ ปญจ ธมฺมา
ภาเวตพฺพาติ. (๖-๘๕๐)

ตสฺสอุทฺทหานํ

“อภิญญาย ปริญญาย ปริกฺขาย ปหานาย ขยาย วเณ จ
 วิราคนิโรธา จาคญจ ปฏินิสฺสคฺโค อิเม ทสาคิ.

ปญฺจกนิปาโต นิฏฺฐิต.

ตตฺริทํ วคฺคอุทฺทหานํ

“เสขพลํ พลญฺเจว	ปญฺจจกิกญฺจ สุมํ
มณฺฑลวํสํ สญฺญญจ	โยธาชีวญฺจ อญฺจมํ
เถรํ กกุณฺผาสญฺจ	อนฺธกวิณฺททฺวาทสํ
คิลานราชติกญฺทํ	สทฺธมฺมา ฆาตุปาสกํ
อรณฺณพฺรหฺมณญฺเจว	กมิลกโกสกํ ตถา
ทีฆจาราวาสิกญฺจ	ทฺวจฺจิตรูปสมฺปทนต์.

ปญฺจกนิปาตปาลิ นิฏฺฐิตา.

สุตตตันตปิฎก อังคุตตรนิกายสุต

ฉกุกนิปาตปาติ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. ปจฺมปณฺณาสโก

๑. อาหุเนยฺยวคฺโค

๑. ปจฺมอาหุเนยฺยสุตฺตํ

[๑] เอวฺมเม สุตฺตํ:- เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ
เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ “ภิกฺขโวติ. “ภทฺนฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสสํ.
ภควา เอตทวโจ

“ฉหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ
ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเยฺย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
โลกสฺส. กตเมหิ ฉหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุณา รุปํ ทิสฺวา เนว
สุมฺโน โหติ น ทุมฺมโน, อุเปกฺขโก วิหฺรติ สโต สมฺปชาโน. โสเตน
สทฺทํ สุตฺวา ยเปยฺย ฌาเนน คนฺธี ฌายิตฺวา ยเปยฺย ชิวฺหาย รสํ
สายิตฺวา ยเปยฺย กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสฺสิตฺวา ยเปยฺย มนฺสา ฐมฺมํ
วิญฺญาย เนว สุมฺโน โหติ น ทุมฺมโน, อุเปกฺขโก วิหฺรติ สโต

สมปชาโน. อิมะหิ โข ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ
อาหุเนยโย โหติ ปาหุเนยโย ทกฺขิณเณยโย อณฺชลิกรณียโย อนุตฺตํ
ปญฺญกฺขเขตฺตํ โลกสุสชาติ.

อิทมวโจ ภควา. อตฺตมณา เต ภิกขุ ภควโต ภาสิตํ
อภินนฺทุนฺติ. ปจฺมํ.

๒. ทุตติยาหุเนยยสุตฺตํ

[๒] “จหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ อาหุเนยโย
โหติ ๕เปยฺ อนุตฺตํ ปญฺญกฺขเขตฺตํ โลกสุส. กตเมหิ จหิ. อิธ
ภิกขเว ภิกขุ อเนกวิหิตํ อิทธิวิชํ ปจฺจนฺโภติ; เอโกปิ หุตฺวา
พหุชา โหติ, พหุชาปิ หุตฺวา เอโก โหติ, อาวิภาวํ ติโรภาวํ
ติโรกฺขทฺทํ ติโรปการํ ติโรปพพตํ อสขฺชมาโน คจฺจติ, เสยฺยถาปิ
อากาเส, ปจฺวียาปิ อุมฺมุขฺชนิมุขฺชํ กโรติ, เสยฺยถาปิ อุทเก, อุทเกปิ
อภิชฺชมาเน คจฺจติ, เสยฺยถาปิ ปจฺวียํ, อากาเสปิ ปลฺลงฺเกน กมฺติ,
เสยฺยถาปิ ปกฺขี สกุณฺ, อิมะปิ จนฺทิมสฺสุริเย เอวํหิทุทิกเก
เอวํหานุภาเว ปาณินา ปรามสฺติ” ปริมชฺชติ, ยาว พุรฺหมโลกาปิ
กาเยน วสํ วตฺเตติ.

ทิพฺพาย โสตรธาตฺยา วิสฺสุทฺธาย อติกฺกนฺตมานุสึกาย อุโภ
สทฺเท สฺสุณฺาติ ทิพฺเพ จ มานุเส จ, เย ทฺูเร สนฺติเก จ ปฺรสตฺตานํ
ปฺรปฺกฺคณานํ เจตฺสา เจโต ปฺริจฺจ ปชานาติ. สฺราคํ วา จิตฺตํ ‘สฺราคํ
จิตฺตนฺติ ปชานาติ วิตฺราคํ วา จิตฺตํ ๕เปยฺ สโทสํ วา จิตฺตํ ๕เปยฺ
วิทฺโทสํ วา จิตฺตํ ๕เปยฺ สโมหํ วา จิตฺตํ ๕เปยฺ วิตฺโมหํ วา จิตฺตํ
๕เปยฺ สงฺขิตฺตํ วา จิตฺตํ ๕เปยฺ วิกฺขิตฺตํ วา จิตฺตํ ๕เปยฺ มหคฺคตํ วา

สตฺเต ปสฺสตี จวมาเน อุปปชฺชมาเน หีเน ปณฺเฑ สุวณฺเณ
ทพฺพณฺเณ สุกเต ทุกฺคเต, ยถากมฺมุเป สตฺเต ปชานาตี.

อาสวานํ ขยา อนาคตฺตํ^๑ ปณฺณาวิมุตฺตํ^๒ ทิฏฺฐเจว
ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรตี. อิมฺเห โข
ภิกฺขเว จหิ ธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหตี ๕เปย
อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาตี. ทฺติยํ.

๓. อินฺทฺริยสุตฺตํ

[๓] “จหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย
โหตี ๕เปย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ จหิ. สทฺธินฺทฺริเยน
วิริยินฺทฺริเยน สตินฺทฺริเยน สมฺมาธินฺทฺริเยน ปณฺณินฺทฺริเยน อาสวานญจ^๓
ขยา อนาคตฺตํ^๑ ปณฺณาวิมุตฺตํ^๒ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ
อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรตี. อิมฺเห โข ภิกฺขเว จหิ
ธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหตี ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย
อณฺชลิกรณฺเอย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาตี. ตติยํ.

๔. พลสุตฺตํ

[๔] “จหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย
โหตี ๕เปย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ จหิ. สทฺธาพเลน
วิริยพเลน สติพเลน สมฺมาธิพเลน ปณฺญาพเลน อาสวานญจ ขยา
อนาคตฺตํ^๑ ปณฺณาวิมุตฺตํ^๒ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา
สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรตี. อิมฺเห โข ภิกฺขเว จหิ ธมฺเมหิ
สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหตี ๕เปย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
โลกสฺสาตี. จตฺตถํ.

^๑ จ.,เท.,อ. อนาคตํ เจโตวิมุตฺตํ, เอมฺปรีป.

^๒ จ.,เท.,อ. จสฺสทโท น ทิสฺสตี, เอมฺปรีป.

๕. ปจมาชานียสูตร^๑

[๕] “ฉหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมฺนฺหาคโต รณฺโณ ภทฺโร อสฺสชานีโย” ราชารโห โหติ ราชโภคโค, ‘रणฺโณ องฺคนฺเตวาว สงฺขํ คจฺจติ. กตเมหิ ฉหิ. อิทฺ ภิกขเว รณฺโณ ภทฺโร อสฺสชานีโย ขโม โหติ รูปานํ, ขโม สทฺธานํ, ขโม คนฺธานํ, ขโม รसानํ, ขโม โผฏฺฐพฺพานํ, วณฺณสมฺปนฺโน จ โหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ฉหิ องฺเคหิ สมฺนฺหาคโต รณฺโณ ภทฺโร อสฺสชานีโย ราชารโห โหติ ราชโภคโค, ‘रणฺโณ องฺคนฺเตวาว สงฺขํ คจฺจติ.

เอวเมว โข ภิกขเว ฉหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺหาคโต ภิกขุ อาหุเนยฺโย โหติ ๔เปยฺย อนฺุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ ฉหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ ขโม โหติ รูปานํ, ขโม สทฺธานํ, ขโม คนฺธานํ, ขโม รसानํ, ขโม โผฏฺฐพฺพานํ, ขโม ฌมฺมานํ. อิเมหิ โข ภิกขเว ฉหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺหาคโต ภิกขุ อาหุเนยฺโย โหติ ๔เปยฺย อนฺุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสชาติ. ปญฺจมํ.

๖. ทุตติยอชานียสูตร^๒

[๖] “ฉหิ ภิกขเว องฺเคหิ” สมฺนฺหาคโต รณฺโณ ภทฺโร อสฺสชานีโย ราชารโห โหติ ราชโภคโค, ‘रणฺโณ องฺคนฺเตวาว สงฺขํ คจฺจติ. กตเมหิ ฉหิ. อิทฺ ภิกขเว รณฺโณ ภทฺโร อสฺสชานีโย ขโม โหติ รูปานํ, ขโม สทฺธานํ, ขโม คนฺธานํ, ขโม รसानํ, ขโม โผฏฺฐพฺพานํ, พลสมฺปนฺโน จ โหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ฉหิ องฺเคหิ สมฺนฺหาคโต รณฺโณ ภทฺโร อสฺสชานีโย ราชารโห โหติ ราชโภคโค, ‘रणฺโณ องฺคนฺเตวาว สงฺขํ คจฺจติ.

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ สฺยา.,อิ. อสฺสชานีโย, เอวมฺปริปิ.

^๒ สฺยา. ฌมฺเมหิ

เอวเมว โข ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต ภิกขุ
อาหุเนยโย ไหติ ๕เปย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ
จหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ ขโม ไหติ รูปานํ, ขโม สทฺธานํ, ขโม
คนฺธานํ, ขโม รสํ, ขโม โผฏฺฐพฺพานํ, ขโม ฐมฺมานํ. อิเมหิ โข
ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต ภิกขุ อาหุเนยโย ไหติ ๕เปย
อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสชาติ. จญฺจ.

๗. ตติยอาขานียสุตตัม

[๗] “จหิ ภิกขเว อังเคหิ” สมนุหาคโต รณฺโณ ภทฺโร
อสุสาขานีย ราชารโห ไหติ ราชโกคฺโค, ‘रणฺโณ อังคนฺเตวว สงฺขํ
คจฺจติ. กตเมหิ จหิ. อิทฺ ภิกขเว รณฺโณ ภทฺโร อสุสาขานีย ขโม
ไหติ รูปานํ, ขโม สทฺธานํ, ขโม คนฺธานํ, ขโม รสํ, ขโม
โผฏฺฐพฺพานํ, ขวสมฺปนฺโน จ ไหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว จหิ อังเคหิ
สมนุหาคโต รณฺโณ ภทฺโร อสุสาขานีย ราชารโห ไหติ ราชโกคฺโค,
‘रणฺโณ อังคนฺเตวว สงฺขํ คจฺจติ.

เอวเมว โข ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต ภิกขุ
อาหุเนยโย ไหติ ๕เปย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ
จหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุ ขโม ไหติ รูปานํ ๕เปย ขโม ฐมฺมานํ.
อิเมหิ โข ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต ภิกขุ อาหุเนยโย ไหติ
๕เปย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสชาติ. สตฺตมํ.

๘. อนุตฺตริยสุตฺตํ

[๘] “ฉยิมานิ ภิกฺขเว อนุตฺตริยานิ. กตมานิ จ. ทสฺสนาอนุตฺตริยํ สวานาอนุตฺตริยํ ลาภานุตฺตริยํ ลีกฺขานุตฺตริยํ ปาริจรียาอนุตฺตริยํ อนุสฺสทานุตฺตริยํ. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จ. อนุตฺตริยานีติ. อภฺจम्.

๙. อนุสฺสติภฺจฺจานสุตฺตํ

[๙] “ฉยิมานิ ภิกฺขเว อนุสฺสติภฺจฺจานานิ. กตมานิ จ, พุทฺธานุสฺสติ ฐมฺมานุสฺสติ สงฺฆานุสฺสติ สีลानุสฺสติ จาคานุสฺสติ เทวตานุสฺสติ. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จ อนุสฺสติภฺจฺจานานีติ. นวम्.

๑๐. มหานามสุตฺตํ

[๑๐] เอกํ สมยํ ภควา สกฺเกสฺส วิหริติ กปิลวตฺถุสฺมี นิโครธาราเม. อถ ไช มหานาโม สกฺโก, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ. เอกมฺนตํ นิสินฺโน ไช มหานาโม สกฺโก ภควนฺตํ เอตทวโจ

“โย โส ภาเน อริยสาวโก อาคตผลโ วิญญาตสาสโน, โส กตเมเน วิหาเรเน พหุลํ วิหริตีติ.

“โย โส มหานาม อริยสาวโก อาคตผลโ วิญญาตสาสโน, โส อิมินา วิหาเรเน พหุลํ วิหริติ. อิท มหานาม อริยสาวโก ตถาคตํ อนุสฺสรติ ‘อิตปิ โส ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวินฺธุ อนุตฺตโร ปุริสทมมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ. ยสฺมี มหานาม สมเย อริยสาวโก ตถาคตํ อนุสฺสรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ,

น โทสปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ,
 อุชฺศตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ ตถาคตํ อารพฺภ. อุชฺศตจิตฺโต
 ไช ปน มหานาม อริยสวโก ลภติ อตฺถเวทํ, ลภติ ฌมฺมเวทํ,
 ลภติ ฌมฺมุปสณฺหิตํ ปามุชฺชํ, ปมฺภิตสฺส ปีติ ชายติ, ปีติมนสฺส
 กาโย ปสฺสมภฺติ, ปสฺสทฺธกาโย สุขํ เวทยติ,^๑ สุขิโน จิตฺตํ
 สมาริยติ. อयํ วุจฺจติ มหานาม อริยสวโก วิสมคตาย ปชาย
 สมปฺปตฺโต^๒ วิหริติ, สพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺฌเณ วิหริติ,
 ฌมฺมโสถํ สmapนฺโน พุทฺธานุสฺสตี ภาเวติ.

ปุณ จปริ มหานาม อริยสวโก ฌมฺมํ อนุสฺสรติ
 ‘สวากฺขาโต ภควตา ฌมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก
 โอปนยิโก’^๓ ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ. ยสฺมี มหานาม สมเย
 อริยสวโก ฌมฺมํ อนุสฺสรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺญจิตฺตํ
 จิตฺตํ โหติ, น โทสปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ
 โหติ, อุชฺศตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ ฌมฺมํ อารพฺภ.
 อุชฺศตจิตฺโต ไช ปน มหานาม อริยสวโก ลภติ อตฺถเวทํ, ลภติ
 ฌมฺมเวทํ, ลภติ ฌมฺมุปสณฺหิตํ ปามุชฺชํ, ปมฺภิตสฺส ปีติ ชายติ,
 ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสมภฺติ, ปสฺสทฺธกาโย สุขํ เวทยติ, สุขิโน
 จิตฺตํ สมาริยติ. อยํ วุจฺจติ มหานาม อริยสวโก วิสมคตาย ปชาย
 สมปฺปตฺโต วิหริติ, สพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺฌเณ วิหริติ,
 ฌมฺมโสถํ สmapนฺโน ฌมฺมานุสฺสตี ภาเวติ.

ปุณ จปริ มหานาม อริยสวโก สงฺฆํ อนุสฺสรติ ‘สฺสปฏิปนฺโน
 ภควโต สวากฺสงฺโฆ, อฺสฺสปฏิปนฺโน ภควโต สวากฺสงฺโฆ, ฌายปฏิปนฺโน
 ภควโต สวากฺสงฺโฆ, สามิฉิปฏิปนฺโน ภควโต สวากฺสงฺโฆ, ยทิกํ

^๑ ฉ.,เท.,อิ. เวทียติ, เอมฺปริปิ.

^๒ อิ. สมปนฺโน, เอมฺปริปิ.

^๓ ฉ.,เท. โอปนเนยฺยิโก

จตุตถาริ ปุริสยุดานิ อฏฐ ปุริสปุคฺคลา, เอส ภควโต สาวกสงฆโ
อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทกฺขิณเณยโย อณฺชลิกรณิโย อนุตฺตร
ปญฺญกฺขเขตฺตํ โลกสฺสชาติ. ยสฺมี มหानาม สมเย อริยสาวโก สงฺฆ
อนุสฺสรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ, น
โทสปริยฺยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปริยฺยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ, อุชฺชุตเมวสฺส
ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ สงฺฆํ อารพฺภ. อุชฺชุตจิตฺโต โข ปน
มหานาม อริยสาวโก ลภติ อตฺถเวทํ, ลภติ ฌมฺมเวทํ, ลภติ
ฌมฺมุปสณฺหิตํ ปามุขฺชํ, ปมุทิตสฺส ปีติ ชายติ, ปีติมนสฺส กาโย
ปสฺสสมฺภติ, ปสฺสสทฺธกาโย สุขํ เวทยติ, สุขิโน จิตฺตํ สมาธิยติ, อयํ
วุจฺจติ มหानาม ‘อริยสาวโก วิสมคตาย ปชาย สมปฺปตฺโต วิหริติ,
สพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺฌเณ วิหริติ, ฌมฺมสไตํ สมาปนฺโน
สงฺฆานุสฺสตี ภาวเตติ.

ปน จปรี มหานาม อริยสาวโก อตฺตโน สีลานิ อนุสฺสรติ
 ขณฺฑทานิ อจฺฉิทฺทานิ อสพลานิ อกมฺมาसानิ ภูทิสฺसानิ วิมฺญฺญปสฺสจฺจานิ
 อปฺรามญฺจฺจานิ สมาธิสํวตฺตนิกานิ. ยสฺมี มหานาม สมเย อริยสาวโก
 อตฺตโน สีลานิ* อนุสฺสรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺญจิตํ จิตฺตํ
 โหติ, น โทสปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ,
 อุชฺชัคคเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ สีลํ อารพฺภ. อุชฺชัคคจิตฺโต ไช
 ปน มหานาม อริยสาวโก ลภติ อตฺถเวทํ, ลภติ ฌมฺมเวทํ, ลภติ
 ฌมฺมุสฺสปลณฺหิตํ ปามุชฺชํ, ปมฺพุทฺตสฺส ปีติ ชายติ, ปีติมนสฺส กาโย
 ปสฺสสมฺภติ, ปสฺสสทฺธกาโย สุขํ เวทยติ, สุขีโน จิตฺตํ สมาธิยติ, อยู่
 วุจฺจติ มหานาม อริยสาวโก วิสมคตาย ปชาย สมปฺปตฺโต วิหริติ,
 สพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺฌเณ วิหริติ, ฌมฺมโสถํ สมาปนโน
 สีลานสฺสตี ภาเวติ.

ปุน จปริ มหานาม อริยสาวโก อตฺตโน จาคํ อนุสฺสเรติ
 ‘ลาภา วต เม, สฺลทฺธํ วต เม, โยหิ มจฺเจมฺมลปริยฺญจิตาย ปชาย
 วิคตมฺลมจฺเจเรณ เจตสา อการํ อชฺฌาวสามิ มุตฺตจาโค ปยตปาณิ
 ไวสุสคฺครโต ยาจโยโค ทานสํวิภาครโตติ. ยสฺมี มหานาม สมเย
 อริยสาวโก จาคํ อนุสฺสเรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺญจิตํ จิตฺตํ
 โหติ, น โทสปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ,
 อชฺชุตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ จาคํ อารพฺภ. อชฺชุตจิตฺโต
 โข ปน มหานาม อริยสาวโก ลภติ อตฺถเวทํ, ลภติ ฌมฺมเวทํ, ลภติ
 ฌมฺมุปลณฺหิตํ ปามุชฺชํ, ปมฺภิตสฺส ปีติ ชายติ, ปีติมนสฺส กาโย
 ปสฺสมภติ, ปสฺสทฺฐกาโย สุขํ เวทยติ, สุขิโน จิตฺตํ สมาริยติ, อयํ
 วุจฺจติ มหานาม อริยสาวโก วิสมคตาย ปชาย สมปฺปตฺโต วิหเรติ,
 สพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺฌเณ วิหเรติ, ฌมฺมโสทํ สมาปนฺโน
 จาคานุสฺสตี ภาเวติ.

ปุน จปริ มหานาม อริยสาวโก เทวตานุสฺสตี ภาเวติ
 ‘สนฺติ เทวา จาตุम्मหาราชิกา,’^๑ สนฺติ เทวา ตาวตีสสา, สนฺติ เทวา
 ยามา, สนฺติ เทวา ตุสิตา, สนฺติ เทวา นิมฺมานเรติโน, สนฺติ เทวา
 ปรนิมฺมิตวสวตฺติโน, สนฺติ เทวา พุรหฺมกายิกา, สนฺติ เทวา
 ตทฺฐตฺริ, ยถารูปาย สทฺฐาย สมณฺหาคตา ตา เทวตา อิตฺโต จูตา
 ตตฺฐปฺปนฺนา, มยฺหํปิ ตถารูปา สทฺฐา สํวิขฺขติ, ยถารูเปน สีเลน
 สมณฺหาคตา ตา เทวตา อิตฺโต จูตา ตตฺฐปฺปนฺนา, มยฺหํปิ ตถารูป
 สีลํ สํวิขฺขติ, ยถารูเปน สุเตน สมณฺหาคตา ตา เทวตา ตโต จูตา
 ตตฺฐปฺปนฺนา, มยฺหํปิ ตถารูปํ สุตํ สํวิขฺขติ, ยถารูเปน จาเคน

พม. ๒๖ ๒๗/๐๕/๒๕๖๖

^๑ ฉ., เท. จาตุम्मหาราชิกา

สมนฺหาคตา ตา เทวตา อิตฺโต จุตฺตา ตตฺถุปฺปนฺนา, มยฺหํปิ
 ตถารูโป จาโค สํวิชฺชติ, ยถารูปาย ปณฺณาย สมนฺหาคตา ตา
 เทวตา อิตฺโต จุตฺตา ตตฺถุปฺปนฺนา, มยฺหํปิ ตถารูปา ปณฺณา
 สํวิชฺชติ, ยสฺมี มหานาม สมเย อริยสาวโก อตฺตโน จ
 ตาสญฺจ เทวตานํ สทฺธญฺจ สีลญฺจ สุตญฺจ จาคญฺจ ปณฺณญฺจ
 อนุสฺสรติ, เนวสุส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺภูจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ,
 น โทสปริยฺภูจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปริยฺภูจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ,
 อชฺชุตเมวสุส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ เทวตา อารพฺภ.
 อชฺชุตจิตฺโต โข ปน มหานาม อริยสาวโก ลภติ อตฺถเวทํ, ลภติ
 ฌมฺมเวทํ, ลภติ ฌมฺมุปสณฺหิตํ ปามุชฺชํ, ปมฺภิตสฺส ปีติ ชายติ,
 ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสมภฺติ, ปสฺสทฺธกาโย สุขํ เวทยติ, สุขิโน
 จิตฺตํ สมာธียติ, อयํ วุจฺจติ มหานาม อริยสาวโก วิสมคตาย
 ปชาย สมปฺปตฺโต วิหริติ, สพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺฌเณ
 วิหริติ, ฌมฺมโสํสํ สมุปนฺโน เทวตานุสฺสตี ภาเวติ.

โย โส มหานาม อริยสาวโก อาคตมโล วิญฺญาตสาสนโน,
 โส อิมินา วิหาเรน พหุลํ วิหริตฺติ. ทสมํ.

ปจโม อาหุเนยฺยวคฺโค.

ตสฺสทฺททานํ

“เทว อาหุเนยฺยา อินฺทริย- พลานิ ตโย อาชานียา
 อนฺตฺตริยอนุสฺสตี” มหานาเมน เต ทสาติ.

๒. สารานียวคฺโค

๑. ปจฺมสารานียสุตฺตํ

[๑๑] “อิมเม ภิกฺขเว ฐมา สารานียา. กตเม จ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ กายกมฺมํ ปจฺจุปฺภุจิตํ โหติ สพฺรหฺมจารีสุ อาวี เจว รโห จ, อยมฺปิ ฐโม สารานีโย.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ วจีกมฺมํ ปจฺจุปฺภุจิตํ โหติ สพฺรหฺมจารีสุ อาวี เจว รโห จ, อยมฺปิ ฐโม สารานีโย.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ มโนกมฺมํ ปจฺจุปฺภุจิตํ โหติ สพฺรหฺมจารีสุ อาวี เจว รโห จ, อยมฺปิ ฐโม สารานีโย.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ, เย เต ลาภา ฐมิกา ฐมฺมลทฺธา อนฺตมโส ปตฺตปริยาปฺนฺนมตฺตมฺปิ, ตถารูเปหิ ลาเภหิ อปฺปฏฺวิภตฺตโกตฺติ โหติ สีลวนฺเตหิ สพฺรหฺมจารีหิ สาธารณโกตฺติ, อยมฺปิ ฐโม สารานีโย.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ, ยานิ ตานิ สีลานิ อชณฺทานิ อจฺฉิทฺทานิ อสพฺลานิ อกมฺมาसानิ ภูตฺตีสานิ วิญญฺปสฺสจฺจานิ อปฺรามญฺจฺจานิ สมာธิสํวตฺตนิกานิ, ตถารูเปหิ สีเลหิ สีลสามณฺณคโต วิหฺรติ สพฺรหฺมจารีหิ อาวี เจว รโห จ, อยมฺปิ ฐโม สารานีโย.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ, ยายํ ทิฏฺฐิจิ อริยา นียยานิกา นียยาติ* ตกฺกรสฺส สมฺมาทฺกฺขกฺขยาเย, ตถารูปาย ทิฏฺฐิจิยา ทิฏฺฐิจิสามณฺณคโต วิหฺรติ สพฺรหฺมจารีหิ อาวี เจว รโห จ, อยมฺปิ ฐโม สารานีโย. อิมเ โข ภิกฺขเว จ ฐมา สารานียาติ. ปจฺม.

หมทอาญ 27/05/2566

* อ. นียานิกา นียาติ

๒. ทุตติยสาราณียสูตร

[๑๒] “ฉยิเม ภิกขเว ฐมา สาราณียา ปิยกรณา ครุกรณา สงคหยา อวิวาทาย สามคคิยา เอกีภาวาย สวตตติ. กตเม จ. อธิ ภิกขเว ภิกขุโน เมตตัม กายกมมัม ปจจุปปญจิตัม โหติ สพฺรหฺมจารีสฺส อวิ เจว รโห จ, อยมปิ ฐโม สาราณียเ ปิยกรणे ครุกรणे สงคหยา อวิวาทาย สามคคิยา เอกีภาวาย สวตตติ.

ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุโน เมตตัม วจีกมมัม ปจจุปปญจิตัม โหติ ะเปะ เมตตัม มโนกมมัม ปจจุปปญจิตัม โหติ สพฺรหฺมจารีสฺส อวิ เจว รโห จ, อยมปิ ฐโม สาราณียเ ปิยกรणे ครุกรणे สงคหยา อวิวาทาย สามคคิยา เอกีภาวาย สวตตติ.

ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ, เย เต ลาภา ฐมิกา ฐมุลทฐา อนตมโส ปตตปริปยาปนหมตตมปิ, ตถารูปะหิ ลาภะหิ อปฺปฏฺวิภตตโกตฺติ โหติ สีลวันเตหิ สพฺรหฺมจารีหิ สาธารณโกตฺติ, อยมปิ ฐโม สาราณียเ ปิยกรणे ครุกรणे สงคหยา อวิวาทาย สามคคิยา เอกีภาวาย สวตตติ.

ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ, ยานิ ตานิ สีลานิ อชณฺทานิ อจฺฉิทฺทานิ อสพฺลานิ อกมฺมาसानิ ภุชิสฺसानิ วิญญฺปสญฺจานิ อปฺรามญฺจานิ -สมาธิสวตตนิกานิ, ตถารูปะหิ สีเลหิ สีลสามณฺณคโต วิหฺรติ สพฺรหฺมจารีหิ อวิ เจว รโห จ, อยมปิ ฐโม สาราณียเ ปิยกรणे ครุกรणे สงคหยา อวิวาทาย สามคคิยา เอกีภาวาย สวตตติ.

ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ, ยายํ ทิฏฺฐิ อริยา นิยุยานิกา นิยุยาติ ตกฺกรสฺส สมฺมาทูกฺขกฺขยาย, ตถารูปาย ทิฏฺฐิยา

ทิกฺขุจิสามณฺณคโต วิหฺรติ สพฺรหฺมจารีหิ อาวิ เจว รโห จ, อยมฺปิ
 ฌมฺโม สาราณียํ ปิยกรโณ ครุกรโณ สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา
 เอกิภาวาย สํวตฺตติ. อิมํ โข ภิกฺขเว จ ฌมฺมา สาราณียา
 ปิยกรณา ครุกรณา สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกิภาวาย
 สํวตฺตนฺตติ. ทฺวติยํ.

๓. นิสฺสาราณียสฺสุตฺตํ

[๑๓] “ฉยิมา ภิกฺขเว นิสฺสาราณียา ชาติโย. กตมา จ.
 อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วทฺเขยฺย ‘เมตฺตา หิ โข เม เจโตวิมฺุตฺติ
 ภาวิตา พหุสฺสีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนฺุจฺจิตา ปริจฺจิตา สฺสมารทฺธา,
 อถ จ ปน เม พยาปาโท จิตฺตํ ปริยาทาย ติกฺขุจตีติ. โส ‘มา
 เหวณฺติสฺส วจฺนีโย ‘มา อายสฺมา เอวํ อวจ, มา ภควนฺตํ
 อพฺภากิขฺชิ, น หิ สาธุ ภควโต อพฺภากฺขานํ, น หิ ภควา เอวํ
 วทฺเขยฺย, อญฺ्ञาณเมตํ อาวุโส อนวกาโส, ยํ เมตฺตาย เจโตวิมฺุตฺติยา
 ภาวิตาย พหุสฺสีกตาย ยานีกตาย วตฺถุกตาย อนฺุจฺจิตาย ปริจฺจิตาย
 สฺสมารทฺธาย, อถ จ ปนสฺส พยาปาโท จิตฺตํ ปริยาทาย จสฺสตีติ’
 เนตํ จานํ วิชฺชติ. นิสฺสเรณฺณเหตํ อาวุโส พยาปาทสฺส, ยทิทํ
 เมตฺตา เจโตวิมฺุตฺติตีติ.”^๒

“อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วทฺเขยฺย ‘กรุณา หิ โข เม
 เจโตวิมฺุตฺติ ภาวิตา พหุสฺสีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนฺุจฺจิตา ปริจฺจิตา
 สฺสมารทฺธา, อถ จ ปน เม วิหเสสา จิตฺตํ ปริยาทาย ติกฺขุจตีติ. โส
 ‘มา เหวณฺติสฺส วจฺนีโย ‘มา อายสฺมา เอวํ อวจ, มา ภควนฺตํ
 อพฺภากิขฺชิ, น หิ สาธุ ภควโต อพฺภากฺขานํ, น หิ ภควา เอวํ

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. อิตฺสทฺโท น ทิสฺสติ.

^๒ สฺยา. อิตฺสทฺโท น ทิสฺสติ, เอวมฺปฺริปิ.

วเทยฺย, อฏฺฐานเมตํ อาวุโส อนวกาโส, ยํ กรุณาย เจโตวิมุตติยา
ภาวิตาย พหุลีกตาย ยานีกตาย วตฺถุกตาย อนฺนุจิตาย ปริจิตาย
สุสมารทฺธาย, อถ จ ปนฺนสฺส วิเหสา จิตฺตํ ปรียาทาย จสฺสตีติ^๑
เนตํ จานํ วิชฺชติ. นิสฺสรณญฺเหตํ อาวุโส วิเหสาย, ยทิทํ กรุณา
เจโตวิมุตตีติ.^๒

“อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วเทยฺย ‘มฺหิตํ หิ โข เม
เจโตวิมุตติ ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนฺนุจिता ปริจิตา
สุสมารทฺธา, อถ จ ปนฺน เม อรติ จิตฺตํ ปรียาทาย ติฏฺฐจตีติ. โส
‘มา เหวณฺติสฺส วจนีโย ‘มา อายสฺมา เอวํ อวจ, มา ภควนฺตํ
อพฺภากิจฺชิ, น หิ สาธุ ภควโต อพฺภากฺขานํ, น หิ ภควา เอวํ
วเทยฺย, อฏฺฐานเมตํ อาวุโส อนวกาโส, ยํ มฺหิตาย เจโตวิมุตติยา
ภาวิตาย พหุลีกตาย ยานีกตาย วตฺถุกตาย อนฺนุจิตาย ปริจิตาย
สุสมารทฺธาย, อถ จ ปนฺนสฺส อรติ จิตฺตํ ปรียาทาย จสฺสตีติ เนตํ
จานํ วิชฺชติ. นิสฺสรณญฺเหตํ อาวุโส อรติยา, ยทิทํ มฺหิตา
เจโตวิมุตตีติ.

“อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วเทยฺย ‘อุเปกฺขา หิ โข เม
เจโตวิมุตติ ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนฺนุจिता ปริจิตา
สุสมารทฺธา, อถ จ ปนฺน เม ราโค จิตฺตํ ปรียาทาย ติฏฺฐจตีติ. โส
‘มา เหวณฺติสฺส วจนีโย ‘มา อายสฺมา เอวํ อวจ, มา ภควนฺตํ
อพฺภากิจฺชิ, น หิ สาธุ ภควโต อพฺภากฺขานํ, น หิ ภควา เอวํ
วเทยฺย, อฏฺฐานเมตํ อาวุโส อนวกาโส, ยํ อุเปกฺขาย เจโตวิมุตติยา
ภาวิตาย พหุลีกตาย ยานีกตาย วตฺถุกตาย อนฺนุจิตาย ปริจิตาย
สุสมารทฺธาย, อถ จ ปนฺนสฺส ราโค จิตฺตํ ปรียาทาย จสฺสตีติ

เนตํ จานํ วิชฺชติ. นิสฺสรณญฺเหตํ อาวุโส รากสฺส, ยทิทํ อุเปกฺขา
เจโตวิมุตตํ.

“อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วทฺเขย ‘อนิมิตฺตา หิ โข เม
เจโตวิมุตฺติ ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อณุจฺจิตา ปริจฺจิตา
สฺสमारทฺธา, อถ จ ปน เม นิมิตฺตานุสาริ วิญฺญาณํ โหตีติ. โส
‘มา เหวณฺติสฺส วจนีโย ‘มา อายสฺมา เอวํ อวจ, มา ภควนฺตํ
อพฺภาจิกฺขิ, น หิ สาทฺ ภควโต อพฺภากฺขานํ, น หิ ภควา เอวํ
วทฺเขย, อฏฺฐจฺฉนเมตํ อาวุโส อนวกาโส, ยํ อนิมิตฺตํ เจโตวิมุตฺติยา
ภาวิตาย พหุลีกตาย ยานีกตาย วตฺถุกตาย อณุจฺจิตาย ปริจฺจิตาย
สฺสमारทฺธาย, อถ จ ปนสฺส นิมิตฺตานุสาริ วิญฺญาณํ ภวิสฺสตีติ
เนตํ จานํ วิชฺชติ. นิสฺสรณญฺเหตํ อาวุโส สพฺพนิมิตฺตานํ, ยทิทํ
อนิมิตฺตา เจโตวิมุตตํ.

“อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วทฺเขย ‘อสมฺมิตฺติ โข เม
วิคเต,^๑ อยมหฺมสมฺมิตฺติ จ น สมฺนุปสฺสามิ, อถ จ ปน เม
วิจิกิจฺฉากถฺกถาสลฺลํ จิตฺตํ ปรียาทาย ติฏฺฐตีติ. โส ‘มา เหวณฺติสฺส
วจนีโย ‘มา อายสฺมา เอวํ อวจ, มา ภควนฺตํ อพฺภาจิกฺขิ, น หิ
สาทฺ ภควโต อพฺภากฺขานํ, น หิ ภควา เอวํ วทฺเขย, อฏฺฐจฺฉนเมตํ
อาวุโส อนวกาโส, ยํ อสมฺมิตฺติ วิคเต, ‘อยมหฺมสมฺมิตฺติ จ อสมฺนุปสฺสโต,^๒
อถ จ ปนสฺส วิจิกิจฺฉากถฺกถาสลฺลํ จิตฺตํ ปรียาทาย จสฺสตีติ เนตํ
 जानํ วิชฺชติ. นิสฺสรณญฺเหตํ อาวุโส วิจิกิจฺฉากถฺกถาสลฺลสฺส, ยทิทํ
อสมฺมิตฺติ มาณสมฺมุคฺชาโตติ. อีมา โข ภิกฺขเว จ นิสฺสาราณียา^๓
ฐาตุโยติ. ตติยํ.

^๑ ฉ., เท., อ. วิคตํ.^๒ ฉ., เท., อ. น สมฺนุปสฺสโต^๓ ฉ. นิสฺสาราณียโยติ

๔. ภทฺทกสุตฺตํ

[๑๔] ตตฺร โข อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อาวุโส ภิกฺขโวติ. “อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สารีปฺตฺตสฺส ปจฺจสฺสสํ. อายสฺมา สารีปฺตฺโต เอตทวอ

“ตถา ตถา อาวุโส ภิกฺขุ วิหารํ กปฺเปติ, ยถา ยถาสฺส วิหารํ กปฺปยโต น ภทฺทกํ มรณํ โหติ, น ภทฺทิกา” กาลกิริยา. กถญฺจาวุโส ภิกฺขุ ตถา ตถา วิหารํ กปฺเปติ, ยถา ยถาสฺส วิหารํ กปฺปยโต น ภทฺทกํ มรณํ โหติ, น ภทฺทิกา กาลกิริยา.

อิทฺทวุโส ภิกฺขุ กมฺมาราโม โหติ กมฺมรโต กมฺมารามตํ อนุยฺตฺโต, ภสฺสาราโม โหติ ภสฺสรโต ภสฺसरามตํ อนุยฺตฺโต, นิทฺทาราโม โหติ นิทฺทารโต นิทฺทารามตํ อนุยฺตฺโต, สงฺคณิการาโม โหติ สงฺคณิการโต สงฺคณิการามตํ อนุยฺตฺโต, สํสคฺคาราโม โหติ สํสคฺครโต สํสคฺคารามตํ อนุยฺตฺโต, ปปญฺจาราโม โหติ ปปญฺจรโต ปปญฺจารามตํ อนุยฺตฺโต. เอวํ โข อาวุโส ภิกฺขุ ตถา ตถา วิหารํ กปฺเปติ, ยถา ยถาสฺส วิหารํ กปฺปยโต น ภทฺทกํ มรณํ โหติ, น ภทฺทิกา กาลกิริยา. อयํ วุจฺจตฺทวุโส ‘ภิกฺขุ สกฺกาเยวํ ปรินิพฺพตี น ปหาสิ’ สกฺกาเยวํ สมฺมา ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยา.

ตถา ตถา อาวุโส ภิกฺขุ วิหารํ กปฺเปติ, ยถา ยถาสฺส วิหารํ กปฺปยโต ภทฺทกํ มรณํ โหติ, ภทฺทิกา กาลกิริยา. กถญฺจาวุโส ภิกฺขุ ตถา ตถา วิหารํ กปฺเปติ, ยถา ยถาสฺส วิหารํ กปฺปยโต ภทฺทกํ มรณํ โหติ, ภทฺทิกา กาลกิริยา.

อิทฺทวุโส ภิกฺขุ น กมฺมาราโม โหติ น กมฺมรโต น กมฺมารามตํ อนุยฺตฺโต, น ภสฺสาราโม โหติ น ภสฺสรโต น

ภสฺสสารามตํ อณฺยุตฺโต, น นินฺทาทราโม โหติ น นินฺทาทโรโต น
 นินฺทาทรามตํ อณฺยุตฺโต, น สงฺคณิการามโม โหติ น สงฺคณิการโโต น
 สงฺคณิการามตํ อณฺยุตฺโต, น สํสคฺคคารามโม โหติ น สํสคฺคครโโต น
 สํสคฺคคารามตํ อณฺยุตฺโต, น ปปณฺจอารามโม โหติ น ปปณฺจโรโต น
 ปปณฺจอารามตํ อณฺยุตฺโต. เอวํ โข อาวุโส ภิกฺขุ ตถา ตถา วิหารํ
 กปฺเปติ, ยถา ยถาสฺส วิหารํ กปฺปยโต ภทฺทกํ มรณํ โหติ,
 ภทฺทิกกา กาลกิริยา. อयํ วุจฺจตาธุโส ‘ภิกฺขุ นินฺพพานาภโรโต ปหาสิ’
 สกฺกาเย สมนฺมา ทุกฺขสฺส อนุตกิริยาयाติ.

“โย ปปณฺจํ อณฺยุตฺโต”	ปปณฺจาภโรโต มโค
วिरาธยิ” โส นินฺพพานํ	โยคกฺเขมํ อนุตฺตรํ.
โย จ ปปณฺจํ หิตฺวาน	นินฺปปณฺจปเท รโโต
อาราธยิ โส นินฺพพานํ	โยคกฺเขมํ อนุตฺตรนฺติ. จตฺตถํ.

๕. อนุตปปิยสุตตัม

[๑๕] ตตฺตร โข อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ

“ตถา ตถาธุโส ภิกฺขุ วิหารํ กปฺเปติ, ยถา ยถาสฺส วิหารํ
 กปฺปยโต กาลกิริยา อนุตปฺปา โหติ. กถณฺจาทุโส ภิกฺขุ ตถา ตถา
 วิหารํ กปฺเปติ, ยถา ยถาสฺส วิหารํ กปฺปยโต กาลกิริยา อนุตปฺปา
 โหติ.

อิธาทุโส ภิกฺขุ กมฺมารามโม โหติ กมฺมโรโต กมฺมารามตํ
 อณฺยุตฺโต, ภสฺสสารามโม โหติ ๕เปย นินฺทาทราโม โหติ ๕เปย
 สงฺคณิการามโม โหติ ๕เปย สํสคฺคคารามโม โหติ ๕เปย ปปณฺจอารามโม
 โหติ ปปณฺจโรโต ปปณฺจอารามตํ อณฺยุตฺโต. เอวํ โข อาวุโส ภิกฺขุ

* ฉ.,เท. ปชหาสิ, เอวมุปรปิ.

๒ ฉ.,เท.,อิ. ปปณฺจมนฺยุตฺโต

๓ ฉ.,เท. วิราธยิ

ตถา ตถา วิหารํ กปฺเปติ, ยถา ยถาสฺส วิหารํ กปฺปยโต
กาลกิริยา อนฺตปฺปา โหติ. อयํ วุจฺจตาฺวโส ภิกฺขุ สกฺกาเยวโรโต น
ปหาสิ สกฺกาเย สมนฺมา ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยาเย.

ตถา ตถา อาวุโส ภิกฺขุ วิหารํ กปฺเปติ, ยถา ยถาสฺส
วิหารํ กปฺปยโต กาลกิริยา อนฺตปฺปา โหติ. กถญฺจตาฺวโส ภิกฺขุ
ตถา ตถา วิหารํ กปฺเปติ, ยถา ยถาสฺส วิหารํ กปฺปยโต
กาลกิริยา อนฺตปฺปา โหติ.

อิธาวุโส ภิกฺขุ น กมฺมาราโม โหติ น กมฺมโรโต น
กมฺมารามตํ อนฺยุตฺโต, น ภสฺสาราโม โหติ ยเปยฺย น นิทฺทาราโม
โหติ ยเปยฺย น สงฺคณิการาโม โหติ ยเปยฺย น สํสฺสคาราโม โหติ
ยเปยฺย น ปปญฺจาราโม โหติ น ปปญฺจโรโต น ปปญฺจารามตํ
อนฺยุตฺโต. เอวํ โข อาวุโส ภิกฺขุ ตถา ตถา วิหารํ กปฺเปติ, ยถา
ยถาสฺส วิหารํ กปฺปยโต กาลกิริยา อนฺตปฺปา โหติ. อयํ
วุจฺจตาฺวโส ภิกฺขุ นิพฺพานาโรโต ปหาสิ สกฺกาเย สมนฺมา ทุกฺขสฺส
อนฺตกิริยาเย.

“โย ปปญฺจํ อนฺยุตฺโต	ปปญฺจโรโต มโค
วिरาธโย โส นิพฺพานํ	โยคกฺเขมํ อนฺตฺตรํ.
โย จ ปปญฺจํ หิตฺวาน	นิปฺปปญฺจปเท รโต
อาราธโย โส นิพฺพานํ	โยคกฺเขมํ อนฺตฺตรนฺติ. ปญฺจมี.

๖. นกุลปิตุสฺสุตํ

[๑๖] เอกํ สมยํ ภควา ภคฺเชสุ วิหฺรติ สํสฺมารคิเร^๑
ภสฺสกาพาเน มิคทาเย. เตเน โข ปน สมเยเน นกุลปิตา คหปติ

^๑ ฉ. สสฺมารคิเร

อาพาธโก โหติ ทุกฺขิตฺวา พาฬฺหคฺคิลาโน. อถ โข นกุลมาตา คหปตานี
นกุลปิตฺรํ คหปตี เอตทวโจ

“มา โข ตวํ คหปติ สาเปกฺโข” กาลมกาสิ. ทุกฺขา คหปติ
สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา, ครหิตา จ ภควตา สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา.
สียา โข ปน เต คหปติ เอวมสฺส “นกุลมาตา คหปตานี
มมจฺเจยน น สกฺขิสฺสตี” ทารเก ไปเสตุํ ฆราวาสํ สณฺจริตฺตุนฺติ.” น
โย ปเนตํ คหปติ เอวํ ทฏฺฐพฺพํ. กุสลาหํ คหปติ กปฺปาสํ กนฺติตุํ
เวณิํ โอลิขิตุํ, สกฺโกมฺหํ คหปติ ตวจฺเจยน ทารเก ไปเสตุํ ฆราวาสํ
สณฺจริตฺตुํ. ตสฺมาติห ตวํ คหปติ มา สาเปกฺโข กาลมกาสิ. ทุกฺขา
คหปติ สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา, ครหิตา จ ภควตา สาเปกฺขสฺส
กาลกิริยา.

สียา โข ปน เต คหปติ เอวมสฺส “นกุลมาตา คหปตานี
มมจฺเจยน อญฺญํ ภตฺตารํ” คมิสฺสตีติ. น โข ปเนตํ คหปติ เอวํ
ทฏฺฐพฺพํ. ตวญฺเจว โข คหปติ ชานาสิ, อหญฺจ ยถาโสฬสวสฺสทานิ^๑
คหฏฺฐพฺรหฺมจฺริยํ^๒ สมาจิณฺณ. ตสฺมาติห ตวํ คหปติ มา สาเปกฺโข
กาลมกาสิ. ทุกฺขา คหปติ สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา, ครหิตา จ
ภควตา สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา.

สียา โข ปน เต คหปติ เอวมสฺส “นกุลมาตา คหปตานี
มมจฺเจยน น ทสฺสนกามา ภวิสฺสตี ภควโต, น ทสฺสนกามา
ภิกฺขุสงฺฆสฺสชาติ. น โข ปเนตํ คหปติ เอวํ ทฏฺฐพฺพํ. อหํ หิ
คหปติ [๗] ทสฺสนกามตฺรา จ ภวิสฺสามิ ภควโต, ทสฺสนกามตฺรา จ

^๑ ฉ.,อิ. สาเป โข

^๒ ฉ.,เท. น นกุลมาตา คหปตานี มมจฺเจยน น สกฺขิสฺสตี. อิ. น สกโกติ.

^๓ ฉ.,เท. สณฺจริตฺตุนฺติ อิ. สณฺจริตฺตุนฺติ

^๔ ฉ.,เท.,อิ. ฆรํ

^๕ ฉ.,เท. ยํ โน อิ. ยถา โน

^๖ ฉ.,เท.,อิ. คหฏฺฐกํ พฺรหฺมจฺริยํ

^๗ ฉ.,เท.,อิ. ตวจฺเจยน

ภิกฺขุสงฺฆมฺมสุส. ตสฺมาติห ตฺวํ คหปติ มา สาเปกฺโข กาลมกาสิ. ทุกฺขา คหปติ สาเปกฺขมฺมสุส กาลกิริยา, ครหิตา จ ภควตา สาเปกฺขมฺมสุส กาลกิริยา.

สียา โข ปน เต คหปติ เอวมมฺมสุส “น” นกุลมาตา คหปตานี มมจฺเจยน สีเลสุ ปริปุรการินิติ.” น โข ปเนตํ คหปติ เอวํ ทญฺจพฺพํ. ยาวตา โข คหปติ ตสฺส ภควโต สาวิกา คิหิ โอทาตวสนา สีเลสุ ปริปุรการินิโย, อหนฺตาสํ อญฺญตฺรา. ยสฺส โข ปนสฺส กงฺขา วา วิมติ วา, อयํ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภคฺเชสุ วิหฺรติ สํสุมารคิเร ภาสกพาวเน มิคทาเย, ตํ ภควนฺตํ อุปสงฺกมิตฺวา ปุจฺจตุ. ตสฺมาติห ตฺวํ คหปติ มา สาเปกฺโข กาลมกาสิ. ทุกฺขา คหปติ สาเปกฺขมฺมสุส กาลกิริยา, ครหิตา จ ภควตา สาเปกฺขมฺมสุส กาลกิริยา.

สียา โข ปน เต คหปติ เอวมมฺมสุส “น” นกุลมาตา คหปตานี ลากิณี อชฺฌตฺตญฺเจโตสมณฺนสฺสาติ. น โข ปเนตํ คหปติ เอวํ ทญฺจพฺพํ. ยาวตา โข คหปติ ตสฺส ภควโต สาวิกา คิหิ โอทาตวสนา ลากิณิโย อชฺฌตฺตญฺเจโตสมณฺนสฺส, อหนฺตาสํ อญฺญตฺรา. ยสฺส โข ปนสฺส กงฺขา วา วิมติ วา, อยํ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภคฺเชสุ วิหฺรติ สํสุมารคิเร ภาสกพาวเน มิคทาเย, ตํ ภควนฺตํ อุปสงฺกมิตฺวา ปุจฺจตุ. ตสฺมาติห ตฺวํ คหปติ มา สาเปกฺโข กาลมกาสิ. ทุกฺขา คหปติ สาเปกฺขมฺมสุส กาลกิริยา, ครหิตา จ ภควตา สาเปกฺขมฺมสุส กาลกิริยา.

สียา โข ปน เต คหปติ เอวมมฺมสุส “น” นกุลมาตา คหปตานี อิมสฺมี ฐมฺมวินเย โอคาธปฺปตฺตา ปติคาธปฺปตฺตา

อสุสาสปปตตะตา ตินฺณณวิจิกิจฺจนา วิคตกถํกถา เวสสารชฺชปปตตะตา
 อปรปปจฺจยา สตฺถุ สาสเน วิหรตีติ. น โข ปเนตํ คหปติ เอวํ
 ทญฺฺจพฺพํ. ยาวตา โข คหปติ ตสฺส ภควโต สาวิกา คิหิ
 โอทาตวสนา อิมสฺมี ฐมฺมวินเย โอคาธปปตตะตา ปติคาธปปตตะตา
 อสุสาสปปตตะตา ตินฺณณวิจิกิจฺจนา วิคตกถํกถา เวสสารชฺชปปตตะตา
 อปรปปจฺจยา สตฺถุ สาสเน วิหรนฺติ,^๑ อหนฺตาสํ อญฺญตธา. ยสฺส
 โข ปนสฺส กงฺขา วา วิมตี วา, อยํ โส ภควา อรหํ
 สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภคฺเชสุ วิหรตี สํสุมารคิเร เกสกะพาวเน มิคทาเย,
 ตํ ภควนฺตํ อุปสงฺกมิตฺวา ปุจฺจตุ. ตสฺมาติห ตวํ คหปติ มา
 สาเปกฺโข กาลมกาสิ. ทุกฺขา คหปติ สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา,
 ครหิตา จ ภควตา สาเปกฺขสฺส กาลกิริยาติ. อถ โข นกุลปิตุโน
 คหปติสฺส นกุลมาตธา^๒ คหปตานิยา อิมินา โอวาเทเน โอวาทิยมานสฺส
 โส อาพาโธ จานโส ปฏิปปสฺสมฺภิ, วุญฺจหิ จ นกุลปิตา คหปติ
 ตมฺหา อาพาธา. ตถา ปหิโน จ ปน นกุลปิตุโน คหปติสฺส โส
 อาพาโธ อโหสิ. อถ โข นกุลปิตา คหปติ คิลานา วุญฺจโธว^๓
 อจิรวุญฺจโธ เกลณฺยา ทณฺทโมลฺลพฺภา เยเน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ. เอกมฺนตํ
 นิสินฺนํ โข นกุลปิตรํ คหปติ ภควา เอตทโวจ

“ลาภา เต คหปติ, สุลทฺธํ เต คหปติ, ยสฺส เต
 นกุลมาตา คหปตานี อนุกมฺปิกา อตฺถกามา โอวาทิกา อนุสาสิกา,
 ยาวตา โข คหปติ มม สาวิกา คิหิ โอทาตวสนา สีเลสุ
 ปริปรการินีโย, นกุลมาตา คหปตานี ตาสํ อญฺญตธา. ยาวตา โข
 คหปติ มม สาวิกา คิหิ โอทาตวสนา ลาภินีโย อชฺชตฺตญฺเจโตสมถสฺส

^๑ สฺยา. วิหรนฺติโย

^๒ สฺยา. นกุลมาตาย.

^๓ ฉ.,เท.,อิ. วสฺสโต น ทิสฺสติ.

นกุลมาตา คหปตานี ตาสั อญฺญตฺรา. ยาวตา โข คหปติ มม
 สาวิกา คิหิ โอทาตวสนา อิมสฺมี ฐมฺมวินเย โอคาธปฺปตฺตา
 ปติคาธปฺปตฺตา อสฺสาธปฺปตฺตา ติณฺณวิจิกิจฺจา วิคตกถํกถา
 เวสารชฺชปฺปตฺตา อปรปฺปจฺจยา สตฺถุ สาสเน วิหรนฺติ,^๑ นกุลมาตา
 คหปตานี ตาสั อญฺญตฺรา. ลาภา เต คหปติ, สุลหฺมึ เต คหปติ,
 ยสฺส เต นกุลมาตา คหปตานี อนุกมฺปิกา อตฺถกามา โอวาทิกา
 อนุสาสิกาทิ. จญฺจ.

๓. โสปปสุตฺตํ

[๑๗] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสุส อารามे. อถ โข ภควา สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลانا
 วุฏฺฐิตฺ, เยนุปฏฺฐาณสาลา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต
 อาสเน นิสิตฺติ. आयสฺมาปิ โข สารีปฺตฺโต สยณฺหสมยํ ปฏิสลฺลانا
 วุฏฺฐิตฺ, เยนุปฏฺฐาณสาลา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
 อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. आयสฺมาปิ โข มหาโมคฺคฺคฺลลาโน,
 आयสฺมาปิ โข มหากสฺสโป, आयสฺมาปิ โข มหากจฺจาโน^๒ आयสฺมาปิ
 โข มหาโกฏฺฐิกโก,^๓ आयสฺมาปิ โข มหาจฺจนฺโท, आयสฺมาปิ โข
 มหากปฺปิโน, आयสฺมาปิ โข อนุรฺกฺโข, आयสฺมาปิ โข เรวตฺ, आयสฺมาปิ
 โข อานนฺโท สยณฺหสมยํ ปฏิสลฺลانا วุฏฺฐิตฺ, เยนุปฏฺฐาณสาลา,
 เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
 เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. อถ โข ภควา พหุเทว รตฺตี นิสฺชชาย
 วิดีนาเมตฺวา อุฏฺฐายาสนา วิหารํ ปาวิสิ. เตปิ โข आयสฺมนฺโต

^๑ สฺยา. วิหรนฺติโย

^๒ จ.,เท. กจฺจาโน

^๓ อ. มหาโกฏฺฐิกโต.

อจิรปุกนตสฺส ภควโต อฏฺฐายาสนา ยถาวิหาริ อคัมภี. เย ปน
 ตตฺถ ภิกฺขุ นว อจิรปพฺพชิตา อรฺุณาคตา อิมิ ฐมฺมวินยิ, เต ยาว
 สฺริยสฺสคฺคมนา^๑ กากจฺจนมานา สฺปิสุ. อทฺทสา โข ภควา ทิพฺเพน
 จกฺขุณา วิสฺสุทฺธเณ อติภฺกนฺตมานุสเกน เต ภิกฺขุ ยาว สฺริยสฺสคฺคมนา^๑
 กากจฺจนมานเ สฺปนฺเต ทิสฺวา, เยนุปฏฺฐจฺานสาลา, เตณฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสิทิ. นิสชฺช โข ภควา ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ

“กหิ นุ โข ภิกฺขเว สาริปปฺตโต. กหิ มหาโมคฺคฺลลาโน.^๒
 กหิ มหากสฺสโป. กหิ มหากจฺจาโน. กหิ มหาโกฏฺฐโก. กหิ
 มหาจฺนุโท. กหิ มหากปฺปิโน. กหิ อนุรฺุทฺโต. กหิ เรวโต. กหิ
 อาณนฺโท. กหิ นุ โข เต ภิกฺขเว เถรา สาวกา คตาติ. “เตปิ โข
 ภนฺเต อายสฺมนโต อจิรปุกนตสฺส ภควโต อฏฺฐายาสนา ยถาวิหาริ
 อคัมภี. “เตน โน ตุมฺहे ภิกฺขเว เถรา ภิกฺขุ นว” ยาว
 สฺริยสฺสคฺคมนา กากจฺจนมานา สฺปถ.

ตํ ก็ มณฺณถ ภิกฺขเว, อปิ นุ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา
 ‘ราชา ขตฺติโย มุทฺธาวาสิตโต^๓ ยาวทตฺถํ เสยฺยสฺสํ ปสฺสสฺสํ มิทฺธสฺสํ
 อนฺยุตฺโต วิหรนฺโต ยาวชิวํ รชฺชํ กาเรนฺโต ชนปทสฺส วา ปิโย
 มนาไปติ. โน เหนติ ภนฺเต. “สาธุ ภิกฺขเว, มยาปิ โข เอตํ ภิกฺขเว
 เหนว ทิฏฺฐํ น สุตํ ‘ราชา ขตฺติโย มุทฺธาวาสิตโต ยาวทตฺถํ เสยฺยสฺสํ
 ปสฺสสฺสํ มิทฺธสฺสํ อนฺยุตฺโต วิหรนฺโต ยาวชิวํ รชฺชํ กาเรนฺโต
 ชนปทสฺส วา ปิโย มนาไปติ.

^๑ ฉ. สฺริยคฺคมนา

^๓ ฉ.,เท. นาคตาติ.

^๒ สฺยา.,อิ. โมคฺคฺลลาโน

^๔ สฺยา.,อิ. มุทฺธาวาสิตโต

“ตํ ก็ มณฺณถ ภิกฺขเว, อปี นุ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา ‘รณฺณโก เปตฺตนิโก’^๑ เสนาปติโก^๒ คามคามนิโก^๓ ปุคคามนิโก ยาวทตฺถํ เสยฺยสฺสํ ปสฺสสฺสํ มิทฺธสฺสํ อนฺนยุตฺโต วิหรนฺโต ยาวชีวํ ปุคคามนิกตฺตํ กาเรนฺโต ปุคสฺส วา ปีโย มนาโปติ. โน เหนฺตํ ภาณเต. “สาธุ ภิกฺขเว, มยาปิ โข เอตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สุตํ ‘ปุคคามนิโก ยาวทตฺถํ เสยฺยสฺสํ ปสฺสสฺสํ มิทฺธสฺสํ อนฺนยุตฺโต วิหรนฺโต ยาวชีวํ ปุคคามนิกตฺตํ [“] กาเรนฺโต ปุคสฺส วา ปีโย มนาโปติ.

“ตํ ก็ มณฺณถ ภิกฺขเว, อปี นุ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา ‘สมณเ ว พฺราหฺมณเ ว ยาวทตฺถํ เสยฺยสฺสํ ปสฺสสฺสํ มิทฺธสฺสํ อนฺนยุตฺโต อินฺทริเยสฺส อคฺคตฺตทฺวารो โภชเน อมตฺตณฺณ ชาคิริยํ อนฺนยุตฺโต อวิปสฺสโก กุสลาณํ ฐมฺมานํ ปุพฺพปรตฺตาปรตฺตํ โพิทฺธิกฺขิยานํ ฐมฺมานํ ภาวนานุโยคํ อนฺนยุตฺโต อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรนฺโตติ. โน เหนฺตํ ภาณเต. “สาธุ ภิกฺขเว, มยาปิ โข เอตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สุตํ ‘สมณเ ว พฺราหฺมณเ ว ยาวทตฺถํ เสยฺยสฺสํ ปสฺสสฺสํ มิทฺธสฺสํ อนฺนยุตฺโต อินฺทริเยสฺส อคฺคตฺตทฺวารो โภชเน อมตฺตณฺณ ชาคิริยํ อนฺนยุตฺโต อวิปสฺสโก กุสลาณํ ฐมฺมานํ ปุพฺพปรตฺตาปรตฺตํ โพิทฺธิกฺขิยานํ ฐมฺมานํ ภาวนานุโยคํ อนฺนยุตฺโต อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรนฺโตติ.

“ตสฺมาติห ภิกฺขเว เอวํ สิग्ghiตพฺพํ ‘อินฺทริเยสฺส คฺคตฺตทฺวาราว ภวิสฺสาม โภชเน มตฺตณฺณโน ชาคิริยํ อนฺนยุตฺตา วิปสฺสกา

^๑ ฉ., เท. เปตฺตนิโก

^{๒-๒} อ. เสนาย เสนาปติโก คามคามนิโก

^๓ ฉ., เท. เอตฺถนฺตเร วาติ ทิสฺสติ.

กุสลานํ ฐมฺมานํ ปุพฺพปรตฺตาปรตฺตํ โพธิปฏฺธิยานํ ฐมฺมานํ
ภาวนานุโยคมณฺญุตฺตา วิหริสฺสามาติ, เอวฺเมหิ โว ภิกฺขเว
สิกฺขิตพฺพนฺติ. สตฺตมํ.

๘. มจฺจนพฺนธสุตฺตํ

[๑๘] เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ จาริกํ จรติ มหตา
ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ. อทฺทสา โข ภควา อทฺธานมคฺคํ ปฏฺธิปนฺโน^๑
อณฺวตฺตรสฺมี ปเทเส มจฺจิกํ มจฺจนพฺนธํ มจฺजे วตฺติวา^๒ วตฺติวา^๒
วิกฺกิณฺมานํ, ทิสฺวา มคฺคา โอกฺกมฺม อณฺวตฺตรสฺมี รุกฺขมฺมูลे ปณฺณตฺเต
อาสเน นิสฺสิทิ. นิสฺซชฺช โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “ปสฺสเถ โน
ตุมฺहे ภิกฺขเว อมฺเ^๓” มจฺจิกํ มจฺจนพฺนธํ มจฺजे วตฺติวา^๒ วตฺติวา^๒
วิกฺกิณฺมานนฺติ. “เอวํ ภนฺเต.

“ตํ ก็ มณฺณถ ภิกฺขเว, อปี นุ ตุมฺहेหิ ทิฏฺฐํ วา สุตฺตํ วา
‘มจฺจิกโก มจฺจนพฺนธโร มจฺजे วตฺติวา วตฺติวา วิกฺกิณฺมานโน เตน
กมฺเมน เตน อาชีเวน หตฺถิยาเย วา อสฺสยาเย วา รถยาเย วา
ยานยาเย วา โภคโภคิ วา มหนฺตํ วา โภคกฺขนฺธํ อชฺฌาวสนฺโตติ.
‘โน เหนฺตํ ภนฺเต. “สาธุ ภิกฺขเว, มยาปิ โข เอตํ ภิกฺขเว เหนว
ทิฏฺฐํ น สุตฺตํ ‘มจฺจิกโก มจฺจนพฺนธโร มจฺजे วตฺติวา วตฺติวา
วิกฺกิณฺมานโน เตน กมฺเมน เตน อาชีเวน หตฺถิยาเย วา อสฺสยาเย วา
รถยาเย วา ยานยาเย วา โภคโภคิ วา มหนฺตํ วา โภคกฺขนฺธํ
อชฺฌาวสนฺโตติ. ตํ กิสฺส เหตุ. เต หิ โส ภิกฺขเว มจฺजे วชฺฌเ
วชฺยานีเต^๔ ปาปเกน มนฺसानุเปกฺขติ, ตสฺมา โส เหนว หตฺถิยาเย
โหติ น อสฺสยาเย น รถยาเย น ยานยาเย น โภคโภคิ น มหนฺตํ
โภคกฺขนฺธํ อชฺฌาวสตี.

^๑ จ.,เท. อทฺธานมคฺคปฏฺธิปนฺโน

^๓ สฺยา. อสฺ

^{๒-๒} สฺยา. วตฺติวา

^๔ จ.,เท.,อิ. วชฺยานีเต, เอวฺมปริปิ.

ตํ ก็ มณฺณถ ภิกฺขเว, อปี นุ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา
 ‘โคฆาตโก คาโว วตฺตวา วตฺตวา วิกฺกิตฺตมาโน เตน กมฺเมเน เตน
 อาชีเวน หตฺถิยาเยี วา อสฺสยาเยี วา รตฺถยาเยี วา ยานยาเยี วา
 โภคโภคิี วา มหฺนตํ วา โภคกฺขนฺธํ อชฺชวาวสนฺโตติ. โน เหตํ
 ภาณเต. “สาธุ ภิกฺขเว, มยาปิ โข เอตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สุตํ
 ‘โคฆาตโก คาโว วตฺตวา วตฺตวา วิกฺกิตฺตมาโน เตน กมฺเมเน เตน
 อาชีเวน หตฺถิยาเยี วา อสฺสยาเยี วา รตฺถยาเยี วา ยานยาเยี วา
 โภคโภคิี วา มหฺนตํ วา โภคกฺขนฺธํ อชฺชวาวสนฺโตติ. ตํ กิสฺส เหตุ.
 เต हि โส ภิกฺขเว คาโว วชฺเชว วชฺชยานีเต ปาปเกน มนฺसानุเปกฺขติ,
 ตสฺมา โส เนว หตฺถิยาเยี โหติ น อสฺสยาเยี น รตฺถยาเยี น
 ยานยาเยี น โภคโภคิี น มหฺนตํ โภคกฺขนฺธํ อชฺชวาวสติ.

ตํ ก็ มณฺณถ ภิกฺขเว, อปี นุ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา
 ‘โอรพฺภิกโก ๗เป๗ โสกรโก” สากุณฺนิโก มาควโก มิเค” วตฺตวา
 วตฺตวา วิกฺกิตฺตมาโน เตน กมฺเมเน เตน อาชีเวน หตฺถิยาเยี วา
 อสฺสยาเยี วา รตฺถยาเยี วา ยานยาเยี วา โภคโภคิี วา มหฺนตํ วา
 โภคกฺขนฺธํ อชฺชวาวสนฺโตติ. โน เหตํ ภาณเต. “สาธุ ภิกฺขเว, มยาปิ
 โข เอตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สุตํ ‘มาควโก มิเค วตฺตวา วตฺตวา
 วิกฺกิตฺตมาโน เตน กมฺเมเน เตน อาชีเวน หตฺถิยาเยี วา อสฺสยาเยี
 วา รตฺถยาเยี วา ยานยาเยี วา โภคโภคิี วา มหฺนตํ วา โภคกฺขนฺธํ
 อชฺชวาวสนฺโตติ. ตํ กิสฺส เหตุ. เต हि โส ภิกฺขเว มิเค วชฺเชว
 วชฺชยานีเต ปาปเกน มนฺसानุเปกฺขติ, ตสฺมา โส เนว หตฺถิยาเยี
 โหติ น อสฺสยาเยี น รตฺถยาเยี น ยานยาเยี น โภคโภคิี น มหฺนตํ
 โภคกฺขนฺธํ อชฺชวาวสติ. เต हि [“] โส ภิกฺขเว ติรจฺฉานนคเต ปาณ

๑ ฉ.,เท.,อ. สุกรโก.

๒ ฉ.,เท. มเค, เอวมุปริปี.

๓ ฉ.,เท. นาม

วชฺฌเฌ วชฺยานีเต ปาปเกน มนฺสาณูปกฺขติ ตสฺมา โส เฌ
หตฺถียายี โหติ” น อสฺสยายี น รถยายี น ยานยายี น โภคโภคิ
น มหฺนตํ โภคกฺขนฺธํ อชฺฌาวสตี.”^๒ โก ปน วาโท, ยํ มนุสฺสภูตํ
วชฺฌเฌ วชฺยานีตํ ปาปเกน มนฺสาณูปกฺขติ, ตํ หิ ตสฺส” ภิกฺขเว
โหติ ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทฺภิกฺขาย, กายสฺส เกทา ปรี มรณา อปายํ
ทฺคคฺคิ วิณีปาตํ นิรยํ อุปปชฺชตีติ. อญฺจมํ.

๕. ปจฺมมรณสฺสตีสุตฺตํ

[๑๙] เอกํ สมยํ ภควา นาทิเก^๑ วิหฺรติ คิณฺฑกาวสเถ.
ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “ภิกฺขโวติ. “ภทฺทเตติ เต ภิกฺขุ
ภควโต ปจฺจสฺสโส. ภควา เอตทโวจ

“มรณสฺสตี ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ
มหานิสฺสา อมโตคธา อมตปริโยสํนา. ภาวเถ โน ตุมฺहे ภิกฺขเว
มรณสฺสตีนฺติ.

เอวํ วุตฺเต, อญฺญตโร ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ “อหํปิ” โข
ภทฺเต ภาวามิ มรณสฺสตีนฺติ. “ยถากถํ ปน ตวํ ภิกฺขุ ภาวามิ
มรณสฺสตีนฺติ. “อิธ มยฺหํ ภทฺเต เอวํ โหติ ‘อโห วตทํ รตฺติณทิวํ
ชีเวยฺย, ภควโต สาสนํ มนสิกรเยยฺย, พหุ วต เม กตํ อสฺสาตี.
เอวํ โข อหํ ภทฺเต ภาวามิ มรณสฺสตีนฺติ.

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ “อหํปิ โข ภทฺเต
ภาวามิ มรณสฺสตีนฺติ. “ยถากถํ ปน ตวํ ภิกฺขุ ภาวามิ มรณสฺสตีนฺติ.
“อิธ มยฺหํ ภทฺเต เอวํ โหติ ‘อโห วตทํ ทิวสํ ชีเวยฺย, ภควโต

^๑ ฉ.,เท.,อิ. มนฺสาณูปกฺขมาโน เฌ หตฺถียายี ภวิสฺสตี.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. อชฺฌาวสฺสตี.

^๓ อิ. ตํ หิสฺส

^๔ ฉ.,เท. นาทิเก

^๕ ฉ.,เท.,อิ. ปิสฺสโท น หิสฺสตี.

สาสนํ มนสิกรเยยฺยํ, พหุ วต เม กตํ อสฺสาติ. เอวํ โข อหํ ภนฺเต
ภาเวมิ มรณสฺสตีณฺติ.

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ “อหํปิ โข ภนฺเต
ภาเวมิ มรณสฺสตีณฺติ. “ยถากถํ ปน ตวํ ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตีณฺติ.
“อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ ‘อโห วตาคํ ตทณฺตรํ ชีเวยฺยํ, ยทณฺตรํ
เอกํ ปิณฺทปาตํ” ภูฏชามิ, ภควโต สาสนํ มนสิกรเยยฺยํ, พหุ วต
เม กตํ อสฺสาติ. เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภาเวมิ มรณสฺสตีณฺติ.

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ “อหํปิ โข ภนฺเต
ภาเวมิ มรณสฺสตีณฺติ. “ยถากถํ ปน ตวํ ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตีณฺติ.
“อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ ‘อโห วตาคํ ตทณฺตรํ ชีเวยฺยํ, ยทณฺตรํ
จตุตทาโร ปณฺจ” อาโลเป สงฺขาติตฺวา อชฺโฆหฺรามิ, ภควโต สาสนํ
มนสิกรเยยฺยํ, พหุ วต เม กตํ อสฺสาติ. เอวํปิ โข อหํ ภนฺเต
ภาเวมิ มรณสฺสตีณฺติ.

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ “อหํปิ โข ภนฺเต
ภาเวมิ มรณสฺสตีณฺติ. “ยถากถํ ปน ตวํ ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตีณฺติ.
“อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ ‘อโห วตาคํ ตทณฺตรํ ชีเวยฺยํ, ยทณฺตรํ
เอกํ อาโลเป สงฺขาติตฺวา อชฺโฆหฺรามิ, ภควโต สาสนํ มนสิกรเยยฺยํ,
พหุ วต เม กตํ อสฺสาติ. เอวํปิ” โข อหํ ภนฺเต ภาเวมิ
มรณสฺสตีณฺติ.

อญฺญตโรปิ โข ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ “อหํปิ โข ภนฺเต
ภาเวมิ มรณสฺสตีณฺติ. “ยถากถํ ปน ตวํ ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสตีณฺติ.
“อิธ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ ‘อโห วตาคํ ตทณฺตรํ ชีเวยฺยํ, ยทณฺตรํ

^๑ จ.,เท. เอกปิณฺทปาตํ

^๒ สฺยา. อยํ ปาโร น ทิสฺสติ.

^๓ จ.,เท.,อิ. ปิสฺสทโท น ทิสฺสติ.

อสุสฺสิตฺวา วา ปสฺสสํมิ ปสฺสสฺสิตฺวา วา อสุสฺสํมิ, ภควโต ๑ สาสนํ
มนสิกรยฺยํ, พหุ วต เม กตํ อสุสฺสาติ. เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภาวะมิ
มรณสฺสตีนิติ.

เอวํ วุตฺเต, ภควา เต ๒ ภิกฺขุ เอตทวโจ “โยจาย” ๓ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตี ภาวะติ ‘อโห วตํหํ รตฺตินิทิํ ๔ ชีเวยฺยํ,
ภควโต สาสนํ มนสิกรยฺยํ, พหุ วต เม กตํ อสุสฺสาติ. โยจาย
ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตี ภาวะติ ‘อโห วตํหํ ทิวสํ ๕ ชีเวยฺยํ,
ภควโต สาสนํ มนสิกรยฺยํ, พหุ วต เม กตํ อสุสฺสาติ. โยจาย
ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตี ภาวะติ ‘อโห วตํหํ ตทฺหนฺตรํ ๖ ชีเวยฺยํ,
ยทฺหนฺตรํ ๗ เอกํ ปิณฺฑปาทํ ๘ ภุญฺชามิ, ภควโต สาสนํ มนสิกรยฺยํ,
พหุ วต เม กตํ อสุสฺสาติ. โยจาย ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตี
ภาวะติ ‘อโห วตํหํ ตทฺหนฺตรํ ๙ ชีเวยฺยํ, ยทฺหนฺตรํ จตฺตาริ ๑๐ ปณฺจ
อาโลเป ๑๑ สงฺขาติตฺวา อชฺโฆรํหํมิ, ภควโต สาสนํ มนสิกรยฺยํ, พหุ
วต เม กตํ อสุสฺสาติ, อิมะ วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปมตฺตา วิหรนฺติ
ทนฺทํ ๑๒ มรณสฺสตี ภาวะนฺติ ๑๓ อาสวานํ ขยาย. โยจาย” ๑๔ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
เอวํ มรณสฺสตี ภาวะติ ‘อโห วตํหํ ตทฺหนฺตรํ ๑๕ ชีเวยฺยํ, ยทฺหนฺตรํ ๑๖
เอกํ อาโลเป ๑๗ สงฺขาติตฺวา อชฺโฆรํหํมิ, ภควโต สาสนํ มนสิกรยฺยํ, พหุ
วต เม กตํ อสุสฺสาติ. โยจาย ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตี ภาวะติ
‘อโห วตํหํ ตทฺหนฺตรํ ๑๘ ชีเวยฺยํ, ยทฺหนฺตรํ ๑๙ อสุสฺสิตฺวา วา ปสฺสสํมิ,
ปสฺสสฺสิตฺวา วา อสุสฺสํมิ, ภควโต สาสนํ มนสิกรยฺยํ, พหุ วต เม
กตํ อสุสฺสาติ, อิมะ วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺปมตฺตา ๒๐ วิหรนฺติ ๒๑
ติภฺขํ
มรณสฺสตี ภาวะนฺติ ๒๒ อาสวานํ ขยาย.

๑ ๒๗๐๕/๒๕๖๖

๑ สฺยา. อยํ ปาโง น ทิสฺสตี.

๒ อ. ยวํ

๓ ฉ., เท., อ. โย จ ขวํ

ตสฺมาติห ภิกฺขเว เอวํ ลิกฺขิตพฺพํ ‘อปฺปมตฺตา วิหริสฺสาม,
ติฏฺขํ มรณสฺสตี ภาเวสฺสาม อาสวานํ ขยายาติ, เอวํ หิ โว
ภิกฺขเว ลิกฺขิตพฺพนฺติ. นวมํ.

๑๐. ทุตฺติยมรณสฺสตีสุตฺตํ

[๒๐] เอกํ สมยํ ภควา นาทิเก^๑ วิหริติ คิณฺชกาวสเถ.
ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ

“มรณสฺสตี ภิกฺขเว ภาวิตา พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ
มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปริโยसानา. กถํ ภาวิตา จ ภิกฺขเว
มรณสฺสตี. กถํ พหุลีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสฺสา อมโตคฺชา
อมตปริโยसानา.

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทิวเส นิกฺขนฺเต รตฺติยา ปฏฺิหิตาย^๒ อิติ
ปฏฺิสถจิตฺติ ‘พหุกา โข เม ปจฺจุยา มรณสฺส, อหิ วา มํ
ทํเสยฺย, วิจฺฉิโก วา มํ ทํเสยฺย, สตปฺที วา มํ ทํเสยฺย, เตน เม
อสุส กาลกิริยา, โส มมสฺส อนฺตรายโย, อุปฺกฺขลิตฺวา วา ปปเตยฺย,
ภตฺตํ วา เม ภตฺตํ พยาปชฺเชยฺย, ปิตฺตํ วา เม กุปฺเปยฺย, เสมฺหํ
วา เม กุปฺเปยฺย, สตฺถกา วา เม วาตา กุปฺเปยฺย, เตน เม อสุส
กาลกิริยา, โส มมสฺส อนฺตรายโยติ. เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา อิติ
ปฏฺิสถจิตฺติ ‘อตฺถิ นุ โข เม ปาปกา อุกุสลา ฐมฺมา
อปฺปหีนา, เย เม อสุสุ รตฺตี กาลํ กโรนฺตสฺส อนฺตรายาติ.

สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ ‘อตฺถิ เม
ปาปกา อุกุสลา ฐมฺมา อปฺปหีนา, เย เม อสุสุ รตฺตี กาลํ
กโรนฺตสฺส อนฺตรายาติ, เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา เตสฺสเยว ปาปกาณํ

^๑ ฉ.,เท. นาทิเก

^๒ ฉ.,เท. ปตฺติคทาย

อกุสลานํ ฐมฺมานํ ปหานาย อธิมตฺโต จนฺโท จ วายาโม จ
 อุตฺตสาโห จ อุตฺตโสฬหี จ อปฺปฏฺวิวานี จ สติ จ สมฺปชฌณญจ
 กรณียํ. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว อาทิตฺตเจโล วา อาทิตฺตสีโส วา
 ตสฺสเสว เจลสฺส วา สีสสฺส วา นิพฺพาปนาย อธิมตฺตํ จนฺทญจ
 วายามญจ อุตฺตสาหญจ อุตฺตโสฬหิญจ อปฺปฏฺวิวานิญจ สติญจ
 สมฺปชฌณญจ กรายฺย, เอวเมว โข ภิกฺขเว เตน ภิกฺขุณา
 เตสํเยว ปาปกาณํ อกุสลานํ ฐมฺมานํ ปหานาย อธิมตฺโต จนฺโท จ
 วายาโม จ อุตฺตสาโห จ อุตฺตโสฬหี จ อปฺปฏฺวิวานี จ สติ จ
 สมฺปชฌณญจ กรณียํ.

สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ 'นตฺถิ
 เม ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา อปฺปหีนา, เย เม อสฺสุ รตฺตี กาลํ
 กโรนฺตสฺส อนฺตรายายาติ, เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เตเนว
 ปิตฺติปามุชฺเชน' วิหาตพฺพํ อโหรตฺตานุสึกฺขิณา กุสเลสุ ฐมฺเมสุ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ รตฺติยา นิกฺขนฺตาย ทิวเส ปฏฺธิเท^๒
 อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ 'พหุกา โข เม ปจฺจยา มรณสฺส อหิ วา มํ
 ทํเสยฺย, วิจฺฉิโก วา มํ ทํเสยฺย, สตปฺที วา มํ ทํเสยฺย, เตน เม
 อสฺส กาลกิริยา, โส มมสฺส อนฺตราโย อุปกฺขลิตฺวา วา ปปเตยฺย,
 ภตฺตํ วา เม ภตฺตํ พฺยาปชฺเชยฺย, ปีตํ วา เม กุปฺเปยฺย, เสมฺหํ
 วา เม กุปฺเปยฺย, สตฺถกา วา เม วาตา กุปฺเปยฺย, เตน เม อสฺส
 กาลกิริยา, โส มมสฺส อนฺตราโยติ. เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา อิติ
 ปฏฺฐิสณฺจิกฺขิตพฺพํ 'อตฺถิ นุ โข เม ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา
 อปฺปหีนา, เย เม อสฺสุ ทิวา กาลํ กโรนฺตสฺส อนฺตรายายาติ.

สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ 'อตฺถิ
 เม ปาปกา อกุสลา ฐมฺมา อปฺปหีนา, เย เม อสฺสุ ทิวา กาลํ

* อ. ปิตฺติปามุชฺเชน, เอวมฺปฺริ.ิ.

^๒ ส. ปตฺติเท เท. ปฏฺธิเต

กโรนฺตสฺส อนฺตรายายาติ, เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เตสํเยว ปาปกาณํ
 อุกุสลานํ ฐมฺมานํ ปหานาย อธิมตฺโต จฺนฺโต จ วายาโม จ
 อุกุสสาโห จ อุกุสโสฬหี จ อปฺปปฏิวานี จ สติ จ สมฺปชฌณญจ
 กรณียํ. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว อาทิตฺตเจโล วา อาทิตฺตสีโส วา
 ตสฺสเสว เจลสฺส วา สีสสฺส วา นิพฺพาปนาย อธิมตฺตํ จฺนฺทญจ
 วายามญจ อุกุสสาหญจ อุกุสโสฬหิญจ อปฺปปฏิวานิญจ สติญจ
 สมฺปชฌณญจ กรายฺย, เอวเมว โข ภิกฺขเว เตน ภิกฺขุณา เตสํเยว
 ปาปกาณํ อุกุสลานํ ฐมฺมานํ ปหานาย อธิมตฺโต จฺนฺโต จ วายาโม
 จ อุกุสสาโห จ อุกุสโสฬหี จ อปฺปปฏิวานี จ สติ จ สมฺปชฌณญจ
 กรณียํ.

สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ ‘นตฺถิ
 เม ปาปกา อุกุสลา ฐมฺมา อปฺปพีนฺนา, เย เม อสฺส ทิวา กาลํ
 กโรนฺตสฺส อนฺตรายายาติ, เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เตเนว
 ปีติปาโมชฺเชน วิหาตพฺพํ อโหโรตฺตานุสิกฺขิณา กุสเลสุ ฐมฺเมสุ. เอวํ
 ภาวิตา โข ภิกฺขเว มรณสฺสติ เอวํ พหุสีกตา มหปฺปลา โหติ
 มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปริโยसानาติ. ทสมํ.

ทุติโย สาราณียวกุโ.

ตสฺสทฺธานํ

“เทว สาราณียา นิสฺสารณียํ” ภาทฺทกํ อนฺตปฺปิยํ
 นกุลํ โสปฺปมจฺฉา” จ เทว โหนฺติ มรณสฺสตีติ.”

^๑ สฺยา. สาราณียาทวกุโ อ. สาราณียวกุโ

^๓ สฺยา. กุสลา มจฺฉํ เทว จ

^๒ สฺยา. เมตฺตํ

^๔ สฺยา. โหนฺติ มรณสฺสตีนา ทสาติ.

๓. อนุตตรียาวุโค

๑. สามกสุตฺตํ

[๒๑] เอกํ สมยํ ภควา สกุเกสุ วิหริติ สามคามเก
โปกฺขรณียายํ. อถ โข อญฺญตฺรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา
อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ โปกฺขรณียํ โอภาเสตฺวา, เยน ภควา,
เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐจาสิ.
เอกมนฺตํ จิตฺตา โข सा เทวตา ภควนฺตํ เอตทวโจ

“ตโย เม ภนฺเต ฌมฺมา ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตนฺติ.
กตเม ตโย. กมฺมารามตา ภสฺสารามตา นิทฺทารามตา. อิเม โข
ภนฺเต ตโย ฌมฺมา ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตนฺตํ.

อิทมวโจ सा เทวตา. สมฺนุญฺโฆ สตฺถา อโหสิ. อถ โข
सा เทวตา “สมฺนุญฺโฆ เม สตฺถาติ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ
กตฺวา ตตฺถวณฺตรชาเย.

อถ โข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
“อิมํ ภิกฺขเว รตฺตี อญฺญตฺรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา
อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ โปกฺขรณียํ โอภาเสตฺวา, येनाหํ
เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐจาสิ.
เอกมนฺตํ จิตฺตา โข ภิกฺขเว सा เทวตา มํ เอตทวโจ “ตโย เม
ภนฺเต ฌมฺมา ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม ตโย,
กมฺมารามตา ภสฺสารามตา นิทฺทารามตา. อิเม โข ภนฺเต ตโย
ฌมฺมา ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตนฺตํ. อิทมวโจ ภิกฺขเว सा

เทวตา, อิทำ วตวา มํ อภิวาเทตวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเวนฺตรชายิ.
เตสํ โว ภิกฺขเว อลาภา, เตสํ ทูลลทฺธํ, เย โว เทวตาปิ ชานนฺติ
กุสเลหิ ฐมฺเมหิ ปรีหยามาเน. อปเรปิ ภิกฺขเว ตโย ปรีหานิเย
ฐมฺเม เทเสสฺสามิ, ตํ สุณฺนาถ, สาธุกํ มนสิกโรถ, ภาสิสฺสามีติ. “เอวํ
ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสึสฺสุ. ภควา เอตทโวจ

“กตเม จ ภิกฺขเว ตโย ปรีหานิยา ฐมฺมา, สงฺคณิการามตา
โสวจสฺสตา ปาปมิตฺตตา. อีเม โข ภิกฺขเว ตโย ปรีหานิยา ฐมฺมา.

เย หิ เกจิ ภิกฺขเว อตีตมทฺธานํ ปรีหายีสุ กุสเลหิ ฐมฺเมหิ,
สพฺเพ เต อีเมเหว จหิ ฐมฺเมหิ ปรีหายีสุ กุสเลหิ ฐมฺเมหิ. เย^๑ หิ
เกจิ ภิกฺขเว อนาคตมทฺธานํ ปรีหายิสฺสนฺติ กุสเลหิ ฐมฺเมหิ, สพฺเพ
เต อีเมเหว จหิ ฐมฺเมหิ ปรีหายิสฺสนฺติ กุสเลหิ ฐมฺเมหิ. เย^๑ หิ
เกจิ ภิกฺขเว เอตฺรหิ ปรีหายนฺติ กุสเลหิ ฐมฺเมหิ, สพฺเพ เต
อีเมเหว จหิ ฐมฺเมหิ ปรีหายนฺติ กุสเลหิ ฐมฺเมหีติ. ปจม.

๒. อปรีหานิยสุตฺตํ

[๒๒] “จยิเม ภิกฺขเว อปรีหานิเย ฐมฺเม เทเสสฺสามิ, ตํ
สุณฺนาถ ๗เปฯ กตเม จ ภิกฺขเว จ อปรีหานิยา ฐมฺมา. น
กมฺมารามตา น ภสฺสารามตา, น นิทฺทารามตา, น สงฺคณิการามตา,
โสวจสฺสตา, กลฺยาณมิตฺตตา. อีเม โข ภิกฺขเว จ อปรีหานิยา
ฐมฺมา.

“เย หิ เกจิ ภิกฺขเว อตีตมทฺธานํ น ปรีหายีสุ กุสเลหิ
ฐมฺเมหิ, สพฺเพ เต อีเมเหว จหิ ฐมฺเมหิ น ปรีหายีสุ กุสเลหิ
ฐมฺเมหิ. เย หิ เกจิ ภิกฺขเว อนาคตมทฺธานํ น ปรีหายิสฺสนฺติ

หมตอาญ 27/05/2566

^๑ จ.,เท. เยปิ หิ.

กฺุสเลหิ ฐมฺเมหิ, สพฺพ เต อิมฺเหว จหิ ฐมฺเมหิ น ปรีหาณิสฺสนนฺติ
กฺุสเลหิ ฐมฺเมหิ. เย หิ เกจि ภิกฺขเว เอตฺรหิ น ปรีหาณนฺติ กฺุสเลหิ
ฐมฺเมหิ, สพฺพ เต อิมฺเหว จหิ ฐมฺเมหิ น ปรีหาณนฺติ กฺุสเลหิ
ฐมฺเมหีตฺติ. ทฺูติยํ.

๓. ภยสฺสตุตฺ

[๒๓] “ภยนฺติ ภิกฺขเว กามานเมตํ อธิวจฺนํ, ‘ทฺูกฺขนฺติ
ภิกฺขเว กามานเมตํ อธิวจฺนํ, ‘โรโคติ ภิกฺขเว กามานเมตํ อธิวจฺนํ,
‘คณฺโฑติ ภิกฺขเว กามานเมตํ อธิวจฺนํ, ‘สงฺโคติ ภิกฺขเว กามานเมตํ
อธิวจฺนํ, ‘ปงฺโกติ ภิกฺขเว กามานเมตํ อธิวจฺนํ.

กสฺมา จ ภิกฺขเว ‘ภยนฺติ กามานเมตํ อธิวจฺนํ.
กามราครตฺตายํ ภิกฺขเว จนฺทราควินิพฺพุโต ทิฏฺฐจฺฉมฺมิกาปิ ภยา น
ปรีมุจฺจติ, สมฺปฺราณิกาปิ ภยา น ปรีมุจฺจติ. ตสฺมา ‘ภยนฺติ
กามานเมตํ อธิวจฺนํ. กสฺมา จ ภิกฺขเว ‘ทฺูกฺขนฺติ ๔เปฯ ‘โรโคติ
๔เปฯ ‘คณฺโฑติ ๔เปฯ ‘สงฺโคติ ๔เปฯ ‘ปงฺโกติ กามานเมตํ
อธิวจฺนํ. กามราครตฺตายํ ภิกฺขเว จนฺทราควินิพฺพุโต ทิฏฺฐจฺฉมฺมิกาปิ
ปงฺกา น ปรีมุจฺจติ, สมฺปฺราณิกาปิ ปงฺกา น ปรีมุจฺจติ. ตสฺมา
‘ปงฺโกติ กามานเมตํ อธิวจฺนนฺติ.

“ภยํ” ทฺูกฺขํ โรโค คณฺโฑ	สงฺโค ปงฺโก จ อุกฺกํ
เอเต กามา ปวฺจจฺนนฺติ	ยตฺถ สตฺโต ปุณฺณชฺชโน
อุปาทาเน ภยํ ทิสฺวา	ชาติมฺรณสมฺภวา
อนฺุปาทา วิมุจฺจนฺติ	ชาติมฺรณสงฺขเย

หมดอายุ 27/05/2566

• สฺยา. ภยํ ทฺูกฺขณฺจ โรโค จ

เต เวมปฺปตฺตา สุขีโน ทิฏฐธมฺมาภินิพฺพุตา
สพฺพเวรฆยาตีตา^๑ สพฺพทฺกขั อฺปฺจฺจฺจนฺติ. ตติย.

๔. หิมพานตสุตตํ

[๒๔] “ฉหิ ภิกขเว ฌเมเหิ สมนนาคโต ภิกขุ หิมวนุตํ
 ปพฺพตราชํ ปทาเลยุย, โก ปน วาโท จวาย อวิชฺชาย. กตเมเหิ
 ฉหิ. อิท ภิกขเว ภิกขุ สમાธิสฺส สમાปตฺติกฺุสโล โหติ, สમાธิสฺส
 จิตฺกฺุสโล โหติ, สમાธิสฺส วุญฺ्ञานกฺุสโล โหติ, สમાธิสฺส กลลตางฺุสโล
 โหติ, สમાธิสฺส โคจรกฺุสโล โหติ, สમાธิสฺส อภินิหารกฺุสโล โหติ.
 อิเมเหิ โข ภิกขเว ฉหิ ฌเมเหิ สมนนาคโต ภิกขุ หิมวนุตํ
 ปพฺพตราชํ ปทาเลยุย, โก ปน วาโท จวาย อวิชฺชายาติ. จตฺตถํ.

៥. បង្កើនសុខភាពសត្វ

[๒๕] “อภิมานี ภิกขเว อนุสฺสติญฺจานานิ. กตมานิ จ. อิท
ภิกขเว อริยสวโก ตถาคตํ อนุสฺสรติ ‘อิตปิ โส ภควา ๔เปย
สตุถา เทวมานุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ. ยสฺมี ภิกขเว สมเย
อริยสวโก ตถาคตํ อนุสฺสรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺญจิตํ
จิตฺตํ โหติ, น โทสปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปริยฺญจิตํ
จิตฺตํ โหติ, อชฺชุตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ, นิกฺขนตํ มุตฺตํ
วฺญฺจิตํ เคธมฺหา. ‘เคโธติ โข ภิกขเว ปญฺจนนตํ กามคฺคานํ
อริวจนํ. อิทมฺปิ โข ภิกขเว อารมฺมณํ กริตฺวา เอวมิเชกจฺเจ
สตุตา วิสฺสุตฺตมฺหติ.

• สยา. สพเพ เวรภยาตีตา

^๒ จ.,เท. กลุติตกุลโส อ. กลุติตากโส.

ปุณ จปริ ภิกขเว อริยสาวโก ฌมมํ อนุสฺสเรติ 'สวากฺขาโต ภควตา ฌมโม อเปยฺย ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ. ยสฺมี ภิกขเว สมเย อริยสาวโก ฌมมํ อนุสฺสเรติ, เนวสุส ตสฺมี สมเย รากปฺริยฺยญฺจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, น โทสปฺริยฺยญฺจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปฺริยฺยญฺจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, อชฺชุตเมวสุส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ, นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุญฺจิตฺตํ เชวมหา, 'เคโธติ โข ภิกขเว ปญฺจนเนตํ กามคฺคณานํ อธิวจฺนํ. อิทมฺปิ โข ภิกขเว อารมฺมณํ กริตฺวา เอวมิชฺเชกฺขเจ สตฺตา วิสฺขุณฺหนติ.

ปุณ จปริ ภิกขเว อริยสาวโก สงฺฆํ อนุสฺสเรติ 'สฺสปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ อเปยฺย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺขेतฺตํ โลกสุสฺสาคิ. ยสฺมี ภิกขเว สมเย อริยสาวโก สงฺฆํ อนุสฺสเรติ, เนวสุส ตสฺมี สมเย รากปฺริยฺยญฺจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, น โทสปฺริยฺยญฺจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปฺริยฺยญฺจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, อชฺชุตเมวสุส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ, นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุญฺจิตฺตํ เชวมหา. 'เคโธติ โข ภิกขเว ปญฺจนเนตํ กามคฺคณานํ อธิวจฺนํ. อิทมฺปิ โข ภิกขเว อารมฺมณํ กริตฺวา เอวมิชฺเชกฺขเจ สตฺตา วิสฺขุณฺหนติ.

ปุณ จปริ ภิกขเว อริยสาวโก อตฺตโน สีลานิ อนุสฺสเรติ อชฺจณฺทานิ อเปยฺย สฺมาธิสํวตฺตนิกานิ. ยสฺมี ภิกขเว สมเย อริยสาวโก สีลํ อนุสฺสเรติ. เนวสุส ตสฺมี สมเย รากปฺริยฺยญฺจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, น โทสปฺริยฺยญฺจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปฺริยฺยญฺจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ, อชฺชุตเมวสุส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ, นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุญฺจิตฺตํ เชวมหา, 'เคโธติ โข ภิกขเว ปญฺจนเนตํ กามคฺคณานํ อธิวจฺนํ. อิทมฺปิ โข ภิกขเว อารมฺมณํ กริตฺวา เอวมิชฺเชกฺขเจ สตฺตา วิสฺขุณฺหนติ.

ปุน จปริ ภิกขเว อริยสาวโก อตฺตโน จาคํ อนุสฺสรติ
 ‘ลาภา วต เม, สุสทฺธํ วต เม, โยหํ ๗เป๗ ยาจโยโค
 ทานสํวิภาครโตติ. ยสฺมี ภิกขเว สมเย อริยสาวโก จาคํ อนุสฺสรติ,
 เนวสุส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺภูจิตํ จิตฺตํ โหติ, น โทสปริยฺภูจิตํ
 จิตฺตํ โหติ, น โมหปริยฺภูจิตํ จิตฺตํ โหติ, อชฺชคตเมวสุส ตสฺมี สมเย
 จิตฺตํ โหติ, นิกฺขนตํ มุตฺตํ วุฏฺฐิตํ เฌวมฺหา. ‘โคโธติ โข ภิกขเว
 ปญฺจนนฺตํ กามคฺคณานํ อธิวจฺนํ. อิทมปิ โข ภิกขเว อารมฺมณํ
 กริตฺวา เอวมิเชกจฺเจ สตฺตา วิสฺสุชฺฌนฺติ.

ปุน จปริ ภิกขเว อริยสาวโก เทวตา อนุสฺสรติ ‘สนฺติ
 เทวา จาตุम्मหาราชิกา, สนฺติ เทวา ดาวตีสสา, สนฺติ เทวา ยามา,
 สนฺติ เทวา ตุสิตา, สนฺติ เทวา นิมฺมานรติโน, สนฺติ เทวา
 ปรนิมมิตวสวตฺติโน, สนฺติ เทวา พุรหมกายิกา, สนฺติ เทวา
 ตทฺตตฺริ. ยถารูปาย สทฺธา ย สมฺนฺนาคตา ตา เทวตา อิตฺโต จุตฺตา
 ตตฺถ อุปฺปนฺนา, มยฺหมฺปิ ตถารูปา สทฺธา สํวิชฺชติ, ยถารูปเณ
 สีเลนฺ สุตฺเตน จาเคนฺ ปญฺญาย สมฺนฺนาคตา ตา เทวตา อิตฺโต จุตฺตา
 ตตฺถ อุปฺปนฺนา, มยฺหมฺปิ ตถารูปา ปญฺญา สํวิชฺชติ. ยสฺมี
 ภิกขเว สมเย อริยสาวโก อตฺตโน จ ตาสญฺจ เทวตานํ สทฺธญฺจ
 สีลญฺจ สุตฺตญฺจ จาคญฺจ ปญฺญญฺจ อนุสฺสรติ, เนวสุส ตสฺมี สมเย
 ราคปริยฺภูจิตํ จิตฺตํ โหติ, น โทสปริยฺภูจิตํ จิตฺตํ โหติ, น
 โมหปริยฺภูจิตํ จิตฺตํ โหติ, อชฺชคตเมวสุส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ,
 นิกฺขนตํ มุตฺตํ วุฏฺฐิตํ เฌวมฺหา. ‘โคโธติ โข ภิกขเว ปญฺจนนฺตํ
 กามคฺคณานํ อธิวจฺนํ. อิทมปิ โข ภิกขเว อารมฺมณํ กริตฺวา
 เอวมิเชกจฺเจ สตฺตา วิสฺสุชฺฌนฺติ. อิมานิ โข ภิกขเว จ
 อนุสฺสสติญฺจานานีติ. ปญฺจมํ.

๖. มหากัจจานสูตร

[๒๖] ตตฺร โข อายสฺมา มหากัจจานโน ภิกขุ อามนฺเตสิ “อาวุโส ภิกขุโวลิตี. “อาวุโสตี โข เต ภิกขุ อายสฺมโต มหากัจจานสฺส ปจฺจสฺสสฺสุ. อายสฺมา มหากัจจานโน เอตทวโจ

“อจฺฉริยํ อาวุโส, อพฺภุตํ อาวุโส, ยาวณฺจิทํ เตเน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธเน สมฺพาเช โอภาสาธิตโม อนุพุทฺโธ สตฺตานํ วิสุทฺธิยา โสภปริเทวานํ สมตฺติกฺกมาย ทฺวฺกฺขโทมนสฺसानํ อตฺถงฺคมาย ฌายสฺส อธิคมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย, ยทิทํ จ อนุสฺสติฏฺเฐจฺานานิ. กตมานิ จ. อิทาวุโส อริยสาวโก ตถาคตํ อนุสฺสรติ ‘อิตฺติปิ โส ภควา ๔เปยฺย สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาตี. ยสฺมี อาวุโส สมเย อริยสาวโก ตถาคตํ อนุสฺสรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหตี, น โทสปริยฺยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหตี, น โมหปริยฺยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหตี, อชฺชุกตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหตี, นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุฏฺฐจิตฺตํ เคธฺมหา. ‘เคโธตี โข อาวุโส ปณฺจนฺเนตฺตํ กามคฺคฺคานํ อธิวจฺนํ. ส โข โส อาวุโส อริยสาวโก สพฺพโส อากาสสเมเน เจตสา วิหริตี วิปฺุเลน มหคฺคเตเน อปฺปมาเณเน อเวเรน อพฺยาปชฺเณเน. อิทมฺปิ โข อาวุโส อารมฺมณํ กริตฺวา เอวมิชฺเชกจฺเจ สตฺตา วิสุทฺธิชฺชมา ภวานฺตี.

ปฺน จปรี อาวุโส อริยสาวโก ฅมฺมํ อนุสฺสรติ ‘สวากฺขาโต ภควตา ฅมฺโม ๔เปยฺย ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิณฺญฺหิตี. ยสฺมี อาวุโส สมเย อริยสาวโก ฅมฺมํ อนุสฺสรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหตี, น โทสปริยฺยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหตี, น โมหปริยฺยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหตี, อชฺชุกตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหตี, นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุฏฺฐจิตฺตํ

เคธฺมหา. ‘เคโธติ โข อาวุโส ปญฺจนฺเตํ กามคฺคฺชานํ อธิวจฺนํ. ส
 โข โส อาวุโส อริยสวโก สพฺพโส อากาสสเมน เจตสา วิหฺรติ
 วิปฺุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเณน. อิทมฺปิ โข
 อาวุโส อารมฺมณํ กริตฺวา เอวมิเชกจฺเจ สตฺตา วิสฺสุทฺธิชฺชมา ภวนฺติ.

ปุณ จปรํ อาวุโส อริยสวโก สงฺฆํ อนฺุสฺสรติ ‘สฺสปฏิปนฺโน
 ภควโต สวากสงฺโฆ ฯเปฯ อนฺุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ. ยสฺมี
 [๑] สมเย อริยสวโก สงฺฆํ อนฺุสฺสรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย
 ราคปริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ โหติ, น โทสปริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ โหติ, น
 โมหปริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ โหติ, อชฺุคตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ,
 นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุจฺจติ. เคธฺมหา. ‘เคโธติ โข อาวุโส ปญฺจนฺเตํ
 กามคฺคฺชานํ อธิวจฺนํ. ส โข โส อาวุโส อริยสวโก สพฺพโส
 อากาสสเมน เจตสา วิหฺรติ วิปฺุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน
 อเวเรน อพฺยาปชฺเณน. อิทมฺปิ โข อาวุโส อารมฺมณํ กริตฺวา
 เอวมิเชกจฺเจ สตฺตา วิสฺสุทฺธิชฺชมา ภวนฺติ.

ปุณ จปรํ อาวุโส อริยสวโก อตฺตโน สีลานิ อนฺุสฺสรติ
 ‘อฆนฺุทฺธานิ ฯเปฯ สมาริสีวตฺตนิกานิ. ยสฺมี อาวุโส สมเย อริยสวโก
 อตฺตโน^๒ สีลํ อนฺุสฺสรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ
 โหติ, น โทสปริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ โหติ,
 อชฺุคตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ, นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุจฺจติ
 เคธฺมหา. ‘เคโธติ โข อาวุโส ปญฺจนฺเตํ กามคฺคฺชานํ อธิวจฺนํ. ส
 โข โส อาวุโส อริยสวโก สพฺพโส อากาสสเมน เจตสา วิหฺรติ
 วิปฺุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเณน. อิทมฺปิ โข
 อาวุโส อารมฺมณํ กริตฺวา เอวมิเชกจฺเจ สตฺตา วิสฺสุทฺธิชฺชมา ภวนฺติ.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. อาวุโส

^๒ สฺยา. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.

ปุณ จปรํ อาวุโส อริยสาวโก อตฺตโน จาคํ อนุสฺสรติ
 ‘ลามา วต เม, สุกทฐิ วต เม, โยหํ ๔เปยฺ ยาจโยโค
 ทานสํวิภาครโตติ. ยสฺมี อาวุโส สมเย อริยสาวโก อตฺตโน’ จาคํ
 อนุสฺสรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย ราคปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ, น
 โทสปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ, น โมหปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ, อุชฺศตเมวสฺส
 ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ, นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุญฺจิตํ เคมฺมหา. ‘เคโธติ
 โข อาวุโส ปญฺจนฺเต กามคุณานํ อธิวจฺนํ. ส โข โส อาวุโส
 อริยสาวโก สพฺพโส อากาสสเมน เจตสา วิหริติ วิปฺปเลน มหคฺคเตน
 อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเณน. อิทมฺปิ โข อาวุโส อารมฺมณํ
 กริตฺวา เอวมิเชกจฺเจ สตฺตา วิสฺสุทฺธิมฺมา ภวนฺติ.

ปุณ จปรํ อาวุโส อริยสาวโก เทวตา อนุสฺสรติ ‘สนฺติ
 เทวา จาตุम्मหาราชิกา ๔เปยฺ สนฺติ เทวา ตทฺตฺตริ. ยถารูปาย
 สทฺธา ย สมฺนฺนาคตา ตา เทวตา อิตฺโต จุตฺตา ตตฺถ อุปฺปนฺนา,
 มยฺหมฺปิ ตถารูปา สทฺธา สํวิชฺชติ, ยถารูเปน สีเลน ๔เปยฺ สฺเตน
 จาเคน ปญฺญาย สมฺนฺนาคตา ตา เทวตา อิตฺโต จุตฺตา ตตฺถ
 อุปฺปนฺนา, มยฺหมฺปิ ตถารูปา ปญฺญา สํวิชฺชติ. ยสฺมี อาวุโส
 สมเย อริยสาวโก อตฺตโน จ ตาสญฺจ เทวตานํ สทฺธญฺจ สีลญฺจ
 สุตญฺจ จาคญฺจ ปญฺญญฺจ อนุสฺสรติ, เนวสฺส ตสฺมี สมเย
 ราคปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ, น โทสปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ, น
 โมหปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ, อุชฺศตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ,
 นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุญฺจิตํ เคมฺมหา. ‘เคโธติ โข อาวุโส ปญฺจนฺเต
 กามคุณานํ อธิวจฺนํ. ส โข โส อาวุโส อริยสาวโก สพฺพโส
 อากาสสเมน เจตสา วิหริติ วิปฺปเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน

อเวเรน อพฺยาปชฺฌเณ. อิทมฺปิ โข อาวุโส อารมฺมณํ กริตฺวา
เอวมิเชกฺขเจ สุตฺตา วิสฺสุตฺติธมฺมา ภวนฺติ.

อจฺฉริยํ อาวุโส, อพฺภุตํ อาวุโส, ยาวณฺจิตํ เตน ภควตา
ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺธเณ สมฺพาเช โอกาสาธิกโม
อนุพุทฺโธ สุตฺตานํ วิสฺสุตฺติยา โสกปริเทวานํ สมตฺติกฺกมาย
ทุกฺขโทมนสฺसानํ อตฺถงฺคมาย ฌายสฺส อธิคมาย นิพฺพานสฺส
สจฺฉิกิริยาย, ยทิตํ อิมานิ จ อนุสฺสติภฺจณานนฺติ. จญฺจ.

๗. ปจมสมยสุตฺตํ

[๒๗] อถ โข อญฺญตโร ภิกฺขุ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ. เอกมนฺตํ
นิสฺสินโน โข โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ “กตฺติ นฺุ โข ภนฺเต
สมยา มโนภาวนียสฺส” ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตฺติ. “จยิเม
ภิกฺขุ สมยา มโนภาวนียสฺส” ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตํ.

กตเม จ. อิท ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย ภิกฺขุ กามราคปริยฺยญฺจิเตน
เจตฺสา วิหฺรติ กามราคปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ กามราคสฺส
นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ตสฺมี สมเย มโนภาวนิโย” ภิกฺขุ
อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย ‘อหํ โข อาวุโส กามราคปริยฺยญฺจิเตน
เจตฺสา วิหฺรามี กามราคปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ กามราคสฺส
นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานามิ. สาธุ วต เม อายสฺมา กามราคสฺส
ปหานาย ฐมฺมํ เทเสตฺตฺติ. ตสฺส มโนภาวนิโย ภิกฺขุ กามราคสฺส
ปหานาย ฐมฺมํ เทเสติ. อयํ ภิกฺขุ ปจโม สมโย มโนภาวนียสฺส
ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตํ.

หนังสือ 27/05/2566

ปฺน จปฺริ ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย ภิกฺขุ พฺยาปาทปริยฺญจิตฺน
 เจตฺสา วิหฺรติ พฺยาปาทปฺเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ พฺยาปาทสฺส
 นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. ตสฺมี สมเย มโนภาวนีโย ภิกฺขุ
 อุปฺสงฺกมิตฺวา เอวฺมสฺส วจฺนีโย ‘อหํ โข อาวุโส พฺยาปาทปริยฺญจิตฺน
 เจตฺสา วิหฺรามี พฺยาปาทปฺเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ พฺยาปาทสฺส
 นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานามิ. สาธุ วต เม อายสฺมา พฺยาปาทสฺส
 ปหานาย ฐมฺมํ เทเสตฺตติ. ตสฺส มโนภาวนีโย ภิกฺขุ พฺยาปาทสฺส
 ปหานาย ฐมฺมํ เทเสติ. อयํ ภิกฺขุ ทฺติโย สมโย มโนภาวนียสฺส
 ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปฺสงฺกมิตฺตุ.

ปฺน จปฺริ ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย ภิกฺขุ ถีนมิทฺฐปริยฺญจิตฺน
 เจตฺสา วิหฺรติ ถีนมิทฺฐปฺเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ ถีนมิทฺฐสฺส นิสฺสรณํ
 ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. ตสฺมี สมเย มโนภาวนีโย ภิกฺขุ อุปฺสงฺกมิตฺวา
 เอวฺมสฺส วจฺนีโย ‘อหํ โข อาวุโส ถีนมิทฺฐปริยฺญจิตฺน เจตฺสา
 วิหฺรามี ถีนมิทฺฐปฺเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ ถีนมิทฺฐสฺส นิสฺสรณํ
 ยถาภูตํ นปฺปชานามิ. สาธุ วต เม อายสฺมา ถีนมิทฺฐสฺส ปหานาย
 ฐมฺมํ เทเสตฺตติ. ตสฺส มโนภาวนีโย ภิกฺขุ ถีนมิทฺฐสฺส ปหานาย
 ฐมฺมํ เทเสติ, อयํ ภิกฺขุ ตติโย สมโย มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน
 ทสฺสนาย อุปฺสงฺกมิตฺตุ.

ปฺน จปฺริ ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย ภิกฺขุ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจ-
 ปริยฺญจิตฺน เจตฺสา วิหฺรติ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจปฺเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ
 อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ตสฺมี สมเย
 มโนภาวนีโย ภิกฺขุ อุปฺสงฺกมิตฺวา เอวฺมสฺส วจฺนีโย ‘อหํ โข อาวุโส
 อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจปริยฺญจิตฺน เจตฺสา วิหฺรามี อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจปฺเรเตน,
 อุปฺปนฺนสฺส จ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานามิ,

สาธุ วต เม อายสฺมา อุทฺธจฺจกุกฺกฺจฺจสฺส ปหานาย ฐมฺมํ เทเสตฺตติ.
 ตสฺส มโนภาวนีโย ภิกฺขุ อุทฺธจฺจกุกฺกฺจฺจสฺส ปหานาย ฐมฺมํ เทเสตฺติ.
 อโย ภิกฺขุ จตฺตโต สมโย มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย
 อุปสงฺกมิตฺถ.

ปุณ จปริ ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย ภิกฺขุ วิจิกิฉฺชาปริยฺญจิตฺเตน
 เจตฺสา วิหริติ วิจิกิฉฺชาปเรเตน, อุปฺปนฺนาย จ วิจิกิฉฺชา นิสฺสรณํ
 ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ตสฺมี สมเย มโนภาวนีโย ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา
 เอวมสฺส วจนีโย ‘อหิ โข อาวุโส วิจิกิฉฺชาปริยฺญจิตฺเตน เจตฺสา
 วิหรามิ วิจิกิฉฺชาปเรเตน, อุปฺปนฺนาย จ วิจิกิฉฺชา นิสฺสรณํ
 ยถาภูตํ นปฺปชานามิ. สาธุ วต เม อายสฺมา วิจิกิฉฺชา ปหานาย
 ฐมฺมํ เทเสตฺตติ. ตสฺส มโนภาวนีโย ภิกฺขุ วิจิกิฉฺชา ปหานาย ฐมฺมํ
 เทเสตฺติ. อโย ภิกฺขุ ปญฺจโม สมโย มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน
 ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺถ.

ปุณ จปริ ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย ภิกฺขุ, ยํ นิमितฺตํ อาคมฺม, ยํ
 นิमितฺตํ มนสิกโรโต อนนฺตฺรา อาสวานํ ขโย โหติ, ตํ นิमितฺตํ น
 ชานาติ น ปสฺสติ, ตสฺมี สมเย มโนภาวนีโย ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา
 เอวมสฺส วจนีโย ‘อหิ โข อาวุโส ยํ นิमितฺตํ อาคมฺม, ยํ นิमितฺตํ
 มนสิกโรโต อนนฺตฺรา อาสวานํ ขโย โหติ, ตํ นิमितฺตํ น ชานามิ
 น ปสฺสามิ, สาธุ วต เม อายสฺมา อาสวานํ ขยาย ฐมฺมํ เทเสตฺตติ.
 ตสฺส มโนภาวนีโย ภิกฺขุ อาสวานํ ขยาย ฐมฺมํ เทเสตฺติ. อโย ภิกฺขุ
 จฺญโจะ สมโย มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺถ. อิเม
 โข ภิกฺขุ จ สมยา มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺถนฺติ.
 สตฺตม.

๘. ทุตติยสมยสุตตัม

[๒๘] เอกัม สมยํ สมพหุลา เถรา ภิกขุ พาราณสียํ
 วิหรนฺติ อีสิปตเน มิคทาเย. อถ โข เตสํ เถรานํ ภิกขุณํ
 ปจฺจมาตตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตานํ มณฺฑลมาเพ สนนินฺนํ
 สนนิปตฺตานํ อยมนฺตฺรา กถา อุทฺปาติ “โก หนุ โข อาวุโส สมโย
 มโนภาวนียสฺส ภิกขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุนฺติ.

เอวํ วุตฺเต, อณฺณตโร ภิกขุ เถเร ภิกขุ เอตทวโจ “ยสฺมี
 อาวุโส สมเย มโนภาวนีโย ภิกขุ ปจฺจมาตตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต
 ปาเท ปกฺขาลेतฺวา นินฺนโน โหติ ปลฺลงกํ อาภุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ
 ปณฺธาย ปริมุขํ สตี อุปฺภุจเปตฺวา, โส สมโย มโนภาวนียสฺส
 ภิกขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุนฺติ.

เอวํ วุตฺเต, อณฺณตโร ภิกขุ ตํ ภิกขุํ เอตทวโจ “น โข
 อาวุโส สมโย มโนภาวนียสฺส ภิกขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตํ. ยสฺมี
 อาวุโส สมเย มโนภาวนีโย ภิกขุ ปจฺจมาตตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต
 ปาเท ปกฺขาลेतฺวา นินฺนโน โหติ ปลฺลงกํ อาภุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ
 ปณฺธาย ปริมุขํ สตี อุปฺภุจเปตฺวา, จาริตฺตกิลมโถปิสฺส ตสฺมี สมเย
 อปฺปฏฺธิปฺปสฺสทฺโห โหติ, ภาตฺตกิลมโถปิสฺส ตสฺมี สมเย อปฺปฏฺธิปฺปสฺสทฺโห
 โหติ. ตสฺมา โส อสมโย มโนภาวนียสฺส ภิกขุโน ทสฺสนาย
 อุปสงฺกมิตฺตํ. ยสฺมี อาวุโส สมเย มโนภาวนีโย ภิกขุ สายณฺหสมยํ
 ปฏฺฐิสฺสลาณา วุฏฺฐิจิโต วิหารปจฺจายายํ นินฺนโน โหติ ปลฺลงกํ
 อาภุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ ปณฺธาย ปริมุขํ สตี อุปฺภุจเปตฺวา, โส สมโย
 มโนภาวนียสฺส ภิกขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุนฺติ.

เอวํ วุตฺเต, อญฺญตโร ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุํ เอตทวโจ “น โข
 อาวุโส โส สมโย มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุ.
 ยสฺมี อาวุโส สมเย มโนภาวนีโย ภิกฺขุ สายนฺหสมยํ ปฏิสลุลานา
 วุฏฺฐิตो วิหารปจฺฉายายํ นิสินฺโน โหติ ปลลงฺกํ อามุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ
 ปณฺธิชาย ปริมุขํ สตี อุปฏฺฐเปตฺวา, ยทเวสฺส ทิवा สมาธินิमितฺตํ
 มนสิกาตํ โหติ, ตทเวสฺส ตสฺมี สมเย สมุทาจรติ. ตสฺมา โส
 อสมโย มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุ. ยสฺมี
 อาวุโส สมเย มโนภาวนีโย ภิกฺขุ รตฺติยา ปจฺจุสสมยํ ปจฺจุฏฺฐาย
 นิสินฺโน โหติ ปลลงฺกํ อามุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ ปณฺธิชาย ปริมุขํ สตี
 อุปฏฺฐเปตฺวา, โส สมโย มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย
 อุปสงฺกมิตฺตุนฺติ.

เอวํ วุตฺเต, อญฺญตโร ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุํ เอตทวโจ “น โข
 อาวุโส โส สมโย มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุ.
 ยสฺมี อาวุโส สมเย มโนภาวนีโย ภิกฺขุ รตฺติยา ปจฺจุสสมยํ
 ปจฺจุฏฺฐาย นิสินฺโน โหติ ปลลงฺกํ อามุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ ปณฺธิชาย
 ปริมุขํ สตี อุปฏฺฐเปตฺวา, โอชฏฺฐายิสฺส ตสฺมี สมเย กาโย โหติ,
 ฆาสุกสฺส^๑ โหติ พุทฺธานํ สาสนํ มนสิกาตํ. ตสฺมา โส สมโย
 มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุนฺติ.

เอวํ วุตฺเต, อายสฺมา มหากจฺจาโน เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ
 “สมมุขา เม ตํ อาวุโส ภควโต สุตํ สมมุขา ปฏิคฺคหิตํ “ฉยิเม
 ภิกฺขุ สมยา มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุ. กตเม

ฉ. อิท ภิกขุ ยสฺมี สมเย ภิกขุ กามราคปริยฺญจิตฺเตน เจตสสา วิหริตี
 กามราคปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ กามราคสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ
 นปฺปชานาตี, ตสฺมี สมเย มโนภาวนีโย ภิกขุ อุปสงฺกมิตฺวา
 เอวมสฺส วจนีโย 'อหํ โข อาวุโส กามราคปริยฺญจิตฺเตน เจตสสา
 วิหารามิ กามราคปเรเตน, อุปฺปนฺนสฺส จ กามราคสฺส นิสฺสรณํ
 ยถาภูตํ นปฺปชานามิ. สาธุ วต เม อายสฺมา กามราคสฺส
 ปหานาย ฐมฺมํ เทเสตฺตุตี. ตสฺส มโนภาวนีโย ภิกขุ กามราคสฺส
 ปหานาย ฐมฺมํ เทเสตี. อयํ ภิกขุ ปจฺจิม สมโย มโนภาวนียสฺส
 ภิกขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ.

ปุณ จปริ ภิกขุ ยสฺมี สมเย ภิกขุ พยาปาทปริยฺญจิตฺเตน
 เจตสสา วิหริตี ๔เปยฺย ถีนมิทฺฐปริยฺญจิตฺเตน เจตสสา วิหริตี
 อุกฺกจฺจกุกฺกจฺจปริยฺญจิตฺเตน เจตสสา วิหริตี วิจิกิจฺฉาปริยฺญจิตฺเตน เจตสสา
 วิหริตี ๔เปยฺย ยํ นิमितฺตํ อาคมฺม ยํ นิमितฺตํ มนสิกโรโต อนนฺตฺรา
 อาสวานํ ขโย โหตี, ตํ นิमितฺตํ น ชานาตี น ปสฺสตี, ตสฺมี สมเย
 มโนภาวนีโย ภิกขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส วจนีโย 'อหํ โข อาวุโส
 ยํ นิमितฺตํ อาคมฺม ยํ นิमितฺตํ มนสิกโรโต อนนฺตฺรา อาสวานํ ขโย
 โหตี, ตํ นิमितฺตํ น ชานามิ น ปสฺสามิ. สาธุ วต เม อายสฺมา
 อาสวานํ ขยาย ฐมฺมํ เทเสตฺตุตี. ตสฺส มโนภาวนีโย ภิกขุ อาสวานํ
 ขยาย ฐมฺมํ เทเสตี. อयํ ภิกขุ จฺญโจะ สมโย มโนภาวนียสฺส
 ภิกขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ.

สมมุขา เม ตํ อาวุโส ภควโต สุตํ สมมุขา ปฏิกุคฺคหิตํ
 'อิเม โข ภิกขุ ฉ สมยา มโนภาวนียสฺส ภิกขุโน ทสฺสนาย
 อุปสงฺกมิตฺตุนฺตี. อญฺจมํ.

๕. อุทายีสุตตัม

[๒๙] อถ โข ภควา อายสฺมนตํ อุทายี อามนฺเตสิ “กติ นุ โข อุทายี อนุสฺสติฏฺฐาณานีติ. เอวํ วุตฺเต, อายสฺมา อุทายี ตฺถนฺทึ อโหสิ. ทฺติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนตํ อุทายี อามนฺเตสิ “กติ นุ โข อุทายี อนุสฺสติฏฺฐาณานีติ. เอวํ วุตฺเต,” อายสฺมา อุทายี ตฺถนฺทึ อโหสิ. ตติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนตํ อุทายี อามนฺเตสิ “กติ นุ โข อุทายี อนุสฺสติฏฺฐาณานีติ. ตติยมฺปิ โข อายสฺมา อุทายี ตฺถนฺทึ อโหสิ. อถ โข อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมนตํ อุทายี เอตทวโจ “สตฺถา ตํ อวฺสุ อุทายี อามนฺเตตฺติ. “สุณามหํ” อวฺสุ อานนฺท, ภควโต อิท ฆนฺเต ภิกฺขุ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ, เสยฺยถิํ, เอกมฺปิ ชาตี เทวํปิ ชาตีโย ๔เปยฺย อิติ สากาโร สอฺทุเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ. อิท ฆนฺเต อนุสฺสติฏฺฐาณนฺติ.

อถ โข ภควา อายสฺมนตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ “อญฺเณสิ โข อหํ อานนฺท “เนวามิ อุทายี โมฆปริโส อริจิตฺตมฺนุยุตฺโต วิหเรตฺติ. กติ นุ โข อานนฺท อนุสฺสติฏฺฐาณานีติ. “ปญฺจ ฆนฺเต อนุสฺสติฏฺฐาณานิ. กตมานิ ปญฺจ. “อิท ฆนฺเต ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๔เปยฺย ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหเรติ. อิท ฆนฺเต อนุสฺสติฏฺฐาณํ เอวํ ภาวิตํ เอวํ พหุลิกตํ ทิฏฺฐจรมฺมสุขวิหาราย สํวตฺตติ.

ปุณ จปริ ฆนฺเต ภิกฺขุ อาโลกสญฺญํ มนสิกโรติ, ทิवा สญฺญํ อริฏฺฐาติ, ยถา ทิवा ตถา รตฺตี, ยถา รตฺตี ตถา ทิवा, อิติ วิวญฺเณ เจตสา อปริโยนทุเชน สมฺปภาสํ จิตฺตํ ภาเวติ. อิท ฆนฺเต อนุสฺสติฏฺฐาณํ เอวํ ภาวิตํ เอวํ พหุลิกตํ ฌานทสฺสนปฏฺฐิลาภาย สํวตฺตติ.

ปฺน จปรี ฆนฺเต ภิกฺขุ อิมเมว กายํ อุทฺธึ ปาทตลา
 อโธเกสมตฺถกา ตจฺปริญฺตํ ปุรฺนฺนํนปฺปการสฺส อสฺสจฺฉิโน ปจฺจเวกฺขติ
 ‘อตุถิ อิมสฺมี กาเย เกสา โลมา นขา ทนฺตา ตโจ มํสํ นหารู
 อฏฺฐิ อฏฺฐิมิณฺขํ วกฺกํ หทยํ ยกนํ กิโถมกํ ปิฬกํ ปปฺผาสํ อนุตฺ
 อนุตฺตคฺคณํ อุทริยํ กรีสํ ปิตตํ เสมหํ ปุพฺโพ โลหิตํ เสโท เมโท อสฺส
 วสา เขโฬ’ สิงฺฆาณิกา ลลิกา มุตฺตนฺติ. อิทํ ฆนฺเต อนุสฺสติฏฺฐาณํ
 เอวํ ภาวิตํ เอวํ พหุลีกตํ กามราคสฺส ปหานาย สํวตฺตติ.

ปฺน จปรี ฆนฺเต ภิกฺขุ เสยฺยถาปิ ปสฺสเสยฺย สรีรํ สီวถิกาย
 จตฺตํ อเอกาหมตํ วา ทฺวิหมตํ วา ตีหมตํ วา อุทฺธฺมาตกํ วินีลกํ
 วิปฺพพฺกชาตํ, โส อิมเมว กายํ เอวํ อุปสํหริติ ‘อยมฺปิ โข กาโย
 เอวํธมฺโม เอวํภาวํ เอวํอนตฺติโตติ. เสยฺยถาปิ’ วา ปน ปสฺสเสยฺย
 สรีรํ สီวถิกาย จตฺตํ กาเกหิ วา ขชฺชมานํ กุลเลหิ วา ขชฺชมานํ
 คิชฺฌเมหิ วา ขชฺชมานํ สุวาณฺเหหิ’ วา ขชฺชมานํ สิงฺคาเลหิ วา
 ขชฺชมานํ วิวิचेหิ วา ปาณกฺขาเตหิ ขชฺชมานํ, โส อิมเมว กายํ
 เอวํ อุปสํหริติ ‘อยมฺปิ โข กาโย เอวํธมฺโม เอวํภาวํ เอวํอนตฺติโตติ.
 เสยฺยถาปิ’ วา ปน ปสฺสเสยฺย สรีรํ สီวถิกาย จตฺตํ อฏฺฐิกสงฺขลิกํ
 สมํสโลหิตํ นหารูสมฺพนฺธํ อฏฺฐิกสงฺขลิกํ นิมมํสโลหิตมกฺขิตํ
 นหารูสมฺพนฺธํ อฏฺฐิกสงฺขลิกํ อปคตมํสโลหิตํ นหารูสมฺพนฺธํ, อฏฺฐิกานิ
 อปคตสมฺพนฺธานิ ทิสสา วิทิสสา วิกฺขิตฺตานิ, อณฺเณน หตฺถฏฺฐิกํ
 อณฺเณน ปาถฏฺฐิกํ อณฺเณน ชงฺฆฏฺฐิกํ อณฺเณน อฏฺฐฏฺฐิกํ อณฺเณน

• พจนานุกรม 27/05/2566
 * สฺยา. เขโล

๒ สฺยา. เสยฺยถา

๓ ฉ., เท. สุนเขหิ

กฏิจิกัม [๑] อญเณน ปิฏจิกณฺหกฏิจิกัม อญเณน สีสกฏาหํ, โส
อิมเมว กายํ เอวํ อุปสํหริติ “อยมปิ โข กาโย เอวํมโม เอวํภาวี
เอวํอนตํโตติ. เสยฺยถาปิ” ๒ วา ปน ปสฺสเสยฺย สรีรํ สีวธิกาย จทฺทิตํ
อฏฺฐิกานิ เสดตานิ สงฺขวณฺณูปนิภานิ อฏฺฐิกานิ ปุณฺชกิตานิ
เตโรวสุสิกานิ ปุตฺติํ จุณฺณกษาทานิ. โส อิมเมว กายํ เอวํ
อุปสํหริติ “อยมปิ โข กาโย เอวํมโม เอวํภาวี เอวํอนตํโตติ. อิํ
ภนฺเต อนุสฺสติฏฺฐานํ เอวํ ภาวิตํ เอวํ พหุลีกตํ อสฺมิमानสมฺมุคฺฆาตาย
สํวตฺตติ.

ปุณ จปรํ ภนฺเต ภิกฺขุ สุขสุส จ ปหานา ๔เปย
จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ. อิํ ภนฺเต อนุสฺสติฏฺฐานํ
เอวํ ภาวิตํ เอวํ พหุลีกตํ อเนกธาตูปฺปฏิเวธาย สํวตฺตติ. อิมานิ
โข ภนฺเต ปณฺจ อนุสฺสติฏฺฐานานีติ.

“สาธุ สาธุ อานนฺท, เตนฺหิ ตวํ อานนฺท อิทมปิ จฏฺฐํ
อนุสฺสติฏฺฐานํ ธาเรหิ, อิธานนฺท ภิกฺขุ สโตว อภิกฺกมตฺติ, สโตว
ปฏิกฺกมตฺติ, สโตว ติฏฺฐตฺติ, สโตว นิสิตฺติ, สโตว เสยฺยํ กปฺเปตฺติ,
สโตว กมฺมํ อธิฏฺฐาตฺติ. อิํ อานนฺท อนุสฺสติฏฺฐานํ เอวํ ภาวิตํ เอวํ
พหุลีกตํ สติสมฺปชฌนํว สํวตฺตตฺติ. นวมํ.

๑ จ.,เท. อญเณน ผาสุกฏิจิกัม อญเณน ปิฏจิกณฺหกฏิจิกัม อญเณน ขนฺธฏฺฐิกัม อญเณน
คิวกฏฺฐิกัม อญเณน หนฺกฏฺฐิกัม อญเณน ทนฺตกฏฺฐิกัม อญเณน สีสกฏาหํ อฏฺฐิกานิ
เสดานิ สงฺขวณฺณูปปฏิภาคานิ อฏฺฐิกานิ ปุณฺชกิตานิ เตโรวสุสิกานิ อฏฺฐิกานิ
ปุตฺติํ จุณฺณกษาทานิ. โส อิมเมว

๒ สยฺยา. เสยฺยถา

๑๐. อนุตตริยสูตร

[๓๐] “ฉยิมานิ ภิกฺขเว อนุตตริยานิ. กตมานิ จ, ทสฺสนานุตตริยํ สวานานุตตริยํ ลาภานุตตริยํ สีกฺขานุตตริยํ ปาริจรียานุตตริยํ อนุสฺสทานุตตริยํ.”

กตมญฺจ ภิกฺขเว ทสฺสนานุตตริยํ. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ หตฺถิรตนมฺปิ ทสฺสนาย คจฺจติ, อสฺสรตนมฺปิ ทสฺสนาย คจฺจติ, มณิรตนมฺปิ ทสฺสนาย คจฺจติ, อุจฺจาวจํ วา ปน ทสฺสนาย คจฺจติ, สมณํ วา พุราหฺมณํ วา มิจฺฉาทิฏฺฐิกํ มิจฺฉาปฺปฏิปนฺนํ ทสฺสนาย คจฺจติ. อตฺถเอตํ ภิกฺขเว ทสฺสนํ, เนตํ ‘นตฺถีติ วทามิ, ตญฺจ โข เอตํ ภิกฺขเว ทสฺสนํ หีนํ คมมํ ไปถฺชฺชนิกํ อนริยํ อนตฺถสญฺหิตํ น นิพฺพิตํ น วิราคาย น นิโรธาย น อุปสมาย น อภิญฺเญาย น สมฺโพธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ. โย โข ภิกฺขเว ตถาคตํ วา ตถาคตสวากํ วา ทสฺสนาย คจฺจติ นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนตฺตคโต อภิปฺปสนฺโน, เอตทานุตตริยํ ภิกฺขเว ทสฺสนานํ สตฺตานํ วิสฺสุทฺธิยา โสภปริเทวานํ สมตฺติกฺกมาย ทุกฺขโทมนสฺसानํ อตฺถกฺกมาย ญายสฺส อธิคฺมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย, ยทิตํ ตถาคตํ วา ตถาคตสวากํ วา ทสฺสนาย คจฺจติ นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนตฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ทสฺสนานุตตริยํ. อิติ ทสฺสนานุตตริยํ.

สวานานุตตริยญฺจ กถํ โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ เภริสทฺทมฺปิ สวานาย คจฺจติ, วิณาสทฺทมฺปิ สวานาย คจฺจติ, คีตสทฺทมฺปิ สวานาย คจฺจติ, อุจฺจาวจํ วา ปน สวานาย คจฺจติ, สมณสฺส วา พุราหฺมณสฺส

วา มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส มิจฺฉาปฏิปนฺนสฺส ฌมฺมสวณาย คจฺจนฺติ. อตฺถเอตํ
 ภิกฺขเว สวณํ, เนตํ ‘นตฺถิติ วทามิ, ตณฺจ โข เอตํ ภิกฺขเว สวณํ
 หีนํ คมฺมํ โปถุชฺชนิกํ อนริยํ อนตฺถสณฺหิตํ น นิพฺพิตาย น
 วิราคาย น นิโรธาย น อุปฺปาย น อภิญฺญาย น สมฺโพธาย น
 นิพฺพานาย สํวตฺตติ. โย จ โข ภิกฺขเว ตถาคตสฺส วา
 ตถาคตสาวกสฺส วา ฌมฺมสวณาย คจฺจนฺติ นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม
 เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน, เอตทธานุตฺตรียํ ภิกฺขเว สวณานํ สตฺตานํ
 วิสุทฺธิยา โสกปริเทวานํ สมตฺติกฺกมาย ทุกฺขโทมนสฺसानํ อตฺถกฺมาย
 ฌายสฺส อธิคฺมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย, ยทิทํ ตถาคตสฺส วา
 ตถาคตสาวกสฺส วา ฌมฺมสวณาย คจฺจนฺติ นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม
 เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สวณานุตฺตรียํ. อิติ
 ทสฺสณานุตฺตรียํ สวณานุตฺตรียํ.

ลามานุตฺตรียญฺจ กถํ โหติ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุตฺตลฺลามมฺปิ
 ลภติ, ทาราลามมฺปิ ลภติ, ฐนลามมฺปิ ลภติ, อุจฺจาวจํ วา ปน ลภํ
 ลภติ, สมณฺเ ว พุราหฺมณฺเ ว มิจฺฉาทิฏฺฐิกเก มิจฺฉาปฏิปนฺเน สทฺธํ
 ปฏฺฐิลภติ. อตฺถเอโส ภิกฺขเว ลาภो, เนโส ‘นตฺถิติ วทามิ, โส จ โข
 เอโส ภิกฺขเว ลาภो หีนो คมฺโม โปถุชฺชนิกो อนริโย อนตฺถสณฺหิตो
 น นิพฺพิตาย น วิราคาย น นิโรธาย น อุปฺปาย น อภิญฺญาย
 น สมฺโพธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ. โย จ โข ภิกฺขเว ตถาคเต วา
 ตถาคตสาวเก วา สทฺธํ ปฏฺฐิลภติ นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต
 อภิปฺปสนฺโน, เอตทธานุตฺตรียํ ภิกฺขเว ลามานํ สตฺตานํ วิสุทฺธิยา
 โสกปริเทวานํ สมตฺติกฺกมาย ทุกฺขโทมนสฺसानํ อตฺถกฺมาย ฌายสฺส
 อธิคฺมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย, ยทิทํ ตถาคเต วา ตถาคตสาวเก วา

สพฺฐํ ปฏฺฐิลภตฺติ นฺนิวฺญจสทฺโธ นฺนิวฺญจเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน.
 อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ลาภานฺนุตตริยํ. อิติ ทสฺสณานฺนุตตริยํ สวณานฺนุตตริยํ
 ลาภานฺนุตตริยํ.

สิกฺขานฺนุตตริยญฺจ กถํ โหติ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ หตฺถิสฺสมิํปิ
 สิกฺขติ, อสฺสสฺสมิํปิ สิกฺขติ, รตฺสฺสมิํปิ สิกฺขติ, ฐนฺสฺสมิํปิ สิกฺขติ,
 ถรฺสฺสมิํปิ สิกฺขติ, อจฺจาวจํ วา ปน สิกฺขติ, สมณฺสส วา
 พุราหฺมณฺสส วา มิจฺฉาทิฏฺฐจิกสฺส มิจฺฉาปฏฺฐิปปนฺนสฺส สิกฺขติ. อตฺถสฺสา
 ภิกฺขเว สิกฺขา, เนสฺสา ‘นตฺถีติ วทามิ, สฺสา จ โข เอสฺสา ภิกฺขเว
 สิกฺขา หีนา คมฺมา โปถุชฺชนิกา อนริยา อนตฺถสญฺหิตา น
 นิพฺพิทาย น วิราคาย น นิโรธาย น อุปสมาย น อภิญฺฌาย น
 สมฺโพธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ. โย จ โข ภิกฺขเว
 ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ฐมฺมวินเย อธิสํมปิ สิกฺขติ อธิจิตฺตมปิ สิกฺขติ
 อธิปญฺญมปิ สิกฺขติ นฺนิวฺญจสทฺโธ นฺนิวฺญจเปโม เอกนฺตคโต
 อภิปฺปสนฺโน, เอตฺตานฺนุตตริยํ ภิกฺขเว สิกฺขานํ สตฺตานํ วิสฺสุทฺธิยา
 โสภปริทฺเวหํ สมตฺติกฺกมฺยา ทุกฺขโทมนสฺसानํ อตฺถงฺคมฺยา ฌายสฺส
 อธิคฺมฺยา นิพฺพานสฺส สจฺจกิริยาย, ยทฺธิํ ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต
 ฐมฺมวินเย อธิสํมปิ สิกฺขติ อธิจิตฺตมปิ สิกฺขติ อธิปญฺญมปิ สิกฺขติ
 นฺนิวฺญจสทฺโธ นฺนิวฺญจเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. อิทํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว สิกฺขานฺนุตตริยํ. อิติ ทสฺสณานฺนุตตริยํ สวณานฺนุตตริยํ
 ลาภานฺนุตตริยํ สิกฺขานฺนุตตริยํ.

ปาริจรียานฺนุตตริยญฺจ กถํ โหติ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 ขตฺติยมปิ ปริจรติ, สมณฺมปิ ปริจรติ, พุราหฺมณฺมปิ ปริจรติ, คหปติมปิ
 ปริจรติ, อจฺจาวจํ วา ปน ปริจรติ, สมณํ วา พุราหฺมณํ วา

มิจฺฉาทิฏฺฐิกํ มิจฺฉาปฏฺฐิปนํ ปริจฺจติ. อตฺถเตสา ภิกฺขเว ปาริจฺริยา,
 เนสา 'นตฺถิติ วทามิ, สา จ โข เอสา ภิกฺขเว ปาริจฺริยา หีนา
 คมฺมา ไปถุชฺชนิกา อนริยา อนตฺถสญฺหิตา น นิพฺพิตาย ฯเปฯ น
 นิพฺพานาย สํวตฺตติ. โย จ โข ภิกฺขเว ตถาคตํ วา ตถาคตสาวกํ วา
 ปริจฺจติ นิวิฏฺฐสทฺธโร นิวิฏฺฐเปโม เอกนตฺตโต อภิปฺปสนฺโน,
 เอตทธานุตฺตริยํ ภิกฺขเว ปาริจฺริยานํ สตฺตานํ วิสุทฺธิยา โสกปริเทวานํ
 สมตฺติกฺกมาย ทุกฺขโทมนสฺसानํ อตฺถงฺกมาย ฌายสุส อธิคฺมาย
 นิพฺพานสุส สจฺฉิกิริยาย, ยทฺธิํ ตถาคตํ วา ตถาคตสาวกํ วา
 ปริจฺจติ นิวิฏฺฐสทฺธโร นิวิฏฺฐเปโม เอกนตฺตโต อภิปฺปสนฺโน. อิทํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว ปาริจฺริยานุตฺตริยํ. อิติ ทสฺสนานุตฺตริยํ สวณานุตฺตริยํ
 ลาภานุตฺตริยํ สีกฺขานุตฺตริยํ ปาริจฺริยานุตฺตริยํ.

อนุสฺสตานุตฺตริยญฺจ กถํ โหติ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 ปุตฺตลาภมฺปิ อนุสฺสรติ, ทารลาภมฺปิ อนุสฺสรติ, ฆนลาภมฺปิ อนุสฺสรติ,
 อุจฺจาวจํ วา ปน ลาภํ อนุสฺสรติ, สมณํ วา พุราหฺมณํ วา
 มิจฺฉาทิฏฺฐิกํ มิจฺฉาปฏฺฐิปนํ อนุสฺสรติ. อตฺถเตสา ภิกฺขเว อนุสฺสติ,
 เนสา 'นตฺถิติ วทามิ, สา จ โข เอสา ภิกฺขเว อนุสฺสติ หีนา
 คมฺมา ไปถุชฺชนิกา อนริยา อนตฺถสญฺหิตา น นิพฺพิตาย น
 วิราคาย น นิโรธาย น อุปฺปมาย น อภิญฺฌาย น สมฺโพธาย น
 นิพฺพานาย สํวตฺตติ. โย จ โข ภิกฺขเว ตถาคตํ วา ตถาคตสาวกํ วา
 อนุสฺสรติ นิวิฏฺฐสทฺธโร นิวิฏฺฐเปโม เอกนตฺตโต อภิปฺปสนฺโน,
 เอตทธานุตฺตริยํ ภิกฺขเว อนุสฺสตีเน สตฺตานํ วิสุทฺธิยา โสกปริเทวานํ
 สมตฺติกฺกมาย ทุกฺขโทมนสฺसानํ อตฺถงฺกมาย ฌายสุส อธิคฺมาย
 นิพฺพานสุส สจฺฉิกิริยาย, ยทฺธิํ ตถาคตํ วา ตถาคตสาวกํ วา

อนุสฺสรติ นินฺนุสฺสทฺโธ นินฺนุสฺสเปโม เอกนฺตคโต อภิปปสนฺโน. อิํ
วฺจฺจติ ภิกฺขเว อนุสฺสทานุตฺตรียํ. อิมานิ โข ภิกฺขเว จ
อนุตฺตรียานีติ.

“ทสฺสนานุตฺตรียํ” ลทฺธา
ลาภานุตฺตรียํ ลทฺธา
อุปฺภุจिता ปาริจฺริเย^๒
วิเวกปฏฺิสมฺมุตฺตํ
อปปมาเท ปมฺุทิตา
เต เว กาเลน ปจฺจนฺตี^๓

สวณฺญจ อนุตฺตรํ
สิกฺขานุตฺตรียเ รตา
ภาวยนฺติ อนุสฺสตี
เขมํ อมตคามินี
นิปกา สีลสํวตา
ยตุถ ทุกฺขํ นินฺนุสฺสตีติ. ทสมํ.

ตตีโย อนุตฺตรียวคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ

“สามโก อปริหานิโย ภยํ หิมวานุสฺสตี^๔
กจฺจानฺ เทว จ สมยา อุทายี^๕ อนุตฺตรียเนาติ.

^๑ ฉ.,เท. เย ทสฺสนานุตฺตรํ อี. เย ทสฺสนาวํ
^๒ หมายเหตุ 27/05/2566
^๓ ฉ.,เท.,อ. ปจฺเจนฺติ
^๔ ฉ.,เท. อุทายี

^๕ ฉ.,เท. ปาริจฺริยา
^๕ สฺยา. หิมวํ สฺสฺมตฺติ

๔. เสขปริหานิยวคฺโค^๑

๑. เสขสุตฺตํ

[๓๑] “ฉยิเม ภิกฺขเว ฅมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม จ. กมฺมารามตา, ภสฺसरามตา, นินฺทารามตา, สงฺกณฺณการามตา, อินฺทริเยสฺส อคฺคตฺตทวารตา, โภชเน อมตฺตตณฺณตา. อิเม โข ภิกฺขเว จ. ฅมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตนฺติ.

ฉยิเม ภิกฺขเว ฅมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม จ, น กมฺมารามตา, น ภสฺसरามตา, น นินฺทารามตา, น สงฺกณฺณการามตา, อินฺทริเยสฺส คฺคตฺตทวารตา, โภชเน มตฺตตณฺณตา. อิเม โข ภิกฺขเว จ ฅมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตนฺตีสฺสิติ. ปจฺมํ.

๒. ปจฺมอปริหานิยสุตฺตํ

[๓๒] อถ โข อญฺญตฺรา เทวตา อภิกฺกนฺตํ รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอภาเสตฺวา, เยเน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ. เอกมนฺตํ จิตฺตา โข สาทฺ เทวตา ภควนฺตํ เอตทวโจ

“ฉยิเม ภนฺเต ฅมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม จ. สตฺถุคารวตา, ฅมฺมคารวตา, สงฺฆคารวตา, สิกฺขาคารวตา, อปฺปมาทคารวตา, ปฏฺฐิสนฺถารคารวตา. อิเม โข ภนฺเต จ ฅมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตนฺตีสฺสิติ. อิทมวโจ สาทฺ เทวตา. สมฺนุญโย

สตถา อโหสิ. อถ โข สา เทวตา “สมนุญโธ เม สตถาติ ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเวนฺตรชายิ.

อถ โข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
“อิมํ ภิกฺขเว รตฺตี อณฺณตฺรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา
อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ เชตวนํ โธภาเสตฺวา, เยนาหํ, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ อญฺจาสิ. เอกมฺนตํ จิตฺตา โข
ภิกฺขเว สา เทวตา มํ เอตทวโจ ‘ฉยิเม ภนฺเต ฐมา ภิกฺขุโน
อปริหานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม จ. สตฺถุการวตา, ฐมฺมการวตา,
สงฺฆการวตา, สีกฺขาการวตา, อปฺปมาทการวตา, ปฏฺฐิสนฺถารการวตา.
อิเม โข ภนฺเต จ ฐมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตนฺตฺติ.
อิทมวโจ ภิกฺขเว สา เทวตา, อิทํ วตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ
กตฺวา ตตฺถเวนฺตรชายิตฺติ.

“สตฺถุครุ ฐมฺมครุ	สงฺฆे จ ตีพฺพการโว
อปฺปมาทครุ ภิกฺขุ	ปฏฺฐิสนฺถารการโว
อภัพฺโพ ปริหานาย	นิพฺพานสฺสเสว สนฺติเกติ. ทุตฺติยํ.

๓. ทุตติยอปริหานียสุตตัม

[๓๓] “อิมํ ภิกฺขเว รตฺตี อณฺณตฺรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย
รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ เชตวนํ โธภาเสตฺวา, เยนาหํ,
เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ อญฺจาสิ.
เอกมฺนตํ จิตฺตา โข ภิกฺขเว สา เทวตา มํ เอตทวโจ ‘ฉยิเม ภนฺเต
ฐมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม จ. สตฺถุการวตา,

ธมมการวตา, สงฆการวตา, สีขการวตา, หิริการวตา,
โธตตปการวตา. อิมะ โข ภนเต จ ธมมา ภิกขุโน อปริหานาย
สํวตฺตนํตฺติ. อิทมวโจ ภิกขเว สาทเวตฺตา, อิทํ วตฺวา มํ
อภิวาทเวตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเวณฺตรธายีตฺติ.

“สตุถุครุ ธมมครุ สงฺฆเม จ ติพฺพการโว
หิริโธตตปสมฺปนฺโน สปปติสฺสโส สการโว
อภพฺโพ ปริหานาย นิพฺพานสฺสเว สนฺติเกติ. ตตฺถิยํ.

๔. มหาโมคคัลลานสูตร^๑

[๓๔] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสุส อารามเ. อถ โข อายสฺมาโต^๒ มหาโมคคัลลานสุส
รโหิตสุส ปฏิสลฺลีนสุส เอวํ เจตฺโส ปรีวิตกโก อุทปาติ “กตเมसानํ
เทวานํ เอวํ ฌาณํ โหติ ‘โสตาปนฺนามห’” อจินฺปิฏกธมฺมา นียตา
สมฺโพธิปฺรายนาติ. เตเน โข ปน สมเยเน ติสฺโส นาม ภิกขุ อธฺนา
กาลกโต อญฺญตรํ พุรหฺมโลกํ อุปปนฺโน โหติ. ตตฺรปิ นํ เอวํ
ชานนฺติ “ติสฺโส พุรหฺมา มหิทฺธิโก มหानุภาโวติ.

อถ โข อายสฺมา มหาโมคคัลลาโน เสยฺยถาปิ นาม พลวา
ปุริโส สมฺมิณฺชิตํ^๓ วา พาทํ ปสาเรยฺย, ปสํริตํ วา พาทํ
สมฺมิณฺชเยยฺย, เอวเมว เชตวนเ อนฺตรหิโต ตสฺมี พุรหฺมโลเก
ปาตฺรโหสิ. อทฺทสา โข ติสฺโส พุรหฺมา อายสฺมนฺตํ มหาโมคคัลลานํ
ทฺฐโรโตว อากจฺจนฺตํ, ทิสฺวาน อายสฺมนฺตํ มหาโมคคัลลานํ เอตทวโจ

^๑ จ.,เท. โสตาปนฺนา นาม, เอวมุปริปิ.

^๒ จ. สมมิณฺชิตํ

“เอहि โข มาริส โมคฺคัลลาน, สุวาคํ มาริส โมคฺคัลลาน, จิรสฺสํ
 โข มาริส โมคฺคัลลาน อิมํ ปริยายมกาสี ยทิทํ อิธาคมนาย, นิสฺสิท
 มาริส โมคฺคัลลาน, อิทมาสนํ ปณฺณตฺตุนฺติ. นิสฺสิท โข อายสฺมา
 มหาโมคฺคัลลานํ ปณฺณตฺเต อาสเน. ติสฺโสปี โข” พุทฺธมา อายสฺมุนฺตํ
 มหาโมคฺคัลลานํ อภิวาทเตว เอกมุนฺตํ นิสฺสิท. เอกมุนฺตํ นิสฺสินํ โข
 ติสฺสํ พุทฺธมานํ อายสฺมา มหาโมคฺคัลลานํ เอตทวโจ “กตเมसानํ
 โข ติสฺส เทวานํ เอวํ ฌาณํ โหติ ‘โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตธฺมา
 นียตา สมฺโพธิปรายนาติ. “จาตุम्मหาราชิกานํ โข มาริส โมคฺคัลลาน
 เทวานํ เอวํ ฌาณํ โหติ ‘โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตธฺมา นียตา
 สมฺโพธิปรายนาติ. “สพฺเพสญฺญเวย นุ โข ติสฺส จาตุम्मหาราชิกานํ
 เทวานํ เอวํ ฌาณํ โหติ ‘โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตธฺมา นียตา
 สมฺโพธิปรายนาติ. “น โข มาริส โมคฺคัลลาน สพฺเพสํ
 จาตุम्मหาราชิกานํ เทวานํ เอวํ ฌาณํ โหติ ‘โสตาปนฺนามฺห
 อวินิปาตธฺมา นียตา สมฺโพธิปรายนาติ. “น โข มาริส โมคฺคัลลาน
 จาตุम्मหาราชิกา เทวา พุทฺธเ อเวจฺจปฺปสาเทเน อสมนฺนาคตา
 ธฺมเม อเวจฺจปฺปสาเทเน อสมนฺนาคตา สงฺฆเ อเวจฺจปฺปสาเทเน
 อสมนฺนาคตา อริยกนฺเตहि สึเลहि อสมนฺนาคตา, เตสํ น^๑ เอวํ
 ฌาณํ โหติ ‘โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตธฺมา นียตา สมฺโพธิปรายนาติ.
 เย จ โข เต มาริส โมคฺคัลลาน จาตุम्मหาราชิกา เทวา พุทฺธเ
 อเวจฺจปฺปสาเทเน สมนฺนาคตา ธฺมเม อเวจฺจปฺปสาเทเน สมนฺนาคตา
 สงฺฆเ อเวจฺจปฺปสาเทเน สมนฺนาคตา อริยกนฺเตहि สึเลहि สมนฺนาคตา,
 เตสํ เอวํ ฌาณํ โหติ ‘โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตธฺมา นียตา
 สมฺโพธิปรายนาติ. “จาตุम्मหาราชิกานญฺเวย นุ โข ติสฺส เทวานํ

^๑ สฺยา. โขสทฺโท น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ.,เท. น เตสํ เทวานํ

สมมุติชิตัม วา พาทัม ปสาเรยฺย, ปสาร์ติ วา พาทัม สมมุติเชยฺย;*
เอวเมว พุรหุมโลเก อนุตฺตโรโต เชตวเน ปาตุโรหิสีติ. จตฺตถัม.

๕. วิชชาภาคียสูตร

[๓๕] “อภิมะ ภิกขเว ฐมา วิชชาภาคิยา. กตมะ จ.
อนิจฺจสญฺญา, อนิจฺเจ ทุกฺขสญฺญา, ทุกฺเข อนตฺตสญฺญา, ปหานสญฺญา,
วิราคะสญฺญา, นิโรธสญฺญา. อิมะ โข ภิกขเว จ ฐมา วิชชาภาคิยาติ.
ปญฺจมัม.

๖. วิวาทมูลสูตร

[๓๖] “อภิมานิ ภิกขเว วิวาทมูลานิ. กตมานิ จ. อิธ
ภิกขเว ภิกขุ โภชนโ หิติ อุปนาหิ. โย โส ภิกขเว ภิกขุ โภชน
โหติ อุปนาหิ, โส สตฺถริปิ อการโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส, ฐมเมปิ
อการโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส, สงฺฆเมปิ อการโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส,
สิกฺขายปิ น ปริปุรการิ โหติ. โย โส ภิกขเว ภิกขุ สตฺถริ อการโว
วิหฺรติ อปฺปติสฺโส, ฐมเม อการโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส, สงฺฆเม อการโว
วิหฺรติ อปฺปติสฺโส, สิกฺขาย น ปริปุรการิ, โส สงฺฆะ วิวาทํ ชเนติ,
โย โหติ วิวาทो พหุชฺชนาหิตาย พหุชฺชนาสุขาย พหุโน ชนฺสฺส
อนตฺถาย อหิตาย ทุกฺขาย เทวมนุสฺसानัม. เอวรูปญฺเจ ตุมฺहे ภิกขเว
วิวาทมูลัม อชฺฌตฺตัม วา พหิทฺธา วา สมฺนุสฺเสยฺยาถ, ตตฺตร ตุมฺहे
ภิกขเว ตสฺเสว ปาปกสฺส วิวาทมูลสฺส ปหานาย วายเมยฺยาถ.
เอวรูปญฺเจ ตุมฺहे ภิกขเว วิวาทมูลัม อชฺฌตฺตัม วา พหิทฺธา วา น

* จ. สมุติเชยฺย.

สมนุปลสฺเสยฺยาถ, ตตฺร ตุมฺहे ภิกฺขเว ตสฺสเวย ปาปกสฺส
 วิวาทมฺูลสฺส อายตී อนุวาสฺสวาย ปฏิปชฺเชยฺยาถ. เอวเมตสฺส
 ปาปกสฺส วิวาทมฺูลสฺส ปหานํ โหติ. เอวเมตสฺส ปาปกสฺส
 วิวาทมฺูลสฺส อายตī อนุวาสฺสว โหติ.

ปฺน จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มกฺขี โหติ ปพาสี ๔เปฯ อิสฺสุกิ
 โหติ มจฺจรี ๔เปฯ สโจ โหติ มายาวี ๔เปฯ ปาปิจฺจโน โหติ
 มิจฺจนาทิกฺกจิ ๔เปฯ สนฺทิกฺกจิปรามาสี โหติ อาทานคาคี^๑
 ทุปฺปฏฺินิสฺสคฺคิ. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺทิกฺกจิปรามาสี โหติ
 อาทานคาคี^๑ ทุปฺปฏฺินิสฺสคฺคิ. โส สตฺถริปิ อการโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส,
 ฌมฺเมปิ อการโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส, สงฺฆเมปิ อการโว วิหฺรติ
 อปฺปติสฺโส, สิग्ฆายปิ น ปริปฺรการี โหติ. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 สตฺถริ อการโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส ๔เปฯ สิग्ฆาย น ปริปฺรการี,
 โส สงฺฆเ วิวาทํ ชเนติ, โย^๒ โหติ วิวาทो พหุชฺชนาหิตาย
 พหุชฺชนาสฺสวาย พหุโน ชนสฺส อนตฺถาย อหิตาย ทฺุชฺชว
 เทวมนุสฺसानํ. เอวรูปญฺเจ ตุมฺहे ภิกฺขเว วิวาทมฺูลํ อชฺฌตฺตํ วา
 พหิทฺธา วา สมนุปลสฺเสยฺยาถ, ตตฺร ตุมฺहे ภิกฺขเว ตสฺสเวย
 ปาปกสฺส วิวาทมฺูลสฺส ปหานาย วายเมยฺยาถ. เอวรูปญฺเจ ตุมฺहे
 ภิกฺขเว วิวาทมฺูลํ อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา น สมนุปลสฺเสยฺยาถ,
 ตตฺร ตุมฺहे ภิกฺขเว ตสฺสเวย ปาปกสฺส วิวาทมฺูลสฺส อายตī
 อนุวาสฺสวาย ปฏิปชฺเชยฺยาถ, เอวเมตสฺส ปาปกสฺส วิวาทมฺูลสฺส
 ปหานํ โหติ. เอวเมตสฺส ปาปกสฺส วิวาทมฺูลสฺส อายตī อนุวาสฺสว
 โหติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว จ วิวาทมฺูลานีติ. จญฺจ.

๗. จพงคทานสูตร

[๓๗] เอกัง สมยํ ภควา สวตถุณิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตเน โข ปน สมเยเน เวพฺภกฺกํ
 นนฺทมาตา อุปาสิกา สารีปุตฺตโมคฺคัลลานปฺปมฺุเข ภิกฺขุสงฺฆ
 จพงฺคสมนฺนาคตํ ทกฺขิณํ ปติฏฺฐาเปติ. อทฺทสา โข ภควา
 ทิพฺพเพเน จกฺขุหา วิสุทฺธเณ อติกฺกนฺตมานุสฺสเกเน เวพฺภกฺกํ
 นนฺทมาตริ อุปาสิกา สารีปุตฺตโมคฺคัลลานปฺปมฺุเข ภิกฺขุสงฺฆ
 จพงฺคสมนฺนาคตํ ทกฺขิณํ ปติฏฺฐาเปเนตี, ทิสฺวาน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “เอสา ภิกฺขเว เวพฺภกฺกํ นนฺทมาตา อุปาสิกา สารีปุตฺต-
 โมคฺคัลลานปฺปมฺุเข ภิกฺขุสงฺฆ จพงฺคสมนฺนาคตํ ทกฺขิณํ
 ปติฏฺฐาเปติ.

กถญจ ภิกฺขเว จพงฺคสมนฺนาคตา ทกฺขิณา โหติ. อิท
 ภิกฺขเว ทายกสฺส ตีณฺงคานิ โหนฺติ ปฏฺฐิตาหกาณํ ตีณฺงคานิ.
 กตมานิ ทายกสฺส ตีณฺงคานิ. อิท ภิกฺขเว ทายโก ปุพฺพเพว
 ทานา สุมโน โหติ, ททํ จิตฺตํ ปสาเทติ, ทตฺวา อตฺตมโน โหติ.
 อิมานิ ทายกสฺส ตีณฺงคานิ. กตมานิ ปฏฺฐิตาหกาณํ ตีณฺงคานิ.
 อิท ภิกฺขเว ปฏฺฐิตาหกา วิตฺธาคา วา โหนฺติ ราชวินยาย วา
 ปฏฺฐิปนฺนา, วิตฺโทสา วา โหนฺติ โทสวินยาย วา ปฏฺฐิปนฺนา,
 วิตฺโหมหา วา โหนฺติ โมหวินยาย วา ปฏฺฐิปนฺนา. อิมานิ ปฏฺฐิตาหกาณํ
 ตีณฺงคานิ. อิติ ทายกสฺส ตีณฺงคานิ ปฏฺฐิตาหกาณํ ตีณฺงคานิ. เอว
 โข ภิกฺขเว จพงฺคสมนฺนาคตา ทกฺขิณา โหติ.

เอว จพงฺคสมนฺนาคตาย ภิกฺขเว ทกฺขิณาย น สุกริ
 ปญฺญสฺส ปมาณํ คเหตุํ ‘เอตฺตโก ปญฺญาภิสนฺโท กุสลาภิสนฺโท

สุขุสสาหารโ สวคคิโก สุขวิปาโก สคคสัวตตนิโก อิกฺขจาย กนฺตาย
 มนาปาย หิตาย สุขาย สัวตตตติ. อถ โข “อสงฺเขยโย อปฺปเมยโย
 มหาปฺญณกฺขนฺโธเตวว สงฺขิ จจฺจติ. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว มหาสมฺมทฺเท
 น สุกริ อุกกสฺส ปมาณํ คเหตุํ “เอตตฺตกานิ อุกกาทฺตฺตกานินฺติ วา
 “เอตตฺตกานิ อุกกาทฺตฺตกสฺตานินฺติ วา “เอตตฺตกานิ อุกกาทฺตฺตกสสฺสสฺตานินฺติ
 วา “เอตตฺตกานิ อุกกาทฺตฺตกสสสสฺสสฺตานินฺติ วา. อถ โข “อสงฺเขยโย
 อปฺปเมยโย มหาอุกกกฺขนฺโธเตวว สงฺขิ จจฺจติ. เอวเมว โข ภิกฺขเว
 เอวํ จพฺพคสมนฺนาคตฺตาย ทกฺขิณาย น สุกริ ปฺญณสฺส ปมาณํ
 คเหตุํ “เอตตฺตโก ปฺญณภิสฺสนฺโท กุสลาภิสฺสนฺโท สุขุสสาหารโ สวคคิโก
 สุขวิปาโก สคคสัวตตนิโก อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย
 สัวตตตติ. อถ โข “อสงฺเขยโย อปฺปเมยโย มหาปฺญณกฺขนฺโธเตวว
 สงฺขิ จจฺจติ.

“ปุพฺพเพว ทานา สุขฺมโน

ทตฺวา อตฺตมโน โหติ

วितฺตราโค^๑ วิตฺโทโส

เขตฺตํ ยณฺณสฺส สมฺปนฺนํ

สยํ อจฺจยิตฺวาน^๓

อตฺตโน ปฺรโต เจโส

เอวํ ยชิตฺวา เมธาวิ

อพฺยาปชฺฌํ สุขํ โลกํ

ททำ จิตฺตํ ปสาทเย

เอสา ยณฺณสฺส สมฺปทา

วิตฺโมโห อนาสโว^๒

สณฺณตา พุรฺหมจฺจาริโน^๒

ทตฺวา สเกหิ ปาณิภิ

ยณฺโณ โหติ มหปฺพลโ

สทฺโธ มุตฺเตน เจตฺสา

ปณฺทิตโ อปฺปชฺชตติ. สตฺตม.

^{๑-๑} จ.,เท.,อิ. วิตฺตราคา วิตฺโทสา วิตฺโมหา อนาสวา

^๒ จ.,เท.,อิ. พุรฺหมจฺจารโย

^๓ จ.,เท.,อิ. อจฺจยิตฺวาน.

๘. อตฺตการีสุตฺตํ

[๓๘] อถ โข อญฺญตโร พุราหุมนฺ, เยน ภควา, เตนุปลสงฺกมิ; อุปลสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมเท, สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสารถฺวา เอกมหนฺตํ นิสีทิ. เอกมหนฺตํ นิสินฺโน โข โส พุราหุมนฺ ภควนฺตํ เอตทโวจ “อหฺมฺหิ โภ โคตม เอวํวาที เอวํทิฏฺฐิจิ” นตฺถิ อตฺตกาโร, นตฺถิ ปรกาโรติ. “มาหํ พุราหุมนฺ เอวํวาที” เอวํทิฏฺฐิจิ” อทฺทสํ วา อสฺสสึ วา, กถํ หิ นาม สยํ อภิกฺกมฺนฺโต สยํ ปฏิกฺกมฺนฺโต เอวํ วกฺขติ “นตฺถิ อตฺตกาโร, นตฺถิ ปรกาโรติ. “ตํ กิมนฺณฺสึ พุราหุมนฺ, อตฺถิ อารพฺภชาตฺตติ. “เอวํ โภ. “อารพฺภชาตฺตยา สติ, อารพฺภวฺนฺโต สตฺตา ปณฺณายนฺตฺติ. “เอวํ โภ. “ยํ โข พุราหุมนฺ อารพฺภชาตฺตยา สติ, อารพฺภวฺนฺโต สตฺตา ปณฺณายนฺติ, อयํ สตฺตานํ อตฺตกาโร อयํ ปรกาโรติ.” ตํ กิมนฺณฺสึ พุราหุมนฺ, อตฺถิ นิกฺกมฺชาตฺตติ ฯเปฯ อตฺถิ ปรกฺกมฺชาตฺตติ ฯเปฯ อตฺถิ ทามฺชาตฺตติ ฯเปฯ อตฺถิ ฐิตฺติชาตฺตติ ฯเปฯ อตฺถิ อุปกฺกมฺชาตฺตติ. “เอวํ โภ. “อุปกฺกมฺชาตฺตยา สติ, อุปกฺกมวฺนฺโต สตฺตา ปณฺณายนฺตฺติ. “เอวํ โภ. “ยํ โข พุราหุมนฺ อุปกฺกมฺชาตฺตยา สติ, อุปกฺกมวฺนฺโต สตฺตา ปณฺณายนฺติ, อยํ สตฺตานํ อตฺตกาโร อยํ ปรกาโรติ. “มาหํ พุราหุมนฺ เอวํวาที” เอวํทิฏฺฐิจิ” อทฺทสํ วา อสฺสสึ วา, กถมฺหิ นาม สยํ อภิกฺกมฺนฺโต สยํ ปฏิกฺกมฺนฺโต เอวํ วกฺขติ “นตฺถิ อตฺตกาโร, นตฺถิ ปรกาโรติ. “อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อชฺชตฺตคฺเค ปาณฺุเปตํ สรณํ คตฺนฺติ. อญฺจมนํ.

หมดอายุ 27/05/2566

๑๑ ฉ.,เท.,ธ. เอวํวาที เอวํทิฏฺฐิจิ

๑๒ ฉ.,เท.,ธ. อิตฺติสทฺโท น ทิสฺสติ.

๕. นิทานสูตร

[๓๙] “ตีณิมานิ ภิกขเว นิตานานิ กมฺมานํ สมุทฺทาย. กตฺมานิ ตีณิ. โลโภ นิตานํ กมฺมานํ สมุทฺทาย, โทโส นิตานํ กมฺมานํ สมุทฺทาย, โมโห นิตานํ กมฺมานํ สมุทฺทาย, น ภิกขเว โลภา อโลโภ สมุเทติ, อถ โข ภิกขเว โลภา โลโภว สมุเทติ. น ภิกขเว โทสา อโทโส สมุเทติ, อถ โข ภิกขเว โทสา โทโสว สมุเทติ. น ภิกขเว โมหา อโมโห สมุเทติ, อถ โข ภิกขเว โมหา โมโหว สมุเทติ. น ภิกขเว โลภเชน กมฺเมน โทสเชน กมฺเมน โมหเชน กมฺเมน เทวา ปญฺญายนฺติ, มนุสฺสา ปญฺญายนฺติ, ยา วาปนญฺญาปิ กาจิ สุกฺคิ.” อถ โข ภิกขเว โลภเชน กมฺเมน โทสเชน กมฺเมน โมหเชน กมฺเมน นรโย ปญฺญายติ, ตีรจฺฉานโยนิ ปญฺญายติ, ปิตฺติวิสโย^๒ ปญฺญายติ, ยา วาปนญฺญาปิ กาจิ ทุกฺคคฺติ,^๓ อิมานิ โข ภิกขเว ตีณิ นิตานานิ กมฺมานํ สมุทฺทาย.

ตีณิมานิ ภิกขเว นิตานานิ กมฺมานํ สมุทฺทาย. กตฺมานิ ตีณิ. อโลโภ นิตานํ กมฺมานํ สมุทฺทาย, อโทโส นิตานํ กมฺมานํ สมุทฺทาย, อโมโห นิตานํ กมฺมานํ สมุทฺทาย. น ภิกขเว อโลภา โลโภ สมุเทติ, อถ โข ภิกขเว อโลภา อโลโภว สมุเทติ. น ภิกขเว อโทสา โทโส สมุเทติ, อถ โข ภิกขเว อโทสา อโทโสว สมุเทติ. น ภิกขเว อโมหา โมโห สมุเทติ, อถ โข ภิกขเว อโมหา อโมโหว สมุเทติ. น ภิกขเว อโลภเชน กมฺเมน อโทสเชน กมฺเมน อโมหเชน กมฺเมน นรโย ปญฺญายติ, ตีรจฺฉานโยนิ ปญฺญายติ, ปิตฺติวิสโย ปญฺญายติ, ยา วาปนญฺญาปิ กาจิ ทุกฺคคฺติ,

^๑ ฉ., อ. ๒๗. สุกคฺติโย

^๒ ฉ., เท., อ. เปตฺติวิสโย

^๓ ฉ., เท., อ. ทุกคฺติโย

อถ โข ภิกขเว อโลภเชน กมฺเมน อโทสเชน กมฺเมน อโมหเชน
กมฺเมน เทวา ปญฺญาณติ, มนุสฺสา ปญฺญาณติ, ยา วาปญฺญาปิ
กาจิ สุกติ, อิมานิ โข ภิกขเว ตีณิ นิตานานิ กมฺมานํ
สมุททายาติ. นวมํ.

๑๐. กิมมิลสูตร

[๔๐] เอวเม สุตฺ:- เอกํ สมยํ ภควา กิมมิลายํ* วิหริ
เวพฺพเน. อถ โข อายสฺมา กิมมิโล, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ. เอกมฺนฺตํ
นินฺนุโน โข อายสฺมา กิมมิโล ภควนฺตํ เอตทวโจ

“โก นุ โข ภาณเต เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน ตถาคเต
ปรินิพฺพเต สทฺธมฺโม น จิรญฺจิติโก โหตีติ.

“อิธ กิมมิล ตถาคเต ปรินิพฺพเต ภิกฺขุ ภิกฺขุณิโย
อุปาสกา อุปาสิกาโย สตฺถริ อคารวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา,
ธมฺเม อคารวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา, สงฺฆे อคารวา วิหรนฺติ
อปฺปติสฺสา, สิกฺขาย อคารวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา, อปฺปมาเท
อคารวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา, ปฏฺิสนฺถาเร อคารวา วิหรนฺติ
อปฺปติสฺสา. อयํ โข กิมมิล เหตุ, อयํ ปจฺจโย, เยน ตถาคเต
ปรินิพฺพเต สทฺธมฺโม น จิรญฺจิติโก โหตีติ.

“โก ปน ภาณเต เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน ตถาคเต
ปรินิพฺพเต สทฺธมฺโม จิรญฺจิติโก โหตีติ.

“อิธ กิมมิล ตถาคเต ปรินิพฺพเต ภิกฺขุ ภิกฺขุณิโย อุปาสกา
อุปาสิกาโย สตฺถริ สคารวา วิหรนฺติ สปปติสฺสา, ธมฺเม สคารวา

วิหรนฺติ สปปติสฺสา, สงฺฆे สคารวา วิหรนฺติ สปปติสฺสา, สิग्ขาเย
 สคารวา วิหรนฺติ สปปติสฺสา, อปฺปมาเท สคารวา วิหรนฺติ
 สปปติสฺสา, ปฏิสนฺถาเร สคารวา วิหรนฺติ สปปติสฺสา. อโย โข
 กิมนฺนิล เหตุ, อโย ปจฺจโย, เยเน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม
 จิรญฺจิตฺติโก โหตีติ. ทสมํ.

๑๑. ทารุกฺขนฺธสุตฺตํ

[๔๑] เอวเมวเม สุตฺตํ:- เอกํ สมโย ภควา ราชคฺเห วิหรติ
 คิฑฺฒกุญฺเฐ ปพฺพุเต. อถ โข อายสฺมา สาริปฺพุโต ปุพฺพณฺ्हสมโย
 นินฺวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย สมฺพหุเลหิ ภิกฺขุหิ สทฺธี คิฑฺฒกุญฺเฐ
 ปพฺพุตา โอโรหนฺโต อทฺทส อณฺณตรสฺมี ปเทเส มหนฺตํ ทารุกฺขนฺธํ,
 ทิสฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “ปสฺสเถ โน อาวุโส ตุมฺहे อมฺเ มหนฺตํ
 ทารุกฺขนฺธนฺติ. “เอวมาวุโสติ.

“อากฺขมาโน อาวุโส ภิกฺขุ อิหฺริมา เจโตวสิปปตฺโต อมฺเ
 ทารุกฺขนฺธํ ปจฺวีเตวว อธิมุจฺเจยฺย. ตํ กิสฺส เหตุ. อตฺถิ อาวุโส
 อมฺสฺมี ทารุกฺขนฺธ ปจฺวีธาตฺ, ยํ นิสฺสาย ภิกฺขุ อิหฺริมา เจโตวสิปปตฺโต
 อมฺเ ทารุกฺขนฺธํ ปจฺวีเตวว อธิมุจฺเจยฺย.

อากฺขมาโน อาวุโส ภิกฺขุ อิหฺริมา เจโตวสิปปตฺโต อมฺเ
 ทารุกฺขนฺธํ อาโปเตวว อธิมุจฺเจยฺย ๕เปยฺ เตโชเตวว อธิมุจฺเจยฺย
 วาโยเตวว อธิมุจฺเจยฺย ๕เปยฺ สฺกานฺเตวว อธิมุจฺเจยฺย ๕เปยฺ
 อสฺกานฺเตวว อธิมุจฺเจยฺย. ตํ กิสฺส เหตุ. อตฺถิ อาวุโส อมฺสฺมี
 ทารุกฺขนฺธ อสฺกาธาตฺ, ยํ นิสฺสาย ภิกฺขุ อิหฺริมา เจโตวสิปปตฺโต
 อมฺเ ทารุกฺขนฺธํ อสฺกานฺเตวว อธิมุจฺเจยฺยาติ. เอกาทสมํ.

๑๒. นาคิตสูตร

[๔๒] เอวมเม สุตฺ:- เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ จาริกญจรมาโน มหตา ภิกขุสงฺฆเณ สทฺธิ, เยน อิจฺฉานงฺคณํ นาม โกสลานํ พุราหุมนคฺคาโม, ตทวสริ. ตตฺร สทฺ ภควา อิจฺฉานงฺคเล วิหริติ อิจฺฉานงฺคลวณสณฺฑเท. อสฺสสํ โข อิจฺฉานงฺคลกฯ พุราหุมนคฺคหปติกา “สมณเ ชลฺ โภ โคตโม สกฺยปฺตฺโต สกฺยกุลฯ ปพฺพชิตฺ อิจฺฉานงฺคณํ อนฺุปฺตฺโต อิจฺฉานงฺคเล วิหริติ อิจฺฉานงฺคลวณสณฺฑเท. ตํ โข ปน ภวนฺตํ โคตมํ เอวํกลฺยาณํ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต ‘อิตฺปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน ฯเปฯ พุทฺโธ ภควาติ. โส อิมํ โลกํ สทฺวํ สมารกํ ฯเปฯ อรหตํ ทสฺสนํ โหตีติ. อถ โข อิจฺฉานงฺคลกฯ พุราหุมนคฺคหปติกา ตสฺสา รตฺติยา อจฺเจเนน ปหฺตํ ขาทนียํ โภชนียํ อาทาย, เยน อิจฺฉานงฺคลวณสณฺฑเท, เตนฺุสสงฺกมียํ; อุปสงฺกมิตฺวา พหิทฺวารโกฏฺฐเก อฏฺฐิสฺส อจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา.

เตน โข ปน สมเยน आयสฺมา นาคิตฺโต ภควโต อุปฏฺฐาโก โหติ. อถ โข ภควา आयสฺมนฺตํ นาคิตํ อามนฺเตสิ “เก ปน เต นาคิต อจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา เกวณฺณญามญฺเเย มจฺเจ วิโลเปนฺตีติ.” “เอเต ภนฺเต อิจฺฉานงฺคลกฯ พุราหุมนคฺคหปติกา ปหฺตํ ขาทนียํ โภชนียํ อาทาย พหิทฺวารโกฏฺฐเก จิตฺตา ภควนฺตญฺเจว” อุตฺทิสฺส ภิกขุสงฺฆมฺหาจาติ. “มาหํ นาคิต ยสฺเณ สมากมํ, มา จ มยา ยโส. โย โข นาคิต นยิมสฺส เนกขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมโพธิสุขสฺส นิกามลาภี อสฺส อภิจฺฉลาภี อภิสฺสลาภี, ยสฺสาหํ

เนกขมมสุขสุส ปวิเวกสุขสุส อุปสมสุขสุส สมโพธิสุขสุส นิกามลาภี
 อสฺส อภิจุฉลาภี อกสิรลาภี, โส ตํ มิพฺพหฺสฺสํ มิทฺธหฺสฺสํ
 ลาภสํกการสิโลกหฺสฺสํ สาทิเยยฺยาติ. “อริวเสตฺถาเน ภาเนเต ภควา,
 อริวเสตฺถํ สุกโต, อริวสนกาโลทาเน ภาเนเต ภควโต,
 อริวสนกาโลทาเน” ภาเนเต ภควโต,^๑ เยเน เยเนวทาเน ภาเนเต ภควา
 คมิสฺสติ, ตํนิหนาว ภวิสฺสนฺติ พฺราหฺมณคหปติกา เนคมา เจว
 ชานปทา จ. เสยฺยถาปี ภาเนเต อุลลผุสฺสิตเก เทเว วสฺสนฺเต
 ยถาณิณฺโณ อุกกาเน ปวตฺตนฺติ; เอวเมว โข ภาเนเต, เยเน เยเนวทาเน
 ภควา คมิสฺสติ, ตํนิหนาว ภวิสฺสนฺติ พฺราหฺมณคหปติกา เนคมา
 เจว ชานปทา จ. ตํ กิสฺส เหตุ. ตถา हि ภาเนเต ภควโต
 สีสฺสปญฺญานนฺติ. “มาหํ นาจิต ยเสน สมาคมฺ, มา จ มยา ยโส.
 โย โข นาจิต นยิมสฺส เนกขมมสุขสุส ปวิเวกสุขสุส อุปสมสุขสุส
 สมโพธิสุขสุส นิกามลาภี อสฺส อภิจุฉลาภี อกสิรลาภี, ยสฺสาหํ
 เนกขมมสุขสุส ปวิเวกสุขสุส อุปสมสุขสุส สมโพธิสุขสุส นิกามลาภี
 อสฺส” อภิจุฉลาภี อกสิรลาภี, โส ตํ มิพฺพหฺสฺสํ มิทฺธหฺสฺสํ
 ลาภสํกการสิโลกหฺสฺสํ สาทิเยยฺย,^๒ อิทาหํ นาจิต ภิกฺขุ ปสฺสามิ
 ความนฺตวิหาร^๓ สมาหิตํ นิสินฺนํ, ตสฺส มยฺหํ นาจิต เอวํ โหติ
 ‘อิทานิมนฺ อายสฺมนฺตํ อารามิโก’^๔ ตํ ชมฺเฏสฺสติ สมณฺฑเทโส วา
 สมาธิมาหา ตํ จาเวสฺสตีติ. เตนาหํ นาจิต ตสฺส ภิกฺขุโน น
 อตฺตมโน โหมิ ความนฺตวิหาเรน.

^{๑-๑} ฉ.,เท.,อิ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๓ ติมฺมอ. อิ. ๒๗. สาทิเยยฺยาติ.

^๔ ฉ.,เท. ความนฺตวิหาร

^๕ ฉ.,เท. อารามิโก วา สมณฺฑเทโส วา สหณฺมิโก วา คมฺหา สมาธิมาหา จาเวสฺสติ.

อิธ ปนาห์ นาคิต ภิกขุ ปสฺสามิ อรณฺณิกัม^๑ อรณฺเ
 ปจลายมานํ นิสินฺนํ, ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ 'อิทานิ
 อยมายสฺมา อิมํ นิทฺทากิลมถํ ปฏฺวีโนเทตฺวา อรณฺณสมณญฺเ
 มนสิกริสฺสตี เอกคฺคนฺติ.^๒ เตนาห์ นาคิต ตสฺส ภิกขุโน อตฺตมโน
 โหมิ อรณฺณวิหาเรน.

อิธ ปนาห์ นาคิต ภิกขุ ปสฺสามิ อรณฺณิกัม อรณฺเ
 อสมาคิตํ นิสินฺนํ, ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ 'อิทานิ
 อยมายสฺมา อสมาคิตํ วา จิตฺตํ สมหทหิสฺสตี, สมหทํ วา จิตฺตํ
 อนุรกฺขิสฺสตีติ. เตนาห์ นาคิต ภิกขุโน อตฺตมโน โหมิ อรณฺณวิหาเรน.

อิธ ปนาห์ นาคิต ภิกขุ ปสฺสามิ อรณฺณิกัม อรณฺเ
 สมหทํ นิสินฺนํ, ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ 'อิทานิ อยมายสฺมา
 อวิมฺุตตํ วา จิตฺตํ วิโมเจสฺสตี, วิมฺุตตํ วา จิตฺตํ อนุรกฺขิสฺสตีติ.
 เตนาห์ นาคิต ตสฺส ภิกขุโน อตฺตมโน โหมิ อรณฺณวิหาเรน.

อิธ ปนาห์ นาคิต ภิกขุ ปสฺสามิ คามนฺตวิหารํ ลากิ
 จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ, โส ตํ
 ลากสฺกการสิโลกํ นิกามยมาโน ริญฺจติ ปฏฺิสลฺลานํ, ริญฺจติ
 อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ, คามนฺคมราชธานี โอสริตฺวา
 วาสํ กปฺเปติ. เตนาห์ นาคิต ตสฺส ภิกขุโน น อตฺตมโน โหมิ
 คามนฺตวิหาเรน.

อิธ ปนาห์ นาคิต ภิกขุ ปสฺสามิ อรณฺณิกัม ลากิ
 จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ, โส ตํ
 ลากสฺกการสิโลกํ ปฏฺิปปณฺาเมตฺวา น ริญฺจติ ปฏฺิสลฺลานํ, น ริญฺจติ
 อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ. เตนาห์ นาคิต ตสฺส

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อรณฺณิกัม

^๒ ฉ.,เท. เอกคฺคตํ

ภิกขุโน อตฺตมโน โหมิ อรณฺณวิหาเรน. ยสฺมี^๑ ปนาหํ นาคิต
สมเย อทฺธานมคฺคปฏฺฐิปนโน น กณฺจิ^๒ ปสฺสามิ ปุโรโต วา
ปัจจุโต วา, ฆาสฺส เม นาคิต ตสฺมี สมเย โหติ อนฺตมโส
อุจฺจารปสฺสาวกมฺมายาติ. ทฺวาทสฺม.

จตุตฺถโถ เสงฺขปริหานิยวคฺโค.

ตสฺสุทฺถาทนํ

“เสขา เทว อปริหานิ โมคฺคผลฺลानวิชฺชาภาติยา
วิวาททานตฺตการี นิทานํ กิมนิลทารุกฺขนฺธเนน นาคิโตติ.

๕. ฌมฺมิกาวคฺโค

๑. นาคสุตฺตํ

[๔๓] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. อถ โข ภควา ปุพฺพพณฺหสมยํ นินฺวาเสตฺวา
ปตฺตจີวรมาทาย สาวตฺถิยํ ปิณฑทาย ปาวิสิ. สาวตฺถิยํ ปิณฑทาย
จริตฺวา ปจฺจนาภตฺตํ ปิณฑทปาทปฏิกฺกนฺโต อายสฺมนตฺตํ อานนฺทํ
อามนฺเตสิ “อายามานนฺท, เยน ปุพฺพพาราโม มิคฺรมาตฺตฺปาสาโท,
เตนฺอุปสงฺกมิสฺสาม ทิवा วิหารายาติ. “เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา
อานนฺโท ภควโต ปจฺจสฺสฺสสิ. อถ โข ภควา อายสฺมตา อานนฺเทน
สทฺธี, เยน ปุพฺพพาราโม มิคฺรมาตฺตฺปาสาโท, เตนฺอุปสงฺกมิ. อถ โข
ภควา สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลนาหา วุฏฺฐิตฺโต อายสฺมนตฺตํ อานนฺทํ
อามนฺเตสิ “อายามานนฺท, เยน ปุพฺพโกฏฺฐโก, เตนฺอุปสงฺกมิสฺสาม
คตฺตานิ ปริสฺสยฺจิตฺตุนฺติ. “เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท
ภควโต ปจฺจสฺสฺสสิ. อถ โข ภควา อายสฺมตา อานนฺเทน สทฺธี,
เยน ปุพฺพโกฏฺฐโก, เตนฺอุปสงฺกมิ คตฺตานิ ปริสฺสยฺจิตฺตํ. ปุพฺพโกฏฺฐเก
คตฺตานิ ปริสฺสยฺจิตฺวา ปจฺจุตฺตฺริตฺวา เอกจີวโร อฏฺฐจาสิ คตฺตานิ”
ปุพฺพสทิสานิ กุรฺมาโน.”

เตน โข ปน สมเยน รมฺโง ปเสนทิสฺส โกสลสฺส เสโต
นาม นาคो มหาตฺตฺริยตาพิตฺวาทิตฺเตน ปุพฺพโกฏฺฐกา ปจฺจุตฺตฺริตฺติ.
อปิสฺสํ ตํ ชโน ทิสฺวา เอวมาห “อภีรฺุโป วต โภ รมฺโง นาค,
ทสฺสนีโย วต โภ รมฺโง นาค, ปาสาทิกโก วต โภ รมฺโง
นาค, กายุปฺปนฺโน วต โภ รมฺโง นาคติ. [๒]

หมดอายุ 27/05/2566

เอวํ วุตฺเต, อายสฺมา อุทายี ภควนฺตํ เอตทโวจ “หตฺถิเมว
 นุ โข ภนฺเต มหนฺตํ พุรหฺนฺตํ กายุปฺปนํ ชโน ทิสฺวา เอวมาห
 ‘นาโค วต โภ นาโคติ, อุทาหุ อณฺณมฺปิ กณฺจि มหนฺตํ พุรหฺนฺตํ
 กายุปฺปนํ ชโน ทิสฺวา เอวมาห ‘นาโค วต โภ นาโคติ.
 “หตฺถิมฺปิ โข อุทายี มหนฺตํ พุรหฺนฺตํ กายุปฺปนํ ชโน ทิสฺวา
 เอวมาห ‘นาโค วต โภ นาโคติ. อสฺสมฺปิ โข อุทายี มหนฺตํ
 พุรหฺนฺตํ ๔เปฯ โคณมฺปิ โข อุทายี มหนฺตํ พุรหฺนฺตํ ๔เปฯ
 อุรคฺมฺปิ โข อุทายี มหนฺตํ พุรหฺนฺตํ ๔เปฯ รุกฺขมฺปิ โข อุทายี
 มหนฺตํ พุรหฺนฺตํ ๔เปฯ มนุสฺสสมฺปิ โข อุทายี มหนฺตํ พุรหฺนฺตํ
 กายุปฺปนํ ชโน ทิสฺวา เอวมาห ‘นาโค วต โภ นาโคติ.
 อปิจุทายิ โย สเทวเก โลเก สมารเก สพุรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณียา
 ปชาย สเทวมนุสฺสาย อาคํ น กโรติ กาเยน วาจาเย มนสา, ตมํ
 ‘นาโคติ พุรุมฺมิตฺติ. “อจุจฺริยํ ภนฺเต, อพฺภุตํ ภนฺเต, ยาว สฺมาสิตญฺจิทำ
 ภนฺเต ภควตา อปิจุทายิ โย สเทวเก โลเก สมารเก สพุรหฺมเก
 สสฺสมณพฺราหฺมณียา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อาคํ น กโรติ กาเยน
 วาจาเย มนสา, ตมํ ‘นาโคติ พุรุมฺมิตฺติ.

“อิทญฺจ ปนาหํ ภนฺเต ภควตา สฺมาสิตํ อิมายิ คายาหิ
 อนฺโมทามิ

‘มนุสฺสสฺมา ตํ สมพุทฺธํ
 อิริยมานํ พุรหฺมปเถ

ยํ มนุสฺสา นมสฺสนฺติ
 เทวาปิ ตํ นมสฺสนฺติ

สพฺพสญฺโฆชนาดีตํ

กาเมหิ เนกขมมรตํ

อตฺตทนฺตํ สสมาหิตํ

จิตฺตสฺสฺสฺสฺสเม รตํ

สพฺพพรมฺมานปารคํ

อิติ เม อรหโต สุตํ

วนา นิพฺพานมาคตํ*

มุตตํ เสลาว กญฺจนํ

สพฺเพ อจฺจุรฺจี นาโค
 สพฺเพสํ นาคนามานํ
 นาคํ โว กิตฺตยิสฺสามิ
 โสฺรจฺจํ อวิหีสํ จ
 ตโป จ พุรฺหมจฺริยํ
 สทฺธาหตฺโต มหํนาโค
 สติ คีวา สีโร ปญฺญา
 ฌมฺมกฺขณิสฺมาตโป
 โส ฌายี อสฺสาสฺสโร
 คจฺจํ สฺมาหิโต นาโค
 เสยฺย^๑ สฺมาหิโต นาโค
 สพฺพตฺถ สํวฺโต นาโค
 ฃญชฺติ อนวชฺชานิ
 ฃาสอจฺฉาถนํ^๒ ลทฺธา
 สญฺโฆชนํ อนํ ญฺลํ
 เยน เยเนว คจฺจติ
 ยถาปี อุกฺเก ชาตํ
 น อุลลิมฺปติ โตเยน
 ตเถว โลเก สฺสาโต
 น อุลลิมฺปติ โลเกน

หิมวณฺเณ สีลฺลจฺโย^๓
 สจฺจนาโม อนุตฺตโร
 น หิ อาคํ กโรติ โส
 ปาทา นาคสฺส เต ทฺเว
 จรณา นาคสฺส ตฺยาปเร
 อุกฺเขชาเสตทฺนตฺวา
 วิมฺสา ฌมฺมจินฺตนา
 วิเวโก ตสฺส วาลฺลิ
 อชฺฌตฺตฺวสฺมาหิโต^๔
 จิโต นาโค สฺมาหิโต
 นิสินฺโนปิ สฺมาหิโต
 เอสา นาคสฺส สมฺปทา
 สาวชฺชานิ น ฃญชฺติ
 สนฺนิธี ปรีวชฺชเย^๕
 สพฺพํ เจตฺวาน พนฺธนํ
 อนเปกฺโขว คจฺจติ
 ปุณฺทริกํ ปวทฺธติ
 สฺจิคฺคณฺธํ มโนรมํ
 พุทฺโธ โลเก วิหฺรติ^๖
 โตเยน ปทุมํ ยถา

^๑ ฉ., เท., อ. สีลฺลจฺโย

^๓ อ. สย

^๕ ฉ., เท., อ. ปรีวชฺชย

^๒ ฉ., เท., อ. อชฺฌตฺตํ สฺสฺมาหิโต

^๔ ฉ., เท., อ. ฃาสมฺจฺฉาถนํ

^๖ ส., อ. วิหฺรติ

มหาคคินิ ปชชลิโต ^๑	อนาหารูปสมมติ
สงฺขาเรสุปสนฺเตสุ	นิพฺพุโตติ ปุจฺจติ
อตฺถสฺสายํ วิญญาปนี	อุปมา วิญญฺหิ เทสิตา
วิญญายนฺติ ^๒ มหานาคา	นาคํ นาคเน เทสิตํ
วितฺธาโค วิตฺโทโส	วิตฺโมโห อนาสโว
สรีรํ วิชหํ นาคโค	ปรีนิพฺพิสฺสติ ^๓ อนาสโวติ. ปจม.

๒. มิคสาลาสุตฺตํ

[๔๔] อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา
 ปตฺตจิวรมาทาย, เยน มิคสาลาย อุปาสิกาย นิเวสนํ, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสิตฺติ. อถ โข มิคสาลา อุปาสิกา,
 เยนายสฺมา อานนฺโท, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ
 อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมนฺตํ นิสินฺหา โข มิคสาลา
 อุปาสิกา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทวโจ

“กถํ กถํ นามายํ ภนฺเต อานนฺท ภควตา ฐมฺโม เทสิโต
 อญฺเฌโย, ยตฺร หิ นาม พุรฺหมจารี จ อพุรฺหมจารี จ อุโก
 สมสมคตฺติกา ภวิสฺสนฺติ อภิสฺมปฺรายํ. ปีตา เม ภนฺเต ปุราโณ
 พุรฺหมจารี อโหสิ อาราชารี วิรโต เมธฺนา คามธฺมา, โส กาลกโต
 ภควตา พฺยาโกโต ‘สกกาคามี สตฺโต’ ตฺสิตํ กายํ อุปนฺโนติ. ปีตุ^๔
 ปีโย เม ภนฺเต อีสิตฺโต อพุรฺหมจารี อโหสิ สทาสนฺตฺตฺตฺจ, โสปี

^๑ ส. มหคคินิ ปชชลิโต จ., เท. มหคคินิว ชลิโต อ. มหคคินิ ปชชลิโต

^๒ จ., เท. วิญญสฺสนฺติ อ. วิญญิสฺสนฺติ.

^๓ อ. ปรีนิพฺพาทิ.

^๔ จ., เท. สกกาคามีปคฺโค, เอวมฺปรีปิ.

^๕ จ., เท. เปตฺเตยโยปี เม, เอวมฺปรีปิ. อ. เปตฺเตยโย.

กาลกโต ภควตา พุยากโต ‘สกทาคามี สตุโต ตุสิตัม กายัม
อุปปนฺโนติ. กถํ กถํ นามายํ ภนฺเต อานนฺท ภควตา ฌมฺโม
เทสิโต อณฺเวยโย, ยตร หิ นาม พุรฺหมจารี จ อพุรฺหมจารี จ
อุโภ สมสมคติกา ภวิสฺสหนฺติ อภิสฺมปฺรายนฺติ. “เอวํ โข ปเนตํ ภคินี
ภควตา พุยากตหนฺติ.

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท มิคสาลาย อุปาสิกาย นิเวสเน
ปิณฑปาตํ คเหตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกุกามิ. อถ โข อายสฺมา
อานนฺโท ปจฺจนาภตตํ ปิณฑปาตปฏิกฺกนฺโต, เยเน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ. เอกมฺนตํ
นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทวโจ

“อิธํ ภาณเต ปุพฺพพณฺหสมยํ นีวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย,
เยเน มิคสาลาย อุปาสิกาย นิเวสนํ, เตนฺอุปสงฺกมึ; อุปสงฺกมิตฺวา
ปณฺณตฺเต อาสเน นิสีทิ. อถ โข ภนฺเต มิคสาลา อุปาสิกา,
เยนาหํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ.
เอกมฺนตํ นิสินฺนา โข ภนฺเต มิคสาลา อุปาสิกา มํ เอตทวโจ ‘กถํ
กถํ นามายํ ภนฺเต อานนฺท ภควตา ฌมฺโม เทสิโต อณฺเวยโย,
ยตร หิ นาม พุรฺหมจารี จ อพุรฺหมจารี จ อุโภ สมสมคติกา
ภวิสฺสหนฺติ อภิสฺมปฺรายํ. ปีตา เม ภนฺเต ปุราโณ พุรฺหมจารี อโหสิ
อาราจารย์ วิรโต เมธฺนา คามฌมา, โส กาลกโต ภควตา พุยากโต
‘สกทาคามี สตุโต ตุสิตัม กายัม อุปปนฺโนติ. ปีตุ ปีโย เม ภนฺเต
อิสิทฺโต อพุรฺหมจารี อโหสิ สทธารสนฺตุญฺโจ, โสปี กาลกโต
ภควตา พุยากโต ‘สกทาคามี สตุโต ตุสิตัม กายัม อุปปนฺโนติ. กถํ
กถํ นามายํ ภนฺเต อานนฺท ภควตา ฌมฺโม เทสิโต อณฺเวยโย,

ยตร หิ นาม พุรหมจารี จ อพุรหมจารี จ อุโภ สมสมคตีกา
ภวิสฺสนฺติ อภิสมฺปฺรายนฺติ. เอวํ วุตฺเต, อหํ ภนฺเต มิคสาละ อฺปาสิกํ
เอตทวโจ “เอวํ โข ปเนตํ ภคินี ภควตา พฺยาगतฺตฺติ.

“กา จานนฺท มิคสาลา อฺปาสิกา พาลา อพฺยตฺตา อมฺพกา
อมฺพกสญฺญา,” เก จ ปุริสปุคฺคปโรปฺริยวาทเณ. จยิเม อานนฺท
ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี.

กตเม จ. อิทานนฺท เอกจฺโจ ปุคฺคโล โสโรโต โหติ
สุขสํวาโส, อภินนฺทนฺติ สพุรหมจารี เอกตฺตวาเสน. ตสฺส สวเนนปิ
อกตํ โหติ, พาทุสจฺเจนปิ อกตํ โหติ, ทิฏฺฐิยาปิ อปฺปฏฺวิวิหฺรํ โหติ,
สามายิกมฺปิ วิมุตฺตี น ลภติ. โส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺหา
หานาย ปเรติ โน วิเสสาย, หานคามิเยว โหติ โน วิเสสคามิ.

อิธ ปนानนฺท เอกจฺโจ ปุคฺคโล โสโรโต โหติ สุขสํวาโส,
อภินนฺทนฺติ สพุรหมจารี เอกตฺตวาเสน. ตสฺส สวเนนปิ กตํ โหติ,
พาทุสจฺเจนปิ กตํ โหติ, ทิฏฺฐิยาปิ ปฏฺวิวิหฺรํ โหติ, สามายิกมฺปิ
วิมุตฺตี ลภติ. โส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺหา วิเสสาย ปเรติ โน
หานาย, วิเสสคามิเยว โหติ โน หานคามิ.

ตตฺตานนฺท ปมาณิกา ปมิณฺนฺติ “อิมสฺสปี เต ว ฐมา
อปรสฺสปี เต ว ฐมา, กสฺมา เตสํ เอโก หิโน เอโก ปณฺโฑติ.
ตณฺหิ เตสํ อานนฺท โหติ ทิฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย.

ตตฺตานนฺท ยวายํ ปุคฺคโล โสโรโต โหติ สุขสํวาโส,
อภินนฺทนฺติ สพุรหมจารี เอกตฺตวาเสน. ตสฺส สวเนนปิ กตํ โหติ,
พาทุสจฺเจนปิ กตํ โหติ, ทิฏฺฐิยาปิ ปฏฺวิวิหฺรํ โหติ, สามายิกมฺปิ
วิมุตฺตี ลภติ. อยํ อานนฺท ปุคฺคโล อมฺนา ปุริเมน ปุคฺคเลน

อภิกกนตตโร จ ปณิตตโร จ. ตัม กิสุส เหตุ. อิมณฺหณฺท
 ปุคฺคํ ฌมฺมสํโตะ นิพฺพหติ, ตทณฺตรํ โก ชาเนยฺย อณฺณตฺร
 ตถาคเตน. ตสฺมาติหณฺท มา ปุคฺคเลสุ ปมาณิกา อหฺวตฺถ. มา
 ปุคฺคเลสุ จ ปมาณํ คณฺหิตฺถ. ขณฺณติ หณฺท ปุคฺคเลสุ ปมาณํ
 คณฺหนฺโต, อหํ วา อานนฺท ปุคฺคเลสุ ปมาณํ คณฺเหยฺย, โย
 วาปนสฺส มาทิสฺส.

อิธ ปณานนฺท เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โกธมาโน อธิคโต
 โหติ, สมเยน สมยณฺจสฺส โลภณฺมา อุปฺปชฺชนฺติ, ตสฺส สวเนนปิ
 อกตํ โหติ, พาหุสจฺเจนปิ อกตํ โหติ, ทิฏฺฐิยาปิ อปฺปฏฺวิทฺธํ โหติ,
 สามายิกมฺปิ วิมุตฺตํ น ลภติ. สฺส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา
 หานาย ปเรติ โน วิเสสาย, หานคามิเยว โหติ โน วิเสสคามิ.

อิธ ปณานนฺท เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โกธมาโน อธิคโต
 โหติ, สมเยน สมยณฺจสฺส โลภณฺมา อุปฺปชฺชนฺติ. ตสฺส สวเนนปิ
 กตํ โหติ ๔เปยฺ โน หานคามิ. ตตฺตรานนฺท ปมาณิกา ปมิณฺนติ
 ๔เปยฺ โย ปาปนสฺส มาทิสฺส.

อิธ ปณานนฺท เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โกธมาโน อธิคโต
 โหติ, สมเยน สมยณฺจสฺส วจฺสิขารฺา อุปฺปชฺชนฺติ. ตสฺส สวเนนปิ
 อกตํ โหติ, พาหุสจฺเจนปิ อกตํ โหติ, ทิฏฺฐิยาปิ อปฺปฏฺวิทฺธํ โหติ
 สามายิกมฺปิ วิมุตฺตํ น ลภติ. สฺส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา
 หานาย ปเรติ โน วิเสสาย, หานคามิเยว โหติ โน วิเสสคามิ.

อิธ ปณานนฺท เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โกธมาโน อธิคโต
 โหติ, สมเยน สมยณฺจสฺส วจฺสิขารฺา อุปฺปชฺชนฺติ. ตสฺส สวเนนปิ
 กตํ โหติ, พาหุสจฺเจนปิ กตํ โหติ, ทิฏฺฐิยาปิ ปฏฺวิทฺธํ โหติ,

สามายิกมปิ วิมุตตี ลภติ. โส กายสสุ เกทา ปรมมรณา วิเสสาย
ปเรติ โน หานาย, วิเสศคามิเยว โหติ โน หานคามิ.

ตตฺรานนฺท ปมาณิกา ปมิณฺณติ อิมสฺสปี เต ว ฐมา,
อปรสฺสปี เต ว ฐมา, กสฺมา เตสํ เอโก หีโน เอโก ปณฺีโตติ.
ตณฺหิ เตสํ อานนฺท โหติ ทิฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย.

ตตฺรานนฺท ยสฺส ปุคฺคสฺส โกธมาโน อริคโต โหติ,
สมเยน สมยญฺจสฺส วจีสงฺขารา อุปฺปชฺชนฺติ. ตสฺส สวเนนปี กตํ
โหติ, พาหุสจฺเจนปี กตํ โหติ, ทิฏฺฐิยาปี ปฏิวิทฺธํ โหติ, สามายิกมปิ
วิมุตตี ลภติ. อयํ อานนฺท ปุคฺคโล อมฺนา ปุริเมน ปุคฺคเลน
อภิกฺกนตฺตโร จ ปณฺีตตโร จ. ตํ กิสฺส เหตุ. อิมญฺหानนฺท
ปุคฺคลํ ฐมฺมสโต นิพฺพหติ, ตทนนฺตรํ โก ชาเนยฺย อณฺฺยตฺร
ตถาคเตน. ตสฺมาติหानนฺท มา ปุคฺคเลสุ ปมาณิกา อหฺวตฺถ, มา
ปุคฺคเลสุ จ ปมาณํ คณฺฺหิตฺถ. ขณฺฺยติ หานนฺท ปุคฺคเลสุ ปมาณํ
คณฺฺหนโต, อหํ วา อานนฺท ปุคฺคเลสุ ปมาณํ คณฺฺเหยฺย, โย วา
ปนสฺส มาทิสฺส.

กา จานนฺท มิคสาลา อุปาสิกา พาลา อพฺยตฺตา อมฺพกา
อมฺพกสณฺฺญา, เก จ ปุริสปุคฺคปโรปฺริยณาณ. อิเม โข อานนฺท จ
ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี.

ยถารูปเณ อานนฺท สีเลน ปุราโณ สมนฺฺนาคโต อโหสิ,
ตถารูปเณ สีเลน อีสิตฺโต สมนฺฺนาคโต อภวิสฺส. นยิธ ปุราโณ
อิสิตฺตสฺส คติมฺปิ อณฺฺยสฺส. ยถารูปาย จ อานนฺท ปณฺฺยาย
อิสิตฺโต สมนฺฺนาคโต อโหสิ, ตถารูปาย ปณฺฺยาย ปุราโณ

สมนฺหาโต อภวิสส. นยิธ อธิมุตโต ปุราณสฺส คติมฺปิ อภวิสส.
อติ โข อานนฺท อิมํ ปุคฺคลา อุโภ เอกงฺคหีนํติ. ทฺติยํ.

๓. อธิมุตตัม

[๔๕] “ทาลิทฺติยํ” ภิกฺขเว ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภคิโนติ.
เอวํ ภนฺเต. “ยมฺปิ ภิกฺขเว ทลิตฺโต อสฺสโก อนทฺธิโก” อธิมุตฺติยติ.
อธิมุตฺตํ ยมฺปิ ภิกฺขเว ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภคิโนติ. เอวํ ภนฺเต.
“ยมฺปิ ภิกฺขเว ทลิตฺโต อสฺสโก อนทฺธิโก อธิมุตฺติยติ วทฺธํ
ปฏิสสฺสนํติ, วทฺธํ ยมฺปิ ภิกฺขเว ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภคิโนติ. เอวํ
ภนฺเต. “ยมฺปิ ภิกฺขเว ทลิตฺโต อสฺสโก อนทฺธิโก วทฺธํ ปฏิสสฺสนํติ
กามภคํ วทฺธํ น เทติ, จอเทนํติปิ น. จอเทนํติ ภิกฺขเว ทฺกฺขํ
โลกสฺมี กามภคิโนติ. เอวํ ภนฺเต. “ยมฺปิ ภิกฺขเว ทลิตฺโต อสฺสโก
อนทฺธิโก จอเทนํติ น เทติ, อนุจฺจณํติปิ น. อนุจฺจณํติ ภิกฺขเว
ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภคิโนติ. เอวํ ภนฺเต. “ยมฺปิ ภิกฺขเว ทลิตฺโต
อสฺสโก อนทฺธิโก อนุจฺจณํติ น เทติ, พนฺธณํติปิ น. พนฺธณํติ
ภิกฺขเว ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภคิโนติ. เอวํ ภนฺเต.

“อติ โข ภิกฺขเว ทาลิทฺติยํ ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภคิโน,
อธิมุตฺตํ ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภคิโน, วทฺธํ ทฺกฺขํ โลกสฺมี
กามภคิโน, จอเทนํติ ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภคิโน, อนุจฺจณํติ
ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภคิโน, พนฺธณํติ ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภคิโน.
เอวเมว โข ภิกฺขเว ยสฺส กสฺสจฺจ สทฺธา นตฺถิ กุสเลสุ ธมฺเมสุ, ธีริ

นตฺถิ กุสเลสุ ฆมฺเมสุ, โอตฺตปฺปํ นตฺถิ กุสเลสุ ฆมฺเมสุ, วิริยํ นตฺถิ
 กุสเลสุ ฆมฺเมสุ, ปญฺญา นตฺถิ กุสเลสุ ฆมฺเมสุ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 อริยสฺส วินยေ ทลิตฺุโท อสฺสโก อนทฺธิโก.”

ส ไช โส ภิกขเว ทลิตุโท อสฺสโก อนทฺธิโก สทฺธาย
 อสฺติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, หิริยา อสฺติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, โอตฺตปฺเป อสฺติ
 กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, วิริเย อสฺติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, ปญฺญาย อสฺติ
 กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, กาเยน ทฺวจฺจิตฺตํ จรติ, วาจาย ทฺวจฺจิตฺตํ จรติ,
 มนสา ทฺวจฺจิตฺตํ จรติ. อิทมฺสฺส อธิมฺหานมฺหิ วทามิ.

โส ตสฺส กายหุจฺจริตสฺส ปฏฺิจฺฉาทนเหตุ ปาปิํ อิจฺฉํ
 ปณฺิหติ, ‘มา มํ ชณฺณติ อิจฺฉติ, ‘มา มํ ชณฺณติ สงฺกปฺเปติ, ‘มา
 มํ ชณฺณติ วาจํ ภาสติ, ‘มา มํ ชณฺณติ กาเยน ปรกกมติ. โส
 ตสฺส วจฺีหุจฺจริตสฺส ปฏฺิจฺฉาทนเหตุ ๒เปยฺ โส ตสฺส มโนหุจฺจริตสฺส
 ปฏฺิจฺฉาทนเหตุ ปาปิํ อิจฺฉํ ปณฺิหติ ‘มา มํ ชณฺณติ อิจฺฉติ, ‘มา
 มํ ชณฺณติ สงฺกปฺเปติ, ‘มา มํ ชณฺณติ วาจํ ภาสติ, ‘มา มํ ชณฺณติ
 กาเยน ปรกกมติ. อิทมสฺส วทณฺิยา วทามิ.

ตเมन्ह เปสลา สพุรหุมจารี เอวมาหังสุ 'อยญจ โส อายสุมา
เอวการี เอวสมาจาโรติ. อิทมสส โจทนาย วทามิ.

ตเมन्ह อรญญคตัม วา รุกขมूलคตัม วา สุนฺณาคารคตัม วา
 วิปฺปฏิสารสหคตา ปาปกา อกุสลวิตกฺกา สมุทาจรณฺติ. อิทมฺสฺส
 อนฺุจริยาย วทามิ.

ส ไช โส ภิกขเว ทลิตุโธ อสสโก อนทฐิโก กาเยน
ทฺจุจฺริตํ จริตฺวา วาจาญ ทฺจุจฺริตํ จริตฺวา มนสา ทฺจุจฺริตํ จริตฺวา
กายสฺส เมทา ปรมมรณา นิรยพนฺธเน วา พชฺฌติ

ติรจฺฉานโยนิพฺพชฺเช วา. นาหํ ภิกฺขเว อญฺญํ เอกํ พฺพชฺชนํ
สมนุสฺสสามิ เอวํทารุณํ เอวํทุกุขํ^๑ เอวํอนฺตรายกัรํ อนฺตฺตรสฺส
โยคกฺขเมมฺสฺส อธิคฺมาย, ยถยิทํ ภิกฺขเว นิริยพฺพชฺชนํ วา
ติรจฺฉานโยนิพฺพชฺชนํ วาติ.

“ทาลิทฺทียํ ทุกุขํ โลเก

ทลิตฺทโท อีนฺมาทาย

ตโต อญฺจรฺนฺติ น

เอตญฺหิ พฺพชฺชนํ ทุกุขํ

ตเถว อริยวินฺเย

อหิริโก อโนตฺตปฺปํ

กายทฺถจฺจิริตํ กตฺวา

มโนทฺถจฺจิริตํ กตฺวา

โส สํสปรฺปติ กาเยน

ปาปกมฺมํ ปวทฺตฺตฺตฺตฺต

โส ปาปกมฺโม ทุมฺเมโธ

ทลิตฺทโท อีนฺมาทาย

ตโต อญฺจรฺนฺติ น

คามา วา ยทิ วา รณฺเณ

โส ปาปกมฺโม ทุมฺเมโธ

โยนิมณฺณตฺรํ คณฺตฺวา

เอตญฺหิ พฺพชฺชนํ ทุกุขํ

ฌมฺมลทฺเตหิ โภเคหิ

อีนาทานญฺจ วุจฺจติ

ภฺยฺชมาโน วิหณฺณติ

พฺพชฺชนมฺปิ นิจฺจจฺติ

กามลาภาภิชปฺปํ

สทฺธา ยสฺส น วิชฺชติ

ปาปกมฺมํ วินิพฺพโย^๒

วจีทฺถจฺจิริตานิ จ

‘มา มํ ชณฺณฺติ อิจฺจติ

วาจาย อุกฺก เจตฺสา

ตตฺถ ตตฺถ ปฺนปฺปํ

ชานํ ทุกฺกฏฺมตฺตโน

ภฺยฺชมาโน วิหณฺณติ

สงฺกปรฺปา มานสา ทุกฺขา

ยสฺส วิปฺปฏฺฐิสารชา

ชานํ ทุกฺกฏฺมตฺตโน

นิริเย วาปี พชฺฌติ

ยมฺหา ธีโร ปมฺจฺจติ

ททํ จิตฺตํ ปสาทยํ

อุภยตถ กฏคคาโ

ทิฏฐมมhitตถาย

เอวเมตํ คหฏจัน

ตถเอว อริยวินเย

หิริมโน จ โอตตปปี

เอโส ไช อริยวินเย

นิรามิสํ สุขํ ลทฐา

ปญจ นีวรณ hitวา

ณานานิ อุปสมปชช

เอตํ^๒ ฌตวา ยถาภูต

สพฺพโส อนุปาทาย

ตสฺส สมมาวิมุตตสฺส

‘อกุปฺปา เม วิมุตตีสิต

เอตํ ไช ปรมํ ฌาณ

อโสภํ วิรัช เขม

สทฺธสฺส ฌรเมสิโน

สมปราย สุขาย จ

จาโค ปุณฺณํ ปวทุตฺติ

สทฺธา ยสฺส ปติฏฺฐิตา

ปญฺญา สีสํวโต

สุขํ ชีวิตี^๑ วุจฺจติ

อุเปกฺขํ อธิติฏฺฐติ

นิจฺจํ อารทฺธวิริโย

เอโกทิ นิปโก สโต

สพฺพสญฺโฆชนกฺขเย

สมมา จิตฺตํ วิมุจฺจติ

ฌาณํ เจ โหติ ตาทิโน

ภาวสญฺโฆชนกฺขเย

เอตํ สุขมนฺตตร

เอตํ อาณณฺยา มุตฺตมนฺติ.^๓ ตติย

๔. มหาจุทสุตฺต

[๔๖] เอวเม สุตฺ:- เอกํ สมยํ อายสฺมา มหาจุทโท เจตีสฺส
วิหริติ สญฺชาตีย^๔. ตตร ไช อายสฺมา มหาจุทโท ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
“อาวุโส ภิกฺขโวติ. “อาวุโสติ ไช เต ภิกฺขุ อายสฺมาโต มหาจุทสุส
ปจฺจสฺสิสฺส. อายสฺมา มหาจุทโท เอตทโวจ

^๑ จ.,เท.,อ. สุขชีวิตี.

^๓ จ.,เท.,อ. อาณณฺยมุตฺตมนฺติ

^๒ จ.,เท.,อ. เอว

^๔ ส.,อ. สหชาตีย จ.,เท. สยฺชาตีย

“อิธ อาวุโส ฌมมโยคา ภิกขุ ฌายี ภิกขุ อปสาเทนฺติ ‘อิมะ
ปน ฌายีโนมฺหา ฌายีโนมฺหาติ ฌายนฺติ ปชฺฌายนฺติ, [°] กิณฺหิเม
ฌายนฺติ, กิณฺหิติเม ฌายนฺติ, กถณฺหิเม^๒ ฌายนฺตีสติ. ตตฺถ ฌมมโยคา
จ ภิกขุ นปฺปสึทฺตํ, ฌายี จ ภิกขุ นปฺปสึทฺตํ, น จ
พหุชนหิตาย ปฏิปนฺนา โหณฺติ พหุชนสุขาย พหุโน ชนฺตฺส
อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ.

อิธ ปนฺาวุโส ฌายี ภิกขุ ฌมมโยเค ภิกขุ อปสาเทนฺติ
‘อิมะ ปน ฌมมโยคมฺหา ฌมมโยคมฺหาติ อุทฺธตา อุณฺนพา จปฺลา
มุขรา วิกิณฺณวาจา มุฏฺฐสฺสตีโน^๓ อสมปฺชานา อสมาทิตา
วิพฺภนฺตจิตฺตา ปากฺกฺขินฺทริยา, “กิณฺหิเม ฌมมโยคา, กิณฺหิติเม ฌมมโยคา,
กถณฺหิเม ฌมมโยคาติ. ตตฺถ ฌายี จ ภิกขุ นปฺปสึทฺตํ, ฌมมโยคา จ
ภิกขุ นปฺปสึทฺตํ, น จ พหุชนหิตาย ปฏิปนฺนา โหณฺติ พหุชนสุขาย
พหุโน ชนฺตฺส ออตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ.

อิธ ปนฺาวุโส ฌมมโยคา ภิกขุ ฌมมโยคานญเณว ภิกขุณฺ
วณฺณํ ภาสณฺติ, โน ฌายีณํ ภิกขุณฺ วณฺณํ ภาสณฺติ. ตตฺถ
ฌมมโยคา จ ภิกขุ นปฺปสึทฺตํ, ฌายี จ ภิกขุ นปฺปสึทฺตํ, น จ
พหุชนหิตาย ปฏิปนฺนา โหณฺติ พหุชนสุขาย พหุโน ชนฺตฺส
อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ.

อิธ ปนฺาวุโส ฌายี ภิกขุ ฌายีณญเณว ภิกขุณฺ วณฺณํ
ภาสณฺติ, โน ฌมมโยคานํ ภิกขุณฺ วณฺณํ ภาสณฺติ. ตตฺถ ฌายี จ
ภิกขุ นปฺปสึทฺตํ, ฌมมโยคา จ ภิกขุ นปฺปสึทฺตํ, น จ

๑ ม.ป.อ. ๒๗/๐๕/๒๕๖๖

° ฉ., เท. นิชฺฌายนฺติ อวชฺฌายนฺติ กิณฺหิเม ๒ ฉ., เท. กถํ อิมะ

๓ ฉ., เท., อ. มุฏฺฐสฺสตี

พหุชนหิตาย ปฏิปนฺนา โหณฺติ พหุชนสฺสขาย พหุโน ชนสฺส
 อตฺถาย หิตาย สฺสขาย เทวมนุสฺसानิ.

ตสฺมาติหาสุ เอวํ สิกฺขิตพฺพํ ‘ธมฺมโยคา สมานา ฌายีณํ
 ภิกฺขุณํ วณฺณํ ภาสิสฺสามาติ. เอวณฺหิ โว อาวุโส สิกฺขิตพฺพํ. ตํ
 กิสฺส เหตุ. อจฺฉริยา เหตุ อาวุโส ปุคฺคลา ทูลลภา โลกสฺมี, เย
 อมตํ ฐาตุํ กาเยน มุสฺสิตฺวา วิหรนฺติ. ตสฺมาติหาสุ เอวํ สิกฺขิตพฺพํ
 ‘ฌายี สมานา ธมฺมโยคานํ ภิกฺขุณํ วณฺณํ ภาสิสฺสามาติ. เอวณฺหิ
 โว อาวุโส สิกฺขิตพฺพํ. ตํ กิสฺส เหตุ. อจฺฉริยา เหตุ อาวุโส
 ปุคฺคลา ทูลลภา โลกสฺมี, เย คมภีรอตฺถปทํ ปณฺณาย
 อติวิชฺฌปสฺสนฺตํ. จตฺตถํ.

๕. ปจฺมสนฺทิฏฺฐิกสุตฺตํ

[๔๗] อถ โข โมฬิยสิวกโก^๑ ปริพฺพาชโก, **เยน** ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมเท, สมฺโมทนียํ กถํ
 สาราณียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนตํ นิสฺสินฺโน โข
 โมฬิยสิวกโก ปริพฺพาชโก ภควนฺตํ เอตทวโจ “สนฺทิฏฺฐิกโก ธมฺโม
 สนฺทิฏฺฐิกโก ธมฺโมติ ภนฺเต วุจฺจติ. กิตฺตาวตา นุ โข ภนฺเต
 สนฺทิฏฺฐิกโก ธมฺโม โหติ อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก” ปจฺจตฺตํ
 เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ.

“เตนฺหิ สิวก ตณฺเฎเวตฺถ ปฏิปฺจุจฺฉิสามิ.” ยถา เต ขเมยฺย,
 ตถา นํ พฺยากรเยยฺยาสิ. ตํ ก็ มณฺณสิ สิวก. สนฺตํ วา อชฺฌตฺตํ
 โลภํ ‘อตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ โลภติ ปชานาสิ, อสนฺตํ วา อชฺฌตฺตํ
 โลภํ ‘นตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ โลภติ ปชานาสีติ. “เอวํ ภนฺเต. ‘ยํ โข

^๑ จ. โมฬิยสิวกโก อ. โมฬิยสิวกโก

^๒ จ., เท. โอปนยิโก

^๓ จ., เท. ปฏิปฺจุจฺฉิสามิ

ตํวํ สิวก สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ โลภํ ‘อตฺถิ เม อชฺชตฺตํ โลภเกติ
ปชานาสฺสิ, อสนฺตํ วา อชฺชตฺตํ โลภํ ‘นตฺถิ เม อชฺชตฺตํ โลภเกติ
ปชานาสฺสิ, เอวฺมปิ” โข สิวก สนฺทิกฺกุจิกโก ฌมฺโม โหติ ฯเปฯ

ตํ ก็ มณฺณสิ สิวก. สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ โทสํ ฯเปฯ สนฺตํ
วา อชฺชตฺตํ โมหํ, สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ โลภฌมฺมํ, สนฺตํ วา
อชฺชตฺตํ โทสฌมฺมํ, สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ โมหฌมฺมํ “อตฺถิ เม อชฺชตฺตํ
โมหฌมฺมโมติ ปชานาสฺสิ, อสนฺตํ วา อชฺชตฺตํ โมหฌมฺมํ ‘นตฺถิ เม
อชฺชตฺตํ โมหฌมฺมโมติ ปชานาสฺสึติ. เอวํ ภาณเต. ‘ยํ โข ตํวํ สิวก
สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ โมหฌมฺมํ ‘อตฺถิ เม อชฺชตฺตํ โมหฌมฺมโมติ
ปชานาสฺสิ, อสนฺตํ วา อชฺชตฺตํ โมหฌมฺมํ ‘นตฺถิ เม อชฺชตฺตํ
โมหฌมฺมโมติ ปชานาสฺสิ, เอวฺมปิ โข สิวก สนฺทิกฺกุจิกโก ฌมฺโม โหติ
อกาลิกโก เอหิปสฺสึโก โอปนยิกโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหึติ.
“อภิกฺกนฺตํ ภาณเต ฯเปฯ อุปาสกํ มํ ภาณเต ภควา ชาเรตุ
อชฺชตฺตคฺเค ปาณฺนเปตํ สรณํ คตฺนฺติ. ปญฺจมํ.

๖. ทุตฺติยสนฺทิกฺกุจิกสุตฺตํ

[๔๘] อถ โข อญฺญตโร พุราหฺมเณ, เยน ภควา,
เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมทึ, สมฺโมทนียํ
กถํ สาราณียํ วิตฺติสารถฺวา เอกมฺนตํ นิสึทึ. เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข
โส พุราหฺมเณ ภควนฺตํ เอตทวโจ ‘สนฺทิกฺกุจิกโก ฌมฺโม สนฺทิกฺกุจิกโก
ฌมฺโมติ โภ โคตม วุจฺจติ. กิตฺตาวตา นุ โข โภ โคตม
สนฺทิกฺกุจิกโก ฌมฺโม โหติ อกาลิกโก เอหิปสฺสึโก โอปนยิกโก ปจฺจตฺตํ
เวทิตพฺโพ วิญญูหึติ.

หมดอายุ 27/05/2566

“เตนहि พุราหมณ ตณฺเฎเวตฺถ ปฏฺฐิจฺฉิสสามิ. ยถา เต ขเมยฺย, ตถา นํ พุยากเรยฺยาสิ. ตํ กิ มณฺณสิ พุราหมณ. สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ ราคํ ‘อตุถิ เม อชฺชตฺตํ ราโคติ ปชานาสิ, อสนฺตํ วา อชฺชตฺตํ ราคํ ‘นตุถิ เม อชฺชตฺตํ ราโคติ ปชานาสีติ. “เอวํ โภ. “ยํ โข ตวํ พุราหมณ สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ ราคํ ‘อตุถิ เม อชฺชตฺตํ ราโคติ ปชานาสิ, อสนฺตํ วา อชฺชตฺตํ ราคํ ‘นตุถิ เม อชฺชตฺตํ ราโคติ ปชานาสิ. เอวมปิ” โข พุราหมณ สนฺทิกฺโข ฐมฺโม โหติ ฯเปฯ

ตํ กิ มณฺณสิ พุราหมณ, สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ โทสํ, สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ โมหํ, สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ กายสนฺโทสํ, สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ วจฺฉสนฺโทสํ, สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทสํ ‘อตุถิ เม อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทโสติ ปชานาสิ, อสนฺตํ วา อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทสํ ‘นตุถิ เม อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทโสติ ปชานาสีติ. เอวํ โภ. “ยํ โข ตวํ พุราหมณ สนฺตํ วา อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทสํ ‘อตุถิ เม อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทโสติ ปชานาสิ, อสนฺตํ วา อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทสํ ‘นตุถิ เม อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทโสติ ปชานาสิ, เอวมปิ” โข พุราหมณ สนฺทิกฺโข ฐมฺโม โหติ อกาลิกโข เอหิปสฺสิกโข โอปนยิกโข ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ. “อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม, อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ฐาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณฺนเปตํ สรณํ คตฺนติ. จมฺมจํ.

๓. เขมสุตฺตํ

[๔๙] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ อนาถปิณฑิกสุส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน आयสฺมา จ เขโม

อายสฺมา จ สฺมโน สาวตฺถิยํ วิหรนฺติ อนฺธวณฺสมี. อถ โข
 อายสฺมา จ เขโม อายสฺมา จ สฺมโน, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมียํ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตียํ. เอกมนฺตํ
 นิสินฺโน โข อายสฺมา เขโม ภควนฺตํ เอตทวโจ

“โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ อรหํ ขีณาสโว วุสิตฺวา กตกรณียो
 โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทฺตโต ปริกฺขีณภวสญฺโฆชนฺ สมมทญฺญา
 วิมุตฺโต, ตสฺส น เอวํ โหติ ‘อตุถิ เม เสยฺโยติ วา, ‘อตุถิ เม
 สทิสฺโสติ วา, ‘อตุถิ เม หีนโนติ วาติ. อิทมวโจ อายสฺมา เขโม.
 สมนุญฺโฆ สตฺถา อโหสิ. อถ โข อายสฺมา เขโม “สมนุญฺโฆ เม
 สตฺถาติ อุกฺกจายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา
 ปกฺกามิ.

อถ โข อายสฺมา สฺมโน อจิริปกฺกนฺเต อายสฺมนฺเต เขเม
 ภควนฺตํ เอตทวโจ “โย โส ภนฺเต ภิกฺขุ อรหํ ขีณาสโว วุสิตฺวา
 กตกรณียो โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทฺตโต ปริกฺขีณภวสญฺโฆชนฺ
 สมมทญฺญา วิมุตฺโต, ตสฺส น เอวํ โหติ ‘นตุถิ เม เสยฺโยติ วา,
 ‘นตุถิ เม สทิสฺโสติ วา, ‘นตุถิ เม หีนโนติ วาติ. อิทมวโจ อายสฺมา
 สฺมโน. สมนุญฺโฆ สตฺถา อโหสิ. อถ โข อายสฺมา สฺมโน
 “สมนุญฺโฆ เม สตฺถาติ อุกฺกจายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
 ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ.

อถ โข ภควา อจิริปกฺกนฺเตสฺส* อายสฺมนฺเต จ เขเม
 อายสฺมนฺเต จ สฺมเน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “เอวํ โข ภิกฺขเว กุลปฺตฺตา
 อณฺเฏ พฺยากรโณติ. อตฺถอ จ วุตฺโต อตฺตา จ อนฺุปนีโต. อถ จ
 ปน อิทฺถกฺโข โมฆปฺริสา หสฺมานกา มณฺเฏ อณฺเฏ พฺยากรโณติ,
 เต ปจฺจา วิฆาตํ อาปชฺชนฺตียิ.

หมดอายุ 27/05/2566

* ฉ.,เท.,อ. อจิริปกฺกนฺเต

“น อุตฺเตสฺส น โอมสฺส” สมตฺเต^๒ โนปนียเยเร
 ขีณา สญชาติ^๓ วุสิตํ พุรหมจิริยํ จรฺนติ.

สยฺโวลฺลชณวิปฺปมุตฺตาทิ. สตฺตม.

๘. อินฺทฺริยสํวรสุตฺตํ

[๕๐] “อินฺทฺริยสํวเร ภิกฺขเว อสฺติ อินฺทฺริยสํวรวิปฺนฺนสฺส
 หตฺถฺพนิสํ โหติ สีสํ, สีสเล อสฺติ สีสวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺพนิสํ โหติ
 สมฺมาสมาธิ, สมฺมาสมาธิมฺหิ อสฺติ สมฺมาสมาธิวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺพนิสํ
 โหติ ยถาภูตญาณทสฺสนํ, ยถาภูตญาณทสฺสเน อสฺติ ยถาภูต-
 ญาณทสฺสนวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺพนิสํ โหติ นิพฺพิทาวีราโค, นิพฺพิทาวีราเค
 อสฺติ นิพฺพิทาวีราควิปฺนฺนสฺส หตฺถฺพนิสํ โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสนํ.
 เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว รุกฺโข สาขาลาสวิปฺนโน, ตสฺส ปปฺปฏิกากิ น
 ปาริปุรี คจฺจติ, ตโจปิ น ปาริปุรี คจฺจติ, เฝคฺคฺปิ น ปาริปุรี
 คจฺจติ, สारوپิ น ปาริปุรี คจฺจติ, เอวเมว โข ภิกฺขเว อินฺทฺริยสํวเร
 อสฺติ อินฺทฺริยสํวรวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺพนิสํ โหติ สีสํ ฯเปฯ
 วิมุตฺติญาณทสฺสนํ.

อินฺทฺริยสํวเร ภิกฺขเว สติ อินฺทฺริยสํวรสมฺปนฺนสฺส
 อฺปนฺนสฺสยสมฺปนฺนํ โหติ สีสํ, สีสเล สติ สีสสมฺปนฺนสฺส
 อฺปนฺนสฺสยสมฺปนฺนโน โหติ สมฺมาสมาธิ, สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ
 สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนสฺสยสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตญาณทสฺสนํ,
 ยถาภูตญาณทสฺสเน สติ ยถาภูตญาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส
 อฺปนฺนสฺสยสมฺปนฺนโน โหติ นิพฺพิทาวีราโค, นิพฺพิทาวีราเค สติ

^๑ สยฺ. โอมสฺส

^๒ สยฺ. สมตฺเต

^๓ จ.,เท. ขีณา ชาติ

นิพฺพิทาวิราคสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนิสฺสยสมฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติฌาณทสฺสนํ.
 เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว รุกฺโข สาขาปฺลาสสมฺปนฺโน, ตสฺส ปปฺปฏิกากิ
 ปาริปฺปรี คจฺจติ, ตโจปิ ปาริปฺปรี คจฺจติ, เฝคฺคูปิ ปาริปฺปรี คจฺจติ,
 สาริปี ปาริปฺปรี คจฺจติ. เอวเมว โข ภิกฺขเว อินฺทฺริยสํวเร สติ
 อินฺทฺริยสํวรสมฺปนฺนสฺส ๗เป๗ อฺปนฺนิสฺสยสมฺปนฺนํ โหติ
 วิมุตฺติฌาณทสฺสนนฺติ. อฏฺฐมํ.

๕. อานนฺทสฺสตุตฺตํ

[๕๑] อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, เยนายสฺมา สาริปฺตฺโต,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อฺปสงฺกมิตฺวา อายสฺมา สาริปฺตฺเตน สทฺธิ สมฺโมทิ,
 สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสารถฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนตํ
 นิสฺสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมนตํ สาริปฺตฺตํ เอตทวโจ

“กิตฺตาวตา นฺ โข อาวุโส สาริปฺตฺต ภิกฺขุ อสฺสุตถฺยเจว
 ฌมฺมํ สฺสณฺาติ, สฺสตา จสฺส ฌมฺมา น สมฺโมสํ คจฺจนฺติ, เย จสฺส
 ฌมฺมา ปุพฺเพ เจตฺสา สมฺมุจฺจปุพฺพา, เต จ สมฺมทาจฺรนฺติ อวิญฺญาตถฺยจ
 วิชานาตีติ. “อายสฺมา โข อานนฺโท พหุสฺสโต, ปฏฺิภาตฺ
 อายสฺมนตถฺยเวย อานนฺทนฺติ. “เตนหาฺวโส สาริปฺตฺต ฌมฺมํ” สฺสณฺาหิ,
 สารุํ มนฺสิกโรหิ, ภาสิสฺสามิติ. “เอวํ อาวุโสติ โข อายสฺมา
 สาริปฺตฺโต อายสฺมโต อานนฺทสฺส ปจฺจสฺสสฺสิ. อายสฺมา อานนฺโท
 เอตทวโจ

“อิธาวุโส สาริปฺตฺต ภิกฺขุ ฌมฺมํ ปริยาปฺนฺาติ สฺสตุตฺตํ เคยฺยํ
 เวยฺยากรณํ คากํ อูทานํ อิตฺติวตฺตํ ชาติกํ อพฺภุตฌมฺมํ เวทลฺลํ,
 [๒] ยถาสฺสตุตฺตํ ยถาปริยตฺตํ ฌมฺมํ วิตฺถาเรน ปเรสํ เทเสติ, ยถาสฺสตุตฺตํ

ยถาปริยตตัม ฐมมัม วิตุถาเรน ปเรสํ วาเจติ, ยถาสุตัม ยถาปริยตตัม
 ฐมมัม วิตุถาเรน สขุฌายัม กโรติ, ยถาสุตัม ยถาปริยตตัม ฐมมัม เจตสา
 อนุวิตกุกเกติ อนุวิจาเรติ มนसानุเปกฺขติ, ยสฺมี อาวาเส เถรา ภิกฺขุ
 วิหรนฺติ พหุสฺสุตา อาคตาคมา ฐมมธรา วินยธรา มาติกาธรา,
 ตสฺมี อาวาเส วสฺสํ อุเปติ, เต กาเลน กาลัม อุปสงกมิตฺวา
 ปริปุจฺจติ ปริปญฺหติ “อิทํ ภนฺเต กถํ, อิมสฺส กฺวตฺตโถติ. ตสฺส เต”
 อวิวิญฺญเจว วิวรนฺติ, อนุตฺตตานีกตญฺจ อุตฺตตานีกโรนฺติ, อเนกวิหิตेषุ จ
 กงฺขามฺหาจฺฉานีเยสุ ฐมเมสุ กงฺขํ ปฏฺวิโนทฺเทนฺติ. เอตฺตาวตา นุ” โข
 อาวุโส สาริปุตฺต ภิกฺขุ อสฺสุตญฺเจว ฐมมัม สฺสณาติ, สฺสุตา จสฺส
 ฐมมา น สมโมลลํ คจฺจนฺติ, เย จสฺส ฐมมา ปุพฺเพ เจตสา
 สมมฺภุจฺจุพฺพา, เต จ สมฺมทาจฺรณฺติ, อวิณฺญาตญฺจ วิชานาตีติ.

“อจฺฉริยํ อาวุโส, อพฺภุตํ อาวุโส, ยาว สฺสภาสิตญฺจิทํ
 อายสฺมตา อานนฺเทน. อิมฺหิ จ มยฺม จฺหิ ฐมเมหิ สมนฺนาคตํ
 อายสฺมณฺตํ อานนฺทํ ฐาเรม. อายสฺมา หิ อานนฺโท ฐมมัม ปริยาปุณาติ
 สุตตัม เคยยํ เวยฺยาकरणํ คถํ อุทามํ อิติวุตฺตกํ ชาติกํ อพฺภุตฐมมัม
 เวทลลํ, อายสฺมา อานนฺโท ยถาสุตัม ยถาปริยตตัม ฐมมัม วิตุถาเรน
 ปเรสํ เทเสติ, อายสฺมา อานนฺโท ยถาสุตัม ยถาปริยตตัม ฐมมัม
 วิตุถาเรน ปเรสํ วาเจติ, อายสฺมา อานนฺโท ยถาสุตัม ยถาปริยตตัม
 ฐมมัม วิตุถาเรน สขุฌายัม กโรติ, อายสฺมา อานนฺโท ยถาสุตัม
 ยถาปริยตตัม ฐมมัม เจตสา อนุวิตกุกเกติ อนุวิจาเรติ มนसानุเปกฺขติ,
 อายสฺมา อานนฺโท ยสฺมี อาวาเส เถรา ภิกฺขุ วิหรนฺติ พหุสฺสุตา
 อาคตาคมา ฐมมธรา วินยธรา มาติกาธรา, ตสฺมี อาวาเส วสฺสํ
 อุเปติ, เต อายสฺมา อานนฺโท กาเลน กาลัม อุปสงกมิตฺวา ปริปุจฺจติ

ปริปญหติ “อิทํ ภนฺเต กถํ, อิมสฺส กวตฺถเอตฺติ. เต อายสฺมโต
อาณนฺทสฺส อวิวญฺญเจว วิวรณฺติ, อนุตฺตานิ กตญฺจ อุตฺตานิ กโรนฺติ,
อเนกวิหิตेषฺ จ กงฺขาญฺจ จานีเยสฺ ฌมฺเมสฺ กงฺขํ ปญฺีวิโนทฺเทนฺตฺติ. นวมํ.

๑๐. ขตติยสุตตัม

[๕๒] อถ โข ชาณฺสุโสณิ พุราหฺมเณ, เยน ภควา,
เตนุปลสงฺกมิ; อุปลสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมทิ, สมฺโมทนียํ กถํ
สารถานียํ วีติสารถฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนตํ นิสฺสินฺโน โข
ชาณฺสุโสณิ พุราหฺมเณ ภควนฺตํ เอตทวโจ

“ขตฺติยา โภ โคตม กิมธิปฺปายา กิอุปฺปิจารหา กิอฺธิญฺจหา
กิอฺภินิเวสา กิปริโยสหาติ. “ขตฺติยา โข พุราหฺมณ โภคาคิปฺปายา
ปญฺญูปฺปิจารหา พลาธิญฺจหา ปจฺวีกิอฺภินิเวสา อิสฺสรียปริโยสหาติ.

“พุราหฺมณา ปน โภ โคตม กิมธิปฺปายา กิอุปฺปิจารหา
กิอฺธิญฺจหา กิอฺภินิเวสา กิปริโยสหาติ. “พุราหฺมณา โข พุราหฺมณ
โภคาคิปฺปายา ปญฺญูปฺปิจารหา มนฺตาคิญฺจหา ยณฺณากิอฺภินิเวสา
พุรหฺมโลกปริโยสหาติ.

“คหปติกา ปน โภ โคตม กิมธิปฺปายา กิอุปฺปิจารหา
กิอฺธิญฺจหา กิอฺภินิเวสา กิปริโยสหาติ. “คหปติกา โข พุราหฺมณ
โภคาคิปฺปายา ปญฺญูปฺปิจารหา สิปปาคิญฺจหา กมฺมมนฺตาคิอฺภินิเวสา
นิญฺจิตกมฺมมนฺตปริโยสหาติ.

“อิตฺถิ ปน โภ โคตม กิมธิปฺปายา กิอุปฺปิจารหา กิอฺธิญฺจหา
กิอฺภินิเวสา กิปริโยสหาติ. “อิตฺถิ โข พุราหฺมณ ปุริสาคิปฺปายา
อลงฺการูปฺปิจารหา ปุตฺตาคิญฺจหา อสฺปตฺติอฺภินิเวสา” อิสฺสรียปริโยสหาติ.

หมดอายุ 27/05/2566

“โจรา ปน โภ โคตม กิมธิปฺปายา กิอุปฺปิจาธา กิอิฏฺฐจํหา
 กิอิณิเวสา กิปฺริโยสํหาติ. “โจรา โข พุราหฺมณ อาทํหาธิปฺปายา
 คหณฺูปฺปิจาธา สตุฏฺฐาธิฏฺฐจํหา อนฺธการํหาธิณิเวสา อทสฺสนปฺริโยสํหาติ.

“สมณํ ปน โภ โคตม กิมธิปฺปายา กิอุปฺปิจาธา กิอิฏฺฐจํหา
 กิอิณิเวสา กิปฺริโยสํหาติ. “สมณํ โข พุราหฺมณ ขนฺติ-
 โสฺรจฺจาธิปฺปายา ปณฺณูปฺปิจาธา สีลาธิฏฺฐจํหา อภิณฺจนาธิณิเวสา”
 นิพฺพานปฺริโยสํหาติ.

“อจฺฉริยํ โภ โคตม, อพฺภุตํ โภ โคตม. ขตฺติยานมฺปิ ภวํ
 โคตโม ชานาติ อธิปฺปายญจ อุปฺปิจารญจ อิฏฺฐจํหาญจ อิณิเวสญจ
 ปฺริโยสํหาญจ, พุราหฺมณานมฺปิ ภวํ โคตโม ชานาติ ยเปย
 คหปฺตีกานมฺปิ” ภวํ โคตโม ชานาติ ยเปย อิตฺถินมฺปิ ภวํ โคตโม
 ชานาติ ยเปย โจรานมฺปิ ภวํ โคตโม ชานาติ ยเปย สมณานมฺปิ
 ภวํ โคตโม ชานาติ อธิปฺปายญจ อุปฺปิจารญจ อิฏฺฐจํหาญจ
 อิณิเวสญจ ปฺริโยสํหาญจ. อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ยเปย อุปาสกํ มํ
 ภวํ โคตโม ฐาเรตุ อชฺชตฺตคฺเค ปาณฺุเปตํ สรณํ คตฺนติ. ทสฺม.

๑๑. อปฺปมาทสฺสุตํ

[๕๓] อถ โข อณฺณตโร พุราหฺมณ, เยน ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกमितฺวา ภควตา สทฺธิํ สมฺโมเท, สมฺโมทนียํ กถํ
 สาราณียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนตํ นิสฺสินโน โข โส
 พุราหฺมณ ภควนฺตํ เอตทโวจ

“อตฺถิ นุ โข โภ โคตม เอโก ฐมฺโม ภาวิตฺโต พหุสฺสีกตฺโต,
 โย อุโป อตฺถเอ สมฺธิคฺคยฺห ติฏฺฐจติ ทิฏฺฐจธฺมมิกญฺเจว อตฺถํ, โย จ

หมดอายุ 27/05/2566

๑ ฉ.,เท.,อิ. อภิณฺจณญฺหาธิณิเวสา

๒ ฉ.,เท. คหปตฺตีนมฺปิ

อตฺถเ อสมปฺรายิกโถติ. “อตฺถิ โข พุราหฺมณฺ เอโก ฌมฺโม ภาวิตฺโต
 พหุสฺสีกโต, โย อุภฺโง อตฺถเ สมชฺชคฺคยฺห ติฏฺฐจฺติ ทิฏฺฐจฺจมฺมิกญฺเจว
 อตฺถํ, โย จ อตฺถเ อสมปฺรายิกโถติ. “กตฺถม ปน โภ โคตมฺ เอโก
 ฌมฺโม ภาวิตฺโต พหุสฺสีกโต, โย อุภฺโง อตฺถเ สมชฺชคฺคยฺห ติฏฺฐจฺติ
 ทิฏฺฐจฺจมฺมิกญฺเจว อตฺถํ, โย จ อตฺถเ อสมปฺรายิกโถติ. “อปปมาทโ ข
 พุราหฺมณฺ เอโก ฌมฺโม ภาวิตฺโต พหุสฺสีกโต, โย^{*} อุภฺโง อตฺถเ
 สมชฺชคฺคยฺห ติฏฺฐจฺติ ทิฏฺฐจฺจมฺมิกญฺเจว อตฺถํ, โย จ อตฺถเ อสมปฺรายิกโ.

เสยฺยถาปี พุราหฺมณฺ ยานิ กานฺนิจฺจิ ชงฺกฺลนํ ปาณานํ
 ปทชาตานิ, สพฺพพานิ ตานิ หตฺถิปเท สโมธานํ คจฺจนฺติ, หตฺถิปทํ
 เตสํ อคฺคฺคมกฺขายติ, ยทฺธิทํ มหฺนตฺตเตน, เอวเมว โข พุราหฺมณ
 อปปมาทโ เอโก ฌมฺโม ภาวิตฺโต พหุสฺสีกโต, โย^{*} อุภฺโง อตฺถเ
 สมชฺชคฺคยฺห ติฏฺฐจฺติ ทิฏฺฐจฺจมฺมิกญฺเจว อตฺถํ, โย จ อตฺถเ อสมปฺรายิกโ.

เสยฺยถาปี พุราหฺมณฺ กุฏฺฐาคารสฺส ยา กาจิ โคปานสฺสโย,
 สพฺพพา ตา กุฏฺฐจฺจมา กุฏฺฐนินฺหา กุฏฺฐสโมสรณา, กุฏฺฐํ ตาสํ
 อคฺคฺคมกฺขายติ, เอวเมว โข พุราหฺมณฺ ฯเปฯ.

เสยฺยถาปี พุราหฺมณฺ ปพฺพชฺชลาโยโก ปพฺพชฺชํ ลายิตฺวา
 อคฺคฺเค คเหตุวํ โอธฺฐนาติ นิธฺฐนาติ นิจฺฉาเทติ,^๒ เอวเมว โข
 พุราหฺมณฺ ฯเปฯ.

เสยฺยถาปี พุราหฺมณฺ อมฺพปฺปิณฺฑิตฺยา วณฺณจฺฉินฺหานาย ยานิ
 กานฺนิจฺจิ อมฺพพานิ วณฺณโฆปฺนิพนฺธนาณิ,^๓ สพฺพพานิ ตานิ ตทฺทวยานิ
 ภวนฺติ, เอวเมว โข พุราหฺมณฺ ฯเปฯ.

* อ. อยฺ ปาโจ น ทิสฺสติ.

๒ ส. นิปโปฏฺเฐติ อ. นิจฺฉาเทติ.

๓ อ. วณฺณปฺนิพนฺธนาณ

เสยยถาปี พุราหมณ เย เกจิ ขุทฺทกราชาโน,^๑ สพฺเพ เต
 รมฺโง จกฺกวตฺติสฺส อนฺยุตฺตา ภวนฺติ, ราชา เตสํ จกฺกวตฺติ
 อคฺคมกฺขายติ, เอวเมว โข พุราหมณ ๗เปย.

เสยยถาปี พุราหมณ ยา กาจิ ตารกฺรฺพานํ ปภา สพฺพา
 ตา จนฺทสฺส ปภาย กลลํ นาคฺฆนฺติ โสฬสี จนฺทปฺปภา ตาสํ
 อคฺคมกฺขายติ, เอวเมว โข พุราหมณ อปฺปมาโท เอโก ฐมฺโม
 ภาวิโต พหุสฺสีกโต, โย^๒ อุโป อตฺถะ สมฺชิคฺคยฺห ติฏฺฐจฺติ
 ทิฏฺฐฐมฺมิกญฺเจว อตฺถํ, โย จ อตฺถะ สมฺปรายิกो.

อโย โข พุราหมณ เอโก ฐมฺโม ภาวิโต พหุสฺสีกโต, โย^๒
 อุโป อตฺถะ สมฺชิคฺคยฺห ติฏฺฐจฺติ ทิฏฺฐฐมฺมิกญฺเจว อตฺถํ, โย จ อตฺถะ
 สมฺปรายิกอติ.

“อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม, อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ๗เปย อุปาสกํ
 มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณฺุเปตํ สรณํ คตฺนฺติ.
 เอกาทสํ.

๑๒. ฐมฺมิกสุตฺตํ

[๕๔] เอกํ สมยํ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ คิฑฺฒกฺกุฏเฐ
 ปพฺพเต. เตเน โข ปน สมเยน आयสฺมา ฐมฺมิโก ชาตีญฺมิยํ
 อาวาสิกโก โหติ สพฺพโส ชาตีญฺมิยํ สตฺตสฺส อาวาเสสฺส. ตตฺร สฺสํ
 आयสฺมา ฐมฺมิโก อาคณฺตุเก ภิกฺขุ อกฺโกสติ ปริภาสติ วิหีสติ
 วิตุทฺติ^๓ โรเสติ วาจา. เต จ อาคณฺตุกา ภิกฺขุ आयสฺมา
 ฐมฺมิเกน อกฺโกสียมาเน ปริภาสียมาเน วิหีสียมาเน วิตุทฺติยมาเน
 โรสียมาเน วาจา ปกฺกมณฺติ น สณฺจณฺติ รินฺจณฺติ อาวาสํ.

^๑ จ.,เท.,อิ. ขุทฺทกราชาโน

^๒ จ.,เท.,อิ. อโย ปาโง น ทิสฺสติ.

^๓ อิ. วิตุเทติ

อถ โข ชาตฺถิณฺณิกานํ^๑ อุปาสกานํ เอตทโหสิ “มยฺ โข ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฺภวจิตา จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจย-
เภสชฺชปฺริกฺขารเณ. อถ จ^๒ ปน อาคนฺตุกา ภิกฺขุ ปกฺกมฺนฺติ น
สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ อาวาสํ, โก นฺ โข เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน
อาคนฺตุกา ภิกฺขุ ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ อาวาสนฺติ. อถ
โข ชาตฺถิณฺณิกานํ อุปาสกานํ เอตทโหสิ “อຍ္ โข อายสฺมา ฌมฺมิโก
อาคนฺตุเก ภิกฺขุ อกฺโกสติ ปฺริภาสติ วิหีสติ วิตุทฺติ โรเสติ วาจาย.
เต จ อาคนฺตุกา ภิกฺขุ อายสฺมา ฌมฺมิเกน อกฺโกสียมานา
ปฺริภาสียมานา วิหีสียมานา วิตุทฺதியมานา โรสียมานา วาจาย
ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ อาวาสํ. ยนฺนฺน มยฺ อายสฺมฺนฺตํ
ฌมฺมิกํ ปพฺพาเชยฺยมาติ.

อถ โข ชาตฺถิณฺณิกา อุปาสกา, เยน อายสฺมา ฌมฺมิโก,
เตนฺอุปสงฺกมฺมึสฺส; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมฺนฺตํ ฌมฺมิกํ เอตทโวจํ “ปกฺกมตฺต
ภนฺเต อายสฺมา ฌมฺมิโก อิมฺมฺหา อาวาสา, อลนฺเต อีธ วาเสนาติ.

อถ โข อายสฺมา ฌมฺมิโก ตมฺหา อาวาสา อณฺณํ อาวาสํ
อคมาสิ. ตตฺตฺรปี สฺสํ อายสฺมา ฌมฺมิโก อาคนฺตุเก ภิกฺขุ อกฺโกสติ
ปฺริภาสติ วิหีสติ วิตุทฺติ โรเสติ วาจาย, เต จ อาคนฺตุกา ภิกฺขุ
อายสฺมา ฌมฺมิเกน อกฺโกสียมานา ปฺริภาสียมานา วิหีสียมานา
วิตุทฺதியมานา โรสียมานา วาจาย ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ. ริณฺจนฺติ
อาวาสํ.

อถ โข ชาตฺถิณฺณิกานํ อุปาสกานํ เอตทโหสิ “มยฺ โข
ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฺภวจิตา จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺช-
ปฺริกฺขารเณ, อถ จ ปน อาคนฺตุกา ภิกฺขุ ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ., เท. ชาตฺถิณฺณิกานํ, เอมฺมฺปริปิ.

^๒ อ. โข

ริณฺจณฺติ อาวาสํ. โก หนฺ โข เหตุ โก ปจฺจโย, เยน อาคณฺตุกา
ภิกฺขุ ปกฺกมณฺติ น สณฺจณฺติ ริณฺจณฺติ อาวาสนฺติ. อถ โข
ชาติภูมิกานํ อุปาสกานํ เอตทโหสิ “อัย โข อายสฺมา ฐมฺมิโก
อาคณฺตุเก ภิกฺขุ อกฺโกสติ ปริภาสติ วิหีสติ วิตุทฺติ โรเสติ วาจาเย.
เต จ อาคณฺตุกา ภิกฺขุ อายสฺมา ฐมฺมิเกน อกฺโกสียมานา ปริภาสียมานา
วิหีสียมานา วิตุทฺதியมานา โรสียมานา วาจาเย ปกฺกมณฺติ น
สณฺจณฺติ ริณฺจณฺติ อาวาสํ. ยนฺนุน มยฺ อายสฺมนฺตํ
ฐมฺมิกํ ปพฺพาเชยฺยามาติ.

อถ โข ชาติภูมิกา อุปาสกา, เยน อายสฺมา ฐมฺมิโก,
เตนฺอุปสงฺกมฺมึสฺส; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ฐมฺมิกํ เอตทโวจฺจุ “ปกฺกมตฺ
ภนฺเต อายสฺมา ฐมฺมิโก อิมฺมหาปิ อาวาสา, อลนฺเต อิท วาเสนาติ.

อถ โข อายสฺมา ฐมฺมิโก ตมฺหาปิ อาวาสา อณฺณํ อาวาสํ
อคมาสิ. ตตฺตฺรปี สุกฺกํ อายสฺมา ฐมฺมิโก อาคณฺตุเก ภิกฺขุ
อกฺโกสติ ปริภาสติ วิหีสติ วิตุทฺติ โรเสติ วาจาเย, เต จ
อาคณฺตุกา ภิกฺขุ อายสฺมา ฐมฺมิเกน อกฺโกสียมานา ปริภาสียมานา
วิหีสียมานา วิตุทฺதியมานา โรสียมานา วาจาเย ปกฺกมณฺติ น
สณฺจณฺติ ริณฺจณฺติ อาวาสํ.

อถ โข ชาติภูมิกานํ อุปาสกานํ เอตทโหสิ “มยฺ โข
ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฏฺฐิตา จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยภาสชฺช-
ปริกฺษาเรน. อถ จ ปน อาคณฺตุกา ภิกฺขุ ปกฺกมณฺติ น สณฺจณฺติ
ริณฺจณฺติ อาวาสํ. โก หนฺ โข เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน อาคณฺตุกา
ภิกฺขุ ปกฺกมณฺติ น สณฺจณฺติ ริณฺจณฺติ อาวาสนฺติ. อถ โข
ชาติภูมิกานํ อุปาสกานํ เอตทโหสิ “อัย โข อายสฺมา ฐมฺมิโก

อาคนตุเก ภิกขุ อฏโกสติ ฯเปฯ ยนฺนุน มยฺ อายสมฺนตํ ฌมฺมิกํ
ปพฺพาเชยฺยาม สพฺพโส ชาตฺถมฺมียํ สตฺตฺติ อาวาเสหฺติ. อถ โข
ชาตฺถมฺมิกา อุปาสกา, เยน อายสฺมา ฌมฺมิโก, เตนฺอุปสงฺกมฺมึสุ;
อุปสงฺกมิตฺวา อายสมฺนตํ ฌมฺมิกํ เอตทวโจ “ปฏฺกมฺตุ ฆนฺเต อายสฺมา
ฌมฺมิโก สพฺพโส ชาตฺถมฺมียํ สตฺตฺติ อาวาเสหฺติ.

อถ โข อายสมฺโต ฌมฺมิกสฺส เอตทโหสิ “ปพฺพาชิตฺโต โขมฺหิ
ชาตฺถมฺมิเกหิ อุปาสเกหิ สพฺพโส ชาตฺถมฺมียํ สตฺตฺติ อาวาเสหิ, กหํ
นุ โขทานิ คจฺฉามฺหิ. อถ โข อายสมฺโต ฌมฺมิกสฺส เอตทโหสิ
“ยนฺนุนาหํ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกเมยฺยนฺติ. อถ โข อายสฺมา
ฌมฺมิโก ปตฺตจิวฺรมาทาย, เยน ราชคหํ, เตน ปฏฺกามิ; อนฺนุปฺพเพน,
เยน ราชคหํ คิซฺฉมฺภูฏฺโฏ ปพฺพโต, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมฺมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนตํ
นินฺนํ โข อายสมฺนตํ ฌมฺมิกํ ภควา เอตทวโจ “หนฺนท กุโต นุ ตวํ
พฺราหฺมณ ฌมฺมิก อาคจฺฉสฺสี. “ปพฺพาชิตฺโต อหํ ฆนฺเต ชาตฺถมฺมิเกหิ
อุปาสเกหิ สพฺพโส ชาตฺถมฺมียํ สตฺตฺติ อาวาเสหฺติ. “อลํ พฺราหฺมณ
ฌมฺมิก, กิณฺเต อิมินา, ยนฺตํ ตโต ตโต ปพฺพาเชนฺติ, โส ตวํ ตโต
ตโต ปพฺพาชิตฺโต มเมว สนฺติเก อาคจฺฉสฺสี.

ภฺตฺตปฺพพํ พฺราหฺมณ ฌมฺมิก สามุทฺธิกา วาณิชา ตีรทสฺสึ
สกุณํ คเหตฺวา นาวาย สมฺมทํ อชฺโฆคาหนฺติ. เต อตีรทสฺสนิยา^{*}
นาวาย ตีรทสฺสึ สกุณํ มุญฺจนฺติ. โส คจฺฉเตว ปฺรตฺถิมํ ทิสํ, คจฺฉติ
ปจฺฉิมํ ทิสํ, คจฺฉติ อุตฺतरํ ทิสํ, คจฺฉติ ทกฺขิณํ ทิสํ, คจฺฉติ อุตฺตํ,
คจฺฉติ อนฺนทิสํ. สเจ โส สมฺนตา ตีรํ ปสฺสตี ตถาคตโกว โหติ.
สเจ ปน โส สมฺนตา ตีรํ น ปสฺสตี, ตเมว นาวํ ปจฺจาคจฺฉติ,

หมดอายุ 27/05/2566

* ส.,ฉ.,เท.,อ. อตีรทกฺขิณิยา

เอวเมว โข พุราหุมน ฐมมิก ยนฺตํ ตโต ตโต ปพฺพาเชนฺติ, โส
 ตวํ ตโต ตโต ปพฺพาชิตो มเมว สนฺติเก อากจฺฉสิ.

ภูตปฺพุพฺพิ พุราหุมน ฐมมิก, รณฺโณ โกรพฺยสฺส สุปฺปติฏฺโง
 นาม นิโครธราชา อโหสิ ปณฺจสาโข สิตจฺฉาโย มโนรม.

สุปฺปติฏฺฐสฺส โข ปน พุราหุมน ฐมมิก นิโครธราชสฺส ทฺวาทส
 โยชนานิ อภินิเวโส อโหสิ, ปณฺจ โยชนานิ มฺลสนฺตานกานํ,
 สุปฺปติฏฺฐสฺส โข ปน พุราหุมน ฐมมิก นิโครธราชสฺส มหนฺตานิ^๑
 ผลานิ อเหสฺสุ, เสยฺยถาปี นาม อาพฺพหกถาลิกา เอวมสฺส สาธุนิ
 ผลานิ อเหสฺสุ เสยฺยถาปี นาม ขุทฺทมธํ อเนพกํ,^๒ สุปฺปติฏฺฐสฺส โข
 ปน พุราหุมน ฐมมิก นิโครธราชสฺส เอกํ ขนฺธํ ราชฯ ปรีกฺขชฺติ
 สทฺธิ อิตฺถาคาเรน, เอกํ ขนฺธํ พลกายิ ปรีกฺขชฺติ, เอกํ ขนฺธํ
 เนคมชานปทา ปรีกฺขชฺนฺติ, เอกํ ขนฺธํ สมณพุราหุมนฯ ปรีกฺขชฺนฺติ,
 เอกํ ขนฺธํ มิคปฺกฺขิโน^๓ ปรีกฺขชฺนฺติ. สุปฺปติฏฺฐสฺส โข ปน
 พุราหุมน ฐมมิก นิโครธราชสฺส น โกจิ ผลานิ รกฺขติ. น จ สฺสํ
 อณฺณมณฺณสฺส ผลานิ หีสนฺติ.

อถ โข พุราหุมน ฐมมิก อณฺณตโร ปุริโส สุปฺปติฏฺฐสฺส
 นิโครธราชสฺส ยาวทตฺถํ ผลานิ ภกฺขิตฺวา สาขํ ภณฺชิตฺวา ปกฺกามิ.
 อถ โข พุราหุมน ฐมมิก สุปฺปติฏฺฐเจ นิโครธราชฯ อธิวตฺถาย
 เทวตาย เอตทโหสิ “อจฺฉริยํ วต โภ, อพฺภุตํ วต โภ, ยาว
 ปาปมฺนุสฺโส ยตฺร หิ นาม สุปฺปติฏฺฐสฺส นิโครธราชสฺส ยาวทตฺถํ
 ผลานิ ภกฺขิตฺวา สาขํ ภณฺชิตฺวา ปกฺกมิสฺสติ, ยนฺนฺน สุปฺปติฏฺฐโ

๑ ส.ฉ.,เท.,อ. ทาว มหนฺตานิ

๒ ส.ฉ.,เท.,อ. ทาว มหนฺตานิ

๓ ฉ.,เท. มิกา อ. มิคปฺกฺขิโย

๒ อ. อนิลกํ

นิโครธราชา आयत्तीं फलं न तपेयाति. ओह च पुराहमण ฌมมิก
 สุปปติฏฺฐโจ นิโครธราชา आयत्तीं फलं न อทาสि.”

ओह च पुराहमण ฌมมิก राजा गोपुत्रो, येन सकृ
 त्वानमिन्तो, तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा सकृं त्वानमिन्तं ऐतत्तव
 “यद्येष मारिस चाण्डाला, सुप्पติฏ्ฐโจ นิโครธราชา फलं न तेत्ति.
 ओह च पुराहमण ฌมมิก सकृ त्वानमिन्तो तถารूपे อิच्छासिสงขารं
 อภิสङ्खाเรสิ,^๑ यथा ภูसा^๒ वाตวุจ्जि आคนตุवा सुप्पติฏ्ฐं นิโครธราชं
 ปवตเตสิ^๓ อุมมุलमกาสि. ओह च पुरาहमण ฌมมิก सुप्पติฏ्ฐजे
 นิโครธราชे अचित्ता वेत्ता ทุก्षी तुम्भना अससुप्पी रुทमाना
 ऐकमन्तं ओज्जาสि. ओह च पुराहमण ฌมมิก सकृ त्वानमिन्तो,
 येन सुप्पติฏ्ฐजे นิโครธราชे अचित्ता वेत्ता, तेनुपसङ्गमि;
 उपसङ्गमित्वा सुप्पติฏ्ฐजे นิโครธราชे अचित्तं वेत्तं ऐतत्तव “กี
 नु त्वं वेत्ते ทุก्षी तुम्भना अससुप्पी रुทमाना ऐकमन्तं जित्ति.
 “ตथा हि पन मे मारिस ภูसा वाตวุจ्जि आคนตุवा गानं पवतเตสิ^๔
 อุมมุलमกาสि. “अपि नु त्वं वेत्ते रुกขम्ममे จित्ता^๕ ภูसा वाตวุจ्जि
 आคนตุवा गानं पवतเตสิ^๔ อุมมุलमกาสि. “กถं पन मारिस रुक्ख
 रुกขम्ममे जित्ते हित्ति. “อิธ^๖ वेत्ते रुกขसुसु मूलं मूलत्तिका हरन्ति,
 तज्जं तज्जत्तिका हरन्ति, पत्तं पत्तत्तिका हरन्ति, पुप्फं पुप्फत्तिका
 हरन्ति, फलं फलत्तिका हरन्ति, न च तेन वेत्ताय อนत्तमन्ता वा
 अनग्निन्ति” वा กรณिया ऐवं च वेत्ते रुक्ख रुกขम्ममे जित्ते
 हित्ति. “ओจ्जिताเยว च मे मारिस रुกขम्ममे ภูसा वाตวุจ्जि

^๑ ฉ.,เท.,อิ. นาทาสิ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ภูสา, เอวมุปริปิ.

^๓ ฉ.,เท.,อิ. จิตาย

^๔ ส. อนภิรทฺธิ วา

^๕ ฉ.,เท.,อิ. อภิสङ्ขาสิ

^๖ ส.อิ. ปาเตสิ

^๗ อิ. อิธ

อาคนตฺวา ภวนํ ปวตฺเตสิ” อุมฺมุลมกาสิติ. “สเจ โข ตฺวํ เทวเต
 รุกฺขธมฺเม ติฏฺฐเจยฺยาสิ, สียา เต ภวนํ ยถา ปุเรติ. “ติฏฺฐเจยฺยามห”
 มาริส รุกฺขธมฺเม โหตุ เม ภวนํ ยถา ปุเรติ.

อถ โข พุราหฺมณ ฌมฺมิก สกฺโก เทวานมฺินฺโท ตถารูป
 อิหฺฐาภิสงฺขารํ อภิสงฺขาริ,^๓ ยถา ภูสา วาตวฺภูจฺจิ อาคนตฺวา สุปฺปติฏฺฐจํ
 นิโครธราชํ อุตฺสาเปติ, สจฺจวีนํ มฺูลานํ อเหสฺสุ. เอวเมว โข
 พุราหฺมณ ฌมฺมิก อปี นุ ตํ สมณธมฺเม จิตํ ชาติภฺมิกกา อุปาสกา
 ปพฺพาเชสฺสุ^๔ สพฺพโส ชาติภฺมมฺยํ สตฺตฺติ อาวาเสหิติ. “กถํ ปน
 ภาณเต สมณํ สมณธมฺเม จิตํ โหติติ. “อิธ พุราหฺมณ ฌมฺมิก
 สมณํ อุกโกสนนฺตํ น ปจฺจกโกสติ, โรสนนฺตํ น ปฏฺวิโรสติ, ภาณนฺตํ
 น ปฏฺวิภาณนฺตติ, เอวํ โข พุราหฺมณ ฌมฺมิก สมณํ สมณธมฺเม จิตํ
 โหติติ. “อฏฺฐจิตฺตญฺเอย โข มํ ภาณเต สมณธมฺเม ชาติภฺมิกกา อุปาสกา
 ปพฺพาเชสฺสุ สพฺพโส ชาติภฺมมฺยํ สตฺตฺติ อาวาเสหิติ.

ภุตฺตพฺพํ พุราหฺมณ ฌมฺมิก, สฺสเนตฺโต นาม สตฺถา อโหสิ
 ติตฺถกโร กาเมสฺสุ วิตราคิ, สฺสเนตฺตสฺส โข ปน พุราหฺมณ ฌมฺมิก
 สตฺถุโน อนเภาณิ สวากสตานํ อเหสฺสุ. สฺสเนตฺโต สตฺถา สวากานํ
 พุรฺหมโลกสหพฺยตาย ฌมฺมํ เทเสสิ. เย โข ปน พุราหฺมณ ฌมฺมิก
 สฺสเนตฺตสฺส สตฺถุโน พุรฺหมโลกสหพฺยตาย ฌมฺมํ เทเสนฺตสฺส จิตฺตานํ
 น ปสาเทสฺสุ, เต กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทฺุคฺคตํ วินิปาตํ
 นิริยํ อุปปชฺชิสฺสุ. เย โข ปน พุราหฺมณ ฌมฺมิก สฺสเนตฺตสฺส สตฺถุโน
 พุรฺหมโลกสหพฺยตาย ฌมฺมํ เทเสนฺตสฺส จิตฺตานํ ปสาเทสฺสุ. เต
 กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา สฺคตํ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชิสฺสุ.

^๑ ส.,อิ. ปาเตสิ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. จสฺสามหํ

^๓ ฉ.,เท.,อิ. อภิสงฺขาสิ

^๔ อิ. ปพฺพาเชยฺยํ

ภูตปุพฺพํ พุราหฺมณ ฌมมิก มฺหุคฺคปฺกฺโข นาม สตฺถา อโหสิ.
 ๔เปยฺ อรณฺเห นาม สตฺถา อโหสิ ๔เปยฺ กุฑฺดทาลโก นาม สตฺถา
 อโหสิ ๔เปยฺ หตฺถิปาโล นาม สตฺถา อโหสิ ๔เปยฺ ไชติปาโล นาม
 สตฺถา อโหสิ ติตฺถกโร กาเมสุ วิตราคโค. ไชติपालสฺส โข ปน
 พุราหฺมณ ฌมมิก สตฺถุโน อนเภาณิ สาวกสฺตานิ อหฺลํ. ไชติปาโล
 สตฺถา สาวกานํ พุรหฺมโลกลสฺสพฺพตํ ฌมมํ เทเสสิ. เย โข ปน
 พุราหฺมณ ฌมมิก ไชติपालสฺส สตฺถุโน พุรหฺมโลกลสฺสพฺพตํ ฌมมํ
 เทเสนฺตสฺส จิตฺตานิ น ปสาเทสฺส, เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณฺา
 อปายํ ทฺคฺคตํ วิณีปาตํ นิรยํ อุปปชฺชิสฺส. เย โข ปน พุราหฺมณ
 ฌมมิก ไชติपालสฺส สตฺถุโน พุรหฺมโลกลสฺสพฺพตํ ฌมมํ เทเสนฺตสฺส
 จิตฺตานิ ปสาเทสฺส, เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณฺา สฺคตํ สคฺคํ โลกํ
 อุปปชฺชิสฺส.

ตํ ก็ มณฺณสิ พุราหฺมณ ฌมมิก, โย อิมํ จ สตฺถาโร
 ติตฺถกโร กาเมสุ วิตราคโค อนเภาสฺตปริวารํ สสาวกสงฺฆํ ปทฺฐจฺจิตฺโต
 อุกโกเสยฺย ปริภาเสยฺย, พหุํ โส อปฺปญฺญํ ปสเวยฺยาติ. เอวํ ภาณเต.
 “โย โข พุราหฺมณ ฌมมิก อิมํ จ สตฺถาโร ติตฺถกโร กาเมสุ
 วิตราคโค อนเภาสฺตปริวารํ สสาวกสงฺฆํ ปทฺฐจฺจิตฺโต อุกโกเสยฺย
 ปริภาเสยฺย, พหุํ โส อปฺปญฺญํ ปสเวยฺย. โย เอกํ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนํ
 ปุคฺคํ ปทฺฐจฺจิตฺโต อุกโกสฺติ ปริภาสฺติ, อयํ ตโต พหุตรํ อปฺปญฺญํ
 ปสวติ. ตํ กิณฺหํ เหตุ. นานํ พุราหฺมณ ฌมมิก อิตฺโต พหิทฺธา
 เอวรูป^๑ ขนฺธ^๒ วทามิ ยถา มํ สพุรหฺมจาริสฺส. ตสฺมาติห พุราหฺมณ
 ฌมมิก เอวํ ลิกฺขิตพฺพํ “น โน อามสพุรหฺมจาริสฺส” จิตฺตานิ
 ปทฺฐจฺจานิ ภวิสฺสนฺตํ. เอวํ हि เต พุราหฺมณ ฌมมิก ลิกฺขิตพฺพนฺติ.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. เอวรูป ขนฺธ

^๒ ฉ.,เท. สมสพุรหฺมจาริสฺส อิ. อามสพุรหฺม

“สุเนตโต มุคปโก ข จ

กุกทาลโก อหุ สตุถา

โชติปาโล จ โควินโท

อภิสเสกา^๑ อตีตเส

นิรามคณฐา กรุณเ วิมุตตา^๒

กามราคัม วิราเชตวา

อหะสิ์ สากา เตสิ์

นิรามคณฐา กรุณเ วิมุตตา^๒

กามราคัม วิราเชตวา

เย^๓ เต อีสี พาทิรเก

ปทุญจมนสงกปโป

พหุญจ โส ปสวติ

โย เจกัม ทิฏฐิสมปนฺน

ปทุญจมนสงกปโป

อยัม ตโต พหุตรัม

น สาธูรูป อาสีเท^๔

สตุตโม ปุคฺคโล เอโส

อวิตราโค กามะสุ

อรเนมิ จ พุราหมเณ

หตุติปาโล จ มาณโว

อหุ สตุตปุโรหิต

จ สตุถาโร ยสฺสสิน

กามสญโยชนาติตา^๓

พุทฺหมโลกุปคา อหุ.

อเนกานิ สตานปิ

กามสญโยชนาติตา^๓

พุทฺหมโลกุปคา อหุ.

วิตราเค สมหิต

โย นโร ปริภาสติ

อปุณฺณํ ตาทิโส นโร.

ภิกขุํ พุทฺธสฺส สากัม

โย นโร ปริภาสติ

อปุณฺณํ ปสเว นโร.

ทิฏฐิฏฺฐานปฺปหายิน.

อริยสงฆสฺส วุจฺจติ

ยสฺส ปณฺจินทริยา มุทุ

^๑ จ.,เท.,อิ. อหิสกา

^๒ จ.,เท. กรุณเวิมุตตา

^๓ จ.,เท.,อิ. ติกา

^๔ สยา. โย

^๕ จ.,เท.,อิ. อาสีเท

สทฺธา^๑ สติ จ วิริย^๒ สมโถ จ วิปัสสนา
 ตาทิ^๓ส ภิက္ขุ^๔ อาสชช ปุพฺเพว อุปฺภณฺณติ
 อตฺตํ อูปฺหตฺวาน ปจฺฉา อณฺณํ วิหีสติ.
 โย จ รกฺขเขยฺย อตฺตํ^๕ รกฺขิตฺโต ตสฺส พาหิโร^๖
 ตสฺมา รกฺขเขยฺย อตฺตํ อกฺขโต ปณฺทิตฺโต สทาติ.
 ทฺวาทสมี.

ปณฺจโม ฌมฺมิกาวคฺโค.

ตสฺสุทฺทหานํ

นาคมิกสาลา อีณ จุนท์^๑ เทว ว สทฺธิฏฺฐิก^๒
 เขมอินฺทฺริยา^๓ อานนท^๔ ขตฺติยา อปฺปมาเทน ฌมฺมิโกติ.

ปจฺโม ปณฺณาสโก สมตฺโต.

^๑ อ. สทฺธา สติ วิริยญจ

^๒ สฺยา. อยฺ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๓ อ. จุนท

^๔ ส.อ. เทว ว สทฺธิฏฺฐิก. สฺยา. เทว ว สทฺธิฏฺฐิก.

^๕ อ.อ. เขมอินฺทฺริย อานนท

๒. ทุติยปณฺณาสโก

(๖) ๑. มหาคุโ

๑. โสณสุตฺตํ

[๕๕] เอวเมวเม^๑ สุตฺตํ:-^๒ เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ ชินฺณกุญฺเฏ ปพฺพเต. เตเน โข ปน สมเยเน อายสฺมา โสโณ ราชคเห วิหริติ สีตวนสฺมี. อถ โข อายสฺมโต โสณสฺส รโหิตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกโก อุทปาทิ “เย โข เกจิ ภควโต สาวกา อารทฺธวิริยา วิหรนฺติ, อหํ เตสํ อณฺเฏตโร, อถ จ ปน เม น อนฺุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตํ วิมฺุจฺจติ, สํวิชฺชนฺติ โข ปน เม กุเล โภคา, สกฺกา โภเค^๓ จ ภูณฺชิตฺตํ ปุณฺณานิ จ กาทฺตํ, ยนฺนุณฺหาหํ สีกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติตฺวา โภเค จ ภูณฺเชยฺยํ, ปุณฺณานิ จ กเรยฺยนฺติ.

อถ โข ภควา อายสฺมโต โสณสฺส เจตสา เจโต-ปริวิตกกมณฺเฑย สเยยถาปี นาม พลวา ปฺริโส สมฺมิณฺชิตฺตํ วา พาทํ ปสาเรยฺย, ปสาริตํ วา พาทํ สมฺมิณฺเชยฺย, เอวเมว โข ชินฺณกุญฺเฏ ปพฺพเต อนฺตรหิโต สีตวนเ อายสฺมโต โสณสฺส สมฺมุเข^๓ ปาตุรโหสี. นิสีทิ ภควา ปณฺเฑตเต อาสเน. อายสฺมาปี โข โสโณ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อายสฺมนฺตํ โสณํ ภควา เอตทโวจ

“นनु เต โสณ รโหิตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส
 ปริวิตกโก อุทปาที “เย โย เกจิ ภควโต สาวกา อารทฺธวิริยา
 วิหรนฺติ, อหํ เตสํ อณฺณตโร, อถ จ ปน เม น อนุปาทาย
 อาสเวหิ จิตฺตํ วิมฺมจฺจติ สํวิชฺชนฺติ โข ปน เม กุเล โภคา,
 สกฺกา โภเค” จ ภุญฺชิตุํ ปณฺณานิ จ กาทุํ, ยนฺนุนาหํ ลิกฺขํ
 ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติตฺวา โภเค จ ภุญฺเชยฺย, ปณฺณานิ จ
 กเรยฺยนฺติ เอวํ ภนฺเต. “ตํ ก็ มณฺณสิ โสณ, กุสโล ตฺวํ ปุพฺเพ
 อาคาริกภูโต”^๑ วิณฺนาย ตนฺตีสฺสเรติ. เอวํ ภนฺเต. “ตํ ก็ มณฺณสิ
 โสณ, ยทา จ” เต วิณฺนาย ตนฺติโย อจฺจายตา โหนฺติ, อปี นุ
 เต วิณฺนา ตสฺมี สมเย สรวตี วา โหติ กมฺมณฺญา วาติ. โน
 เหนฺตํ ภนฺเต. “ตํ ก็ มณฺณสิ โสณ, ยทา เต วิณฺนาย ตนฺติโย
 อตฺติสฺสึลา โหนฺติ, อปี นุ เต วิณฺนา ตสฺมี สมเย สรวตี วา โหติ
 กมฺมณฺญา วาติ. โน เหนฺตํ ภนฺเต. “ยทา ปน เต โสณ วิณฺนาย
 ตนฺติโย น อจฺจายตา โหนฺติ น อตฺติสฺสึลา สเม กุณฺเ
 ปตฺติฏฺฐิตา, อปี นุ เต วิณฺนา ตสฺมี สมเย สรวตี วา โหติ
 กมฺมณฺญา วาติ. “เอวํ ภนฺเต. “เอวเมว โข โสณ อจฺจาทฺธวิริ
 วัริย”^๔ อุทฺธจฺจาย สํวตฺตติ, อตฺลีนํ วัริย”^๕ โกสชฺชาย สํวตฺตติ.
 ตสฺมาติห ตฺวํ โสณ วัริยสมตํ อธิฏฺฐาหิ,^๖ อินฺทริยานญฺจ สมตํ
 ปฏฺวิวิชฺฌ, ตตฺถ จ นิमितฺตํ คณฺหาหีติ. “เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา
 โสโณ ภควโต ปจฺจสฺโสสิ.

อถ โข ภควา อายสฺมนตํ โสณํ อิมินา โอวาเทน
 โอวทิตฺวา เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิณฺชิตํ วา พาหํ

^๑ อ. โภคา
 หมายเหตุ 21703/2566

^๓ ฉ.,เท.,อ. จสฺสโท น ทิสฺสนฺติ.

^๔ ฉ.,เท. อตฺติสฺสึลลวิริย อ. อตฺลีนวิริย.

^๒ ฉ.,เท. อคาริกภูโต

^๔ ฉ.,เท. อจฺจาทฺธวิริย

^๖ ฉ.,เท.,อ. อธิฏฺฐ

ปสาเรยฺย, ปสาริตํ วา พาทํ สมฺมิณฺณเชยฺย, เอวเมว โข สิตวเน
อนฺตรหิโต คิซฺฌกฺกุเณ ปพฺพเต ปาตุรโหสิ.

อถ โข อายสฺมา โสโณ อปเรน สมเยน วิริยสมตํ
อิฏฺฐจาสิ,^{*} อินฺทริยานญจ สมตํ ปฏฺวิวิชฺฌิ, ตตฺถ จ นิमितฺตํ อคฺคเหสิ.
อถ โข อายสฺมา โสโณ เอโก วูปกฏฺโฆ อปฺปมตฺโต อาตapi
ปหิตตฺโต วิหรนฺโต นจิริสฺเสว ยสฺสตฺถาย กุลปฺตฺตา สมฺมเทว
อการสฺมา อนคาริยํ^๒ ปพฺพชฺชนฺติ, ตทณฺตุตฺตํ พุรหฺมจิริยปรีโยสานํ
ทิกฺขุเจว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺจจิกฺตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหาสิ, “ขีณฯ
ชาติ, วุสฺสิตํ พุรหฺมจิริยํ, กตํ กรณิยํ, นาปรี อิตฺถตฺตยาตฺติ
อพฺภณฺณาสิ. อณฺณตโร จ ปน อายสฺมา โสโณ อรหตํ อโหสิ.

อถ โข อายสฺมโต โสณสฺส อรหตฺตปฺปตฺตสฺส เอตทโหสิ
“ยนฺนุณฺหาหํ, เยเน ภควา, เตนฺอุปสงฺกเมยฺย; อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต
สนฺติเก อณฺณํ พฺยากรเยยฺยนฺติ. อถ โข อายสฺมา โสโณ, เยเน
ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ
นีสิตฺติ. เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา โสโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ

“โย โส ภาณฺเต ภิกฺขุ อรหํ ขีณาสโว วุสฺสิตฺวา กตกรณิโย
โอหิตภาโร อนฺุปฺปตฺตสทฺตโธ ปริกฺขีณภาวสณฺโณชโน สมฺมทณฺญา
วิมฺุตโต, โส จณฺฐจานานิ อธิมฺุตโต โหติ, เนกขมฺมาธิมฺุตโต โหติ,
ปวิเวกาธิมฺุตโต โหติ, อพฺยาปชฺฌาธิมฺุตโต โหติ, ตณฺหาภฺยยาธิมฺุตโต”^๓
โหติ, อุปาทานภฺยยาธิมฺุตโต โหติ, อสมฺโมหาธิมฺุตโต โหติ.

สียา โข ปน ภาณฺเต อิธกจฺจสฺส อายสฺมโต เอวมสฺส
‘เกวลํ สทฺธชามตฺตกํ ญฺน อยมายสฺมา นิสฺสาย เนกขมฺมาธิมฺุตโตติ. น

* อ. อิฏฺฐจาสิ

๒ จ.,เท. อนาคาริย

๓ จ.,เท. ตณฺหาภฺยยาธิมฺุตโต

โฆ ปเนตํ ภนฺเต เอวํ ทฏฺฐพฺพํ. ขีณาสโว ภนฺเต ภิกฺขุ วุสิตวา
กตกรณียो กรณียํ อตฺตโน อสมนุสฺสํโต กตสฺส วา ปติจยํ^๑
ขยา รากสฺส วิตรากตฺตา เนกขมฺมาธิมฺุตโต โหติ, ขยา โทสสฺส
วิทโทสตฺตา เนกขมฺมาธิมฺุตโต โหติ, ขยา โมหสฺส วิตโมहतฺตา
เนกขมฺมาธิมฺุตโต โหติ.

สียา โฆ ปน ภนฺเต อิเธกจฺจสฺส आयสฺมโต เอวมสฺส
'ลาภสฺสการสิโลกํ ญฺน อยมายสฺมา นิกฺกามยมาโน ปวิเวกาธิมฺุตโตติ.
น โฆ ปเนตํ ภนฺเต เอวํ ทฏฺฐพฺพํ ขีณาสโว ภนฺเต ภิกฺขุ
วุสิตวา กตกรณียो กรณียํ อตฺตโน อสมนุสฺสํโต กตสฺส วา
ปติจยํ ขยา รากสฺส วิตรากตฺตา ปวิเวกาธิมฺุตโต โหติ, ขยา
โทสสฺส วิตโทสตฺตา ปวิเวกาธิมฺุตโต โหติ, ขยา โมหสฺส
วิทโมहतฺตา ปวิเวกาธิมฺุตโต โหติ.

สียา โฆ ปน ภนฺเต อิเธกจฺจสฺส आयสฺมโต เอวมสฺส
'สีลพฺพตปฺปราคํ ญฺน อยมายสฺมา สารโต ปจฺจาคจฺจนฺโต
อพฺยาปชฺฌาธิมฺุตโตติ. น โฆ ปเนตํ ภนฺเต เอวํ ทฏฺฐพฺพํ. ขีณาสโว
ภนฺเต ภิกฺขุ วุสิตวา กตกรณียो กรณียํ อตฺตโน อสมนุสฺสํโต
กตสฺส วา ปติจยํ ขยา รากสฺส วิตรากตฺตา อพฺยาปชฺฌาธิมฺุตโต
โหติ, ขยา โทสสฺส วิตโทสตฺตา อพฺยาปชฺฌาธิมฺุตโต โหติ, ขยา
โมหสฺส วิตโมहतฺตา อพฺยาปชฺฌาธิมฺุตโต โหติ ๕เปยฺ ขยา รากสฺส
วิทราคตฺตา ตณฺหกฺขยาธิมฺุตโต โหติ, ขยา โทสสฺส วิตโทสตฺตา
ตณฺหกฺขยาธิมฺุตโต โหติ, ขยา โมหสฺส วิตโมहतฺตา ตณฺหกฺขยาธิมฺุตโต
โหติ ๕เปยฺ ขยา รากสฺส วิตรากตฺตา อุปาทานกฺขยาธิมฺุตโต โหติ,
ขยา โทสสฺส วิตโทสตฺตา อุปาทานกฺขยาธิมฺุตโต โหติ, ขยา

หมดอายุ 27/05/2566

โมหสฺส วิตโมหตฺตา อฺปาทานกฺขยาธิมฺุตโต โหติ ๕เปฯ ขยา
 รากสฺส วิตรากตฺตา อสมฺโมหาธิมฺุตโต โหติ, ขยา โทสสฺส
 วิตโทสตฺตา อสมฺโมหาธิมฺุตโต โหติ, ขยา โมหสฺส วิตโมหตฺตา
 อสมฺโมหาธิมฺุตโต โหติ.

“เอวํ สมฺมาวิมฺุตตจิตฺตสฺส ภาณเต ภิกฺขุโน ภูสา เจปิ
 จกฺขุวิญญฺเຍยา รฺupa จกฺขุสฺส อาปาถํ อากจฺจนฺติ, เนวสฺส จิตฺตํ
 ปริยาทียนฺติ, อมิสฺสกกตเมวสฺส^๑ จิตฺตํ โหติ จิตํ อาเนญชปฺปตฺตํ,
 วยญฺจสฺसानุปสฺสติ. ภูสา เจปิ โสตวิญญฺเຍยา สทฺทา ๕เปฯ
 ฌานวิญญฺเຍยา คนฺธา ๕เปฯ ชิวฺหาวิญญฺเຍยา รสา ๕เปฯ
 กายวิญญฺเຍยา โผฏฺฐพฺพา ๕เปฯ มโนวิญญฺเຍยา ฐมา มนสฺส
 อาปาถํ อากจฺจนฺติ, เนวสฺส จิตฺตํ ปริยาทียนฺติ, อมิสฺสกกตเมวสฺส
 จิตฺตํ โหติ จิตํ อาเนญชปฺปตฺตํ, วยญฺจสฺसानุปสฺสติ. เสยฺยถาปิ
 ภาณเต เสโล ปพฺพโต อจฺฉิทฺโต อสฺสโร เอกมฺโน, อถ ปฺรตฺติมาย
 เจปิ ทิสาย อากจฺเจยฺย ภูสา วาตวฺฏฺจิ, เนว นํ สงฺกมฺเปยฺย น
 สมฺปกมฺเปยฺย น สมฺปเวชฺเยย, อถ ปจฺฉิมาย เจปิ ทิสาย
 อากจฺเจยฺย ภูสา วาตวฺฏฺจิ ๕เปฯ อถ อุตฺतरาย เจปิ ทิสาย
 อากจฺเจยฺย ภูสา วาตวฺฏฺจิ ๕เปฯ อถ ทกฺขิณาย เจปิ ทิสาย
 อากจฺเจยฺย ภูสา วาตวฺฏฺจิ, เนว นํ สงฺกมฺเปยฺย น สมฺปกมฺเปยฺย
 น สมฺปเวชฺเยย, เอวเมว โข ภาณเต เอวํ สมฺมาวิมฺุตตจิตฺตสฺส
 ภิกฺขุโน ภูสา เจปิ จกฺขุวิญญฺเຍยา รฺupa จกฺขุสฺส อาปาถํ
 อากจฺจนฺติ, เนวสฺส จิตฺตํ ปริยาทียนฺติ, อมิสฺสกกตเมวสฺส จิตฺตํ
 โหติ จิตํ อาเนญชปฺปตฺตํ,^๒ วยญฺจสฺसानุปสฺสติ. ภูสา เจปิ
 โสตวิญญฺเຍยา สทฺทา ๕เปฯ ฌานวิญญฺเຍยา คนฺธา ๕เปฯ

^๑ จ.,เท.,อ. อมิสฺสกกตเมวสฺส, เอวมฺปรีป.

^๒ อ. อาเนญชปฺปตฺตํ, เอวมฺปรีป.

ชีวหาวิญญะเยยา รสา ๕เป๕ กายวิญญะเยยา โผฏฐัพพา ๕เป๕
มโนวิญญะเยยา ฐมา มนัสส อาปาถ์ อากัจฉนฺติ, เนวสฺส จิตฺตํ
ปริยาทียนฺติ, อมิสฺสกตเมวสฺส จิตฺตํ โหติ จิตฺตํ อาเนญชปฺปตฺตํ,
วยญจสุสาณุปฺปสฺสตีติ.

“เนกขมมมิมฺมุตฺตสฺส

อพฺยาปชฺฌาธิมฺมุตฺตสฺส

ตณฺหขยาธิมฺมุตฺตสฺส

ทิสฺวา อายตนุปฺปาท

ตสฺส สมฺมาวิมฺมุตฺตสฺส

กตสฺส ปติจโย นตฺถิ

เสโล ยถา เอกขโม

เอวํ ฐปา รสา สทฺทา

อิกฺขฺจา ฐมา อนิกฺขฺจา จ

จิตฺตํ จิตฺตํ วิปฺปมุตฺตํ

ปวิเวกญจ เจตโส

อุปาทานกฺขยสฺส จ

อสมฺโมหญจ เจตโส

สมฺมา จิตฺตํ วิมฺมจฺจติ

สนฺตจิตฺตสฺส ภิกฺขุโน

กรณียํ น วิชฺชติ

วาเตน น สมীরติ

คณฺฐา ผสฺสา จ เกวลา

นปฺปเวเชนฺติ ตาทิโน

วยญจสุสาณุปฺปสฺสตีติ. ปจฺม.

๒. ผลคุณสุตต์

[๕๖] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ผลคฺคฺเณ อาพาธโก
โหติ ทุกฺขิโต พหุพฺพหิลาโน. อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, เยน
ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ
นีสึทึ. เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทวโจ
“อายสฺมา ภนฺเต ผลคฺคฺเณ อาพาธโก ทุกฺขิโต พหุพฺพหิลาโน. สาธุ
ภนฺเต ภควา, เยนายสฺมา ผลคฺคฺเณ, เตนุปสงฺกมตุ อณฺกมฺป
อุปาทายาติ. อธิวเสสิ ภควา ตฺถเหภาเวน.

อถ โข ภควา สายณหสมยํ ปฏิสลลانا วุฏฺฐิจิโต,
 เยนายสุมา ผคฺคฺคุณ, เตนุปลงฺกมิ; อทฺทสา โข อายสุมา ผคฺคฺคุณ
 ภควนฺตํ ทูรโตว อากฺขณฺตํ, ทิสฺวาน มณฺจเก สมณฺโจปิ.^๑ อถ โข
 ภควา อายสมนฺตํ ผคฺคฺคุณํ เอตทวโจ “อลํ ผคฺคฺคุณ, มา ตวํ มณฺจเก
 สมณฺโจปิ. สนฺติมานิ อาสนานิ ปเรหิ ปณฺณตฺตานิ, ตตฺถาหํ
 นิสฺสิทิสฺสามีติ. นิสฺสิทิ ภควา ปณฺณตฺเต อาสเน, นิสฺซชฺช โข ภควา
 อายสมนฺตํ ผคฺคฺคุณํ เอตทวโจ “กจฺจิ เต ผคฺคฺคุณ ขมนียํ, กจฺจิ
 ยาปนียํ, กจฺจิ [^๒] ทุกฺขา เวทนา ปฏิกฺกมฺนฺติ, โน อภิกฺกมฺนฺติ.
 ปฏิกฺกโมสานํ ปณฺณายติ โน อภิกฺกโมติ.

“น เม ภาณฺเต ขมนียํ, น ยาปนียํ, พาพฺพา เม ทุกฺขา
 เวทนา อภิกฺกมฺนฺติ โน ปฏิกฺกมฺนฺติ, อภิกฺกโมสานํ ปณฺณายติ
 โน ปฏิกฺกโม. เสยฺยถาปิ ภาณฺเต พลฺวา ปุริโส ตินฺนฺเหณ สิชฺเรน
 มุทฺธนิ อภิมฺภฺเจยฺย,^๓ เอวเมว โข เม^๔ ภาณฺเต อธิมตฺตา วาตา
 มุทฺธนิ^๕ โอหนฺนฺติ,^๖ น เม ภาณฺเต ขมนียํ, น ยาปนียํ, พาพฺพา เม
 ทุกฺขา เวทนา อภิกฺกมฺนฺติ โน ปฏิกฺกมฺนฺติ, อภิกฺกโมสานํ ปณฺณายติ
 โน ปฏิกฺกโม.

เสยฺยถาปิ ภาณฺเต พลฺวา ปุริโส ทพฺพะเนน วรตฺตกฺขณฺเณ^๗
 สีสเส^๘ สีสเวจฺนํ ทเพยฺย, เอวเมว โข เม ภาณฺเต อธิมตฺตา
 สีสเส สีสเวทนา, น เม ภาณฺเต ขมนียํ, น ยาปนียํ, พาพฺพา เม
 ทุกฺขา เวทนา อภิกฺกมฺนฺติ โน ปฏิกฺกมฺนฺติ, อภิกฺกโมสานํ ปณฺณายติ
 โน ปฏิกฺกโม.

^๑ ฉ., เท. สมโรธิ

^๓ ฉ., เท. อ. อภิมตฺเตยฺย

^๕ อ. มุทฺธานิ

^๗ ฉ., เท. วรตฺตกฺขณฺเณ

^๒ ฉ., เท. เต

^๔ สฺยา. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๖ ฉ., เท. อุหนฺนฺติ อ. หนฺนฺติ.

^๘ ฉ., เท. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

เสยฺยถาปี ภาณเต ทกฺโข โคฆาตโก วา โคฆาตกนฺตฺวาสิ วา
 ตินฺนุเหเน โควิกนฺตเนเน กุจฺฉิ ปริกนฺเตยฺย, เอวเมว โข เม ภาณเต
 อธิมตฺตา วาตา กุจฺฉิ ปริกนฺตฺนฺติ, น เม ภาณเต ขมนียํ, น
 ยาปนียํ, พาพฺพา เม ทุกฺขา เวทนา อภิกฺกมฺนฺติ โน ปฏิกฺกมฺนฺติ,
 อภิกฺกโมสานํ ปณฺณายติ โน ปฏิกฺกโม.

เสยฺยถาปี ภาณเต เทว พลนฺโต ปุริสา ทฺวพฺพลตรํ ปุริสํ
 นานาพาหาสุ คเหตฺวา อํคารกาสุยา สนฺตาเปยฺยํ สมฺปริตาเปยฺยํ,^๑
 เอวเมว โข ภาณเต อธิมตฺโต กายสฺมี ทาโห, น เม ภาณเต ขมนียํ,
 น ยาปนียํ, พาพฺพา เม ทุกฺขา เวทนา อภิกฺกมฺนฺติ โน
 ปฏิกฺกมฺนฺติ, อภิกฺกโมสานํ ปณฺณายติ โน ปฏิกฺกโมติ. อถ โข
 ภควา อายสฺมณฺตํ ผลคฺคณํ ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสตฺวา สมาทเปตฺวา
 สมฺมุตฺเตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อุกฺกจายาสนา ปกฺกามิ. อถ โข อายสฺมา
 ผลคฺคฺโคเน อจิรปฺกนฺตสฺส ภควโต กาลมกาสิ. ตมฺหิ จสฺส สมเย
 มรณกาเล อินฺทฺริยานิ วิปฺปสฺสีทิสฺสุ.

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, เยเน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนฺตํ
 นิสฺสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ “อายสฺมา
 ภาณเต ผลคฺคฺโคเน อจิรปฺกนฺตสฺส ภควโต กาลมกาสิ. ตมฺหิ จสฺส
 สมเย มรณกาเล อินฺทฺริยานิ วิปฺปสฺสีทิสฺสุติ.

“กิ ฆานนฺท ผลคฺคณฺสฺส ภิกฺขุโน อินฺทฺริยานิ น วิปฺปสฺสีทิสฺสนฺติ.
 ผลคฺคณฺสฺส อานนฺท ภิกฺขุโน ปณฺจหิ โอรมฺภาคิเยหิ สยฺโยชเนหิ
 จิตฺตํ อวิมฺตตํ อโหสิ. ตสฺส ตํ ฐมฺมเทสนํ สุตฺวา ปณฺจหิ
 โอรมฺภาคิเยหิ สยฺโยชเนหิ จิตฺตํ วิมฺตตํ.

หมตฺอายุ 27/05/2566

^๑ อ. ปริตาเปยฺย.

ฉยิเม อานนุท อานิสฺสา กาเลน ฐมฺมสวเน กาเลน
 อตฺตูปปริกฺขาย. กตเม ฉ. อิทานนุท ภิกฺขุโน ปญฺจहि โอรมภาคิเยहि
 สญฺโฆชนเหติ จิตฺตํ อวิมุตฺตํ โหติ. โส ตมฺหิ สมเย มรณกาลे ลภติ
 ตถาคตํ ทสฺสนาย. ตสฺส ตถาคโต ฐมฺมํ เทเสติ อาทิกุลฺยาณํ
 มชฺฌกุลฺยาณํ ปรีโยสานกุลฺยาณํ สาตถํ สพฺพญฺชนํ เกวลปรีปฺพญฺณํ
 ปรีสุทฺธํ พุรหฺมจริยํ ปกาเสติ. ตสฺส ตํ ฐมฺมเทสนํ สุตฺวา ปญฺจहि
 โอรมภาคิเยहि สญฺโฆชนเหติ จิตฺตํ วิมฺจุจฺติ. อयํ อานนุท ปจฺจโม
 อานิสฺโส กาเลน ฐมฺมสวเน .

ปุณ จปรํ อานนุท ภิกฺขุโน ปญฺจहि โอรมภาคิเยहि
 สญฺโฆชนเหติ จิตฺตํ อวิมุตฺตํ โหติ. โส ตมฺหิ สมเย มรณกาลे
 นหเว โข ลภติ ตถาคตํ ทสฺสนาย, อปี จ โข ตถาคตสวากํ ลภติ
 ทสฺสนาย. ตสฺส ตถาคตสวากो ฐมฺมํ เทเสติ อาทิกุลฺยาณํ
 มชฺฌกุลฺยาณํ ปรีโยสานกุลฺยาณํ สาตถํ สพฺพญฺชนํ เกวลปรีปฺพญฺณํ
 ปรีสุทฺธํ พุรหฺมจริยํ ปกาเสติ. ตสฺส ตํ ฐมฺมเทสนํ สุตฺวา ปญฺจहि
 โอรมภาคิเยहि สญฺโฆชนเหติ จิตฺตํ วิมฺจุจฺติ. อयํ อานนุท ทุตติโย
 อานิสฺโส กาเลน ฐมฺมสวเน.

ปุณ จปรํ อานนุท ภิกฺขุโน ปญฺจहि โอรมภาคิเยहि
 สญฺโฆชนเหติ จิตฺตํ อวิมุตฺตํ โหติ. โส ตมฺหิ สมเย มรณกาลे
 นหเว โข ลภติ ตถาคตํ ทสฺสนาย, นปี ตถาคตสวากํ ลภติ
 ทสฺสนาย, อปี จ โข ยถาสฺสํ ยถาปริยตฺตํ ฐมฺมํ เจตสา
 อนุวิตกฺเกติ อนุวิจारेติ มนฺसानุเปกฺขติ. ตสฺส ยถาสฺสํ ยถาปริยตฺตํ
 ฐมฺมํ เจตสา อนุวิตกฺกยโต อนุวิจารยโต มนฺसानุเปกฺขโต ปญฺจहि
 โอรมภาคิเยहि สญฺโฆชนเหติ จิตฺตํ วิมฺจุจฺติ. อयํ อานนุท ตติโย
 อานิสฺโส กาเลน อตฺตูปปริกฺขาย.

อิชานนุท ภิกฺขุโน ปญฺจहि โอรมภาคิเยहि สญฺญเฆชเนहि
จิตฺตํ วิมุตฺตํ โหติ, อนุตฺตเร จ โข อุปฺปิสงฺขเย จิตฺตํ อวิมุตฺตํ โหติ.
โส ตมฺหิ สมเย มรณกาลे ลภติ ตถาคตํ ทสฺสนาย. ตสฺส
ตถาคโต ฐมฺมํ เทเสติ อาทิกุลฺยาณํ มชฺฌเมกกุลฺยาณํ ๔เปยฺย พุรหฺมจริยํ
ปกาเสติ. ตสฺส ตํ ฐมฺมเทสนํ สุตฺวา อนุตฺตเร อุปฺปิสงฺขเย จิตฺตํ
วิมฺจฺจติ. อयํ อานนฺท จตฺตฺโต อานิสฺสโส กालเณ ฐมฺมสวเน.

ปุณ จปรํ อานนฺท ภิกฺขุโน ปญฺจहि โอรมภาคิเยहि
สญฺญเฆชเนहि จิตฺตํ วิมุตฺตํ โหติ, อนุตฺตเร จ โข อุปฺปิสงฺขเย จิตฺตํ
อวิมุตฺตํ โหติ. โส ตมฺหิ สมเย มรณกาลे นหฺเว โข ลภติ ตถาคตํ
ทสฺสนาย, อปิ จ โข ตถาคตสวากํ ลภติ ทสฺสนาย. ตสฺส
ตถาคตสวโก ฐมฺมํ เทเสติ อาทิกุลฺยาณํ ๔เปยฺย ปริสฺสทฺธํ พุรหฺมจริยํ
ปกาเสติ. ตสฺส ตํ ฐมฺมเทสนํ สุตฺวา อนุตฺตเร อุปฺปิสงฺขเย จิตฺตํ
วิมฺจฺจติ. อयํ อานนฺท ปญฺจโม อานิสฺสโส กาลเณ ฐมฺมสวเน.

ปุณ จปรํ อานนฺท ภิกฺขุโน ปญฺจहि โอรมภาคิเยहि
สญฺญเฆชเนहि จิตฺตํ วิมุตฺตํ โหติ, อนุตฺตเร จ โข อุปฺปิสงฺขเย จิตฺตํ
อวิมุตฺตํ โหติ. โส ตมฺหิ สมเย มรณกาลे นหฺเว โข ลภติ ตถาคตํ
ทสฺสนาย, นปิ ตถาคตสวากํ ลภติ ทสฺสนาย, อปิ จ โข ยถาสฺสํ
ยถาปริยตฺตํ ฐมฺมํ เจตสา อนฺนุตฺตเกติ อนฺนุจิราเรติ มนฺसानุเปกฺขติ.
ตสฺส ยถาสฺสํ ยถาปริยตฺตํ ฐมฺมํ เจตสา อนฺนุตฺตเกยฺโต อนฺนุจิราเรยฺโต
มนฺसानุเปกฺขโต อนุตฺตเร อุปฺปิสงฺขเย จิตฺตํ วิมฺจฺจติ. อयํ อานนฺท
จฺญฺโจะ อานิสฺสโส กาลเณ อตฺถุปฺปริกฺขาย. อิมे โข อานนฺท จ
อานิสฺสา กาลเณ ฐมฺมสวเน กาลเณ อตฺถุปฺปริกฺขายาติ. ทฺติยํ.

๓. จพาภิชาติสุตตัม

[๕๗] เอกัง สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ คิซุณญญเฏ
 ปพพเต. อถ โข อายสุมมา อานนุโท, เยน ภควา, เตนุปลสงุมมิ;
 อุปสงุมมิตวา ภควนตัม อภิวาเทตวา เอกมนตัม นิสีหิ. เอกมนตัม
 นิสินุโน โข อายสุมมา อานนุโท ภควนตัม เอตทโวจ “ปุรณเณ ฆนเต
 กสฺสเปณ จพาภิชาติโย ปณฺณตฺตา, กณฺหาภิชาติ ปณฺณตฺตา,
 นีลาภิชาติ ปณฺณตฺตา, โลหิตาภิชาติ ปณฺณตฺตา, หลิหฺทาภิชาติ
 ปณฺณตฺตา, สุกฺกาภิชาติ ปณฺณตฺตา, ปรมสฺสูกฺกาภิชาติ ปณฺณตฺตา.

ตตฺริทํ ฆนเต ปุรณเณ กสฺสเปณ กณฺหาภิชาติ ปณฺณตฺตา,
 โอรุพฺภิกา โสกริกา^๑ สาकुณิกา มาควิกา ลุหฺทา มจฺจฆาตกา โจรา
 โจรฆาตกา พนฺธนาคาริกา เย วา ปนฺณเยปิ เกจิ กุรฺรกกมฺมนฺตา.

ตตฺริทํ ฆนเต ปุรณเณ กสฺสเปณ นีลาภิชาติ ปณฺณตฺตา,
 ภิกฺขุ กณฺหาธิมุตฺติกา^๒ เย วา ปนฺณเยปิ เกจิ กมฺมวาทา
 กิริยวาทา.

ตตฺริทํ ฆนเต ปุรณเณ กสฺสเปณ โลหิตาภิชาติ ปณฺณตฺตา,
 นิคณฺฐา เอกสาฎฺฐกา.

ตตฺริทํ ฆนเต ปุรณเณ กสฺสเปณ หลิหฺทาภิชาติ ปณฺณตฺตา,
 คิหิ โอิทาตวสนา อเจลกสาวกา.

ตตฺริทํ ฆนเต ปุรณเณ กสฺสเปณ สุกฺกาภิชาติ ปณฺณตฺตา,
 อาชีวกา อาชีวกินิโย.

ตตฺริทํ ภาณเต ปฺรณฺเณน กสฺสเปณ ปรมสฺสูกาภิชชาติ ปณฺณตฺตา,
 นนฺโท วจฺเณ กจฺโจ^๑ สงฺกิจฺโจ มกฺขลฺล โคสาโล. ปฺรณฺเณน ภาณเต
 กสฺสเปณ อีมา จพภาภิชชาติโย ปณฺณตฺตาติ.

“กึ ปนํนนฺท ปฺรณฺสส กสฺสปสฺส สพฺโพ โลโก
 เอตทพฺภนฺชานาติ อีมา จพภาภิชชาติโย ปณฺณาเปตฺนฺติ.

โน เหนฺติ ภาณเต.

“เสยฺยถาปี อานนฺท ปฺริโส ทลิตฺโต อสฺสโก อนทฺธิโย,^๒
 ตสฺส อกามกสฺส พิลฺล โอลภเยยฺย^๓” ‘อิทํ เต อมฺโภ ปฺริส มํสญฺจ
 ขาติตพฺพํ มฺลญฺจ อนุปฺปทาตพฺพนฺติ, เอวเมว โข อานนฺท ปฺรณฺเณน
 กสฺสเปณ อปฺปฏิญฺญาเย เอเตสํ สมณพฺราหฺมณานํ อีมา จพภาภิชชาติโย
 ปณฺณตฺตา, ยถา ตํ พาเลน อพฺยตฺเตน อเชตฺตณฺณนา อกฺขเลน.
 อหํ โข ปนํนนฺท จพภาภิชชาติโย ปณฺณาเปมิ, ตํ สุณฺหาสิ, สาธุกํ
 มนสิกโรหิ, ภาสิสฺสามีติ. “เอวํ ภาณเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท
 ภควโต ปจฺจสฺสสฺสิ. ภควา เอตทโวจ “กตมา จานนฺท จพภาภิชชาติโย.
 อิทํนนฺท เอกจฺโจ กณฺหาภิชชาติโย สมานํ กณฺหํ ฐมฺมํ อภิชายติ,
 อิทํ ปนํนนฺท เอกจฺโจ กณฺหาภิชชาติโย สมานํ สุกกํ ฐมฺมํ
 อภิชายติ, อิทํ ปนํนนฺท เอกจฺโจ กณฺหาภิชชาติโย สมานํ อกณฺหํ
 อสฺสกํ นิพฺพานํ. อภิชายติ, อิทํ ปนํนนฺท เอกจฺโจ สุกกาภิชชาติโย
 สมานํ กณฺหํ ฐมฺมํ อภิชายติ, อิทํ ปนํนนฺท เอกจฺโจ สุกกาภิชชาติโย
 สมานํ สุกกํ ฐมฺมํ อภิชายติ, อิทํ ปนํนนฺท เอกจฺโจ สุกกาภิชชาติโย
 สมานํ อกณฺหํ อสฺสกํ นิพฺพานํ อภิชายติ.

๑ ๓๓๐๕ ๒๗/๐๕/๒๕๖๖

๑ ฉ.,เท.,อ. กิโส

๒ ฉ.,เท. อนาพฺพิโก อ. อนาพิโก

๓ ฉ.,เท.,อ. โอลภเยยฺย

กถญจानนุท กณฺหาภิชาติโย สมานิ กณฺหํ ฌมฺมํ อภิชายติ.
 อิทานนุท เอกจฺโจ นีเจ กุเล ปจฺจาชาโต โหติ จณฺทาลกุเล วา
 เนสาทกุเล วา เวณกุเล^๑ วารถการกุเล วา ปุกฺกุสกุเล วา ทลิตุเท
 อปฺปนฺนปานโมชเน กสิรวุตฺติเก, ยตถ กสิเรน ฌาสจฺฉาโท ลพฺภติ,
 โส จ โหติ ทุพฺพณฺโณ ทุทฺทสิโก โอโกฏิโก พหฺวาพาโห กาณิ วา
 กุณิ วา ขณฺโช วา ปกฺขหโต วา, น ลภี อนนฺตฺส ปานสฺส วตฺถสฺส
 ยานสฺส มาลาคนฺธวิเลปนสฺส เสยฺยาวสถปทีเปยฺยสฺส. โส กาเยน
 ทฺวจฺจิตํ จรติ, วาจาเย ทฺวจฺจิตํ จรติ, มนฺสา ทฺวจฺจิตํ จรติ. โส กาเยน
 ทฺวจฺจิตํ จริตฺวา วาจาเย ทฺวจฺจิตํ จริตฺวา มนฺสา ทฺวจฺจิตํ จริตฺวา กายสฺส
 เกทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทฺคุตฺตี วินิปตํ นิริยํ อุปฺปชฺชติ. เอวํ โข
 อานนุท กณฺหาภิชาติโย สมานิ กณฺหํ ฌมฺมํ อภิชายติ.

กถญจานนุท กณฺหาภิชาติโย สมานิ สุกฺกํ ฌมฺมํ อภิชายติ.
 อิทานนุท เอกจฺโจ นีเจ กุเล ปจฺจาชาโต โหติ จณฺทาลกุเล วา
 ฌเปยฺย เสยฺยาวสถปทีเปยฺยสฺส. โส กาเยน สฺวจฺจิตํ จรติ, วาจาเย
 สฺวจฺจิตํ จรติ, มนฺสา สฺวจฺจิตํ จรติ. โส กาเยน สฺวจฺจิตํ จริตฺวา
 วาจาเย สฺวจฺจิตํ จริตฺวา มนฺสา สฺวจฺจิตํ จริตฺวา กายสฺส เกทา
 ปรมฺมรณฺา สฺคุตฺตี สคฺคํ โลกํ อุปฺปชฺชติ. เอวํ โข อานนุท
 กณฺหาภิชาติโย สมานิ สุกฺกํ ฌมฺมํ อภิชายติ.

กถญจานนุท กณฺหาภิชาติโย สมานิ อกณฺหํ อสฺสุกฺกํ
 นิพฺพานํ อภิชายติ. อิทานนุท เอกจฺโจ นีเจ กุเล ปจฺจาชาโต โหติ
 จณฺทาลกุเล วา ฌเปยฺย โส จ โหติ ทุพฺพณฺโณ ทุทฺทสิโก
 โอโกฏิโก. โส เกสมสฺสํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา
 อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชติ. โส เอวํ ปพฺพชฺชิตो สมานิ ปณฺจ

นีวรณ ปหาย เจตโส อุปกภิเลเส ปณณาย ทุพพลีกรณ จตุสุ
 สติปฏจาเนสุ สุปฏจิตจิตโต สตต โพชฌงเค ยถาภูตัม ภาเวตวา
 อกณ्हํ อสกุํ นีพพานํ อภิชายติ. เอวံ โข อานนท กณ्हภาภิชาติโย
 สมานอ อกณ्हํ อสกุํ นีพพานํ อภิชายติ.

กถญจानนท สุกภาภิชาติโย สมานอ กณ्हํ ฌมมํ อภิชายติ.
 อิทานนท เอกจฺโจ อฺจุเจ กุเล ปจฺจชาโต โหติ ขตฺติยมหาสาลกุเล วา
 พุราหุณฺนมหาสาลกุเล วา คหปตฺติมหาสาลกุเล วา อทฺธเน มหทฺธเน
 มหาโมเค ปหุตชาตฺรฐปฺรชเต ปหุตวิทฺตูปกรณ ปหุตชนธมฺเ. โส จ
 โหติ อภิรุโป ทสฺสนีโย ปาสาทิกอ ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย
 สมนฺนาคโต, ลากิ อนนฺนสฺส ปานสฺส วตฺถสฺส ยานสฺส
 มาลาคนฺธิเลปนสฺส เสยฺยาวสถปทีเปยฺยสฺส. โส กาเยน ทฺวจจฺริตํ
 จรติ, วาจาเย ทฺวจจฺริตํ จรติ, มนฺสา ทฺวจจฺริตํ จรติ. โส กาเยน
 ทฺวจจฺริตํ จริตฺวา วาจาเย ทฺวจจฺริตํ จริตฺวา มนฺสา ทฺวจจฺริตํ จริตฺวา
 กายสฺส เกทา ปรมมฺรณา อปายํ ทฺกคฺคํ วิณีปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ.
 เอวံ โข อานนท สุกภาภิชาติโย สมานอ กณ्हํ ฌมมํ อภิชายติ.

กถญจानนท สุกภาภิชาติโย สมานอ สุกํ ฌมมํ อภิชายติ.
 อิทานนท เอกจฺโจ อฺจุเจ กุเล ปจฺจชาโต โหติ ขตฺติยมหาสาลกุเล วา
 ๗เปยฺย เสยฺยาวสถปทีเปยฺยสฺส. โส กาเยน สฺจจฺริตํ จรติ, วาจาเย
 สฺจจฺริตํ จรติ, มนฺสา สฺจจฺริตํ จรติ, โส กาเยน สฺจจฺริตํ จริตฺวา
 วาจาเย สฺจจฺริตํ จริตฺวา มนฺสา สฺจจฺริตํ จริตฺวา กายสฺส เกทา
 ปรมมฺรณา สฺคตํ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ. เอวံ โข อานนท
 สุกภาภิชาติโย สมานอ สุกํ ฌมมํ อภิชายติ.

กถญจानนุท สุกกาภิชาติโย สมานอ อกณ्हํ อสูกํ นิพพานํ
 อภิชายติ. อิทานนุท เอกจฺโจ อฺจุเจ กุเล ปจฺจาสาโต โหติ
 ขตฺติยมหาสาลกุเล วา พุราหุณฺนมหาสาลกุเล วา คหปติมหาสาลกุเล
 วา อทฺธะ มหทฺธเน มหาโมเค ปหุตชาตฺฐปรชเต ปหุตวิทฺตูปกรณเ
 ปหุตธนธมฺเบ. โส จ โหติ อภิรุโป ทสฺสนีโย ปาสาทิกो ปรมาย
 วณฺณโปกฺขรตาย สมณฺนาคโต, ลากิ อนนฺสฺส ปานสฺส วตฺถสฺส
 ยานสฺส มาลาคนฺธวิเลปนสฺส เสยฺยवासถปทีเปยฺยสฺส. โส เกสมสฺสํ
 โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ
 ปพฺพชฺชติ. โส เอวํ ปพฺพชฺชิตो สมานอ ปญฺจ นีวรณเ ปหาย
 เจตโส อุกฺกิลเส ปญฺญาย ทฺวพฺพลีกรณเ จตฺตฺส สติปิฎฺจาเนสุ
 สุปฺปจิตฺตจิตฺโต สตฺต โพชฺฌนฺเค ยถาภูตํ ภาเวตฺวา อกณ्हํ อสูกํ
 นิพพานํ อภิชายติ. เอวํ โข อานนุท สุกกาภิชาติโย สมานอ
 อกณ्हํ อสูกํ นิพพานํ อภิชายติ. อีมา โข อานนุท จพกาภิชาติโยติ.
 ตติยํ.

๔. อาสวสูตรํ

[๔๘] “ฉหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมณฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย
 โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเณยฺโย อณฺชลิกรณฺนีโย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
 โลกสฺส. กตเมหิ ฉหิ. อิท ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ยะ อาสวา สํวรา
 ปหาตพฺพา, เต สํวเรน ปหีนา โหนฺติ, ยะ อาสวา ปฏฺวิเสวนา
 ปหาตพฺพา, เต ปฏฺวิเสวนาย ปหีนา โหนฺติ, ยะ อาสวา อธิวาสนา
 ปหาตพฺพา, เต อธิวาสนาย ปหีนา โหนฺติ, ยะ อาสวา ปริวชฺชนา
 ปหาตพฺพา, เต ปริวชฺชนาย ปหีนา โหนฺติ, ยะ อาสวา วิโนทนา

ปหาดพพา, เต วิโนทนาย ปหีนา โหนติ, เย อาสวา ภาวนา
ปหาดพพา เต ภาวนาย ปหีนา โหนติ.

กตเม จ ภิกขเว อาสวา สัวรา ปหาดพพา, เย สัวเรน
ปหีนา โหนติ. อิท ภิกขเว ภิกขุ ปฏิสงขา โยนิโส จกขุณหุริยสัวร
สัวโต วิหริติ. ยัม หิสส ภิกขเว จกขุณหุริยสัวร อสัุตสส วิหริโต
อุปปชเชยยัม อาสวา วิฆาตปริพาหา, จกขุณหุริยสัวร สัุตสส วิหริโต
เอวัส เต อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหนติ. ปฏิสงขา โยนิโส
โสติณุริย ๔เปย ฆานินุริย ๔เปย ชิวหินุริย ๔เปย กายินุริย
๔เปย มนินุริยสัวร สัวโต วิหริติ. ยัม หิสส ภิกขเว มนินุริยสัวร
อสัุตสส วิหริโต อุปปชเชยยัม อาสวา วิฆาตปริพาหา, มนินุริยสัวร
สัุตสส วิหริโต เอวัส เต อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหนติ. ยัม^๑
หิสส ภิกขเว สัวร อสัุตสส วิหริโต อุปปชเชยยัม อาสวา
วิฆาตปริพาหา, สัวร สัุตสส วิหริโต เอวัส เต อาสวา
วิฆาตปริพาหา น โหนติ.” อิเม วุจจนติ ภิกขเว อาสวา สัวรา
ปหาดพพา, เย สัวเรน ปหีนา โหนติ.

กตเม จ ภิกขเว อาสวา ปฏิเสวนา ปหาดพพา, เย
ปฏิเสวนาย ปหีนา โหนติ. อิท ภิกขเว ภิกขุ ปฏิสงขา โยนิโส
จิวัริ ปฏิเสวติ ยาวเทว สีตสส ปฏิฆาตาย, อุณหสส ปฏิฆาตาย,
ทัมสมกสวาตาตปสิริสปสมุผลसानัน ปฏิฆาตาย, ยาวเทว
หิริโกปินปฏิจฉาทนตถัม. ปฏิสงขา โยนิโส ปิณทปาดัม ปฏิเสวติ เนว
ทวาย น มทาย น มณฺทนาย น วิภูสนาย, ยาวเทว อิมสส
กายสส จิตฺติยา ยาปนาย วิหีสุปติยา^๒ พรหมจริยานุคฺคหาย, “อิตฺติ
ปฺราณณจ เวทณัม ปฏิหฺงขามิ, นวณฺจ เวทณัม น อุปปาเทสฺสามิ,

^๑ ฉ., เท., อ. อิเม ปาจา น ทิสฺสนติ.

^๒ ฉ., เท., อ. วิหีสุปติยา

ยาตุรา จ เม ภวิสฺสติ อนวชฺชตา จ ฆาสฺสฺวิหาโร จาติ.^๑ ปฏิสงฺขา โยนิโส เสนาสนํ ปฏิสเวติ ยาวเทว สีสฺส ปฏิมาย, อุณฺหสฺส ปฏิมาย, ทํสมกสฺวาตาตปสฺสีสฺสพสมฺพสฺसानํ ปฏิมาย, ยาวเทว อุตฺตปฺริสฺสยวิโนทนํ^๒ ปฏิสลฺลานารามตถํ. ปฏิสงฺขา โยนิโส คิลานปจฺจยภาสชฺชปฺริกฺขารํ ปฏิสเวติ ยาวเทว อุปฺปนฺนํ เวยฺยาพาธิกานํ เวทนํ ปฏิมาย อพฺยาปชฺฌปรมตฺยา.^๓ ยํ หิสฺส ภิกฺขเว อุปฺปฏิสเวโต อุปฺปชฺเชยฺยํ อาสวา วิฆาตปฺริพาหา, ปฏิสเวโต เอวํ เต อาสวา วิฆาตปฺริพาหา น โหหนฺติ. อิมํ วุจฺจหนฺติ ภิกฺขเว อาสวา ปฏิสเวนา ปหาตพฺพา, เย ปฏิสเวนา ยปฺพินา โหหนฺติ.

กตเม จ ภิกฺขเว อาสวา อธิวาสนา ปหาตพฺพา, เย อธิวาสนาย ปฺพินา โหหนฺติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏิสงฺขา โยนิโส ขโม โหติ สีสฺส อุณฺหสฺส ชิมฺมจฺฉาย ปิปาสา ย ทํสมกสฺวาตาตปสฺสีสฺสพสมฺพสฺसानํ ทฺรุตฺตานํ ทฺรุตฺตานํ วจฺนปถานํ อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ เวทนํ ทฺกฺขานํ ติปปานํ^๔ ขรานํ กฏฺฏกานํ อสาดานํ อมฺหาปานํ ปาณฺหรานํ อธิวาสกชาติโก ชาติโก โหติ. ยํ หิสฺส ภิกฺขเว อนธิวาสยโต^๕ อุปฺปชฺเชยฺยํ อาสวา วิฆาตปฺริพาหา, อธิวาสยโต^๕ เอวํ เต อาสวา วิฆาตปฺริพาหา น โหหนฺติ. อิมํ วุจฺจหนฺติ ภิกฺขเว อาสวา อธิวาสนา ปหาตพฺพา, ये อธิวาสนาย ปฺพินา โหหนฺติ.

^๑ ฉ., เท. อิตฺสทโท น ทิสฺสติ.

หมทอญ 27/05/2566

^๓ ฉ., เท. อุปฺยาปชฺฌปรมตฺยาติ

^๔ ฉ., เท. อนธิวาสโต

^๒ ฉ., เท. อุตฺตปฺริสฺสยวิโนทนปฏิสลฺลานารามตถํ

^๕ ฉ., เท., อ. ติพฺพานํ

กตเม จ ภิกฺขเว อาสวา ปริวชฺชนา ปหาตพฺพา, เย
 ปริวชฺชนาย ปหีนา โหหนฺติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏฺฐิสงฺขา โยนิโส
 จณฺทหตฺถี^๑ ปริวชฺเชติ, จณฺทอสุสฺ^๒ ปริวชฺเชติ, จณฺทโคณฺ^๓ ปริวชฺเชติ,
 จณฺทกุกฺกुरิ^๔ ปริวชฺเชติ, อหิ ขาณฺถุ กณฺณกณฺจํ สอพฺภํ ปปาตํ
 จนฺทนิกํ โอปิคลลํ, ยถารูเป อนาสเน นิสินฺนํ ยถารูเป อโคจเร
 จรณฺตํ ยถารูเป ปาปเก มิตฺเต ภาชนฺตํ วิญญู สพฺรหมจาริ ปาปเกสุ
 จาเนสุ โอกปฺเปยฺยํ, โส ตณฺเจว^๕ อนาสนํ ตณฺจ อโคจริ เต จ
 ปาปเก มิตฺเต ปฏฺฐิสงฺขา โยนิโส ปริวชฺเชติ. ยํ หิสฺส ภิกฺขเว
 อปริวชฺชยโต อุปฺปชฺเชยฺยํ อาสวา วิฆาตปริพาหา, ปริวชฺชยโต
 เอวํส เต อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหหนฺติ. อิเม วุจฺจณฺติ ภิกฺขเว
 อาสวา ปริวชฺชนา ปหาตพฺพา, เย ปริวชฺชนาย ปหีนา โหหนฺติ.

กตเม จ ภิกฺขเว อาสวา วิโนทนา ปหาตพฺพา, เย
 วิโนทนาย ปหีนา โหหนฺติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏฺฐิสงฺขา โยนิโส
 อุปฺปนฺนํ กามวิตกฺกํ นาธิวาเสติ ปชฺหติ วิโนเทติ พฺยณฺตีกโรติ
 อนภาวํ คเมติ, ปฏฺฐิสงฺขา โยนิโส อุปฺปนฺนํ พฺยาปาทวิตกฺกํ ๔เปย
 อุปฺปนฺนํ วิหีสาวิตกฺกํ ๔เปย อุปฺปนฺนูปฺปนฺเน ปาปเก อกฺุสเล ฐมฺเม
 นาธิวาเสติ ปชฺหติ วิโนเทติ พฺยณฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ. ยํ หิสฺส
 ภิกฺขเว อวิโนทยโต อุปฺปชฺเชยฺยํ อาสวา วิฆาตปริพาหา, วิโนทยโต
 เอวํส เต อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหหนฺติ. อิเม วุจฺจณฺติ ภิกฺขเว
 อาสวา วิโนทนา ปหาตพฺพา, เย วิโนทนาย ปหีนา โหหนฺติ.

กตเม จ ภิกฺขเว อาสวา ภาวนา ปหาตพฺพา, เย

^๑ จ. เท. อ. จณฺทํ หตฺถี จณฺทํ อสุสฺ จณฺทํ โคณฺ จณฺทํ กุกฺกुरิ

^๒ จ. เท. ตณฺจ

ภาวนาย ปหีนา โหนติ. อิธ ภิกขเว ภิกขุ ปฏิสงฺขา โยนิโส
 สติสมโพชฌงฺคํ ภาเวติ วิเวกนิสฺสิตํ วิราคนิสฺสิตํ นิโรธนิสฺสิตํ
 ไวสุสคฺคปริณามิ, ปฏิสงฺขา โยนิโส ฌมฺมวิจยสมโพชฌงฺคํ ภาเวติ
 ๔เปฯ วิริยสมโพชฌงฺคํ ภาเวติ ๔เปฯ ปิตฺติสมโพชฌงฺคํ ภาเวติ ๔เปฯ
 ปสฺสทฺธิสมโพชฌงฺคํ ภาเวติ ๔เปฯ สมาริสมโพชฌงฺคํ ภาเวติ ๔เปฯ
 อุกฺกมุทสมโพชฌงฺคํ ภาเวติ วิเวกนิสฺสิตํ วิราคนิสฺสิตํ นิโรธนิสฺสิตํ
 ไวสุสคฺคปริณามิ. ยํ หิสฺส ภิกขเว อภายโต อุกฺกมุทเชยฺยุํ อาสวา
 วิฆาตปริพาหา, ภายโต เอวํส เต อาสวา วิฆาตปริพาหา น
 โหนติ. อิมะ วุจฺจหนฺติ ภิกขเว อาสวา ภาวนา ปหาตพฺพา เย
 ภาวนาย ปหีนา โหนติ.

อิมะหิ โข ภิกขเว จหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ
 อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเณยฺโย อณฺชลิกรณเณยฺโย อนุตฺตรํ
 ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺสชาติ. จตฺตถ.

๕. ทารุกมฺมิกสุตฺตํ

[๕๙] เอวฺมเม^๑ สุตฺตํ:-^๑ เอกํ สมยํ ภควา นาทีเก^๒ วิหริ
 คิณฺชการาสเถ. อถ โข ทารุกมฺมิโก คหปติ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ. เอกมฺนตํ
 นิสินฺนํ โข ทารุกมฺมิกํ คหปติ ภควา เอตทวโจ “อปิ นุ เต
 คหปติ กุเล ทานํ ทียตฺติติ.

หมดอายุ 27/05/2566

^{๑-๑} สยา. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ฉ.,เท. นาทีเก

“ทียติ เม ภนฺเต กุเล ทานํ, ตณฺจ โข เย เต ภิกฺขุ
 อารณฺณกา” ปิณฑปาติกา ปัสสุลิกา อรหฺนโต^๒ วา อรหตฺตมคฺคํ วา
 สમાปนฺนา, ตถารูเปสฺส เม^๓ ภนฺเต ภิกฺขุสฺส ทานํ ทียตฺติ.

ทุชฺชานํ โข เอตํ คหปติ ตยา คิหิณา กามโมคิณา
 ปุตฺตสมุพาสยนํ อชฺฌาวสนฺเตน กาสิกจหนฺนํ ปจฺจนฺโนภนฺเตน
 มาลาคนฺธวิเลปนํ ธารยฺนฺเตน ชาตฺรปฺรชตํ สาทียนฺเตน “อิมे วา
 อรหฺนโต อิมे วา อรหตฺตมคฺคํ สમાปนฺนาติ.

อารณฺณโก เจปิ คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุทฺธโต อุณฺนโฬ
 จปโล มุขโร วิกิณฺณวาโจ มุฏฺฐสฺสติ อสมฺปชาโน อสมาหิโต
 วิพฺภนฺตจิตฺโต ปากฺกฺกนฺทริโย, เอวํ โส เตนฺงฺเคน คารยฺโห. อารณฺณโก
 เจปิ คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุทฺธโต อุณฺนโฬ จปโล มุขโร
 อวิกิณฺณวาโจ อุปฺปจฺจิตฺตสฺสติ สมฺปชาโน สสมาหิโต เอกคฺคจิตฺโต
 สํวตฺตินฺทริโย, เอวํ โส เตนฺงฺเคน ปาสํโส.

คามนฺตวิหารี เจปิ คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุทฺธโต ๔เปฯ เอวํ
 โส เตนฺงฺเคน คารยฺโห. คามนฺตวิหารี เจปิ คหปติ ภิกฺขุ โหติ
 อุทฺธโต ๔เปฯ เอวํ โส เตนฺงฺเคน ปาสํโส.

ปิณฑปาติโก เจปิ คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุทฺธโต ๔เปฯ เอวํ
 โส เตนฺงฺเคน คารยฺโห. ปิณฑปาติโก เจปิ คหปติ ภิกฺขุ โหติ
 อุทฺธโต ๔เปฯ เอวํ โส เตนฺงฺเคน ปาสํโส.

เนมนฺตนิโก เจปิ คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุทฺธโต ๔เปฯ เอวํ
 โส เตนฺงฺเคน คารยฺโห. เนมนฺตนิโก เจปิ คหปติ ภิกฺขุ โหติ
 อุทฺธโต ๔เปฯ เอวํ โส เตนฺงฺเคน ปาสํโส.

^๑ ฉ., เท. อารณฺณิกา, เอวมุปรีปิ.

^๒ สฺยา. อรหฺนตา

^๓ สฺยา. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

ปัสสุลิกโก เจปิ คหปติ ภิกขุ โหติ อุทฺธโต ๔เปฯ เหวํ โส
เตนงฺเคน คารยฺโห. ปัสสุลิกโก เจปิ คหปติ ภิกขุ โหติ อุทฺธโต
๔เปฯ เหวํ โส เตนงฺเคน ปาสฺโส.

คหปติจิวรรโ เจปิ คหปติ ภิกขุ โหติ อุทฺธโต อุณฺนโ
จปโล มุขโร วิกิณฺณวาโจ มุฏฺฐสฺสติ อสมฺปชาโน อสมฺมาหิโต
วิพฺภนฺตจิตฺโต ปากฺกฺกนฺทริโย, เหวํ โส เตนงฺเคน คารยฺโห.
คหปติจิวรรโ เจปิ คหปติ ภิกขุ โหติ อุทฺธโต อุณฺนโ อจปโล
อมุขโร อวิกิณฺณวาโจ อุปฺภุจิตฺตสฺสติ สมฺปชาโน สมฺมาหิโต เอกคฺคจิตฺโต
สํวตฺตินฺทริโย, เหวํ โส เตนงฺเคน ปาสฺโส.

อิงฺฆ ตวํ คหปติ สงฺฆे ทานํ เทหิ. สงฺฆे เต ทานํ
ททโต จิตฺตํ ปสฺสีทิสฺสติ, โส ตวํ ปสนฺนจิตฺโต กายสฺส เกทา
ปรมฺมมรณา สุคตํ สคฺคํ โลกํ อุปฺปชฺชิสฺสสฺสิติ. “เอสาหํ ภนฺเต
อชฺชตคฺเค สงฺฆे ทานานิ” ทสฺสามิติ. ปญฺจมํ.

๖. หตฺถิสาริปฺตฺตสฺสุตฺตํ

[๖๐] เอวฺมเม^๒ สุตฺ:-^๒ เอกํ สมยํ ภควา พาราณสียํ วิหริติ
อิสิปฺตเน มิคทาเย. เตเน โข ปน สมเยเน สมฺพหฺลลา เถรา ภิกขุ
ปจฺจนาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา มณฺฑลมาเพ สนนินฺนา สนนิปฺติตา
อภิชฺมมกถํ กเถนฺติ. ตตฺร สุกฺกํ आयสฺมา จิตฺโต หตฺถิสาริปฺตฺโต
เถรานํ ภิกขุณํ อภิชฺมมกถํ กเถนฺตานํ อนฺตรนฺตฺรา กถํ โอปาเตติ.
อถ โข आयสฺมา มหาโกฏฺฐิกโก आयสฺมนฺตํ จิตฺตํ หตฺถิสาริปฺตฺตํ
เอตทวโจ “อายสฺมา จิตฺโต หตฺถิสาริปฺตฺโต เถรานํ ภิกขุณํ อภิชฺมมกถํ

กเถนฺตานํ อนุตฺตรณฺตรา กถํ โอปาเตติ,^๑ ยาว^๒ กถาปริโยสํ
อายสฺมา จิตฺโต หตฺถิสาริปฺพุตฺโต อากเมตฺตติ.

เอวํ วุตฺเต, อายสฺมโต จิตฺตสฺส หตฺถิสาริปฺพุตฺตสฺส สหายกา
ภิกฺขุ อายสฺมนํตํ มหาโกฏฺฐิกํ เอตทโวจํ “อายสฺมา มหาโกฏฺฐิกอปิ”
อายสฺมนํตํ จิตฺตํ หตฺถิสาริปฺพุตฺตํ อปสาเทติ. ปณฺหิตโต อายสฺมา
จิตฺโต หตฺถิสาริปฺพุตฺโต ปโหติ จายสฺมา^๔ จิตฺโต หตฺถิสาริปฺพุตฺโต
เถรํ ภิกฺขุํ อภิธมฺมกถํ กเถตฺตุนฺติ.

“ทุชฺชานํ ไช เอตํ อาวุโส ปรสฺส เจโตปริยาโย อชานนฺเตหิ.
อิทฺธาวิโส เอกจฺโจ ปุคฺคโล ตาวเทว โสรัตโสรัตโต โหติ, นีวตฺตนีวโต
โหติ, อุปสนฺตูปสนฺโต โหติ, ยาว สตฺถาโร อุปนิสฺสาย วิหฺรติ
อณฺณตโร วา ครุณฺณจฺฉานียํ สพฺพหฺมจารี. ยโต จ ไช โส วปกสฺสเทว
สตฺถาโร, วปกสฺสตี ครุณฺณจฺฉานียะหิ สพฺพหฺมจารีหิ, โส สํสฺสฺสจฺฉ วิหฺรติ
ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณีหิ อุปาสเกหิ อุปาสิกากหิ รณฺญา ราชมฺหามตฺเตหิ
ติตฺถียะหิ ติตฺถียสวเกหิ, ตสฺส สํสฺสฺสจฺฉ วิสฺสฺสฺสจฺฉ ปากฺกสฺส
ภสฺสสมนฺยุตฺตสฺส วิหฺรโต ราโค จิตฺตํ อนุทฺธํเสติ, โส รากานฺทฺธํเสตฺน^๕
จิตฺเตน ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ. เสยฺยถาปิ อาวุโส โคณ
กิกฺกาทอ ทาเมน วา พทฺธโร วเช วา โอธฺธโร, โย นฺ ภุ อาวุโส
เอวํ วเทยฺย ‘นทานายํ โคณ กิกฺกาทอ ปุณฺเทว กิกฺกจํ โอตริสฺสตีติ,
สมฺมา นฺ ไช โส อาวุโส วทมาโน วเทยฺยติ. “โน หิทํ อาวุโส,
จกฺกณฺเหตํ อาวุโส วิชฺชติ, ยํ โส โคณ กิกฺกาทอ ทามํ วา
เจตฺวา วชํ วา ภินฺทิตฺวา อถ ปุณฺเทว กิกฺกจํ โอตเรยฺยติ, เอวเมว
ไช อาวุโส อิธกจฺโจ ปุคฺคโล ตาวเทว โสรัตโสรัตโต โหติ,

^๑ ฉ., เท. โอปาเตติ

หมดอายุ 27/05/2566

^๒ เท. ปิสฺสโท น ทิสฺสติ. อิ. โกฏฺฐิโก

^๔ ส., อิ. รากานฺทฺธํเสน

^๒ ฉ., อิ. ยาวสฺสโท น ทิสฺสติ.

^๕ สยา. จสฺสโท น ทิสฺสติ.

นิวัตนิวาโต โหติ, อุปสนตฺตูปสนโต โหติ, ยาว สตถารํ อุปนิสฺสาย
 วิหริติ อญฺเฏตรํ वा ครุณฺณจानิยํ สพฺรหฺมจารี. ยโต จ โข โส
 วปกสฺสเตว สตถารา วปกสฺสตี ครุณฺณจानิเยहि สพฺรหฺมจารีहि, โส
 สํสฺมฺโจ วิหริติ ภิกฺขุहि ภิกฺขุณีहि อุปาสเกहि อุปาสิกาहि รณฺเฑ
 ราชมฺหามตฺเตहि ติตฺถิเยहि ติตฺถิยสาวเกहि, ตสฺส สํสฺมฺจสฺส วิสฺสฺมฺจสฺส
 ปากฺกสฺส ภสฺสสมนุญฺตตสฺส วิหโรโต ราโค จิตฺตํ อนุทฺธเสติ, โส
 ราชานุทฺธสีเตน จิตฺเตน ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ.

อิธ ปณาสฺส เอกจฺโจ ปุคฺคโล วิวิจฺเจว กาเมหิ ๔เปย
 ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ, สฺส 'ลาภิมฺหิ ปจฺมสฺส ฌานสฺสชาติ
 สํสฺสฺสจฺโจ วิหริติ ภิกฺขุหิ ๔เปย สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ.
 เสยฺยถาปิ อาวุสฺส จาตุम्मหาปเถ ฤๅลลฺลสฺสิตโก เทโว วสฺสหนฺโต รชํ
 อนฺตรธาเปยฺย จิกฺขลลํ ปาตุกเรยฺย, โย ญฺ โข อาวุสฺส เอวํ วเทยฺย
 'นทานิ อมฺสฺมึ จาตุम्मหาปเถ ปุณฺนทฺเว รชํ ปาตุกวิสสตีติ, สมฺมา
 ญฺ โข สฺส อาวุสฺส วทฺมานโน วเทยฺยาติ. "โน หิทำ อาวุสฺส,
 จานญฺเหตํ อาวุสฺส วิชฺชติ, ยํ อมฺสฺมึ จาตุम्मหาปเถ มนุสฺสสา वा
 อติกฺกเมยฺยํ โคปสฺสุ वा อติกฺกเมยฺยํ วาตาตโป वा เสนฺหคตํ
 ปริยาทึเยยฺย, อถ ปุณฺนทฺเว รชํ ปาตุกเวยฺยาติ. เอวเมว โข อาวุสฺส
 อิธเอกจฺโจ ปุคฺคโล วิวิจฺเจว กาเมหิ ๔เปย ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช
 วิหริติ, สฺส 'ลาภิมฺหิ ปจฺมสฺส ฌานสฺสชาติ สํสฺสฺสจฺโจ วิหริติ ภิกฺขุหิ
 ๔เปย สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ.

อิฐ ปนาวุโส เอกจุใจ ปุคฺคโล วิตกกุวิจารานํ รูปสมา
 ๔เปย ทุติยํ ฌานํ อุปสมปชฺช วิหริติ, โส 'ลาภิมฺหิ ทุติยสฺส
 ฌานสฺสชาติ สัมมฺมฺโจ วิหริติ ภิกฺขุหิ ๔เปย สิกขํ ปจฺจกฺขาย

หีนายาวตตติ. เสยฺยถาปิ อาวุโส คามสฺส วา นิคมสฺส วา อวิทฺฐเร
 มหนฺตํ ตพากํ ตตฺถ ญฺลลผุสฺสโก เทโว วุฏฺฐโจ สิปปิสมพุกมปิ
 สกฺขรกถลมปิ อนฺตรธาเปยฺย, โย ญฺ โข อาวุโส เอวํ วเทยฺย
 ‘นทานิ อมฺมุสมิ ตพากะ ปุณฺเทว สิปปิสมพุกา วา สกฺขรกถลา วา
 ปาตุภวิสฺสหนฺตํ, สมฺมา ญฺ โข โส อาวุโส วทมาโน วเทยฺยาติ.
 “โน หิทำ อาวุโส, จาณญฺเหตํ อาวุโส วิชฺชติ, ยํ อมฺมุสมิ
 ตพากะ มนุสฺสา วา ปิเวยฺย, โคปฺสฺส วา ปิเวยฺย, วาตาตโป วา
 เสณฺหคตํ ปริยาทียะย, อถ ปุณฺเทว สิปปิสมพุกาปิ สกฺขรกถลาปิ
 ปาตุภเวยฺยหนฺติ. เอวเมว โข อาวุโส อิทฺเทจฺจ ปุคฺคโล วิตกฺกวิจฺจานํ
 วูปสฺมา ๔เปฯ ทุตฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, โส ‘ลาภิมฺหิ
 ทุตฺติยสฺส ฌานสฺสาติ สํสฺมฺมโจ วิหฺรติ ภิกฺขุหิ ๔เปฯ สิग्ghํ
 ปจฺจกฺขาย หีนายาวตตติ.

อิธ ปนาวุโส เอกจฺจ ปุคฺคโล ปีติยา จ วิราคา ๔เปฯ
 ตุตฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, โส ‘ลาภิมฺหิ ตุตฺติยสฺส ฌานสฺสาติ
 สํสฺมฺมโจ วิหฺรติ ภิกฺขุหิ ๔เปฯ สิग्ghํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตตติ.
 เสยฺยถาปิ อาวุโส ปุริสํ ปณฺีตโกชนํ ภูตฺตาวิ อภิโทสิกํ^๑ โภชนํ
 นจฺฉาเทยฺย, โย ญฺ โข อาวุโส เอวํ วเทยฺย ‘นทานิ อมฺมุ ปุริสํ
 ปุณฺเทว โภชนํ จาเทสฺสตีติ, สมฺมา ญฺ โข โส อาวุโส วทมาโน
 วเทยฺยาติ. “โน หิทำ อาวุโส, อมฺมุหาวุโส ปุริสํ^๒ ปณฺีตโกชนํ
 ภูตฺตาวิ ยาวสฺส สาทิ โอชา กาเย จสฺสตี, ตาว น อญฺญํ โภชนํ
 จาเทสฺสตี, ยโต จ ขวสฺส สาทิ โอชา อนฺตรธายิสฺสตี, อถ ปุณฺเทว
 ตํ โภชนํ จาเทยฺยาติ. เอวเมว โข อาวุโส อิทฺเทจฺจ ปุคฺคโล

^๑ จ.,เท. อาภิโทสิกํ

^๒ จ.,เท. จานํ เหตํ อาวุโส วิชฺชติ อมฺมุ ปุริสํ อิ. จานํ เหตํ วิชฺชติ อมฺมุ หาวุโส ปุริส.

ปีติยา จ วิราคา ๔เปย ตติยัม ฌานัม อุปสมปชฺช วิหริติ, โส
'ลาภิมฺหิ ตติยสุลล ฌานสุลล สัมมูจเ วิหริติ ภิกฺขุหิ ๔เปย ลิกฺขํ
ปจฺจกฺขาย หีนายาวตตติ.

อิธ ปนาวุโส เอกจฺโจ ปุคฺคโล สุขสุลล จ ปหานา ทุกฺขสุลล จ
ปหานา ๔เปย จตฺตถัม ฌานัม อุปสมปชฺช วิหริติ, โส 'ลาภิมฺหิ
จตฺตถสุลล ฌานสุลล สัมมูจเ วิหริติ ภิกฺขุหิ ๔เปย ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
หีนายาวตตติ. เสยฺยถาปิ อาวุโส ปพฺพตสงฺเขเป อุทกรหโต นิวาโต
วิคตอุมิโก, โย นุ โข อาวุโส เอวံ วเทยฺย 'นทานิ อมฺมุสมิ
อุทกรหเท ปุนเทว อุมิ ปาตุภวิสฺสตีติ, สมมา นุ โข โส อาวุโส
วทมาโน วเทยฺยาติ. "โน หิทำ อาวุโส, จาณญฺเหตัม อาวุโส วิชฺชติ,
ยา ปุรตฺถิมาย ทิสาย อาคจฺเจยฺย ภูสา วาตวฺภูจฺจิ, सा तस्मि
อุทกรหเท อุมิ ชเนยฺย, ยา ปจฺจิมาย ทิสาย อาคจฺเจยฺย ๔เปย
อุตฺตราย ทิสาย อาคจฺเจยฺย ทกฺขิณาย ทิสาย อาคจฺเจยฺย ภูสา
วาตวฺภูจฺจิ, सा तस्मि อุทกรहते อุมि ชเนยฺยาติ เอวเมว โข อาวุโส
อิธเอกจฺโจ ปุคฺคโล สุขสุลล จ ปหานา ทุกฺขสุลล จ ปหานา ๔เปย
จตฺตถัม ฌานัม อุปสมปชฺช วิหริติ, โส 'ลาภิมฺหิ จตฺตถสุลล ฌานสุลล
สัมมูจเ วิหริติ ภิกฺขุหิ ๔เปย ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตตติ.

อิธ ปนาวุโส เอกจฺโจ ปุคฺคโล สพฺพนิมิตฺตาทนํ อมนสิการา
อนิมิตฺตํ เจโตสมาริ อุปสมปชฺช วิหริติ, โส 'ลาภิมฺหิ อนิมิตฺตสุลล
เจโตสมาริสฺสาติ สัมมูจเ วิหริติ ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณีหิ อุปาสเกหิ
อุปาสิกาหิ รณฺเฎา ราชมหามตฺเตหิ ติตฺถิเยหิ ติตฺถิยสาวเกหิ, ตสุลล
สัมมูจสุลล วิสฺสมูจสุลล ปากฺกสุลล ภสฺสมนฺยุตฺตสุลล วิหโรเต ราโค
จิตฺตํ อนฺนทฺธฺเสติ, โส รากานฺนทฺธฺสีเตน จิตฺเตน ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
หีนายาวตตติ. เสยฺยถาปิ อาวุโส ราชา वा ราชमहामतो वा

จตุรงฺคินิยา เสนาย อทฺธานมคฺคปฏฺฏิปนฺโน อณฺณตรสฺมี วนสณฺฑเท
 เอกฺกรตฺตี วาสํ อุปคจฺเจยฺย, ตตฺร^๑ หตฺถิสทฺเทน อสฺสสทฺเทน
 รตฺสทฺเทน ปตฺติสทฺเทน เภริปนฺวสงฺขวิณฺณนินฺนาทสทฺเทน^๒
 จีรฺพิกาสทฺโท^๓ อนฺตรธาเปยฺย,^๔ โย นุ โข เอวํ วเทยฺย ‘นทานิ
 อมฺมุสฺมี วนสณฺฑเท ปฺนทเว จีรฺพิกาสทฺโท ปาตุภวิสฺสตีติ. สมฺมา นุ
 โข โส อาวุโส วทมาโน วเทยฺยาติ. “โน หิทำ อาวุโส, จาณญฺเหตฺ
 อาวุโส วิชฺชติ, ยํ โส ราชา วา ราชมฺหามตฺโต วา ตมฺหา
 วนสณฺฑทา ปกฺกเมยฺย, อถ ปฺนทเว จีรฺพิกาสทฺโท ปาตุภเวยฺยาติ.
 เอวเมว โข อาวุโส อิเชกจฺโจ ปุคฺคโล สพฺพนิมิตฺตานํ อมนสิการา
 อนิมิตฺตํ เจโตสมาริ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, โส ‘ลาภิมฺหิ อนิมิตฺตสฺส
 เจโตสมาริสฺสาติ สํสฺสฺสจฺโจ วิหฺรติ ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณีหิ อุปาสเกหิ
 อุปาสิกาหิ รณฺณา ราชมฺหามตฺเตหิ ติตฺถิเยหิ ติตฺถิยสาวเกหิ, ตสฺส
 สํสฺสฺสจฺสส วิสฺสฺสจฺสส ปากฺกสฺส ภสฺสมนฺยุตฺตสฺส วิหฺรโต ราโค
 จิตฺตํ อนฺนทฺธํเสติ, โส ราคานฺนทฺธํสีเตน จิตฺเตน ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
 หีนายาวตฺตตีติ.

อถ โข อายสฺมา จิตฺโต หตฺถิสาริปฺพุโต อปเรน สมเยน
 ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ. อถ โข จิตฺตสฺส หตฺถิสาริปฺพุตฺตสฺส
 สหายกา ภิกฺขุ, เยนายสฺมา มหาโกฏฺฐจิกโก,^๕ เตนฺอุปสงฺกมึสุ;
 อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนตฺม มหาโกฏฺฐจิกํ เอตทโวจํ “กึ นุ โข
 อายสฺมตา มหาโกฏฺฐจิกเณ จิตฺโต หตฺถิสาริปฺพุโต เจตสา เจโต
 ปริจฺจ วิทิตฺโต ‘อิมาสญฺจ อิมาสญฺจ วิหารสมฺปาตฺตีนํ จิตฺโต
 หตฺถิสาริปฺพุโต ลาภี, อถ จ ปน ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติสฺสตีติ,

^๑ อ. ตตฺถ

^๓ อ. เท. จีรฺกสทฺโท

^๔ อ. มหาโกฏฺฐจิก

^๒ อ. เท. อิ. เภริปนฺวสงฺขตฺตวิณฺณนินฺนาทสทฺเทน

^๕ อ. เท. อนฺตรธาเปยฺย

อุททาหุ เทวตา เอตมตถัม อารโจะสฺสุ จิตฺโต ภนฺเต หตฺถิสาริปฺพุโต
 อิมาสญฺจ อิมาสญฺจ วิหารสมาปตฺตึนํ ลากิ, อถ จ ปน ลิกขํ
 ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสตีติ. “เจตโส” เจโต ปริจฺจ วิทิตฺโต เม
 อาวุโส จิตฺโต หตฺถิสาริปฺพุโต อิมาสญฺจ อิมาสญฺจ วิหารสมาปตฺตึนํ
 ลากิ, อถ จ ปน ลิกขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสตีติ.
 เทวตาปิ เม เอตมตถัม อารโจะสฺสุ “จิตฺโต ภนฺเต หตฺถิสาริปฺพุโต
 อิมาสญฺจ อิมาสญฺจ วิหารสมาปตฺตึนํ ลากิ, อถ จ ปน ลิกขํ
 ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสตีติ.

อถ โข จิตฺตสฺส หตฺถิสาริปฺพุตสฺส สหายกา ภิกฺขุ, เยน
 ภควา, เตนฺอุปสงฺกมึสฺสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
 นิสีทึสฺสุ. เอกมนฺตํ นิสินฺหา โข เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจํ “จิตฺโต
 ภนฺเต หตฺถิสาริปฺพุโต อิมาสญฺจ อิมาสญฺจ วิหารสมาปตฺตึนํ ลากิ,
 อถ จ ปน ลิกขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติตฺติ.” “น ภิกฺขเว จิตฺโต
 จิรํ สริสฺสตี เนกขมฺมสฺสาตี.

อถ โข จิตฺโต หตฺถิสาริปฺพุโต นจิริสฺสเสว เกสฺมสฺสํ โอหาเรตฺวา
 กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺช. อถ
 โข आयสฺมา จิตฺโต หตฺถิสาริปฺพุโต เอกโก” วูปกฺกฺโข อุปปมตฺตโต
 อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต นจิริสฺสเสว, ยสฺสสตฺถาย กุลปฺพุตา สมฺมเทว
 อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ, ตทฺถนฺตฺตรํ พุรหฺมจิริยปริโยสานํ
 ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺจจิกฺตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหาสิ, “ขีณา
 ชาตี, วุสฺสิตํ พุรหฺมจิริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตฺตฺยาตี
 อพฺภวฺณาสิ, อณฺณตโร จ ปณายสฺมา จิตฺโต หตฺถิสาริปฺพุโต อรหฺตํ
 อโหสีตี. จณฺโณ.

* น.,เท. เจตสา

๒ น.,เท. หีนายาวตตติติ

๓ น.,เท.,อิ. เอโก

๗. มชฺฌสุตฺตํ

[๖๑] เอวเม^๑ สุตฺตํ^๒ เอกํ สมยํ ภควา พาราณสียํ วิหริ
 อสิปตเน มิคทาเย. เตเน โข ปน สมเยเน สมุพหุลานํ เถรานํ
 ภิกฺขุณํ ปจฺจนาภตฺตํ ปิณฑปาตปฏิกฺกนฺตานํ มณฑลมาเพ สนฺนิสินฺนานํ
 สนฺนิปตฺตานํ อยมนฺตรธา กถา อุทปาทิ “วุตฺตมิมํ อวฺสุโส ภควตา
 ปราเยเน^๓ เมตฺเตยฺยปญฺเห

‘โย อุภนฺเต^๔ วิทิตฺวาน มชฺฌเ มนฺตา น ลิมฺปติ^๕
 ตํ พุรฺรัมมิ มหาปุริโส^๖ โสธ สัพพนิมฺจจฺจาคติ.’^๗

กตโม หุ โข อวฺสุโส เอโก อนฺโต, กตโม ทฺติโย อนฺโต,
 กิ มชฺฌเ, กา สัพพนิติ.

เอวํ วุตฺเต, อญฺจตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ “ผลฺลโส
 โข อวฺสุโส เอโก อนฺโต ผลฺลสมฺมทโย ทฺติโย อนฺโต, ผลฺลสนิโรโธ
 มชฺฌเ, ตณฺหา สัพพนิ, ตณฺหา หิ นํ สัพพติ ตสฺส ตสฺเสว ภาวสฺส
 อภินิพฺพตฺติยา. เอตฺตาวตา โข อวฺสุโส ภิกฺขุ อภิญฺเญยฺยํ อภิชานาติ,
 ปริญฺเญยฺยํ ปริชานาติ, อภิญฺเญยฺยํ อภิชานนฺโต ปริญฺเญยฺยํ
 ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม ทุกฺขสฺส นตฺกโร โหติติ.

เอวํ วุตฺเต, อญฺจตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ “อติตํ
 โข อวฺสุโส เอโก อนฺโต, อนาคตํ ทฺติโย อนฺโต, ปจฺจุปฺปนํ
 มชฺฌเ, ตณฺหา สัพพนิ,^๘ ตณฺหา หิ นํ สัพพติ ตสฺส ตสฺเสว
 ภาวสฺส อภินิพฺพตฺติยา. เอตฺตาวตา โข อวฺสุโส ภิกฺขุ อภิญฺเญยฺยํ

^๑ สฺยา. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ปราเยเน

^๓ ฉ.,เท. อุภนฺเต

^๔ ฉ.,เท. ลิมฺปติ

^๕ ฉ.,เท.,อิ. มหาปุริโสติ

^๖ ฉ.,เท. สัพพนิมฺจจฺจาคติ

^๗ ฉ.,เท. สัพพนิ, เอวมุปริป.

อภิชานาติ, ปริณฺณเยยฺยํ ปริชานาติ, อภิณฺณเยยฺยํ อภิชานนฺโต
 ปริณฺณเยยฺยํ ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺขสฺสหนฺตกโร โหตีติ.

เอวํ วุตฺเต, อณฺณตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ “สุขา
 อาวุโส เวทนา เอโก อนฺโต, ทุกฺขา เวทนา ทุติโย อนฺโต,
 อทฺทกฺขมสุขา เวทนา มชฺฌเม, ตณฺหา สิปฺพณิ, ตณฺหา หิ นํ
 สิปฺพติ ตสฺส ตสฺเสว ภาวสฺส อภินิพฺพตฺติยา. เอตฺตาวตา ไช
 อาวุโส ภิกฺขุ อภิณฺณเยยฺยํ อภิชานาติ, ปริณฺณเยยฺยํ ปริชานาติ,
 อภิณฺณเยยฺยํ อภิชานนฺโต ปริณฺณเยยฺยํ ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม
 ทุกฺขสฺสหนฺตกโร โหตีติ.

เอวํ วุตฺเต, อณฺณตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ “นามํ
 ไช อาวุโส เอโก อนฺโต, รูปํ ทุติโย อนฺโต, วิญฺญาณํ มชฺฌเม,
 ตณฺหา สิปฺพณิ, ตณฺหา หิ นํ สิปฺพติ ตสฺส ตสฺเสว ภาวสฺส
 อภินิพฺพตฺติยา. เอตฺตาวตา ไช อาวุโส ภิกฺขุ อภิณฺณเยยฺยํ อภิชานาติ,
 ปริณฺณเยยฺยํ ปริชานาติ, อภิณฺณเยยฺยํ อภิชานนฺโต ปริณฺณเยยฺยํ
 ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺขสฺสหนฺตกโร โหตีติ.

เอวํ วุตฺเต, อณฺณตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ “จ ไช
 อาวุโส อชฺฌตฺติกาणि อายตนาणि เอโก อนฺโต, จ พาหิราणि
 อายตนาणि ทุติโย อนฺโต, วิญฺญาณํ มชฺฌเม, ตณฺหา สิปฺพณิ, ตณฺหา
 หิ นํ สิปฺพติ ตสฺส ตสฺเสว ภาวสฺส อภินิพฺพตฺติยา. เอตฺตาวตา ไช
 อาวุโส ภิกฺขุ อภิณฺณเยยฺยํ อภิชานาติ, ปริณฺณเยยฺยํ ปริชานาติ,
 อภิณฺณเยยฺยํ อภิชานนฺโต ปริณฺณเยยฺยํ ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม
 ทุกฺขสฺสหนฺตกโร โหตีติ.

เอวํ วุตฺเต, อณฺณตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ
 “สกฺกาโย⁵⁶⁶ ไช อาวุโส เอโก อนฺโต, สกฺกายสมฺมทโย ทุติโย อนฺโต,

สกุทายนิโรธ มชฺฌะ, ตณฺหา สัพฺพนี, ตณฺหา หิ นํ สัพฺพต
 ตสฺส ตสฺสเสว ภวสฺส อภินิพฺพตฺติยา. เอตฺตาวตา ไช อวฺสุ
 ภิกฺขุ อภิญฺเฌยฺยํ อภิชานาติ, ปริญฺเฌยฺยํ ปริชานาติ,
 อภิญฺเฌยฺยํ อภิชานนฺโต ปริญฺเฌยฺยํ ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม
 ทุกฺขสฺสหนฺตกโร โหตฺติ.

เอวํ วุตฺเต, อณฺณตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ “พฺยากตํ
 ไช อวฺสุ อมฺเหหิ สพฺเพเหว ยถาสกํ ปฏฺฐิภาณํ. “อายามาสุ,
 เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมฺมิตฺตํ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ
 อารโหเสสฺสาม, ยถา โน ภควา พฺยากริสฺสตี, ตถา นํ ฐาเรยฺยมาตี.”
 “เอวมาสุติ ไช เถรา ภิกฺขุ ตสฺส ภิกฺขุโน ปจฺจสฺสโส.

อถ ไช เถรา ภิกฺขุ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมฺมิตฺตํ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสึทฺติ. เอกมฺนตํ นิสฺสนฺนา ไช
 เถรา ภิกฺขุ, ยาวตโก อโหสิ สพฺเพเหว สทฺธี กถาสลฺลาโป, ตํ
 สพฺพํ ภควโต อารโหเส. “กสฺส นฺโช ฆนฺเต สฺฐาสิตนฺติ. “สพฺเพสํ
 โว ภิกฺขเว สฺฐาสิตํ ปริยาเยน, อปฺจ ยํ มया สนฺธาย ภาสิตํ
 ปรายเน เมตฺเตยฺยปณฺเห

‘โย อุฆาเต วิทิตฺวาน มชฺฌะ มนฺตา น ลิมฺปตี
 ตํ พุรฺรัมมิ มหาปริสฺโส สโร สัพฺพนิมจฺจคาคี.

ตํ สฺฐนาถ, สาธุกํ มนสิกโรถ, ภาสิสฺสามีตี. “เอวํ ฆนฺเตติ
 ไช เถรา ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสโส. ภควา เอตทวโจ

“ผลสฺโส ไช ภิกฺขเว เอโก อนฺโต, ผลสฺสสมุทโย ทฺติโย
 อนฺโต, ผลสฺสนิโรธ มชฺฌะ, ตณฺหา สัพฺพนี, ตณฺหา หิ นํ สัพฺพต

ตสฺส ตสฺเสว ภวสฺส อภินิพฺพุตฺติยา. เอตฺตาวตฺตา โข ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อภินฺนเมยฺยํ อภิชานาติ, ปริณฺนเมยฺยํ ปริชานาติ, อภินฺนเมยฺยํ
อภิชานนฺโต ปริณฺนเมยฺยํ ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม ทุกฺขสฺสหนฺตกโร
โหตีติ. สตฺตมํ.

๘. ปุริสินทฺริยวณฺสุตฺตํ

[๖๒] เอวมฺเม สุตฺตํ:- เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ
จาริกณฺจรมานो มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ, เยน ทณฺฑกปฺปกนฺนาม
โกสลานํ นิคโม, ตทวสฺริ. อถ โข ภควา มคฺคา โอกุณฺม
อณฺณตฺรสมิ รุกฺขมฺลเ ปณฺณตฺเต อาสเน นิสิตฺติ, เต จ^๑ ภิกฺขุ
ทณฺฑกปฺปกํ ปริสึสุ อาวสํ ปริเยสิตฺตํ.

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท สมฺพหฺลเหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิ, เยน
อจิรวตฺติ นที, เตนฺอุปสงฺกมิ คตฺตานิ ปริสฺธิจิตฺตํ, อจิรวตฺติยา นทียา
คตฺตานิ ปริสฺธิจิตฺตวา ปจฺจุตฺตริตฺวา เอกจิวโร อฏฺฐาสิ คตฺตานิ
ปฺพุพฺพสทิสานิ กุรุมาโน.^๒ อถ โข อณฺณตโร ภิกฺขุ, เยนายสฺมา
อานนฺโท, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทวโจ
“กีนฺนุ โข อาวุโส อานนฺท สพฺพํ เจตโส สมฺนฺนาหริตฺวา นฺุ โข
เทวทตฺโต ภควตา พฺยาगतฺโต ‘อาปายิกโก เทวทตฺโต เหนฺริโก
กปฺปฏฺฐโจ อเตกิจฺฉิตฺติ, อุทาสฺสุ เกณจิ เทว ปฺริยาเยนาติ. “เอวํ โข
ปเนตํ อาวุโส ภควตา พฺยาगतฺตฺติ.

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมนฺตํ
นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทวโจ “อิธํ ภาณเต

สมฺพหุเลหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิ^๑, เยน^๒ อจิรวตฺตี นทฺธิ, เตนฺอุปสงฺกมฺมี คตฺตทานิ
 ปริสฺสณฺจิตฺตํ. อจิรวตฺติยา นทฺธิยา คตฺตทานิ ปริสฺสณฺจิตฺตวา ปจฺจุตฺตตริตฺตวา
 เอกจิวโร อมฺมจาสี คตฺตทานิ ปุพฺพพสฺสทิสานิ กุรฺรฺมาโน. อถ โข ภนฺเต
 อณฺณตโร ภิกฺขุ เยนํหิ, เตนฺอุปสงฺกมฺมิ; อุปสงฺกมิตฺตวา มํ เอตทวโจ
 “กิณฺณุ โข อาวุโส อานนฺท สพฺพํ เจตโส สมฺนุนาหริตฺตวา นุ โข
 เทวทตฺโต ภควตา พุยาगतโต ‘อาปายิกโก เทวทตฺโต เนรยิกโก
 กปฺปปฏฺฐโจ อเตกิจฺจเณติ, อุทาทุ เกณจิ เทว ปริยาเยนาติ.

เอวํ วุตฺเต, อหิ ภนฺเต ตํ ภิกฺขุํ เอตทวโจ ‘เอวํ โข ปเนตํ
 อาวุโส ภควตา พุยาगतนฺติ. “โส จ โข อานนฺท ภิกฺขุ นโว
 ภวิสฺสติ อจิรปพฺพชฺชิตฺ, เถโร วา ปน พาลो อพฺยตฺโต. กถํ หิ
 นาม ยํ มया เอกํเสน พุยาगतํ, ตตฺถ เทวชฺฌํ อาปชฺชิสฺสติ. นานํ
 อานนฺท อณฺณํ เอกปุคฺคัลปิ สมฺนุปสฺสามิ, โย เอวํ มया สพฺพํ
 เจตโส สมฺนุนาหริตฺตวา พุยาगतโต, ยถยิทํ เทวทตฺโต. ยาวกัณฺณจํ
 อานนฺท เทวทตฺตสฺส วาลคฺคโกฏฺฐินิตฺตทุทฺทหนมตฺตมปิ^๒ สุกกํ ฌมฺมํ
 อทฺทสํ, เนว ตาวานํ เทวทตฺตํ พุยาภาสี ‘อาปายิกโก เทวทตฺโต
 เนรยิกโก กปฺปปฏฺฐโจ อเตกิจฺจเณติ, ยโต จ โข อหิ อานนฺท
 เทวทตฺตสฺส วาลคฺคโกฏฺฐินิตฺตทุทฺทหนมตฺตมปิ สุกกํ ฌมฺมํ น อทฺทสํ,
 อถาหิ ตํ เทวทตฺตํ พุยาภาสี ‘อาปายิกโก เทวทตฺโต เนรยิกโก
 กปฺปปฏฺฐโจ อเตกิจฺจเณติ, เสยฺยถาปิ อานนฺท กุณฺณโป สาทิกโก ปิริโส
 ปุโร กุณฺณสฺส สมตฺติตฺติโก ตตฺตร ปุริโส สสีสโก นิมฺมคฺโค อสฺส. ตสฺส
 โกจิ เทว ปุริโส อุปคจฺเจยฺย^๓ อตฺถกาโม หิตกาโม โยคกฺขเมกกาโม
 ตมฺหา กุณฺณปา อุทฺธริตฺตกาโม, โส ตํ กุณฺณปํ สมฺนุตานุปริจฺจณฺโตนโต
 น ปสฺเสยฺย ตสฺส ปุริสสฺส วาลคฺคโกฏฺฐินิตฺตทุทฺทหนมตฺตมปิ กุณฺณ

^๑ สฺยา. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ. วาลคฺคโกฏฺฐินิตฺตทุทฺทหนมตฺตมปิ

^๓ ฉ., เท., อ. อุปปชฺเชยฺย

ตสฺส กุสลากุสลํ ปาตุภวิสฺสตี. เอวมยํ ปุคฺคโล อายตี อปริหานธมฺโม
ภวิสฺสตีติ. เอวมปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส ปุริสปุคฺคโล เจตสา
เจโต ปริจฺจ วิทิตो โหติ, เอวมปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส
ปุริสินทุริยฌาณํ เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตํ โหติ. เอวมปิ โข
อานนฺท ตถาคตสฺส อายตี ธมฺมสมุปฺปาโต เจตสา เจโต ปริจฺจ
วิทิตो โหติ.

อิธ ปนํหา อานนฺท เอกจฺจํ ปุคฺคลํ เอวํ เจตสา เจโต
ปริจฺจ ปชานามิ ‘อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส วิชฺชमानา กุสลาปิ ธมฺมา
อกุสลาปิ ธมฺมาติ. ตเมนํ อปเรน สมเยน เจตสา เจโต ปริจฺจ
ปชานามิ ‘อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส อกุสลา ธมฺมา อนฺตรหิตา,
กุสลา ธมฺมา สมมุขีภฺวตา, อตฺถิ จ ขวสฺส อกุสลมฺภลํ อสมฺมุจฺฉินฺนํ,
ตมฺหา ตสฺส กุสลากุสลํ ปาตุภวิสฺสตี. เอวมยํ ปุคฺคโล อายตี
ปริหานธมฺโม ภวิสฺสตีติ. เสยฺยถาปิ อานนฺท พิชานิ อขณฺฑทานิ
อပ္ปตฺตินิ อวาทาตปหฺตานิ สาราทานิ สุขสยิตานิ ปุณฺณสียาย
นิกฺขิตฺตานิ; ชาเนยฺยาสิ ตวํ อานนฺท ‘นยิมานิ พิชานิ วุฑฺฒี
วิภูพฺพี เวปฺพลํ อาปชฺชิสฺสหนฺตีติ. เอวํ ภนฺเต. “เอวเมว โข อหํ
อานนฺท อิเธกจฺจํ ปุคฺคลํ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ
‘อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส วิชฺชमानา กุสลาปิ ธมฺมา อกุสลาปิ
ธมฺมาติ. ตเมนํ อปเรน สมเยน เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ
‘อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส อกุสลา ธมฺมา อนฺตรหิตา, กุสลา ธมฺมา
สมมุขีภฺวตา, อตฺถิ จ ขวสฺส อกุสลมฺภลํ อสมฺมุจฺฉินฺนํ, ตมฺหา ตสฺส
กุสลากุสลํ ปาตุภวิสฺสตี. เอวมยํ ปุคฺคโล อายตี ปริหานธมฺโม
ภวิสฺสตีติ. เอวมปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส ปุริสปุคฺคโล เจตสา
เจโต ปริจฺจ วิทิตो โหติ. เอวมปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส

ปฺริสินฺทฺริยฌาณํ เจตสา เจโต ปฺริจฺจ วิทิตํ โหติ. เอวมฺปิ โข
อานนฺท ตถาคตสฺส อายตฺติ ฌมฺมสมฺมุปฺปาโท เจตสา เจโต ปฺริจฺจ
วิทิตํ โหติ.

อิธ ปนาหํ อานนฺท เอกจฺจํ* ปุคฺคํ เจตสา* เจโต ปฺริจฺจ
ปฺชานามิ ‘อิมสฺส โข ปุคฺคสฺส วิชฺชมานา กุสลาปิ ฌมฺมา
อกุสลาปิ ฌมฺมาติ. ตเมณํ อปฺเรน สมเยน เอวํ เจตสา เจโต ปฺริจฺจ
ปฺชานามิ ‘นตฺถิ อิมสฺส ปุคฺคสฺส วาลคฺคโกฏฺฐินิตฺตทุทฺทหนมตฺโตปิ
สุกฺโก ฌมฺโม, สมฺนฺนาคตายํ ปุคฺคโล เอกนฺตกาพเกหิ อกุสเลหิ
ฌมฺเมหิ, กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺหา อปายํ ทุคฺคตฺติ วินิปาตํ นิรยํ
อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เสยฺยถาปิ อานนฺท พิชานิ ขณฺฑานิ ปุตฺตีนิ
วาทาตปฺหตานิ สุเขตฺเต สุปฺริกมฺมกตาย ญฺมียา นิกฺขิตฺตานิ.
ชาเนยฺยาสี ตวํ อานนฺท ‘นยิมานิ พิชานิ วุทฺธมฺหิ วิรุฬฺหี เวปฺพลํ
อาปชฺชิสฺสตีติ. “เอวํ ภนฺเต. “เอวเมว โข อหํ อานนฺท อิธเอกจฺจํ
ปุคฺคํ เอวํ เจตสา เจโต ปฺริจฺจ ปฺชานามิ ‘อิมสฺส โข ปุคฺคสฺส
วิชฺชมานา กุสลาปิ ฌมฺมา อกุสลาปิ ฌมฺมาติ. ตเมณํ อปฺเรน
สมเยน เอวํ เจตสา เจโต ปฺริจฺจ ปฺชานามิ “นตฺถิ อิมสฺส
ปุคฺคสฺส วาลคฺคโกฏฺฐินิตฺตทุทฺทหนมตฺโตปิ สุกฺโก ฌมฺโม, สมฺนฺนาคตายํ
ปุคฺคโล เอกนฺตกาพเกหิ อกุสเลหิ ฌมฺเมหิ, กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺหา
อปายํ ทุคฺคตฺติ วินิปาตํ นิรยํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เอวมฺปิ โข อานนฺท
ตถาคตสฺส ปฺริสฺปุคฺคโล เจตสา เจโต ปฺริจฺจ วิทิตํ โหติ. เอวมฺปิ
โข อานนฺท ตถาคตสฺส ปฺริสินฺทฺริยฌาณํ เจตสา เจโต ปฺริจฺจ วิทิตํ
โหติ. เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส อายตฺติ ฌมฺมสมฺมุปฺปาโท
เจตสา เจโต ปฺริจฺจ วิทิตํ โหตีติ.

เอวํ วุตฺเต, อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทวโจ “สกุภา
 นุ ไช ภาณเต อิมสํ ตินฺณํ ปุคฺคลานํ อปเรปิ ตโย ปุคฺคลา
 สปปฎิภาคา ปณฺญาเปตฺตุนฺติ. “สกุภานนฺทาทิ, ภควา เอตทวโจ
 “อิธํ อานนฺท เอกจํ ปุคฺคลํ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ,
 ‘อิมสฺส ไช ปุคฺคลสฺส วิชฺชมานา กุสลาปิ ฐมา อกุสลาปิ ฐมาติ.
 ตเมณํ อปเรน สมเยน เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ ‘อิมสฺส
 ไช ปุคฺคลสฺส กุสลา ฐมา อนฺตรหิตา, อกุสลา ฐมา สมมุขีภฺวตา,
 อตฺถิ จ ขวสฺส กุสลมฺมลํ อสมฺมุจฺฉินฺนํ, ตมฺปิ สพฺเพน สพฺพํ
 สมฺมุขมํ คจฺฉติ. เอวเมวํ ปุคฺคโล อายตี ปรีหานธมฺโม ภวิสฺสตีติ.
 เสยฺยถาปิ อานนฺท องฺการานิ อาทิตฺตานิ สมฺปชฺชลิตานิ
 สยฺยชฺชิตฺตานิ” ปุณฺณสฺส นิกฺขิตฺตานิ. ชาเนยฺยาสิ ตวํ อานนฺท
 “นยิมานิ องฺการานิ วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺปุลลํ อาปชฺชิสฺสนฺตีติ. เอวํ
 ภาณเต. “เสยฺยถาปิ วา ปนฺนํ สยฺยณฺทสมเย” สุริเย โอคจฺฉนฺเต
 ชาเนยฺยาสิ ตวํ อานนฺท อาโลโก อนฺตรธายิสฺสติ, อนฺธกาโร
 ปาตฺตภวิสฺสตีติ. เอวํ ภาณเต. “เสยฺยถาปิ วา ปนฺนํ
 อภิปทฺสอฑฺฒตฺตํ” ภาตฺตกาลสมเย ชาเนยฺยาสิ ตวํ อานนฺท ‘อาโลโก
 อนฺตรหิต, อนฺธกาโร ปาตฺตภูโตติ. เอวํ ภาณเต. “เอวเมว ไช อํ
 อานนฺท อิธเอกจํ ปุคฺคลํ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ
 ‘อิมสฺส ไช ปุคฺคลสฺส วิชฺชมานา กุสลาปิ ฐมา อกุสลาปิ ฐมาติ.
 ตเมณํ อปเรน สมเยน เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ ‘อิมสฺส
 ไช ปุคฺคลสฺส กุสลา ฐมา อนฺตรหิตา, อกุสลา ฐมา สมมุขีภฺวตา,
 อตฺถิ จ ขวสฺส กุสลมฺมลํ อสมฺมุจฺฉินฺนํ, ตมฺปิ สพฺเพน สพฺพํ

^๑ ฉ.,เท.,อิ. สยฺยชฺชิตฺตานิ^๒ ฉ.,เท.,อิ. สมยํ^๓ อิ. อภิปทฺส อฑฺฒตฺตํ

สมุคฺฆาตํ คจฺฉติ. เอวมยํ ปุคฺคโล อายตී ปริหานธมฺโม ภวิสฺสตีติ. เอวมปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส ปุริสปุคฺคโล เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตो โหติ. เอวมปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส ปุริสนิหฺนฺทริยฌาณํ เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตํ โหติ. เอวมปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส อายตී ธมฺมสมุปฺปาโท เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตो โหติ.

อิธ ปนาหิ อานนฺท เอกจฺจํ ปุคฺคลํ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ ‘อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส วิชฺชมานา กุสลาปิ ธมฺมา อกุสลาปิ ธมฺมาติ. ตเมเนํ อปเรน สมเยเน เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ ‘อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส อกุสลา ธมฺมา อนฺตรหิตา, กุสลา ธมฺมา สมมุขีภฺวตา, อตฺถิ จ ขวสฺส อกุสลมฺมลํ อสมฺมุจฺฉินฺนํ, ตมปิ สพฺเพเน สพฺพํ สมุคฺฆาตํ คจฺฉติ. เอวมยํ ปุคฺคโล อายตī อปริหานธมฺโม ภวิสฺสตีติ. เสยฺยถาปิ อานนฺท อํคาราณิ อาทิตฺตานิ สมฺปชฺชลิตานิ สณฺโชติภฺวตานิ สุกฺเข ติณฺปุณฺณเช วา กมฺมจฺปุณฺณเช วา นิภฺขิตฺตานิ. ชาเนยฺยาสิ ตวํ อานนฺท “อิมานิ อํคาราณิ วุฑฺฒี วิรูปฺหี เวปฺพลํ อาปชฺชิสฺสหนฺตีติ. เอวํ ภนฺเต. “เสยฺยถาปิ วา ปนानนฺท รตฺติยา ปจฺจุสสมเย” สฺริเย อุกฺคจฺฉนฺเต ชาเนยฺยาสิ “ตวํ อานนฺท ‘อนฺธกาโร อนฺตรธายิสฺสติ อาโลโก ปาตุภวิสฺสตีติ. “เอวํ ภนฺเต. “เสยฺยถาปิ วา ปนानนฺท อภิตทสมชฺฉนฺติเก” ภาตฺตกาลสมเย ชาเนยฺยาสิ ตวํ อานนฺท ‘อนฺธกาโร อนฺตรหิตโต อาโลโก ปาตุภฺวตีติ. เอวํ ภนฺเต. “เอวเมว โข อหิ อานนฺท อิธเอกจฺจํ ปุคฺคลํ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ “อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส วิชฺชมานา กุสลาปิ ธมฺมา อกุสลาปิ ธมฺมาติ. ตเมเนํ อปเรน สมเยเน เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ ‘อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส อกุสลา ธมฺมา อนฺตรหิตา, กุสลา ธมฺมา สมมุขีภฺวตา, อตฺถิ จ ขวสฺส อกุสลมฺมลํ อสมฺมุจฺฉินฺนํ,

หมดอายุ 27/05/2566

ตมฺปิ สพฺเพน สพฺพํ สมุคฺฉาตํ คจฺฉติ. เอวมฺยํ ปุคฺคโล อายตฺติ
อปริหานธมฺโม ภวิสฺสตีติ. เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส ปุริสปุคฺคโล
เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตो โหติ. เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส
ปุริสสินุทริยฌาณํ เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตํ โหติ. เอวมฺปิ โข
อานนฺท ตถาคตสฺส อายตฺติ ธมฺมสมุปฺปาโท เจตสา เจโต ปริจฺจ
วิทิตो โหติ.

อิธ ปนาหํ อานนฺท เอกจฺจํ ปุคฺคลํ เอวํ เจตสา เจโต
ปริจฺจ ปชานามิ “อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส วิชฺชมาณา กุสลาปํ ธมฺมา
อกุสลาปํ ธมฺมาติ. ตเมนํ อปเรณ สมเยน เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ
ปชานามิ ‘นตฺถิ อิมสฺส ปุคฺคลสฺส วาลคฺคโกฏฺฐินิตตฺตทฺทหนมตฺโตปิ
อกุสโล ธมฺโม, สมฺนฺนาคตายํ’ ปุคฺคโล เอกนฺตสฺสกุเกหิ อนวชฺเชหิ
ธมฺเมหิ, ทิฏฺฐเจว ธมฺเม ปรีนิพฺพายิสฺสตีติ. เสยฺยถาปิ อานนฺท
องฺคาราณิ สีตานิ นิพฺพุตานิ สฺสกุเช ติณฺปุณฺนเช วา กฏฺฐปุณฺนเช วา
นิกฺขิตตฺตานิ. ชาเนยฺยาสิ ตวํ อานนฺท ‘นยิมานิ องฺคาราณิ วุฑฺฒี
วิรูปฺพหิ เวปฺูลลํ อาปชฺชิสฺสหนฺตีติ. เอวํ ภนฺเต. “เอวเมว โข อหํ
อานนฺท อิธเอกจฺจํ ปุคฺคลํ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ
‘อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส วิชฺชมาณา กุสลาปํ ธมฺมา อกุสลาปํ ธมฺมาติ.
ตเมนํ อปเรณ สมเยน เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ ‘นตฺถิ
อิมสฺส ปุคฺคลสฺส วาลคฺคโกฏฺฐินิตตฺตทฺทหนมตฺโตปิ อกุสโล ธมฺโม,
สมฺนฺนาคตายํ’ ปุคฺคโล เอกนฺตสฺสกุเกหิ อนวชฺเชหิ ธมฺเมหิ, ทิฏฺฐเจว
ธมฺเม ปรีนิพฺพายิสฺสตีติ. เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส ปุริสปุคฺคโล
เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตो โหติ. เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส
ปุริสสินุทริยฌาณํ เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตํ โหติ. เอวมฺปิ โข

อาณนท ตถาคตสส อายตี ฐมมสมุปาโท เจตสา เจโต ปริจจุ
วิทิตโต โหติ.

ตตฺรานนท เย เต ปุริมา ตโย ปุคฺคลา เตสํ ตินฺณํ
ปุคฺคลานํ เอโก อปริหานธฺโม, เอโก ปริหานธฺโม, เอโก อาปายิก
เนรยิก. ตตฺรานนท เยเม ปจฺจิมมา ตโย ปุคฺคลา, อิมสํ ตินฺณํ
ปุคฺคลานํ เอโก อปริหานธฺโม, เอโก ปริหานธฺโม, เอโก
ปรินิพฺพานธฺโมติ. อฏฺฐมํ.

๕. นิพฺเพธิกสุตฺตํ

[๖๓] นิพฺเพธิกปริยายํ โว ภิกฺขเว ฐมมปริยายํ เทเสสฺสามิ,
ตํ สุณฺณถ, สาธุกํ มนสิกโรถ, ภาสิสฺสามีติ. “เอวํ ภนฺเตติ โข เต
ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสสํ. ภควา เอตทวโจ

“กตโม จ โส ภิกฺขเว นิพฺเพธิกปริยาโย ฐมมปริยาโย.
กามา ภิกฺขเว เวทิตพฺพา, กามานํ นินฺทานสมฺภโว เวทิตพฺโพ,
กามานํ เวมตฺตตา เวทิตพฺพา, กามานํ วิปาโก เวทิตพฺโพ, กามนิโรธ
เวทิตพฺโพ, กามนิโรธคามินีปฏฺธิปทา เวทิตพฺพา, เวทนา ภิกฺขเว
เวทิตพฺพา, เวทนานํ นินฺทานสมฺภโว เวทิตพฺโพ, เวทนานํ เวมตฺตตา
เวทิตพฺพา, เวทนานํ วิปาโก เวทิตพฺโพ, เวทนานิโรธ เวทิตพฺโพ,
เวทนานิโรธคามินีปฏฺธิปทา เวทิตพฺพา, สญฺญา ภิกฺขเว เวทิตพฺพา,
สญฺญานํ นินฺทานสมฺภโว เวทิตพฺโพ, สญฺญานํ เวมตฺตตา เวทิตพฺพา,
สญฺญานํ วิปาโก เวทิตพฺโพ, สญฺญานิโรธ เวทิตพฺโพ,
สญฺญานิโรธคามินีปฏฺธิปทา เวทิตพฺพา, อาสวา ภิกฺขเว เวทิตพฺพา,
อาสวานํ นินฺทานสมฺภโว เวทิตพฺโพ, อาสวานํ เวมตฺตตา เวทิตพฺพา,
อาสวานํ วิปาโก เวทิตพฺโพ, อาสวานิโรธ เวทิตพฺโพ,

อาสวนิโรธคามินีปฏิปทา เวทิตพฺพา, กมฺมํ ภิกฺขเว เวทิตพฺพํ,
 กมฺมานํ นิทานสมฺภโว เวทิตพฺโพ, กมฺมานํ เวมตฺตตา เวทิตพฺพา,
 กมฺมานํ วิปาโก เวทิตพฺโพ, กมฺมนิโรโธ เวทิตพฺโพ,
 กมฺมนิโรธคามินีปฏิปทา เวทิตพฺพา, ทุกฺขํ ภิกฺขเว เวทิตพฺพํ,
 ทุกฺขสฺส นิทานสมฺภโว เวทิตพฺโพ, ทุกฺขสฺส เวมตฺตตา เวทิตพฺพา,
 ทุกฺขสฺส วิปาโก เวทิตพฺโพ, ทุกฺขนิโรโธ เวทิตพฺโพ,
 ทุกฺขนิโรธคามินีปฏิปทา เวทิตพฺพา.

‘กามา ภิกฺขเว เวทิตพฺพา, กามานํ นิทานสมฺภโว
 เวทิตพฺโพ, กามานํ เวมตฺตตา เวทิตพฺพา, กามานํ วิปาโก
 เวทิตพฺโพ, กามนิโรโธ เวทิตพฺโพ, กามนิโรธคามินีปฏิปทา
 เวทิตพฺพาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ, กิณฺเจตํ ปฏิจฺจุ วุตฺตํ. ปณฺจิเม
 ภิกฺขเว กามคฺคณา จกฺขุวิญฺญेเยยา รূปา อิมฺหฺจา กนฺตา มนาปา
 ปิยรূปา กามฺปสฺสํหิตา รชฺนียา;’ โสตวิญฺญेเยยา สทฺทา ๔เปฯ
 ฌานวิญฺญेเยยา คนฺธา ๔เปฯ ชิวหาวิญฺญेเยยา รสา ๔เปฯ
 กายวิญฺญेเยยา โผฏฺฐพฺพา อิมฺหฺจา กนฺตา มนาปา ปิยรূปา
 กามฺปสฺสํหิตา รชฺนียา.” อปิ จ โข ภิกฺขเว เนเต กามา, กามคฺคณา
 นามเต อริยสฺส วินเย วุจฺจนฺติ.

“สงฺกปฺปราโค ปุริสสฺส กาโม
 เนเต” กามา ยานิ จิตฺตานิ โลเก
 สงฺกปฺปราโค ปุริสสฺส กาโม
 ติฏฺฐนฺติ จิตฺตานิ ตเถว โลเก
 อเถตถ ธีรา วินยฺนฺติ จนฺทนฺติ.

กตโม จ ภิกฺขเว กามานํ นิทานสมฺภโว, ผลสฺส ภิกฺขเว
กามานํ นิทานสมฺภโว.

กตมา จ ภิกฺขเว กามานํ เวมตฺตตา, อญฺโฆ ภิกฺขเว
กาโม ฐเปสฺสุ, อญฺโฆ กาโม สหฺเทสฺสุ, อญฺโฆ กาโม คนฺธเรสฺสุ, อญฺโฆ
กาโม รเสสฺสุ, อญฺโฆ กาโม โผฏฺฐพฺเพสฺสุ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
กามานํ เวมตฺตตา.

กตโม จ ภิกฺขเว กามานํ วิปาโก. ยํ โข ภิกฺขเว
กามยมาโน ตชฺชํ ตชฺชํ อตฺตภาวํ อภินิพฺพุตเตติ ปุณฺณภาคิยํ วา
อปุณฺณภาคิยํ วา. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กามานํ วิปาโก.

กตโม จ ภิกฺขเว กามนิโรธ, ผลสฺสนิโรธา^๑ ภิกฺขเว
กามนิโรธ. อยเมว อริโย อฏฺฐจฺังคิโก มคฺโค กามนิโรธคามินิปฏิปทา,
เสยฺยถิํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปโป สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมมฺโหโต
สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ.

ยโต จ^๒ โข ภิกฺขเว อริยสาวโก เอวํ กามे ปชานาติ,
เอวํ กามานํ นิทานสมฺภวํ ปชานาติ, เอวํ กามานํ เวมตฺตตํ
ปชานาติ, เอวํ กามานํ วิปากํ ปชานาติ, เอวํ กามนิโรธํ ปชานาติ,
เอวํ กามนิโรธคามินิปฏิปทํ ปชานาติ, สฺส อิมํ นิพฺเพธิกํ พุรหฺมจฺริยํ
ปชานาติ กามนิโรธํ. กามา ภิกฺขเว เวทิตพฺพา ๔เปย
กามนิโรธคามินิปฏิปทา เวทิตพฺพาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ, อิทเมตํ
ปฏิจฺจ วุตฺตํ.

เวทนา ภิกฺขเว เวทิตพฺพา ๔เปย เวทนานิโรธคามินิปฏิปทา
เวทิตพฺพาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ, กิณฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ.

ติสฺโส อีมา ภิกฺขเว เวทนา, สุขา เวทนา, ทุกฺขา เวทนา, อทุกฺขมสุขา เวทนา.

กตโม จ ภิกฺขเว เวทนานํ นิทานสมฺภโว, ผลฺโส ภิกฺขเว เวทนานํ นิทานสมฺภโว.

กตมา จ ภิกฺขเว เวทนานํ เวมตฺตตา. อตฺถิ ภิกฺขเว สามิสฺสา สุขา เวทนา, อตฺถิ นิรามิสฺสา สุขา เวทนา, อตฺถิ สามิสฺสา ทุกฺขา เวทนา, อตฺถิ นิรามิสฺสา ทุกฺขา เวทนา, อตฺถิ สามิสฺสา อทุกฺขมสุขา เวทนา, อตฺถิ นิรามิสฺสา อทุกฺขมสุขา เวทนา. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว เวทนานํ เวมตฺตตา.

กตโม จ ภิกฺขเว เวทนานํ วิปาโก. ยํ โข ภิกฺขเว เวทยมาโน^๑ ตชฺชํ ตชฺชํ อตฺตภาวํ อภินิพฺพุตฺเตติ; ปุณฺณภาคิยํ วา อปุณฺณภาคิยํ วา. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว เวทนานํ วิปาโก.

กตโม จ ภิกฺขเว เวทนานิโรธ, ผลฺสนิโรธา^๒ ภิกฺขเว เวทนานิโรธ. อยเมว อริโย อฏฺฐจฺงฺคิโก มคฺโค เวทนานิโรธ-คามินิปฏิบัติทา, เสยฺยถิทำ. สมฺมาทิฏฺฐิ ๔เปฺย สมฺมาสมาธิ.

ยโต จ^๓ โข ภิกฺขเว อริยสาวโก เอวํ เวทนํ^๔ ปชานาติ, เอวํ เวทนานํ นิทานสมฺภวํ ปชานาติ, เอวํ เวทนานํ เวมตฺตตํ ปชานาติ, เอวํ เวทนานํ วิปากํ ปชานาติ, เอวํ เวทนานิโรธํ ปชานาติ, เอวํ เวทนานิโรธคามินิปฏิบัติทา ปชานาติ. โส อิมํ นิพฺเพธิกํ พุรฺหมจิริยํ ปชานาติ เวทนานิโรธํ. เวทนา ภิกฺขเว เวทิตพฺพา ๔เปฺย เวทนานิโรธคามินิปฏิบัติทา เวทิตพฺพาติ อิตฺติ ยนฺตํ วุตฺตํ, อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ.

* ม.๒๖๖. ๒๗/๐๕/๒๕๕๕

^๑ ฉ., เท., อ. เวทยมาโน

^๒ ฉ., เท., อ. ผลฺสนิโรธ

^๓ ฉ., เท. จสฺสโท น ทิสฺสติ.

^๔ อ. เวทนา

สยฺยวาทิ ภิขเว เวทิตพฺพา ๕เปฯ สยฺยานิโรธคามินีปฺปฏิปทา เวทิตพฺพาติ อิติ โข ปเนตํ วุตตํ, กิณฺเฑตํ ปฏฺิจจ วุตตํ. จยิมา ภิขเว สยฺยวาทิ, รูปสยฺยวาทิ สทฺทสยฺยวาทิ คณฺธสยฺยวาทิ รสสยฺยวาทิ โผฏฺฐพฺพสยฺยวาทิ ฌมฺมสยฺยวาทิ.

กตโม จ ภิขเว สยฺยานํ นิทานสมฺภโว. ผลฺลิสฺส ภิขเว สยฺยานํ นิทานสมฺภโว.

กตมา จ ภิขเว สยฺยานํ เวมตฺตตา. อญฺญวาทิ ภิขเว สยฺยวาทิ รูปสฺส, อญฺญวาทิ สยฺยวาทิ สทฺทสฺส, อญฺญวาทิ สยฺยวาทิ คณฺธสฺส, อญฺญวาทิ สยฺยวาทิ รสสฺส, อญฺญวาทิ สยฺยวาทิ โผฏฺฐพฺพสฺส, อญฺญวาทิ สยฺยวาทิ ฌมฺเมสฺส. อยํ วุจฺจติ ภิขเว สยฺยานํ เวมตฺตตา.

กตโม จ ภิขเว สยฺยานํ วิปาโก. โวหารเวปกุกาหํ^๑ ภิขเว สยฺยวาทิ วทามิ.^๒ ยถา ยถา นํ สยฺยชานาติ, ตถา ตถา โวหารติ 'เอวํ สยฺยณํ อโหสิณฺติ. อยํ วุจฺจติ ภิขเว สยฺยานํ วิปาโก.

กตโม จ ภิขเว สยฺยานิโรธ. ผลฺลสนฺนิโรธา^๓ ภิขเว สยฺยานิโรธ. อยเมว อริโย อญฺญจฺจุคฺคิโก มคฺโค สยฺยานิโรธคามินี-ปฺปฏิปทา, เสยฺยถิํ. สมฺมาทิฏฺฐิ ๕เปฯ สมฺมาสมาธิ.

ยโต จ^๔ โข ภิขเว อริยสาวโก เอวํ สยฺยวาทิ ปชานาติ, เอวํ สยฺยานํ นิทานสมฺภวํ ปชานาติ, เอวํ สยฺยานํ เวมตฺตตํ ปชานาติ, เอวํ สยฺยานํ วิปากํ ปชานาติ, เอวํ สยฺยานิโรธํ ปชานาติ, เอวํ สยฺยานิโรธคามินีปฺปฏิปทํ ปชานาติ, โส อิมํ นิพฺเพธิกํ พุรหฺมจิริยํ ปชานาติ สยฺยานิโรธํ. สยฺยวาทิ ภิขเว

^๑ จ.ท. ๐๕/ โวหารเวปกุกาหํ ภิขเว สยฺยวาทิ วทามิ.

^๒ จ.ท. จสทโท น ทิสฺสติ.

^๓ จ.ท.อ. ผลฺลสนฺนิโรธา

^๔ จ.ท. สยฺยณํ

เวทิตพฺพา ๔เปฯ สญฺณานิโรธคามินีปฏฺธิปทา เวทิตพฺพาติ อิติ ยนฺตํ
วุตฺตํ, อิทเมตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ.

อาสวา ภิกฺขเว เวทิตพฺพา ๔เปฯ อาสวานิโรธคามินีปฏฺธิปทา
เวทิตพฺพาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ, กิณฺเจตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ. ตโยเม
ภิกฺขเว อาสวา; กามาสโว, ภวาสโว, อวิชฺชาสโว.

กตโม จ ภิกฺขเว อาสวานํ นิทานสมฺภโว. อวิชฺชา ภิกฺขเว
อาสวานํ นิทานสมฺภโว.

กตมา จ ภิกฺขเว อาสวานํ เวมตฺตตา. อตฺถิ ภิกฺขเว
อาสวา นิริยคมณียา,^๑ อตฺถิ อาสวา ติรจฺจนโยนิคมณียา, อตฺถิ
อาสวา เปตฺติวิสยคมณียา,^๒ อตฺถิ อาสวา มนุสฺสโลกคมณียา, อตฺถิ
อาสวา เทวโลกคมณียา. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อาสวานํ เวมตฺตตา.

กตโม จ ภิกฺขเว อาสวานํ วิปาโก. ยํ โข ภิกฺขเว
อวิชฺชาคโต ตชฺชํ ตชฺชํ อตฺตภาวํ อภินิพฺพุตฺเตติ ปุณฺณภาคิยํ วา
อปุณฺณภาคิยํ วา. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อาสวานํ วิปาโก.

กตโม จ ภิกฺขเว อาสวนิโรธ. อวิชฺชานิโรธา^๓ ภิกฺขเว
อาสวนิโรธ. อยเมว อริโย อฏฺฐจฺจโก มคฺโค อาสวนิโรธคามินี-
ปฏฺธิปทา, เสยฺยถิทำ, สมฺมาทิฏฺฐิ ๔เปฯ สมฺมาสมาริ.

ยโต จ^๔ โข ภิกฺขเว อริยสาวโก เอวํ อาสเว ปชานาติ,
เอวํ อาสวานํ นิทานสมฺภวํ ปชานาติ, เอวํ อาสวานํ เวมตฺตตํ
ปชานาติ, เอวํ อาสวานํ วิปากํ ปชานาติ, เอวํ อาสวนิโรธ^๕

^๑ ฉ., เท. นิริยคมณียา

^๒ อ. ปิตฺติวิสยคมณียา

^๓ ฉ., เท., อ. อวิชฺชานิโรธ

^๔ ฉ., เท. จสฺสโท น ทิสฺสติ.

^๕ ฉ., เท. อาสวานํ นิโรธ

ปชานาติ, เอวํ อาสวนิโรธคามินีปฏิปทํ ปชานาติ, โส อิมํ
นิพเพธิกํ พุรหมจริยํ ปชานาติ อาสวนิโรธํ. อาสวา ภิกขเว
เวทิตพฺพา ๕เปฯ อาสวนิโรธคามินีปฏิปทา เวทิตพฺพาติ อิติ ยนฺตํ
วุตฺตํ, อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ.

กมฺมํ ภิกขเว เวทิตพฺพํ ๕เปฯ กมฺมนิโรธคามินีปฏิปทา
เวทิตพฺพาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ, กิณฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ. เจตนาหํ
ภิกขเว กมฺมํ วทามิ เจตยิตฺวา กมฺมํ กโรติ กาเยน วาจาเย มนสา.

กตโม จ ภิกขเว กมฺมานํ นิทานสมฺภโว. ผสฺโส ภิกขเว
กมฺมานํ นิทานสมฺภโว. กตมา จ ภิกขเว กมฺมานํ เวมตฺตตา. อตฺถิ
ภิกขเว กมฺมํ นิรยเวทนียํ, อตฺถิ กมฺมํ ตีรจฺฉานโยนิเชฺทธนียํ, อตฺถิ
กมฺมํ ปิตฺติวิสยเวทนียํ, อตฺถิ กมฺมํ มนุสฺสโลกเวทนียํ, อตฺถิ กมฺมํ
เทวโลกเวทนียํ. อयํ วุจฺจติ ภิกขเว กมฺมานํ เวมตฺตตา.

กตโม จ ภิกขเว กมฺมานํ วิปาโก. ติวิชาหํ ภิกขเว
กมฺมานํ วิปากํ วทามิ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม อุปฺปชฺเช วา อปเร วา
ปริยาเย. อयํ วุจฺจติ ภิกขเว กมฺมานํ วิปาโก.

กตโม จ ภิกขเว กมฺมนิโรธ. ผสฺสนิโรธา^๑ ภิกขเว
กมฺมนิโรธ. อยเมว อริโย อฏฺฐจฺจุคฺโก มคฺโค กมฺมนิโรธคามินีปฏิปทา,
เสยฺยถิหํ, สมฺมาทิฏฺฐิ ๕เปฯ สมฺมาสมาธิ.

ยโต จ^๒ โข ภิกขเว อริยสาวโก เอวํ กมฺมํ ปชานาติ,^๓
เอวํ กมฺมานํ นิทานสมฺภวํ ปชานาติ, เอวํ กมฺมานํ เวมตฺตตํ
ปชานาติ, เอวํ กมฺมานํ วิปากํ ปชานาติ, เอวํ กมฺมนิโรธํ

ปชานาติ, เอวํ กมฺมนิโรธคามินีปฏิปทํ ปชานาติ, โส อิมํ นิพเพธิกํ
 พุรหฺมจริยํ ปชานาติ กมฺมนิโรธํ. กมฺมํ ภิกฺขเว เวทิตพฺพํ ๕เป๕
 กมฺมนิโรธคามินีปฏิปทา เวทิตพฺพาทิ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ. อิทเมตํ
 ปฏิจฺจ วุตฺตํ.

ทุกฺขํ ภิกฺขเว เวทิตพฺพํ, ทุกฺขสฺส นิทานสมฺภโว เวทิตพฺพโ,
 ทุกฺขสฺส เวมตฺตตา เวทิตพฺพา, ทุกฺขสฺส วิปาโก เวทิตพฺพโ,
 ทุกฺขนิโรธ เวทิตพฺพโ, ทุกฺขนิโรธคามินีปฏิปทา เวทิตพฺพาทิ อิติ
 โข ปเนตํ วุตฺตํ, กิณฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ. ชาติปิ ทุกฺขา, ชราปิ
 ทุกฺขา, พยาธิปิ ทุกฺขา, มรณฺมปิ ทุกฺขํ, โสกปริเทวทุกฺข-
 โทมนสฺส
 สงฺขิตฺเตน ปณฺจูปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา.

กตโม จ ภิกฺขเว ทุกฺขสฺส นิทานสมฺภโว. ตณฺหา ภิกฺขเว
 ทุกฺขสฺส นิทานสมฺภโว.

กตมา จ ภิกฺขเว ทุกฺขสฺส เวมตฺตตา. อตฺถิ ภิกฺขเว ทุกฺขํ
 อธิมตฺตํ, อตฺถิ ปริตฺตํ, อตฺถิ ทนฺทวิราคิ, อตฺถิ ขิปปวิราคิ. อयํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว ทุกฺขสฺส เวมตฺตตา.

กตโม จ ภิกฺขเว ทุกฺขสฺส วิปาโก. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 เยน ทุกฺเขน อภิกฺกโต ปริยาทินฺนจิตฺโต โสจติ กิลมฺติ ปรีเทวติ
 อฺรตฺตทาฬิ* กนฺทติ สมฺโมหํ อาปชฺชติ, เยน วา ปน ทุกฺเขน
 อภิกฺกโต ปริยาทินฺนจิตฺโต พหิทฺธา ปริเยฏฺฐิ อาปชฺชติ, 'โก เอกปทํ
 ทฺวิปทํ ปชานาติ อิมสฺส ทุกฺขสฺส นิโรธายาติ. สมฺโมหเวปกํ วาหํ
 ภิกฺขเว ทุกฺขํ วทามิ ปริเยฏฺฐิเวปกํ วา. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 ทุกฺขสฺส วิปาโก.

กตโม จ ภิกขเว ทุกฺขนิโรธ. ตณฺหนิโรธา^๑ ภิกขเว
 ทุกฺขนิโรธ. อยเมว อริโย อฏฺฐังคิโก มคฺโค ทุกฺขนิโรธคามินี-
 ปฏิปทา,^๒ เสยฺยถิํ, สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ สมฺมาสมาธิ.

ยโต จ^๓ โข ภิกขเว อริยสาวโก เอวํ ทุกฺขํ ปชานาติ,
 เอวํ ทุกฺขสฺส นิทานสมฺภวํ ปชานาติ, เอวํ ทุกฺขสฺส เวมตฺตตํ
 ปชานาติ, เอวํ ทุกฺขวิปากํ ปชานาติ, เอวํ ทุกฺขนิโรธํ ปชานาติ,
 เอวํ ทุกฺขนิโรธคามินีปฏิปทํ ปชานาติ, โส อิมํ นิพฺเพธิกํ
 พุรหฺมจริยํ ปชานาติ ทุกฺขนิโรธํ. ทุกฺขํ ภิกขเว เวทิตพฺพํ,
 ทุกฺขสฺส นิทานสมฺภโว เวทิตพฺพโ, ทุกฺขสฺส เวมตฺตตา เวทิตพฺพา,
 ทุกฺขสฺส วิปากโ เวทิตพฺพโ, ทุกฺขนิโรธโ เวทิตพฺพโ,
 ทุกฺขนิโรธคามินีปฏิปทา เวทิตพฺพาติ, อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ
 วุตฺตํ. อयํ โข โส ภิกขเว นิพฺเพธิกปริยาโย ฅมฺมปริยาโยติ. นวม.

๑๐. สีนฺนาทสุตฺตํ

[๖๔] “ฉยิมานิ ภิกขเว ตถาคตสฺส ตถาคตพฺลานิ, เยหิ
 พฺเลหิ สมฺนฺนาคโต ตถาคโต อาสภณฺจํ ปฏฺิจานาติ ปริสาสุ
 สีนฺนาทํ นทติ พุรหฺมจกุกํ ปวตฺเตติ. กตมานิ จ. อิท ภิกขเว
 ตถาคโต จานญฺจ จานโต อฏฺฐจฺานญฺจ อฏฺฐจฺานโต ยถาภูตํ ปชานาติ,
 ยมฺปิ ภิกขเว ตถาคโต จานญฺจ จานโต อฏฺฐจฺานญฺจ อฏฺฐจฺานโต
 ยถาภูตํ ปชานาติ, อิทมฺปิ ภิกขเว ตถาคตสฺส ตถาคตพฺลํ โหติ, ยํ
 พฺลํ อาคมฺม ตถาคโต อาสภณฺจํ ปฏฺิจานาติ ปริสาสุ สีนฺนาทํ
 นทติ พุรหฺมจกุกํ ปวตฺเตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ตถาคโต อตีตํ นาคตปฺจจุปฺปนฺนํ
 กมฺมสมาทานํ จานโส เหตุโส วิปากํ ยถาภูตํ ปชานาติ, ยมฺปิ
 ภิกฺขเว ตถาคโต อตีตํ นาคตปฺจจุปฺปนฺนํ กมฺมสมาทานํ จานโส
 เหตุโส วิปากํ ยถาภูตํ ปชานาติ, อิทมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส
 ตถาคตพฺลํ โหติ, ยํ พฺลํ อาคมม ตถาคโต อาสภณฺจํ ปฏฺฐานาติ
 ปริสาสุ สีนฺนาทํ นทติ พุรหฺมจกํ ปวตฺเตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ตถาคโต ฌานวิโมกฺขสมาธิสมาปตฺตินํ
 สงฺกิเลสํ โวทานํ วุฏฺฐจํ ยถาภูตํ ปชานาติ, ยมฺปิ ภิกฺขเว
 ตถาคโต ฌเปยฺ อิทมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส ตถาคตพฺลํ โหติ, ยํ
 พฺลํ อาคมม ตถาคโต อาสภณฺจํ ปฏฺฐานาติ ปริสาสุ สีนฺนาทํ
 นทติ พุรหฺมจกํ ปวตฺเตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ตถาคโต อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิวาสํ
 อนุสฺสเรติ, เสยฺยถิทํ. เอกมฺปิ ชาตี เทวํปิ ชาตีโย ฌเปยฺ อิติ
 สากาเรํ สอฺทุเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิวาสํ อนุสฺสเรติ, ยมฺปิ ภิกฺขเว
 ตถาคโต อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิวาสํ อนุสฺสเรติ, เสยฺยถิทํ. เอกมฺปิ ชาตี
 เทวํปิ ชาตีโย ฌเปยฺ อิติ สากาเรํ สอฺทุเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิวาสํ
 อนุสฺสเรติ, อิทมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส ตถาคตพฺลํ โหติ, ยํ พฺลํ
 อาคมม ตถาคโต อาสภณฺจํ ปฏฺฐานาติ ปริสาสุ สีนฺนาทํ นทติ
 พุรหฺมจกํ ปวตฺเตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ตถาคโต ทิพฺพเพน จกฺขุณา วิสฺสุทฺธเณ
 อตฺติกฺกนฺตมานุสเณน ฌเปยฺ ยถากมฺมุเปเค สตฺเต ปชานาติ, ยมฺปิ
 ภิกฺขเว ตถาคโต ทิพฺพเพน จกฺขุณา วิสฺสุทฺธเณ อตฺติกฺกนฺตมานุสเณน
 ฌเปยฺ ยถากมฺมุเปเค สตฺเต ปชานาติ, อิทมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส
 ตถาคตพฺลํ โหติ, ยํ พฺลํ อาคมม ตถาคโต อาสภณฺจํ ปฏฺฐานาติ
 ปริสาสุ สีนฺนาทํ นทติ พุรหฺมจกํ ปวตฺเตติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ตถาคโต อสวานํ ขยา
 อนาสวญฺเจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา
 สจฺจํจิตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริติ, ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคโต อสวานํ
 ขยา ๕เป๕ สจฺจํจิตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริติ, อิทมฺปิ ภิกฺขเว
 ตถาคตสฺส ตถาคตพลํ โหติ, ยํ พลํ อากมฺม ตถาคโต อสภณฺจํ
 ปฏฺฐิขานาติ ปริสาสุ สีนฺหาทํ นหติ พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ. อิมานิ โข
 ภิกฺขเว จ ตถาคตสฺส ตถาคตพลานิ, เยหิ พลฺเลหิ สมฺนฺนาคโต
 ตถาคโต อสภณฺจํ ปฏฺฐิขานาติ ปริสาสุ สีนฺหาทํ นหติ
 พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ.

ตตฺร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคตํ จานญฺจ จานโต อญฺจํจํ
 อญฺจํจํโต ยถาภุตํ ฅาณฺณ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺหํ ปุจฺจนฺติ, ยถา
 ยถา ภิกฺขเว ตถาคตสฺส จานญฺจ จานโต อญฺจํจํ อญฺจํจํโต
 ยถาภุตํ ฅาณฺณ วิทิตํ, ตถา ตถา เตสํ ตถาคโต จานญฺจ จานโต
 อญฺจํจํ อญฺจํจํโต ยถาภุตํ ฅาณฺณ ปญฺหํ ปุญฺโจ พุยากรโรติ.

ตตฺร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคตํ อตีตํ นาคตปฺจจุปฺปนฺนํ
 กมฺมสมาทานํ จานโส เหตุโส วิปากํ ยถาภุตํ ฅาณฺณ
 อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺหํ ปุจฺจนฺติ, ยถา ยถา ภิกฺขเว ตถาคตสฺส
 อตีตํ นาคตปฺจจุปฺปนฺนํ กมฺมสมาทานํ จานโส เหตุโส วิปากํ
 ยถาภุตํ ฅาณฺณ วิทิตํ, ตถา ตถา เตสํ ตถาคโต อตีตํ นาคต-
 ปฺจจุปฺปนฺนํ กมฺมสมาทานํ จานโส เหตุโส วิปากํ ยถาภุตํ
 ฅาณฺณ ปญฺหํ ปุญฺโจ พุยากรโรติ.

ตตฺร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคตํ ฅานวิโมกฺขสมาทิสมาปตฺตินํ
 สงฺกิเลสํ โวทานํ วุฏฺฐจํ ยถาภุตํ ฅาณฺณ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺหํ
 ปุจฺจนฺติ, ยถา ยถา ภิกฺขเว ตถาคตสฺส ฅานวิโมกฺขสมาทิสมาปตฺตินํ
 สงฺกิเลสํ โวทานํ วุฏฺฐจํ ยถาภุตํ ฅาณฺณ วิทิตํ, ตถา ตถา เตสํ

ตถาคโต ฌานวิโมกฺขสมาธิสมาปตฺตึนํ สงฺกิเลสํ โวทานํ ฐฏฺฐาณํ
ยถาภูตํ ฌาเณน ปณฺหํ ปุณฺณโง พุยากรโรติ.

ตตฺร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคตํ ปุพฺพเพนิวาसानุสฺสตี ยถาภูตํ
ฌาเณน อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺหํ ปุจฺจนฺติ, ยถา ยถา ภิกฺขเว
ตถาคตสฺส ปุพฺพเพนิวาसानุสฺสตี ยถาภูตํ ฌาณํ วิทิตํ, ตถา ตถา
เตสํ ตถาคโต ปุพฺพเพนิวาसानุสฺสตี ยถาภูตํ ฌาเณน ปณฺหํ
ปุณฺณโง พุยากรโรติ.

ตตฺร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคตํ สตฺตฺตานํ จุตฺตฺปปาตํ ยถาภูตํ
ฌาเณน อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺหํ ปุจฺจนฺติ, ยถา ยถา ภิกฺขเว
ตถาคตสฺส สตฺตฺตานํ จุตฺตฺปปาตํ ยถาภูตํ ฌาณํ วิทิตํ, ตถา ตถา
เตสํ ตถาคโต สตฺตฺตานํ จุตฺตฺปปาตํ ยถาภูตํ ฌาเณน ปณฺหํ ปุณฺณโง
พุยากรโรติ.

ตตฺร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคตํ อาสวานํ ขยํ^๑ ยถาภูตํ
ฌาเณน อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺหํ ปุจฺจนฺติ, ยถา ยถา ตถาคตสฺส
อาสวานํ ขยํ ยถาภูตํ ฌาณํ วิทิตํ, ตถา ตถา เตสํ ตถาคโต
อาสวานํ ขยํ ยถาภูตํ ฌาเณน ปณฺหํ ปุณฺณโง พุยากรโรติ.

ตตฺร ภิกฺขเว ยมฺปิํ ฌานญจ ฌานโต อญฺจานญจ อญฺจานโต
ยถาภูตํ ฌาณํ, ตมฺปิ สฺมาหิตสฺส วทามิ โน อสฺมาหิตสฺส. ยมฺปิํ
อตีตํ นาคตปจฺจุปฺปนฺนํ กมฺมสมาทานํ ฌานโส เหตุโส วิปากํ
ยถาภูตํ ฌาณํ, ตมฺปิ สฺมาหิตสฺส วทามิ, โน อสฺมาหิตสฺส. ยมฺปิํ
ภิกฺขเว^๒ ฌานวิโมกฺขสมาธิสมาปตฺตึนํ สงฺกิเลสํ โวทานํ ฐฏฺฐาณํ
ยถาภูตํ ฌาณํ, ตมฺปิ สฺมาหิตสฺส วทามิ, โน อสฺมาหิตสฺส. ยมฺปิํ
ภิกฺขเว^๒ ปุพฺพเพนิวาसानุสฺสตี ยถาภูตํ ฌาณํ, ตมฺปิ สฺมาหิตสฺส

^๑ ฉ., เท. ขยา, เอมฺปริปี.

^๒ ฉ., เท., อ. อยฺ ปาโง น ทิสฺสตี.

วทามิ, โน อสมาหิตสฺส. ยมฺปิทํ สตฺตทานํ จุตฺตปฺปาตํ ยถาภฺภูตํ ฌาณํ,
 ตมฺปิ สมาหิตสฺส วทามิ, โน อสมาหิตสฺส. ยมฺปิทํ อาสวานํ ขยํ
 ยถาภฺภูตํ ฌาณํ, ตมฺปิ สมาหิตสฺส วทามิ, โน อสมาหิตสฺส. อิติ โข
 ภิกฺขเว สมาริ มคฺโค อสมาริ กุมฺมคฺโคติ. ทสมํ.

ปจฺจโม มหาวคฺโค.^๑

ตสฺสทุทฺถานํ

“โสโณ ผคฺคฺโคณภิชาคิ

อาสวา ทารุหฺตฺติ จ^๒

มชฺฌเณ อญฺญํ นิพฺเพธิก

สีหนาทฺติ เต ทสาติ.

^๑ จ. ฉฺจโจ

^๒ สฺยยา. โสโณ ผคฺคฺโคณ จภภิชาคิโย อาสวา ทารุกมฺเมน ปญฺจ ปสฺเส จิตฺตปฺรายนํ อุกกํ
 นิพฺเพธิ จ อิมา พฺเลน วคฺโคติ อ. โสโณ ผคฺคฺโคณ จภภิชาคิโย อาสวา ทารุกมฺมฺหตฺติปสฺส
 จิตฺตปฺรายนํ อุกกํ นิพฺเพธิกสีหนาทฺเทน วคฺโคติ

(๓) ๒. เทวตาวคฺโค

๑. อนาคามิผลสุตฺตํ

[๖๕] “จ ภิกฺขเว ฌมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อนาคามิผลํ
สจฺจิกาตุํ. กตเม จ. อสฺสทฺธิยํ, อหิริกํ, อโนตฺตปฺปํ, โกสขชฺชํ,
มฺภุจฺจจํ, ทุปฺปณฺณตฺตํ. อีเม โข ภิกฺขเว จ ฌมฺเม อปฺปหาย
อภพฺโพ อนาคามิผลํ สจฺจิกาตุํ.

จ ภิกฺขเว ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อนาคามิผลํ สจฺจิกาตุํ.
กตเม จ. อสฺสทฺธิยํ, อหิริกํ, อโนตฺตปฺปํ, โกสขชฺชํ, มฺภุจฺจจํ,
ทุปฺปณฺณตฺตํ. อีเม โข ภิกฺขเว จ ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ
อนาคามิผลํ สจฺจิกาตุนฺติ. ปจฺมํ.

๒. อรหตฺตสุตฺตํ

[๖๖] “จ ภิกฺขเว ฌมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อรหตฺตํ
สจฺจิกาตุํ. กตเม จ. ถีนํ, มิทฺธํ, อุทฺธจํ, กุกฺกุจํ, อสฺสทฺธิยํ,
ปมาทํ. อีเม โข ภิกฺขเว จ ฌมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อรหตฺตํ
สจฺจิกาตุํ.

จ ภิกฺขเว ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺจิกาตุํ. กตเม
จ. ถีนํ, มิทฺธํ, อุทฺธจํ, กุกฺกุจํ, อสฺสทฺธิยํ, ปมาทํ. อีเม โข
ภิกฺขเว จ ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺจิกาตุนฺติ. ทฺติยํ.

๓. มิตฺตสุตฺตํ

[๖๗] “โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปาปมิตฺโต ปาปสหาโย
ปาปสมฺปวงโก ปาปมิตฺเต เสวมาโน ภขมาโน ปยิริปาสมานโน
เตสญฺจ ทิฏฺฐาณคฺคิ อปชฺชมาโน อภิสมาจาริกํ ฌมฺมํ ปริปฺเปสฺสตีติ

เนตัม จานัม วิชฺชติ. “อภิสมาจาริกัม ฌมมัม อปริปฺปเรตฺวา เสขฌมมัม
 ปริปฺปเรสฺสตีติ เนตัม จานัม วิชฺชติ. “เสขฌมมัม อปริปฺปเรตฺวา สีลานิ
 ปริปฺปเรสฺสตีติ เนตัม จานัม วิชฺชติ. “สีลานิ อปริปฺปเรตฺวา กามราคัม วา
 รูปราคัม วา อรูปราคัม วา ปชหิสฺสตีติ เนตัม จานัม วิชฺชติ.

“โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ กลฺยาณมิตฺโต กลฺยาณสหาโย
 กลฺยาณสมปวฺงโก กลฺยาณมิตฺเต เสวมาโน ภชมาโน ปยิริปาสมาโน
 เตสญฺจ ทิฏฺฐจानุคตํ อาปชฺชมาโน อภิสมาจาริกัม ฌมมัม ปริปฺปเรสฺสตีติ
 จานเมตัม วิชฺชติ. “อภิสมาจาริกัม ฌมมัม ปริปฺปเรตฺวา เสขฌมมัม ปริปฺปเรสฺสตีติ
 จานเมตัม วิชฺชติ. “เสขฌมมัม ปริปฺปเรตฺวา สีลานิ ปริปฺปเรสฺสตีติ จานเมตัม
 วิชฺชติ. “สีลานิ ปริปฺปเรตฺวา กามราคัม วา รูปราคัม วา อรูปราคัม วา
 ปชหิสฺสตีติ จานเมตัม วิชฺชตีติ. ตติยัม.

๔. สงฺคณิการามสุตฺตัม

[๖๘] “โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ สงฺคณิการามิ สงฺคณิการโต”
 สงฺคณิการามตัม อนฺยุตฺโต คณารามิ คณรโต คณารามตัม อนฺยุตฺโต
 เอโก ปวิเวเก อภिरมิสฺสตีติ เนตัม จานัม วิชฺชติ. “เอโก ปวิเวเก
 อนภिरมนฺโต จิตฺตสฺส นิमितฺตัม คเหสฺสตีติ เนตัม จานัม วิชฺชติ. “จิตฺตสฺส
 นิमितฺตัม อคฺคณฺหนฺโต สมมาทิฏฺฐิํ ปริปฺปเรสฺสตีติ เนตัม จานัม วิชฺชติ.
 “สมมาทิฏฺฐิํ อปริปฺปเรตฺวา สมมาสมาธิํ ปริปฺปเรสฺสตีติ เนตัม จานัม
 วิชฺชติ. “สมมาสมาธิํ อปริปฺปเรตฺวา สยฺโยชณานิ ปชหิสฺสตีติ เนตัม
 จานัม วิชฺชติ. สยฺโยชณานิ อปฺปฬาย นิพฺพฬานํ สจฺฉิกริสฺสตีติ เนตัม
 จานัม วิชฺชติ.

โส วต ภิกขเว ภิกขุ น สงฺคณิการามิ น สงฺคณิการโต
 น สงฺคณิการามตํ อนฺนุยุตฺโต น คณารามิ น คณรโต น
 คณารามตํ อนฺนุยุตฺโต, เอโก ปวิเวเก อภิมิสฺสตีติ จานเมตํ วิชฺชตี.
 “เอโก ปวิเวเก อภิมนฺโต จิตฺตสฺส นิมิต्तํ คหะสฺสตีติ จานเมตํ
 วิชฺชตี. “จิตฺตสฺส นิมิต्तํ คณฺหนฺโต สมฺมาทิฏฺฐิ ปริปุเรสฺสตีติ
 จานเมตํ วิชฺชตี. “สมฺมาทิฏฺฐิ ปริปุเรตฺวา สมฺมาสมาธิ ปริปุเรสฺสตีติ
 จานเมตํ วิชฺชตี. “สมฺมาสมาธิ ปริปุเรตฺวา สญฺโฆชนานิ ปชฺหิสฺสตีติ
 จานเมตํ วิชฺชตี. “สญฺโฆชนานิ ปหาย นิพฺพานํ สจฺฉิกิริสฺสตีติ
 จานเมตํ วิชฺชตีติ. จตฺตถ.

๕. เทวตาสุตต์

[๒๙] อถ โข อญฺญตฺรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา
 อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอภาเสตฺวา, เยน ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ.
 เอกมนฺตํ จิตา โข สา เทวตา ภควนฺตํ เอตทโวจ “ฉฺยิเม ภนฺเต
 ฐมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตนฺตี. กตเม ฉ. สตฺถุคฺการวตา
 ฐมฺมการวตา สงฺฆการวตา สิกฺขาการวตา โสวจสฺสตา กลฺยาณมิตฺตตา.
 อิเม โข ภนฺเต ฉ ฐมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตนฺตีติ.
 อิทมโวจ สา เทวตา. สมนฺนุโย สตฺถา อโหสิ. อถ โข สา
 เทวตา “สมนฺนุโย เม สตฺถาติ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ
 กตฺวา ตตฺถวณฺตรชายิ.

อถ โข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจุเยน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “อิมิ ภิกฺขเว รตฺตี อญฺญตฺรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา

อภิกขุทวนุณา เกวลกปป์ เขตวนํ โอภาเสตฺวา, เยนํ, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาทตฺวา เอกมฺนตํ อญฺจาสิ. เอกมฺนตํ จิตา โข
 ภิกฺขเว सा त्वेता मं ऐतत्तवो ज 'अयिमे णन्ते चम्मा भิกฺखुโน
 अप्रिहानाय สํวตฺตนฺติ. กตเม จ. สตฺถุการวตา ชมฺมการวตา
 สงฺฆการวตา สิกฺขาการวตา โสวจฺสุสตา กลฺยาณมิตฺตตา. อิมे โข
 णन्ते จ चम्मा भิกฺखุโน अप्रिहानाय สํวตฺตนฺตฺติ. อิทมวोจ ภิกฺขเว
 सा त्वेता. อิทं वत्ता मं อภิวาทตฺวา ปทกฺขिณं กत्वा
 ตตฺถเอวन्ตรชาयीติ.

เอวํ วุตฺเต, อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา
 ऐतत्तวोจ "อิมสุส โข อหํ णन्ते ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสุส
 เอวํ วิตุถาเรน อตฺถํ อาชานามิ. อิท ฆนฺเต ภิกฺขุ อตฺตนา จ
 สตฺถุการโว โหติ. สตฺถุการวตฺยา จ วณฺณวาทิ, เย จญฺเณ ภิกฺขุ
 น สตฺถุการวา เต จ สตฺถุการวตฺยา สมาทเปติ, ये ज्ञये भिक्षु
 सत्थुकारवा तेसम्यज वण्णं गन्ति गुत्तं तज्जं गालेन. अत्तना ज
 चम्मการโว โหति अपेय संग्ฆकारโว โहति अपेय सิก्खाकारโว
 अपेय โหति अपेय สุवो โहति अपेय กลฺยาณมิตฺโต โหติ
 กลฺยาณมิตฺตตฺยา จ วณฺณวาทิ, ये ज्ञये भिक्षु न ग्ल्याणमित्ता
 ते ज ग्ल्याणमित्ततया समाटपेति, ये ज्ञये भिक्षु ग्ल्याणमित्ता
 तेसम्यज वण्णं गन्ति गुत्तं तज्जं गालेन. อิมสุส โข อหํ णन्ते
 ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสุส เอวํ วิตุถาเรน อตฺถํ อาชานามิ.

"สาธุ สาธุ สารีปฺตฺต สาธุ โข ตวํ สารีปฺตฺต อิมสุส มยา
 สงฺขิตฺเตน ภาสิตสุส เอวํ วิตุถาเรน อตฺถํ อาชานาสि. อิท สารีปฺตฺต
 ภิกฺขุ อตฺตนา จ สตฺถุการโว โหติ สตฺถุการวตฺยา จ วณฺณวาทิ,

เย จญฺเฌ ภิกฺขุ น สตฺถุการวาทเต จ สตฺถุการวตาย สมาทเปติ,
 เย จญฺเฌ ภิกฺขุ สตฺถุการวาทเตสญฺจ วณฺณํ ภณฺติ ภูตํ ตจฺจํ
 กาเลน. อตฺตนา จ ฐมฺมการโว โหติ ๕เปยฺ สงฺฆการโว โหติ
 ๕เปยฺ สีกฺขาการโว โหติ ๕เปยฺ สุวโจ โหติ ๕เปยฺ กลฺยาณมิตฺโต
 โหติ กลฺยาณมิตฺตตาย จ วณฺณวาที, เย จญฺเฌ ภิกฺขุ น
 กลฺยาณมิตฺตา เต จ กลฺยาณมิตฺตตาย สมาทเปติ, เย จญฺเฌ ภิกฺขุ
 กลฺยาณมิตฺตา เตสญฺจ วณฺณํ ภณฺติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิมสฺส ไช
 สารีปฺตฺต มยา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตุฏฺฐาเรน อตฺถโธ
 ทฏฺฐพฺโพติ. ปณฺจมํ.

๖. สมาธิสูตร

[๗๐] “โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ น สนฺเตน สมาธินา น
 ปณฺเฑน น ปฏิปฺปสฺสทฺธิลทฺเธน น เอโกทิกาวาธิตฺเตน อเนกวิหิตํ
 อิทฺธิวํ ปจฺจนฺภาวิสฺสติ. ‘เอโกปิ หุตฺวา พหฺฐา ภวิสฺสติ, พหฺฐापิ
 หุตฺวา เอโก ภวิสฺสติ ๕เปยฺ ยาว พุรฺหมโลกาปิ กาเยน วสํ
 วตฺติสฺสตีติ’ เนตํ จานํ วิชฺชติ. ‘ทิพฺพาย สโตธาทฺฐา วิสฺสุทฺธาย
 อตฺถกฺกนฺตมานุสีกาย อุภอ สทฺเท สฺถนิสฺสติ ทิพฺเพ จ มานุเส จ เย
 ทฺวเร สนฺติเก จาติ เนตํ จานํ วิชฺชติ. ‘ปรสฺตฺตานํ ปรปฺคฺคฺลानํ
 เจตฺสา เจโต ปริจฺจ ปชานิสฺสติ สราคํ วา จิตฺตํ “สราคํ จิตฺตนฺติ
 ปชานิสฺสติ ๕เปยฺ อวิมฺตตํ” วา จิตฺตํ “อวิมฺตตํ จิตฺตนฺติ” ปชานิสฺสตีติ
 เนตํ จานํ วิชฺชติ. “อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสริสฺสติ เสยฺยถิํ.
 เอกมฺปิ ชาตี เทวปิ ชาติโย ๕เปยฺ อิติ สาการํ สอฺกฺกเทสํ

อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสริสฺสตีติ เนตํ จานํ วิชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสฺสุทฺธเณ อติกฺกนฺตมานุสฺสเกณ สตฺเต ปสฺสิสฺสตีติ ฯเปฯ ยถากมฺมุเปเค สตฺเต ปชานิสฺสตีติ เนตํ จานํ วิชฺชติ. อาสวานํ ขยา ฯเปฯ สจฺจิกิตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสตีติ เนตํ จานํ วิชฺชติ.

โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺเตน สมาธิना ปณฺเฑน ปฏิปฺปสฺสทฺธิลทฺธเณ เอโกทิกาวาธิตฺเตน อเนกวิหิตํ อิทธิวิธํ ปจฺจนุภวิสฺสตีติ ฯเปฯ ยาว พุรหฺมโลกาปิ กาเยน วสํ วตฺติสฺสตีติ จานเมตํ วิชฺชติ. ‘ทิพฺพาย โสตธาทฺฐยา วิสฺสุทฺธาย อติกฺกนฺตมานุสฺสิกาย อุโฆ สทฺเท สฺถนิสฺสตีติ ทิพฺเพ จ มานุเส จ เย ทูเร สนฺติเก จาติ จานเมตํ วิชฺชติ. ‘ปรสฺตฺตานํ ปรปฺกคฺคฺลนํ เจตฺสา เจโต ปริจฺจ ปชานิสฺสตีติ สราคํ วา จิตฺตํ “สราคํ จิตฺตนฺติ ปชานิสฺสตีติ ฯเปฯ อวิมฺตฺตํ วา จิตฺตํ “อวิมฺตฺตํ จิตฺตนฺติ ปชานิสฺสตีติ จานเมตํ วิชฺชติ. ‘อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสริสฺสตีติ เสยฺยถิทํ. เอกมฺปิ ชาตี เทวปิ ชาติโย ฯเปฯ อิติ สาการํ สอฺกฺกทฺธสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสริสฺสตีติ จานเมตํ วิชฺชติ. ‘ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสฺสุทฺธเณ อติกฺกนฺตมานุสฺสเกณ สตฺเต ปสฺสิสฺสตีติ จวมาเน อุปปชฺชมาเน หิเน ปณฺเฑเต สุวณฺเณ ทฺพพณฺเณ สฺกเต ทฺกคฺเต ยถากมฺมุเปเค สตฺเต ปชานิสฺสตีติ จานเมตํ วิชฺชติ. ‘อาสวานํ ขยา อนาสวณฺเจโตวิมฺตฺตีติ ฯเปฯ สจฺจิกิตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสตีติ จานเมตํ วิชฺชตีติ. จมฺมจํ.

๓. สกฺขิภพฺพตฺตํ

[๗๑] “จหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ ตตฺตร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺญฺตี สติ สติ อายตเน. กตเมหิ จหิ.

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ 'อิมะ หานภาคิยา ฐมาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ.
'อิมะ จิตฺติภาคิยา ฐมาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. 'อิมะ วิเสสภาคิยา
ฐมาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. 'อิมะ นิพฺเพธภาคิยา ฐมาติ
ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. อสภกจฺจการี จ โหติ อสปฺปายการี จ.
อิมะหิ โข ภิกฺขเว จหิ ฐมาติ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ ตตฺตร
ตตฺเรว สภุชิภพฺพตํ ปาปฺปณฺติ สติ สติ อายตเน.

จหิ ภิกฺขเว ฐมาติ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ ตตฺตร
ตตฺเรว สภุชิภพฺพตํ ปาปฺปณฺติ สติ สติ อายตเน. กตเมหิ จหิ. อิธ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ 'อิมะ หานภาคิยา ฐมาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. 'อิมะ
จิตฺติภาคิยา ฐมาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. 'อิมะ วิเสสภาคิยา ฐมาติ
ยถาภูตํ ปชานาติ. 'อิมะ นิพฺเพธภาคิยา ฐมาติ ยถาภูตํ ปชานาติ.
สภกจฺจการี จ โหติ สปฺปายการี จ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จหิ
ฐมาติ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ ตตฺตร ตตฺเรว สภุชิภพฺพตํ
ปาปฺปณฺติ สติ สติ อายตเนติ. สตฺตมํ.

๘. พลสุตฺตํ

[๗๒] "จหิ ภิกฺขเว ฐมาติ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ
สมาธิสฺมี พลตํ ปาปฺปณฺติ. กตเมหิ จหิ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น
สมาธิสฺส สมาปตฺติกุสโล โหติ, น สมาธิสฺส จิตฺติกุสโล โหติ, น
สมาธิสฺส วุจฺจกานกุสโล โหติ, อสภกจฺจการี จ โหติ อสาดจฺจการี จ
อสปฺปายการี จ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จหิ ฐมาติ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
อภพฺโพ สมาธิสฺมี พลตํ ปาปฺปณฺติ.

ภิกฺขเว จ ฌมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช
วิหริตุํ.

จ ภิกฺขเว ฌมฺเม ปหาย ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช
วิหริตุํ. กตฺเม จ. กามวิตกฺกํ พยาปาทวิตกฺกํ วิหีสาวิตกฺกํ
กามสณฺณํ พยาปาทสณฺณํ วิหีสาสณฺณํ. อีเม โข ภิกฺขเว จ
ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตฺถุนฺติ. ทสมํ.

ทุติโย เทวตาวคฺโค.^๑

ตสฺสุทฺทหานํ

“อนาคามิ อรหํ” มิตฺตา สงฺคณิการามเทวตา”
สมาธิ สกฺขิภพํ พลํ^๒ ตชฺฌานา^๓ อปเร ทฺเวติ.^๔

^๑ จ. ลาย สตุตโม^๕

^๒ สฺยา. อย์ ปาโร น ทิสฺสติ.

^๓ สฺยา. ตํ ฌานํ อี. ฌานํ จ

^๔ สฺยา. อหํ.

^๕ สฺยา. สติสฺกฺขิพลํ อี. โส วัตสฺกฺขิ พลตํ

^๖ อี. ทฺเวปิ จาติ

(๘) ๓. อรหตุตวาคุโ

๑. ทุกขสตุต

[๗๕] “จหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ ทิฏฐเจว ฐมเม ทุกขํ วิหรติ สวิฆาตํ สอุปายาสํ สปริพาหํ, กายสฺส เกทา ปรมมรณา ทุกฺคตํ ปาฏิกงฺขา. กตเมหิ จหิ. กามวิตกฺเคน, พฺยาปาทวิตกฺเคน, วิหีสาวิตกฺเคน, กามสณฺณาย, พฺยาปาทสณฺณาย, วิหีสาสณฺณาย. อิมเอหิ โข ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ ทิฏฐเจว ฐมเม ทุกขํ วิหรติ สวิฆาตํ สอุปายาสํ สปริพาหํ, กายสฺส เกทา ปรมมรณา ทุกฺคตํ ปาฏิกงฺขา.

จหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ ทิฏฐเจว ฐมเม สุขํ วิหรติ อวิฆาตํ อนุปายาสํ อปริพาหํ, กายสฺส เกทา ปรมมรณา สฺคตํ ปาฏิกงฺขา. กตเมหิ จหิ. เนกขมมวิตกฺเคน, อพฺยาปาทวิตกฺเคน, อวิหีสาวิตกฺเคน, เนกขมมสณฺณาย, อพฺยาปาทสณฺณาย, อวิหีสาสณฺณาย. อิมเอหิ โข ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ ทิฏฐเจว ฐมเม สุขํ วิหรติ อวิฆาตํ อนุปายาสํ อปริพาหํ, กายสฺส เกทา ปรมมรณา สฺคตํ ปาฏิกงฺขาติ. ปจम्.

๒. อรหตุตสตุต

[๗๖] “จ ภิกขเว ฐมเม อปฺปฬาย อภพฺโพ อรหตุตํ สจฺฉิกาตุํ. กตเม จ. มานํ, โอมานํ, อติมานํ, อธิมานํ, ญมฺภํ, อตินิปาตํ. อิมเอหิ โข ภิกขเว จ ฐมเม อปฺปฬาย อภพฺโพ อรหตุตํ สจฺฉิกาตุํ.

จ ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺจิกาตุํ. กตเม
 จ. มานํ, โอมานํ, อติมานํ, อธิมานํ, ถมฺภํ, อตินิปาทํ. อีเม ไช
 ภิกฺขเว จ ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหตฺตํ สจฺจิกาตุนฺติ. ทฺติยํ.

๓. อุตฺตริมนุสฺสฐมฺมสุตฺตํ

[๗๗] “จ ภิกฺขเว ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ
 อุตฺตริมนุสฺสฐมฺมา” อลมฺรียฅาณทสฺสนวิเสสํ สจฺจิกาตุํ. กตเม จ.
 มุฏฺฐสจฺจํ, อสมฺปชฅณฺํ, อินฺทฺริเยสฺส, อคฺคตทวารตํ, โภชเน อมตฺตณฺณตํ,
 กุหนํ, ลปนํ. อีเม ไช ภิกฺขเว จ ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ
 อุตฺตริมนุสฺสฐมฺมา อลมฺรียฅาณทสฺสนวิเสสํ สจฺจิกาตุํ.

จ ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ อุตฺตริมนุสฺสฐมฺมา
 อลมฺรียฅาณทสฺสนวิเสสํ สจฺจิกาตุํ. กตเม จ. มุฏฺฐสจฺจํ, อสมฺปชฅณฺํ,
 อินฺทฺริเยสฺส, อคฺคตทวารตํ, โภชเน อมตฺตณฺณตํ, กุหนํ, ลปนํ.
 อีเม ไช ภิกฺขเว จ ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ อุตฺตริมนุสฺสฐมฺมา”
 อลมฺรียฅาณทสฺสนวิเสสํ สจฺจิกาตุนฺติ. ตติยํ.

๔. สุขโสมนสฺสสุตฺตํ

[๗๘] “จฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเฐว
 ฐมฺเม สุขโสมนสฺสพฺพหุโล วิหฺรติ, โยนิ จสฺส อารทฺธา” โหติ
 อาสวานํ ขยาย. กตเมหิ จฺหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฐมฺมาราโม โหติ,
 ภาวนาราโม โหติ, ปหานาราโม โหติ, ปวิเวการาโม โหติ,
 อพฺยาปชฅมาราโม โหติ, นิปฺปปญฺจาราโม โหติ. อีเมหิ ไช ภิกฺขเว

* จ.,เท. อุตฺตริมนุสฺสฐมฺมํ, เอวมฺปฺริป.

๒ สฺยา. อารทฺโธ, เอวมฺปฺริป.

ฉหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สุขโสมนสฺสพฺหุโล
วิหฺรติ, โยนิ จสฺส อารทฺโธ โหติ อสวานํ ขยายาติ. จตฺตถุ.

๕. อธิคมสูตร

[๗๙] “ฉหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโป
อนนฺธิตํ วา กุสฺลํ ฐมฺมํ อธิคนฺตุํ, อธิคตํ วา กุสฺลํ ฐมฺมํ ผาติกาตุํ.”
กตเมหิ ฉหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น อายกุสฺโล โหติ^๑ น อปายกุสฺโล
โหติ,^๒ น อุปายกุสฺโล โหติ, อนนฺธิตานํ กุสฺลानํ ฐมฺมานํ อธิคมา
น จนฺทํ ชเนติ, อธิคเต กุสฺเล ฐมฺเม น อสารกฺขติ” สาทจฺจกิริยาย
น สมฺปาเทติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
ภิกฺขุ อภพฺโป อนนฺธิตํ วา กุสฺลํ ฐมฺมํ อธิคนฺตุํ, อธิคตํ วา กุสฺลํ
ฐมฺมํ ผาติกาตุํ.

ฉหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโป อนนฺธิตํ วา
กุสฺลํ ฐมฺมํ อธิคนฺตุํ, อธิคตํ วา กุสฺลํ ฐมฺมํ ผาติกาตุํ. กตเมหิ ฉหิ.
อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อายกุสฺโล จ โหติ, อปายกุสฺโล จ โหติ,
อุปายกุสฺโล จ โหติ, อนนฺธิตานํ กุสฺลानํ ฐมฺมานํ อธิคมา
น จนฺทํ ชเนติ, อธิคเต กุสฺเล ฐมฺเม อารกฺขติ, สาทจฺจกิริยาย สมฺปาเทติ.
อิเมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโป อนนฺธิตํ วา
กุสฺลํ ฐมฺมํ อธิคนฺตุํ, อธิคตํ วา กุสฺลํ ฐมฺมํ ผาติกาตุํ. ปญฺจม.

๖. มหุตตตฺตสูตร

[๘๐] “ฉหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ นจิริสฺเสว
มหุตตตฺต^๓ เวปฺปุลลตฺตํ ปาปฺพณาติ ฐมฺเมสุ. กตเมหิ ฉหิ. อิทฺ ภิกฺขเว

^๑ ส. ผาติกาตุํ จ., เท. ผาติ กาตุํ, เอมฺปฺริ. ^๒ จ., เท. จ โหติ

^๓ สฺยา. น อสารกฺขติ. ^๔ สฺยา. มหุตตํ, เอมฺปฺริ.

ภิกขุ อาโลภพหุโล จ โหติ, โยคพหุโล จ โหติ,^๑ เวทพหุโล จ โหติ, อสนนฺตญฺจิปหุโล จ, อนิกฺขิตฺตตฺตโร จ กุสเลสฺส ฐมฺเมสฺส, อุตฺตริณฺจ ปตาเรติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว จเหิ ฐมฺเมเหิ สมนฺนาคโต. ภิกขุ นจิรสฺสเสว มหนฺตตฺตํ เวปฺลุลตฺตํ ปาปฺพณาติ ฐมฺเมสฺสติ. จญฺจํ.

๗. ปจฺจนิรยสฺสตุตฺตํ

[๘๑] “จเหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมเหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิรเย. กตเมเหิ จเหิ. ปาณาติปาตี โหติ, อทินฺนาทายี โหติ, กาเมสฺส มิจฺฉาจารี โหติ, มุสาวาที โหติ, ปาปิจฺโณ จ, มิจฺฉาทิฏฺฐิ จ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว จเหิ ฐมฺเมเหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิรเย.

จเหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมเหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมเหิ จเหิ. ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร โหติ, อทินฺนาทานา ปฏฺวิโร โหติ, กาเมสฺส มิจฺฉาจารา ปฏฺวิโร โหติ, มุสาวาทา ปฏฺวิโร โหติ, อปฺปิจฺโณ จ, สมนฺมาทิฏฺฐิ จ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว จเหิ ฐมฺเมเหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. สตฺตมํ.

๘. ทุตฺติยนิรยสฺสตุตฺตํ

[๘๒] “จเหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมเหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิรเย. กตเมเหิ จเหิ. มุสาวาที^๒ โหติ, ปิสุณาวาโจ โหติ, ผรุสฺสาวาโจ โหติ, สมนฺพปฺปลาปี โหติ,^๓ ลุทฺโธ จ, ปคพฺโก จ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว จเหิ ฐมฺเมเหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิรเย.

• ๑. อ. ยํ ปาโร น ทิสฺสติ, เอวฺมฺปริปี.

๒-๓. จ., เท. ปาณาติปาตี โหติ อทินฺนาทายี โหติ กาเมสฺส มิจฺฉาจารี โหติ มุสาวาที โหติ

ฉหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตโต, เอวํ
 สกฺเค. กตเมหิ ฉหิ. มุสสาวาทา^๑ ปฏฺวิโรโต โหติ, ปิสุณาย วาจาเย
 ปฏฺวิโรโต โหติ, ผรุสาย วาจาเย ปฏฺวิโรโต โหติ, สมฺผปฺปลาปา
 ปฏฺวิโรโต โหติ,^๒ อลฺลทฺโธ จ, อปฺปคพฺโภ จ. อิมเหิ โข ภิกขเว ฉหิ
 ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตโต, เอวํ สกฺเคติ. อมฺมจํ.

๕. อกฺกธมฺมสุตฺตํ

[๘๓] “ฉหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ
 อคฺคํ ฐมํ อรหตฺตํ สจฺฉิกาตฺถํ. กตเมหิ ฉหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกฺขุ
 อสทฺโธ โหติ, อหิริโก โหติ, อนนฺตตปฺปํ โหติ, กุสฺสโต โหติ,
 ทฺวปฺปณฺณโย โหติ, กาเย จ ชีวิตฺเต จ สาเปกฺโข โหติ. อิมเหิ โข
 ภิกขเว ฉหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ อคฺคํ ฐมํ
 อรหตฺตํ สจฺฉิกาตฺถํ.

ฉหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ อคฺคํ ฐมํ
 อรหตฺตํ สจฺฉิกาตฺถํ. กตเมหิ ฉหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกฺขุ สทฺโธ โหติ,
 หิริมา โหติ, อนนฺตตปฺปํ โหติ, อารทฺธวิริโย โหติ, ปณฺณวา โหติ,
 กาเย จ ชีวิตฺเต จ อนเปกฺโข โหติ. อิมเหิ โข ภิกขเว ฉหิ ฐมเมหิ
 สมนุหาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ อคฺคํ ฐมํ อรหตฺตํ สจฺฉิกาตฺถนฺติ. นวํ.

๑๐. รตฺติทิวสสุตฺตํ

[๘๔] “ฉหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคตฺสส ภิกฺขุโน ยา
 รตฺติ วา ทิวสโส วา อากฺขจฺฉติ, หานิ เยว ปาฏิกงฺขา กุสเลสุ
 ฐมฺเมสุ, โน วุฑฺฒิ. กตเมหิ ฉหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกฺขุ มหิจฺฉเ

^๑ น.เท. ปาณติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ อทินฺนาทาทา ปฏฺวิโรโต โหติ กามะสุ มิจฺฉาจาธา
 ปฏฺวิโรโต โหติ มุสสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ

ฉหิ ภิกขเว ฌเมहि สมนนาคตสฺส ภิกขุโน ยา รตฺติ วา
ทิวโส วา อาคจฺจติ, วุฑฺฒิเยว ปาฏิกงฺขา กุสเลสุ ฌเมสุ, โน
ปรีหานิ. กตเมहि ฉหิ. อิท ภิกขเว ภิกขุ น มหิจฺโจ โหติ น
วิมาตวา^๑ สนฺตุฏฺโฐ อิตริตรจิวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปัจจุยเภสชฺช-
ปริกฺขารณ, สทุโร โหติ, สีลวา โหติ, อารทฺธวิริโย โหติ, สติมา
โหติ, ปญฺญวา โหติ. อิเมहि โข ภิกขเว ฉหิ ฌเมहि สมนนาคตสฺส
ภิกขุโน ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อาคจฺจติ, วุฑฺฒิเยว ปาฏิกงฺขา
กุสเลสุ ฌเมสุ, โน ปรีหานีติ. ทสมํ.

ตลุตฺตฺถานํ

สำนั อธิคมเนน จ
 อคฺคฆมฺมญจ รตฺติโยติ.๕

๒ ๑. ๑๒๓๔

^a จ.ท. มหนตคตํ ทวยํ นิริเย อี. มหนตคตํ ทวยนิริเย

๕ สยาม. รตฺติยาติ.

(๕) ๔. สัตติวคฺโค

๑. สัตติภาวสุตฺตํ

[๘๕] “ฉหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ
อนฺุตฺตรํ สัตติภาวํ สจฺจฉิกาทํ. กตฺเมหิ ฉหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยสฺมี
สมเย จิตฺตํ นิคฺคเหตุพฺพํ, ตสฺมี สมเย จิตฺตํ น นิคฺคณฺหาติ. ยสฺมี
สมเย จิตฺตํ ปคฺคเหตุพฺพํ, ตสฺมี สมเย จิตฺตํ น ปคฺคณฺหาติ. ยสฺมี
สมเย จิตฺตํ สมฺปหํสิตพฺพํ, ตสฺมี สมเย จิตฺตํ น สมฺปหํสติ. ยสฺมี
สมเย จิตฺตํ อชฺฌเปกฺขิตพฺพํ, ตสฺมี สมเย จิตฺตํ น อชฺฌเปกฺขติ.
หีนํชิมฺมุตฺติโก จ โหติ สกฺกาเยวํจโร จ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ
ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ อนฺุตฺตรํ สัตติภาวํ สจฺจฉิกาทํ.

ฉหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ อนฺุตฺตรํ
สัตติภาวํ สจฺจฉิกาทํ. กตฺเมหิ ฉหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย
จิตฺตํ นิคฺคเหตุพฺพํ, ตสฺมี สมเย จิตฺตํ นิคฺคณฺหาติ. ยสฺมี สมเย
จิตฺตํ ปคฺคเหตุพฺพํ, ตสฺมี สมเย จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ. ยสฺมี สมเย
จิตฺตํ สมฺปหํสิตพฺพํ, ตสฺมี สมเย จิตฺตํ สมฺปหํสติ. ยสฺมี สมเย จิตฺตํ
อชฺฌเปกฺขิตพฺพํ, ตสฺมี สมเย จิตฺตํ อชฺฌเปกฺขติ. ปณฺีตํชิมฺมุตฺติโก จ
โหติ นินฺพพานํจโร จ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฐมฺเมหิ
สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ อนฺุตฺตรํ สัตติภาวํ สจฺจฉิกาทฺตฺตํ. ปจฺมํ.

๒. อวารณสุตฺตํ

[๘๖] “ฉหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สุณฺนโตปิ สทฺธมฺมํ
อภพฺโพ นียามํ โอกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺส ฐมฺเมสฺส สมฺมตฺตํ. กตฺเมหิ ฉหิ.
กมฺมวารณตฺตาย สมฺนฺนาคโต โหติ, กิลฺเลสวารณตฺตาย สมฺนฺนาคโต
โหติ, วิปากวารณตฺตาย สมฺนฺนาคโต โหติ, อสฺสทฺทฺธโร จ โหติ,

อจฺจนฺทโก จ, ทุปฺปญฺโฆ จ. อิมฺเหติ โข ภิกฺขเว จฺหิ ฐมฺเมหิ
สมนฺนาคโต สฺถนฺนโตปิ สทฺฐมฺมํ อภพฺโพ นียามํ โอฺกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺสุ
ฐมฺเมสฺสุ สมฺมตฺตํ.

จฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺถนฺนโตปิ^๑ สทฺฐมฺมํ
ภพฺโพ นียามํ โอฺกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺสุ ฐมฺเมสฺสุ สมฺมตฺตํ. กตเมหิ จฺหิ. น
กมฺมารณตาย สมนฺนาคโต โหติ, น กิเลสวารณตาย สมนฺนาคโต
โหติ, น วิปากวารณตาย สมนฺนาคโต โหติ, สทฺธโร จ โหติ,
จฺนฺทโก จ, ปญฺญวา จ. อิมฺเหติ โข ภิกฺขเว จฺหิ ฐมฺเมหิ
สมนฺนาคโต สฺถนฺนโตปิ^๑ สทฺฐมฺมํ ภพฺโพ นียามํ โอฺกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺสุ
ฐมฺเมสฺสุ สมฺมตฺตนฺตํ. ทฺติยํ.

๓. โวโรปิตสูตตัม

[๘๗] “จฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺถนฺนโตปิ
สทฺฐมฺมํ อภพฺโพ นียามํ โอฺกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺสุ ฐมฺเมสฺสุ สมฺมตฺตํ. กตเมหิ
จฺหิ. มาตา ชีวิตา โวโรปิตา โหติ, ปิตา ชีวิตา โวโรปิตา โหติ,
อรหา^๒ ชีวิตา โวโรปิตา โหติ, ตถาคตสฺส ทฺฐเจเน จิตฺเตเน โลหิตํ
อุปฺปาทิตํ โหติ, สงฺฆเ ภินฺโน โหติ, ทุปฺปญฺโฆ โหติ ชโผ
เอพฺมุโค. อิมฺเหติ โข ภิกฺขเว จฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺถนฺนโตปิ
สทฺฐมฺมํ อภพฺโพ นียามํ โอฺกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺสุ ฐมฺเมสฺสุ สมฺมตฺตํ.

จฺหิ . ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺถนฺนโตปิ^๑ สทฺฐมฺมํ
ภพฺโพ นียามํ โอฺกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺสุ ฐมฺเมสฺสุ สมฺมตฺตํ. กตเมหิ จฺหิ. น
มาตา ชีวิตา โวโรปิตา โหติ, น ปิตา ชีวิตา โวโรปิตา โหติ, น
อรหา^๒ ชีวิตา โวโรปิตา โหติ, น ตถาคตสฺส ทฺฐเจเน จิตฺเตเน
โลหิตํ อุปฺปาทิตํ โหติ, น สงฺฆเ ภินฺโน โหติ, ปญฺญวา โหติ

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ จ.,เท. ปิสทโท น ทิสฺสติ, เอวฺมุปฺริปิ.

^๒ จ.,เท. อรหํ

อชโพ อเนพมุโค. อิมะหิ โข ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต
 สุนนโตปิ^๑ สทฐมมํ ภพโพ นียามํ โอภกมิต्तํ กุสเลสุ ฐมเมสุ
 สมมตตุนติ. ตติยํ.

๔. สุตตตติสุตตํ

[๔๘] “จหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต สุนนโตปิ
 สทฐมมํ อภพโพ นียามํ โอภกมิต्तํ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมมตตํ.
 กตเมหิ จหิ. ตถาคตปฺปเวทิตะ ฐมมวินเย เทสิยมานะ น สุตฺตฺตฺตติ,
 น โสถํ โอทหติ, น อญฺญาจิตฺตํ อุปฏฺฐาเปติ,^๒ อนตฺถํ คณฺหาติ,
 อตฺถํ ริณฺจติ, อนนฺโถมิกาย ฆนฺตียา สมนุหาคโต โหติ. อิมะหิ โข
 ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต สุนนโตปิ สทฐมมํ อภพโพ
 นียามํ โอภกมิต्तํ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมมตตํ.

จหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต สุนนโตปิ สทฐมมํ
 ภพโพ นียามํ โอภกมิต्तํ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมมตตํ. กตเมหิ จหิ.
 ตถาคตปฺปเวทิตะ ฐมมวินเย เทสิยมานะ สุตฺตฺตฺตติ, โสถํ โอทหติ,
 อญฺญาจิตฺตํ อุปฏฺฐาเปติ, อตฺถํ คณฺหาติ, อนตฺถํ ริณฺจติ, อนนฺโถมิกาย
 ฆนฺตียา สมนุหาคโต โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ
 สมนุหาคโต สุนนโตปิ สทฐมมํ ภพโพ นียามํ โอภกมิต्तํ กุสเลสุ
 ฐมเมสุ สมมตตุนติ. จตฺตตํ.

๕. อปฺปหายสุตตํ

[๔๙] “จ ภิกขเว ฐมเม อปฺปหาย อภพโพ ทิฏฺฐิสมปทํ
 สจฺจนิกาตํ. กตเม จ. สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิฉนํ สีลพฺพตปฺปราคํ
 อปายคฺคณิยํ ราคํ อปายคฺคณิยํ โทสํ อปายคฺคณิยํ โมหํ. อิมะ โข
 ภิกขเว จ ฐมเม อปฺปหาย อภพโพ ทิฏฺฐิสมปทํ สจฺจนิกาตํ.

จ ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาเย ภพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปทํ สจฺฉิกาตฺตํ.
 กตเม จ. สกฺกาเยทิฏฺฐิ วิจิกิञฺจํ สึลฺลพฺพตฺตปฺรามาสํ อปายคฺคณิเย ราคํ
 อปายคฺคณิเย โทสํ อปายคฺคณิเย โมหํ. อิมे โข ภิกฺขเว จ ฐมฺเม
 ปหาเย ภพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปทํ สจฺฉิกาตฺตุนฺติ. ปญฺจมํ.

๖. ปหีนสฺสํ

[๙๐] “อฺยิเม ภิกฺขเว ฐมฺมา ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส
 ปหีนา. กตเม จ. สกฺกาเยทิฏฺฐิ วิจิกิञฺจา สึลฺลพฺพตฺตปฺรามาสํ
 อปายคฺคณิโย ราคโ อปายคฺคณิโย โทโส อปายคฺคณิโย โมโห. อิมे
 โข ภิกฺขเว จ ฐมฺมา ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนาติ. จญฺจํ.

๗. อภพฺพสฺสํ

[๙๑] “จ ภิกฺขเว ฐมฺเม อภพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล
 อฺปฺปาเทตฺตํ. กตเม จ. สกฺกาเยทิฏฺฐิ วิจิกิञฺจํ สึลฺลพฺพตฺตปฺรามาสํ
 อปายคฺคณิเย ราคํ อปายคฺคณิเย โทสํ อปายคฺคณิเย โมหํ. อิมे โข
 ภิกฺขเว จ ฐมฺเม อภพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อฺปฺปาเทตฺตุนฺติ.
 สตฺตมํ.

๘. ปจฺมอภพฺพฏฺฐาณสฺสํ

[๙๒] “อฺยิมานิ ภิกฺขเว อภพฺพฏฺฐาณานิ. กตมานิ จ.
 อภพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สตฺถริ อคารโว วิหริตฺตํ อปฺปติสฺโส,
 อภพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล ฐมฺเม อคารโว วิหริตฺตํ อปฺปติสฺโส,
 อภพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สงฺฆे อคารโว วิหริตฺตํ อปฺปติสฺโส,
 อภพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สิกฺขาเย อคารโว วิหริตฺตํ อปฺปติสฺโส,
 อภพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อนาคคณิเยวตฺถํ ปจฺจาคนฺตํ, อภพฺโพ

ทิวฺจิสฺมปฺนโน ปุคฺคโล อฏฺฐมํ ภวํ นิพฺพตฺเตตฺตํ. อิมานิ โข ภิกฺขเว
ฉ อภพฺพญฺจานานีติ. อฏฺฐมํ.

๕. ทุตติยอภพฺพญฺจานสฺสคฺคํ

[๙๓] “อิมานิ ภิกฺขเว อภพฺพญฺจานานิ กตมานิ ฉ.
อภพฺโพ ทิวฺจิสฺมปฺนโน ปุคฺคโล กณฺธิ สงฺขารํ นิจุจโต อูปคฺนตฺตํ,
อภพฺโพ ทิวฺจิสฺมปฺนโน ปุคฺคโล กณฺธิ สงฺขารํ สุขโต อูปคฺนตฺตํ,
อภพฺโพ ทิวฺจิสฺมปฺนโน ปุคฺคโล กณฺธิ ฐมมํ อตฺตโต อูปคฺนตฺตํ,
อภพฺโพ ทิวฺจิสฺมปฺนโน ปุคฺคโล อนนฺตรียกมมํ กาคฺตํ, อภพฺโพ
ทิวฺจิสฺมปฺนโน ปุคฺคโล โกตฺถลมฺงคเลน สุกฺกํ ปจฺจาคฺนตฺตํ, อภพฺโพ
ทิวฺจิสฺมปฺนโน ปุคฺคโล อิตฺโต พหิทฺธา ทกฺขิณฺเอยฺยํ คเวสิตฺตํ. อิมานิ
โข ภิกฺขเว ฉ อภพฺพญฺจานานีติ. นวมํ.

๑๐. ตติยอภพฺพญฺจานสฺสคฺคํ

[๙๔] “อิมานิ ภิกฺขเว อภพฺพญฺจานานิ กตมานิ ฉ.
อภพฺโพ ทิวฺจิสฺมปฺนโน ปุคฺคโล มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺตํ, อภพฺโพ
ทิวฺจิสฺมปฺนโน ปุคฺคโล ปิตฺรํ ชีวิตา โวโรเปตฺตํ, อภพฺโพ ทิวฺจิสฺมปฺนโน
ปุคฺคโล อรหฺนตฺตํ ชีวิตา โวโรเปตฺตํ, อภพฺโพ ทิวฺจิสฺมปฺนโน ปุคฺคโล
ตถาคตสฺส ทุญฺเฐน จิตฺเตน โลหิตํ อูปฺปาเทตฺตํ, อภพฺโพ ทิวฺจิสฺมปฺนโน
ปุคฺคโล สงฺฆมํ ภินฺทิตฺตํ, อภพฺโพ ทิวฺจิสฺมปฺนโน ปุคฺคโล อณฺเฏ
สตุถารํ อุกฺกสิตฺตํ. อิมานิ โข ภิกฺขเว ฉ อภพฺพญฺจานานีติ. ทสมํ.

๑๑. จตุตถอภัพฺพฏฺฐานสุตฺตํ

[๔๕] “อิมานิ ภิกฺขเว อภัพฺพฏฺฐานานิ. กตมานิ จ. อภัพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สยํกตํ สุขทุกฺขํ ปจฺจาคนฺตุํ, อภัพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล ปรกตํ^๑ สุขทุกฺขํ ปจฺจาคนฺตุํ, อภัพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สยํกตญฺจ ปรกตญฺจ สุขทุกฺขํ ปจฺจาคนฺตุํ, อภัพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อสยํการํ อธิจฺจสมฺปฺปนฺนํ สุขทุกฺขํ ปจฺจาคนฺตุํ, อภัพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อปรการํ^๒ อธิจฺจสมฺปฺปนฺนํ สุขทุกฺขํ ปจฺจาคนฺตุํ, อภัพฺโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อสยํการญฺจ อปรการญฺจ อธิจฺจสมฺปฺปนฺนํ สุขทุกฺขํ ปจฺจาคนฺตุํ. ตํ กิสุส เหตุ. ตถา หิสุส ภิกฺขเว ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส เหตุ จ สุทฺธิจฺโจ เหตุสมฺปฺปนา จ ฐมา. อิมานิ ภิกฺขเว จ อภัพฺพฏฺฐานานิตี. เอกาทสมี.

จตุตฺถอ สตีวคฺโค.^๓

ตสฺสอุทฺทหานํ

“สตีภาวํ^๔ อวรณ

อปฺปฬาย ปหีนามภัพฺโพ

โวโรปิตา สฺสสุสฺสติ

ตฏฺฐานา จตุโรปฺปี จาติ.^๕^๑ ฉ., เท., อ. ปรกตํ^๒ ฉ. นวโม

^{๔-๕} สฺยา. สตี ภัพฺโพ อวรณตา
 ปหาตพฺพํ ปหีนา เม
 กณฺธิ สงฺขารํ มาตริ

^๓ ฉ., เท., อ. อปรการํ, เอมุปริปิ.

สฺสสุสา ปวฺจจติ
 อปฺปฬาทตพฺพํ สคฺคริ
 สยํกเตน วคฺโคติ.

(๑๐) ๕. อานิสํสวคฺโค

๑. ปาตุภาวสุตฺตํ

[๙๖] “ฉนฺนํ ภิกฺขเว ปาตุภาโว ทูลลโก โลกสฺมี. กตเมสํ
ฉนฺนํ. ตถาคตสฺส อรหโต สมฺมาสมพุทฺธสฺส ปาตุภาโว ทูลลโก
โลกสฺมี, ตถาคตปฺปเวทิตสฺส ฃมฺมวินยสฺส เทเสตา ปุคฺคโล ทูลลโก
โลกสฺมี, อริยายตเน ปจฺจาชาโต^๑ ทูลลโก^๒ โลกสฺมี, อินฺทริยานํ
อเวกฺขลตา ทูลลภา โลกสฺมี, อชฺพตา อเนพฺมุคตา ทูลลภา โลกสฺมี,
กุสละฃมฺมจฺฉนฺโท^๓ ทูลลโก โลกสฺมี. อิมํสํ ไช ภิกฺขเว ฉนฺนํ
ปาตุภาโว ทูลลโก โลกสฺมินฺติ. ปจฺมํ.

๒. อานิสํสสุตฺตํ

[๙๗] “ฉยิเม ภิกฺขเว อานิสํสา โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย.
กตเม ฉ. สทฺธฃมฺมนิยโต โหติ, อปฺริหานฃมฺโม โหติ, ปฺริยนฺตกตสฺส
ทฺกขํ น” โหติ, อสาธารณฺเน ฃาณฺเน สมฺนฺนาคโต โหติ, เหตุ
จสฺส สุกฺกิโจะ, เหตุสมุปฺปนฺนา จ ฃมฺมา. อิมํหิ ไช ภิกฺขเว ฉ
อานิสํสา โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาयाติ. ทฺติยํ.

๓. อนิจฺจสุตฺตํ

[๙๘] “โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ กญฺจิ สงฺขารํ นิจฺจโต
สมฺนุปฺสฺสนฺโต อนฺุโลมิกาย ขนฺติยา สมฺนฺนาคโต ภวิสฺสตีติ เนตํ
จानํ วิชฺชติ. “อนฺุโลมิกาย ขนฺติยา อสมฺนฺนาคโต สมฺมตฺตนิยามํ

^{๑-๓} ฉ.,เท.,อ. ปจฺจาชาติ ทูลลภา

^๒ ฉ.,เท. กุสเล ฃมฺเม ฉนฺโท

^๓ ฉ.,เท. นสฺสทฺโท น ทิสฺสติ.

โอฏุมิสฺสตีติ เนตํ จานํ วิชฺชตี. “สมมุตฺตนิยามํ อโนฏุมมาโน
โสตาปตฺตีผลํ วา สกทาคามีผลํ วา อนาคามีผลํ วา อรหตฺตํ วา
สจฺฉิกิริสฺสตีติ เนตํ จานํ วิชฺชตี.

โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺพสงฺขาร๑ อนิจฺจโต สมนุปฺสฺสนโต
อนุโลมิกาย ขนฺติยา สมนฺนาคโต ภวิสฺสตีติ จานเมตํ วิชฺชตี.
“อนุโลมิกาย ขนฺติยา สมนฺนาคโต สมมุตฺตนิยามํ โอฏุมิสฺสตีติ
 जानเมตํ วิชฺชตี. “สมมุตฺตนิยามํ โอฏุมมาโน โสตาปตฺตีผลํ วา
สกทาคามีผลํ วา อนาคามีผลํ วา อรหตฺตํ วา สจฺฉิกิริสฺสตีติ
 जानเมตํ วิชฺชตีติ. ตติยํ.

๔. ทุกขสูตร

[๙๙] “โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ กญฺจิ สงฺขารํ สุขโต
สมนุปฺสฺสนโต ๔เปยฺย สพฺพสงฺขาร๑” ทุกฺขโต สมนุปฺสฺสนโต ๔เปยฺย
 जानเมตํ ๔เปยฺย วิชฺชตีติ. จตฺตถํ.

๕. อนตฺตสูตร

[๑๐๐] “โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ กญฺจิ ฐมฺมํ อตฺตโต
สมนุปฺสฺสนโต ๔เปยฺย สพฺพฐมฺเม๒ อนตฺตโต สมนุปฺสฺสนโต ๔เปยฺย
 जानเมตํ ๔เปยฺย วิชฺชตีติ. ปญฺจมํ.

๖. นิพพานสูตร

[๑๐๑] “โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ นิพฺพานํ ทุกฺขโต
สมนุปฺสฺสนโต อนุโลมิกาย ขนฺติยา สมนฺนาคโต ภวิสฺสตีติ เนตํ
 जानํ วิชฺชตี. “อนุโลมิกาย ขนฺติยา อสมนฺนาคโต สมมุตฺตนิยามํ

๑ ฉ., เท., อ. สพฺพสงฺขาร, เอวมฺปริปี.

๒ อ. สพฺพฐมม

กตเม จ. ‘สพฺพสงฺขาเรสุ จ เม นิพฺพานสญฺญา’ ปจฺจุปฺภวจิตา
ภวิสฺสติ, เสยฺยถาปิ อุกฺขิตฺตาสิเก วธเก, สพฺพโลกา จ เม มโน
วุฏฺฐหิสุสฺสติ, นิพฺพาเน จ สนฺติทสฺสาวิ ภวิสฺสามิ, อนฺนสฺยา จ เม
สมฺมุขมํ คจฺฉิสุสฺสติ, กิจฺจการี จ ภวิสฺสามิ, สตฺถา จ ปริจฺฉิโน
ภวิสฺสติ เมตฺตาวตฺยาติ. อีเม โข ภิกฺขเว จ อานิสํเส สมฺปสฺสสมาเนน
อลเมว ภิกฺขุณา สพฺพสงฺขาเรสุ อโนธี กริตฺวา ทุกฺขสญฺญํ
อุปฺภวจเปตฺนฺติ. อภฺจมนํ.

๕. อตมมยสุตฺตํ

[๑๐๔] “จ ภิกฺขเว อานิสํเส สมฺปสฺสสมาเนน อลเมว
ภิกฺขุณา สพฺพพฺพมฺเมสุ อโนธี กริตฺวา อนตฺตสญฺญํ อุปฺภวจเปตฺตํ.
กตเม จ. สพฺพโลเก จ อตมมโย ภวิสฺสามิ, อหํการา จ เม
อุปรฺชฺชมิสุสฺสติ, มมํการา จ อุปรฺชฺชมิสุสฺสติ, อสาธารเณน จ
ธฺมาเนน สมนฺนาคโต ภวิสฺสามิ, เหตุ จ เม สุกฺทิภูโจ ภวิสฺสติ,
เหตุสมฺมุปฺปนฺนา จ ฐมา. อีเม โข ภิกฺขเว จ อานิสํเส
สมฺปสฺสสมาเนน อลเมว ภิกฺขุณา สพฺพพฺพมฺเมสุ อโนธี กริตฺวา
อนตฺตสญฺญํ อุปฺภวจเปตฺนฺติ. นวมนํ.

๑๐. ภาวสุตฺตํ

[๑๐๕] “ตโยเม ภิกฺขเว ภาว ปหาตพฺพา, ตีสุ ลิกฺขาสฺ
ลิกฺขิตพฺพํ. กตเม ตโย ภาว ปหาตพฺพา: กามภโว, รูปภโว,
อรูปรภโว. อีเม ตโย ภาว ปหาตพฺพา กตมาสุ ตีสุ ลิกฺขาสฺ
ลิกฺขิตพฺพํ. อธิสฺสลลิกฺขาย, อธิจิตฺตลิกฺขาย, อธิปญฺญาลิกฺขาย. อีมาสุ

ติสฺส ลิกฺขาสฺส ลิกฺขิตพฺพํ. ยโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อิเม ตโย ภวา
ปหีนา โหนฺติ, อิมาสฺส จ ติสฺส ลิกฺขาสฺส ลิกฺขิตลิกฺโข โหติ. อัย
วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ 'อจฺเจชฺชิตฺตณฺ्हํ. วิวตฺตยิ สณฺโณชนํ, สมฺมา
มานาภิสมยา อนฺตมกาสิ ทฺกฺขสฺสาติ. ทสมํ.

๑๑. ตณฺหาสุตฺตํ

[๑๐๖] “ติสฺสโส อีมา ภิกฺขเว ตณฺหา ปหาตพฺพา ตโย จ
มานา. กตมา ติสฺสโส ตณฺหา ปหาตพฺพา. กามตณฺหา ภวตณฺหา
วิภวตณฺหา. อีมา ติสฺสโส ตณฺหา ปหาตพฺพา. กตเม ตโย มานา
ปหาตพฺพา^๑ มาโน โอมานโน อติมานโน. อิเม ตโย มานา ปหาตพฺพา^๑
ยโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อีมา ติสฺสโส ตณฺหา ปหีนา โหนฺติ อิเม จ
ตโย มานา. อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ 'อจฺเจชฺชิตฺตณฺ्हํ, วิวตฺตยิ
สณฺโณชนํ สมฺมา มานาภิสมยา อนฺตมกาสิ ทฺกฺขสฺสาติ. เอกาทสมํ.

ปญฺจโม อานิสฺสวคฺโค.^๒

ตสฺสุทฺททานํ

“ปาตุภาโว อานิสฺสโส อนิจฺจทฺกฺขมอนตฺตโต
นิพฺพานํ อนวตฺติ^๓ อุกฺขิตฺตาสี^๔ อตมมโย^๕

ภวา ตณฺหาเยกา ทสฺสาติ.

ทฺุติโย ปญฺณาสโก สมตฺโต.

^๑ สฺยา. อัย ปาโร น ทิสฺสติ.

^๒ จ. ทสโม

^๓ สฺยา. ตโย อนนทิสฺ

^๔ สฺยา. วุตตา ภวา

^๕ สฺยา. อัย ปาโร น ทิสฺสติ.

(๑๑) ๑. ตีกวคฺโค

๑. รากสุตฺตํ

[๑๐๗] “ตโยเม ภิกฺขเว ฌมฺมา. กตเม ตโย. ราโค โทโส โมโห. อิมे โข ภิกฺขเว ตโย ฌมฺมา. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ตินฺนํ ฌมฺมานํ ปหานาย ตโย ฌมฺมา ภาเวตพฺพา. กตเม ตโย. รากสฺส ปหานาย อสฺสา ภาเวตพฺพา, โทสสฺส ปหานาย เมตฺตา ภาเวตพฺพา, โมหสฺส ปหานาย ปญฺญา ภาเวตพฺพา. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ตินฺนํ ฌมฺมานํ ปหานาย อิมे ตโย ฌมฺมา ภาเวตพฺพาติ. ปจฺมํ.

๒. ทุจฺจริตสุตฺตํ

[๑๐๘] “ตโยเม ภิกฺขเว ฌมฺมา. กตเม ตโย. กายทุจฺจริตํ, วจฺจิตุจฺจริตํ, มโนทุจฺจริตํ. อิมे โข ภิกฺขเว ตโย ฌมฺมา. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ตินฺนํ ฌมฺมานํ ปหานาย ตโย ฌมฺมา ภาเวตพฺพา. กตเม ตโย. กายทุจฺจริตสฺส ปหานาย กายสุจฺจริตํ ภาเวตพฺพํ, วจฺจิตุจฺจริตสฺส ปหานาย วจฺจิตุจฺจริตํ ภาเวตพฺพํ, มโนทุจฺจริตสฺส ปหานาย มโนสุจฺจริตํ ภาเวตพฺพํ. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ตินฺนํ ฌมฺมานํ ปหานาย อิมे ตโย ฌมฺมา ภาเวตพฺพาติ. ทุติยํ.

๓. วิตกฺกสุตฺตํ

[๑๐๙] “ตโยเม ภิกฺขเว ฌมฺมา. กตเม ตโย. กามวิตกฺโก, พฺยาปาทวิตกฺโก, วิหีสาวิตกฺโก. อิมे โข ภิกฺขเว ตโย ฌมฺมา. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ตินฺนํ ฌมฺมานํ ปหานาย ตโย ฌมฺมา

ภาเวตพุพา. กตเม ตโย. กามวิตกกุสส ปหานาย เนกขัมมวิตกโก
ภาเวตพุโพ, พยาปาทวิตกกุสส ปหานาย อพยาปาทวิตกโก
ภาเวตพุโพ, วิหีสาวิตกกุสส ปหานาย อวิหีสาวิตกโก ภาเวตพุโพ.
อิมสฺส โข ภิกฺขเว ตินฺนํ ฐมฺมานํ ปหานาย อิม ตโย ฐมา
ภาเวตพุพาติ. ตติยํ.

๔. สยฺยาสยฺย

[๑๑๐] “ตโยเม ภิกฺขเว ฐมา. กตเม ตโย. กามสยฺยา,
พฺยาปาทสยฺยา, วิหีสาสยฺยา. อิม โข ภิกฺขเว ตโย ฐมา. อิมสฺส
โข ภิกฺขเว ตินฺนํ ฐมฺมานํ ปหานาย ตโย ฐมา ภาเวตพุพา.
กตเม ตโย. กามสยฺยาย ปหานาย เนกขัมมสยฺยา ภาเวตพุพา,
พฺยาปาทสยฺยาย ปหานาย อพฺยาปาทสยฺยา ภาเวตพุพา,
วิหีสาสยฺยาย ปหานาย อวิหีสาสยฺยา ภาเวตพุพา. อิมสฺส โข
ภิกฺขเว ตินฺนํ ฐมฺมานํ ปหานาย อิม ตโย ฐมา ภาเวตพุพาติ.
จตุตฺถํ.

๕. ธาตุสยฺย

[๑๑๑] “ตโยเม ภิกฺขเว ฐมา. กตเม ตโย. กามธาตุ,
พฺยาปาทธาตุ, วิหีสธาตุ. อิม โข ภิกฺขเว ตโย ฐมา. อิมสฺส โข
ภิกฺขเว ตินฺนํ ฐมฺมานํ ปหานาย ตโย ฐมา ภาเวตพุพา. กตเม
ตโย. กามธาทูยา ปหานาย เนกขัมมธาทู ภาเวตพุพา,
พฺยาปาทธาทูยา ปหานาย อพฺยาปาทธาทู ภาเวตพุพา, วิหีสธาทูยา
ปหานาย อวิหีสธาตุ ภาเวตพุพา. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ตินฺนํ
ฐมฺมานํ ปหานาย อิม ตโย ฐมา ภาเวตพุพาติ. ปณฺจมํ.

๖. อสฺสาทสฺสฺตํ

[๑๑๒] “ตโยเม ภิกฺขเว ฐมา. กตเม ตโย. อสฺสาททิกฺกฺขิ,
อตฺตานุทิกฺกฺขิ, มิจฺฉาทิกฺกฺขิ. อิม โข ภิกฺขเว ตโย ฐมา. อิมสํ โข
ภิกฺขเว ตินฺนํ ฐมานํ ปหานาย ตโย ฐมา ภาเวตพฺพา. กตเม
ตโย. อสฺสาททิกฺกฺขิยา ปหานาย อนิจฺจสญฺญา ภาเวตพฺพา,
อตฺตานุทิกฺกฺขิยา ปหานาย อนตฺตสญฺญา ภาเวตพฺพา, มิจฺฉาทิกฺกฺขิยา
ปหานาย สมฺมาทิกฺกฺขิ ภาเวตพฺพา. อิมสํ โข ภิกฺขเว ตินฺนํ
ฐมานํ ปหานาย อิมตโย ฐมา ภาเวตพฺพาติ. จญฺจ.

๗. อรติสฺสฺตํ

[๑๑๓] “ตโยเม ภิกฺขเว ฐมา. กตเม ตโย. อรติ วิหีสา
อฐมฺมจริยา. อิม โข ภิกฺขเว ตโย ฐมา. อิมสํ โข ภิกฺขเว
ตินฺนํ ฐมานํ ปหานาย ตโย ฐมา ภาเวตพฺพา. กตเม ตโย.
อรติยา ปหานาย มุกฺกิตา ภาเวตพฺพา, วิหีสาย ปหานาย อวิหีสา
ภาเวตพฺพา, อฐมฺมจริยาย ปหานาย ฐมฺมจริยา ภาเวตพฺพา. อิมสํ
โข ภิกฺขเว ตินฺนํ ฐมานํ ปหานาย อิม ตโย ฐมา
ภาเวตพฺพาติ. สตฺตมํ.

๘. สนฺตฺตฺตฺตาสฺตฺตํ

[๑๑๔] “ตโยเม ภิกฺขเว ฐมา. กตเม ตโย. สนฺตฺตฺตฺตาสฺตฺตํ
อสมฺปชฺฌณํ^๑ มหิจฺจตา. อิม โข ภิกฺขเว ตโย ฐมา. อิมสํ โข

ภิกขเว ติณฺณํ ฐมาณํ ปหานาย ตโย ฐมา ภาเวตพฺพา.
 กตเม ตโย. อสนฺตฺถุจิตาย ปหานาย สนฺตฺถุจิตา ภาเวตพฺพา,
 อสมฺปชฌณฺสส ปหานาย สมฺปชฌณํ ภาเวตพฺพํ, มหิจฺจตาย ปหานาย
 อปฺปิจฺจตา ภาเวตพฺพา. อิมสํ โข ภิกขเว ติณฺณํ ฐมาณํ
 ปหานาย อิเม ตโย ฐมา ภาเวตพฺพาติ. อฏฺฐมํ.

๕. โทวจสฺสตาสุตฺตํ

[๑๑๕] “ตโยเม ภิกขเว ฐมา. กตเม ตโย. โทวจสฺสตา,
 ปาปมิตฺตตา, เจตโส วิกุเขโป. อิเม โข ภิกขเว ตโย ฐมา.
 อิมสํ โข ภิกขเว ติณฺณํ ฐมาณํ ปหานาย ตโย ฐมา
 ภาเวตพฺพา. กตเม ตโย. โทวจสฺสตาย ปหานาย โสวจสฺสตา
 ภาเวตพฺพา, ปาปมิตฺตตาย ปหานาย กลฺยาณมิตฺตตา ภาเวตพฺพา,
 เจตโส วิกุเขปสฺส ปหานาย อานาปานสฺสติ ภาเวตพฺพา. อิมสํ
 โข ภิกขเว ติณฺณํ ฐมาณํ ปหานาย อิเม ตโย ฐมา
 ภาเวตพฺพาติ. นวมํ.

๑๐. อุทฺธจฺจสุตฺตํ

[๑๑๖] “ตโยเม ภิกขเว ฐมา. กตเม ตโย. อุทฺธจฺจํ,
 อสํวโร, ปมาโท. อิเม โข ภิกขเว ตโย ฐมา. อิมสํ โข ภิกขเว
 ติณฺณํ ฐมาณํ ปหานาย ตโย ฐมา ภาเวตพฺพา. กตเม ตโย.
 อุทฺธจฺจสฺส ปหานาย สมฺเถ ภาเวตพฺโพ, อสํวรสฺส ปหานาย
 สํวโร ภาเวตพฺโพ, ปมาทสฺส ปหานาย อปฺปมาโท ภาเวตพฺโพ.

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ฐมาณํ ปหานาย อิเม ตโย ฐมา
ภาเวตพฺพชาติ. ทสมํ.

ปจฺจโม ติกวคฺโค.^๑

ตสฺสอุทฺทหานํ

ราคทฺวจจริตฺตวิกฺก-

สมฺมวาทาตฺตติ ปวฺจจติ^๒

อสุสาทอรรติ ตฺถุจฺจิ

ทฺเว^๓ จ^๓ อุทฺทจฺเจน วคฺโคติ.

(๑๒) ๒. สามถุญวคฺโค

๑. กายานุปสฺสีสุตฺตํ

[๑๑๗] “จ ภิกฺขเว ฐมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโพ กาเย กายานุปสฺสี วิหริตุํ. กตฺเม จ. กมฺมารามตํ ฆสฺสารามตํ นินฺทหฺารามตํ สงฺคณิการามตํ อินฺทริเยสฺส อคฺคตฺตทวารตํ โภชเน อมตฺตตฺถญฺตํ. อีเม ไช ภิกฺขเว จ ฐมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโพ กาเย กายานุปสฺสี วิหริตุํ.

จ ภิกฺขเว ฐมฺเม ปฬาย ภพฺโพ กาเย กายานุปสฺสี วิหริตุํ. กตฺเม จ. กมฺมารามตํ ฆสฺสารามตํ นินฺทหฺารามตํ สงฺคณิการามตํ อินฺทริเยสฺส อคฺคตฺตทวารตํ โภชเน อมตฺตตฺถญฺตํ. อีเม ไช ภิกฺขเว จ ฐมฺเม ปฬาย ภพฺโพ กาเย กายานุปสฺสี วิหริตฺถนฺติ. ปจฺมํ.

๒. ฐมฺมานุปสฺสีสุตฺตํ

[๑๑๘] “จ ภิกฺขเว ฐมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโพ อชฺฌตฺตํ กาเย กายานุปสฺสี วิหริตุํ ยเปยฺย พหิทฺฐา กาเย กายานุปสฺสี วิหริตุํ ยเปยฺย อชฺฌตฺตพหิทฺฐา กาเย กายานุปสฺสี วิหริตฺถนฺติ.

“จ ภิกฺขเว ฐมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโพ เวทนาสฺส เวทนานุปสฺสี วิหริตุํ ยเปยฺย อชฺฌตฺตํ เวทนาสฺส เวทนานุปสฺสี วิหริตุํ ยเปยฺย พหิทฺฐา เวทนาสฺส เวทนานุปสฺสี วิหริตุํ ยเปยฺย อชฺฌตฺตพหิทฺฐา เวทนาสฺส เวทนานุปสฺสี วิหริตฺถนฺติ.

“จ ภิกฺขเว ฐมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโพ จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหริตุํ ยเปยฺย อชฺฌตฺตํ จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหริตุํ ยเปยฺย พหิทฺฐา จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหริตุํ ยเปยฺย อชฺฌตฺตพหิทฺฐา จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหริตฺถนฺติ.

“จ ภิกขเว ฐมเม อปฺปฬาย อภพฺโพ ฐมเมสุ ฐมฺมานุปสฺสึ
 วิหริตุํ ๕เปยฺย อชฺฌตฺตํ ฐมเมสุ ฐมฺมานุปสฺสึ วิหริตุํ ๕เปยฺย พหิทฺธา
 ฐมเมสุ ฐมฺมานุปสฺสึ วิหริตุํ ๕เปยฺย อชฺฌตฺตพหิทฺธา ฐมเมสุ
 ฐมฺมานุปสฺสึ วิหริตุํ. กตเม จ. กมฺมารามตํ ภสฺसरามตํ นินฺทารามตํ
 สงฺกณิการามตํ อินฺทริเยสุ อคฺคตฺตทวารตํ โภชเน อมตฺตณฺณตํ. อิเม
 โข ภิกขเว จ ฐมเม อปฺปฬาย อภพฺโพ อชฺฌตฺตพหิทฺธา ฐมเมสุ
 ฐมฺมานุปสฺสึ วิหริตุํ.

จ ภิกขเว ฐมเม ปฬาย ภพฺโพ อชฺฌตฺตพหิทฺธา ฐมเมสุ
 ฐมฺมานุปสฺสึ วิหริตุํ. กตเม จ. กมฺมารามตํ ๕เปยฺย โภชเน อมตฺตณฺณตํ.
 อิเม โข ภิกขเว จ ฐมเม ปฬาย ภพฺโพ อชฺฌตฺตพหิทฺธา ฐมเมสุ
 ฐมฺมานุปสฺสึ วิหริตฺตุนฺติ. ทฺติยํ.

๓. ตปฺสฺสสุตฺตํ

[๑๑๙] “จฺหิ ภิกขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ตปฺสฺสโส คหปติ
 ตถาคเต นิฏฺฐจฺจโต อมตฺตทฺทโส อมตํ สจฺจิกิตฺวา อิริยติ. กตเมหิ
 จฺหิ. พุทฺธเช อเวจฺจปฺปสาเทน ฐมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน สงฺฆे
 อเวจฺจปฺปสาเทน อริเยน สีเลน อริเยน ญาเณน อริยาย วิมุตฺติยา.
 อิเมหิ โข ภิกขเว จฺหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ตปฺสฺสโส คหปติ
 ตถาคเต นิฏฺฐจฺจโต อมตฺตทฺทโส อมตํ สจฺจิกิตฺวา อิริยตีติ. ตติยํ.

๔ - ๒๓. ภลลิกาทิสุตฺตํ

[๑๒๐ - ๑๓๙] “จฺหิ ภิกขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภลลิกโ
 คหปติ ๕เปยฺย สฺสทฺโต คหปติ อนาถปิณฺฑิกโ ๕เปยฺย จิตฺโต คหปติ

มจจิกาสณฺทโก ๔เปยฺ หตฺถโก อาพวโก ๔เปยฺ มหานาโม สกโก
 ๔เปยฺ อุกฺโค คหปติ เวสาลีโก ๔เปยฺ อุกฺคโต คหปติ ๔เปยฺ สฺฐโร
 อมพญฺโจ ๔เปยฺ ชีวโก โกमारภจฺโจ ๔เปยฺ นกุลปิตา คหปติ ๔เปยฺ
 ตวกณฺณโก คหปติ ๔เปยฺ ปุรโณ คหปติ ๔เปยฺ อีสิตฺโต คหปติ
 ๔เปยฺ สนฺธานอ คหปติ ๔เปยฺ วิชโย^๑ คหปติ ๔เปยฺ วชฺชียมหิโต^๒
 คหปติ ๔เปยฺ เมณฺทโก คหปติ ๔เปยฺ วาเสฏฺโฐ อฺปาสโก ๔เปยฺ
 อริฏฺโฐ อฺปาสโก ๔เปยฺ สาทตฺโต^๓ อฺปาสโก ๔เปยฺ ตถาคเต
 นิฏฺฐจฺจโต อมตทฺทโส อมตํ สจฺจิกตฺวา อิริยติ. กตเมหิ จหิ. พุทฺธ
 อเวจฺจปฺปสาเทน ฐมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน สงฺฆเ อเวจฺจปฺปสาเทน
 อริเยน สีเลน อริเยน ฌาเณน อริยาย วิมุตฺตียา. อิเมหิ ไช
 ภิกฺขเว จหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สาทตฺโต^๓ อฺปาสโก ตถาคเต
 นิฏฺฐจฺจโต อมตทฺทโส อมตํ สจฺจิกตฺวา อิริยตีติ. เตวีสตีม.

ทุติโย สามยฺยวคฺโค.^๔

๒๔. รากเปยฺยาลํ

[๑๔๐] “รากสุส ภิกฺขเว อภิญฺเฌาย จ ฐมฺมา ภาเวตพฺพวา.
 กตเม จ. ทสฺสนานฺตฺตริยํ, สวณานฺตฺตริยํ, ลาภานฺตฺตริยํ, ลิกฺขานฺตฺตริยํ,
 ปาริจฺจียนานฺตฺตริยํ, อนุสฺสตานานฺตฺตริยํ. รากสุส ภิกฺขเว อภิญฺเฌาย อิเม
 จ ฐมฺมา ภาเวตพฺพวาติ. (๑)

[๑๔๑] “รากสุส ภิกฺขเว อภิญฺเฌาย จ ฐมฺมา ภาเวตพฺพวา.
 กตเม จ. พุทฺธานุสฺสติ, ฐมฺมานุสฺสติ, สงฺฆานุสฺสติ, สีลानุสฺสติ,

^๑ ฉ., เท. วิจโย

^๒ ฉ., เท. วิชยมาหิโต

^๓ ฉ., เท., อ. สารกฺโค

^๔ ฉ. ทฺวาทสโม

จาคานุสฺสติ, เทวตานุสฺสติ. รากสฺส ภิกฺขเว อภิญฺฌาย อิมे จ
ธมฺมา ภาวเตตฺตพฺพาติ. (๒)

[๑๔๒] “รากสฺส ภิกฺขเว อภิญฺฌาย จ ธมฺมา ภาวเตตฺตพฺพา.
กตเม จ. อนิจฺจสณฺณ, อนิจฺเจ ทุกฺขสณฺณ, ทุกฺখে อนตฺตสณฺณ,
ปหานสณฺณ, วิราคสณฺณ, นิโรธสณฺณ. รากสฺส ภิกฺขเว อภิญฺฌาย
อิมे จ ธมฺมา ภาวเตตฺตพฺพาติ. (๓)

[๑๔๓ - ๑๖๙] “รากสฺส ภิกฺขเว ปริญฺฌาย ๔เปฯ ปริกฺขยาย
ปหานาย ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏฺฐินิสฺสคฺคาย
อิมे” จ ธมฺมา ภาวเตตฺตพฺพา. ๔เปฯ (๔ - ๓๐)

[๑๗๐ - ๖๔๙] “โทสสฺส โมหสฺส โกธสฺส อุปนาหสฺส
มกฺขสฺส ปพาสสฺส อิสฺสาย มจฺจนฺตริยสฺส มายาย สาถะยฺยสฺส
ถมฺภสฺส สารมฺภสฺส มานสฺส อติมานสฺส มทสฺส ปมาทสฺส
อภิญฺฌาย ปริญฺฌาย ปริกฺขยาย ปหานาย ขยาย วยาย
วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏฺฐินิสฺสคฺคาย ๔เปฯ อิมे โข
ภิกฺขเว จ ธมฺมา ภาวเตตฺตพฺพาติ. อิทมวโจ ภควา. อตฺตมนา
เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทฺตฺติ. (๓๑ - ๕๑๐)

รากเปยุยาลํ นิฏฺฐิตํ.

จกุกนิปาตปาติ นิฏฺฐิตา.

สุตตนต์ปิฎก องคุตตรนิกายสุต

ปญจก ฉกุกนิปาตปาติยา

ปทานุกโม

ปทานุกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกโม	ปพเพ/องเก
[๑]		อชฌายิโก	๑๙๒/๒๘๕
อกตณฺณตุํ	๒๖๔/๓๑๓	อชฌารูหา	๕๑/๗๓
อกตเวทิตํ	๒๖๔/๓๑๓	อชฌุเปกฺขติ	๘๕/๔๙๔
อกถํกถิ	๗๕/๑๐๗	อชฌมฺมุจฺจิโต	๕๐/๖๗
อกาลจารี	๑๒๕/๑๖๘	อณฺณตตฺตํ	๕๔/๗๖
อภินฺจนาภินเวสา	๕๒/๔๑๖	อณฺณตมาณี	๑๕๒/๒๐๓
อภฺปฺปรมฺโม	๑๐๒/๑๔๗	อณฺณตพฺยากรณานิ	๙๓/๑๓๗
อภฺสสราสี	๕๒/๗๔	อภฺจิกงฺกฺลุปมา	๗๖/๑๑๒
อโกตฺถลมฺงฺกลิโก	๑๓๕/๒๓๗	อตมมโย	๑๐๔/๕๐๓
อภฺโกสภปริกาสโก	๒๑๑/๒๘๘	อติจารินี	๒๓๐/๒๙๘
อภฺโกสา	๕๔/๗๖	อตินิปาตํ	๗๖/๔๘๘
อภฺขโม	๘๕/๑๓๐	อติมานสุต	๓๐๘-๑๑๕๑/๓๒๐
อภฺลชาโต	๑๕๓/๒๐๓	อติมิพฺพหฺโซ	๑๙๒/๒๖๐
อภฺตตทวารตา	๕๖/๘๐	อติยาจนโก	๑๑๑/๑๕๘
อภฺคทายิ	๔๔/๕๘	อติสิธฺธิลา	๕๕/๔๒๙
อภฺคปฺปตฺโต	๓๒/๔๐	อตฺตกาโร	๓๘/๓๘๗
อภฺคิสาธารณา	๒๒๗/๒๙๖	อตฺตนาหฺมิฏฺฐิ	๑๑๒/๕๐๗
องฺการกาสุปมา	๗๖/๑๑๒	อตฺตนาหฺเปกฺขิ	๑๐๖/๑๕๓
อภฺกฺขุสฺสํ	๒๐๘/๒๘๕	อตฺตภฺกฺสโล	๑๖๙/๒๓๑
อภฺจายตา	๕๕/๔๒๙	อตฺตณฺณ	๑๓๑/๑๗๒
อภฺจณฺทิกโก	๘๖/๔๙๕	อตฺตปภฺกฺสิเวทิ	๒๖/๒๔
อเชกฺขจฺฉิ	๑๒๔/๑๖๗	อตฺตปภฺกฺสิมภิทาปฺปตฺโต	๘๖/๑๓๑
		อตฺตถาสํ	๕๗/๘๒

ปทานุกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกโม	ปพเพ/องเก
อตถวินิจจยญญ	๔๘/๖๔	อนาคตภยานิ	๗๗/๑๑๖
อตถุปปริกขาย	๕๖/๔๓๖	อนาคมนิยวตถุ	๙๒/๔๙๗
อทสสนปริโยสানা	๕๒/๔๑๖	อนาคามิตา	๖๗/๙๕
อทินฺนาทายี	๑๔๕/๑๙๘	อนาคามิผล	๒๕๗-๒๖๓/๓๑๓
อโทโส	๓๙/๓๘๘	อนามนฺตจาเร	๒๒๕/๒๙๖
อทุธานกฺขโม	๒๙/๓๒	อนายุสฺสา	๑๒๕/๑๖๘
อธมฺมจริยา	๑๑๓/๕๐๗	อนาหตจิตฺโต	๑๕๓/๒๐๓
อธมฺมโจทกสฺส	๑๖๗/๒๒๖	อนิจุสฺสณฺวา	๖๒/๙๒
อธมฺมิกา	๑๙๗/๒๗๗	อนิจุจฺจานุสฺสี	๖๙/๙๖
อิทธิกรณการโก	๒๑๒/๒๘๘	อนิมิตฺตา	๑๓/๓๓๗
อิริจิตฺตสิกฺขาย	๑๐๕/๕๐๓	อนิสฺสรวิกปฺปี	๑๑๑/๑๕๘
อิริจิตฺเต	๗๙/๑๒๒	อนุจริยา	๔๕/๔๐๓
อิธิปณฺณ	๓๐/๓๗๕	อนุตปฺปา	๑๕/๓๓๙
อิธิปณฺณาสิกฺขาย	๑๐๕/๕๐๓	อนุตฺตริยานิ	๘/๓๒๘
อิธมาน	๗๖/๔๘๘	อนุปฺวาทกา	๒๓/๒๑
อิธสีลสิกฺขาย	๑๐๕/๕๐๓	อนุปารมฺภจิตฺโต	๑๕๓/๒๐๓
อิธสีเล	๗๙/๑๒๒	อนุปฺปตฺตสทฺตโถ	๔๙/๔๑๑
อนตฺตสณฺวา	๗๒/๙๒	อนุพฺยณฺชนกฺคาหิ	๗๖/๑๑๕
อนทฺธิโก	๔๕/๔๐๓	อนุสยา	๕๗/๕๘
อนธฺวาสกชาติโก	๑๒๓/๑๖๖	อนุสฺสทานุตฺตริย	๘/๓๒๘
อนนฺตริยกมฺม	๙๓/๔๙๘	อนุสฺสติฏฺฐาณานิ	๙/๓๒๘
อนนฺตปฺปา	๑๕/๓๓๙	อนุสาสนี	๗๓/๑๐๒
อนนฺสยา	๒๐๐/๒๘๑	อเนกคฺคจิตฺโต	๑๕๑/๒๐๒
อนภิริตสณฺวา	๖๑/๙๒	อโนตฺตปฺปี	๓/๓
อนภิริโต	๕๖/๗๙	อนุทการาภินิเวสา	๕๒/๔๑๖
อนวโย	๑๓๕/๑๗๗	อปรปฺปจฺจยา	๑๖/๓๔๓

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก
อปฺรํภฏจฺฉานิ	๓๒/๔๐	อพฺยยาปชฺฌโม	๑๐/๓๒๙
อปฺริณฺตโกฏี	๑๒๕/๑๖๘	อพฺยยาปาทำ	๒๐๐/๒๘๐
อปฺริสฺสทฺฐเวຍယာကရໂณ	๑๐๐/๑๔๔	อพฺรหฺมจาริ	๑๒๕/๑๖๘
อปฺริสฺสทฺฐสีโล	๑๐๐/๑๔๒	อภาวิตกាយา	๗๙/๑๒๒
อปฺริหฺนณฺมโม	๖๒/๔๐๖	อภาวิตจิตฺตา	๗๙/๑๒๒
อปฺริหฺนนิเย	๒๒/๓๕๖	อภาวิตปญฺญา	๗๙/๑๒๒
อปฺยาณฺกุสโล	๗๙/๔๙๐	อภาวิตสีลา	๗๙/๑๒๒
อปฺยาณคฺคณิຍ	๘๙/๔๙๖	อภิกฺกโมສານੰ	๕๖/๔๓๔
อปฺປඌආ	๘๒/๔๙๒	อภิชฺฌาໂຫມນສຸສາ	๗๖/๑๑๕
อปฺປမ္ภິກฺกุลສณฺဏိ	๑๔๔/๑๙๖	อภิໂຫສອຫຸໝຣຕຸຕໍ	๖๒/๔๖๓
อปฺປမ္ภິວານิ	๒๐/๓๕๓	อภินิหารกฺุสโล	๒๔/๓๕๘
อปฺປမ္ภິວິກຕຸຕໂກຕີ	๑๑/๓๓๓	อภิสมาจาริกံ	๖๗/๔๗๙
อปฺປຕิສฺโส	๙/๘	อภิสลฺเลขิกา	๙๐/๑๓๕
อปฺປภສສา	๑๑๔/๑๖๐	อมกฺุขิ	๘๒/๑๒๙
อปฺປມာတការဝတာ	๓๒/๓๗๘	อมງฺกฺุญໂຕ	๓๔/๔๔
อปฺປມາໂ	๕๓/๔๑๗	อมຈຸນຣີ	๓๔/๔๕
อปฺປສສາຫา	๗๖/๑๑๒	อมຕຸຕນຸຍຸຕາ	๑๕๐/๒๐๑
อปฺປສສຸໂຕ	๑๕๗/๒๐๙	อมຕທຸທໂສ	๑๑๙/๕๑๑
อปฺປາພາໂ	๒๙/๓๒	อมาຍาวີ	๕๓/๗๕
อปฺປິຈຸຈກຄາ	๙๐/๑๓๕	อโมໂ	๓๙/๓๘๘
อปฺປິຈຸໂ	๘๑/๔๙๑	อมຸພກສນຸຍາ	๔๔/๔๐๐
อพฺພຸພຸເສລິໂ	๗๑/๙๘	อรณฺณคໂຕ	๗๖/๑๐๗
อพฺໂກກາສິกา	๑๘๕/๒๕๓	อรณฺณວນປຕຸຖານີ	๗๘/๑๑๙
อพฺยยาທິນຸໂ	๕๑/๗๔	อรติ	๑๓/๓๓๖
อพฺยยาปชฺฌาธิມຸຕໂຕ	๕๕/๔๓๐	อรหຕຸຕໍ	๓๑/๓๗
อพฺยยาปชฺฌາຣາໂ	๗๘/๔๘๙	อริยธฺมฺเม	๔๑/๕๒

ปทานุยกโม	ปพฺพเ/องฺก	ปทานุยกโม	ปพฺพเ/องฺก
อริยฺปวาทิ	๒๑๑/๒๘๘	อสปตฺติอภินิเวสา	๕๒/๔๑๕
อรุปรภาโว	๑๐๕/๕๐๓	อสปฺปายการี	๑๒๓/๑๖๖
อลงฺการูปรวิจารณ์	๕๒/๔๑๕	อสปฺปฺริสทานานิ	๑๔๗/๑๙๙
อลํสาจฺจโณ	๖๕/๙๓	อสภาควตฺตติโก	๒๑/๑๗
อลํสาชีโว	๖๖/๙๔	อสมยา	๕๔/๗๕
อลพฺภานียานิ	๔๘/๖๒	อสมฺโมหาธิมฺตฺโต	๕๕/๔๓๐
อลุทฺโธ	๒๑๖/๒๙๑	อสาตจฺจการี	๗๒/๔๘๕
อโลโก	๓๙/๓๘๘	อสิตพฺยาภงฺคี	๗/๖
อวิกิณฺณวาทา	๑๖๗/๒๒๘	อสิสฺสญฺฐปมา	๗๖/๑๑๒
อวิชฺขานโรธา	๖๓/๔๗๑	อสุจิ	๒๑๐/๒๘๖
อวิชฺขาสโว	๖๓/๔๗๑	อสุภฐาตุ	๔๑/๓๙๐
อวินิปาตธมฺโม	๑๗๙/๑๓๓	อสุภสณฺณยา	๖๑/๙๒
อวิปริตทสฺสโน	๘๘/๑๒๗	อสุภานุปลสฺสี	๖๙/๙๖
อวิสาร์โท	๑๗๒/๒๓๔	อสุสโก	๔๕/๔๐๓
อวิหีสสา	๔๓/๓๙๗	อสุสทฺธิยํ	๖/๕
อวิตโทโส	๘๒/๑๒๘	อสุสยาयी	๑๘/๓๔๗
อวิตโมโห	๘๒/๑๒๘	อสุสาชานิโย	๒๐๓/๓๒๖
อวิตราโค	๘๒/๑๒๘	อสุสาททิกฺกจิ	๑๑๒/๕๐๗
อเวกฺกฺลลตา	๙๖/๕๐๐	อสุสสารณํ	๗๕/๑๐๔
อสํวโร	๑๑๖/๕๐๘	อหิริโก	๓/๓
อสํสคฺคกถา	๙๐/๑๓๕		
อสกฺกจฺจการี	๗๑/๔๘๕		
อสโจ	๕๓/๗๕		
อสนฺตญฺจิตา	๑๑๔/๕๐๗		
อสนฺตญฺโจ	๑๒๗/๑๖๙		
อสนฺถาวิสฺสาสิ	๑๑๑/๑๕๘		

[๑๐]

อาภิณฺจณฺมายตฺนุปลกา	๑๗๐/๒๓๒
อาภิณฺณวิหาโร	๗๘/๑๒๐
อาคตาคมา	๑๕๖/๒๐๖
อาคมณทิกฺกจิโก	๑๔๗/๑๙๙

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
อาฆาตปฏีวินยา	๑๖๑/๒๑๔	อายุโท	๓๗/๔๗
อาชฺชเวน	๒๐๓/๒๘๓	อายุสฺสสา	๑๒๕/๑๖๘
อาทานคาหิ	๓๖/๓๘๔	อารณฺณกา	๕๙/๑๖๐
อาทานาธิปฺปาโย	๑๓๗/๑๘๑	อารทฺธวิริโย	๒/๒
อาทียา	๔๑/๕๑	อารพฺภฐาตุ	๓๘/๓๘๗
อาทีนวสญฺญา	๖๑/๙๒	อารภชา	๑๔๒/๑๙๓
อาทีนวา อกฺขนฺติยา	๒๑๕/๒๙๐	อารามิกเปสโก	๒๗๓-๒๘๕/๓๑๖
อาทีนวา อภินิวาเส	๒๒๓/๒๙๕	อาราจารย์	๑๘๐/๒๔๘
อาทีนวา กุลฺลปเก	๒๒๕/๒๙๖	อารุทฺธโก	๒๙๔-๓๐๒/๓๙๑
อาทีนวา ปุคฺคฺลปฺปสาเท	๒๕๐/๓๐๙	อาโรคฺยมโท	๕๗/๘๓
อาทีนวา โภเกสฺสุ	๒๒๗/๒๙๖	อาโรคฺยสมฺปทา	๑๓๐/๑๗๑
อาทีนวา มรฺฐรายํ	๒๒๐/๒๙๓	อาโรทนา	๒๔๙/๓๐๗
อาเทยฺยมุโข	๑๔๑/๑๙๑	อาลยสมฺมุคฺชาโต	๓๒/๓๙
อาณาปานสฺสติ	๑๑๕/๕๐๘	อาโลกพหฺุโล	๘๐/๔๙๑
อาณิสฺสา ขนฺติยา	๒๑๕/๒๙๑	อาโลกสณฺณิ	๗๕/๑๐๗
อาณิสฺสา โภเกสฺสุ	๒๒๗/๒๙๖	อาวาสปฺลิเคธิ	๒๓๗/๓๐๒
อาณิสฺสา ยาคฺุยา	๒๐๗/๒๘๕	อาวาสมจฺจริยํ	๒๕๔/๓๑๒
อาณิสฺสา สมวตฺตจาเร	๒๒๑/๒๙๔	อาสภณฺจานํ	๑๑/๑๑
อาณิสฺสา สมวตฺตนิวาเส	๒๒๓/๒๙๕	อาสวนิโรธคามินิ	๗๕/๑๐๘
อาเนมฺชปฺปตฺตํ	๕๕/๔๓๒	อาสวนิโรโธ	๖๓/๑๐๘
อาปายิกา	๑๒๙/๑๗๐	อาสวสมฺทโย	๗๕/๑๐๘
อาโป	๔๑/๓๙๐	อาสวา	๑๕๓/๒๐๓
อาภิเจตสิกานํ	๘๗/๑๓๑	อาหตจิตฺโต	๙๓/๑๓๗
อาภิสมาจาริกํ	๒๑/๑๗		
อามิสฺสนฺตโร	๑๒๔/๑๖๗		
อายกฺุสโล	๗๙/๔๙๐	อิจฺฉาปกโต	๙๓/๑๓๗

ปทานุยกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุยกโม	ปพฺพ/องฺก
อิตฺตฺรปสาโท	๑๔๑/๑๙๑	อุปนีสฺสยสมฺปนโน	๒๔/๒๓
อิตฺตฺรเปโม	๑๔๑/๑๙๑	อุปฺวาทกา	๒๓/๒๑
อิตฺตฺรภตฺติ	๑๔๑/๑๙๑	อุปสมฺสฺยสฺส	๓๐/๓๔
อิตฺตฺรสทฺโธ	๑๔๑/๑๙๑	อุปาทานกฺขยาธิมฺตฺโต	๕๕/๔๓๐
อิตฺถิรตนฺสฺส	๑๔๓/๑๙๕	อุปายกฺสโล	๗๙/๔๙๐
อิทฺธิวิธํ	๒๓/๑๙	อุเปกฺขา	๑๖๑/๒๑๔
อินฺทฺริยสํวเร	๑๑๔/๑๖๐	อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌมฺกํ	๕๘/๔๔๖
อิสฺสิโย	๑๙๒/๒๕๘	อุมฺมาทา	๙๓/๑๓๗
อิสฺสรียปริโยสํนา	๕๒/๔๑๕	อุสฺสธารณํ	๗๕/๑๐๔
อิสฺสาย	๓๐๘-๑๑๕๑/๓๒๐	อุสฺสทาโห	๕๗/๘๖
[อุ]		อุสฺสโก	๓๓/๔๒
อุกฺขิตฺตปฺลิโม	๗๑/๙๘	อุสฺสโสฬฺหิ	๒๐/๓๕๓
อุกฺขิตฺตาสิเก	๑๐๓/๕๐๓	[เอ]	
อุคฺขมาฏฺโธ	๕๕/๗๙	เอกกฺคจิตฺโต	๑๕๑/๒๐๒
อุตฺตฺริมนุสฺสธมฺมา	๗๗/๔๘๙	เอกจาริ	๑๐๓/๑๔๘
อุตฺตฺปริณามชานิ	๑๐๔/๑๕๑	เอกภตฺติกา	๑๘๐/๒๓๗
อุทกาพฺพหํ	๔๕/๖๐	เอกาสนิกา	๑๘๘/๒๔๕
อุทฺธจํ	๖๖/๔๗๙	เอวํการิ	๔๕/๒๕๔
อุทฺธจจกฺกจจํ	๒๓/๑๙	เอวํทิกฺขิ	๓๘/๔๐๔
อุทฺธาวเทหํ	๑๙๑/๒๕๗	เอวํวาที	๓๘/๓๘๗
อุปฺกมฺมฐาตุ	๓๘/๓๘๗	เอวํสมาจาโร	๔๕/๔๐๔
อุปฺกฺกิลฺลสา	๒๓/๑๘	[โอ]	
อุปฺกณฺณกชปฺปี	๑๑๑/๑๕๘	โอกาสผรณ	๑๓๘/๑๘๑
อุปฺธิสงฺขเย	๕๖/๔๓๗	โอโกฏฺมิโก	๕๗/๔๔๐
อุปฺนาหิ	๒๓๐/๒๙๘	โอคฺคาธปฺปตฺตา	๑๖/๓๔๒
อุปนีสฺสมฺปนโน	๒๕/๒๓		

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺพ/องฺก
โอดิณณจิตฺตา	๕๕/๗๗	กลฺยาณมิตฺตตา	๒๒/๓๕๖
โอดตฺตปฺป	๕/๔	กลฺยาณปฏฺฐิภาโณ	๕๐/๖๗
โอดตฺตปฺปฬ	๑/๑	กลฺยาณสมฺปวฺงโก	๖๗/๔๘๐
โอดตฺตปฺป	๒/๒	กลฺยาณสหาโย	๖๗/๔๘๐
โอปกฺกมิกานิ	๑๐๔/๑๕๑	กวิกตา	๗๙/๑๒๓
โอมาน	๗๖/๔๘๘	กากเปยฺยา	๒๘/๓๑
โอรมฺภาติเยหิ	๕๖/๔๓๕	กามจฺจนฺโท	๒๓/๑๙
โอวาทการิ	๓๙/๔๙	กามตณฺหา	๑๐๖/๕๐๔
[ก]		กามธาทู	๑๑๑/๕๐๖
กณฺหาภิชาติ	๕๗/๔๓๘	กามนฺนฺทิ	๒๐๐/๒๘๑
กตณฺณกตเวทิ	๓๙/๔๙	กามนิโรธคามินิปฏฺฐิปา	๖๓/๔๖๖
กถาสลฺลาโป	๖๑/๔๕๗	กามนิโรธ	๖๓/๔๖๖
กทลิมิคปวฺรปจฺจตฺตรโณ	๔๔/๕๗	กามภโว	๑๐๕/๕๐๓
กมฺมทายาโท	๕๗/๘๒	กามวิตกฺก	๑๔๐/๑๘๙
กมฺมหนฺตาทินิเวสา	๕๒/๔๑๕	กามสณฺณ	๗๔/๔๘๖
กมฺมนิโรธคามินิปฏฺฐิปา	๖๓/๔๖๗	กามาสโว	๖๓/๔๗๑
กมฺมปฏฺฐิสโรณ	๕๗/๘๒	กาเมสฺส มิจฺฉาจาริ	๑๔๕/๑๙๘
กมฺมพฺพนฺธุ	๕๗/๘๒	กายทฺวจฺจิริตํ	๕๗/๘๔
กมฺมโยนิ	๕๗/๘๒	กายสนฺโทส	๔๘/๔๑๐
กมฺมวาทา	๕๗/๔๓๘	กาเย กายานุสฺสสิ	๑๑๗/๕๑๐
กมฺมวิปากฺขานิ	๑๐๔/๑๕๑	กาลจาริ	๑๒๕/๑๖๘
กมฺมสฺสกาตา	๑๖๑/๒๑๔	กาลณฺณ	๑๓๑/๑๗๒
กมฺมสฺสโก	๑๖๑/๒๑๔	กาลทานานิ	๓๖/๔๖
กมฺมารามตา	๘๙/๑๓๔	กาเวยฺยา	๗๙/๑๒๓
กรุณา	๑๖๑/๒๑๔	กาสิกานิ	๔๔/๕๗
กลฺลตฺตากุสโล	๒๔/๓๕๘	กิการปฏฺฐิสสาวิณิโย	๓๓/๔๑

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องุเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องุเก
จตุรงคินิยา	๑๓๔/๑๗๖	จหนโ	๒๐/๓๕๓
จหนนหมกั	๑๙๔/๒๗๑	จหนนปริปนโ	๒๑๑/๒๙๙
จหนนผลกั	๔๔/๕๗	จพากิชาติโย	๕๗/๔๓๙
จาคั	๔๐/๕๐		
จาคกถา	๑๕๗/๒๐๙	[ช]	
จาคธนั	๔๗/๖๑	ชงุมวิหารั	๕๙/๘๗
จาคสมปทา	๔๖/๖๑	ชฏิลโก	๒๙๔-๓๐๒/๓๑๙
จาคานุสสุติ	๙/๓๒๙	ชปเปน มนุเตน	๔๙/๖๕
จิตตกถิ	๕๐/๖๗	ชวิหิณุหุริยั	๕๙/๔๔๓
จิตตกขรา	๗๙/๑๒๓	ชวิตมโ	๕๗/๙๓
จิตตกเขปา	๙๓/๑๓๗	เชจุจัน	๑๒๔/๑๖๗
จิตตพยุณชนา	๗๙/๑๒๓	[ณ]	
จิตเต จิตตานุปสสี	๑๑๙/๕๑๐	ณานานิ	๒๗/๒๗
จิวรปฏิกคากโ	๒๗/๓-๒๙๕/๓๑๖	ณานทสสนวิเสสั	๕๑/๗๓
จิวรภาชโก	๒๗/๓-๒๙๕/๓๑๖	ณาทิสมปทา	๑๓๐/๑๗๑
จุตูปปาตั	๖๔/๔๗๗		
เจโตขิลา	๒๐๕/๒๙๔	[ง]	
เจโตวิมุตติ	๒๓/๒๒	จิติกุลโล	๒๔/๓๕๙
เจโตวิมุตติผลานิสัสา	๒๕/๒๓	จิติกากิยา	๗๒/๔๙๕
เจโตวิวรณสปปายา	๙๐/๑๓๕		
เจโตสมาธิ	๔๕/๕๙	[ด]	
โจรสาธารณา	๒๒๗/๒๙๖	ตณหกขยาธิมุตโต	๕๕/๔๓๐
		ตณหกขโย	๓๒/๓๙
[น]		ตณหานิโรธา	๖๓/๔๗๑
จหนทราโค	๕๗/๙๔	ตจตติกา	๕๔/๔๒๓
จหนทวสานุคา	๓๓/๔๓	ตถาคตพลานิ	๑๑/๑๑

ปทานุยกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องเก
ตถาคตภาสิตา	๗๙/๑๒๓	ธมฺมานุสฺสติ	๙/๓๒๘
ตฺริทสฺสี	๕๔/๔๒๑	ธมฺมาราโม	๗๘/๔๘๙
ตุโม	๑๐๐/๑๔๓	ธมฺเมสุ ธมฺมานุสฺสตี	๑๑๘/๕๑๑
เตโชธาทุ	๑๙๗/๒๗๗	ธิตฺติธาทุ	๓๘/๓๘๗
เตทณฺฑิโก	๒๙๔-๓๐๒/๓๑๙		

[น]

[ถ]

ถามธาทุ	๓๘/๓๘๗	นวผลานิ	๓๖/๔๖
ถีนมิทฺฐ	๒๓/๑๙	นวสฺสํ	๓๖/๔๖
ถีนมิทฺฐปเรเตน	๑๙๓/๒๖๖	นสฺสณธมฺม	๔๘/๖๒
ถุลลผุสฺสิตเก	๓๐/๓๔	นानุพยุญชนกคาหิ	๗๖/๑๔๐
		นาลิยสากํ	๔๔/๕๖

[ฐ]

ธมฺมกฺุสโล	๑๖๙/๒๓๑	นิกกมธาทุ	๓๘/๓๘๗
ธมฺมกรุ	๙๙/๑๔๑	นิกณฺโจ	๒๙๔-๓๐๒/๓๑๙
ธมฺมการวตา	๓๒/๓๗๘	นิชฺชีสิตา	๘๓/๑๒๙
ธมฺมการโว	๙๙/๑๔๑	นิญฺจิตกมฺมนตปริโยสํนา	๕๒/๔๑๕
ธมฺมณฺญ	๑๓๑/๑๗๒	นิตานสมฺภโว	๖๓/๔๖๖
ธมฺมทฺธโร	๑๓๓/๑๗๔	นิตุทธารมตา	๘๙/๑๓๔
ธมฺมธรา	๑๕๖/๒๐๖	นิตฺตปฺปญฺจาราม	๗๘/๔๘๙
ธมฺมปฏิสมฺภิตาปฺปตฺโต	๘๖/๑๓๑	นิตฺตปฺปสฺสโก	๘๓/๑๒๙
ธมฺมปริยาโย	๕๐/๗๒	นิตฺตพํ	๓๒/๓๙
ธมฺมมจฺฉริย	๒๕๔/๓๑๒	นิตฺตพํปริโยสํนา	๕๒/๔๑๖
ธมฺมสณฺญา	๖๓/๔๗๐	นิตฺตพํสณฺญา	๑๐๓/๕๐๓
ธมฺมสนฺโทสา	๗๙/๑๒๒	นิตฺตพํนาภิรโต	๑๔/๓๓๙
ธมฺมสมฺปปาโท	๖๒/๔๑๖	นิตฺตพิตทาวีราโค	๒๔/๒๒
ธมฺมาธิปเตยโย	๑๓๓/๑๗๔	นิตฺตพเทรภาคิยา	๗๑/๔๘๕
		นิตฺตพเทรภิกปริยาโย	๗๖/๑๔๐

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก
นิมิตตคฤคาหิ	๑๔๐/๓๓๗	ปจฺโก	๒๓/๓๕๗
นิมิตฺตานุสําริ	๑๓/๓๓๗	ปจฺจตฺติกา	๔๘/๖๔
นิมิตฺติโก	๘๓/๑๒๙	ปจฺจเวกฺขณานิมิตฺตํ	๒๘/๓๐
นินฺยยานิกา	๑๐๕/๑๕๓	ปจฺจจําชาโต	๙๖/๔๔๐
นินฺรคฺคโป	๗๑/๙๘	ปจฺจนานิปาตินิกโย	๓๓/๔๑
นินฺรยเวทนียํ	๖๓/๔๗๒	ปจฺจนาลิยํ	๕๘/๘๘
นินฺรํมคณฺธา	๕๔/๔๒๖	ปจฺจนาสมฺโม	๑๑๒/๑๕๘
นินฺรุตฺติกฺุสโล	๑๖๙/๒๓๑	ปณฺณตฺติพฺหุโล	๗๓/๑๐๑
นินฺรุตฺติปฏฺิสมฺภาทาปฺปตฺโต	๘๖/๑๓๑	ปณฺณวา	๒/๓
นินฺโรธนิสฺสิตํ	๕๘/๔๔๖	ปณฺณยา	๖/๖
นินฺโรธสณฺญา	๓๕/๓๘๓	ปณฺณยากถา	๙๐/๑๓๕
นินฺโรธ	๓๒/๓๙	ปณฺณยากฺขนุหํ	๒๒/๑๘
นินฺวิฏฺจเปโม	๓๐/๓๗๓	ปณฺณวาทนํ	๔๗/๖๑
นินฺวิฏฺจสทฺโธ	๓๐/๓๗๓	ปณฺณวาทลํ	๑/๑
นิสฺสโย	๒๕๒/๓๑๑	ปณฺณวามฺมุตฺตี	๒๓/๒๒
นิสฺสสารณิยา	๒๐๐/๒๗๙	ปณฺณวามฺมุตฺติผลานิสํสา	๒๕/๒๓
นินฺลาภิชาติ	๕๗/๔๓๘	ปณฺณวามฺมปทา	๔๖/๖๐
เนกฺขมมํ	๕๗/๘๖	ปณฺณวามฺมปนา	๑๗/๑๔
เนกฺขมมฺสงฺกปฺปพฺหุโล	๑๒๗/๑๖๙	ปณฺณินฺนทฺริยํ	๓๐๖/๓๒๐
เนกฺขมมฺสณฺญา	๗๕/๔๘๘	ปณฺณปฺวิจํารา	๕๒/๔๑๕
เนกฺขมฺมาธิมฺมุตฺโต	๕๕/๔๓๐	ปฏฺิกกโม	๕๖/๔๓๔
เนมฺนตฺตินิกโก	๕๙/๔๔๗	ปฏฺิกกโมสํานํ	๕๖/๔๓๔
เนรยิกา	๑๒๙/๑๗๐	ปฏฺิกกฺุสสณฺญา	๖๑/๙๒
[ป]		ปฏฺิกกฺุสสณฺณิ	๖๙/๙๖
		ปฏฺิกคฺคาหกํานํ	๓๗/๔๖
ปัสสฺกฺุลิโก	๑๖๒/๒๑๕	ปฏฺิณิสฺสคฺคยา	๓๐๘-๑๑๕๑/๓๒๐
ปคพฺโป	๘๒/๔๑๙		

ปทานุยกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องเก
ปฐิภาณโท	๓๗/๔๗	ปฐิณญ	๑๓๑/๑๗๒
ปฐิภาณปฐิสมภิทาปตโต	๘๖/๑๓๑	ปนุณภาโร	๗๑/๙๘
ปฐิสนุการการวตา	๓๒/๓๗๘	ปปญจารามตัม	๑๔/๓๓๘
ปฐิวิธาตุ	๔๑/๓๙๐	ปปฐิกา	๒๔/๒๒
ปฐิวิธินิเวสา	๕๒/๔๑๕	ปพพตราขัม	๔๐/๔๙
ปฐิตากามา	๗/๖	ปมาทสส	๓๐๘-๑๑๕๑/๓๒๐
ปฐิตาธิมุตติโก	๘๕/๔๙๔	ปยตตปาณิ	๔๗/๖๑
ปณฺทกโคจโร	๑๐๒/๑๔๘	ปรกุกมฐาตุ	๓๘/๓๘๗
ปติการปตฺตา	๑๖/๓๔๒	ปรกาโร	๓๘/๓๘๗
ปฐิจิตา	๘๗/๑๓๑	ปรมสูกุกาภิชาติ	๕๗/๕๓๘
ปฐิจยัม	๕๕/๔๓๑	ปรานุเปกขี	๑๐๖/๑๕๓
ปฐิจจชา	๕๔/๗๖	ปฐิกขยาย	๓๐๘-๑๑๕๑/๓๒๐
ปตฺตกขนุโ	๔๙/๖๕	ปฐิกขีณภาวสณฺโณ	๔๙/๔๑๑
ปฐิณฺณาย	๕๕/๗๙	ปฐิกุเขปา	๕๔/๗๖
ปตฺตคฺคาหาปโก	๒๗๓-๒๘๕/๓๑๖	ปฐินิพฺพานธมฺโม	๖๒/๔๖๖
ปฐินตโมชั	๑๒๕/๑๖๘	ปฐิพฺพาชโก	๒๙๔-๓๐๒/๓๑๙
ปตฺตตฺติกา	๕๔/๔๒๓	ปฐิภาสา	๕๔/๗๖
ปฐินายโก	๑๓๔/๑๗๖	ปฐิยตฺติพฺหุโล	๗๓/๑๐๑
ปตฺตปฐิทิกา	๑๙๐/๒๕๔	ปฐิยายทสฺสาวิ	๑๕๙/๒๑๓
ปทกฺขินคฺคาหิ	๖๐/๙๑	ปฐิเยฏฺฐิเวปฺกัม	๖๓/๔๗๓
ปทุมินิยัม	๒๘/๒๙	ปฐิสฺสทฺทเวยฺยากรโณ	๑๐๐/๑๔๔
ปฐานกฺขโม	๒๙/๓๒	ปฐิสฺสทฺทสึโล	๑๐๐/๑๔๔
ปฐานิยฺกานิ	๕๓/๗๕	ปฐิสฺสทฺทฐีโว	๑๐๐/๑๔๕
ปนฺตเสนาสโน	๙๘/๑๓๙	ปฐิหานธมฺโม	๖๒/๔๖๑
ปนฺตานิ	๗๘/๑๑๙	ปฐิลลฺลโก	๔๔/๕๗
ปนฺนทฺทโร	๗๑/๙๘	ปฐิเวกกธา	๙๐/๑๓๕

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก
ปวิเวกสุขุส	๓๐/๓๔	ปุณฺฑรีกีนียํ	๒๘/๒๙
ปวิเวกาธิมุตโต	๕๕/๔๓๐	ปุปฺผตติกา	๕๔/๔๒๓
ปวิเวการาโม	๗๘/๔๘๙	ปุพฺพาปรกฺุสโล	๑๖๙/๒๓๑
ปสฺสทฺธิสมโพชฌมฺกํ	๕๘/๔๔๖	ปุพฺพญฺายินิโย	๓๓/๔๑
ปสฺสสฺสํ	๒๐๖/๒๘๕	ปุพฺเพนิวาสํ	๒๓/๒๐
ปหานสมฺญา	๗๒/๙๙	ปุพฺเพนิวาสานุสฺสตี	๖๔/๔๗๗
ปหานาราม	๗๘/๔๘๙	ปุคฺคามคามิกสฺส	๕๘/๘๘
ปพาสสฺส	๓๐๘-๑๑๕๑/๓๒๐	เปตฺตนิโก	๑๗/๓๔๖
ปพาสี	๘๒/๑๒๘	เปสลา	๒๔๙/๓๐๘
ปาฏิกฺกุญฺจตา	๓๐/๓๕	เปสฺสา	๓๓/๔๒
ปาณาติปาตี	๑๔๕/๑๙๘		
ปาปมิตฺตตา	๒๑/๓๕๖	[ผ]	
ปาปสมฺปวงฺโก	๖๗/๔๗๙	ผรุสวาวโจ	๘๒/๔๙๑
ปาปสหาโย	๖๗/๔๗๙	ผลตฺติกา	๕๔/๔๒๓
ปาปิจฺโณ	๙๓/๑๓๗	ผลภาชโก	๒๗๓/๓๑๖
ปาริจฺรียานุตฺตรียํ	๘/๓๒๘	ผสฺสนิโรโธ	๖๑/๔๕๕
ปิณฺฑปาติกา	๕๙/๔๔๗	ผสฺสสมฺทโย	๖๑/๔๕๕
ปิตฺตสมฺภูจฺานานิ	๑๐๔/๑๕๑	ผสฺโส	๖๑/๔๕๕
ปิปาสวินโย	๓๒/๓๙	ผาสฺสูหาโร	๑๐๖/๑๕๕
ปิยวาทินิโย	๓๓/๔๑	โผฏฺจพฺพสมฺญา	๖๓/๔๗๐
ปิสุณาวาโจ	๘๒/๔๙๑		
ปีจฺมทฺทโน	๑๓๘/๑๘๑	[พ]	
ปีติสมโพชฌมฺกํ	๕๘/๔๔๖	พทรา	๕๘/๘๗
ปุชฺโซ	๕๘/๙๐	พนฺธนํ	๔๕/๓๙๗
ปุณฺชกิตานิ	๒๙/๓๗๒	พลโท	๓๗/๔๗
ปุณฺณวาทิสหนฺทา	๔๕/๕๙	พลวณิสฺสโต	๑๐๓/๑๔๘

ปทานุยกโม	ปพฺพเพ/องฺก	ปทานุยกโม	ปพฺพเพ/องฺก
พลาริฏฺฐจํ	๕๒/๔๑๕	พฺยาปาทปโทสํ	๗๕/๑๐๗
พลานิ	๑๓/๑๒	พฺยาปาทปเรเตน	๑๙๓/๒๖๕
พลิปฺปฏิกุคคาหิกา	๕๘/๘๙	พฺยาปาทวิตกฺโก	๑๐๙/๕๐๕
พหุกรณียะ	๙๐/๑๓๔	พฺยาปาทสมฺมา	๑๑๐/๕๐๖
พหุกิจฺโจ	๙๐/๑๓๔	พฺยาปาโท	๒๓/๑๙
พหุทฺทฺชา	๗๖/๑๑๒	พฺรหฺมจารี	๑๘๐/๒๔๘
พหุภณฺทสนฺนิจโย	๒๒๓/๒๙๕	พฺรหฺมโลกปริโยสํ	๕๒/๔๑๕
พหุภะชฺชสนฺนิจโย	๒๒๓/๒๙๕	พฺรหฺมโลกูปคํ	๕๔/๔๒๖
พหุภะชฺชโช	๒๒๓/๒๙๕	พฺรหฺมณฺธมฺมา	๑๙๑/๒๕๖
พหุรชา	๒๒๐/๒๙๓	[ก]	
พหุสฺสุตฺติ	๔๒/๕๓	ภณฺทนาการโก	๒๑๒/๒๘๘
พหุสฺสุตฺตา	๘๗/๑๓๑	ภณฺทาคารโก	๒๗๓-๒๘๕/๓๑๕
พหุสฺสุตฺโต	๔๗/๖๑	ภตโปสี	๓๙/๔๙
พหุปายาสา	๗๖/๑๑๒	ภตฺตาทโก	๑๓๘/๑๘๑
พาหิรกา	๗๙/๑๒๓	ภตฺตทุทฺเทสโก	๒๗๒/๓๑๔
พาหุสจฺจกถา	๑๕๗/๒๐๙	ภวตณฺหา	๑๐๖/๕๐๔
พุทฺธานุสฺสติ	๙/๓๒๘	ภวาสโว	๖๓/๔๗๑
โพธิปฺกฺขิกานํ	๕๖/๘๐	ภสฺสการโก	๒๑๒/๒๘๘
โพธิปฺกฺขิยานํ	๑๗/๓๔๖	ภสฺสสารามตา	๘๙/๑๓๔
พฺยณฺชนกฺุสโล	๑๖๙/๒๓๑	ภาวนารามะ	๗๘/๔๘๙
พฺยตฺถุปเสวี	๑๑๑/๑๕๘	ภิกฺขุณี โคจโร	๑๐๒/๑๔๘
พฺยสนานิ	๑๓๐/๑๗๐	ภิกฺโยภาโว	๕๔/๗๗
พฺยาริธมฺมํ	๔๘/๖๒	ภิสโก	๑๙๘/๒๗๑
พฺยาปาทํ	๗๓/๒๘๐	ภุชิสฺสานิ	๑๐๕/๑๕๓
พฺยาปาทธาดุ	๑๑๑/๕๐๖	ภอคจาคี	๑๐๓/๑๔๘
พฺยาปาทนนฺทิ	๒๐๐/๒๘๑	ภอคปริพฺยุพฺโพ	๓๑/๓๘

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
โภคพยุสน	๑๓๐/๑๗๐	มณินทริยสัวร	๕๘/๔๔๓
โภคโภคิ	๑๘/๓๔๗	มณฺสฺสโลกคมนิยา	๖๓/๔๗๑
โภคสมปทา	๑๓๐/๑๗๑	มณฺสฺสโลกเวทนิย	๖๓/๔๗๒
โภคาธิปฺปายา	๕๒/๔๑๕	มโนสนฺโทส	๔๘/๔๑๐
[ม]		มนฺตาทิฏฺฐาณา	๕๒/๔๑๕
มัสเปสฺฐปมา	๗๖/๑๑๒	มนฺโท	๑๔๑/๗๑๖
มัสวณฺชชา	๑๗๗/๒๓๙	มรณธมฺม	๔๘/๖๒
มกฺขี	๘๒/๑๒๘	มรณธมฺมิโน	๕๗/๘๖
มฺงฺกุฏโต	๒๑๓/๒๘๙	มรณสญฺญา	๖๑/๙๒
มจฺจรี	๑๑๗/๑๕๕	มรณสฺสติ	๑๙/๓๔๙
มจฺจรียานิ	๒๕๔/๓๑๒	มริยาทำ	๑๙๒/๒๕๘
มจฺจรี	๓๖/๓๘๔	มหาอุทกฺกขนฺโธ	๔๕/๖๐
มชฺชวณฺชชา	๑๗๗/๒๓๙	มหาโจโร	๑๐๓/๑๔๘
มชฺฌิมา กามา	๗/๖	มหานิโครฺธ	๓๘/๔๗
มณฺธิฏฺฐาย	๑๙๓/๒๖๕	มหาปฺปญฺณกขนฺโธ	๔๕/๕๙
มณฺธิรตนฺสฺส	๑๔๓/๑๙๕	มหาสาลา	๔๐/๔๙
มตฺตตณฺณ	๕๖/๘๐	มหิจฺจตา	๑๑๔/๕๐๗
มทนิมฺมทโน	๓๒/๓๙	มหิจฺโจ	๘๔/๔๙๒
มทนีเย	๘๑/๑๒๘	มากณฺธิโก	๒๙๔-๓๐๒/๓๑๙
มทสฺส	๓๐๘-๑๑๕๑/๓๒๐	มาตาปิตุภจฺจโร	๕๘/๙๐
มทฺทเวณ	๒๐๓/๒๘๓	มาติกาธรา	๑๕๖/๒๐๖
มฐฺรกรชาโต	๕๖/๗๙	มานสฺส	๓๐๘-๑๑๕๑/๓๒๐
มนฺสฺสาณฺเปกฺขิตา	๘๗/๑๓๑	มายาย	๓๐๘-๑๑๕๑/๓๒๐
มนาปจฺจารินิโย	๓๓/๔๑	มายาวี	๓๖/๓๘๔
มนาปทายี	๔๔/๕๖	มิจฺจาทิฏฺฐิ	๓๖/๓๘๔
มณินทริย	๗๖/๑๑๕	มิจฺจาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา	๒๓/๒๑

ปทานุยกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องเก
มิจจนาทิกุจิกา	๒๓/๒๑	[ย]	
มิจจนาวาจา	๑๑๙/๑๖๓	ยณฺณวาทินิเวสา	๕๒/๔๑๕
มิจจนาวายามา	๑๒๐/๑๖๓	ยถากมฺมุปเค	๒๓/๑๘
มิตฺตทพฺภี	๒๒๙/๒๙๗	ยถาธิปฺปาโย	๔๔/๕๘
มิทฺธ	๖๖/๔๗๙	ยถาภูตวาทนทสฺสน	๒๔/๒๒
มิทฺธสฺส	๓๐/๓๔	ยถาภูตวาทนทสฺสนวิปฺนฺนสฺส	๒๔/๒๒
มิพฺพสฺส	๓๐/๓๔	ยถาภูตวาทนทสฺสนสมฺปนฺนสฺส	
มฺกฺกจฺจจํ	๖๕/๔๗๙		๒๔/๒๓
มฺกฺกจฺจสฺส	๘๔/๔๔๗	ยถาสนฺนตฺติกา	๑๘๗/๒๔๕
มฺกฺกทสฺสาโก	๒๙๔-๓๐๒/๓๑๙	ยสํวตฺตตฺติกา	๔๓/๕๕
มฺกฺกตจฺจโก	๔๗/๖๑	ยสสฺสี	๘๘/๑๓๒
มฺกฺกิตา	๑๓/๓๓๖	ยาคฺกุภาชโก	๒๗๓-๒๘๕/๓๑๖
มฺกฺกทาสฺสิตฺตสฺส	๕๘/๘๘	ยาคิตฺตูปมา	๗๖/๑๑๒
มฺกฺกทาสฺสิตฺโต	๑๗/๓๔๕	ยาจโยโค	๔๗/๖๑
มฺกฺกทาสฺสิตฺต	๒๘๗-๒๙๒/๓๑๘	ยานยายี	๑๘/๓๔๗
มฺกฺกทาสฺส	๑๔๕/๑๙๘	ยาศนฺน	๕๖/๔๓๔
มฺกฺกตฺติกา	๕๔/๔๒๓	โยคพฺพโล	๘๐/๔๙๑
เมฆา	๑๙๗/๒๗๗	โยคคฺคปโก	๙๙/๑๔๐
เมตฺตจฺจิตฺโต	๑๒๔/๑๖๗	โยธาชฺชูปมา	๗๕/๑๐๔
เมตฺตา	๑๖๑/๒๑๔	โยธาชฺชโว	๗๕/๑๐๓
โมกฺก	๑๘๑/๒๕๒	[ร]	
โมทกา	๕๘/๘๗	รกฺขิตา	๑๔๐/๑๘๗
โมมฺโห	๑๔๑/๑๙๑	รชคฺค	๗๕/๑๐๔
โมหนิเย	๘๑/๑๒๘	รชนฺน	๘๑/๑๒๘
โมหสฺส	๓๐๘-๑๑๕๑/๓๒๐	รตฺตตฺต	๘๘/๑๓๒
โมโห	๑๔๔/๑๙๗	รตฺตยายี	๑๘/๓๔๗

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
รณฺธคเวสี	๑๕๓/๒๐๓	ลามานุตฺตริย	๘/๓๒๘
รสสญฺญา	๖๓/๔๗๐	ลามิ	๔๓/๕๔
รสหรณฺโณ	๒๐๘/๒๘๕	ลฺหุโร	๒๑๖/๒๙๑
รโหณิสฺสชฺชาย	๒๒๕/๒๙๖	ลฺหุพิโต	๑๙๓/๒๖๗
รากปเรโต	๗๖/๑๑๑	โลโก	๓๙/๓๘๘
ราโค	๗๖/๑๑๐	โลหิตาภิชาดิ	๕๗/๔๓๘
ราชโกคฺโค	๑๓๙/๑๘๒	โลโห	๑๔๑/๑๙๑
ราชสาธารณา	๒๒๗/๒๙๖	[ว]	
ราชารโห	๑๓๙/๑๘๒	วจีสนฺโทส	๔๘/๔๑๐
ริณฺจติ	๗๓/๑๐๑	วฏฺฏปจฺเจโท	๓๒/๓๙
รฺกฺขชฺมเม	๕๔/๔๒๓	วทฺธิ	๘๔/๔๙๒
รฺกฺขผลฺลปมา	๗๖/๑๑๒	วณฺชิชา	๑๗๗/๒๓๙
รฺกฺขมฺลคโต	๕๖/๑๐๗	วณฺณโท	๓๗/๔๗
รฺกฺขมฺลิกา	๑๘๓/๒๕๓	วณฺณมจฺฉริย	๒๕๔/๓๑๒
รูปนฺนฺทิ	๒๐๐/๒๘๑	วณฺณวาทิ	๖๙/๔๘๒
รูปภโว	๑๐๕/๕๐๓	วณฺณสํวตฺตนิกา	๔๓/๕๕
รูปสญฺญา	๖๓/๔๗๐	วทณฺญ	๓๖/๔๖
โรคฺพยสน	๑๓๐/๑๗๐	วราทายิ	๖๓/๙๒
โรโค	๒๓/๓๕๗	วตสมฺภูจฺฉานานิ	๑๐๔/๑๕๑
[ล]		วาเทริโต	๑๙๓/๒๖๖
ลณฺฑุสฺสาคโน	๑๓๘/๑๘๑	วาโยธาดุ	๑๙๗/๒๗๗
ลปโก	๘๓/๑๒๙	วาลคฺคโกฏฺฐินิตฺตฺททฺทนมตฺตํ	๖๒/๔๕๙
ลปน	๗๗/๔๘๙	วิกิณฺณวาทา	๑๖๗/๒๘๘
ลามมจฺฉริณี	๑๑๕/๑๖๑	วิกฺเขโป	๑๑๕/๕๐๘
ลามมจฺฉริ	๒๒๔/๒๙๕	วิคตกถฺกถา	๑๖/๓๔๓
ลามสฺกการสิโลก	๔๒/๓๙๓	วิฆาตปริพาหา	๒๐๐/๒๗๙

ปทานุกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกโม	ปพเพ/องเก
วิจิกิจจา	๒๓/๑๙	วิเวกนิสฺสิตํ	๕๘/๔๔๖
วิชิตสงฺคาโม	๗๕/๑๐๔	วิสมนิสฺสิตโต	๑๐๓/๑๔๘
วิชฺชาภาคิยา	๓๕/๓๘๓	วิสมปฺริหารชานิ	๑๐๔/๑๕๑
วิญญฺปสฺตถานิ	๑๐๕/๑๓๕	วิสวณิชฺชา	๑๗๗/๒๓๙
วิตุตฺติสณฺชนโน	๕๘/๙๐	วิสณฺโณคาริปปาโย	๑๓๗/๑๘๑
วิธวาโคจโร	๑๐๒/๑๔๘	วิสารโท	๓๔/๔๔
วินิพนฺธา	๒๐๖/๒๘๔	วิเสสภาคิยา	๗๑/๔๘๕
วินีลกํ	๒๙/๓๗๑	วิหีสา	๗๕/๔๘๘
วิปริณามณฺณถาภาวา	๓๐/๓๕	วิหีสาธาทู	๑๑๑/๕๐๖
วิปริตทสฺสโน	๘๘/๑๓๒	วิมฺสา	๔๓/๓๙๗
วิปสฺสนา	๕๔/๔๒๗	วฏฺฏจานกฺุสโล	๒๔/๓๕๘
วิปฺปฏฺิสารชา	๑๔๒/๑๙๓	วฺุฑฺฒปพฺพิโต	๕๙/๙๐
วิภาวตณฺหา	๑๐๖/๕๐๔	วฺุปฺสนตฺติจิตฺโต	๗๕/๑๐๗
วิมฺตฺติกถา	๙๒/๑๓๗	เวทนานิโรธคามินีปฏฺิปปทา	๖๓/๔๖๖
วิมฺตฺติณฺณทสฺสนสมฺปทา	๙๒/๑๓๗	เวทนานิโรโธ	๖๓/๔๖๖
วิมฺตฺติสมฺปทา	๙๒/๑๓๗	เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี	๑๑๘/๕๐๑
วิยฺยพฺหํ	๗๖/๑๐๙	เวทพฺหุโล	๘๐/๔๙๑
วिरากนิสฺสิตํ	๕๘/๔๔๖	เวสสารชฺชปฺตฺตา	๑๖/๓๔๓
วिरากสณฺญา	๗๒/๙๙	เวสียโคจโร	๑๐๒/๑๔๘
วิริยํ	๕/๖	โวสฺสคฺคปริณามิ	๕๘/๔๔๖
วิริยพลํ	๑/๑	โวสฺสคฺครโต	๔๗/๖๑
วิริยสมฺโพชฺฌมฺกํ	๕๘/๔๔๖	[๓]	
วิริยารมฺภกถา	๙๐/๑๓๕	สํสฺสคฺคารามตํ	๑๔/๓๓๘
วิริยินฺทริยํ	๓๐๖/๓๒๐	สํสฺสทฺธคฺคหณิโก	๑๓๔/๑๗๕
วិชาทการโก	๒๑๒/๒๘๘	สอฺุปารมฺภจิตฺโต	๑๕๓/๒๐๓
วិชาทมูลานิ	๓๖/๓๘๓	สกฺกายทิกฺขิ	๘๙/๔๙๖

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
สกุทายนิโรโธ	๖๑/๔๕๗	สตถกา	๗๗/๑๑๗
สกุทายสมุทโย	๖๑/๔๕๗	สตถวณิชา	๑๗๗/๒๓๙
สกุทาย	๖๑/๔๕๗	สตถาธิฏฺฐาณา	๕๒/๔๑๖
สกุขรกถล	๖๐/๔๕๑	สตถุการวตา	๓๒/๓๗๘
สกุขิภพพต	๒๘/๑๙	สทาสนตฺตฺตฺตฺตฺ	๔๔/๓๙๘
สคคสํวตฺตนิกา	๔๓/๕๕	สทฺทสณฺญา	๖๓/๔๗๐
สงฺกิณฺณปรีกฺโข	๗๑/๙๘	สทฺทมนฺนียโต	๙๗/๕๐๐
สงฺกฺลิกา	๕๘/๘๗	สทฺธาภาตา	๑๕๗/๒๐๙
สงฺขวณฺณูปนิภาณิ	๒๙/๓๗๒	สทฺธาธนี	๔๗/๖๑
สงฺคณฺิกวิหาโร	๗๘/๑๒๐	สทฺธาพล	๑/๑
สงฺคณฺิกการามตา	๘๙/๑๓๔	สทฺธาสมปทา	๔๖/๖๐
สงฺคามาวจรา	๑๓๙/๑๘๒	สทฺธินฺทริย	๓๐๖/๓๒๐
สงฺโค	๒๓/๓๕๗	สนตฺตฺตฺตฺตฺ	๙๐/๑๓๕
สงฺฆการวตา	๓๒/๓๗๘	สนตฺตฺตฺตฺ	๑๑๔/๕๐๗
สงฺฆานุสฺสติ	๗/๓๒๘	สนตฺตฺตฺ	๑๐๙/๑๕๖
สขฺมายกตา	๑๙๓/๒๖๕	สนทฺธิฏฺฐิก	๓๔/๔๓
สขฺมายพฺพโล	๗๓/๑๐๑	สนทฺธิฏฺฐิปรามาสี	๓๖/๓๘๔
สณฺณานิโรโธ	๖๓/๔๖๖	สนฺนิธิการกปริโกถ	๘๐/๑๒๖
สจา	๑๖๗/๒๒๘	สนฺนิปาติกานิ	๑๐๔/๑๕๑
สตกฺกกุ	๓๑/๓๘	สปปฏฺฐิกโย	๒๒๙/๒๙๗
สตปที	๗๗/๑๑๖	สปปสิรูปมา	๗๖/๑๑๓
สติ	๒๓/๑๙	สปปายการ	๑๒๓/๑๖๖
สตินฺทริย	๓๐๖/๓๒๐	สปปริสทานานิ	๑๔๘/๑๙๙
สติพล	๑๓/๑๒	สพฺพสงฺขารสมโธ	๑๔๐/๑๙๐
สติมา	๑๔/๑๒	สพฺพูปธิปฏฺฐินิสฺสคฺโค	๑๔๐/๑๙๐
สตฺติสฺสูลปมา	๗๖/๑๑๒	สภาควุตฺติโก	๒๑/๑๗

ปทานุยกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องเก
สมณทุกขานิ	๑๒๘/๑๖๙	สมุมาวาจา	๑๑๙/๑๖๓
สมณธมฺเม	๕๔/๔๒๔	สมุมาวายามา	๑๒๐/๑๖๔
สมณสุขานิ	๑๒๘/๑๗๐	สมมุพุโ	๒๑๑/๒๘๘
สมณสุขุมมาโล	๑๐๔/๑๕๑	สมโมหเวปกุก	๖๓/๔๗๓
สมโ	๕๙/๔๒๗	สรกุตติ	๒๐๙/๒๘๖
สมนุตปาโส	๕๕/๗๙	สลากกุคาคี	๑๓๘/๑๘๑
สมปญญา	๓๑/๓๖	สวานนุตตริย	๘/๓๒๘
สมยา	๕๔/๗๖	สาทูล	๑๙๔/๒๗๑
สมสทฐา	๓๑/๓๖	สาทูน	๕๔/๔๒๒
สมสีลา	๓๑/๓๔	สาธารณโมคิ	๑๑/๓๓๓
สมาธิ	๒๙/๒๗	สามายิก	๔๔/๔๐๐
สมาธิกถา	๙๐/๑๓๕	สามุทฺธิกา	๕๔/๔๒๑
สมาธินุทริย	๓๐๖/๓๒๐	สารมภสส	๓๐๘-๑๑๕๑/๓๒๐
สมาธินิมิตฺต	๒๖/๒๖	สาราณียา	๒๐๐/๒๗๙
สมาธิพล	๑๓/๑๒	สาราทาย	๖๓/๙๒
สมาธิสวตฺตนิทานิ	๓๒/๔๐	สารีริกาน	๑๒๓/๑๖๖
สมาธิสมุปทา	๙๒/๑๓๗	สาลปฺปุก	๔๔/๕๖
สมาธิสมุโพชฌงค	๕๙/๔๔๖	สาวกภาสิตา	๗๙/๑๒๓
สมาปตฺติกุสโล	๒๔/๓๕๘	สิกฺขาคารวตา	๓๒/๓๗๘
สมปชฌณ	๑๑๔/๕๐๘	สิกฺขานุตตริย	๓๐/๓๒๘
สมปนฺนารสฺสกรมฺส	๔๔/๕๖	สินฺหปเรตา	๒๘/๒๘
สมปปลลาปี	๘๒/๔๙๑	สินฺหานุกตา	๒๘/๒๘
สมโพธิปรายโน	๑๗๙/๒๔๓	สิปฺปาธิฐจानา	๕๒/๔๑๕
สมมตฺตนิยาม	๙๘/๕๐๑	สิปฺปญฺจานานิ	๑๓๕/๑๗๗
สมมาทิกฺกิกา	๒๓/๒๑	สิปฺปิสมฺพุก	๖๐/๔๕๑
สมมาปริณาม	๒๙/๓๓	สิพฺพณี	๖๑/๔๕๕

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
สีล	๔๐/๕๐	เสฏฐทายี	๔๔/๕๘
สีลกถา	๙๐/๑๓๕	เสนาปตีกสฺส	๕๘/๘๘
สีลธน	๔๗/๖๑	เสมหสมฺมจฺจานานิ	๑๐๔/๑๕๑
สีลพฺพตปฺรามาโส	๙๐/๔๙๗	เสยฺยสุข	๑๗/๒๘๕
สีลสามณฺณคโต	๑๐๕/๑๕๓	โสภสฺส	๔๘/๖๓
สีลสมฺปทา	๔๖/๖๐	โสภสฺสลหฺรโณ	๕๐/๗๒
สีลानุสฺสติ	๙/๓๒๘	โสวจฺจสฺสตา	๒๒/๓๕๖
สีวติกาย	๒๔๙/๓๐๗	โสตาปนโน	๑๗๙/๒๔๓
สุกถา	๑๕๗/๒๑๐		
สุกฺกาภิชาติ	๕๗/๔๓๘	[ห]	
สุขสํวตฺตนิกา	๔๓/๕๕	หตฺถิยา	๑๘/๓๔๗
สุขโสมนสฺสพฺหุโล	๗๘/๔๘๙	หตฺถิรตนสฺส	๑๔๓/๑๙๔
สุชาโต	๑๓๔/๑๕๗	หนฺตา	๑๔๐/๑๘๗
สุณฺณดาปฏิสํยุตฺตา	๗๙/๑๒๓	หฺลิตฺททาภิชาติ	๕๗/๔๓๘
สุณฺณาการคโต	๗๖/๑๐๗	หฺนภาคิยา	๗๑/๔๘๕
สุตธน	๔๗/๖๑	หิริกมฺน	๔๒/๕๓
สุตธโร	๘๘/๑๓๑	หิริการวตา	๓๓/๓๘๐
สุตสนฺนิจโย	๘๘/๑๓๑	หิริยา	๗/๗
สุตสมฺปทา	๔๖/๖๐	หิริ	๕/๕
สุปฺปจฺจโก	๑๒๓/๑๖๖	หิริพล	๑/๑
สุปฺปนฺนปมา	๗๖/๑๑๒	หิริมา	๒/๒
เสพพลานิ	๑/๑	หีนาคิมฺมุตฺติโก	๘๕/๔๙๔
เสพเวสารชฺชกรณ	๑๐๑/๑๔๗	เหตุสมฺปปฺนนา	๙๗/๔๙๙

สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกายสุต

ปญจก จกุกนิปาตปาติยา

อสาธารณนามานิ

อสาธารณนามานิ	ปพเพ/องก	อสาธารณนามานิ	ปพเพ/องก
องฺคิรโส (อิสิ)	๑๙๒/๒๕๘	อุคฺคโ	๓๓/๔๐
อจิรวตี	๖๒/๔๕๘	อุทายิ	๑๕๙/๒๑๒
อฏฺฐโก	๑๙๒/๒๕๘	อุปฺวาณ	๑๖๖/๒๒๔
อนาถปิณฑิกสฺส	๑/๑	กกุโร	๑๐๐/๑๔๑
อนุรุทฺโ	๑๗/๓๔๔	กจฺโจ สงฺกิจฺโจ	๕๗/๔๓๙
อนุทกวิณฑ	๑๑๔/๑๕๙	กปิลวตฺตสุมี	๑๐/๓๒๘
อนุทฺทวสนฺมี	๔๙/๔๑๑	กลนฺทกนิวาเป	๓๒/๓๘
อมพฺพฺพฺโจ	๑๒๐-๑๓๙/๕๑๒	กสฺสโป (อิสิ)	๑๙๒/๒๔๗
อรเนมิ	๕๔/๔๒๕	กสฺสโป (ภควา)	๑๘๐/๒๕๐
อริฏฺฐโจ	๑๒๐-๑๓๙/๕๑๒	การณฺปาสิ	๑๙๔/๒๗๐
อานนฺโท	๑๐๖/๑๕๓	กาสิกจนฺทนํ	๕๙/๔๔๗
อามสฺสรา	๑๗๐/๒๓๒	กิมิลายํ	๒๐๑/๒๘๒
อาพวโก	๑๒๐-๑๓๙/๕๑๒	กิมฺพิโล	๒๐๑/๒๘๒
อิจฺฉานงฺคฺลํ	๓๐/๓๓	กิมฺมิโล	๒๐๑/๒๘๒
อิจฺฉานงฺคฺลกา	๓๐/๓๓	กุกฺกุฏาราม	๕๐/๖๗
อิจฺฉานงฺคฺลวสนฺน	๓๐/๓๓	กุกฺกุฏทาลโก	๕๔/๔๒๕
อิสิทฺตโต	๔๔/๓๙๘	กุกฺกุฏการสาลา	๓๔/๔๓
อิสิปปตเน	๒๘/๓๖๗	โกมารภจฺโจ	๑๒๐-๑๓๙/๕๑๒
อุคฺคโต	๑๒๐-๑๓๙/๕๑๒	โกรพฺยสฺส	๕๔/๔๒๒
อุคฺคสฺส	๔๔/๕๖	โกสมฺพิยํ	๑๐๐/๑๔๑

อสาธารณนามานี	ปพฺพเพ/องฺก	อสาธารณนามานี	ปพฺพเพ/องฺก
โกสเลสุ	๓๐/๓๓	ตุลิตา (เทวา)	๑๗๐/๒๓๒
โกพิยปุตโต	๑๐๐/๑๔๑	ทณฺทกปฺปกั	๖๒/๔๕๘
เขโม	๔๙/๔๑๐	เทวทตฺตสฺส	๑๐๐/๑๔๑
คิขุณฺณ	๔๑/๓๙๐	โทโณ	๑๙๒/๒๕๗
คินฺนทวารสเถ	๑๙/๓๔๙	ธมฺมิโก	๑๓๓/๑๗๔
โคตโม	๓๐/๓๓	นกุลปิตา	๑๖/๓๔๐
โฆสิตารามะ	๑๐๐/๑๔๑	นกุลมاتا	๑๖/๓๔๑
จาตุมฺมหาราชิกา (เทวา)	๑๐/๓๓๑	นนฺทเน	๔๔/๔๕๕
จิตฺโต (คหปติ)	๑๒๐-๑๓๙/๕๑๑	นนฺทมาตา	๓๗/๓๘๕
จิตฺโต หตฺถิสาริปุตฺโต	๖๐/๔๔๘	นนฺโท วจุโน	๕๗/๔๓๙
จุนฺทิ	๓๒/๓๘	นาคิโต	๓๐/๓๔
จุนฺโท	๓๒/๓๙	นาทิกะ	๑๙/๓๔๙
เจตีสฺส	๔๖/๔๐๖	นารโท	๕๐/๖๖
ชาณฺณสฺสโณ	๕๒/๔๑๕	นิโครธารามะ	๑๐/๓๒๘
ชาตียาวเน	๓๓/๔๐	นิมฺมานรติโน (เทวา)	๑๐/๓๓๑
ชีวโก	๑๒๐-๑๓๙/๕๑๒	ปรนนิมิตวสวตฺติโน (เทวา)	๑๐/๓๓๑
เชตวเน	๑/๑	ปเสนทิ โกสโล	๔๙/๖๕
โชติปาโล	๕๔/๔๒๕	ปาตลিপุตฺเต	๕๐/๖๖
ตทุตฺตริ (เทวา)	๑๐/๓๓๑	ปิงฺคิยานี	๑๙๔/๒๗๐
ตปฺปสฺส	๑๒๐-๑๓๙/๕๑๑	ปิยกั	๕๐/๖๖
ตวกณฺณโก	๑๒๐-๑๓๙/๕๑๑	ปุราโณ	๔๔/๓๙๘
ตาวตีสสา (เทวา)	๑๐/๓๓๑	ปุรณน กสฺสเปน	๕๗/๔๓๘
ติกณฺทกิวณ	๑๔๔/๑๙๖	ปุรโณ คหปติ	๑๒๐-๑๓๙/๕๑๒
ติสฺโส	๒๓/๒๑	ผคฺคฺโณ	๕๖/๔๓๓
ตฺตํ	๔๔/๓๘๙	พารานสิยั	๒๘/๓๖๗

อสาธารณนามานิ	ปพเพ/องเก	อสาธารณนามานิ	ปพเพ/องเก
พุรหมกายิกา (เทวา)	๑๐/๓๓๑	มาเรน	๔๘/๖๒
พุรหุมา	๑๗๐/๒๓๒	มิกทาเย	๒๘/๓๔๐
ภค	๑๙๒/๒๕๘	มิกสาลาย	๔๔/๓๙๘
ภคเคสุ	๑๖/๓๔๐	มิกรมาตุปาสาโท	๔๓/๓๙๕
ภททช	๑๗๐/๒๓๑	มุนทส	๕๐/๖๖
ภททา (เทวี)	๕๐/๖๖	มุกปกุโ	๕๔/๔๒๕
ภททิเย	๓๓/๔๐	เมณฑโก	๑๒๐/๕๑๒
ภลลโก	๑๒๐/๕๑๑	เมตเตยยปญเ	๖๑/๔๕๕
ภเวสี	๑๘๐/๒๔๗	โมคคูลลาน	๑๐๐/๑๔๒
ภารทวาช	๑๙๒/๒๕๘	โมพิยสิวก	๔๗/๔๐๘
ภสภพาวเน	๑๖/๓๔๐	ยมทก	๑๙๒/๒๕๘
ภกขลิ โคสาโล	๕๗/๔๓๙	ยามา (เทวา)	๑๐/๓๓๑
ภคเชสุ	๑๑๔/๑๕๙	ราชคเห	๓๒/๓๘
ภจจิกาสณทโก	๑๒๐/๕๑๒	ราหุ อสุรินโท	๑๙๗/๒๗๗
ภลลิกา เทวี	๔๙/๖๕	เรวโต	๑๗/๓๔๔
ภากจจาโน	๑๗/๓๔๔	ลิจจวี	๕๘/๘๗
ภากปโป	๑๗/๓๔๔	วชชียมหิโต	๑๒๐/๕๑๒
ภากสสโป	๑๗/๓๔๔	วชชี	๕๘/๘๗
ภากโกฏจโก	๑๗/๓๔๔	วามโก	๑๙๒/๒๕๘
ภากจุนโท	๑๗/๓๔๔	วามเทโว	๑๙๒/๒๘๕
ภานาโม (ลิจจวี)	๕๘/๘๗	วาเสฏโจ (อุปาสโก)	๑๒๐/๕๑๒
ภานาโม (สโก)	๑๐/๓๒๘	วาเสฏโจ (อิสิ)	๑๙๒/๒๕๘
ภามคคูลลานสุส	๑๐๐/๑๔๑	วิชโย	๑๒๐/๕๑๒
ภาวเน	๓๔/๔๓	เวสาลิกสุส	๔๔/๕๖
ภากธกานิ ^๖	๑๐๐/๑๔๑	เวสาลิย์	๓๔/๔๓

อสาธารณนามานี	ปพเพ/องฺเก	อสาธารณนามานี	ปพเพ/องฺเก
เวสุสามิตฺโต	๑๙๒/๒๕๘	ลีวก	๔๗/๔๐๘
เวพุกณฺหิกิ	๓๗/๓๘๕	ลีตวนสมิ	๕๕/๔๒๘
เวพฺวเน	๓๒/๓๘	ลีโห	๓๔/๔๓
สกฺโก (เทวานมินฺโท)	๕๔/๔๒๓	ลุํสุมารกิเร	๑๖/๕๑๓
สกฺยปฺตฺโต	๓๐/๓๓	สุกฺตฺโต	๑๒๐/๕๑๒
สงฺการโว	๑๙๓/๒๖๔	สุนฺเตฺโต	๕๔/๔๒๔
สญฺชาตียิ	๔๖/๔๐๖	สุปฺปติฏฺโง	๕๔/๔๒๒
สนฺธานิ	๑๒๐/๕๑๒	สุมฺนา	๓๑/๓๖
สากฺเต	๑๔๔/๑๙๖	สุมฺโน	๑/๓๒๒
สาทตฺโต	๑๒๐-๑๓๙/๕๑๒	สฺุโร	๑๒๐/๕๑๒
สามคามเก	๒๑/๓๕๕	เสโต	๔๓/๓๒
สารนฺทเท	๑๔๓/๑๙๔	โสโณ	๒๐๐/๒๑๘
สารีปฺตฺโต	๑๓๒/๑๗๓	หตฺถโก	๑๒๐/๕๑๒
สาลวนิ	๑๘๐/๒๔๗	หตฺถิปาโล	๕๔/๔๒๕
สาวตฺถิยิ	๑/๑	หิมวณฺตํ	๔๐/๔๙

สุตตันทปิฎก อังคุตตรนิกายสุต

ปญจก จกุกนิปาตปาติยา

กาถานํ ปรมปาทา

กาถานํ ปรมปาทา	ปพฺเพ/องฺก	กาถานํ ปรมปาทา	ปพฺเพ/องฺก
อคฺคโต เว ปสนฺนํ	๓๒/๔๐	มโหทธิ อปริมิตํ มหาสรํ	๔๕/๖๐
อายุํ วณฺณํ ยสํ กิตฺติ	๔๓/๕๕	มาตาปิตุกิจฺจกโร	๕๘/๙๐
อายุโท พลโท ธีโร	๓๗/๔๗	ยถาปิ จนฺโท วิมโล	๓๑/๓๘
กาเล ททนต์ สปปญฺญา	๓๖/๔๖	ยถา หิ ปพฺพโต เสโล	๔๐/๔๙
ทํ ปิโย โหติ ภชฺชติ นํ พหุ	๓๔/๔๕	ยสฺส สทฺธา ตถาคเต	๔๗/๖๑
ททมาโน ปิโย โหติ	๓๕/๔๕	โย อุกฺขนฺเต วิทิตฺวาน	๖๑/๔๕๕
ทสฺสนานุตฺตริยํ ลทฺธา	๓๐/๓๗๗	โย นํ ภรติ สพฺพทา	๓๓/๔๒
ทลิตฺทียํ ทุกฺขํ โลเก	๔๕/๔๐๕	โย ปปญฺจํ อนฺยุตฺโต	๑๕/๓๓๙
น โสจนาย น ปริเทวนาย	๔๘/๖๔	โย ปาณมตีปาเตติ	๑๗/๔/๒๓๖
นिरเยสฺส ภยํ ทิสฺวา	๑๗/๙/๒๔๕	สงฺกปฺปราโค ปุริสสฺส กาโม	๖๓/๔๖๗
เนกขมมมธิมุตฺตสฺส	๕๕/๔๓๓	สตฺถุกรฺ ฐมฺมกรฺ	๓๓/๓๗๙
ปญฺจกฺกานานิ สมฺปสฺสํ	๓๙/๔๘	สทฺธาย สีเลน จ ยา ปวทฺตติ	
ปทฺมํ ยถา โกกนฺทํ สุกนฺธํ	๑๙๕/๒๗๓		๖๔/๙๓
ปฺพเพว ทานา สุมโน	๓๗/๓๘๕	สทฺธาย สีเลน จ โย ปวทฺตติ	
พฺยาธิธฺมา ชราธฺมา	๕๗/๘๖		๖๓/๙๓
ภยํ ทุกฺขญฺจ โรโค จ	๒๓/๓๕๗	สลฺลเป อสิหตฺถเณ	๕๕/๗๙
ภุตฺตา โภคา ภตา ภจฺจา	๔๑/๕๒	สาขापตฺตผลฺลเปโต	๓๘/๔๘
มนาปทายี ลภเต มนาปํ	๔๔/๕๖	สฺสเนตฺโต มฺคปฺกฺโข จ	๕๔/๔๔๒๖
มนุสฺสภฺตํ สมฺพทฺธํ	๑๘/๓๙๖	หิโต พหฺนํ ปฏฺิปรชฺช โภเก	๔๒/๕๓

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎก*

๑. สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดสระเกศ	ประธานกรรมการ
๒. พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมเวที	วัดไตรมิตรวิทยาราม	รองประธานกรรมการ
๔. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบูรณศิริมัตถาราม	กรรมการ
๕. พระพรหมโมลี	วัดพิชัยญาติการาม	กรรมการ
๖. พระวิสุทฐิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๘. พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๙. พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๐. พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	กรรมการ
๑๑. พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์	กรรมการ
๑๒. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๑๓. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๑๔. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	กรรมการ
๑๕. พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	กรรมการ
๑๖. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๑๗. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๑๘. พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๙. พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๒๐. พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	กรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘ มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๘ เรื่อง ขอความเห็นชอบรายนาม คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และ มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๕ มติที่ ๓๕๗/๒๕๔๕ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ แทน กรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

๒๑.	พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	กรรมการ
๒๒.	พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	กรรมการ
๒๓.	พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๒๔.	พระราชเมธี	วัดราชนัลดาราม	กรรมการ
๒๕.	พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	กรรมการ
๒๖.	พระราชวรมนี	วัดดุสิตาราม	กรรมการ
๒๗.	พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	กรรมการ
๒๘.	พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	กรรมการ
๒๙.	พระราชสุธี	วัดเทวราชกุญชร	กรรมการและเลขานุการ
๓๐.	พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	กรรมการ
๓๑.	พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๓๒.	พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๓๓.	พระศรีรัชมงคลเมธี	วัดอาวุธวิกสิตาราม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔.	พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕.	พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	กรรมการ
๓๖.	พระศรีวิสุทธิธำมณ	วัดบรมนิวาส	กรรมการ
๓๗.	พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๓๘.	พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	กรรมการ
๓๙.	พระมหาโจน จิตฺตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๔๐.	พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๔๑.	พระมหาวินัย ธีรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	กรรมการ
๔๒.	นายวิชัย ธรรมเจริญ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๓.	นายบุญสืบ อินสาร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๔.	นายบุญเชิด กิตติธรางกูร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๕.	นายแก้ว ชิตตะขบ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง
พิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎก*

๑. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานอนุกรรมการ
๒. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	อนุกรรมการ
๓. พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	อนุกรรมการ
๔. พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	อนุกรรมการ
๕. พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	อนุกรรมการ
๖. พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	อนุกรรมการ
๗. พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	อนุกรรมการ
๘. พระศรีวิสุทธิภรณ์	วัดบรมนิวาส	อนุกรรมการ
๙. พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ
๑๐. พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	อนุกรรมการ
๑๑. พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุกรรมการ
๑๒. พระมหาวินัย ธีรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	อนุกรรมการ
๑๓. พระมหาไฉน จิตตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธมอญจารย์ ประธานคณะปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก*

๑. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบูรณศิริมัตยาราม	ที่ปรึกษา
๒. พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	ประธานคณะกรรมการ
๓. พระธรรมปริยัติเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	รองประธานคณะกรรมการ
๔. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	รองประธานคณะกรรมการ
๕. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	รองประธานคณะกรรมการ
๖. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	รองประธานคณะกรรมการ
๗. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	คณะกรรมการ
๘. พระราชเมธี	วัดราชนัสดาราม	คณะกรรมการ
๙. พระราชวรมุณี	วัดดุสิดาราม	คณะกรรมการ
๑๐. พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	คณะกรรมการ
๑๑. พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	คณะกรรมการ
๑๒. พระราชวิสุทธิดิลก	วัดสามพระยา	คณะกรรมการ
๑๓. พระเมธีธรรมานันท์	วัดไร่ขิง	คณะกรรมการ
๑๔. พระเมธีปริยัติวิบูล	วัดสามพระยา	คณะกรรมการ
๑๕. พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	คณะกรรมการ
๑๖. พระสุธีรัตนภรณ์	วัดสุทัศนเทพวราราม	คณะกรรมการ
๑๗. พระศรีปริยัติโมลี	วัดราชนัสดาราม	คณะกรรมการ
๑๘. พระกิตติสารเมธี	วัดดาวดึงษาราม	คณะกรรมการและเลขานุการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๑๙. พระมหาอิทธิยาวัธ ธีรวโร ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. พระมหาวัชระ จิตวณฺโณ ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. พระมหาชโล ปิยาจาโร ป.ธ. ๙ วัดชนะสงคราม คณะทำงาน
๒๒. พระมหาปราโมทย์ วิริยธมฺโม ป.ธ. ๙ วัดดุสิตาราม คณะทำงาน
๒๓. พระมหาอุดม สารเมธี ป.ธ. ๙ วัดทองนพคุณ คณะทำงาน
๒๔. นายประสิทธิ์ แสงทับ นักวิชาการภาษาโบราณ ๔ คณะทำงาน
๒๕. นายสำรวย นักการเรือน นักวรรณศิลป์ ๗ คณะทำงาน

คณะกรรมการตรวจค้นฉบับพระสุตตันตปิฎก*

๑.	พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	ประธานคณะกรรมการ	
๒.	พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ	รองประธานคณะกรรมการ	
๓.	พระราชวิริยาลังการ	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๔.	พระราชสุตาภรณ์	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๕.	พระปริยัติกิจวิ	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๖.	พระปิฎกโกศล	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการและเลขานุการ	
๗.	พระวิเชียรภักวี	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๘.	พระมหามนตรี	ขุนตีสาวโร	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๙.	พระมหาประนอม	กิตติปัญโญ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๐.	พระมหาสมจินต์	สมมาปัญโญ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๑.	พระมหาบุญชู	กิตติโชติโก	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๒.	พระมหาจรัญ	วิจารณ์เมธี	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๓.	พระมหาทองดี	ปณณาวชิโร	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๔.	พระมหาเสนาะ	กิตติเสโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๕.	พระมหาครรชิต	สุขิตคนฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๖.	พระมหาวัฒน์พร	อภิวฑฒโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๗.	พระมหาชำนาญ	มหาชาโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๘.	พระมหาหวน	ยสาโส	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๙.	พระมหาสมาน	มโนพนฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจค้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธาจารย์ ประธานคณะปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะกรรมการตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก*

๑. พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	ประธานคณะกรรมการ	
๒. พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานคณะกรรมการ	
๓. พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	รองประธานคณะกรรมการ	
๔. พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	คณะกรรมการ	
๕. พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	คณะกรรมการ	
๖. พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	คณะกรรมการ	
๗. พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการ	
๘. พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	คณะกรรมการ	
๙. พระราชเวที	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ	
๑๐. พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	คณะกรรมการและเลขานุการ	
๑๑. พระราชสิทธิมุนี	วัดมหาธาตุฯ	คณะกรรมการ	
๑๒. พระสุธีธรรมนุวัตร	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ	
๑๓. พระศรีวิสุทธิโกศล	วัดเพชรสมุทร	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๔. พระวิสุทธิธีรพงศ์	วัดพิชยญาติการาม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๕. พระศรีศาสนวงศ์	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๖. พระมหาบุญเทียม	ญาณินุโธ ป.ธ. ๘	วัดพิชยญาติการาม คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๗. พระมหาสมลักษณ์	คนธสาโร ป.ธ. ๘	วัดท่ามะโอ	คณะกรรมการ
๑๘. พระมหาประนอม	ธมฺมาลงกาโร ป.ธ. ๖	วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๑๙. พระครูธรรมธรรสมนต์	นนทิกโก	วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๒๐. นายนิมิตร	โพธิพัฒน์		คณะกรรมการ
๒๑. ผศ. เวทย์	บรรณกรกุล		คณะกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

พระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๕

เจ้าของ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ผู้จัดทำ

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก

คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง

ที่ปรึกษา

พระพรหมสุธี

วัดสระเกศ

พระธรรมกิตติเมธี

วัดสัมพันธวงศาราม

พระธรรมวรเมธี

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

บรรณาธิการ พระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙)

คณะบรรณาธิการ/ประสานงาน

พระศรีรัชมงคลเมธี (ประนต กิตติวฑฺฒโน ป.ธ. ๙)

พระปริยัติกวี (สุบิน ธีรวิโส ป.ธ. ๙)

นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙

นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙

นายบุญเชิด กิตติธรากร ป.ธ. ๙

นายแก้ว ชิดตะขบ ป.ธ. ๙

พิมพ์ที่

บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐

โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๔๕

รัฐบาลจัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศล
ในพิธีพระราชทานเพลิงศพ

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ)

อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

เจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร

ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันอาทิตย์ ที่ ๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

